

Juhász
Gyula
Összes
Művei

JUHÁSZ GYULA ÖSSZES MŰVEI

3. KÖTET

JUHÁSZ GYULA ÖSSZES MŰVEI

SZERKESZTI

PÉTER LÁSZLÓ

3. KÖTET

AKADÉMIAI KIADÓ, BUDAPEST 1963

JUHÁSZ GYULA ÖSSZES MŰVEI

VERSEK

III.

1926—1934

UTÁNZATOK, RÖGTÖNZÉSEK, TÖREDÉKEK
ÉNEKKARI SZÖVEGEK, MŰFORDÍTÁSOK

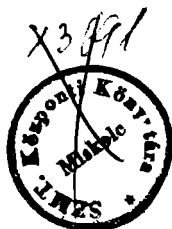

AKADÉMIAI KIADÓ, BUDAPEST 1963

A SZEGEDI JÓZSEF ATTILA TUDOMÁNYEGYETEM
MAGYAR IRODALOMTÖRTÉNETI INTÉZETE

Sajtó alá rendezte
ILIA MIHÁLY
PÉTER LÁSZLÓ

Lektorok
GARAMVÖLGYI JÓZSEF
SZABOLCSI MIKLÓS

© Akadémiai Kiadó, Budapest 1963

AK 42 k 6366

Printed in Hungary

Juhász Gyula
(1920)

V E R S E K

1926

995.

I M M O R T E L

Én kedvesem, ha majd a hűvös ágyon
Némán heverve hallgatom szünetlen,
Hogy az eső kopog az őszi csendben
S hogy nő szivemből égő, vad virágom,

5 Ha majd a hold halvány mosolya réved
Kisértetes estéken egy keresztre,
Mely nékem is nyugalmat hoz s az élet
Kínját megváltja: gondolj kedvesedre.

10 Ne arra, aki nem tudott e földön
Szeretni és gyűlölni, halni, élni,
Kinek a léte rabság, sirja börtön,

De arra, aki száll büszkén az égi
Szivárvány hídján boldogan dalolva
S nem hervadó rózsát fon homlokodra.

996.

K A T O N A J Ó Z S E F S I R J Á N

Ó legszentebb hant Alföldünk szívében,
Gyász és dicsőség orma, kun halom,
Világító torony a magyar éjben,
Hol megváltássá lesz a fájdalom!

8 Itt álmodik a nyugtalan magyarság
Örök kérdője: élet vagy halál?
Itt fekszik ő, ki megharcolta harcát,
De békességet sohasem talál.

Minden magyar tusában újra vérzik,
Minden magyar bukásban rémlik ő.
Fölötte nem megy el a vén idő:

E földön még az ő vetése érik
S velünk lesz ő, magányos halhatatlan
Az aratásban és a diadalban!

997.

N E F E L E J C S

— Blaha Lujzának —

Most némultál el, édes csalogányunk,
Mikor a bánat éje oly sötét,
Mikor oly zordon és oly mély magányunk
S vihar veri vén erdők üstökét!

A kacagó és daloló magyar kedv
Madara voltál s elszálltál tova,
Most már csak hamvadó emlékezetben
Csillog szived nótája, mosolya.

Szép szemeidben pásztortüzek égtek,
Vig ajkadon rónáink tengerének
Ezer dalt termő aratása csengett:

Bűbájadon egy boldog nép merengett...
Mikorra térsz meg ifjan, szépen, újra,
Magyar derü, magyar kedv: Blaha Lujza!

998.

M A G Y A R J Á N O S A B A K O N

Körötte vig vásári tarkaság van,
Sok mutatványos mókázik jayában,
Igéret puffog, játékpuska durran,
A hinta leng a szédítő azúrban.

5 János nyugodtan és hallgatagon
A vásár szélén gubbaszt a bakon,
Magára húzza jól öreg subáját
S tekintete a távolokba vág át.

10 A földeken jár ballagó esze,
Hol dallam néki növő fű nesze,
Hol csöndes és derűs a végtelenség
És boldogok a békés naplementék.

15 Mert nincs a földön semmi panoráma,
Mely szebb lehetne, mint az ő határa,
Hol verejtéke áldását aratja
S hol fáradt testét egykor visszaadja.

20 János csak vár, csak hallgat a bakon.
Az örök élet ő, a nyugalom.
Egy ezer évnek fénye, árnya arcán
S elnéz közönnyel a világ piarcán.

999.

G Ö R Ö G P R O L Ó G

5 Pán sípja dalol most, édes fuvola
S a szép görög égnek napja ragyog.
A mának boruja száll messze, tova,
Ifjak holdog csapata táncba fog:
Erdei nimfa, forrási najád
A vig faunna kelletti magát,
A völgy ölen és a hegy oldalán
Örök melódiáját fújja Pán.

10 Az Istencknek is kedves a tánc,
Hol ifju sziveknek uj ritmusa ver,
Hol lejt az öröm és szökell a vágy...
Fel hát, fiatalság, fel, táncra fel!
Ujjongjon az ének, dobogjon a föld,
Lobogjon a hajban a tirusz, a zöld!
15 Evoé, éljen az élet, a szent,
Elég pihenőnk lesz majd odalent!

1000.

K O N C E R T

Szemem lehunyva hallgatom
És fölígézem arcodat.
Te ringatózol a dalon,
Te rengeted a hurokat,
5 Téged dícsérnek a vonók
És áldanak a trombiták,
Csellókban a vágyam zokog,
Dobokban a szívem kiált.

Fülem befogva hallgatom,
10 Hogy harsonáz a szerelem,
Hogy dübörög e hatalom
Időkön át és tereken:
Hogy rázza emlék lombjait,
Hogy tépi élet sudarát.
15 Ó Anna, lelkem dalait
Neved hogy viharozza át!

1001.

N Y U G A S Z T A L Ó

Már rég nem gondolok felőled,
A szerelem ma temetőkert,
Már nem járom a temetőket.

5 Már rég nem énekelek néked,
Az énekek nagy messzeségek,
Már nem látom a messzeséget.

Már üldögélek földi porban,
Gyönyörködöm alkonybiborban
S álmat lelek homoki borban.

1002.

A SZENTESI HATÁRBAN

Itt álmodik Attila valahol . . .
Fölötte bús darumadár dalol,
Fölötte magyar ég kék sátora
S a hunok harca áll s hunok tora.

5   Keressük őt, a nagy, erős Vezért,
          Ki csillagokba nőtt s szivünkbe fért,
          Kinek szent kardja s lelke győztesen
          Királykodott e földi téreken.

10   A magyar táj ölelve rejti őt,
          Fölötte zúgnak viharok, idők
          És hullanak a népek, csillagok:
          Attila jön! Hunok, virasszatok!

1003.

MEGINT JAPÁNOSAN

Az új tavasz először nem a város
Borús zugába kukkan boldogan.
A temetőbe surran és virágos
Sírok között mélláz s új dalt fogan.

*

5   A hold olyan magányosan virraszt ma
          S olyan talányosan a vén egen,
          Mint öreg úr, kinek könnyét kicsalta
          Egy régi, régi, régi szerelem.

*

10   Papírból építettem én lakásom,
          A földrengés se dönti meg soha.
          Világít benne gyászson és homályon
          Lement napoknak elhunyt mosolya.

FÉRFIAT ÉNEKELEK...

Férfiat énekelek, lantom új dalra följazom,
 Áhitat és kegyelet rózsáival ékesítem föl
 És sarut oldva jövök antik mértékkel adózni
 Annak, akit költők minden koszorúja megillet.
 5 Mert maga vátesz volt, tisztán megmondva jövendőt,
 Melynek fölragyogó napját ő hozta nekünk el
 S szörnyeteg árnyaival küzdött, aggódva, remegve.

Ódát érdemel ő, nem is ódát, ünnepi himnuszt,
 Pindaroszi szavakat, melyek árja egекbe csapódik
 10 S múltó gyászokon át az örök fény ormaít éri.
 Ó de ma oly fájó nagyságra tekinteni mélyből,
 Csonka világunkból fölnézni ily nagy egészre,
 Törpék harca közűl Atlas vállára meredni,
 A hazai földnek gondját, aki bátran emelte
 15 S hogy mégis mozog, ezt vallotta, hitte halálig.
 Ó mily vátesz is ő: mély, bús pusztába kiáltó,
 Századok éji kódét föltáró tünde szövétnek,
 Mely a jövő hajnalt várván, virrasztva elégett.
 Férfiat énekelek, ki a restűl álmodozó hűnt,
 20 Messze kelet népét tettekre ragadva vezette
 Tétlen tengésből diadalmas eszmei harcba!
 Hol van most a magyar és hol van most a vezérlő,
 Merre megyünk, meddig, vereségek népe, fejetlen,
 Meddig paskol még bennünket a gyász s a gyalázat?

Férfiat énekelek s remegő lélekkel idézem
 Isten tűnt remekét, elszállt lelkét a magyarnak.
 Őt, akiben szerelem — üdvösség s kárhozat egyben —
 Élt e honért s népért s inkább omlott el a téboly
 25 Szőnyegein, ám nem nézhette fajának elestét.
 30 Döbling: rácsaidat megrázva figyelte vak éjben
 Távol népe jaját, puskáknak tompa zenéjét,
 Mint a magyar puszták rab oroszlánsarja, homályos
 Emlékek s álmok pirkadtak néha agyában
 Régi diétáról, uj hídról, büszke folyóról,

35 Mely laza gátokon át harsogván törtet előre
És a szabadságnak tépett zászlója taréján.
Ó hány végtelenül ólmos és lassu napod múlt
S néha a méla magyar Bánát költője, a bomlott
És szilajon zokogó Lenau cincogja füledbe
40 Az eltűnt éden, vesztett föld síri keservét
S az idegen zsarnok pandurja kutatta a titkod!
Én, e kései kor elfáradt lantosa, íme
Száz év tünte után hívlak, jöjj el, soha jobban
Nem várt férfit e táj, soha inkább hőst, aki alkot
45 És e szörnyű kaosz szennyes vizein lebegő nagy
Lelke szaván ismét élet lesz s új Magyarország!

1005.

MARTINOVICS ÉK

A szolgaföldben nem nyughatnak ők, nem,
Följárnának a magyar temetőben.
Nem is merik ma eltemetni őket
És nincs számukra még e tájon őskert.

5 Maradjanak is itt egy ideig,
Mig szolgáságunk éje letelik,
Maradjanak, virrasszanak a csontok,
Mig bennünket gyötörnek szolgagondok.

10 Maradjanak: a kiégett szemek
Sok uri bünre hadd tekintsenek,
Hadd legyenek bírák most, kiket egyszer,
Halálba küldött egy gaz, régi rendszer!

15 Majd lesz még egyszer május e világon
S nagy temetés egy vig föltámadáson.
Szabad népeknek boldog milliója
Kísérje őket egy uj Panteonba!

AZ ISMERETLEN KATONA

Én nem ünneplem őt, én gyászolom,
 Fekete posztós dob nélkül, magamban,
 De milliók nevében, akik élnek
 És föltámadnak majd egy szép napon
 5 A sírból, mit ma országnak neveznek.

Én nem ünneplem őt, én átkozom
 Vezéreit, kik vérmezőre vitték
 Fialat testét, ifjú álmait,
 Szabad jövőjét, boldog büszkeségét,
 10 Idegen célért, idegen pokolba.

Én nem ünneplem őt, én siratom
 A vértanút, ki mások vakhitéért
 Az Antikrisztus lovasát követve,
 Az embertelen, gyilkos kötelesség
 15 Parancsszavára az árokba fordult.

Én nem ünneplem őt, én jól tudom,
 Hogy mily barlangban főzték azt a mákonyt,
 Melytől bódultan tántorgott a nép
 És innen és túl vér a vére támadt,
 20 És innen és túl a halál tanyázott.

Én nem ünneplem őt, Johann Kovács,
 Schmidt, Smith, Forgeron és Forgiarini
 S a többi mind, elnémult ajkaikkal
 Az égbe és szívünkbe azt kiáltják:
 25 Elég legyen a meddő pusztulásból
 És vesszenek a rombolásra bújtók!

Én nem ünneplem őt, a sírokon,
 Melyek a földet dúsabban borítják,
 Mint a vetés, nem taposok gazul,
 30 Halálukért hirdetve új halált,
 De vallom és hiszem, hogy szent az élet,
 Szent, szent, százszor szent. Ámen.
 Ugy legyen!

E G Y H Á Z

Eltűnik egy ház. Alacsony tetővel
 Nem ostromolta göggel az eget,
 Mig állt, nem tűnt fel senkinek e tájon,
 Öreg anyó volt, élt már eleget.
 5 De nekem a szívembe vág a csákány,
 Mely falait lebontja, mert nekem
 E ház volt gyermekségem, ifjuságom,
 E szürke ház volt szindús életem.

Ez alacsony tetők alatt magasba
 10 Ó hányszor lendült homlokom, dalom,
 Hány álom ringatott alvón, imetten
 És háboru zugott s forradalom.
 Itt éltem én, a gyermek, ki öreg volt
 És aki mindig nagy gyermek maradt,
 15 Itt sírtam én, mint ifju, ki sosem volt
 Fiatal s várt egy végső diadalt.
 És innen néztem a szabad jövőbe,
 Mint férfi, mikor nő, sors elhagyott
 S a boldogtalan tegnaperért cserébe
 20 Köszöntöttem a szabad holnapot.

Itt virrasztottam álmaim fölött én,
 Mint kapitány a süllyedő hajón,
 A földet kémelelőn, mely ott dereng már
 Egy uj hajnalban. És majd hallgatom,
 25 Hogy cseng a csákány, görnyed a gerenda,
 Hogy dolgozik, ront, bont a faltörő.
 Hogy épül álmon, harcon és kudarcon,
 Egy élet romjain túl a jövő!

T Á P A I N Ó T A

A tápai templom öregebb apádnál,
 Vénebb a kriptában pihenő apátnál,
 De az Isten régibb, mint a régi oltár,
 Idősebb ő minden kő-kövön templomnál.

A tápai lányok mennek a misére,
 A tápai vének várnak az ígére,
 A földek csőre, a kaszák a nyárra,
 Ninestelen szegények egy nagy aratásra.

1009.

ESTI DAL

5

A nappal fényében, zajában
 Elődöng árva egymagában
 A lelkem, tévedt jövevény,
 Oly idegen nekem a hajsza,
 A szívemet dalokra ajzva
 Oly inkognitó megyek én.

10

De ha az alkonyat leszállott,
 Olyan kedves, kámzsás barátok
 A barna árnyékok nekem,
 A messze menteket idézik,
 A múlt szelíden iderémlik
 És földereng az életem.

1010.

ISTEN KEZÉBEN

5

A juniusi napnak záporában,
 Mely aranyat nyilaz álmatagon,
 Lyukas nadrágban és kehes kabátban
 Öreg csavargó alszik a padon.

10

Körülötte az élet dele forr, zúg
 És robognak a ringó gépkocsik,
 Ő lógó fejjel más világba fordul
 És egy boldog májusról álmodik.

Elnézem én gyöngéden és irigyen,
 Az élete és padja oly kemény,
 De ő most végtelen puhán, szelíden
 Bizton pihen az Isten tenyerén.

1011.

ANNA ÖRÖK

Az évek jöttek, mentek, elmaradtál
Emlékeimből lassan, elfakult
Arcképed a szívemben, elmosódott
A vállaidnak íve, elsuhant
5 A hangod és én nem mentem utánad
Az élet egyre mélyebb erdejében.
Ma már nyugodtan ejtem a neved ki,
Ma már nem reszketek tekintetedre,
Ma már tudom, hogy egy voltál a sokból,
10 Hogy ifjúság bolondság, ó de mégis
Ne hidd szívem, hogy ez hiába volt
És hogy egészen elmúlt, ó ne hidd!
Mert benne élsz te minden félrecsúszott
Nyakkendőmben és elvett szavamban
15 És minden eltévesztett köszönésben
És minden összetépett levelemben
És egész elhibázott életemben
Élsz és uralkodol örökkön, Amen.

1012.

MINDIG VELEM

Én emlékszem, már játszottunk együtt mi
Nagyon régen és nagyon messze, messze.
Nem Anna voltál, nem is volt neved még
És akkor is a végén szomorúan
5 Elváltam tőled és e földre jöttem.

És gondolom, fogok még játszani
Aranyhajaddal, bársony vállaiddal,
De akkor is, a végtelen ködén át
Egy régi válás rémlik majd felém még,
10 Egy régi név, egy régi szomorúság.

13091

Menekülünk a láthatatlan
 És ismeretlen rém elől,
 Ki ránk les százezer alakban
 És egyszer mégis csak megöl.

5 Ki ránk vár fényben és ködökben,
 Alattomos gyilkos, konok,
 Minden bukásban és örömben
 Ő közeleg, az átkozott.

10 Megengedi, hogy dalba fogjunk,
 Hogy csókoljunk egy tünde nőt,
 Elnézzük, percek üdve hogy fut
 És mint nőnek a temetők.

15 Megengedi, hogy meneküljünk
 Mámorba, ködbe, bús vakon,
 Hogy végre lássuk: itt a vesztünk
 S érezzük: nincsen irgalom!

Petőfiért toroz a társaság,
 Fölzengenek a vig és bús danák,

Az örök ifjú lelke bujtogat
 Vad vágyakat és édes álmokat.

5 Kis kocsma éjén nótás magyarok
 Emléke és reménye kavargó.

És egyszerre az ivó ajtaján
 Megjelenik egy kedves barna lány,

10 Szemében tűz és ajakán mosoly—
 Oly tiszta, édes, oly derűs, komoly,

Magyar lány és a költő nézi őt
És fájva látja tűnni az időt,

Mily fiatal, mily szép, ha látta volna
Petőfi őt, ily bájjal andalogva,

15 Tán legszebb versét írta volna itt!
Fiúk, igyunk! Idézzünk Valakit!

1015.

A KOLDUSNAK

A koldusnak, ki áll az utca sarkán
S kinek vállán egy élet terhe roskad
És vak szemében egy világ halála,
5 A koldusnak egy rongy papírt vetettél
És azt gondoltad, hogy most jószívű vagy.

Koldus előtt én röstelkedve állok
És nem tudom, hogy mit mondjak neki,
Szeretném homlokát megsimogatni,
A derekát szeliden átölelni,
10 A szívemet a kalapjába tenni
És engedelmet kérni tőle szépen,
Hogy én még látó szemmel baktatok
Az örömök útján a sir felé,
Hogy én még nem görnyedtem meg a sorstól
15 És úgy szeretném biztosítani,
Hogy én is, én is oly koldus vagyok,
Testvére és bajtársa, szenvedő,
Mert boldogabb és szabadabb jövőt
Neki már nem merek ígérni én se,
20 Mert neki megváltója a halál lesz...

1016.

NE BÁNTSÁTOK A LOMBOKAT

Ne bántsátok a lombokat:
Susogta George Sand a halál előtt.
Nem értették meg, én megértem őt.

5 Ne bántsátok a lombokat,
Hadd nőjjenek, viruljanak az égre,
Hadd mosolyogjanak napban, esőben,
Hadd ringassák a békés fészkeket,
Küldjék magasba a rigók dalát.
10 Hadd boruljanak össze boldogan,
Ha alattuk a szerelem tanyázik
És hadd terítsenek álompalástot
Az élettől elfáradt vándorokra.
Ne bántsátok a lombokat,
15 Hadd játszanak alattuk gyermekek,
Akik az első lépést most teszik,
Tipegve ismeretlen cél felé
És hadd pihenjenek meg a halottak
Zöld sátraik alatt a rögök ágyán,
Ne bántsátok a lombokat, ti élők!

1017.

T E H E N E K

Minden este fáradt baktatással
Elvonulnak ablakom előtt,
Feketén és fehérén kocognak
És nem látnak soha engem ők.

Nem tudják, hogy felleg jár az égen
És kigyúlnak fönny a csillagok,
Nem tudják, hogy nyílnak az akácok
S kémény füstje égbe kanyarog.

10 Minden este jönnek nagy csapatban,
A szemükben egy bánat borong
S ami bennük elmondatlanul fáj,
Monoton zokogja a kolomp.

1018.

UJ DALOK JAPÁN MÓDRA

A vadludak a nádasban kerengnek,
Az őszi szélben búgnak, mint a bú,
A régi helyet, kedves, ne keresd meg,
Ó, mert a multba vissza nincs kapu.

*

Halványan mosolyog a hegy a tóban,
Mely lábánál szeliden szendereg,
Emléked a szivemben egyre jobban
S tisztábban tündököl, kedves gyerek.

*

10 A lampionnál fényesebb a csillag,
Mely égi ünnepen csügg, milliom,
De ünnepén szerelmes álmaimnak
Te vagy a csillag és a lampion.

*

15 Havas tetőkről jó a völgybe nézni,
Hol rizs terem és karcsú pálma int,
Havas fejjel jó néha föl idézni
Az ifjúság mosolygó árnyait.

1019.

LÁTJÁTOK, FELEIM

Elnéztem egyszer egy arany koporsót,
Mely csillogott a komor kirakatban
Az arany napban, fejedelmi fényben.
5 A tavasz minden ragyogása rajta,
Mellette elszürkült a többi érc,
A bronz, ezüst, az ólom és az ón.
A sétálók megállottak az utcán
S a loholók is e nagy fényre néztek.
10 ... Valaki jár közöttünk boldogan,
Valaki áll fölöttünk gőgösen,
Valaki él, valaki meghal egyszer

15 S némán e drága arany ágyba fekszik.
Elnéztem csöndes búsan e koporsót,
Mely csillogott a komor kirakatban,
Amint mindennél büszkébben, dicsőbben
Ott tündökölt és élt ez a koporsó
És várta őt, ki benne elpihen majd.

1020.

ÚJABB DALOK JAPÁN MÓDRA

Sárkányokat eresztettünk a réten
S a szél elvitte messze, hirtelen,
Kerestük őket sírva és remélve,
Talán megleljük majd egy más egen?

*

5 Kis kedvesemnek volt egy őzikéje,
Szemében mindig bánat csillogott,
Mint nővéremnek, úgy néztem szemébe
És úgy szerettem őt, mint hú rokont.

*

10 A világ titkát nem lelték a bölcsek,
A világ titkát nem kerestem én,
De már tudom, mért szomorúk az őzek
S mért oktalan e földön a remény.

*

15 Az égi hirnököt nem látja senki,
Mikor közöttünk halkan megjelen,
Az üdvösséget hozza, vagy a semmit?
Mindegy: túlvisz e fájó életen!

1021.

ESTE AZ ALFÖLDÖN

Az alkony kéken hamvazó ködében
Most térnek nyugovóra mind a házak,
A csöndbe bámulnak komoly fehéren
S tetőiket lehúzza az alázat.

5 Az ablakok kis, vaksi fényvel égnek,
Őreg parasztok néznek így az éjbe
És lecsukódnak jó korán e fények,
S virraszt tovább az udvar jegenyéje.

10 Mint régi csósz, dúdolgat egymagában
S a csillagokba nyujtózik didergőn,
Alatta boldogabb a tyúkok álma
S ha elszundít, hát ő is egy az erdőn.

15 Az országút elindul bandukolva
Az éjszakában, tornyokat keresve,
Fáradt utast és aranypénzt a porba
S egyszer csak eltűnik a végtelenbe.

1022.

VIDÉKI REJTEKBEN

Csönd és magány révében hallgatom,
Miket susog a hírek rádiója,
Szelíd akácra nyílik ablakom,
Az utcán egy talicska megy kocogva.
Az asztalon virág és könyv terem
És néha vers. A messze, végtelen
Tenger bűg így az álmatag csigában.
Künn a veszély most harsog. Szörnyű áram
10 Kereng a földön, amely reng, vajúdik.
Az ember vívja véres háborúit
S a véren át a jövődőbe törtet
S míg a világ kapui egyre döngnek —
Csönd és magány révében hallgatom,
15 Miket susog az alkony és a lomb,
Mint szökevény harcos, kit mindhiába
Szólongat e század vad trombitája.

1023.

ÉLET

Egy régi városban kószáltam egyszer,
Hol minden olyan ódon és komoly volt,
Oly feketék a házak az időtől,

Mely századokat hamvazott reájuk.
5 A szobrok virrasztottak, méla márvány
És komor bronzköntösben, égbe nyulva,
Halott császárok, régen volt vezérek,
De karjuk az élők fölé meredt még
Parancsoló és tiltó mozdulattal.
10 És eltévedtem egyszer keskeny utcák
Közeibe, hol mintha elfeledve
A mult tovább folytatná életét:
Fehérszakállas vének kandikáltak
Vasrácsos ablakok mögött a napra,
15 Mely aranypénzét pazarolta prédán
Egy ifju nőre, szépre, álmatagra,
Kondor hajura, karcsu termetüre,
— Talán Zsuzsánna, Eszter, vagy Judit —
S a fiatal nő ment a napsütésben,
20 Sötét hajában biborszínü rózsa.
E régi városban ő volt a nagy kincs,
A szerelem, az üdvösség, a termés,
Halott császároknál hatalmasabb,
Mert egy jövendő életet viselt ő!

1024.

ISTEN LÁMPÁSAI

Az ujságban volt: Varga Mancika
Lámpát tisztított. Mostohája mondta,
Hogy olyan fényes legyen, mint a nap
S oly tiszta az üvegje, mint a kristály.
5 És Mancika remegve fogta kézbe
A sima hengert, mert a mostoha
Kegyetlen volt, akárcsak a mesében.

És így esett, hogy reszkető kezéből
Az üveg kiesett s ezer darab lett.
10 És ekkor Varga Mancika halálos
Ijedelemmel és szomorúsággal
Maga elé meredve nézte, nézte
A szörnyű kárt, a rettentő csapást
És elsötétült tört lámpása láttán

15 Egész világa körülötte és ő
Szép csöndesen s nagy gyorsan leemelte
A polcra azt a homályos palackot,
Melyben zsírszóda volt s kiitta sebtén.
20 Az ujságban volt: a Rókusba vitték,
Hol már eszméletét nem nyerte vissza
S reggelre egy jobb létre szenderült . . .

. . . És akkor szállni kezdett hófehér,
Fénylő szárnyakkal a felhők fölött,
Nagy messze, mélyen elmerült alatta
25 A nyomoruság és a mostoha,
A külvárosi szürke bérkaszárnya
A tüdővész s éhség áristomával,
Hová a nap még délben sem tekint be.

S egyszerre csak nagy, tiszta fények égtek,
30 Amerre szállott, ragyogó magasság
Fogadta, eddig nem hallott zenével.
A jó Isten maga vezette kézen
És szólt: Ezek az én lámpásaim,
Ezeket nem kell tisztogatni. Mindig
35 Itt fényeskednek felhő, gyász fölött.

Válassz közülök egyet, Varga Mancsi!
És Varga Mancsi választott egyet
S mikor a fényes lámpást kézbevette,
Az elkezdett káprázatos dicsően
40 Tündökleni és melegíteni,
Mint csak a jóság és a szeretet,
A részvét és az irgalom a szívben.

1025.

A Z I D Ő N E K

Idő, örök öreg, ki messze, fenn
A végtelen szikláján ülsz magad
S csak nézed hallgatag, vén bérceken,
Hogy az eón, az év, a nap halad.

5 Csak nézed, hogy a tenger és a könny,
A vér és víz hogy árad és apad,
Csak nézed, hogy vív a fény és a köd
S hogy mulik el világ és pillanat:

10 Idő, örök öreg, mi lenne, mondd,
Ha egyszer elszunnyadnál és e zord,
Nem lankadó játék megállana:

A hulló őszi lomb a lomha légben
S az elmúlás halálhozó ködében
Szívemből szálló sóhaj dallama?

1927

1026.

S O H A . . .

Költő vagyok csak, semmi más,
Levél, ki elszakadt a fáról,
Repíti vágy és álmodás,
Hajnalba húll az éjszakából.

És néha föl az égre száll
És néha visszahúll a sárba
És néha egy bokrot talál,
De soha sincsen nyugovása.

1027.

HALOTT TÁRSAK ÜDVÖZLÉSE

A temetőkből indultam közétek,
A temetőknék éneklője, én,
Halottakat magasztal ez az ének,
Kik halhatatlanok a hir egén:
Az élők vigak, busak, ifjak, vének,
Emlék az egyik, a másik remény.
Ők élnek harcokon, kudarcokon tul,
Nekik örök harangok hangja kondul.

*

10 Először téged hadd köszöntelek fel,
Ki minden márciusi ünnepen
Ódát teremtél a magyar berekben,
Mint a tavasz, ki ibolyát terem.
A zsarnok ellen harcoltál rimekkel
15 S akartad, hogy a nép boldog legyen!
Forró szivedre hull bár sűrke sir,
Lángod hevit még: Ábrányi Emil!

*

20   Hogy az őskertben
                      Mélázva jártam,
                      Egy szelíd, csöndes
                      Sirra találtam.

                      Tücsökdaloknak
                      Szunnyad itt lelke,
                      S kuruc-nótáknak
                      Örök keserve.

25   Magyar virág nő
                      Hü szív porából,
                      Itt álmodik már
                      Endrődi Sándor!

*

30   Egy harmadik sir havas örma
                      A Kárpátokra gondol zordonan,
                      Hol a szabadság bujdokolva
                      Most a téli szélben rohan.
                      Egy fáradt harcost rejt e sir ma,
35   Mely mint a Tarpatak, dacos,
                      Virrasztva néz bus álmainkra
                      A bércelelkü Bartók Lajos!

*

40   Tüzek költője, Kiss József, idézlek,
                      Ki elindultál a csegei révnek
                      Nagy jegenyéi alól és dalolva
                      Bebotorkáltál a magyar Pantheonba.

                      Ki szinnek, fénynek szerelmese voltál
                      És szomoru, szürke hamuba holtál.
                      Megüzenem: a magyar tüzek égnék
                      S lesz uj dala még a régi dicsőségnek!

*

45 Az egri földben eggyé vált a röggel
Az áldott test, szivéből rózsza nyit
És viola és rezeda és jácint,
Mely csöndes egri csillagokba int.

50 De csak a testét kell itten keresni,
Melyet a hant édes puhán borít,
A lelke ott él millió magyarban,
Ki a szívébe zárta Gárdonyit!

*

55 Egy uj sirnál még meg kell állni hosszan:
Magyar költők tolmácsa hallgat itt,
Ki, mint viharban mély orgonaszólam,
Lelkünkbe bugta jószok dalait,
Ki szózatot ajkával a romokban,
Az égbe tört fel, mint a szikla hit,
A teremtés nagy Michel Angeloja
60 Formálta nekünk — Jászai Marit!

*

A temetőkhöz ünnepelni hív ma
Valami boldog, bus, magyar varázs,
Mert a jövőnek ott szunnyad ma titka,
Mert sírok ormán lesz föltámadás!

1028.

FORGÁCSILLAT

Az asztalosműhely előtt
Megállok én pár pillanatra
S a gyaluforgács jószagát
Hosszan, mélyen szívom magamba.

5 Műhelyben voltam gyermek én,
A munkát játszva itt tanultam
S a gyaluforgács jószaga
Köszön felém s idézi múltam.

10 Ez volt a tömjénem bizony
S néztem, mint rég az égi gyermek,
Hogyan faragja nagyapám
Öreg betűit egy keresztnek.

1029.

K A I S E R G R U F T

Itt nyugszanak örökre egymagukban,
Várják az angyalt, aki trombitál,
A nép tovább él és hódít a munka,
De nem kel fel a császár és király!

5 A régi város új időkhöz indul
És új zászlókat lenget új tavasz,
Ők nem mozdulnak többé sírjaikból,
Melyet a bús enyészet behavaz.

10 Mily kis helyen megfér a nagy dicsőség,
A hatalom, ha gazdája nem él
És nem kell néki semmi pompa, őrség,
Mely más erőnek más nótát zenél.

15 Halott cézárok: én megyek a napra,
Szabad jövőbe, mely nekünk ragyog,
Élő tömegben boldogan haladva,
Mert rabok voltunk s nem leszünk rabok!

1030.

C I G Á N Y N Ő K

Nagyon szerettem őket kis koromban,
Ha a sarokban titkosan susogva
Kártyát vetettek a buzgó cselédnek,
Ki nekem az új nótákat dudolta.

Bámultam őket, ahogy naptól égett
Barna arcukkal, tarkabarka rongyban
Ballagtak és nézték báván a várost
S szemük parázslott boldog izgalomban.

Szerettem őket izzó, édes órán,
Mint karcsú párdúc, nyúltak el zihálva
S én lázasan, fájón öleltem őket
És emlékeztem forró Ázsiára.

1031.

B A L L A D A

Tizenkét hőszinű ménen
Tizenkét barna lovag.
Mennek a ködben, az éjben
Büszkén és hallgatag.

Mennek száz pusztaságon
És tüskén, bokron át
S hallanak messzevályón
Egy mennyei orgonát.

Az üdvösségnek vára
Ki tudja, merre lehet,
Ők mennek télbe, nyárba,
Úzve a fellegeket.

Már majd valamennyi lovagnak
Galambósz szakállá van
S hogy lóhalálba rohannak,
Az idő velük rohan.

És köztük egy fiatal hős,
Ki néha visszatekint
S bámulja a hervatag, rőt
Erdőknek szépségeit.

Valami dallamra gondol,
Dajkája dúdolta talán,
Szeretne leszállni a lóról,
Heverni domb oldalán.

25

Meghalni, ajkán egy névvel,
Mint boldog, balga gyerek.
De tovább ügetnek a vének
És ő is utánuk ered.

1032.

A SZABAD JÖVŐ LOVAGJAI

Szent György lovag a sárkányt győzte le,
A sárkánynak volt tizenkét feje,
A sárkány, mely bennünket porba fú,
Ezerfejű és millió karu.

Dalokkal őt hiába altatod,
Dologgal őt hiába áztatod,
Ő mindig többet követel: Szived,
Agyad, véred, mind, mind hozzáviszed!

10

Szent György lovagja a jövőnek az,
Ki nemcsak vallja, hogy vesszen e gaz,
De harcol is kitartón ellene,
Mert küldi az Igazság szelleme!

15

Áldott, akit nem bódít e fene
Baziliszkusznak büvölő szeme,
Ki tudja, hogy ős ellensége ez
S feléje eszmét és erőt szegez.

20

Igazságdárdák, vigan szálljatok,
Vén szörny szívébe eltaláljatok,
Romlott szívébe, amely szívtelen:
A kegyetlennek nincsen kegyelem!

34

1033.

K Ú T B A N É Z T Ű N K

Mi kútba néztünk hosszan, mélyen
S hiába látjuk az eget,
Kiábrándult tekintetünkben
Kutak örvénye integet.

5 Tenger könny és vér volt a kútban
És fölfordítva az egek,
Halál és kárhozat vigyorgott,
Azóta sírni sem lehet.

10 Mi kútba néztünk hosszan, mélyen,
Reményünk mind beleveszett,
Fölöttünk, mint a vész harangját
Halljuk kongatni az eget.

1034.

J O S E P H U S S Z O B R Á N Á L

Bécsi emlék

Fönségesen, mégis jóságosan
Úl érclován cézár a Burg mögött,
Mint hú Titusz, mint bölcs Mark Aurél.
A déli nap is mosolyog fölötte,
Bár birodalma napja már lement.
Az emberek tolonganak a téren,
A nagy szobor tövén kis emberek,
De élők és az élet hatalom,
Az ország és a dicsőség az élet.

10 Egy kapu aljában sápadt, sovány,
Siránkozó koldúsanyóka gunnyaszt,
Köhögő kislányt tart a karjain
És várja fáradtan az alamizsnát,
Mintha a déli nap is elborulna
15 Egy pillanatra, hogy rájuk tekintek.
— Ó boldogító cézár, Josephus,

Ki népeket váltottál volna meg,
 Lám, ércben tündöklő formád előtt
 Még mindig ott virraszt a nyomorúság,
 Hiába tárja karjait feléd,
 Hiába intesz néki érkezzeddel
 Fönségesen, mégis jóságosan,
 Már minden tartományod elveszett,
 De a szegénység él s uralkodik még!

1035.

MEGINT JAPÁNOSAN

Egy gyikot öltem meg gyermekkoromban
 És kis hugom másnap halálba dermedt,
 Ha gyik szemébe pillantok borongva,
 Ijedten néz belőle rám a gyermek.

*

Öreg szívemre fiatal tavasznak
 Úgy hull varázsa, mint a nyíl az őzre
 S a sétatéren lábam félve baktat,
 Mint őszi pille száll a temetőre.

*

Ha márciusi csillagokba nézel,
 Szívedben jobban fáj a bús november
 S ha kikeletkor emléket idézel
 Őszi avar jó tavaszi szelekkel.

*

A csillagokat a nagy lámpagyújtó
 Fölgyújtja nekünk mindig, minden éjjel,
 Csak néha nem láthatjuk a borútól
 És egyszer elfödjük a szemfödéllel.

K Ő A K Ö V Ö N

Kő a kövön: itt tegnap kocsmá volt még,
 Hol ifjúságunk harsányan dalolt rég.
 Ma építő munkások énekelnek
 S a nyári égbe új állványt emelnek.

Kő a kövön: már többé nem találok
 A régi kocsmám, régi ifjúságom,
 A régi kedvem és a régi nótám,
 Csak régi bánatom jár vissza hozzám.

10 Kő a kövön: egyenlő lett a földdel
 A régi ház, csak öreg fája zöldel,
 Mint temetőben a szelíd örökzöld,
 Hiába, mindig termő az örök föld!

A M A G Y A R D A L O S O K H O Z

Magyar hitnek és magyar reménynek
 Hirmondói, jőjjetek le Délnek,
 Hol virággal vár rátok Szeged,
 5 Hol Dankónak dalai zokognak
 S szőke Tiszán méléző haboknak
 Muzsikája hi benneteket!

Hozzátok el a magyar szegénység
 Drága kincsét, a jóság, a szépség
 És igazság áldott dalait.
 10 Hadd szálljon a boldog csillagokba
 Magasztosan sirva és ujjongva
 Magyar Isten trónjához a hit!

Csokonai verse a reményhez,
 Petőfi száz dala, a bus, édes,
 15 Mind, amit csak ezer év terem,
 Bokrétája legyen ünnepünknek,
 Halljon meg már a világ bennünket,
 Zengjen a dal győzedelmesen!

20

Magyar hitnek és magyar reménynek
Legyen lelke, szárnya ma az ének
S kirepítő ősz fészke Szeged,
Tiszaparttól szálljon Dunaparra,
Marospartra, kelettől nyugatra,
A jövőbe a vig üzenet:

10

Magyarok, az éjszaka virrad már,
Borus égen új hajnal hasad már,
Nem leszünk mi már soká rabok!
Ó, de addig bus emlékezetnek
S jó reménynek pásztortüze mellett
Vigyázzatok és daloljatok!

1038.

M É G M A R A D O K !

Fiatalok, még itt vagyok.
Az éveimnek száma sok,
A gyászaimnak sora nagy
És megőszített kora fagy.

Tán nem is voltam fiatal
És nem jött soha diadal,
Halálos volt a szerelem,
Utódom sem lesz már nekem.

10

És mégis, mégis jó dolog,
Hogy élek, és hogy dúdolólok,
Magányos lelkem égre néz
És megszépül a szenvedés.

15

Az égen örök csillagok,
Fényesek és fiatalok,
A földön is ifjú szemek:
Még egy ideig nem megyek.

38

HIMNUSZ A MULANDÓSÁGHOZ

Alázatos szolgád vagyok neked,
 Ki nem hajtottam térdet és fejet
 A föld hatalmas dúsai előtt,
 De ünnepelek téged, bús erőt!

Itt minden változó a nap alatt.
 Szalad az év, suhan a pillanat,
 Világok vesznek, népek rendje hull,
 Te állsz és vársz ránk, örök, büszke úr!

10   Sarló alá te hajtod a kalászt
 És zöld palástból lesz sárgult palást
 És piros hósből lesz fehér halott,
 Fényből homály, mivel te akarod!

15   Mulandóság, te dalt teremsz nekem,
 Hogy tallózhassak eltűnt éveken,
 Halott rózsákon, hervadt vágyakon,
 Egy elvesztett édnél gazdagon.

ŐSZELŐ

Az elmúlás nem szomorú nekem már
 És nem fájnak a hervadt levelek,
 Az ősz, mint kedves nővér, már velem jár
 S én vele vidám dalolón megyek.

A temető pompáján eltünődöm,
 Mint a jó gazda földjén széttelint,
 Őlében rólam álmodik az őszám
 És magam is már föld leszek megint.

VIDÉKI NAPRAFORGÓ

Öreg kert mélyén láttam őt
 Tikkasztó nyár fülledt delén.
 A vén kert mindig naptalan
 S ő csöndesen csak várt szegény.

Várta az istent, a napot,
 Felé fordulni úgy akart,
 De hasztalan. Magányosan
 És mindig naptalan maradt.

10 Így néztem őt testvér gyanánt
 Fájdalmasan, vén kert előtt.
 Vén kert előtt fájdalmasan,
 Magányosan úgy néztem őt . . .

UNALOM

Ezen a fáradt délutánon
 A koravén ősz bandukolt át
 A vasárnapi pesti utcán,
 Mely kongott a nagy unalomtól.
 Egy kopár bérház kapujában
 — Ki itt belépsz, hagyj föl reménnyel! —
 Egy vén anyóka ült a padkán
 Kisértetes magányosan
 És végtelen egykedvűséggel.
 10 Benéztem szürke két szemébe,
 Mint a kutakba néz az ember
 S úgy éreztem, hogy e szemek
 Nem láttak soha, soha napfényt,
 15 Nem láttak soha, soha kertet,
 Nem láttak soha, soha májust
 S üres és dermedt tükreikben
 Az élet szörnyű semmisége
 Úgy tükrözik, mint ólmos égnek
 20 Siralmas őszi rotyyái
 A halott Brüggel-satornáiban.

1043.

A C E G L É D I P A R K B A N

Az arany ős büvölten mosolyog.
A szobor előtt ifjak a padon,
Egy lány meg egy fiú, egymásra dőlve
A napon szenderegnek édesen.
A lány hajának bronza csillog, élő,
Bús ragyogással és az őszi nap
Csókolja őket záporozva most.
E délután a nyarat hozza vissza
És elveszett tavaszom tüzeit.
10 Lábujjhegyen megyek előttük el,
Mint tolvaj, aki kincseket lesett.
Megsimogatom fél tekintetemmel
Az álmatag lányt és boldog fiút
15 S szeretném megállítani a napot,
Hogy diadallal süssön még reájuk
Soká, soká. De mindjárt este lesz.

1044.

A D Y R A G O N D O L O K

Adyval vitézkedtem egykor én még
És virrasztottam Adyval sokat,
Fiatalságunk csókos, boros éjén
És most idézi őt az alkonyat:
Ó hova lett a régi, furcsa mámor
És mire ment a régi viadal?
Egy hant mered rám: itt pihen a bátor
Isten vitéze és sír az avar.
10 Igaz, a dal szól és száll egy világnak,
Megérti lassan kelet és nyugat,
Megdöngeti az új botondi bánat
És betöri az aranykapukat.
De jaj, hová tűnt ama büszke Holnap
15 És merre van a végső diadal
S akit imádtunk átkozódva, ó jaj,
Mivé lett fajtánk, a szegény magyar?

ADY ENDRE KÖSZÖNTÉSE

A novemberi köd és gyász felett
Ma dúsán és derűsen megjelent.

Ragyog a hire és a homloka,
Ily fiatal még nem volt ő soha.

5 Jött, mint akit ezer év óta vár
Álmodva és vágyódva ez a táj.

Ezer hajlék int biztatón neki:
Ifjú hívek ujjongó szivei.

10 És jöttire a nagyerdő dalol
És a nagytemplom vén harangja szól.

Bocskay némán süveget emel,
Száz prédikátor lelke énekel.

S szeretne a keblére omlani
A bánatos előd, Csokonai.

15 A kollégiomban az ó falak
Igétől vígan visszhangzanak.

S ő megy dalosan és virágosan,
Mint a tavasz, a téren átsuhan.

20 S a maradandóságnak városán
Úrrá lesz egy varázsos látomány:

Valaki elment, mint szegény cigány
S megérkezett, mint főnség és király,

Kit nem detronizálhat, nem, soha,
Az eljövendő századok sora,

25

**Ki a halottak élén győztesen
Uralkodik a tűnő életen,**

**Remény borát és vigasz kenyerét
Minden magyarnak osztja szerteszét.**

30

**Mint az ítélet s mint a diadal:
Megjött Ady, az új és a magyar!**

1928

1046.

G A L I L E I

A börtön éjszakája várt reá
S a vakság éjszakája és e két éj
Fekete mélyén semmi fény, öröm már.
És mégis, ott is, lelkének szeme
5 A végtelenség pályáit kereste
És mégis, akkor is fönn járt a Holdban,
Melynek magányos ormait először
Ő pillantotta meg a földiek közt
És a Jupiter holdjait kutatta
10 És a Saturnus gyűrűjét vigyázta
S mig poroszlói a sötét sikátor
Egyhangu köveit rótták unottan,
Ő a szabad és boldog végtelennek
Örök ösvényein járt, egyedül
15 A magasságok mélységes mezőin.
Kopogtatott a titkok kapuin,
A hétpecsétes zárat letörte
S érezte, hogy a rabság és a vakság
Szükös, bus börtönébe lakatolva
20 Száguld a csillagok között az ember
Isten felé, a megváltó jövőbe.
— Mégis mozog a föld! — ujjongta ekkor.

1047.

J A P Á N O S A N

Az esti felleg néha rózsaszínű
És néha bíbor, majd kék, majd arany,
Fáradt szívemnek vigan hozza hírül:
Az elmúlásnak mily dús titka van.

TAVASZ ELŐTT

Már sejtem őt, ha a lágý alkonyatban
 A felhőt nézem, mely violaszínben
 Valami távol muzsikára ballag
 Egy ismeretlen rétre, messze innen.

Már sejtem őt, a kedves, ifjú szépet,
 Ki eljövendő, de még szunnyad egyet,
 Most készül bársony és smaragd zekéje
 S a barna föld ölén dús haja serked.

10 Már néha sóhajtása száll s nyomába
 Fölneszel avar ágyáról az erdő
 S a jegenye, a komoly, ősi strázsa
 Már tiszteleg felé, ki eljövendő.

K. L.

Egy megdicsőült művész derüs arca
 Szobám faláról szembe néz velem.
 Alvás előtt és ébredés után is
 Ölelkezik vele tekintetem.

5 Ő mosolyog, ha szomorú a lelkem
 És mosolyog, ha örvend a szívem
 És fényben, árnyban, őszben és tavaszban
 Csak mosolyog, némán és szeliden.

10 Fejem deres lesz, szemem fénye elhúny,
 Kifosztanak a gondok, a napok,
 Elhagynak a remények és barátok,
 Ő híven őriz, arca rám ragyog.

15 Egy másik élethől mosolyog immár,
 Mint aki győzött s kinek titka van,
 De itt hiába mondaná nekem meg,
 Majd egyszer érte elmegyek magam.

1050.

HERCZEG VILMOSNAK

Ma téged illet dicséret, dicsőség,
Kit nem tört össze a nagy, szent robot,
Ki maga vagy az erő és a bőség
És minden kincsed nekünk áldozod.

Hány este jöttél, hogy komor napoknak
Gondját és gyászát üzze el derőd,
Mig szavaid melengettek, ragyogtak,
Az öröm, kedv száz asztala terült.

10

Huszonöt év munkában és sikerben,
Ó mennyi csalódás és szenvedés.
Milyen sok álom és való kevés.

De a művésznél még sincs gazdagabb,
Övé az ország, ahol egyre szebben,
Örök mosollyal mindig süt a nap!

1051.

SZENT GYERMEKSÉG

Nem tudhatod, melyik bölcsőben alszik
A nagy, a bölcs, a szent, kit vár e föld,
Kinek szava majd egy világra hallik
S ki egykor millió vágyat betölt!

1052.

SZONETT SZEGEDHEZ

A magyar Alföld legszebb délibábja
Te vagy, szülötte városom, Szeged,
De nem csalóka nyári fény varázsa,
Hanem valóság bús puszták felett.

5
Az égbe törnek tornyaid kevélyen
S a szőke magyar vízben rengenek
A palotáid és a magyar éjben
Virrasztó lángod nagy-messze remeg.

10
Dugonics András nézi, hogyan épül
Magasba, hogyan tör házad, szellemed,
Hogy szebb lettél, mint voltál, nagy Szeged!

Magyar emlékül és magyar reményül
Állj boldogan és büszkén, ősi város,
Simulj szerelmes szívvvel a Tiszához.

1053.

EPITAPHIUM

in memoriam doctoris Caroli Tóth

Antik mértékű verseknek méla zenéje
Méltó zengeni őt, sírva dalolni porán.
Római férfiakat követett ő szent kötelesség
Nyílegyenes ívén, mely a magasba suhant.

Hármas pajzs övezé lelkét, mely száz vihar ellen
Bölcs derüsen s dacolón biztos erővel állt:
Isten igazsága, ember joga, földje szerelme,
Értük szüntelenül fáradozott, amíg élt.

10
És amikor delelőn legszebb ormára elindult
Élete napja, — irígy sors keze lökte le őt.
Sírja fölött virraszt hálásan mind a tanítvány
S a lebukott lobogót új diadalra viszi!

1054.

MÁJUS ÜNNEPE

A hatalom kiadta a parancsot:
Ne legyen ünnep május elsején!
Zászló ne lengjen és ének ne zengjen,
Csak robotoljon csöndben a remény!

5   És jött a május. Ezer orgonának
Lila bugája bugott, a napon
Minden bokor virágba öltözött föl
És a paréj is megnőtt szabadon.

10   Mint győzedelmi zászló, égbe lendült
A jegenye s ezer pacsirtadal
Hirdette boldogan és büszkeséggel,
Hogy itt a május és a diadal!

15   A nap biborban hunyt el, a vizekben
Millió élet nászdalt remegett,
Mig a világ világ, még soha senki
Nem készített ennél szebb ünnepet!

1055.

K Ö S Z Ö N T Ő

Áldott, ki jössz az Ur nevében
S veled a vidám üzenet,
Szívünk pirosuló melegéből
Hintünk elébed szőnyeget.

5   Szegénység kincsét hozom én is,
Csöndes dalt szelid énekes,
Te meg se hallod, meg se érted,
Magányos, bus nyelven repes:

10   De a szemekből csak kinézed,
Mit vár én népem, a magyar,
Fojtott keservvel, néma daccal
Elszánt erővel mit akar?

15   Hallgasd, ha majd szent Hymnusunknak
Istent keresnek hangjai,
Milliók ajkán egy imádság
S tudom, megrendít valami!

(RÁKOSI JENŐNEI.)

Szép ifjuságom, mikor büszke tornán
Ellenfelünk volt Rákosi Jenő,
Vad verseinket rendre kaszaolván
Küzdött vitézül és keményen ő.

5 5

A harcban mind a két fél győzedelme
A magyarság dus nyeresége lett:
A csillagok közt trónol Ady Endre
S Rákosi itt áll mindnyájunk felett!

10 10

Ma is verekszem néha, immel, ámmal,
De méltó ellen oly ritkán a cad,
Csahos ebekre mért vinnék aadat?

Inkább az éghez fordulok imámmal,
Hogy a nagy, végső diadal előtt
El ne bocsássa — Rákosi Jenőt!

A SZEGEDI BOSZORKÁNYOK

Most kétszáz éve égették meg őket.
Poraikon ma pásztor furulyál
És nem vette be testüket az őskert
És hírüket nem vitte szét futár.

5 5

Szent Györgynek éjjelén és Luca napján
Megrontották a marhát, a vetést;
Lovagoltak az ördögök fuvarján
S megverték születést és tevetést.

1 10

Szegények voltak, átkos, bélyeges nép;
Akiket ember és sors keze negtép,
Kiket a hóhér titkon temet el.

De kétszáz év után is bús, lidérces
Álmából a dárdás polgár félerez
S rájuk gondolni csak nagy félve mer!

5 52

MUNKÁSGYERMEKHIMNUSZ

Előre, föl, fiúk, leányok,
 Mienk a föld, mienk az ég,
 Nekünk teremnek a virágok
 És minket vár a messzeség!
 Induljunk vígan és remélve
 A boldog, szép jövő elébe,
 Mienk a hely a nap alatt,
 Míg szívünk bátor és szabad!

10 Előre, föl és kéz a kézben
 Táncoljunk, míg csak zeng a dal,
 Mienk az erdők és a rétek,
 Ujjongjon mind, ki fiatal!
 Öröm zászlóját hadd emelje
 15 A lelkünk, boldogan repesve,
 Remény zenéjét hadd lobogja
 A szívünk, egy érzésbe forrva!

Előre, föl, miénk az élet
 A széles földnek kerekén,
 Szemünkben csillog az ígélet
 20 És bennünk ring a jóremény!
 Fiúk, leányok, lépjete be
 A vidám és békés seregbe,
 Mely rózsáidat hinti szét
 Barátság és testvériség!

MINDÖRÖKKÖN

Nyárvégi estén csillagok ragyognak,
 Meleg fényük van most a csillagoknak.
 Oly régiek e távoli napok,
 De én, de én nem a régi vagyok.

Ezért fáj egyre jobban évről-évre
Fölnézni a magasság ünnepére,
Hol változatlan tündöklő a pompa
S ragyogni fog majd nemsoká siromra.

1060.

HAVIBOLDOGASSZONY

Az öreg templom füvellő tövében
A nyári éjben ott hevernek ők,
Parasztok, barnák, csöndes és komoly nép,
Mint hajdan őseik, a bessenyők.

A vén zsolozsmát egykedvűn morogják,
Az anda hold hint rájuk teritőt,
A közel temető mellett a kósza
Komondorok jelentik az időt.

10 A szent szobor lábánál gyertyafényben
Bozontos ősz, szakállasan, sunyin,
Boszorkányos szemmel vigyázza őket
Az imádságos magyar Rasputin.

15 Éjfél után már imbolyog a gyertya.
Szekérvárában szundit a sereg,
Fekete Mária palástja rajtuk
És ajkuk bűvös ígéket remeg.

20 Már alszanak, már messze, messze mentek
És míg a Göncöl szekere görög,
Ők ázsiai rónákon robognak,
Emese álma ez: mély és örök.

1061.

ENDRE BÉLÁNAK SÍRJÁRA

Tiszta, szelid lelkét csöndben ringatta az alkony,
Egy volt ő s a mező, benne a róna dalolt,
Mások a parlagraól büszkén magasodtak az égnek,
Ő a magyar föld méla porába hajolt.

1062.

A ROSSZ LEÁNY

A faluból jött, hol szántás, vetés van
És aratás meg cséplés. Nyugalom.
Hol arany nap van és fekete éj van,
Boldog békében él ember, barom.
5 Most villamos csilingel a fülébe
És autóknak szirénája bűg
És fizetés itt minden nóta vége
És csak hajnalban fekszik itt a tyúk,
De hajnal után álom száll szemére
10 És visszaviszi őt a régi rétre
S a kósza szél szívébe hinti szét
Kaszálók szénájának parfümét!

1063.

SZENT SZEGÉNYSÉG

Úgy hordozom a szegénység gubáját,
Mint valami dús királyi palástot,
Nyugalmas és hatalmas büszkeséggel,
Mint aki titkos, új kincsekkel áldott.

5 A kurta kocsmák söntését az éjben
Úgy megterítem hittel és malaszttal
És mámoros jóságom italától
Magas jókedvre derül minden asztal.

10 A koldusoknak pazar kézzel osztok
Vigasztalást és áldást nyakrafőre,
Hogy szentmise lesz a boros felejtés,
Hogy az Ur vére lesz a könnyű lőre.

1064.

F A L U

Egy autón porzunk el szédülettel
Az álmából riadt falun keresztül.
Libák gágognak ránk a pocsolyából
S öreg apók pipálnak az ereszről.

5 Még integet a faluvégi nyárfa,
Még leng a pornak szürke keszkenője,
Még utolér a konduló harangszó,
De mi törünk már vágtatón előre.

10 Faluból jött a lelkem s most csodálja
E nagy világot, mely teljes csodákkal,
Magas tetőkkel, karcsú asszonyokkal,
Kék zubbonyokkal, távol kék virággal.

15 Új szédületek autója, lelkem,
A végtelenben semmibe viharzó,
Magányos órán néha hívogat még
Egy rég elzengett, falusi harangszó . . .

1065.

T O R O Z Á S

Alsóváros őskertje mellett
Az árok partja rejt talán,
Ottan pihen véres fejed,
Szörnyü halálra égetett
Dózsa György, dicső ősapám.

10 Alsóváros őskertje táján,
A boszorkányok szigetén
Lidércesek néha az éjék
És oly haloványak a fények,
Mint a szivemben a remény.

Véres fejünk lehullt a porba,
 Rózsás hitünk, mint tört kereszt,
 Alsóváros őskertje fáj,
 Jeltelen temető e táj:
 Mindenszentekkor zengem ezt!

1066.

BABITS MIHÁLYNAK

Jöttél szeliden a lankás Dunántúl
 Kékes tájáról, hol dús a gerezd
 S az őszi este végtelenbe tágul
 S a lila égbe lendül sok kereszt.

Hoztál magaddal új dalt, mely az ősi
 Örök verseknek őrzi zengzetét,
 Új álmokat, melyek az égi, földi
 Csodák köréből lengenek eléd.

S a magyar rónán új tornyok szökelltek
 Merész magasba és egy új seregnek
 Élén jövőbe tartottál, Vezér.

S ma egy világnak romján újra kelve
 Te vagy megint új harcok tiszta lelke,
 A lobogó, ki új egekbe ér!

1067.

FEKETE IPOLYNAK

Kegyes atyák kedves, hü utóda,
 Hadd köszöntsön vigan ez a dal
 (Egyszerű vers, nem ünnepi óda)
 Téged, derüs, örök fiatal.

Nem hiába olvastad Horácot,
 Mosolyogva nézed a telet
 S a szelid Virgilt forgatva, látod:
 Minden télre jó egy kikelet.

10 Adjon Isten néked még sok évet,
Mezei virágot, kerti bort,
Tartsa meg sok tisztelő hívének
Főtisztelendő Fekete Ipolyt!

1068.

ADDIG IS...

Mikor az este csöndje és magánya
Szükös szobámban fönn virraszt velem,
Elindulok a képzelt utazásra,
Az őszi szélben szálló fellegen.

5 Sziget és Léva, Várad és Szokolca
S a többiek, sok kedves, régi táj,
Fölrémlenek ragyogva és borongva,
Mind, ami szép volt és mind, ami fáj.

10 Emlék és vágy zászlóját, koszoruját
Kitüzöm némán tornyaik felett:
A jó remény rózsákat hint reájuk
És nefelejcsét az emlékezet!

1069.

TEMETŐ

A hervadás bús pompájában áll most
A temető. Ó, mennyi szín, derű,
Fehér és lila őszi rózsatenger,
Mely hullámszik az enyészet szelére.

5 Egy alacsony pad vár rám pihenőül,
Előtte zöld deszkából ácsolt apró
Sírdomb szelíden mosolyog a fényben.
Fölöttem magyar égnek végtelenje,
Előttem a határtalan magyar táj.

10 E kicsi sírban egy csöpp lányka szunnyad,
Mint elhervadt virág az őszi kertben.
Köröttem mindenütt békés kereszttek
S mély nyugalom beszédes csöndje hallgat,
Mely minden bölcseségnél igazabb.

15 E kicsi hant előtt, e nagy magányban
Megölelem az édes életet,
Mely ragyogást küld jeltelen sírokra
S virágözönt az ódon temetőkbe
20 S az őszi nap csókjával arcomon
Megindulok rózsásan, dalosan,
A boldog elmúlás víg vőlegénye.

1070.

ALFÖLDI MŰVÉSZET

Hol a magyar nap fénye kelt ragyogva
S egész világra tündökölt a vászon:
Nagybánya most nincs. A sok tarka pompa,
Mit ő adott: ma csak művészi álom.

A Táttra száz csodája, drága Erdély
Minden szépsége tőlünk messze tüntek,
De a magyar alföldi végtelenség
Kitárul dúsán szívünknek, szemünknek.

10 A mindenségnek isteni Művésze
Oly rejtelmesen széppé tette nekünk.
Ez a mi boldog, áldott menedékünk.

Hogy képét méltó módon földézzze,
A magyar szem mereng a magyar éjben
És várja a hajnalt a magyar égen.

1071.

A SZINÉSZNŐ

Nekem a végzetem volt a színésznő,
Ki ifjuságomban játszott velem,
Játszott halált és életet s azóta
Kisér e bús és csalfa szerelem.

A múltak süllyesztőjéből gyakorta
Fölbukkan s szőkén mosolyog felém,
Rég elzengett zenékre ring alakja,
Mely egykor üdvösség volt és remény.

10 Daloknak anyja, kinoknak szülője,
Sokat kószáltam véle Váradon,
Övé volt koldús bérem, dús babérom,
Az imádságom és a sóhajom.

15 Miatta félek szép szemekbe nézni,
Miatta lettem agg és zord legény.
Miatta lennék ismét balga költő,
Ha egyszer én még újra kezdeném!

1072.

BETLEHEM

A kocsma ajtaját kitarják
S hozzák subában a telet,
Az istállóban ott a jászol,
A jászolban a Szeretet.

A gyémánt csillag áll fölöttük
Füstös lármában szeliden,
Nyájas barmok között az almon
Az Ácsnak Gyermeke pihen.

10 Kántálnak a három királyok
S velük a jámbor pásztorok,
A söntés mélyén egy elázott,
Elbúsult zsöllér tántorog.

60

Könnyes szeme bámulja báván
A betlehemi csillagot,
A jó reményt, mit körülállnak
Szegények, árvák, magyarok!

1073.

R. ÉTSY EMILIÁNAK, JAPÁNOSAN

A szőke erdőt biborral borítja
A csöndes ősz s míg a levél pereg,
A végtelen ködét vígan hasítja
Örök tavaszba suhanó sereg.

1929

1074.

BAUDA VILMOSNAK

Japánosan

A nagy világban annyi palota
És pagoda és villa, fényes, ékes,
De e világon semmi és soha
Nem szebb, mint egy lélek, mely téged érez:

5 Magyar bánat !

1075.

BÚCSÚFIA

A tanyáról jött Tandari Valér
Öreg szülékkal a nagy búcsúra.
A pöttöm szösze lány most lát először
Világi vásárt és templomi oltárt.
5 Künn a tanyán csak Isten napja süt
S Isten szegénye őrzi a libát.
Egy léggömböt vett az egész rokonság
A kis Valérnak, szép piros színűt,
Mely ott lebeg a szösze fej fölött.
10 A vén templomba is bevitte persze
Az új jószágot a boldog gyerek
S amíg ő némán, tátott szájjal ámult
A túlvilági tündöklő csodákra,
Az arany és ezüst barokk mennyország
15 Szentjeire és angyalaira
S amíg hallgatta repeső szívével
A magasságok orgonaszavát,
A búcsúfia léggömb hirtelen csak
Elszállt kezéből és repült vígan,
20 Pirosan, mint az élet és öröm

A mennyezet felé, hol régi mester
Remekén hódolnak három királyok
A betlehemi gyermek jászolánál.
25 Őreg szülék és Tandari Valér
Ijedten látták szállani a gömböt.
— Istentelen! — csattant föl egy mogorva
Templomribék. Vörös! — zúgott a másik.
Valér szepegve és szipogva állott
30 És kicsi szíve riadót dobolt.
A piros üdvözet pedig mosolygón
Suhant, suhant a hívő nyáj fölött
S a kis Jézuska ölében pihent meg.
A kis Jézuska áldást adva nézte
És úgy tetszett, hogy néki kedvesebb
Ez áldozat, mint arany, mirrha, tömjén
35 És szinte mintha szólott volna ajka:
— Ne félj, kis hívem, Tandari Valér!

1076.

N É H A É J J E L

Éjszaka néha fölréved az ember.
Az ember, aki nemsoká öreg lesz
S míg el nem nyomja újra lassú szender,
A gondolata motoszkálva tesz, vesz.
S mint hirtelenül villant gyufafénynél
Egy tájat lát, mely a szűz hóba csillan,
Két fiatal lányt csengő szánka mélyén
S köztük magát, megittasodva, ifjan.
10 Oly lehetetlen távoli e táj már,
Oly hihetetlen fiatal ez emlék,
Csak jobban érzed most, ami reád vár,
Jönni feléd a romlás fejedelmét.
Fejed befúrod a párnádba fájón,
15 Rövid fohászt sóhajtasz fázva, félve
S a táj, a lányok, ifjúság a hóban.
Aléltan hullanak az örök éjbe.

JUBILEUM

Húsz éve repült Bleriot először,
 Húsz éve zuhantam le a magasból.
 Húsz éve Bleriot egekbe szállt,
 Húsz éve a pokolba buktam én.
 5 Húsz éve tart ez örökkévalóság.

Mert színésznőbe voltam én szerelmes,
 Ki hitegetett és kijátszott engem,
 Mint ahogy illik és ahogy szokás.

Még emlékszem a roppant diadalra,
 10 Mikor egy világ ünnepelte hőjét,
 Milliók ujjongtak a levegőbe.
 És akkor engem — egyet milliókból —
 Fojtogatott a rettenetes érzés,
 Hogy nem tudok már többé szállani,
 15 Csak zuhanni a mélybe és az éjbe,
 Az utálatos semmi vak ölébe,
 Míg elborít a szégyen, a kudarc,
 A fagyos és a férges feledés.

Húsz éve nincsen számomra remény.

A SZÉPSÉG BETEGE

Már fáj nekem a szépség. Belefáradt
 Borús lelkem a ragyogó világha.
 Idegesít a harsány tüzü tájak,
 Szerelmi lázak kába muzsikája.

5 Elég volt ez a hüvölet. A szépség
 Beteggé tette szívemet nagyon.
 Jőjj tompa kín, kopár bú, lomha kétség,
 Világokat felhőző unalom!

10 Magányos szenvedésem odujába,
Mint sebzett medve, behúrom magam
S tavaszig ott maradok hangtalan.

A szép szó pusztába kiált hiába,
Károg a varjú, vijjog a vihar:
Betakarózom vad dalaival.

1079.

A N A G Y V Í Z E M L É K É R E

A múlt ködéből kondul egy harangszó,
Mely ötven éve Gergely éjjelén
E táj fölött zengett komor, riasztó
Hangjával, mint az elveszett remény.
5 Hírdette, hogy a szőke víznek árja,
Mint a halálnak angyala robog
És a viharzó tavasz-éjszakában
Most dőlnek össze békés otthonok.

A csöndes város, mely száz évek óta
10 Dolgos magyarság víg tanyája volt,
A magyar Isten írása a porban
Lett értelmetlen, üres, csonka, holt.
A kikeleti szél az elmúlásról
Fütyült fölötte vészes éneket
15 És a romokból és a pusztulásból
A kútágas az ég felé meredt.
Nemcsak halál harangja volt ez akkor,
Föltámadást is hírdetett szava
És nem csupán az ár tört át viharzón,
20 De hajnalt is hozott ez éjszaka.
A vízben bölcsők ringanak, az élet
Fölsír a gyászból, mint a csecsemő,
Mert nem lehet halálos az ítélet,
Míg megterem itt búza és erő.
25 A törpe viskó a nagy vízbe dőlhet,
De a magasba lendül a torony
És délibábja reszket a jövőnek
Az enyészetbe omló romokon.

30 Az Urnak lelke lebegett teremtőn
A vizek fölött s egy szép reggelen
Fölhangzott boldogítón, messze zengőn
Az új világ parancsa, a Legyen!
Az Alföld szíve megdobbant, a földből
35 Kikelt a karcsú paloták sora,
Mindennap újabb alkotást köszöntött
A fiatal városnak mámora.
Egy világ hozta a részvét adóját,
Bécs, Brüsszel, Berlin, Páris, Róma állt
40 A bölcsőnél, amelyben Magyarország
Új gyermeke legyőzte a halált.

Most minden gyászon, romlason, bukáson,
Tüzön, vizen keresztül él Szeged,
Fiatal óriás, gyönyörű város,
45 Ki új egünkbe új tornyot emelt.
A borzalomnak éjéből az élet
És haladás napját köszönti ma,
Zászlóit lengeti a jó reménynek
És minden sóhajtása egy ima:

50 A szőke víz emelje a hajókat,
Mint az öröm az embersziveket,
Tiszavirág viruljon a habokban
És már ne késsen az a kikelet,
Mikor minden harang egy hangba olvad
És mint az égis harsogó elem
Fölbreszti az élőt és a holtat
A legnagyobb, legvigabb ünnepen!

1080.

MINT A HAJÓTÖRÖTT

Mint a hajótörött palackját,
Ugy dobom el e verset én,
Főlrva életem kudarcát
5 Reménytelenség szigetén.
Vándor, ha eljut a kezedbe
E pár sor, gondolj szánva rám,
Kit elhagyott a jószerencse

10 És nem lelt fényt az éjszakán.
Csak tengek, lengek, mint a kóró,
Magánosan és hasztalan,
Vak és siket nekem a sorsom,
Minden poggyászmot odavan.
15 Kitárom a világviharnak
Vacogó, tépett lelkemet
És várom az örök hatalmat,
Amely kegyképen eltemet.

1081.

G Y E R E K K O R I A R C K É P E M

Egy gyermek néz rám, több, mint negyven éve
Sötét szemével, mint a fájdalom,
Pedig nem tudta még, micsoda éjjel
Borul derüs lelkére egy napon.
A nyolcvanas években mosolyogva
Simogatott meg mindent, ami szép.
Képes könyvek ábráin andalogva
Érezte a világ ízét, színét.
10 Magányos gyermek volt és hallgatag,
De szíve mélyén rejtelmes patak
Csobogott, ősi forrásból eredve,
A gyermek minden bánata és kedve
E vizen ringott, mint papírhajó,
De ma elment az öröme, keserve
15 S mint az örökre fáradt utazó
Merev, üres tekintettel keres
Egy arcot, mely már végtelenbe vesz.

1082.

H A N G T A L A N U L

Mint az árva nyárfa
A temető előtt,
Úgy hallgatom a csendet
A rácsos ablak mellett,
5 A zsongó némaságot,
Mely a szívembe nőtt.

10

Sok volt a zaj, az ige,
Ujjongtak a dalok,
Most a nagy némaság szól,
Mint örök orgonából
A vox humana hangja
És én csak hallgatok.

1083.

A Z U T O L S Ó

Mint nyáj után a nyári est porában,
— Míg vén harang üzen az ó toronyból, --
Úgy baktat andalgó versek nyomában
Ez az utolsó, elfáradt komondor.

5

A nyáj betér a kiskapuk során,
Meleg szívek fogadják símogatva,
A hűvös éjben a szegény, sovány,
Beteg komondor szűkül csak. Siratja

10

A verőfényes delelő csodáit,
A délibábot, a nagy égi mester
Tündéri várát szivárványszínekkel.

Mindent, mi szép volt, boldog és derűs.
A nyáj pihen. A komondor ezüst
Tetők alatt az éjben mire vár itt?

1084.

D E P R O F U N D I S

A legsötétebb ég alatt,
Isten, Téged találtalak.
A legmélyebb örvény felett
Uram, én Téged leltelek.

5

A csillagtalan éjjelen
Egy láng lobog a lelkemen,
Mint reves fában gyöngé fény,
De mégis élet és remény.

10

Isten némán hozzám hajol
S engem idéznek valahol.

1085.

J E G E N Y E L E L K E M

A sors megrázta lelkemet,
Mint a vihar a jegenyét
És lelkem mindig énekelt
S csókolta a vihar egét.

5

Letörték legszebb ágamat,
Hajtottam újat s csendesen
Megülték, mint a madarak,
A vágy, a jóság s szerelem.

10

S ha őket is elúzta mind
A végzet, mégis megmaradt
Egy álom, fájó és szelid,
Mint csíra tiszta hó alatt:

15

Hogy nem hiába nyílt az ág,
Madár hiába nem dalolt,
Hogy mindig lesz nekünk hazánk,
Ó jegenyék, ó csillagok!

1086.

A Z E L B O R U L T M A G Y A R

A házba, ahol az élő halottak
A sápadt kertben sétálnak, dalolnak
És sír, aki víg nótát énekel:
Egy öreg bérest hoztak egyszer el.
Megült komolyan, némán egy padon,
Mint ezeréves árva fájdalom.

72

Egy ciprus árnyán nézte az eget,
Míg lassan minden besötétedett.
S fölötte állt egy felhő a magasban,
Fekete zászló, győztes, halhatatlan.

10

1087.

S Z A K O L C A

Emlékek alkonyi arany porán át,
Hogy megszépültél csöndes, kis falucska,
Úgy éltem benned, jól rejtőzve, árván,
Mint remete, kit táplál mélabúja.
Mint őszirózsa, nyílt a szomorúság,
Mint viola, úgy virított a bánat
És a magány és sóvárgás belengte
Mint enyhe tömjén mindig a szobámat.
S ha kútra mentek esténkint a lányok,
A vágyaim a távolokba mentek,
Csak álmaid maradtak. Halványan
Meglátogatnak, mint kísértetek
És mire ébredsz, járnak más határban
S te újra csonka, béna vagy, beteg.
A gyermekség foszlányai lebegnek
Körötted, mint ökörnyál a mezőn.

5

10

15

1088.

M A G Y A R K Ö L T É S Z E T E P I G R A M M O K B A N

Halotti beszéd

Látjátok feleim, hogy mik vagyunk,
A honi föld sarává lesz agyunk,
Szívünk magyar őskertbe süpped el
S szavunkra majd egy más világ felel.

Balassi

Ő a magyar lírában egyesíti
A földi és a mennyei szerelmet,
Egén Erosz ívét büszkén feszíti
És benne a múlt és jövő felelnek.

Pázmány

Az Isten igéjét harsogta bátran
A legkomorabb magyar éjszakában,
Fáklyája, mint az egek lángja, fénylett
És szava kenet volt bár, mégis élet.

Tompa

A kútba nézett fájdalmas szemével,
A mély, sötét, fekete kútba nézett,
Úgy vont a szenvedés, a képzelt
És a valódi, mint tündér ígétet.

1089.

A T I S Z Á H O Z

Te vagy szívemnek legrégibb szerelme,
Szép, szőke tündér, édesbús Tiszánk,
Hányszor álltam partodnál énekelve,
5 Mig benned ringott a magyar világ,
A csillogó ég és a szőke fűzfák,
A fűzfán varjú, felleg az egen.
Nem hiányzik-e néked egy letűnt láng,
Egy kihunyt nap, — az én tekintetem?

1090.

J Ó S Z Ó

— Szép Ernőnek —

Meleg a hangod, mint a friss kenyér
És színes, mint a felhők esti égen.
Úgy andalogsz az élet titkain,
5 E szép pokol látványán, mint magányos,
Szomoru őz egy őszi parkban,
Mikor az élet beesteledik.
A legmélyebb bánat bakacsin éjén
Olvassa versed és testvéri, gyöngéd
10 Üdvözetét, mint fonnyadt levelet,
Küldi neked a búsuló Juhász.

1091.

B U C S U

Mily szépen alkonyul a végtelenség.
Az égen bíbor és fekete zászlók
Vonulnak ünnepélyes komolyan
A napnak legutolsó sugarában.
5 Rőt paripákon komor óriások
Ügetnek ismeretlen táj felé,
Tavaszi égi háboru után.
Zenék és sirások törnek feléjük
Az elboruló földről s ők vonulnak
10 Némán, kevélyen, magasan, dicsőn.
Busulva ciprus és babér között,
Szeretnék tovaszállani velük
Minden nyomoron, kinon tul. De engem
A porba vert a sors. Az égi zászlók
15 Tovább lobognak és az óriások
Tovább robognak és sirom fölött
Oly szépen alkonyul a végtelenség.

1092.

(A SZOMSZÉD ABLAKBÓL...)

A szomszéd ablakból időnkint
Szivembe zsong egy drága zaj,
Derűs, meleg madárcsicsergés:
Gyermek kacaj!

5 Mintha egy boldogabb világból
Üzenné valaki nekem,
Hogy van öröm, ifju, áldott,
Felhőtelen!

1093.

(VAN ÉLETÜNKBEN...)

Van életünkben egy nagy pillanat,
Mikor érezzük, mégis érdemes volt,
Ragyog a szemünk és ragyog a mennybolt
S mi elfelejtünk minden árnyakat.

5   Lehet, hogy mindez káprázat csupán
S az ember egy bús életen keresztül
E pillanatot keresi, mely eltűnt
S hiába néz az elillant után.

1094.

KILÉNYINEK, A KEDVES TITKÁRNAK

Túl minden kínon és halálon,
Feléd száll egy szó, a szavam,
Benne egy megghiúsult élet
Minden jósága, vágya van,

5   Hiába: meg nem válthat engem
Minden remény, hit, szeretet,
Talán a szörnyü végtelenben
Még találkozhatom veled?

1095.

MÓRA FERENCNEK, A JUBILEUMÁRA

5   Vannak arcok, melyeket a fátum
Már előre kijelölt magának,
Mosolyukban fájdalmas lemondás,
A szemükben megriasztó árnyak,
Jövő gyászok hullanak reájuk
És ők érzik, hogy minden hiába;
Szemük, mint egy kisiklott mozdonynak
Szemafórja, néz az éjszakába.

1096.

UTOLSÓ VERS

A régi holdat látom még az égen,
De már nem látom régi magamat,
Az egész idegen végtelenségben
Szegény valóm oly magára maradt.

Hiába keresek egy társat erre,
Hiába keres engem valaki,
Mint a hajó, amely a nyílt tengerre
Kifutott s nem tud révbe tartani.

1097.

EPITÁFIUM

Az ismeretlen szenvedésnek
Legyőzött katonája pihen itt,
Kevés lesz néki az öröklét,
Hogy elfeledje gyötrődéseit.
5 Az életét ő elhibázta
S levezekelte csöndesen.
Mint jegyesét, várta halálát
És elpusztult reménytelen.

*

Mint a kagylóban távoli és tompa
10 Zúgással sir a tenger, az örök,
A lelkemben is halkán haldokolva
Fölbúgnak messzi, régi örömök.
Oly titokzatos, idegen a hangjuk,
Oly mélyből jönnek, mint egy tünt világ,
15 Így a rögökkel dobált siri hant zúg
S így suttognak a temetői fák.

1098.

MILY MESSZE VAGY TOK...

Mily messze vagytok, emberek,
És én is mily távol vagyok,
Valami titkot keresek,
Az életet, mely elhagyott.

5 Talán én voltam hűtelen?
Már nem várok és nem adok,
Számomra nincsen kegyelem
És nem segít irgalmatok.

M É G VA L A M I T . . .

Multamba vissza ösvény nem vezet
 És ködbe fullad az emlékezet.
 Hogy én is éltem, versekből tudom,
 Míg topogok egy céltalan uton.

5   Ki egykor új ígéket felidéztem,
 Most némán tűröm meddő szenvedésem.
 Egy elsülyedt világ felett
 Megváltó sírom integet.

10   Mint a kisértetek feljárnak
 Fáradt fejembe verssorok,
 A régi öröm és a bánat
 Sirjából éjjel felzokog.

15   Még valamit akartam itt én,
 De már csak sóhaj lett a szó.
 Állok, mint északfény letüntén
 Áll az eltévedt utazó.

É L Ő H A L O T T A K

A kertben járnak és körben topognak,
 Mint kihalt bolygók, össze-vissza mind,
 Tekintetükben rég lement napoknak
 Halvány visszfénye imbolyogva int.

5   Nem ismerik egymást, csak néha kérnek
 Egy kis tüzet és mennek már tova.
 Az unalomnak és a feledésnek
 Szítál lelkükbe szürke zápora.

10   És vannak, akik vigan kurjogatnak
 S nótát harsognak s torkukon a hang
 Olyan, akár a félrevert harang.

És vannak, akik az örök enyészet
Szemébe néznek és várják a véget,
Akiknek fáj, hogy ők még ittmaradtak.

1101.

BAUDELAIRE HALÁLA

Még élt. A nyelv tökéletes művésze
Már dadogott csupán és hebegett,
Ki igéit örök márványba véste,
Nem lelte a szót, az értelmeset.

A szinek és fények törött szemében
Fakón ködlöttek és az illatok
Elvesztek, mint Ádám mögött az éden.
Még élt és busabb volt, mint egy halott.

10 Derengett néha elcsittult agyában
Egy rím, egy csók, egy elmult kikelet.
Még vonaglottak a nyütt idegek.

És, este jöttén olykor a magányban
Bámulta a felhőket messze, fenn,
Hogy tűnnek el a kihunyó egen.

1102.

NÉMA JAJSZÓ

Ó boldog az, ki idejében elmegy,
Mikor remény ég még a homlokán
És úgy néz végig napjai során,
Mint arcélén egy győzelmes seregnek.

De jaj annak, ki él még s már halott,
Előtte semmi és mögötte minden,
Keze remegve babrál egy kilincsen,
Amely kinyitna egy vak ablakot.

10 Barátaim, ne nézzetek ma engem,
Ki az üres és süket végtelenben
A semmit várva vergődöm magam.

Imádság, átok, minden hasztalan,
A jószág és a szépség sirva néznek,
Hisz nemrégén még a szívemben éltek.

1103.

UTOLSÓ IMÁDSÁG

Jó Jézusom, ki bús gyermekkoromban
Gyakran szálltál szívembe, merre mentél,
Hogy nem lelek e szörnyű fájdalomban
Egyebet a meddő, mély gyötrelemnél?

5 Hisz a világnak minden tájain
Most Téged várnak és Benned remélnek,
A csodálatos földi születésnek
Meleg és fénylő ünnepnapjain.

10 S ha egyszer mégis a vén, nagy gyereknek
Szívébe szállnál újra, égi gyermek,
De nem vagyok én méltó erre, nem.

Legyen mindenki boldog, aki él itt
S halálra fáradt lelkem szenvedésit
Ird mind az ő javukra, Istenem!

1104.

SZIMPOZION

Valahol lenni kell egy lakomának,
Hová hivatalos, kit ideleln
Halálba űzött az éhség, a bánat,
A reménytelen szerelem.

5 Valahol lenni kell egy palotának,
Hová bejáratos, kit idelemben
Minden örömből és fényből kizártak
S elhullt a rögös útfelen.

10 Valahol lenni kell egy orgonának,
Melyen majd egyszer befejezhetem
A dallamot, mely itt halálba bágyadt
S amely az életem nekem !

1105.

N É V J E G Y

Egy látogatás viszonzásaképpen,
Étsy Emiliának

Köszönöm, hogy szemeiben
Itália derűjét hozta nékem,
Magyar mezők buzavirágát,
5 A művészet ragyogó melegét,
A szeretet örök sugarát,
A lélek tündöklő üzenetét
És fáj, hogy nem tudom már többé
Mély szavakkal megköszönni,
Csak fáradt, fájó, féltő agyam
10 Bus lüktetésének ritmusa mellett
E néhány sorban küldöm ezt a pár szót:
Nagyon köszönöm, nagyon köszönöm !
És kérem, tolmácsolja gyönyörű
Szívének hangján a jó embereknek
15 A költő ígét, ki megszenvedett,
Minden sorát lelkéből tépte ki,
Aki én voltam . . .

1930

1106.

A BUKOTT ANGYALOK

Szemükben még az isteni egeknek
Visszfénye csillog egyre elhalóbban,
Fülükben még zsong a kerubseregnek
Örök dalából egy sor. Lenn a porban
5 Még emlékeznek tündöklő napokra,
Melyek mögöttük zengve elmaradtak,
Mint az álomderús mennyei pompa,
Mitől mindig ragyog az égi ablak.
Most hullanak hidegbe és sötétbe,
10 Mindég mélyebbre, néma dachban égve
És arcukat kezükkel eltakarják,
Mert látni Őt már többé nem akarják,
Az éj kell nekik, a világtalan,
Melynek szívében komor mása van.

1107.

S É T A P Á L C Á M

Gyerekkoromban
Kis sétapálcám
Ujjongva hordtam.
5 Egyszer a hídon
Csak elejtettem,
Eltűnt egy résen,
Sohase leltem.
Utána kaptam,
Meg is sirattam.
10 Oly árva lettem
A forgatagban,
Az édenkertem

5

Fája hiányzott,
Tisza vizében
Ringott és ázott.
Valahol vár rám
A végtelenben
Kis sétapálcám,
Első, egyetlen.

1108.

MELANKÓLIA

5

10

15

Mint a bűvös vesszőt vesztett varázsló,
Úgy révedek szét a tarlott világon,
Rossz álom kútjából az égre nézek,
A részvétlen és hűvös csillagokra.
Megborzadok magánytól, messzeségtől,
Magamtól s állok a múlás szelében:
A rémülettől nem tudok beszélni
S a félelemtől nem bírok dacolni.
A megrontó kivette szívemet
S egy könnyes, véres követ tett helyébe.
A kezem nyujtom kapkodón, hiába
A mindörökre elment kedv után
S úgy búcsuzom mindennap a világtól,
Hogy, jaj, holnap megint ráébredek még,
Reménytelenség lett a végtelenség.

1109.

TÓTH ÁRPÁD SIRJÁNÁL

Halotti koszorú helyett
Kivitem hozzád szívemet,
Költő és testvér, bús, szelid,
Lelkembe zsongtak rimeid.

Úgy éltél ott, ez estelen,
Köd volt, november, rejtelem,
Nevedben nem múló varázs,
A siron túl föltámadás.

10 Boldog poéta, mondtam ott,
Halálig elkisért dalod,
Egy rím csókjával ajkadon
Szunnyadtál el egy hajnalon.

15 Igaz, szenvedtél szüntelen,
De minden kin és küzdelem
Örök formát lelt s életed
Zenéje együtt szünt veled.

1110.

ELÉGIA

Sirt keresek most a temetőben,
Hol egy öreg cimbora pihent meg,
Kivel régi, boldogabb időkben
Gyakran jártuk ezt az ősi kertet.

5 Május volt a földön és szivünkben,
Dúdolt bennünk könnyű, enyhe mámor,
Muzsikált a szentek hegedüje
Eljövendő szebb és jobb világról.

10 Ugy ujjongott lelkünkben az élet,
Sirok ormán az egekbe rontott,
Vágyaink a kikeleti fényben
Kigyulladtak, mint a csipkebokrok.

15 Most ő némán fekszik, karba kézzel
S várja, hogy majd én is idetérek,
Mig fejemre ráhajol az éjjel
S szállanak a szürke denevérek.

1111.

A RÉM

Bennem jár, hallom, mint kopog
Álomtalan, vak éjeken,
Kopog, dobog, indul, megáll
És jár tovább hűségesen.

5   Figyeli néha, alszom-e?
          Figyelem néha: alszik ő?
          Fölöttünk ápolónk virraszt,
          A végtelen és bús Idő.

10   Hiába várok, nem pihen,
          Kopog, dobog, jár, kél a Rém,
          S álmomban is hallok, amint
          Föl és lejön, megy feketén.

15   Már néha azt hiszem: no most
          Vállamra teszi ujjait.
          De nem. Megint indul, megáll,
          Megáll és indul. Árnya int . . .

1112.

GERHART HAUPTMANNHOZ

          Köszönt az elnyomott és megalázott
          Népmillióknak szenvedése, vágya,
          A gondokat szövő szegény takácsok
          Siráma s Hannelék hallelujája.

5   Köszönt e fájó és fáradt világnak
          Könnyes szerelme és síró reménye,
          Téged, kinek szavára szép a bánat
          És álomcsillag gyúl az éjsötétbe:

10   Apostol és próféta vagy ma, költő,
          A vérző és vivódó emberöltő
          Rád néz, csalódva harcban, gyűlöletben,

          Jövő kárpitja intésedre lebben '
          És álmaid, a tiszták és a mélyek
          Valóra válnak még s örökre élnek !

1931

1113.

CALASANTIUS

Ő a kegyes, szelid szent, aki megy
És szegény, árva gyermeket keres,
Hogy a szívére vonja s gondosan
Nevelje arra, ami nagy s nemes.

5 Vad század véres, könnyes utain
Ő a magasba és a mélybe néz,
Magasba, hol az Isten Anyja vár
És mélybe, hol nyomor van, szenvedés.

10 A jó kertész ő, ki az útfelen
Meglátja a palántát s fölveszi,
A jó pásztor ő, ki az elveszett
Bárányt föllelte s enyhet ad neki.

15 Az árvák atyja ő, kegyes atya,
Derüs szívének fénye úgy ragyog
Túl az időkön és világokon,
Mint az egen az örök csillagok.

1932

Nagyon megszürcült bennem a világ
 És benne nagyon megszürcültem én.
 Elnémultak a szelíd áriák,
 Elapadott forrásuk, a remény.
 5 Tán csak magam hallok még néha őket,
 Mint aki rossz álomból fölfigyel,
 A dolgok tőlem rendre elköszönnek
 És nem tudok felelni semmivel.

Lassan hamvaz a köd, hull a homály
 10 És elfakul borult tekintetem,
 A lelkemen száz temetői árny,
 Idegen a világ s én idegen.
 Mosolyra és derűre félve nézek,
 Mint túrt koldús az utak szögletén
 15 És oly halványak bennen az emlékek,
 Mint a fogyó hold a kút fenekén.

Elalvó mécses jeltelen síron,
 Így darvadozom életem felett,
 Már hallgatagon vár a nagy titok
 20 És az élet lassanként elfeled.
 Feledjen és lobogjon, tündököljön,
 Övé az ország, hatalom, jövő.
 Enyém a bánat most és mindörökkön,
 Enyém a temető és szemfödő.

A K Ö L T Ő N E K

Magány, szegénység szörköntöse fed,
De te vagy az Úr papja, ne feledd!

A te ígédre épülnek falak
És ódon tornyok porba omlanak.

5 Irigység, átok követ rád vetik,
De meg fog majd követni mindenik.

Mert a jövő trónja rád marad,
Romok fölött és szivárvány alatt.

10 Koldus-szegényen, bármily egyedül,
Szivedben mégis Dávid hegedül,

Ceciliának orgonája bűg,
Benned dalolnak minden vértanúk.

Benned zenélnek minden csillagok,
Szemedben Isten visszfénye ragyog.

15 Magány, szegénység szörköntöse fed,
De hordozod az örök életet!

1933

EGY KEDVES VIGASZTALÓNAK

Szépen süt a nap, mondják. Ó igen,
 A sirokra is szépen süt a nap,
 Apám sirjára is, ki itthagytott
 Fiatalon, egy nagy szomorúsággal,
 Amely egyetlen örökségem. Ó,
 Szépen süt a nap, örüljön neki
 Minden diktátor s féreg, aki él
 És tud örülni. Bocsánat, de én
 Már nem tudok, csak engedelmesen
 10 Elismerem, ha mondják biztatón,
 Hogy szépen süt a nap. Jó emberek,
 Én úgy szeretném, ha a szeretet,
 A boldogság, a béke fénye égne
 Mindenki lelkében, de valami
 15 Nagy hiba történt itt, az örömet
 Igen hibásan osztották s ezért
 A költő hiába fellebbez, hiába
 Imádkozik, avagy káromkodik,
 Nem tudja álmait beváltani,
 20 Mint a bankokban szoktak valutákat,
 Hogy jóvá tegye a nagy, nagy hibát.
 Sokszor úgy érzem, az egész teremtés
 Egy óriás gyászindulót dalol
 S hiába zengenek vig gramofónok,
 25 E rejtelmes zene sokkal erősebb
 S ha mind elhallgat, ő tovább dalol!

ÖNARCKÉP

Vincent van Gogh levele testvéréhez

Elveszett

Oly szépen indult minden, drága testvér,
 Emlékszel a kis Vincentre, aki
 Az Isten egész kertjét le akarta
 Festeni. Olyan égő színeket
 És fényeket látott, hogy Tizián
 Elbújhatott volna mellette. Mint
 Ádám, aki először látta meg
 E csodás festményét az Ismeretlen
 Nagy Alkotónak, úgy bámultam én
 10 E szép világot. Egy kicsit bolondnak
 Tartottak ezért ők, a többi ember,
 Akik bizony a nekik célszerű
 Dolgok után törtetnek és reám
 Azt mondták: Jobb volna valami
 15 Okos dologba fogni. No, de engem
 Elhibázott az Ismeretlen Mester
 És most egy kertben, amelyet talán
 A paradicsom ellentétéként
 Teremtett, bűnhödöm nagy vétkemért,
 20 Mert egyszerűen gazdagítani vágytam
 A világot és embert s úgy szerettem
 Az életet, ahogy a gyermekek.
 Mindig is nagy gyermek maradtam én,
 Testvér, hiszen tudod, mert te szerettedél
 25 S értettél engemet, elnézted azt,
 Hogy boldoggá akartam tenni itt
 Mindenkit, aki él, míg tönkrementem.
 A legcsodálatosabb fényeket
 Akartam festeni és elborult
 30 Egész világom. No de én hiszem,
 Hogy valahol egyszer majd az leszek,
 Aki akartam lenni. Egyelőre
 Elszenvedem az életet. Csak azt mind
 Sajnálom, amit megfestettem volna:
 A képeket. Egy egész végtelent!

P A N A S Z

Disztelen ének ez, mint a kopár halom,
 Hol névtelen halott virrasztja a telet,
 Mint csörrenő haraszt a régi temetőn,
 Melynek lakói már rég nem kísértének.

Disztelen ének ez, mint a hamuszínű
 Alkonyi fellegek november elején,
 Mint ódon omladék, melyben egymaga ül
 A csöndes feledés, mint egykor a remény.

10 Disztelen ének ez, halottas, elhaló,
 Magát siratja itt magában valaki,
 Mint a nappali hold, oly szürkén bágyadó,
 Mint hulló levelek halk koppanásai.

Disztelen ének ez, a semmiségbe megy,
 Mint a füst. Néma vád, vigasztalan panasz,
 Nem fogják érteni a boldog emberek,
 De mindegy neki már, örökre mindegy az.

20 A börtön mélyiből lehet szabadulás,
 A halál éjiből föltámadás lehet,
 De, én lelke, szegény, a lassu pusztulás
 Rabja, halottja te, ki ad békét neked?

A költő mondja a disztelen éneket,
 Költő, elátkozott, költő, elkárhozott,
 Már régen daltalan, régen reménytelen,
 Beteg madár, aki álmában felzokog.

1934

1119.

EGY HANGSZER VOLTAM...

Egy hangszer voltam az Isten kezében,
Ki játszott rajtam néhány dallamot,
Ábrándjait a boldog szenvedésnek,
Azután összetört és elhagyott.
Most az enyészet kezében vagyok.
De fölöttem égnek a csillagok.

1120.

MÓRA FERENCNEK

Mint akit a sors ittfelejtett,
Úgy járom én a furcsa kertet,
Amely életnek hivatik,
Keresek benne valakit,
Aki szemének bársonyával
És hangja meleg aranyával,
Mint rég, megint elandalit.

Mi nem búcsúztunk el soha,
Két meghitt, régi cimborá,
Ki együtt harcolt, álmodott,
Kiket, mint minden álmodót,
Sokszor fölébresztett az élet,
Mikor vetésük semmivé lett.

De valahol, túl földi gondon,
Van egy sarok, hol meghúzódok
S megint találkozom veled.
S ha mosolyogva kérdezed,
Mi ujság? Én azt felelem:
A nap alatt nincs semmisem.

20

Mint a szivarod füstje, tűnik
Az élet és mint a betűid,
Oly rejtelmesek útjai,
Míg újra látunk valakit,
Aki szemének bársonyával
25 És hangja meleg aranyával,
Mint rég, megint elandalít.

1121.

TEMETÉS

Aranyosan és feketén döcög
Szent Mihály lova őszi fák között.

Az emberek megnézik csendesen,
Ki az, akinek utja végtelen?

És tovább mennek, mert az élet int,
Majd egyszer ők is jönnek erre mind.

Majd egyszer, ó, de addig áll a harc
És vár a győzelem, vagy a kudarc.

10

Majd egyszer, ó, de addig nem lehet
Sokat időzni a halál felett.

Menni, sietni és rohanni kell,
Versenyt röpdülni még a többivel.

Csak egy gyerek s egy költő, két gyerek
Bámulja még tovább a szekeret.

15

A költő lelkében egy hur remeg
És rajta egyszerre fölzengenek

A végtelenség és a semmiség.
A gyermek is fölsóhajt: Ó, mi szép!

Ó mennyi csönd van némely alkonyatban,
Mennyi derű és mennyi nyugalom,
A felhők úgy pihennek a magasban,
Mint a bárányok a domboldalon.

Szelíd békesség árad a világra,
Mehalt a harc, a lárma, a panasz,
Kinyílik a búcsú halvány virága,
A nap végső csókjából fakad az.

10 Az ember nézi az alkonyt, szívében
Szeretne ő is békét és derűt,
És várja, hogy az éj jőjjön sötéten,
Mint gyásza, melyben oly rég elmerült.

15 E nagy, mély csönd szent közönyében érzi,
Mily idegen már tőle a világ
És a halálra gondol, mely kitépi
Lelkéből vérző gondjai nyilát.

A klostromablakból kinéz az őszbe
Egy égőszemű kispap. A Naszály
Búsan pipál, az esti félhomály
Ölén levelek hullanak csörögve.

Az asztalon a Szentek Élete,
Fametszetekkel, mély csend a szobában,
A szél künn az elmulást intonálja,
Az udvaron sétál egy remete.

10 Szüretre érnek a szőlőhegyek,
Halálpillék a fészületre szállnak,
Az égi nyájak nyirkos gyapja kondor.

A kispap lelke messze őgyeleg,
Várják pásztortüzes tiszai tájak
És ő egy halk Verlaine-versre gondol.

1124.

NIETZSCHE

Mindig magányosabb lett
És mindig vakmerőbb,
Mig végül sírva térdelt
A győztes sors előtt.

És hallgatott az éjben,
Mely körülvette őt,
Míg mosolyogva állt meg
Az elmúlás előtt.

1125.

Z Á S Z L Ó K

A muzeumban vannak régi zászlók,
Csukott szárnyakkal némán alszanak,
Fakult a színük és foszlott a selymük,
Törött a rudjuk, fölírásuk elnyütt
És meggörnyedtek az idő alatt.

Az emberek közömbösen haladnak
Mellettük és por lepi őket el,
Vigan lobogtak győzelmes rohamra,
Vesztett csatában hullottak halomra?
Sok tépett zászló erre sem felel.

10

Mindegy nekik. Kopott ereklye lettek,
Ma más zászlók pompáznak, lengenek.
Az élet mindig új harcokra indul,
Mig mindenféle diadalmain tul
Az örök béke zászlaja lebeg.

15

108

1126.

MIKES

Erdélyt siratta és az égre gondolt,
Nyájas panaszt, jámbor vigaszt koholt,
Nagy fejedelme már régen halott volt
És gúnyája és kedve is kopott.

Mint rege rémlett már a tünt dicsőség,
Kuruc harcok rézdobja hallgatott,
Tárogatóknak fája eltörött rég,
Rög és virág lett a sok hős halott!

Ő írt magának éjnek évadán,
Gubbasztott híven csöndes bánatán,
A mulandóság ült szemben vele.

S míg egyre-másra gyűlt a levele,
Erdélyt siratta és az égre gondolt,
A halottak közt maga is halott volt.

1127.

IFJUSÁG

Az elsüllyedt Atlantiszt keresem,
Mely álmaimban harangoz nekem.

A régi várost és a régi dalt,
Mely ifjú daccal búgott és rivallt.

A régi fényt, mely a lelkünkben volt,
S mindent aranyba és ezüstbe vont.

Miénk volt akkor a kerek világ,
Utópiák és Óperenciák.

Vitorláinkat a jövő szele
Ragadta vígan a holnap fele.

Szép volt a bánat és jó volt a harc,
De hol vagy már és vélem mit akarsz?

Hisz ködbe vesztek arcok és tusák,
Ó, elsüllyedt Atlantisz, ifjuság?

1128.

A B Ö L C S

Nyugalmas, tiszta szemmel nézni mindig
A háborgó és mulandó világot,
Az örök törvényt betartani sírig,
Spinóza, ez volt a te hivatásod.

Boldog bölcs, kinek állandó szerelme
A gondolat, kiben ott él az Isten,
Téged nem rendített jó, bal szerencse,
Te tudtad, hogy a vándorutad itt lenn

10   Örök körökbe tart és mint a gyémánt
A porban, egyszer fölragyog a lélek
És kiszabadul majd a gondolat.

Boldog bölcs, eltűnődve nézek én rád,
Ki úgy díszítéd föl magányodat,
Hogy gazdagabb volt, mint ott künn az élet.

1129.

K A Z I N C Z Y

A szent előd ő, a fenkölt magyarság
Apostola, ki tömlöc éjjelén,
Mint hálóját a pók, szövé a nagyság
Ábrándjait s éltette hő remény.

5   Hét esztendő váltotta sorra egymást
S ő bizton hitte a föltámadást,
A szép és új igékre lelkesen várt,
Mint az, ki a megnyílt egekbe lát.

Mert porkolábja a boldog vigasz volt,
 Hogy majd a nemzet szebb lesz és dicsőbb,
 Hogy kopogtatnak az újult idők.

Mert kilátása a gazdag tavasz volt,
 Hol is a honi nyelv ezer virága
 Pompázva tárja ékeit világra.

1130.

MINT AZ ALVAJÁRÓ

Minden örömben volt valami fájó,
 Minden bánatomban volt valami édes,
 Mint az alvajáró,
 Mindig közel voltam holmi meredélyhez.

Életemben mindig volt valami álom,
 S a halálközelség borzongatta lelkem,
 Mint az alvajáró,
 Mindig az elmúlás peremére mentem.

1131.

VENIT SUMMA DIES...

Eljön mindenkinek a pillanat,
 Mikor egészen egyedül marad,
 Mikor mellette senki, semmi más
 És nem segít se átok, sem sírás.

Az élet távol, a halál közel,
 Bűnt, balgaságot semmi sem főd el,
 Mikor az ember az Írás szerint
 Megméretik és megítéltetik.

Eltűnnek a boldog káprázatok,
 Minden, mi az életnek színt adott.
 Kialszik a remények csillaga
 S a lélek van a pusztában maga.

A JÖVŐ VETÉSE

A jeltelen sírokra gondolok,
 Miken halottak estéjén se ég mécs
 És nincsen koszorú. A feledés
 A földdel egyenlővé teszi őket.
 Pedig alattuk is ember pihen,
 Ki élt és maga volt egész világ.
 Most egy virág sem emlékszik reá.
 Az egyik dicsőségről álmodott,
 Boldogságról a másik, szerelemről
 10 A harmadik. Felejtést kaptak ők.
 De én az ő sírjukra gondolok
 És felidézem őket. Mindenik
 Hanton egy mécszet gyújtok s koszorúmat
 15 Elhelyezem és békés álmokat
 Kivánok mindeniknek. Legyenek
 Egy boldogabb jövőnek földje ők,
 Melyen a gyűlölség-bogáncs helyett
 Jóságvirág nő s nem hiába éltek.

OKTÓBERI ÉJ

Ezüstös kék lett az egész világ,
 Halovány fénye, mint a köd, dereng,
 Alvó kísértetek a kerti fák,
 Haldokló hold virraszt a csönd felett.

5 Mintha megállott volna az idő,
 Tán Csipkerózsa kertje ez,
 A hallgatás már szinte rémitő.
 Tán álmodom vagy ez csak mese lesz?

10 Elnémultak a szűkölő kutyák
 És nem szólnak a harsány kakasok,
 Nem jár egy ember és nem mozdul ág
 És alszik hálójában is a pók.

Oly gyönyörű ez és félelmetes,
 Egy hangot kérek tőled, ó világ,
 Már azt hiszem, a végítéletes
 Angyal próbálja majd a trombitát.

1134.

S Z A V A K

Szavak, csodálatos szavak.
 Békítenek, lázítanak.

Eldöntenek egy életet.
 Följárnak, mint kísértetek.

Szárnyalnak, mint a gondolat.
 Görnyedve hordnak gondokat.

Világokat jelentenek.
 Meghaltál, ha már nincsenek.

Dalolnak és dadognak ők.
 Gügyögnek, mint a szeretők.

Ölnek és feltámasztanak.
 Szavak, csodálatos szavak.

1135.

A U G U S T U S

Mikor a messze kis falucska
 Jászlában a barmok között
 Az égi gyermek megszületett
 S az angyalok vig szózatát
 Hallották jámbor pásztorok,
 Augustus császár mit csinált?
 Talán az Állam dolgait
 Beszélte meg szolgálival
 Vagy egy vergiliusi vers
 Szépségein csodálkozott,

Talán aludt és álmodott, vagy
 Álmából éppen fölriadt
 És boldogan gondolta, hogy most
 Egész világon béke van
 És megnézve a homokórát
 Nyugodtan fordult fal fele.

1136.

S O R S

Sors, nem vitázom én
 Veled, hiszen hiába,
 Megyek, szegény legény
 Az éjszakába.

Köszönöm a napot,
 Az álmot és a kedvet
 És minden bánatot
 Elfelejtetek.

Kaptam sok szépet és
 Valamit én is adtam,
 Megyek, szegény legény,
 Egymagamban.

1137.

A S Z O B O R

Mint ércbe öntött örökkévalóság
 Uralkodik a tér, idő felett,
 Míg útjukat a semmiségbe rójják
 Az eljövő s eltűnő emberek.

Alatta háborúk és forradalmak
 Tombolnak és csittulnak, ő marad,
 Az ellenségnek és a hatalomnak
 Ő nem hajol meg, áll az ég alatt.

Galambok szállanak vállára néha,
Vagy rárepül a keselyű, a héjja,
10 Ő egykedvű, nyugodt és mozdulatlan.

Napfény csókolja és vihar veri,
Diadal és bukás mindegy neki,
Mert ő az eszme és ő halhatatlan!

1138.

MICHELANGELO

Töprengett, ősz szakállát tépte, várta
Az órát, melyben majd életre kel
A gondolat, mit hordozott magában,
Ez a nehéz és görnyesztő teher.

5 Mindig elégedetlen volt a művel,
Mely elmaradt nagy álmai mögött,
A szépség sokszor zordon ködbe tűnt el,
Az álom, amit ébren üldözött.

10 A kétségben, vénségben, bús dühében
Az urbinói ifjú járt eszében,
Ki játszva és dúdolván alkotott.

Ő látta Rafaelt, a boldogot,
Ki régen elment és mégis nyomában
Ma is derűs és békés ragyogás van.

1139.

RÉGI NYÁRI ÉJ

Fekete jegenyék között
Pirosan kelt a nyári hold,
A táj bársonyba öltözött,
A Tisza csöndben szundított.

5 Majd, mint az ezüst, fényleni
Kezdet a boglyák bús sora.
Az egész földre ráborult
A ragyogó éj mámora.

10 Szikráztak fön a csillagok
És lenn a rőt pásztortüzek:
Az ég és föld szerelmesen
Egymásnak titkokat üzent.

1140.

Z S O L O Z S M A

Máriát dicsérik a hivek,
A kis templomból szól az ének,
Mária, a mi menedékünk,
Szárnyal a könyörgés az égnek.

5 Keresztényeknek segítsége,
Szomorúak vigasztalója.
S mintha az édesanyám hangja
A többi közül kizokogna.

1141.

G Y E R M E K T E M E T Ő

Az aranynapban zöld rácok mögött
Az apró halmokon százszín virágok,
Élt három évet, egy napot, ötöt,
Ezt hirdetik a bádog fölírások.

5 Itt csupa apró szentek alszanak,
E csöndes és virágos ovodában,
E liliomok és rózsák alatt
A fiatal és mosolygó halál van.

10 A dombokra galambok szállanak,
A rácok hívogatón intenek
És egy öreg szomorúfűz alatt
Vidám bújócskát játszik két gyerek.

H A R A N G J Á T É K

A pillanat,
Mint temetőben a gyík, úgy szalad.

A percek,
Mint sivatagban a homok, peregnek.

Az órák,
Mint vándorok, az utat egyre rójják.

A napok
Mennek, mint körmenetben a papok.

19 Az élet
Elmulik, mint felhői a nagy égnek.

Az örökkévalóság
Hullatja szirmait, miként a rózsák.

De gyakran
Ott van a tovatűnő pillanatban.

É S M É G I S . . .

Ó, mint repül az ember.
Ikarusz óta hogy megnőtt a szárnya.
Lenéz bizó szemekkel
Világrészekre és az óceánra.

Eltörpül a magasság
És elenyésznek mind a messzeségek,
Az ember diadalmát
Harsogják győztes szárnyakon a gépek.

10   Köszöntelek, ti bátrak,
Ti boldogok, kik az egekbe törnek,
Kik vigan nekivágnak
Ős rejtelemnek és titkos jövőnek.

                  Sirok fölött kerengve
Az elmulás szelében szép az élet.
15   Ezt hirdeti elesve
Egy repülő, aki örvénybe tévedt.

1144.

Z E N E

                  Az ember, amíg fiatal, erős,
Úgy véli, hogy egész nagy zenekar
Van a szívében, kürtök és dobok,
5   Hegedűk, hárfák, csellók, fuvolák
És mind az élet örömet, a szépség,
A jóság és igazság himnuszát
Ujjongják viharozva és vidáman.
Nem veszi észre, hogy a jó zenészek
10   Lassacskán szépen elhallgatnak és
Elszöknek egyenkint egy más vidékre.
Nem veszi észre, hogy fekete posztó
Jön a dobokra és hogy elrekednek
A trombiták s a száguldó ütem
15   Mindegyre lassúbb. Mígnem egy napon
Magában áll az utolsó zenész
S tört hangszerén egy hang sír elhalón,
Mintegy segítségért kiáltva égre,
Majd csak susog és elnémul örökre
A bánat.

1145.

REMETESÉG

A szakolcai dombokon
Fiatal voltam egykoron.
Oly édes volt a bánatom,
Hogy dallá csordult ajkamon.

Olyan egyedül éltem én,
Hogy egész világ volt enyém,
Egész világ szép temető
És benne álom, mese, nő.

10

Ha jött a téli alkonyat
S elmosta mind a dombokat,
Ugy borult árvasága rám,
Mint remetére a magány.

1146.

EMLÉK

Egy arc fölbukkan néha a homályból,
Hová eldugta őt a feledés,
Egy régi társnak arca, aki bátor
Tekintetével a lelkedbe néz.

Elhunyt napok és elfakult vidékek
Feléd ragyognak ismét hirtelen,
Fölzendül elnémult szavak zenéje
És lelkeseden, lehangolt hangszeren

10

Ábrándjaid eljátssza újra multad,
Csak bánatod tesz rájuk hangfogót...
A feledés homályából kibukkan
Egy régi arc és feléd mosolyog.

1147.

F Á K

Oly mozdulatlanul nyugodtak
A kerti fák az őszi fényben.
Talán a nyárról álmodoznak,
Csak egy levél hull néha szépen.

Az élet csöndje ez a béke,
A nyugalom e nagy tenyészet,
Örök erők szent szövédéke,
Lehullt levél én, elenyészek.

10

Avar leszek majd az avarban,
Míg fölöttem a fiatal fák
A lombjaikat diadallal
Az örök égneq fölmutatják.

1148.

É N E K B U K O S Z A T A N Á C S I G N Á C R Ó L

Kecskedudás volt, vén magyar szatír,
Felőle hét határban vert a hír.

Lakzin, toron csak fújta egyaránt,
Túlharsogta az életet, halált.

Betyárok, csárdák eltűntek tova,
Ő itt maradt s nem fáradt el soha.

A városba ment néha s a cigányt
Leintette: magának muzsikált.

10

Oly göggel nézett a kocsmába szét,
Mint egy Homér. Mőgötte volt a nép,

A mult, a puszták, egy magyar világ,
Ujjongva sírtak a melódiák.

120

Elnéztem sokszor a vásári zajban
A tarka körhintát, amint forog,
Legények, lányok milyen komoly arccal
Utaztak rajta, boldog vándorok.

5 Keservesen szólt a sípláda, ócska,
Unt dallamot kavarva és kopott
A sok faló és ásított a gazda,
A hajtót fárasztotta a robot.

10 De a nép tódult és tartott a játék,
Csak mindig mások ültek a lovon
S ha jött az este s elterült az árnyék,

Sötéten és üresen állt a sátor,
Mint aki félve kérdezi magától,
Hová repült ujjongó mámorom.

UTÁNZATOK, RÖGTÖNZÉSEK
TÖREDÉKEK

1904—1905

1150.

(A LEGNAGYOBB POÉTA...)

A legnagyobb poéta nem lehetnék,
Hiába írnék minden verset én.
Ki versenyez az Élet remekével?
Egy szép leány a legszebb — költemény!

1907

1151.

Ady Endre:

HÉJJA - NÁSZ AZ AVARON

A zöld divánon ültem,
Nagy, zöld divánon ültem.

Mellettem Léda, a céda,
Mellettem Léda, a céda.

5 Kánikula volt éppen,
Kánikula volt éppen.

Tompán a falra néztünk,
A nagy, barna falra néztünk.

10 És semmit sem csináltam...
És semmit sem csináltam...

ROKKANÁSOK AZ ÉJSZAKÁBAN

Marnak a bamba kanok,
Mig megrokkanak.
Fütyül reájuk dalom,
Bús dalom, új dalom!

5 Rökkanni, rokkanni fáj,
De jaj, muszáj,
Nagyot koppan a dalom,
Bús dalom, új dalom.

1152.

Farkas Imre:

L I R A

Az illatos kis selyemkendőt,
Mig kacagott a bálterem,
Ott hordoztam, némán, kesergőn,
Szomorú, büszke szivemen.

5

Az illatos kis selyemkendőt,
Mely az én gyászom fátyola,
Itt esküszöm, bizonyos célra
Én nem használok, nem, soha!

1153.

Endrődi Sándor:

A N A K R E O N I D A L

Az átkos közügyektől
Szerényen elvonulva,
Mint jó költőkhöz illő,
Kik bokros érdemekkel
5 Lendítik a közérzést:
Igyunk tisztelt barátim
Finom Törley Talizmánt!
Pukkadjon és mukkanjon
És susterogva szálljon
10 A pezsgő a plafondig.
Derüs, ám illedelmes
Jókedvünk bő nedűjét
Engedjük folyni jócskán!
Élc, szellemi röppentyű
15 Tisztos határaink közt
Sziporkázzék, ahogy tud.
S bár egy kicsit elázunk,
Legyen a gallér tiszta!

Ábrányi Emil:

JOGOT A NÉPNEK

Jogot a népnek! Én is vallom ezt,
 Testvéri hévvel én is hirdetem!
 A jogtalanság tépi lelkemet
 S könnyezve látja a nyomort szemem!
 5 Vallásom az, hogy, mint Petőfi mondja,
 Legyen szabadság mindenekfelett
 És minden munkás, aki fárad, épít,
 Mindennap szeljen egy kis kenyeret!

És így tovább, öt strófán keresztül.

Erdős Renée:

SAPPHO

Te vagy a párom. Te forró, te szép.
 Hallgasson el most a langyos beszéd,
 Csak takarjon el az ébenhajad.
 A tested kell csak! Te kellesz magad!

5 Te vagy a párom. Te hiu, te nagy;
 Te keleti véremnek vére vagy,
 Csókolj, a hogy birsz. Én hagyom magam,
 Alázatosan, némán, ittasan!

10 Te vagy a párom. Kergess el, ha tudsz!
 Mondd, hogy gyűlölsz! Én azt mondom:
 hazudsz!

Tied a vágyam, titkos ölelésem,
 De hej, sokáig te se kellesz nékem!

1156.

Csizmadia Sándor:

H A J N A L B A N

Megyek a büszke paloták során,
Elvtársi daccal, józan, szabadon,
Már pirkad a nap, ámbár még korán,
Körülbelül ugy öt óra vagyon!

Tütül a gyár, hever a tőke még,
Selyem párnáin hortyog vagy motyog,
A proletár a sárga gyárba lép,
Az arc tüzel és a gyomor korog.

Igen, igen! Mig a bitang herék
Élnek, mint vízben a hal vagy sirály,
Azalatt lendül a sok lendkerék,
Őcsém dolgozni, néném mosni jár!

1157.

N Y Á R

Feleki Sándor:

Meleg van. A rét zöld és
Peng az éles kasza.
Kaszálnak a kaszálók
S este térnek haza.

Elnézem a kaszálást
S ajkam imát remeg.
Mily jó is lesz majd télen,
Ha sütnek kenyeret.

Szabó Sándor:

A csalit hús homályán
Bolyongok csöndesen,
S szívemben kis virágként
Nyit szerelem.

5

A csalit hús homályát
Fuvalom lengi át
S én is halkan rebegek
Estimát.

Fülei Sz. Lajos:

Nyáron nyaralás van,
Igy van ez szokásban,
Nyaralnak Karlsbadban
Mari- s Franzensbádban.

5

Pedig a dolognak
Helyes megoldása
A Tátra vagy Bártfa,
De főleg Szováta!

1158.

P A P R I - K A B A R E T

Tessék kérem besétálni,
Most kezdődik a mozi,
Eredeti, új a műsor,
Csupa szegedvárosi.
5 A legsötétebb Szegedből
Ime részlet, éjszaka.
Dzsiu-dzsicu a köruton
És lányos ház ablaka.
Még távolabb feketeség,
10 A fölvetel nem hibás,
Nem tehetünk róla kérem,
Ha e tájon nincs lámpás!
Bezzeg világosabb kép ez:
Mozi-mozi Szegeden,
15 Tanulságos, mulatságos
Igazi népegyetem!
Ide jár a magyar népség,
Katonaság idejár,
Idejár az uraság is,
20 Mig a váltó le nem jár.

130

Tessék kérem besétálni,
Most kezdődik a mozi.
Eredeti új a műsor,
Csupa szegedvárosi.

1159.

S Z E G E D I Ö N A R C K É P E K

Mindenféle igazgató
Elszerződtem engem,
Én pediglen itt maradok,
De én nem szégyenlem.
5 Kicsi vagyok, majd megnövök
S leszek fővárosi,
Az én nevem, híres nevem
Kukorica, Kukorica Rózszi.

2.

A szegedi humoristák
10 Mind belőlem élnek,
Én köteles hive vagyok
Minden nőszemélynek.
Városházban és színházban
Első helyen ülök,
15 Az én nevem, becses nevem
Kukorica, Kukorica Fülöp!

3.

Az én szavam Isten szava,
Mert a néppel tartok,
20 Meginog a toronyalja,
Ha egyet rikkantok.
Sokat beszél az ember, mig
Feje lágya benő,
Az én nevem, ösmert nevem
Kukorica, Kukorica Benő!

4.

25 Szeged város, híres város,
 Tápéval határos,
 Van is neki panamája
 S ez az általános,
 30 Én pediglen tisztogatok,
 A dolgok így állván,
 Az én nevem, régi nevem
 Kukorica, Kukorica Kálmán.

5.

Szürdölmányon ezüst gomb és
 Szegeden kultúra,
 35 Mit tudják itt, mi fán terem
 Preludium, fuga.
 Mikor adnak itt operát,
 Mely sok pénzt igényel?
 Az én nevem, jeles nevem
 40 Kukorica, Kukorica Péter!

6.

A szegedi aranyifju
 Mind éntőlem retteg,
 Én dobom ki — én veszem be
 Őket önkéntesnek.
 45 Táncoljatok magyar lányok,
 Nálam van a lista.
 Az én nevem, magyar nevem
 Kukorica, Kukorica Pista!

7.

Mindenféle szerződésnek
 50 Vége szokott lenni,
 Mindenféle jó színésznek
 El kell innen menni!
 Én se vagyok ripacs éppen,
 De egyedül bajos!
 55 Az én nevem, az én nevem
 Kukorica, Kukorica Lajos!

8.

Toronyalja a lakásom,
De ez csak az egyik,
Mindig járok, meg sem állok
60 Soha Budapestig.
Sok az ügyem, sok a bajom,
Sok a banket, muri,
Az én nevem, becses nevem
Kukorica, Kukorica Gyuri!

9.

65 Sok híres ház van Szegeden,
Városház és színház
És a harmadik egyetem,
Bár erre még nincs ház.
De azért a kávéházban
70 Ül az egész város,
Számos látogatást kérek:
Kukorica, Kukorica János!

1160.

DAL A HÁROM DIVÁRÓL

5 Három diva egyszer
 Az Ida hegyén,
 Meginterjuvolta Párist,
 A legszebb legényt.
 Legyen ő a kritikus,
 Döntsön a nagy perben,
 Melyik diva énekel
 És öltözik szebben.

10 De Párisnak akkor
 Könnyü dolga volt,
 Afrodite neki szánta
 A legszebb asszonyt.
 A mostani primadonnák
 15 Ilyet nem ígérnek,
 Magát tartja valahány
 A legszebbik szépnek!

20 A mai bíráló
 Mit tegyen szegény,
 Kemény dió a kritika
 És nincsen remény.
 S amig szegény Páris
 Csak rajong és sorvad,
 Telik képe, telik háza
 A vig direktornak!

N U S I D A L A

Mindenféle szerződésnek
 Vége szokott lenni,
 Mindenféle szép városból
 El kell egyszer menni.
 Kassa szépe voltam eddig
 S el kellett bucsuzni,
 Az én nevem, az én nevem
 Diósi Nusi.

10 Arcképeim Nagyváradon
 Megelőztek sebten,
 Megszerették képeimet,
 Majd pediglen engem.
 Az ilyen jó közönségnek
 Ezer hála s puszi,
 15 Az én nevem, az én nevem
 Diósi Nusi.

Vig özvegyben vigadoztam
 És vigan tapsoltak,
 Koldusgrófban vigan fogok
 Busulni majd holnap.
 Én fogok a Nyáraynak
 Füttyölni és sugni,
 Az én nevem, az én nevem
 Diósi Nusi.

25 Piros rózsa, szőke rózsa,
 Én fekete vagyok,
 Hajam mint a korom s szemem
 Mint a gyémánt ragyog.
 30 Jaj, de szépen fogok egyszer
 Pestre felbucsuzni,
 Az én nevem, az én nevem
 Diósi Nusi.

KÁNIKULAI STRÓFÁK

Körös vize folyik csendesén,
De ezután ez már nem leszen,
Hajók járnak rajta, ő pedig
Nagyzási mániába esik!

2.

5 A melegnek megtiltani nem lehet,
Hogy ne legyen a harmincnyclo fok felett,
De a sugárcsőnek megtiltja a szemérem,
Hogy spricceljen Bémer és egyéb téren!

3.

10 Rác Lacinak nem tudom
Hányadik fia
Boldogit most tégedet,
Szép Pannónia.
Még muzsikál is hozzá
A fene gyerek,
15 Én meg elverem a pénzt,
Fene egye meg!

4.

20 Káka tövén költ a ruca,
Zöldfában terem a muzsa,
De ahol a Rédei Szidi párja terem,
Azt a szinkört nem ismerem!

5.

Térdig jártam a rózsában,
A virágcsatában,
Hej, de az uj huszkoronást,
Sehol se találtam!
25 Tisztelt Hofbauer Pál ur,
Vegye e poémát
S küldjön postafordultával
Egy tiszteletpéldányt!

6.

30 A Simplicissimus nevü lap
Minket csak úgy vadak közt emleget,
Eszünkbe jut az Allgemeine,
Ez meg kutyának nevezett.

35 De megmondotta Arany János,
Kinek nincs párja német nap alatt,
„Vigyázat, tisztelt Allgemeine,
Ne bántsuk a kutyát — harap!”

1163.

AKTUÁLIS STRÓFÁK

Nyáron nyílik a remény és
Riporttól hevül az agy,
Felhő Rózsa elmegy Bécsbe —
Majd ha fagy!

Makó Lajos kulturát és
Nem üzletet nyit, avagy
Átveszi a Vigoperát —
Majd ha fagy!

10 A választójog titkos és
Általános lesz, avagy
Fodor Ella a jégre megy —
Majd ha fagy!

15 A moziból gőzfürdő lesz,
Kabaréból zárda, vagy
Szücs. Laciból főkapitány —
Majd ha fagy!

A NOVELLA

Sok novellát, jó novellát,
 Rossz novellát olvastam
 Boccacciotól és Birótól,
 Molnártól és más írótól;
 5 Okultam és mulattam.
 De az új végrehajtásit,
 Szavamra, nem olvastam.

Ám az ilyen esetekben
 Az eljárás obligát,
 10 Az olvasó elolvassa
 Pesti lapba, esti lapba
 A szakásos kritikát.

Ezek után a novellát
 Főlöszlegesen olvasni,
 15 Nem tud az írni, aki írta,
 Szomaházy jobb stílusza,
 Jobb stílusza a Sassi.

Különben is, tisztelt Günther,
 Minek irsz te novellát.
 20 Te csak mondd: tapsolj csak népem
 És a végrehajtást szépen
 Gyakorold, ne magyarázd!

(CAMILLE DESMOULLINS...)

Camille Desmoullins, szőke, szép fiú,
 Aludjál csak a csöndes temetőben.
 Lement a nap rég, a te szép napod,
 5 De vörösen, lángolva, riadón
 Egy új nap van most fölkelőben!

1166.

ELÉGIA

A lóvasut miatt

Ha én lassu lóvonatot látok,
Mindig busan ülök föl — reája,
Mert elfog a pálya elején már
A hanyatlás melankóliája.

Rajta szállni látszik az idő, de
A ló éppen nem látszik ám szállni,
Ellenben minden percben kiáltja
A kalauz: Leszállni, leszállni!

10 Testvéreim, fogadjátok szómat,
Ne üljetek föl — a lóvonatra,
Csak toljátok szép csöndesen — hátul
S elindul, ha Isten is akarja!

1167.

AKTUÁLIS STRÓFÁK

Igazgató és színésznő,
Sok smonca és habarék,
Egy komikus, egy zongorás,
Ezt úgy hívják: kabaré.

5 Szoboszlón vagy Piripócson
Minapában megesett,
Hogy elmaradt a színésznő
S ezt úgy hívják: baleset.

10 Naiva, aki nem naiv,
Primadonna, ki pikáns,
Hősszerelmes, ki unalmas
És ezt úgy hívják: színház.

15 Autózó primadonna,
Aki Pestre s Bécsbe mén,
Egy másik, aki onnan jó
S ezt úgy hívják: esemény.

A M E D V E

Magyar medvének lenni
 Szép és jó gondolat,
 Az ember csak málnázik
 A Kárpátok alatt,
 Az ember csak málnázik
 És kéjjel hempereg,
 Míg sorra eszik egymást
 A többi emberek!

10 Ha medve vagy, légy medve
 S ne hitvány, gyöngé tót,
 Gondoltam és nem ittam
 Se bort, se alkoholt,
 Gondoltam és nem ittam
 15 S megittam a levet:
 A holtakról csak rosszat,
 Mondá a láttelel.

Magyar medvének lenni
 Mégis csak jobb dolog,
 20 Mint a ti dolgotok most,
 Pórujárt doktorok!
 Mert a ti dolgotok most
 Bizony kutyául áll,
 A medve — bőrét issza,
 Ki medvét exhumál!

A C A R U S O

Mikor Pesten a Caruso,
 A szívnyuzó amoroso
 Énekelt,
 5 Lipótváros lánya, nője
 Mind szivgörcsöt kapott tőle,
 Rémeset.

A férfiak persze szidták
A pocakos tenoristát,
Aki csak
10 Azzal hat, hogy magas Céket
Jól kibúgat, jól kibéget,
Jól kiad.

De fordul a sors kereke,
Tenorista is bereked
15 És befagy;
Megszökött ma felesége, —
Ó irgalom magas Céje
El ne hagyj!

Már ezután van reményem,
Hogy nemcsak borbélylegényben
20 Hisz a nő,
S bár a műfajom csak lira,
Akad nékem is egy igaz
Szerető!

1170.

AKTUÁLIS STRÓFÁK

Multkoriban a Barkóczy
Nem akart fölállni,
Azt mondotta a törvényre,
Hogy az lári-fári.

Mostan meg egy polgármester
Nem akart fölállni,
Hogy zengett a Gotterhalte:
Császári-királyi!

10 Mi is ezen sirni való,
Könnyü kitalálni,
Ez a magyar politika:
Elállni, felállni!

1171.

AKTUÁLIS STRÓFÁK

Puc, puc, puc,
Megszökött a pucerájos néni,
Szegény férje beborulva nézi,
Puc, puc, puc!

5 Puc, puc, puc,
Puccos volt a pucerájos néni,
Nem tudott a pucerájban élni,
Puc, puc, puc!

10 Puc, puc, puc,
Az inget most férje mossa, mossa,
Fehér leplét a hab elkapdossa,
Puc, puc, puc!

1172.

AKTUÁLIS STRÓFÁK

Newyorkban aki csókolózik
A nagy nyilvánosság előtt,
A sétatéren vagy a parkban,
Nem csókolhat százig se. Sőt.
A rendőr órát vesz elő
És a hangja leszerelő:
Pardon, ezer bocsánatot,
Ki van zárva,
Több engedélyt nem adhatok!

10 De a virágnak nemde kérem,
Azt megtiltani nem lehet,
Amit megtilt a közszemérem
S a kihágási rendelet.
Különben is, egy pillanat,
15 Míg csókot ad s kap az ajak,
Egy örökkévalóság,
Igen, igen,
Ez itt a tény s valóság!

A SZAKÁLL ALKONYA

1.

Este van, este van,
 A szakáll estéje,
 Nemsokára kész lesz
 Hosszu karriérje.
 Tudományos alapon
 Le köll eztán venni,
 Mindenféle szép szakállnak,
 Álszakállnak, kékszakállnak
 Vége szokott lenni!

10

Ki zokog, mi zokog,
 Egy fekete szakáll,
 Batthyány Tivadar
 Be árván maradtál:
 Mindenféle őgrófnak
 Le kell azt most vetni,
 Mindenféle szép szakállnak,
 Álszakállnak, kékszakállnak
 Vége szokott lenni!

15

2.

Most van a nap lemenőben,
 Egy szakáll lóg a levegőben.
 Megvan a nyáj, megvan a bárka,
 Csak egy kell hozzá: pátriárka!

20

AKTUÁLIS STRÓFÁK

Karlócai zsinat
 Kivirult hajnalra,
 Piros pópa, fehér pópa,
 Szőke pópa, barna.

5

Harangoznak délre
Püspöki ebédre,
Zmejánovics, Bogdánovics
Meglesztek-e végre?

10

Rossz időket érünk,
Götterhalték járnak,
Günther óvja nagy veszélytől
A pátriárkánkat!

2.

15

Megvan az alkotmány! kiáltja
A török nép. A török császár
Busan dörmög a szakállába:
Több is veszett — Mohácsnál!

1175.

AZ ÖNEMELŐ POLGÁR

10

Már rég pihen a komoly lantom
És rég nem pihent már a vig,
A komolyat most már följazom
És rajt' ez ige hallatik:
Láttam királyt Beociában,
Divát, ki néha énekel,
Láttam Maraton győzedelmét,
Háziurt, aki nem emel.
Láttam Polónyit, aki Géza
És láttam Fedák Sárít,
De nem láttam eddig állampolgárt,
Aki több adót áhit!

15

Uram, bocsásd el már szolgádat,
Mert láttam végre, végre őt,
Kevés adó miatt föllebbező
Szegedi adófizetőt.
Nápolyba menni és meghalni,
Ezt mondták mindig még nekem,

144

20 Czimer Károlyt meglátni s élni:
Ezt hirdesse ma énekem!
Valóban, aki így adózik
És aki adót így emel,
Annak a város úgy adózzon,
Hogy szobrot emeljen a korzón,
25 Bár ennél többet érdemel.

1176.

OPERETT - VILÁG

A szegény hazai szerzőket
Megszánták a direktorok.
Alkoss Móric, biztatják őket
S alkotnak ők, az alkotók.

5 És csinálják az operettet,
A daljátékot, mely zenés.
A tárgyak gombamód teremnek,
Az élet pazar és mesés.

10 Selyemapákról szól az ének,
Akik római grófok is,
Zsebmetsző sétál a sötétben,
Aki zugbankdirektor is.

15 Különben nemsokára Pesten
Egy kőszínház nyit majd kaput,
Ott lesznek csak vig operettek,
Talán még drámát is kapunk!

20 Mert általános, titkos érzés,
Hogy Dániában valami
Benzines, bár ezt egyelőre
Nem fair dolog kimondani.

T Ö F T Ö F - N Ó T A

Fedák Sári libát gázolt a réten,
 Mikor fönn volt csillaga még az égen.
 De csillaga lehanyatlott,
 A hirrovat nem igen röv róla,
 Oda van a Fedák Sári,
 Illetőleg Sári Fedák
 Gyilkos autója!

10 Petrás Sári nem oly jeles Sári,
 De barátja volt az Eszterházy,
 Eszterházy jó Pali volt,
 A hirrovat eleget ír róla,
 Illatos a Petrás Sári,
 Illetőleg Eszterházy
 Ilyen-olyan drága autója.

A N A K R E O N I L É G D A L

A Patrie és Vaterland
 Már fölszállott a légbe,
 Az első megszökött és
 A másik füstbe ment már!
 5 De dobban honfiszivem
 S már látom azt a percet,
 Melyben fölszáll a légbe
 A Haza címü léggömb,
 Mely kormányozható lesz,
 10 Miként Wekerle népe.
 S légből kapott hajónk majd
 Elindul napnyugatra
 S akár kormány hiján is,
 Bus ösztönét követve
 15 Elér, a hova készül,
 Mármint — Amerikába!

A K O R O N A

A perzsa sah művelt fiu,
Már látta Budapestet éjjel
S operánkban a stimmelést
Hallgatta nagy művészi kéjjel.

A perzsa sah művelt fiu,
Bejárta már a félvilágot,
Népének alkotmányt ígért
S a kincstárnak nyakára hágott.

10 És most mit tesz a perzsa sah?
A koronát zálogba tette.
A koronát, a koronát,
Mely szent fejét nyomasztón fedte!

15 A perzsa sah művelt fiu,
Bár nincs most néki koronája.
Nekem, ha van egy koronám,
Elköltöm, ő pedig — kiváltja!

S Z O M O R U S T R Ó F Á K

Szilágyosmlyón gyülesezett
Az Astra.
Felöntött a hangos román
Garatra!
Elmondhatja, hogy sic itur
Ad Astra!

10 Turócszentmártonban meg a
Matica
Gyülesezett eredménnyel
A' biz a!
Vele együtt ünnepelt a
Zsivéna,
Még a tótban is van elég
Ily véna!

15

Nálunk pedig csak alakul
A Demke,
Emke, Fmke és a többi
Ilyenke,
De eredményt nem látunk
Milyent se!

20

1181.

SIMON JUDIT

— Hir a falunkból —

Simon Juditéknál
Minden esztendőbe
Kis deszkakoporsót
Tettek le a földbe.
De most Simon Judit
— Hallga csak, hallga! —
Eszét elvesztette
És az ujszülöttjét
A lóvasut sine elé tette!

5

10

Simon Judit asszony
Várta, várta, várta,
Mikor lesz az eset
Az esti ujságba.
De a Simon Judit
— Hallga csak, hallga! —
Mindhiába nézte
A Sz. Estilapba
S a Sz. és Vidékébe!

15

20

Simon Judit asszony
Földig ér a búja,
Kiment a szegedi
Közuti vasutra.
És a sinek mentén
— Hallga csak, hallga! —
A gyermeket élve
Találta, sőt — alva!

25

148

1182.

AKTUÁLIS STRÓFÁK

Bár számosokra nézve témám
Egyáltalán nem jóleső,
Én megdallohok végre mélán
Nyári eső, folyton eső.

5 A randevun, igaz, elázik
És náthát kap a szerető
S a vendéglő pang óriásit,
De te csak essél, ó eső!

10 A kávéházi oleander
Növésére oly kedvező
S a munkádra is, ó beamter,
Hasznos a rendszeres eső.

15 És ilyenkor nő meg a téma
S a véna most buvik elő,
Most méla lehet a poéta,
Hisz übercihert visel ő.

20 Tanum rá Puskin és Longfellow,
Két előkelő tényező,
Sőt koronatanum e vers, óh,
Hogy mily költői az eső.

1183.

A FALUSI KIS LÁNY PESTEN

5 Mikor elérkezik
Névnapod, szent István,
Pestre felérkezik
A falusi kis lány.
Vele jön az ur is,
Aki bőrkabátos,
Villogó gatyákkal
Tele a főváros.

10 A falusi kis lány
A szent jobbkez helyett,
Megnézi a mozit
S egyéb kulturhelyet.
A kabaréba is
15 Szívesen élmenne,
Ha Nagy Endre s László
Rózsi nyitva lenne.

A falusi kis lány
Falusi legénnyel
20 Megnézi azonban
Budapestet éjjel.
S mikor hazaérnek
Megindul a beszéd:
Be szép is Pest éjjel,
Istenem, be szép!

1184.

AKTUÁLIS STRÓFÁK

Haldokol a holt szezon már,
És a nyárnak vége, vége,
Nem esik már az eső és
Emelkedik a közélet.

5 Szatymazról már jönnek, jönnek,
Akik Velencébe mentek,
Visszatér a fogyókúra
Növő gonddal, növő gonddal.

10 Véget ér a szinekúra,
Révbe ér a lóvonat és
Megindul már valahára —
A vita a villamosról.

15 És a korzó bezzeg hangos,
Munkálkodik a villamos
Két munkása és örömmel
Üdvözljük Fodor Ellát.

És szomorún üdvözljük
A lejárt nyarat s a váltót,
S mélabuval s felöltővel
Búcsúzunk Stefániától.

És a színház, ó a színház
Táján, gonddal szive táján
Föltünik Makó s a Kassban
A makaó és kaláber.

Itt lesz az ősz, itt lesz újra,
Bár már látnám, mert idáig
Csupa őszi hangulat volt
Juliusban, augusztusban.

1185.

AKTUÁLIS STRÓFÁK

A nyárutónak méla bája
Megejti árva lelkemet,
A mulás melankóliája
Halkan a fák fölött lebeg.

Oly szép az élet bucsuzóban,
Oly szép a nyár, ha távozik,
Oly szép az este a kioszkban
És olyan szépek a mozik.

A szalmaözvegy újra férj lesz
És pótvizgázik a diák,
S a városi színházban tényleg
Marad továbbra is divánk.

1186.

AKTUÁLIS STRÓFÁK

Elutazott Caillaux,
Az előkelő idegen;
De előbb mondott valamit
Igen ridegen, hidegen.

Merci, monsieur Caillaux,
Köszönjük az ön igazát,
Nekünk szólni ugy sem szabad,
Mert szeretnünk kell — a hazát!

10   Ön francia, monsieur,
És nem volt darabont soha,
Ön előkelő idegen,
Önnek pompásan megy sora.

15   Ön már Párisba utazott,
Ön nem vár állást s nem finánc,
Önt nem illeti példaszónk:
Honi szoa, ki mal i panz!

1187.

AKTUÁLIS STRÓFÁK

5   A rossz nyelvek most azt beszélik
— Rossz nyelvekben itt nincs hiány, —
Hogy Szegeden járt tegnap éjjel
Az uj Kriván, a nagy zshivány,
A köpenicki kapitány.

10   A város és a bankok pénztét
Megnézte s látta, nincs hiány,
De elemelni szégyenelte,
Mert en gros dolgozik őkelme,
A köpenicki kapitány.

15   Az orfeumba és mozikba
Benézett ugy éjfél után,
Megnézte Szegedet is éjjel
Nagyon, nagyon kevés eséllyel
A köpenicki kapitány.

20   Majd villamosra ült s elindult
Egyéb eredmények hiján,
S fogadta összetörve, fájón,
Hogy utoljára járt e tájon
A köpenicki kapitány.

S Z E P T E M B E R

Fázik az ujjam s lantom hurja
 Egy kissé megereszkedett,
 Elfog szeptember mélabuja
 S veszem überciheremet.

5 A nyári vendéglői terrasz
 Oly elhagyott, mint a babám,
 Remény és falevél elhervad
 És tetszhalott a Pán, a Pán!

10 De bezzeg éled ám a város!
 A primadonna és diák
 Határidőre jött, mely záros
 S jönnek szekundák s kritikák!

15 Viszont elmennek már a fecskék
 És elmegy a pénz is, ha van.
 Ó szeptember, ó őszi esték
 Hány verset ir most hány alany!

Ő S Z I S T R Ó F Á K

Itt a szezon, itt van újra,
 Klauzál-téren és a korzón
 A jelesek és a szépek
 Teljes számmal tündökölnék.

Jánosszállás és Velence
 Vendégei visszatértek.
 Fölhuzzák a görredőnyt és
 Az előleget lehuzzák!

10 Itt a szezon, itt van újra,
 Az udvarlók versenyeznek,
 A karnők s a primadonnák
 Lovagjai vetekednek!

15

Itt a szezón, itt van újra,
Még nyílnak a Stefánián
Az oleanderek és már
Elhervadt a szalmaözvegy!...

1190.

A METZI BÁRDOK

Vilmos császár, német császár
Vágtat fakó lován,
„Hadd lássam, ugymond, meddig ér
A francia tartomány?

5

Van-e ott folyó és földje jó?
Legelőin fü kövér?
Használt-e a megöntözés,
A jó szedáni vér?”

10

Vilmos császár, német császár
Vágtat fakó lován,
Egy szürke automobilon,
Repülni még korán!

15

S amint a francia határt
Jelzi a láthatár,
Idegessé lesz egy kicsit
A császári batár!

20

S autó s autokrata
Határszélen halad,
Mert szép a francia haza
De — kívül tágasabb!

1191.

AZ ELŐKELŐ IDEGEN

Tegnap este, őszi este,
Szívemet a bu megeste,
Valaki Jimet kereste,
(Én csak egy rimet kerestem
S nem találtam, nem találtam!)

3

Az előkelő idegen
Asztalomhoz jött hidegen,
Én megkérdeztem ridegen,
Mit keres maga idebenn?

10   És ő felelt nagy könnyedén:
Én vagyok a fekete rém,
Máramarosnak szigetén
Születtem s jöttem ide én!

15   Erre angol nyugalommal
És félvállról így feleltem:
Őn jöhet, mert én azonnal
Minden óvintézkedést már
Szabályszerűleg megtettem!

1192.

SPANYOL ROMÁNC

Don Alonzó, Don Alonzó
Megérkezett Budapestre,
És fogadták lelkesedve
Magyarok és anarkisták.

5   Mint a bomba hatott a hír,
Hogy előkerült a bomba,
De ez kacska volt azomba
S egészséges Don Alonzó!

10   Budapestén örült spanyol
Minden ember tegnap óta,
Alonzóról szól az óda,
A kroki és a vezércikk!

15   És akiben hangulat van
Verset ír a szép Enáról
S a szép Ena, a szép Ena,
Nem olvassa, nem olvassa!

Én is illő hódolattal
 Küldöm néki e románcot
 És a lelkem úgy örül, hogy
 Nem olvassa, nem olvassa!

1193.

A II Ó

1.

5

10

Sok hó esett le tegnap éjjel,
 Szüzen, fehérén, hidegen,
 „Az álmaim” — szól a poéta
 És babrál a lantidegen.
 „Illuzió” — szól a fehér lány,
 Ki preparandiába jár,
 „Hó-opp!” — kiált a fuvaros és
 „Szilárd halmaz” — szól a tanár.
 A munkanélküli facérok,
 Kik várnak busan, betegen,
 Csak ennyit szólnak s ezt is lassan
 Mondják csak: „A keresetem!”

2.

15

Hali hé, hali hó,
 Hull a hó, hull a hó.
 Oly szép a hó, a tiszta, első,
 Mint az illuzió,
 De holnap sár lesz majd belőle
 És hol van a tavalyi hó?

1194.

BALKÁNI IDILL

György herceg az ég kegyelméből
 Uralkodásra született.
 Ezt senki fia nem tagadja,
 Beszél a tény a szó helyett.

5 Érezte a dicső levente,
Hogy mozog benne valami.
Uralkodásnak büszke vágya, —
Ha azt ki tudnók mondani!

10 György herceg eddig csak gyerek volt,
Egy nagy tettekkel tényezett;
Meghódítani a világot —
Jaj, hogy célhoz nem érhetett!

15 Fölkent király akart ő lenni
És ez a vágya teljesült:
Fölkente őt saját papája,
Hogy szinte belesiketült!

20 Ha elment vón a háboruba
György, a derék és daliás,
Ő róla guzlicázott volna
Guzlicáján a guzlicás!

De nem ment el a háboruba,
Ez a sivár tény és való.
És így e hősdal csattanója
Az az elcsattant csattanó!

1195.

K A T O N A D A L

Este jött a parancsolat
Violaszin pecsét alatt,
Öreg asszony, fiatal lány
Három évig sir ezután!

5 Jön a levél messze tájról,
Valami nagy kaszárnyából,
Könnyharmatos az írása:
Nehéz börtön a kaszárnya!

10   Megy a levél messze tájról,
A falusi kis leánytól,
Minden szava csók meg virág,
De szomorú ez a világ!

15   Jön a levél, végre, végre,
Violaszín a pecsétje,
Isten hozzád falum tája,
Megölt engem a kaszárnya!

1196.

A PLURÁLIS

Mikor Andrásy még csak ígérte,
Harag és vád özöne érte:
Ha még úgy ígér, tudja már is,
Hogy ígéret csak a plurális!

5   Mikor Andrásy már meg is adja,
Megint fölzeng a vád haragja:
Ígérte eddig s íme már is
Valóra válik a plurális!

1197.

NINCSEN, NINCSEN!?

Nincs Semmi és nincs: Minden,
Csak az én szívem van és volt,
Az én nagy, véres, mámoros Szívem,
E szent, e félholt!

5   Nincsen Öröm és nincsen Szerelem,
Nincsen Vigasz és nincsen Pénz,
Csak én mindenem és én semmim,
Csak én Szívem, te élsz!

10 Te vagy e Világ Közepe,
Körötted forognak balogul
A bús csillagok s e beteg Föld,
Borúdra mind borul!

15 Szívem, előtted térdre esem
S dalolom a legszebb zsolozsmámat,
Tiéd a Világ, a Szépség, a Bűn
S Kincseim Kincse: a Bánat!

1198.

(ÉN AZ ITAL BARÁTJA VAGYOK...)

Én az ital barátja vagyok,
Szeretem a gyöngé írókat,
Szeretem megcsókolni azt,
Ami Holnap!

Szeretem a tűnő szerelmet,
Tiszteletdíjat és a békét,
Bölcsék, poéták, komiszak
Menedékét.

10 Szeretem a megrokkánókat,
Aláírókat, utazókat,
Amerika felé, ha mennek,
A hajókat.

15 Szeretem a kiruccanókat,
A Dukkkukkokat, az új költőket,
A váltókat, a bankokat,
Az Uj Időket.

Én az ital barátja vagyok,
Szeretem az Affért, a Heccet,
Szeretem megcsókolni azt,
Aki Herczeg!

MEGY A VONAT...

Megy a vonat, néma vonat
Idegen országba,
Görbe hegyek országába,
Messze Boszniába !

5 Téli ködök betakarják,
Elfödi a távol,
Nehéz felhők elkisérik
A magyar határról !

10 Megy a vonat, néma vonat,
Nem szól nóta benne,
Magyar legény szótlanul néz
A nagy idegenbe !

15 Üres tarlók, kopasz hegyek,
Kárognak a varjak . . .
Hej, talán majd tavasz táján
Vérrózsák fakadnak !

1200.

A BORBÉLYLEÁNY

Egy fővárosi hír jelenti,
 Hogy egy borbélynak lánya van,
 Ki a borbély pályára lépett
 Tudatosan és boldogan.
 S bár a testület ellenezte,
 Az előljáróság kimondta,
 Hogy ez a tény nem ütközik,
 Se törvénybe, se tilalomba!

Azóta már a szőke lányka,
 Vagy barna lányka, úgy lehet,
 Javában nyír és borotváltat
 Ábrándos férfifejeket.
 S a mig habot ver és az állat
 És a fülek tövét kaparja,
 A tanulatlan ifjuság
 Fejét gyakorta elcsavarja!

1201.

P Á R B E S Z É D

A műveletlen Afrikában,
 Hol sivatag van és vadon,
 E jubiláris alkalomból
 Eszmét cserél két vén majom.

— „Mester, ma ünnepelni illik,
 Darwin barátunk napja van.
 Ő mondta ki, hogy minden ember
 Olyan majom, akár magam!”

— „Na hallja, elvtárs, hogyha önnek
 Ez hizeleg, úgy mondhatom,
 Hogy szerfölött tévedni tetszik,
 Sőt, ami több, ön nagy majom!”

1202.

TATÁRJÁRÁS

A színház táján háboru dul
 A háborus hírek miatt,
 Féltik az udvarlót a szépek
 És szörnyü lámpalázban égnek
 A tartalékos hadfiak!

10

Mindenki látja már az estét,
 — Tatárjárás megy, mint szokás, —
 S csupán a hölgyek szerepelnek,
 Tagjai az üdv hadseregnek,
 A férfi mind Délen csatáz!

15

Gózon Biliczky szép kadét lesz,
 Jó Tarján hadnagy *Tóth Elek*,
Kassai délceg, gógös és fess,
Soma káplár s vitéz önkéntes
Diósi Nusi, a remek!

20

Dési kegyetlen hódító lesz,
Bereginek a szive fáj,
Hajnal Wallenstein lesz a lényeg,
 Ezek a váradi legények
 És *Sik Rezső* a generál!

1203.

A NAGY KALAPOK

Egy idő óta rémhirekkel
 Tarkázva jönnek a lapok,
 Minden téren nagy bajt okoznak
 Az óriás női kalapok.
 S e hírek nem is nélkülöznek
 Minden reális alapot.

A színházban az első sorban
Egy hölgy ült — ezt írja a lap —
S fején a földszintet betöltő
10 Rengeteg tavaszi kalap.
S egy ur mögötte mit se látott
Két hosszú fölvonás alatt!

Az ur művészi lendülettel,
Mert elégtételt nem kapott,
15 Leverte a hölgy szép fejéről
Az óriási kalapot.
S számos hasonló eseményről
Tesznek jelentést a lapok.

Mi a morál és a tanulság?
20 Ó férfiak, szegény vakok,
A nagy kalapokat nézzétek,
S ne nézzétek a darabot!
Mert jobb egy új kalapot *nézni*,
Mint *venni* egy új kalapot!

1204.

GYÖRGY URFI

György urfi hej, legény a *talpán*,
Ó ez a talp, sulyos nagyon,
E fontos fejedelmi talppal,
5 Rugott egy hü szolgát agyon!
E jólirányzott talp a szerbnek
A talpköve és támasza,
E talp írta a talpra szerbet,
Ettől rugott a szerb haza!

De jaj, kevés ideig huzta
10 Gyuri a talp alá valót,
Kihúzták a gyékényt alóla
S menesztik az alávalót!

15 György urfi hej, szalad a talpán,
Talán a fübe is harap,
Talpa alatt mélyen megingott
A szilárd erkölcsi alap!

20 György urfi megy már a fenébe,
Hol fészke lesz és álma lesz,
Tolsztoj Leó: Háboru s béke
Majd lelki olvasmánya lesz.
Mert Gyuri talpig férfi ám, de
Szegénynek egy hibája van,
Hogy talpa, az szigoru kissé,
Szigoru s igazságtalan!

25 Mi a morál e kis esetből,
Amit le kell szűrniem nekem,
Mi az, amit arany betűkkel
Hozzáfűz a történelem?
30 Talán valami aforizma
Vagy egy paradoxon talán?
Én azt hiszem, hogy egyelőre
Éljen a béke és — Japán.

25 Egy bizonyos, hogy talpra állott
A börze, mert György elszaladt,
S egy talpalatnyi kis reményünk
Országos lőn egy nap alatt!
Hogy mit hoz a jövő, ki tudja?
Nunc est bibendum, annyi szent,
40 Mert György eggyel szaporította
A nagy szerb sertéskivitel.

1205.

AKTUÁLIS STRÓFÁK

1.

Itt van a nyár, itt a Bernát,
A szerzője Elta,
Elhozta a panamáját
A Kornai Berta.

5

Mert a Berta olyan meleg,
Mint a nyári hőség,
S ezért mostan hálás lehet
A kedves közönség!

2.

10

A nagy nő is nyári darab,
Szerzője is Elta,
De a legnagyobb nő marad
Mégis a Haverda.

15

Primadonnák dicsőségét
Egész világ látja,
Mégse kapnak annyi cikket,
Mint Haverda Márja!

1910

1206.

HIMNUSZ BALOGH ISTVÁNNAK

Az élet nem nehéz. Rövid csupán,
És mégis sirtok száz tünt kéj után,
Amit nem adnak meg letűnt korok,
Megadják azt a jó, leszűrt borok!
A teremfáját, mégis szép az élet,
Tabéry bus. Én cigarettát kérek.

5

1207.

DECEMBERI STRÓFÁK

Itt a tavasz, itt van újra,
 Orgona virít a rácson,
 Kétszer nyílik az akácfa,
 Itt van, itt a szép karácsony.

Itt az ősz is, itt az ősz is,
 Fűteni kell nemsokára,
 Elkel már a jó felöltő
 Január hatodikára.

10 Jön a tél is, úgy-e herceg?
 Korcsolyázunk s elbukunk még
 És fehér lesz és fehér lesz
 És fehér lesz majd — a husvét!

15 Notabéne, notabéne,
 Ha ezt olvasván, havazna,
 Nyájas olvasóm, nekem higgy
 És ne higgy e rut tavaszba!

1208.

SZINHÁZBAN

A szinpadon fenn, egymást üzik folyton
Tarkábbnál tarkább, vig helyzetek,
Én meg, míg könnyem kacagásba fojtom
Egy édes szőke lánnyal flörtelek.

5

A nézőtér sötét, akár az éjjel,
Nem láthat senki, angyalom.
Nem látja senki, hogy mily gyötrőn, félve,
Merengek egyre, tiszta arcodon.

10

Lent vig a játék, harsogó kacajjal,
Folyik le sorra minden jelenés,
Mig a mi drámánk, a sok néma jajjal,
Ki végig nézze, hej, olyan kevés!

1209.

(HÉTKÖZNAPOK...)

Hétköznapok szürke légióját
Szép éjszakák zászlója viszi át
Az örök ég gárdájába
...rút az élet,
De éjjel nyit még pár álomvirág..

1210.

(SZOMORÚSÁG...)

Szomorúság ez emberöltő,
Nyomorúság most lenni költő,
Kivált ha nincs meg a felöltő
S ez a hidegben már felöltő.

Fogadj, be Szeged ősi vára,
Enyhelyed lesz a vigasz mára,
S mivelhogy nincs meg a bor ára,
Ird fel, Lajos, a gerendára! . . .

1211.

(AKTUÁLIS STRÓFÁK)

A krónikás hiven följegyzendi,
Hogy ő volt itt az utolsó dendi,
Mindig pontos, gondos, csinos, hölgyes,
Az Árvay fenyők közt a — Tölgyes!

*

5 Torony alatt égbe nőni bajos,
Amikor most Balogh ott a Lajos,
Jön idő még, ezt mindenki tudja
S befelé áll majd Szekerke rúdja!

*

10 Haladó, de nem rohanó,
Megállítja sok viganó,
Hazudik a muzsikaszó,
De az álom titka való,
Éljen dr. Eisner Manó
Követünk!

1.

15 Hízlegően mindenkit levesz,
A Bäck Mancsi fényűzése ez!

*

2. változat

Fölveszi, akit levesz,
Ugyan ki is lehet ez?
Fényűzése ez neki,
20 Mig egy jó kép — elveszi.

Bäck Mancsi.

(SZAVALAT A TISZA KANTÁTÁBÓL)

Az októberi égen szürke felhő,
Hallgatva vár a táj, az elmerengő
És ime a halott dombok felett
Sziszegnek gyilkoló üdvözetek.

5   A muzsika jön — dübörgő, büszke marsban,
A kis Tiszánál ágyuk torka harsan,
Október lombja sápadtan pereg
És ráborulnak csöndes emberek.

10   Magyar Tisza, mély bánatok folyója
Ki véd meg? Tiszta tükrödet ki óvja?
— Már jönnek ők, dalolva jönnek ők,
Öreg fiúk, magyar népfölkelők.

15   A Tisza tája most elküldte őket,
Hogy ne lehessen rónánk temetőkert
S a Tisza mentén, ha fölzeng a dal,
Magyar maradjon, mindig csak magyar!

20   Vándor, ha állsz az alkonyi folyónál,
Mikor fölötte felhők hada kószál,
Vagy éjjel, ha a nagy tejút dereng,
Ó ne feledd a holt honvédeket!

Borongó bánatuk a barna felleg
S víg csillagokból új reményt üzennek
Mert élnek, mindig, mindig élnek ők,
Öreg fiúk, örök népfölkelők!

1213.

SZONETT JULIÁHOZ

Szép Julia, te kedves feminista,
 Ki könyvet irtál régen Mária
 S más asszonyok címén, biz az hiba,
 Hogy már megint nem mentem s így a lista,

Nagy bűneim listája, amelyen
 A lustaság első helyen virít,
 Bővült. Ez engem szintén nem vidit,
 De nálad s Márjánál a kegyelem!

E verset írta egy frissen borotvált
 Alanyi költő, hogy ezerkilencszáz
 És tizenöt volt. Váltót nem prolongált,

De sokat költött, főleg verset. Egy gyász
 Volt élete. Szerette őt az egyház,
 De ő inkább szerette a borókát.

1214.

IFJ. SIMONKA GYÖRGYNEK

5
Fiatal ember, tejivó, szolid,
Te legkülömb dalt érdemelsz, gyerek,
Apáddal sok bús éjnek mámorit
Virrasztottuk, de ilyen éjjelek
Többé nem jönnek, most törvény szorit,
Hogy józanul virradjon meg a reggel.
Te győzni fogsz egy új, ifjú sereggel,
Mi álmodtuk e győzelmet, te éled,
Mert szép az éj, de szebb a napos élet!

1215.

(A LELKEM FÁJÓ HANGSZERÉN...)

A lelkem fájó hangszerén,
Csak verd a dalt fehér kezekkel,
Süvöltsön, sírjon gyász, remény,
Ó bánj, ahogy tudsz e szegény,
De egykor aranyhangú zeneszerrel.

5

Verd rajta az öröm dalát,
Ha megszakad is gyöngé húrja
De utolsó diadalát
Hadd zengje síron túlra át

1216.

(AZ ALKONYAT...)

Az alkonyat kopott bársonypalástja
Fáradt vállamra lassan rásimul,
Megyek a csöndbe és az éjszakába,

Ez az utolsó, érzem, ez az ének,
Ez a kesergő, fáradt hattyudal,
Megyek a csöndbe és megyek az éjnek,
Az elmulás szellője rámfuvall.

5

Gondoltam egykor: büszke lesz az ének,
Mely az utolsó diadalra szól,

(A RÉGI BÁNAT...)

A régi bánat úgy száll vissza hozzám,
 Mint esti szélben dús ibolyaillat,
 Mint hegedűszó bágyadt alkonyórán,
 Mikor ablaka nyilik vágyainknak.

5

Oly kedves és jó lesz a régi bánat,
 Mint fiatal halott, akit szerettem,
 Kivel egy régi kertben együtt jártam
 Egy régi tavaszon egy régi kertben.

10

A régi tavasz akkor tán borús volt,
 A régi kertben tán halálba vágytam
 S most szép emléke a lelkemben úgy zsong

Már nem tudom, hogy hívták és miért volt,
 De lelkem érte édes vágyat érez.
 Csak azt tudom: bánat volt és

1218.

G Y Á S Z D A L

Szomoru mungópárt, de megrepedeztél,
 Amig a hatalom után epedeztél,
 Se hozzád, se túled, — jaj mi lesz belúled,
 Szomoru mungópárt?

Szomoru mungópárt, vége már a bálnak,
 Ugy a Pál Alfrédnek, mint a Farkaspálnak.
 Lévy-Pool báró kivándorol már, ó,
 Szomoru mungópárt!

Szomoru mungópárt, történhetik bármi,
 Nem fogsz már a Házba bejárni, kijárni.
 Széna-, sőt zabasztag, — néked már szavaztak,
 Szomoru mungópárt!

1219.

A D Y, A J Ó S

Fölszállott a páva vármegye házára,
Sok szegény legénynek statáriumára.

*

Új szelek nyögetik az ős magyar fákat,
Miket szénhiányból tavasszal kivágtak.

Jöttem a Gangesz partjairól,
Hol álmodoztam déli verőn,
Most huszonötöt én verek
A Délvidéken — mint ellenséges haderő.

10

Ha a magyar Helikon adta,
Hervatag a hitünk s a székfünk,
De legalább duplán fizetjük.

*

15

Verecke híres útján jöttem én,
Fülembé még ősmagyar dal rivall,
Szabad-e Dévénynél betörnöm
Csehszlovákok csapataival?
Nüná, majd kérdezem, hogy szabad-e?

20

Itt valahol, ott valahol,
Esett, szép, szomorú fejével
Négy öt magyar összehajol —
És szervezkedik ellenforradalmi alapon.

*

Ős napkelet ilyennek álmodta,
 Amilyen én vagyok,
 Egy szerencsétlen igaz Isten
 Fájdalmas, megpróbált remekének
 S én nem vagyok antiszemita?

1220.

NY Á R I M O Z I D A L

1.

5

10

Moziban. Dugonicsban.
 Szervezett zene zendül,
 Zerkovic. Hull a lepel,
 Detektívdrama lendül.
 Autó. Berreg a gép,
 Szervezett zene zeneg,
 Filmstar jó. Figyel a nép,
 De én már nem figyelek.
 Lepedőm, áldott sötét,
 Lepled alatt kimegyek.

2.

15

20

25

Szeretem én a mozit,
 Az ember szórakozik,
 Mig Ossi Oswald a perreg,
 Én nézem az egeket,
 Égen a csillagokat,
 Vásznon a nagy jelenet,
 Nem izgat már engemet,
 Lepedőn az epedő
 Szerelem nekem nem kő.
 Szomszédom nem úri nép,
 Inkább egy kába cseléd,
 Berregnek a motorok,
 De a kezem erre mozog,
 S a keze arra mozog,
 Így leszünk mi boldogok!

A SZENT MAGYAR FOLYÓ

— A Tisza kantátéból —

A magyar nap vígan süt az égen,
 Csöndes álom szunnyad a vidéken.
 Nyári áldás a boldog határban,
 Tisza vize folydogál magában,
 5 Tiszavirág kedve pillangója,
 Ez a Tisza örömünk folyója.

Néha duhaj, fájó kedve támad,
 Fölveti a mély, keserű bánat,
 Ősi bú ez: féktelen és szittya,
 10 Szíve vérét amely fölszakítja
 S árvaságát világgá dalolja,
 Ez a Tisza bánatunk folyója.

Szép a Rajna, Loreley folyója,
 Német nagyság hü oltalmazója,
 15 Szép a Szajna, Páris tükrözője,
 Méla Volga orosz bú szülője,
 De míg bennünk lélek él és nóta,
 Tisza lesz a magyarok folyója.

Ballagdáló, mint a magyar ember,
 20 Aki nézi csöndes szerelemmel,
 Örök áldást áraszt szerteszéjjel,
 Ó de néha bilincseket tépdél
 S úgy zúg, mint a forradalmi nóta,
 Ez a Tisza Petőfi folyója!

Termő nyáron elmereng a tájon,
 Körülnéz a kis magyar világon.
 Harmonika szól fölötte halkán,
 25 Árvaságos, öreg magyar dallam.
 Félig sirva, félig mosolyogva,
 30 Ez a Tisza Tömörkény folyója.

Sziget táján oroszokra gondol,
 Szerencs mellett kuruckodva tombol,
 Szeged néki fájó, komoly emlék,
 Zentán zengi magyarok győzelmét.
 S déli végén hattyüként dalolva
 Révbe hal a magyarok folyója.

1222.

SZEMELVÉNYEK
 ARANY JÁNOS BALLADÁIBÓL

— Jegyzetes kiadás —

Várja szegényt, de mihaszna várja! —
 Odahaza a szép két kis árva:
 Minden reggel kimegy az utcára,
 Édes atyját de mihaszna várja.

(Török Bálint)

Fut a rabló megrakottan,
 Nyomja vállát sulyos préda.

(Egri leány)

Cserna vizén zug a malom,
 Más veszi a vámot azon,
 Másnak zöldel a domb hátja,
 Másnak a völgy selyem ágya.

10

(Bot bajnok özvegye)

Állata őrzeni négy alabárdost.

(Tetemrehívás)

De a magyar ajkakon is
 Neve, hire általános,
 Mert hisz él még, él örökké
 A dicső Hunyadi János.

15

(Szibinyáni Jank)

LEVÉL EGY KIVÁNDORLÓ KARTÁRSAM UTÁN

Ki messze, messze mégy, kinek hajója már
 Képzletben talán London s Nyujorkba jár
 S megváltottad már az összes expressz jegyet,
 Export irótársam, fogadd részvényemet.

Jó volt itthon lenni, amikor a Lipót
 És egyéb városok közönsége hívott
 Lámpák elé, mikor kifogták a lovat,
 Mert lóvá tetted a jó publikumodat.

10 Jó volt itthon lenni, amikor a Fedák
 Testére irt szerep oly fényesen bevált
 S Mohamedhez a hegy, az amerikai
 Űgynök jött a jogot előre váltani.

15 Jó volt itthon lenni, mikor a levelek
 Hullottak elébed és mind szerelmesek,
 Szobalány és kokott, báróné és grisett
 Kérdezte epedőn: milyen a szájvized?

20 Jó volt itthon lenni, mikor a tantiém
 Mind, mind neked jutott s a széles föld színén,
 Hottentott, patagon, egész művelt világ
 Bevette boldogan a te komédiád.

Most, hogy a kis haza megkisebbült nagyon
 S kisebb, mint a haza, a várható haszon,
 Most export cikk lesz a becses személyed is,
 Itt hagysz bennünket ó, mily szörnyü Nemezis!

25 Hát menj, hiszen mehetsz, a bankot adhatod,
 Nincs oly darab föld, hol ne keljen darabod,
 Mi, megbocsáss, tovább is itthon maradunk,
 Mert mi oly szegények és magyarok vagyunk!

1224.

S Z E Z O N V E R S

Megindult az új szezon már,
De nem indul a közönség,

1225.

(D E D I K Á C I Ó)

Ez az én vérem és borom,
A kínom és a mámorom.
Édes kín, bús mámor bizony,
De majd a Léthéből iszom...

1226.

IBOLYKA I.

*Régi tavasz nefelejcsé
Virul ma szívembe ki,
Mert megigéztek nevetve
Ibolyka szép szemei.*

(Juhász)

Tündérvilág száz meséjét
Mondja el e szemsugár,
S hogyha rámnéz: fehér, félénk
Tündérsereg lejtve jár.

(Magyar)

10 Mikor szóra nyilik ajkad
És megszólalsz hirtelen:
Kis virágok illatoznak
Enyhe május estelen.

(Terescsényi)

15 Régi tavasz nefelejcsét
Könnyes szemmel, csendesen
Utolszor belélegzem még
S búcsúcsókkal illetem.

(Gács)

IBOLYKA II.

Nagy csuda este varázsos lelke
Borit be téged puha varázzsál.
Szemedben vágó száz álom szárnyal
Napfényvilágba el, messze-messze.

(Magyar)

Nagy csuda esne, mondd kis leányka,
Ha észrevennél a hátad mögött,
Esténként négy bús, furcsa ördögöt
Homály-tükrörben, becsukva, bezárva?
(Terescsényi)

10 Egy pillanatra nézz csak hátra, ránk
A félszegvágú, kócos, vén fiukra,
(Pokol tornácán négy sötét figura.)
Te szép, te tiszta . . . álmodott aránk!
(Gács)

15 *A hegedü most fölzokogva ujjong,
A vágy és bánat dallammá remeg,
A szívünk végre kicsordul a bútól
Fogadd e négy piros, szent serleget.*
(Juhász)

IBOLYKA III.

Finom füvekre, kéellő virágra,
Szép ibolyákra gondolunk mi négyen
És úgy ülsz itt, a kávépalotában,
Mint ibolyácska, mohos fák tövében.
(Terescsényi)

Aranynak hamvas, árnyalt barna színe
Meleg foltokká mélyül a hajadban.
Ó, merjem-e leírni? . . . szív a szívre
Vonhatlak-é majd egy szent pillanatban?
(Gács)

10 *Szegény, szomorú költője a vágynak,
Bús muzsikása bánatnak az éjben,
Holdamnak nézlek, hova árva, fáradt
Panaszom föl száll és fájó reményem.*
(Juhász)

15 Onnan tekints rám, fáradt vándorára
Az életutnak; enyhülést remélek
Én, aki járom, csudát várva-várva
A biztatástól: „Nézz rám: szép az élet!”
(Magyar)

IBOLYKA IV.

Virágszirom fehérre, puhasága
Villog, vakít lányos, gyengéd nyakán...
Ó, mért fordít hátat felém a drága?
Édes kis arcát mért nem láthatám?
(Gács)

5 *Csak a tükörben, mint hattyu a tóban,
Ring arca mása, a halvány való
És a tükör fölszikrázik ragyogva,
Mert szeme tűz rá, a fölcsillanó.*
(Juhász)

10 Fejét szép, fényes glóriába vonja
Villanyvilágban villogó haja
És homlokán sötétlő bársonyszalag,
Mint napsugárban egy kis éjszaka.
(Magyar)

15 S ha rádvilágít aztán nemsokára
Az éjszakában, forró napsugár,
A kávéházi öreg poétákra
Is gondolj néha-néha kis leány.
(Terescsényi)

1227.

MÁRCIUSI DAL

Mint ahogy az költőhöz illik,
Hadd énekellek, március.
A február szomorú hónap,

5 Melyet az ember még kihúz,
De március, az a szabadság,
A tavasz és a szerelem,
Bár nincsen átmenetim nékem,
Sem ősztavaszi köpenyem,
10 Bár nincs virág a gomblyukamban,
Cipőm lukas csak, március,
Tele tüdővel üdvözöllek,
Hadd jőjön már a szép idus!
Bár pozitív öröm kevés van,
15 A negatív is megteszi:
Eddig nem volt mivel, de eztán
Nem is kell többé fűteni!

Ajánlás:

Herczeg, hát ha elment a tél is,
Hátha megjő a tavasz is,
Nátha, az megjő a tavasszal,
20 Náthás vagyok én már ma is.

1228.

A P Á L Y Á Z Ó K

Heten vagyunk uram, heten,
Igérünk fűt, fát és hetet, havat,
Kulturát is a teremfáját,
5 Hogy a mienk legyen a szavazat.
Voltunk király Beóciában,
Most megpályázzuk Szegedet,
Szeged szebb lesz, mint volt, ha mostan
Uram, reánk szavaz kegyed!

10 Mellékelünk mindent, mi jó,
Mi szem, száj és szenátor ingere,
Ujraoltási bizonyítványt,
Erkölcset és anyagot is vele.
Voltunk király Beóciában,
Van kereszt- s menetlevelünk
15 S jelenleg semmiféle vád és
Eljárás nincsen ellenünk!

20

Heten vagyunk uram, heten,
Igérünk fűt, fát és hetet, havat,
Műsort családi alapon
S ha majd lehet, pikáns darabokat.
Szenátor ur, nézzen ránk és
Szavazzon ránk, ha van szive,
A legszebb női kart e földön
Elhozzuk Önöknek ide!

1229.

A N A G Y N Ő

Szép és sötét, miként a nyári éj,
Félig kacérság, félig szenvedély.

Fülledt pompában trónol magosan,
Nincs neki álma, csak parancsa van.

5

Mint birkanyáj, mely fáradt és riadt,
Tolonganak körötte férfiak.

Ő énekel és olyan hangja van,
Mint olvadó és perzselő arany.

10

Az ajka bíbor, bársony a szeme,
Járása ringó keleti zene.

A nábob koldus lesz, ha szereti
S a költő rá az életét teszi.

S Ő közönyösen s forrón mosolyog,
Mint afrikai éjben a homok.

1230.

M A G Y A R S Z I V A R V É G E

Magyar szivar, mely bűdös és bús,
Fusson, akinek orra van,
Nem szelelő, füstös, rossz jószág,
Be kiszittam magam.

Magyar tájon gyász szivarozni,
Pipázó föld ez, szüz Bakony,
Memfisztól Hercegovináig
Én a vig füstöt akarom.

Itt halok meg én a Dunától,
Hölgytől, Királytól, érezem.
Uppmannra, Bockra, jó napokra
Elmélázva emlékezem.

1921

1231.

ENGELHEZ

5

Befüzve a lapok nincsenek,
Értelme hát akkor nincs ennek,
Az ember hireket mit keres,
Ha tudja, hogy nem lesz sikeres?
Ezért én melegen ajánlom,
Szózatot intézzünk a lányhoz,
Füzze a lapokat be rendre,
Mert ha nem, hát be lesz jelentve.

1232.

(AZ EMBER ÖTLETE...)

Az ember ötlete néha pokoli,
Nem is tudja igazán megokolni,
Mért lett modernné éppen a Moholi?

1233.

TÖKÉLETLEN UTÁNZÁS ZSOLTÁRA

Ez a szomorú táj a tájunk,
Magyar táj, búval és borúval,
Nem örülünk, de fájva fájunk,
És a dalunk is bús, borús dal.

Itt nincs reménye az igaznak
És nincs malasztja az igének,
Itt csak a bú bora vigasztal,
S az ifjak is mind koravének.

10 Sötét hatalmak ülnek itten,
Fekete végzet a vitorlánk,
A Sátán itt az Úr, az Isten
És átokká lesz a zsolozsmánk.

15 Testvéreim, hiába minden,
Itt úr a hitvány és a kába,
Nagy rontás ül a lelkeinken,
Ady-utánzás is hiába!

1234.

VITÉZI ÉNEK

Szomoruan leng a
Kuruc kurzus-zászló,
Mert kibukott végkép
Budavári László.

5 Szép turáni fejét,
Melyen harag ragyog,
Nem látjátok többé
Parlamenti — padok!

10 Szép fajmagyar hangja,
Melyben sok a gixe.,
Nem szól közbe többé
Ezer ixedikszer.

15 Szép zamatos öklét
Nem szoritja össze,
Hogy a destruktiv saj-
Tót végre letörje!

20 Rossz időket élünk,
Rossz csillagok járnak,
Budavári László,
Ki jöhet utánad?

Irtam kilencszázban
És huszonkettőben,
Nyári rekkenőben,
Szörnyü bökkenőben.

1235.

N É P D A L

Esik eső karikára,
Kuna P. András kalapjára,
Megázik a magyar róna,
Bár már előbb ázott volna.

No de azért ez is áldás,
Nem haragszik, csak a csárdás,
A mozis és a kioszkos
És még a Sarkadi Vilmos.

10 Esik eső karikára,
Az Ember tragédiája
Tele házzal megy a héten,
Bár már így ment volna régen.

15 Esik eső, hull a zápor
A honatyák ajakáról,
Mennydörög a szó, villámlik,
Szegény Gömbös bőrig ázik.

20 Kapás növény, buza érik,
(Ára is nő fel az égig,)
Esik eső, reggel, este,
Csak a koronánk ne esne!

1236.

(TÖMÖRKÉNY EMLÉKTÁBLÁJÁRA)

Itt élt, álmodozott és tért pihenőre Tömörkény.
Vándor, szent ez a hely, míg magyar él s hire száll!

KARRIKATURÁM

Tudtam, hogy Rómeótól messze estem
 S hogy Casanova nálam szebb legény
 S Cleopátrákat nem hat meg szerelmem,
 De most Dantéval mondom: Nincs remény!

Mert ó barátom, e szép őszi esten,
 Mely napnak hosszú s élménynek kemény,
 Leábrázoltál gyorsan, ihletetten,
 Bus életem kávéház szegletén.

10 Hát jó, elszenvedtem én hősiesen,
 Hogy Anna, Vilma s Anna (No. 2) ne szeressen,
 Hisz költő volnék, slemil és magyar,

Kissé zsidós bár és kissé kabar,
 Mégis azt mondom és ez gentlemanlike,
 Mit Fausztnak Margit, hogy: Szeretlek Henrik!

(HÁROM HELYI LAP...)

Három helyi lap nagy Szegedbe nagy vitába keltének,
 Nem tudtak megegyezni abban, hogy melyik szebb közülök,
 Evoé, ezen ujságok
 Cselt használnak és miként,
 5 Evoé, ezen ujságok
 Csalnak törbe közönség!

Egy kormány van a nyeregben, szép, mint a menny csillaga,
 Tartva pausálét kezében és feléjük ballaga,
 Holla hej, ifjú kormányka, állj meg egy szóra kérünk,
 10 S add pausáléd kis negédke a legszebbnek közülünk.
 Evoé, ezen ujságok
 Cselt használnak és miként,
 Evoé, ezen ujságok
 Csalnak törbe, közönség!

15 Szólt az egyik, én vezérlem
A kultúrát Szegeden,
A nevem Minerva nékem,
Belém ir az egyetem.
Én érdemlem pausáléd,
Evoé, ezen ujságok
20 Cselt használnak és miként
Evoé, ezen ujságok
Csinálnak közvéleményt!

25 Másik szólt: én ébresztettem
Minden ébert Szegeden,
Én érdemlem meg gondolnám,
Pausáléd hát add nekem!
Evoé, ezen ujságok
Cselt használnak és miként,
30 Evoé, ezen ujságok
Csinálnak közvéleményt!

A harmadik már mit sem szólt,
Csak egyszerre
Ellenzékből kormánypárt lett
35 És a győztes ő leve.
Evoé, ezen ujságok
Cselt használnak és miként,
Evoé, két oldal helyett
Adnak még több hirdetést!

1239.

(A SAJTÓ INGATAG...)

A sajtó ingatag,
Álnok és csalfa, link,
Mecáfolja holnap,
A mit ma irt.

A csábitó reklám,
A sok hirdetés
A fő, a többi,
Csak tettetés.

10 A sajtó ingatag,
Álnok és oly link,
Dicsér, csak fizess
Te soronkint!

1240.

(HELYETTEM KIS LAPOM...)

Helyettem kis lapom
Tégy vallomást,
Hódolj kellemének,
Nevezd finánc zseninek,
5 Mondd, hogy egy ifjú zsebét
Te megnyeréd!

Helyettem, kiadóm
Tégy számadást,
Súgd a fülébe halkán,
10 A mérleg hogyha kész van,
Közlését vállalom majd
Jutányosan!

1241.

(PAJKOS MADÁR A MŰBIRÁLÓ)

Pajkos madár a műbiráló.
Nincs színésznek hatalma rajt,
Hiába hívod, meg se mozdul,
Ha megdicsérni nem ohajt.
Hiába könny, hiába átok,
Az jól beszél, ez hallgatag,
És mégis az kell, ami tréma,
Bár mit se szól, szivemre hat!
10 A műbiráló úgy csapong,
Utját sohase látja más,
Ha nem szeretsz, úgy elbirállak
S ha én birállak, jól vigyázz!

1242.

(DALOK A BERGENGÓCIA CÍMŰ
DALJÁTÉKBÓL)
INTERMEZZO

Nagy meseországból jöttem,
Köd előttem, köd mögöttem,
Ifju és agg, asszony és lány,
Hallgassatok szépen énrám!

5   Mult ködében falu épül,
Régi költő jó kedvébül,
Ki száz éve jött közéték,
El nem muló dicsőségnek.

10   Ezt a falut ő emelte,
Benne vigan él a lelke,
Pajzán kedve szivárványa
Ragyog régi kuriára.

15   Kuruc itten minden ember,
Dacos sorssal, szerelemmel,
Nyakas, büszke, no de végül
A párjával csak megbékül.

20   Urak! Hölgyek! Jó közönség!
Még egy cseppet várni tessék,
Magyar falu délibábja
Valóság lesz nemsokára.

Mit Petőfi álmodott rég,
Vén kuria felragyog még,
Ősi virtus újra éled,
Mert örök a magyar élet!

SZERELMI VALLOMÁS

Illat száll a szél szárnyán
 A szívem őrli a vágy...
 Fecske madár az égen,
 Vigy el egy vallomást.
 5 Mondd meg annak, akiért
 A szív dobog, remél:
 Nem hiába vár még rám,
 Ki szeret, hisz, remél...
 10 Borba fojtom bánatom,
 Mert nem jön a madár,
 Tavasz mulik, elmul a nyár.
 Borba fojtom bánatom,
 Mert nem jön a madár,
 15 Tavasz mulik, elmul a nyár,
 Az élet oly sivár.
 Szeress babám engemet:
 A szív aranyszekér.
 Nem hiába vár még rám,
 Ki szeret, hisz, remél.

DÉVAJKETTŐS

Ica rica, kukorica haj,
 A szerelem szörnyen kutya baj,
 Édesit is, keserit is haj!
 Ica rica, kukorica haj!
 Tündérország ez a szerelem,
 Minden szívben mindig megterem,
 Pokol is, ha megesett a baj,
 Ica rica, kukorica haj!
 10 Férfi, asszony, kettőből lesz egy,
 Mert egyedül semmire se megy,
 Mert egyedül csak óhaj, sóhaj, baj,
 Ica rica kukorica haj.
 Ica, rica, kukorica, haj.
 Élni kettesben se csupa vaj,

15 Napsütésre gyakran száll boru
És kitör az égi háboru!
Ica, rica, kukorica haj,
Ha haragszol, megbékülsz hamar,
20 És utána édesebb a csók,
Hogyha durcás ajkaddal adod!

1245.

R Ó Z S I K Á N A K

Öreg költő én, mit irjak neked,
Ki maga vagy a rózsás kikelet,
Elbájoló szép, büvölő csodás,
Poétaszivnek élő látomás!

5 Hol az a vers, mely véled versenyez,
Élő költészet, huncut és kecses,
Az a dal méltó hozzád, Rózsika,
Amelynek forró csók minden sora!

1246.

C S Ö N D E S J U B I L E U M

Kezd szeretni már ez emberöltő,
Én leszek itt az igazi költő,

Magyar, ember, becsületes, bátor;
Tanár tanít és dalol a kántor.
5 (Péchy Blanka nem szaval ámbátor.)

Szabó Dezső dícsér, Pekár nem fedd,
Balogh Károly szigora is enged,
(A pokolba kíván csak mellesleg.)

10 Minden kurzus poétának vállal,
Már komázni kezdek a halállal.

Nyugdíj nélkül tudok élni — holtig,
Nekrológ, ha néha megíródik,
(És ha a fa haza szállítódik.)

15

Nem lesz muszáj drámákat csinálni,
Nem verhet meg büntetlen akárki.
(Bár ma arcom nékik nem turáni.)

De szememből titkon könny szivárog:
Már bácsinak hívnak a nagy lányok!
(S a Táltossal vajjon mit csinálok?)

1247.

1923 JÚLIUS ELEJÉN

Öreg fejemre hó harmata hull,
Az életemnek lassan alkonyul,
Szép szem tüzei néha integetnek,
Ígéretét hozván új kikeletnek.

5

Szép Rózsika! a rózsák hervadoznak
S a tavaszok nekem fagyokat hoznak,
Sebaj, az élet örök fiatal,
Rózsika éljen, mert szép és — magyar!

Utóirat:

10

Az ifjuság a legszebb és legdrágább,
Én Rózsikában látom új virágát!

1248.

1923 JÚLIUS 14.

Szép Rózsikám, a vágyak hegedűjén
Neked utolsó nótát zengek én,
Fájó öröm és fájó gyönyörűség,
Mit muzsikálok és vesztett remény,
Ha ifjuságom tavaszában látlak,
Azt mondom: te vagy mindenem nekem,
Ma azt sirom: elvesztett édenem!

198

1249.

1923 JÚLIUS 14.

Rózsika, rózsza, nyíló rózsaszál,
Tiéd az élet, enyém a halál,
Rózsika, rózsza, az élet be szép,
Te vagy a szépség, a dal, a mesék!

1250.

1923 KARÁCSONY ESTÉJÉN

Fehér karácsony, szép és bánatos,
E szent estén hadd legyek én ma jós,
Bús agglegény, mint öreg Simeon
A megváltásról hadd álmodozom!

5

Legyen, ahogy ez estén képzelem,
Hogy a jövő karácsony szebb legyen!
Magyar megyéknek ne legyen híja
És magyar asszony legyen Rózsika!

1924

1251.

WEICHHHERZ I L O N K Á N A K

A szépségnek és a fiatalságnak
A január is csak tavaszt jelent,
S az öregséget és szomorúságot
Úgy nézik, mint egy messze idegent.

1252.

(NINCS EN O L Y A N . . .)

Nincsen olyan szép költemény,
Mint a dalos, vig ifjuság,
Az élet május reggelén
Zengvén a vágyak himnuszát:

5

Kivánom, hogy soká, soká
Tartson e boldog, szép regény,
S mint versben a rim, *párosan*
Folytatódjék e költemény!

1253.

R Ó Z S I K Á N A K

Tavasszal mindig árad a Tisza,
Pedig öreg, vén, bús, örök folyó,
De ilyenkor ifjú és robogó!

Mert örök törvény: jön a kikelet
És ragad folyókat és sziveket!
S ha téged látlak, édes Rózsika,

Ez örök törvényt tisztelem nagyon
És még borúsabb lesz bús bánatom;
Mélyebb, kanyargóbb, mint a vén Tisza !

1254.

K I S R Ó Z S I K A ,

kívánom én magának,
hogy a túloldal gyorsan
          tele legyen,
Egy névvel, amely kedves lesz magának
5 S elkíséri egy hosszú életen,
Szépség, boldogság, öröm jár magával
És legyen élete *egy* szerelem,
Feledjen el, mindent, ami búbánat
De, ha megszomjazom, üres kupámat
10 Egy kis borral teltse szívesen !

1255.

D A L

Rózsikának

Fáj a szívem, bús a dalom,
Szegény hazámat siratom,
Szegény népemet temetem,
Szomorúság a kenyerem.

De azért még nyílik rózsa,
De azért még terem nóta,
De azért a Rózsikának
Mosolygásán öröm támad . . .

1256.

R Ó Z S I K Á N A K

A múltó évvel fájón érzem,
Hogy vele múlik bántott életem,
Vele öregszem, vele is halok,
Bár vele mennek régi bánatok.

5

A múltó évvel múlik a világ,
De tavasz jöttén nyílik új virág.
És Rózsikának minden új tavasz
Új rózsákat hoz s új reményt havaz.

10

Mert Rózsikából lassan Rózsa lesz,
És boldogsága hírmondója lesz
A viola, az orgona. A nyár
Minden virága vigan rája vár !

1925

1257.

(MAGYAR VAGYOK!)

Magyar vagyok! — kiáltja büszkén
Eckhardt, Wolff s szinte már harap.
Helyes — szól a magyar poéta,
De nálam mégse magyarabb!

1258.

JÚLIUS 31.

Petőfi meghalt, könnyü néki,
Mivel Petőfi halhatatlan,
Én élek és a szívem ég,
Óreg szívem, mint régi katlan,
Mert Rózsika oly szép, oly édes
És fiatal. Petőfi meghalt,
De szívem ég és lelkem él
S vágyam, szerelmem, mint Petőfi
Oly halhatatlan, olthatatlan.

1259.

(BÁR SEMMI JUSSOM...)

Bár semmi jussom sincs már hozzá,
Szeretem én a szini nőket,
A szőkét épp úgy, mint a barnát
S gyakran összetéveszttem őket.

1260.

(HIC FUIT...)

Hic fuit Juhász Gyula,
Üdüle és vidula.

H A N G Z A T K A

Esperit János barátomhoz
szent öreg Kazinczynk modorában

A Músa áldja ezt a' szép lakot,
Hol napjaim derűs örömbe' folytak
S munkálkodásba', hol a' chárisoknak
Dalolva hoztam víg áldozatot.

5 A régi és új bölcsek és poéták
Sok művei díszítik polcaid,
S magasb' körökbe vitt a' tiszta hit
S ihlet, feledvén e borús planétát.

10 Társalkodám itt a' jeles nagyokkal
S önnön tüzem kigyúlt oltárikon,
E hely vala számomra — Helikon.

Czaczád bűbájos ifjúsága nézett
Arany rámából rám és nárczisokkal
Foná be lantom ihlető igézet.

1926

1262.

MARIANNÁNAK ***IK NEVENAPJÁRA

Minden szépet és jót
Szivemből kívánok,
Teljesüljenek a
Fehér leányálmok.

5
Nyíljanak kertedben
A misztrikus rózsák,
Legyen szebb e versnél
A boldog valóság.

Gyalu Bácsi.

10
U. I.:
S legyen oly derűs életed,
Mint amilyen sötét hajad,
Ne bántson soha simmi gond,
A rímmel most adós marad:
Fönti.

1263.

JAPÁNOSAN,
KÖSZÖNTŐ MARIANNA SZÜLETÉSNAPJÁRA

Minden tavaszból őrizz meg magadnak
Egy szál virágot, egy sor éneket,
Az évek akkor el hiába halnak,
Mindig dalosabb kerted lesz neked.

1264.

(CSENEI MAGDUSKÁNAK)

Gyula bácsi költő,
A tolla meg töltő,
De ezt csak úgy mondja,
Mivel más a gondja.

5

Magduska ma fázik,
A mackó meg ázik,
Pepilió piktor
Pingál és pipázik.

*

10

Bobbi, Pipszi két kutyuska,
Jó kis leány a Magduska.
Pepilió jó festő,
De most esik az eső!

*

15

Kicsike kis fruska,
A neve Magduska,
Szereti a Böskét,
Ugrál, mint a szöcskék.

1265.

(HIÁBA...)

Hiába, mégis szép az élet,
És én se vagyok csunya ám,
Apám Attila volt, ellenben
Mózes vala a nagyapám.

1266.

DEDIKÁCIÓ

Kedves Bobom, barátaid a Borban
(Mely Gárdonyitól örökkévaló)
Küldjük ez ibolyát s kívánjuk nyomban.
Hogy juttasd Hozzá, Ibolyafaló!

SZONETT, SZINHÁZI, JENŐHEZ

Balla, a bella Venezia lány
És halk szívű szerelmese, a bús
Kritika apja, a szegény Palágy
És Andor zord bakója, noha dús

Választék van művésznőkben, akik
Fiatalok, de hajh, időnk lejár,
És az opera, dráma és a vig
játék terén nincs bő repertoár.

Balla, ne légy oly szigorú, amily
Szigorú voltál eddig, drága Bill,
S ne vedd e verset másnak, mint ami,

Légy újra jó barátom, mon ami,
Különben irok egy paródiát,
Mely égbe és sajtóperért kiált.

1268.

(ITT ÉLT S DARVADOZOTT...)

Itt élt s darvadozott a magyar föld és a magyar nép
Hú és tisztaszívű íróművésze: Tömörkény.

1269.

N Á S Z A J Á N D É K

Icukának

5

A tavasz minden ragyogását,
A nyárnak minden melegét,
Az ősz minden színes pompáját
S a tél minden költészetét
Szívből kívánom Icukának
És minden fényt és semmi árnyat
A homlokára. Így mintázza
Papp Jóska, a pápa szobrása.

1270.

(HOSSZÚ ÉVEKEN ÁT...)

Hosszú éveken át e falak közt szózatot ajkuk
Hirdették nektek: szent a hit és a haza!
És ti e leckével a halálba mentetek értünk,
Áldott, hősi szívek: férfiak és magyarok!

K Ö L T Ő I V E R S E N Y

Babits Mihály verse

Bolyongtam busan bugva
 Mint helyettes tanár
 A dalok ligetében,
 Mig harsogott a nyár.

Ma már nem én bolyongok,
 Bolyongjon a bolond,
 Baumgarten borul rám
 S már síma a porond.

Farkas Imre dala:

Átmegek a Tiszahidon
 S ott vagyok a magyar Lidón
 Megkeresem, megtalálom
 Az én uri társaságom.

Karinthy Frigyes verse:

Főfasor száz,
 Most jön a láz,
 Bár helyes a rim, a sor,
 De tudd meg olvasó,
 Főfasor száz,
 Ezt nem találsz,
 Mivel legfeljebb félszáz szám van
 Egyáltalában.
 Különösen nyárban.

Kassák Lajos verse:

Most egész értelmesen fogok irni.
 De nem erőltetem meg magamat.
 Népünnepély. Belépti díj.

5 Nincs szabad bemenet a kertbe.
Proletároknak kívül tágasabb.
Az universum valamivel nagyobb méretü.
Szervezzétek meg az organizációt!
A Dokumentum egyenként kapható!

Kosztolányi Dezső verse:

Dadám, az édes, barna, áldott,
Sokszor kivitt az ujszegedi parkba
S míg rímeket firkáltam én a porba
5 Egy közös törzsőrmesterrel cicázott.
Kicsiny szivemben ekkor csöndben ébredt
Valami sejtés, hogy mily mély az élet,
Kitágultak a távol horizontok
És éreztem, hogy a dadám ma boldog!

Szép Ernő kis versikéje:

Ujszegeden vigan, mint a
Szó, repül a forgóhinta,
Táltosom te vagy, faló,
Kék ló, tiszta ló!

Tóth Árpád verse:

Ujszeged,
Csöndes est,
Az Estet megveszem,
Nyersen
5 Egy őszi barackot eszem
S elolvasom a versem
Szerelmesen.

1272.
KOSZTOLÁNYI DEZSŐ:
ÉLŐK

(Stilusparódia)

Jövendő holtak.
Ma vannak még, de holnap már csak voltak.
Az utcán járnak, a szobában ülnek
És néha hegedülnek.

5 Irnak, irnak
Egyik oldalára a papirnak.
Vesznek
Könyvet keveset, annál többet esznek.

10 Megőrülnek
És különféle blokkba tömörülnek.
Nekem témák,
Mint a gyogyepedagógusnak a némák.

15 Az ereikben száguld a piros vér,
Mely néha nem is oly nagyon piros,
Az egyik soffőr lesz, a másik hóhér,
Vagy trafikos.

20 Van, akinek kedvence a saláta
S aki fűbe harap,
Van, aki a puskaport föltalálja
S aki unalmas, mint egy szindarab.

1273.
(KIS REGÉNYKÉM...)

Kis regénykém közlését is várom,
Csak az enyém maradt el a nyáron.

1274.

MARIANNÁNAK

— Japánosan —

Az őszi szél mélázó, monoton
Nótákat hárfáz a cseresznyefákon.
Ők alszanak s a vedlett lombokon
Jövő tavasznak vágya ül sovárgón.

*

5

Neked még mindig új tavaszok jönnek
És még sokáig jönnek tavaszok.
S ha megérint is fuvallata ősznek,
Sötét hajadban vigan andalog.

1275.

ÖZV. LÁSZLÓ LAJOSNÉ EPITÁFIUMÁUL

—

Jó anya alszik itt, álmodva szépet
Szerettiről, kiket emléke éltet.

=

Jó anya szive pihen itt, ki fáradt
S most emlékéből áldás, béke árad.

OLYMPIAI ÓDA

Bástyá, arany-pajzsos szülőanyám te,
 Nincs nekem a te ügyednél fontosabb,
 És a vasárnapi viadalnál,
 Melyben megbirkózunk Sabáriával.
 5 Sok diadalt is arattunk a versenyeken
 (Bár néha kupán is vágott a kudarc,
 De ezt csak zárjelek közt zengem,
 Hogy az avatatlanok ne hallják)
 S ékesíténk tripusokkal házunkat
 10 És ezüst serleggel, okirattal.
 Illatozó koszorut
 Sokat nyerénk. Fényesek érdemeink
 Nesztelen rugásban a pályateren.
 (Bár néha nullára leégtünk.)
 15 Acht, Kronenberger, Weiglhoffer
 A védelem nemtői segítsenek,
 (S ne kelljen hívni a mentőt.)
 Hogy mindig szüzen maradjon a bástyakapu!
 Steiner, Tóth és te Simóka főleg,
 20 Fürge főura a büszke Tiszának,
 (Ha ugyan nem változik addig a halfsor.)
 Höss, Varga, Beck és Pomacsek esetleg
 És Ábrahám, te a Bástyá kebelében,
 Ti hátvéd, halfsor, csatársor, közép.
 25 Ti piros-feketék mind, valahányan vagytok,
 Előre, üdv, tempó, szerencse fel, evoé,
 Rajta, hipp, hipp, hurrá, győzelem!
 Herczeg, hátha megjön a Gól is!

1277.

E L Ő S Z Ó

(Pásztor Zoltán dalaihoz)

Magyar éjszakában
Pásztortüzek égnek,
Tüzei emléknek,
Tüzei reménynek.
Magyar hajnal táján
Pásztor-nóták szállnak,
Nótái a közel
Nagy föltámadásnak.

1278.

K É T V Á N D O R

(Petőfi nyomán házi kezelésben)

Honán kül Tarnay,
Honában a Fodor,
Magas tervek között
Egy helyben vándorol.

5 De míg a Fodor megy
Csüggedt lépésivel,
Müsorton Tarnay
Gyorsan sikamlík el.

10 Fodornak ajkain
Mig néma csend honol,
Tarnay Gáspár apó
Vig hangokat danol.

15 Intendáns elmarad,
Ellenben Tarnay
Kétéves szerződést
Tud hosszabítani.

De Fodor s Tarnay
Oly gyorsan szerepet
A színház térein
Miért cseréltetek?

Hallgatnak a lapok
S ballagva lejtének,
Mig gyors szökés helyett
Direktor dalt zeneg:

Az elnémult Fodor
Kedvét vesztette el,
A boldog Tarnay
Magas bruttóra lel.

1279.

H O Z Z Á

Bölcs és szelid, komoly, nemes ez állat,
Türelmes és őszinte, tiszta, jó,
Ő emberek, csak hódolat s csodálat
Illeti őt, mint egyenes adó!

1280.

DR. BACH LÁSZLÓNÉNAK SZERETETTEL

Tündéri nyáréj édesbús varázsa
Az újszegedi öreg fák alatt:
Az ifjúság borából iddogálva,
Örökké szép marad a pillanat.

1281.

GYÖNYÖRÜ SZÉP MÁJUS ÉJJEL

Gyönyörű szép május éjjel, fáj a szívem nékem,
Elmerült az üdvösségem valaki szemében.
Ha ez a szem rám ragyogna, szép májusi éjben,
Minden csillag lehullana s ő ragyogna nékem.

CSIZIÓ AZ 1929. NEM KÖZÖNSÉGES ÉVRE

Magyarom, uj évnek hajnala virrad rád,
Fogadd el tőlem e vig Abracadabrád,
Ez idén megszűnik számos magyar átok,
Addig is b. u. esztendőt kívánok.

5 Tizenkét hónap lesz ebben a szép évben,
Februárban huszonnyolc nap egy végtében,
Tavasszal husvét lesz és télen karácsony,
Európában nagy muri tul a rácson!

10 De előbb farsang lesz itt állapotja
S talán színre kerül jó marsall Dorottya
És ha a kritika nem lesz szörnyen cserző,
Még sikert arathat némely helyi szerző.

15 Hét város versengett a dalos Homérnak
Bölcsőjéért, most meg dicső Radoméznak
Fog diadalivet emelni hét város,
Egyik-másik hires Szegeddel határos.

20 A torony aljáról meg ne feledkezzünk,
Csonka parlamentjét szivrepesve lessük,
Uj virilis lista tagjai mint fognak
Uj adót emelni a nemes városnak.

A Duna jegén is, majd ha fagy, ugy mondják,
Nagy dolgokat fog még megérni az ország,
Hiszen a jég hátán élünk már mióta,
S hosszú idő óta mindig egy a nóta.

25 Baumgarten pénzét, aki író kapja,
Különb módon él egy évig, mint az apja,
Nobel békedíjat pedig adják annak,
Aki békét hoz a békétlen magyarnak!

30 Szeged szebb lesz, mint volt, hiszen ötven éves
Születése napján ünnepe lesz, fényes,
Attól tartok, több lesz a fény meg a pompa,
Mint a boldogulás, haladás valóba.

De a külvárosban bezzeg csatornáznak,
Épülnek a tágas, tiszta munkásházak,
35 Módos polgár lesz ott minden proletárból,
Mire H. G. Wellsnek új napja világol.

Demokráciánk is fejlődik ez évben,
A teremtő munkát megbecsülik szépen,
Jólétet magának ki megteremtette,
40 Azt külön díjazzák, adta-teringette.

Ebben az új évben, míg csak régi nem lesz,
Minden reménységünk a legszebb rendben lesz,
Uri vadászaton nem fázik a hajtó.
És új választáson választ a választó.

45 Most pedig még egyszer minden jót kívánok,
Találják meg egymást a szerelmi párok,
A direktor bruttót, kórista a kontót,
Kormányfőtanácsos a magasabb ordót!

1287.

ÖZV. WILHEIMNÉ SÍRFELIRATA

Legjobb édes anya hamvai nyugszanak itten:
Lelke tovább virraszt: őrizi gyermekeit.

1288.

(M A K Á M A)

Nagyérdemű közönség! — Szép hölgyek, jó urak, tessék, tessék! — Panorámában látható minden nevezetesség. — A világ minden szépsége és csodája — és minden szépség és csoda koronája: — a női nemnek varázsa és bűbája! — Itt szunnyadnak az álmok és a vágyak, — melyek táncba vitték egykor a bokákat, — ezer évnek ritmusa itt szunnyad, — várva jeladását valami mágusnak. — Itt alszik, mint boldog Csipkerózska, — sok mindenféle muzsika és nóta, — itt megfagyott a táncnak üteme — és várja, hogy fölengesse a zene. — Itt alszik Judit, akinek haláltánc — megváltást hozott egykor hazájára, — itt alszik Salome hercegisasszony, — itt alszik a királyi Aida, — itt alszik Mona Lisa, — itt alszik a szelíd Mária Antónia, — itt alszik a szilaj Carmencita, — az édesbús Vecsera Mária — és a tűzről pattant Dobó Katica — és a diadalmas Cinka Panna. — De íme, itt az éjszaka, — valami rejtelmes muzsika szavára, — úgy érzem, álomba ringatózom — s ők, akik nem élnek, — mintha varázsütésre ébrednének. — A régi táncok lelke feltámad, — a régi gyönyörűség és régi bánat — felcsendül lelkünkben — és felpezsdül tagjainkban. — Szép hölgyek, jó urak, — már mozdul is e sok bűvös alak, — a mester hadd pihenjen, — a tánc induljon és a zene zengjen!

1289.

(PHILOKTETESKÉNT...)

Philoktetesként Lemnos szigetén,
Magányosan elvázem lassan én,
Még néznek rám az örök csillagok,
Szemem sötétje még ragyog,
5 A csönd és bánat tengerén
Vitorla egy se leng felém
S hiába sirok égre fel,
A terméketlen hab felel.

1290.

FERENCZY ISTVÁN SZOBRÁSZ EMLÉKÉRE

A magyar lélek a vésőre várt,
Mely a magyar márványba öntse.

1291.

(AZ ÉG IVÉN...)

Az ég ivén halvány ragyogással
Szivárvány kél az eső nyomán,
Megbirkózva a fekete gyásszal,
Mint győzelmi zászló

5 Az ég ivén halványan földereng
A szép szivárvány és az emberek
Közönnyel nézik a remény jelét

1292.

(KOVÁCSMŰHELYBEN...)

Kovácsműhelyben a temető mellett
Izmos legények a vasat verik,
Az üllő és kalapács énekelnek
A temető hallgat.

1293.

(A SZAVAK...)

A szavak oly ostoba, gyöngye, nyavalyás

1294.

(BORUS FELHŐK KÖZT...)

Borus felhők közt megjelen
Sápadtan az örök remény,

Boldogtalan az ég alatt:
Talán még nekem is izen.

1295.

(CSODASZÉP...)

Csodaszép május elsejéről
Daloltál egykor Heine...

1296.

NIETZSCHE

Már túl volt minden vidám bölcseségen
S bús balgaságon, homloka mögött,
Mint denevérek a fekete éjben,
Úgy kóvályogtak a sötét ködök.

1297.

(HALOTTAK NAPJÁN...)

Halottak napján, édes jó anyám,
Ha majd utad a temetőbe visz,
Gondolj szeliden elbúsulva rám,
Gondolj szegény, rossz gyermekedre is.

1930

1298.

ROSSZ ÓRÁBAN

Ady Endre, rég csillag ő már,
A fénye mindig tisztábban ragyog.
Én fájó földi féreg hallgatok
És szenvedek. Ó jaj, hogy még vagyok.

1933

1299.

(ERDÉLYBŐL JÖNNEK...)

Erdélyből jönnek, egyre jönnek,
Fehér-fekete hadsereg,
Győzelmesen jönnek a könyvek,
Magyar sziveket véve meg.

1300.

(VALAKI JÁTSZIK...)

Valaki játszik a szomszéd szobában,
A billentyükön

1301.

(NEM ADTAM MÁST...)

Nem adtam mást, csak amim volt,
Egy szívet, mely fájt s dalolt,
Életem a boldogságnak
Elzokogott vágya volt.
Jőjjetek uj énekekkel
Millióknak

1302.

(VAN, AKI TÉVEDÉSBŐL...)

Van, aki tévedésből jő e földre
És itt mindvégig idegen marad,
Szeret kísértálni a temetőbe
És várják őt egy másik csillagon,
Magányosan kószál és eltűnődve,
Szívében a titok s a fájdalom
Az emberek között

1303.

(E G Y R É G I K I S P A P . . .)

Egy régi kispap néz ma rám
A holdas május éjszakán.

Szemében tiszta fény ragyog
És azt suttogja: én vagyok.

ÉNEKKARI SZÖVEGEK

A T I S Z A

A vándor:

Ki vagy, te szeszélyes,
 Te szőke víz,
 Te lusta, te széles,
 Nyugalmas, édes,
 Kinek kurta útja
 Csak a magyar puszta
 Földjére visz?
 Ki vagy, te csapongó,
 Te büszke víz,
 10 Te szilaj, te rontó,
 Te gátakat bontó,
 Kinek törtetése
 A Duna ölébe
 Sietve visz?

A Tisza:

15 Én vagyok a magyarság
 Csöndes, nemes folyója,
 Kevély, heves folyója,
 Anyám csupán ez ország
 Én ringatóm e róna.

A vándor:

20 Honnan jössz oly sietve,
 Oly tündökölve, vígan,
 Hogy az ég is nevetve
 És száz színű selyembe
 Fürdik meg habjaidban?

A Tisza:

25 Keletről jövök én,
Mint a szent, örök fény,
A mesés napkelet
Hozta e nemzetet,
Ahol Verecke áll,
30 Ahol a honszerző
Magyart legelőszőr
Köszönté e táj.
Hol a szláv borongás
A magyarba olvad
35 És sirva — vígadva
Az én morajomba
Indulót dalolnak.
Azért oly csöndes,
Haloványszőke
40 Később futásom
És oly kanyargó,
Merengve tartó
A bolyongásom,
Mert ezer év borúja,
45 Felhője száll fölöttem.
A Sajó habja súgja,
Mi volt a mohi mezőben,
Ezer év nagy borúja
S dicső emléke éled,
50 Ha Alpárnál visz utam,
Hol, mint a harc turulja,
Kóválygón Délre térek.

Arató lányok:

Vígan cseng a nótánk
A nyári mezőben,
55 Áldott a mi rónánk,
Terem áldást bőven,
Mert a Tisza árja
Áldva borul rája!

Tiszai hajósok:

60 Ha tavaszi szelek járnak,
Megy a hajó lefele,
Szárnya támad a nótának,
Víg a hajós élete,
Messze megyünk, de megtérünk,
Itt születünk, itt a révünk.

Aratók és hajósok:

65 Áldott a Tisza tája,
Magyarország Kánaánja!

A vándor:

Szeged táján
Oly lassú vagy s iszapos,
Majd virágos,
70 Majd borongós, bánatos.
És a magyar Délt,
Hogyha eléred,
Nem fáj-e néked,
Hogy az enyészet
75 Utadat állja,
Meghal a kedved — Tiszavirága?
A magyar Délen
Betöltve szépen
A hivatásod,
80 Lassul futásod,
Merengve nézed
A dús vidéket.
S némán pihensz el.
Vár Duna habja,
85 Ölelő karja,
Örök, hatalmas,
Mély szerelemmel!

A Tisza:

Szeged táján
Emlék ébred és remény,
90 Szeged táján

Valamikor tavasz táján
Szerelemből öltem én.
Délihábos
95 Dicső várost
Karjaimba tettem,
Hogy ragyogva
Fénix módra
Még dicsőbben szeressem!
100 Én a szegény magyarság
Igaz, magyar folyója,
Nem vágyom tengerekre,
Elég nekem a róna!

Zárókar:

Magyar táj szép folyója,
Hordozd e föld gyümölcsét,
105 Légy áldások hozója,
Mint a magyar dicsőség!
Itt borulnak rád mosolygón
A Kárpát vig bércsei
S a napfényes rónaság.
110 Költők lelke
Énekelve
Fölmagasztal
Száz gyönyörű gondolattal,
Ó Tisza, tájad mindig áldva legyen!

1305.

(MAGYAR HATÁRON...)

Magyar határon zengjünk lelkesen,
Igaz szívünkből szálljon a magyar dal,
Barátság és honszerelm
Két csillagunk, e dal csak téged éltet és magasztal!
E kettő győzelemre visz,
E kettő boldogit és lelkesit,
Boldog, ki e kettőbe hisz!
Föl hát, dalolni véreink, föl hát, dalolni véreink!

10 Mig a magyar magyar marad,
Mig él erő és akarat
S a Femke alkot és teremt,
Addig dalunk az égre zeng,
A hatalmas égre zeng!

1306.

KIRÁLYHYMNUSZ

Hü magyarjaid közt
Üdvözlégy Királyunk!
Hódoló szivünkben
Minden jót kívánunk!
5 Béke és dicsőség
Erős ifju hőstét,
Egész szivvel ünnepeljen
A nótánk ma, fölség!

Légy magyar hazánknak
10 Hü oltalmazója,
Fényben és boruban
Vele egybeforrva,
Szivünk néked adva
15 Vagyunk száz viharba,
Együtt visszük szent ügyünket,
Együtt visszük szent ügyünket
Örök diadalra!

1307.

KÖZTÁRSASÁGI HIMNUSZ

Testvéreim, előre bátran,
Szabad földön szabad hazában
Legyünk a világ szemébe'
A béke és a munka népe.
5

Testvéreim, előre büszkén,
E nagyszerű kor földerültén
Legyünk a világ szemébe'
A béke és a munka népe.

1308.

J E L I G E

(a Szegedi Általános Munkásdalogyletnek)

A mi dalunk győzelmi dal:
Munkánké lesz a diadal,
Amit mi zengünk nem borús:
Munkát vidám dal koszorúz.

1309.

A D A L

A dal az élet legszebb varázsa,
A szív zenéje, a munka bája!
Bölcsőnk felett zeng az első nóta,
Az anya édes, bús altatója:
5 „Tente, szép virágom,
Csicsijja, baba,
Ringasson az álom
És szívem dala!”

Mikor az első szerelem ébred,
10 Csattog a dal és ujjong az ének,
A szívünk vágya, öröme, álma
Kacag és sír az ifjú dalába’:
„Ó, mi szép az élet,
15 Ó mi szép a dal,
Mikor a szívünk még
Boldog s fiatal!”

De a nagy élet munkára szólít,
A férfi alkot, a férfi hódít,
És büszke szívvel dalolja bátran,
20 Munka zajában és a csatában:
„Zúgjanak a gépek,
Harsogjon a dal,
Munkával és dallal
Győzzön a magyar!”

1310.

(PETŐFI ÜNNEPÉRE...)

Petőfi ünnepére, fel,
A munka véle ünnepel,
Dalában él múlt és jelen
És a jövő, a végtelen.
5 Átzeng az hércen és folyón
Virrasztva és vigasztalón!

Dolgos magyarság, dalra, tette, talpra,
Indulni vigan, bátran büszke harcba,
10 Tudás és munka fegyverét emelve,
Hazát szerezni újabb évezerre!

Petőfi ünnepére, fel,
A munka véle ünnepel,
Dalában él múlt és jelen
És a jövő, a végtelen!
15 Föl, talpra, munkás nemzetünk,
Petőfi lelke győz velünk!

1311.

PETŐFI

Szabadság, dicsőség: két csillagod ez volt,
Most borús fölöttünk a szép magyar mennybolt,
De lesz majd ragyogó, amilyen még nem volt!

Petőfi, Petőfi: te vagy a vezérünk,
5 Sötét éjszakában ragyogó reményünk,
Ha te maradsz velünk, nem lesz soha végünk!

Haza és szabadság: ezért imádkoztál,
Hőse, vértanúja e kettőnek voltál,
A neved ma zsoltár, a sírod ma oltár!

1312.

TEMLÓMI (DAL)

Istenért, hazáért éltünk ezer évet,
Miatyánk, ne hagyd el árva magyar néped,
Örök életével hadd dicsérjen téged!

1313.

(ITT NYUGOSZNAK...)

Itt nyugosznak ők szeliden,
Béke, üdvösség velük,
Megpihenve tiszta hitben
Él tovább is szellemük.

5 Hantjuk ormán zeng az ének
És föltámadást dalol,
Mert siron tul él az élet,
Vár egy pásztor, egy akol!

1314.

HIMNUSZ BUDA VÁRÁHOZ

Kar:

Téged dicsér, harsogva, bátran
Magyar dal szárnyán ez a kar,
Hazánk tündöklő koronája,
Dicső Budánk, te szép s magyar!

5 A nagy Dunánál őrt te állasz
S egész világnak hirdeted,
Mit alkotott itt annyi század
S nem ront el semmi fergeteg!

10 Te láttad Mátyás palotáját,
Kiálltál annyi ostromot,
Te vagy nekünk örökre bástyánk
És szentek benned a romok!

15   Áldott hegyeknek koszorúja
Virul a tündér táj felett
És vár derűben és borúban
Egy boldogabb évezredet!

Lantos :

20   Szent Gellért áll a szent hegyen,
Kezében megváltó kereszt,
E jelben lesz csak győzelem
Az ármány és romlás felett!

Hunyadi áll a vár terén,
Magyar rabságnak lelke ő,
Magasztos emlék, jó remény,
Örök küzdelmet hirdető.

25   És Gül babának sírja int,
Kelet rózsái nyílnak ott,
Turáni hű testvéreink
Velünk várják a holnapot!

30   Föl hát vígan, munkára, dalra
És diadalra ég velünk!
Budának ormain ragyogva
Hadd keljen szebb hajnal nekünk.

35   Hirdesse templomok harangja,
Gyárok s hajók kürtője mind,
Hogy a magyar egy akarattal
Föltámadott és küzd megint!

40   Törhet reánk idők viharja,
Túlzengi azt a munka s dal,
Mely a világnak bátran vallja:
Hogy áll Buda még s él magyar!

A MAGYAR IFJAK ÉNEKE

Mienk az élet tavasza,
Ránk várnak nagyszerű tusák
És bennünk bízik a haza,
Hogy földerítjük májusát!

5 Ó ifjúság, maradj velünk dalolva,
Vezesd hadunkat szent diadalokra,
Emeld a zászlót szép, szabad jövőbe,
Ó ifjúságunk, győzve törj előre!

10 Ó ifjúság, ragyogd be életünket,
Legyen miénk egy boldog, büszke ünnep,
Mikor szabad lesz és nagy lesz az ország,
Egész világ csodálja lobogóját!

15 Ó szent tavasz, gyújts lángot a szemünkben,
Hogy dolgozzunk és harcoljunk derűsen,
Ezért feszüljön izmunk, büszkeségünk,
Ezért oly édes dal és munka nekünk!

20 Mienk az élet tavasza,
Ránk várnak nagyszerű tusák,
És bennünk bízik a haza,
Hogy földerítjük májusát!

FÉLEGYHÁZAI DALOS JELIGE

A legnagyobb is itt dalolt e tájon,
Hol délibáb leng és kalász terem,
Mi is daloljuk bátran és vidáman,
Dalaidat: szabadság, szerelem!

*

5 Délibáb és magyar nóta, Petőfit itt ringaták,
Lelke bennünk zeng azóta s véle áldjuk
a hazát!

1317.

OROSHÁZI MUNKÁS DALKÖRNEK:
JELIGE

Magyar dalt zeng a munka népe
És bizva néz jövő elébe,
Mikor a magyar ég alatt
Mindenki vig lesz és szabad!

Vagy:

5 Munka után dalra gyujtunk,
Szebb jövőbe így visz útunk,
Szebb jövőbe, jobb jövőbe,
Dalos munkás, föl, előre!

1318.

MAGYAR VIGASSÁG

Ha sírva is, de vigadunk,
Mig fölragyog magyar napunk,
Mig álmok élnek s zendülnek dalok,
Mig magyarok leszünk mi magyarok!

5 Tavasszal a derűs mezőn,
Hadd táncolunk örvendezőn,
Májusfa ágán víg bokréta int,
Tavaszi szélben szállnak álmaink!

10 Ha jó a nyár, zengő határ
Aratóknak dalára vár,
Ölelkezik a munka és a dal
S jövőjét bizva nézi a magyar.

15 Ha itt az ősz, völgyön-hegyen
Szüreti nóta megterem,
Ha forr az újbor, szólnak a dalok,
Mint varjak szállnak el a bánatok!

20 S ha jó a csöndes télapó,
Farsangi kedv kél, szárnyaló,
S hogy lesz mégegyszer ünnep, érzi azt
Minden magyar, ki dal mellett virraszt!

Ha sírva is, de vigadunk,
Mig fölragyog magyar napunk,
Mig álmok élnek s zendülnek dalok,
Mig magyarok leszünk mi magyarok!

1319.

A M U N K A

Szép a munka, mely templomot épít
És harangszót küld a magas édig,
Szép a munka, mely az Urat áldja
És jutalmát csupán tőle várja.

5 De az ének koronája
A hívő munkának.
Ének szárnyán tiszta vágyak
Az Istenhez szállnak.

10 Szép a munka a haza javáért,
Igazságért és a szabadságért,
A hazáját védje minden ember
A munkával és a becsülettel.

15 De az ének koronája
A magyar érzésnek,
A hazáért égbe szárnyal
A magasztos ének!

1320.

F É R F I K A R É N E K

Az életünk kertjében
Sok szép virág terem,
Az öröm és barátság,
A dal és szerelem.

5   Boldog, kinek halálíg
                  Virul ilyen virág
                  S bár jó az élet ősze,
                  Terem mindig borág.
10   A borban és a dalban
                  Édes mámor fogad
                  S a férfiszív örökké
                  Talál virágokat.
                  Szeretni s énekelni
                  Mindig szabad s lehet,
15   Szeretve és dalolva
                  Megszépül életed
                  S ha jó a búcsúóra
                  S elnémul éneked,
20   Az új tavasz virágot
                  Fakaszt sirod felett!

1321.

KÓRUS A NAPHOZ

Ragyogj le ránk áldott derűvel
Fények örök királya, nap,
A gond és bú felhőit úzd el
S mutasd meg tündöklőn magad!
Te vagy az élet érlelője,
Az aratás és szüret őre,
Áldás és békesség te vagy,
Ó nap, ragyogj ránk s el ne hagyj!
10   Szent fényed égjen a szivekben,
                  Hogy mind eltűnjön a sötét
                  És boldog, büszke győzelemben
                  Vegyük át földünk örökét,
                  Ragyogjon a tudás, művészet
15   És ünnepünk legyen az élet,
                  Ó nap, te fénylő és meleg,
                  Uralkodjál e föld felett!

ÉNEK TINÓDIHOZ

A magyar éjben újra fölzokognak
 Siralmaid s a véres századoknak
 Minden keserve ott él énekedben.
 Lantos Sebestyén nézz le ránk a mennyben:
 Taníts bennünket hinni és remélni,
 Komor világban víg jövőnek élni!

10 Föl magyarok, testvérek,
 Zendüljön régi ének,
 Új gyásznek hangja szóljon,
 Mint hit harangja kongjon
 És zúgjon, mint ítélet,
 S legyen zenéje élet:

15 Mert élni akarunk mi,
 Dicső magasba jutni,
 Hol újra nagy nevünk lesz
 És boldog ünnepünk lesz
 S egész világ csodálva
 Tekint magyar hazánkra!

20 De addig is esengve szálljon égnek
 A magyar éjben virrasztón az ének,
 Tinódi Lantos szárnyas lelke küldje
 E nagy borúból az örök derűbe,
 A magyar Isten trónusát elérje
 S legyen győzelmes himnusszá a vége!

LANT ÉS KARD

Lant és kard, ez kell nekünk,
 Hisz küzdelem az életünk,
 A végső győzelem a cél
 És ehhez kell lant és acél!

5   Mi szíveket hódítunk énekelve,
Egész világgal szent versenyre kelve,
A gondolat hadd szálljon át a tájon,
Míg valóság lesz mind a magyar álom!

10   Acél a hangunk és acél a kardunk,
E két fegyverrel szebb jövőbe tartunk,
Beírjuk a világ könyvébe bátran,
Hogy élet és remény él Hunniában!

15   Lant és kard, előre, fel,
Amíg majd minden ünnepel,
Hegy, völgy, folyó, távol, közel,
Lant és kard, előre, fel!

1324.

K Ö N Y Ö R G É S   S Z A B A D U L Á S É R T

5   Nyomorok mélyéből, bánatok éjéből,
Fölkiáltunk Hozzád a kietlenségből,
Ura seregeknek, atyja igazaknak,
Mutasd meg hatalmad földi hatalmaknak.
Vérünket ontottuk, könnyünket öntöttük,
Rettenetes évek zúgtak el fölöttünk,
Fejünk koronája lehullott a porba,
Reményünk vetését vihar eltiporta.

10   Jőjjön a hajnal
Uj diadallal,
Jőjjön az élet,
Szóljon uj ének,
Hallelujázzon
Minden e tájon!

15   Kelettől nyugatig neved áldja minden,
Régi fényt, uj lángot adj nekünk, nagy Isten!

Pogányok jöttek be szent örökségedbe,
Istenünk, hová tűnt szivünk régi kedve.
Égi madaraknak lakomája lettek,
A földi vadaknak martalékul estek,
Vérüket ontották, könnyüket öntötték,
Akik szent hazánkat igazán szerették.

MÚFORDÍTÁSOK

1325.

PETŐFIHEZ

François Coppée

Mint szegény utazó, elbusul hirtelen,
Midőn egy bőkezű gazdától elköszön,
Ki tüzhelyet adott a hideg éjjelen —
S a ház szép gyermekét csókolja könnyezőn,

5 Akként, mi franciák, néped vendégra
Hozzád virágosan megyünk bucsuzva még,
Te költő-katona, néped leghübb fia,
Ki érte dalolál, kit érte ért a vég!

10 Lángésként fényleni s elveszni harcterem,
Igy érben állani s úgy halni senkiül;
Sorsod nem siratom, testvér: irigyelem,
Ily hősi, szép halált ki halt rajtad kívül?

15 Hol csordahad rohant szivedre, a helyen,
Hol halálodra várt öröklét csarnoka,
Ma ottan, én hiszem, vadrózsafa terem,
Ó te, szerelem és szabadság dalnoka!

20 Vadrózsában virul tovább is szellemed
S ahányszor két jegyes bolyong ott boldogan
S rózsát tépnek le az ifju szerelmesek,
Attól hübb esküvés, attól hőbb csók fogan!

S mikor szép éjeken leszáll a csalogány,
A csalogány, amely szárnyas, dalos, szabad,
Mámorba szédül ott a rózsák illatán,
S elhájolón csattog a csillagok alatt!

TAKARODÓ

Victor Hugo

Havazott. A saját győzelme verte szét.
 Most hajtá le a sas először a fejét.
 Gyásznapok. A császár csöndben hátrálni kezd,
 Moszkvát otthagytá már, e füstölgő tüzet.
 5 Havazott. A fanyar fagy ömlött, áradott,
 Fehér puszták után más fehér pusztá volt.
 Nincsen már ezután zászló és kapitány,
 Tegnap: a nagy sereg, ma: kis csapat csupán.
 Látni se lehetett: hol a szárny, a közép.
 10 Havazott. Levágott lóbőrbe öltözék,
 A ki sebet kapott. Az üres őrhelyen
 Látni a trombitást, fagyottan, mereven.
 Némán nyergében ül, szürkén, miként a dér,
 Kővé fagy ajaka, ha trombitához ér.
 15 Golyó, patron, sörét hull a fehér mezőn.
 És a granátosok hidegtől reszketőn
 Járnak gondolkodón, bajuszuk csupa dér.
 Havazott. Havazott. S egyre füttyült a szél.
 S a télnek közepén, ismeretlen helyen
 20 Nem volt már kenyerük és lábuk meztelen.
 A jókedv tovatünt, a harci nép oda.
 Bolygó álom járt a hidegben, bús csoda,
 Árnyék-processzió a sötét ég alatt;
 Az iszonyu magány nézése kárhozat.
 25 A néma boszuló közöttük megjelent
 S mind tudta, hogy a vég: a magány és a csend.
 Az ég szép csöndesen fehér halált adott,
 Szörnyü békóba vert egy szörnyü csapatot.
 E gyászseregre két ellenség karja csap:
 30 Az Éjszak és a Cár . . . Éjszak hatalmasabb.
 Az ágyuk talpait már mind fölégeték.
 Meghalt, ki megpihent. És megszökött elég.
 A pusztá elnyelé a pártos csapatot
 És hogyha valaki szétvonhatná a hót,
 35 Látná, hogy aluszik amott a regiment.

Oh Hannibáli vég! Oh Attilai csend!
És minden éjszaka: Előre! Támadás!
Ily fantómok raja száll szuronyukra. Más
Rejtelmes árnyakat ugatva, szállva lát,
40 Hadesz hadtesteit, szörnyeknek rohamát.
Im egy egész sereg: éjben elveszve itt
S a császár, a ki most állva körültekint.
Ez óriásra, kit a Nagyság bámul itt,
A Végzet, ez a vak favágó, rásuhint
45 S e tölgy, melyet komor boszu fejszéje üt,
Reszketve lát letört fatörzset mindenütt.
Vezérek, katonák, mind holtan. És nekik
Sátrát, kik élve még, rajongón környezik,
Ugy látszik, árnya jár köpenybe', nem maga,
50 De azt mind hiszi még: nincs veszve csillaga!
Felsőgsértő a sors: vallják ez emberek.
— Ő érzi hirtelen, hogy lelke megremeg,
Bénán a bú miatt, most már Isten fele
Fordul a császár, a dicsőség embere.
55 Érzi Napoleon, hogy itt a pillanat,
Mely engesztelni kész. Sáppadtan elhalad
A légió előtt, mely havas rögbe vész
S szól: Hadak Istene, ez hát a büntetés?
S akkor saját nevén szólítja odafenn,
60 Ki árnyon át beszél s azt válaszolja: Nem!

1327.

KOLIBRI SZERELEM

Leconte de Lisle

A zöld kolibri, a halmok királya
Bolyong a fényes, a rózsás egen,
Mint üde szín, suhan a napsugárba,
Hogy kicsi fészke virágos legyen.

Idegen források fölött kóvályog,
Hol bambuszerdő suttog, mint szirén,
Hol istenillatu vörös virágok
Tárt kelyhén villog a napesti fény.

10 Majd egy aranyvirág ajkán terem
S csókolja mézét oly szerelmesen,
Hogy belehal, nem bírva ennyi kéjt el,
Te ajkadon, én édes kedvesem,
Kívánja lelkem, hogy így vesszek én el
Az első csók varázsos parfümével.

1328.

M E S E

Gustav Falke

A te szerelmes közeledben
Boldog vagyok és érzem,
Hogy az én vad, szent fiatalságom
Még visszatér nekem!

5 Ezt a te édes ifjuságod
Napfényes tavasza teszi.
Ó mint szeretlek. Odakünn újra
Virulnak rózsák ezrei!

10 Arany napoknak arany álma,
Igy volt ez, édes, egykoron.
Alkonyatok felhői szállanak
Keresztül az én ifjuságomon!

1329.

CSILLAGKÖNNYEK

Franz Evers

A holdjavesztett éj vak csüggedéssel,
Sötétlő arccal áll a föld felett,
Kihalt világ, csak nyárfák remegése
Sóhajtja vissza a derüs eget.
Halálra fáradt hattyudal hasítja
Keresztül a tavat, mely átremeg,
Az ég e kék, mély éjszakába sirta
A csillagkönnnyeket.

1330.

AZ ALBATROSZ

Baudelaire

A hajó népe, hogy mulasson olykoron,
Egy albatroszt fog el, a víz nagy vándorát,
Amely közönyösen követi az uton
A suhanó hajót a sós vizáron át.

5 Bajjal teszik le őt a sik födélzeten,
A lég királya itt bohókás és balog,
Fehér, nagy szárnyait borzolja betegen,
Midőn a környezet körötte ódalog.

10 E szárnyas utazó mily gyöngye, törpe itt,
E könnyed szárnyaló mily komikus, nehéz,
Égő pipájával piszkálja emez itt,
Menését mimeli egy másik tengerész.

15 A költő és madár olyan hasonlatos,
Ki a viharra vár s repülve föl kacag,
De a tömeg között, hol nincs mély, nincs magos,
Óriás szárnyait bajjal vonszolja csak.

1331.

VIGILIA

Rainer Maria Rilke

Már alszik a tarolt mező,
Álmát magam virrasztom,
Bibor vitorláit az est
Bevonta már a parton.

5 Álomlelkű vigilia!
Most jár az éj a réten,
A hold ezüst lilioma
Virágozik kezében!

1332.

CSILLAGTÖRVÉNY

Nietzsche

5 Sorsod csillagpályára szánt,
Mit bánod, csillag, a homályt.
Törj át az árnyon hidegen,
Számodra gyásza idegen!
Sugaradé a messzeség,
Nálad a részvét gyengeség,
Törvényed egy: Szűz fényben égj!

1333.

A MAGÁNY

Hermann Hesse

Egy erős szellem terjesztette szét
A hegyek fölött nagy, fehér kezét.

Tekintetének fénye rám mered,
De én nem félek: nem bánt engemet.

5 Fekete mélyben bukkantam reája.
Magas csúcsokra csalogat ruhája.

Mély álmaiból gyakran keltem én.
Játszom az élet s halál ösvenyén.

10 S órákon át, mig szívem fájt nekem,
A hegyi uton lassan járt velem.

És hűvös kezét áldón tette ottan
Hő homlokomra és én — megnyugodtam!

1334.

A M U N K Á S

Richard Dehmel

Van ágyunk és van gyermekünk,
Anyá,
Munkánk is vigan van nekünk,
Mienk a vihar, a szél meg a nap,
5 Csak egy csekélység hiányzik nekünk,
Hogy szabadok legyünk, mint madár a bokorba:
Csak időnk volna!

Ha vasárnap a mezőre megyünk,
Gyerek,
10 S a kalász fölött, mely messze terül,
Kék égen fecskesereg csicsereg,
Ó nem hiányzik egyéb se nekünk,
Hogy szépek legyünk, mint madár a bokorba:
Csak időnk volna!

Csak időnk! A vihar mi volnánk,
Mi nép,
Csak egy kis örökkévalóság
Más se hiányzik, gyerek, feleség,
Csak egy hiányzik egyre minenkünk,
20 Hogy merészek legyünk, mint madár a bokorba:
Csak időnk volna!

1335.

R O K K A - N Ó T A

Adolphe Retté

Vig rokka-nótától hangos a szála,
Mi asszonyunk s kilenc nővéri fonnak,
A téli kastélyban klastrom homálya,
A csarnok fáklyái vigan lobognak.

5 Tavaszi trillák a havat gunyolják,
Vig rokka-nóták körbe-körbe szólnak,
— „Mi uraink a világ utját róják,
Kit Szerelem véd, azzal ki dacolhat?”

10 — Hölgyek, ez balga bizás,
A vész varjui már fejükre léptek,
Egy nap a másnak sirt ás,
Már halottak a keresztes vitézek!

15 — Mi asszonyunk magában fon a várban,
Nővérei a néma cinteremben,
Szép szemfedő havas hajuk az árnyban,
Mi asszonyunk is alszik már csendben.

20 — Vigyázz, vigyázz, ó álmodó fonó!
A pitvaron siránkozik a szél ma,
Ez éjszakán a fáklya lobbanó
S a holtakon a hold fakó karéja.

Mint rossz gyerek, szüköl szava a szélnek,
Mind halottak a keresztes vitézek!

1336.

K A I N Z

Alfréd Kerr

Ki voltál te nagy csodalélek,
Ki voltál, ki éjben ragyogsz már?
Mesemadár vagy lobogó láng,
Aranybor voltál, ének voltál?

Ki jött tavaszmezőnkön által,
Míg álomtávtatok kódében
Hesperidák narancserdői
Árnyalták ajkát mesemélyen?

10 El nem fáradva, mért pihensz el?
Ki voltál? Nincs párod, hiába!
Te mámor és tűz német Délen,
Dionizosz Ausztriába'?

15 Hangszereden előbűvöltél
Mély, százszinü dalt, csillogó szót!
Villámokat, gyönyört, gyötrelmet
Ajkad oly emberszépen ontott!

20 Lágyan ágyazzuk el s korán őt,
A gyertyaláng hamvadva int.
Köszöntünk! Ragyogásunk voltál,
Ó, nem jön vissza már — Kainz!

1337.

H Ó D O L A T

Horvát Henrik

Kilencvenkilenc harsonák zenéje
Eget hasított és hátrált az ellen.
Ki áll meg jó kardod csapása ellen,
Gunyoljon bár az irigyek veséje!

Te győztél s szépség koronáz ma téged
S a páratlan babérokon pihenve,
Dulcineádnak vár ma rózsakeble,
Mert tied ő, a szépség és ígélet.

10 A balga bölcsesség hiába vet meg,
Te glóriájában a küzdelemnek
Láttad: minden való hiu e tájon.

De én, szép örültséged rimbe róva,
Ó, hadd lehessen híred hü heroldja,
Rocinantén ülő költőkirályom!

Jaroslav Vrchlický

Egy kolostorban élt s nem tudta ő,
 Honnan került oda. Mivel bűnös vágy
 Szülötte volt, Amarusnak nevezték.
 Magas volt s halovány s tekintetével
 5 Mintha egy ismeretlenért epedne.
 Egyszer, midőn a hold ezüstje játszott
 A cella árnyán, így szólt Istenéhez:
 „Minden szomorúságért és keservért,
 10 Elvesztett életemért egyre kérlek,
 Ó mondd nekem, mikor jó el halálom?”
 Alig gondolta ezt, már jött egy angyal
 És így felelt: „Meghalsz az éjszakán,
 Mikor olajat öntni elfelejtesz
 15 Az örök mécsbe az oltár előtt.”
 Szálltak napok és évek. Szomoruan
 És némán élt Amarus s ha olajjal
 Megtöltötte a mécsset, halkán így szólt:
 „Most lelkemet gyujtom meg!” És borusan
 20 Mosolygott. Egy tavasszal ment a lámpát
 Megtölteni. A nagy dóm árnya megnyult
 S egy zsámolyon a Szent Szüz képe alján
 Két szerető térdelt. Mikor kimentek,
 Különös vágyban égve ment utánuk
 25 S megállt a kolostori temetőben.
 A hárs virágzott, rajta egy madár ült
 S két csalogány repült élő virágként
 S ő ment, ment, míg egy sirra lehanyatlott.
 A szeretők is elpihentek ottan,
 30 Az ifju a leány keblére omlott,
 S annak sötét hajától ittasult, míg
 Madár dalolt és illatok remegtek.
 És az anyjára gondolt most Amarus,
 Akit nem ismert, akinek köszönte
 35 E keserü világot — a madár szólt,
 Az illat szállt, a harmat csillogott.

Ma mécsesét nem gyujtá meg Amarus,
Csak nézett, nézett s a madár dalolt.
Másnap, midőn első hórára gyültek
A fráterek, az örök mécs világát
40 Kihunyva lelték és nem volt Amarus.
Ott lenn a temető magányos ágyán
Feküdt némán, halottan, anyja sirján,
Tekintetével a hársfára révedt
S fölötte egyre szólt a csalogánydal.

1339.

UTOLSÓ SZONETT EADHOZ

Anton Wildgans

Nem bánt, hogy valami másképp esett,
Mint a szerelmi vágy előre szánta,
Kezembe szállott egy kedves madárka,
Elszállt, sugallván ezt az éneket.

5 Hiszen miatta lett e szük jelen,
— Mely az idő árájába folyva vissza, —
Az eltűnő gyönyörtől szüzi tiszta,
Örök valóra váló győzelem . . .

10 Az uton, amely a sirkertbe lép,
Földem felé tart holmi szőkeség,
Már mosolyogva rám szemet vetett.

Hogy mit művelt velem, sohase tudja,
E nimfa, mely faunnal incseleg,
Nem volt Ead, de én Pán lettem ujra.

1340.

KI TUDJA, HOL?

Detlev von Liliencron

A hamu, sár és vér felett,
A lótiporta rét felett
Lement a hold.
Futott az éj. Már nincs csata.

De sokan nem tértek haza
Kolin alól.

10 Egy ifju is, félig gyerek
A puskaport izelte meg
És ott maradt.
A zászlaját emelte még
S a halál fogta már kezét
Kolin alatt.

15 Mellette a szent könyv feküdt,
Mely ott járt véle mindenütt
Az ütközetbe.
Egy gránátos, Bavária
Fia meglátta: biblia,
Hát fölemelte!

20 S vitte a könyvet egyenest,
Mint utolsó üdvözlétet,
Mely sirva szól.
És beleírta az apa:
— Kolin. Fiam a föld alatt,
Ki tudja, hol?

25 És aki ezt dalolta most
És aki békén olvasod
S lelked dalol:
Egyszer majd én is, meg te is
30 A föld alatt alszunk s nem is
Tudjuk ma: hol?

1341.

R A G Y O G Ó N A P

Richard Dehmel

Kelj föl újra büszkén, ragyogó nap,
Mikor bős gránátok táncha fognak
S a kék égen pacsirtadal.

5 Harsogj újra komor emberszózat:
Mindenki a fegyverhez, rikoltsad
S a kék égen pacsirtadal.

Elég! Tüz! És szől szalvéra szalve.
Fojtott átkok közül egy kacaj cseng
S a kék égen pacsirtadal.

10 Rajta! Mars előre, a mezőre
Csak keresztül, drótsövényt letörve
S a kék égen pacsirtadal.

15 Föl! Előre! Mars! Üvöltve harsan,
Kannibálok bögnek vak rohamban
S a kék égen pacsirtadal.

Miért némulsz idegen golyó, mondd?
Egy anya fiába ment az ólmod
S a kék égen pacsirtadal.

20 Sok fiu hull és sok apa hull ma.
De előre, ember, kell e munka
S a kék égen pacsirtadal.

Kénkőszag, por, sár, vér, rom és üszkők,
Csak előre, légy vak, süket, üsd, lödd
S a kék égen pacsirtadal.

25 Hurrá, hurrá! Ma hallgass te, testvér!
Menj, hideg vas és fakassz meleg vért
S a kék égen pacsirtadal.

30 Véres torkok az egekre zengnek,
Ember ajka sirva esd kegyelmet
S a kék égen pacsirtadal.

És diadalujjongva dagadnak
A lihegő keblek. Ó arany nap
S a kék égen pacsirtadal.

H Á B O R U S E M L É K

Detlev von Liliencron

A nagy tüzek derüs lobogva dobták
 Vig fényüket a nyüzsgő sátorokra.
 Mi tiszték körbeültük a fatönkököt
 S a csillagok alatt ittuk a szinbort.
 5 Szavunkat, mely a nyári éjszakában
 Suttogva szállt vagy vigan pattogott,
 A szél elkapta s a táj eltemette.
 A muskétások dala szállt: Stra-a-szburg,
 Ó Stra-a-szburg. . . Én éreztem egy kezét,
 10 Mely lágy szeliden a vállamra simult.
 Hogy megfordultam, láttam a tanítót,
 Kinél tegnap oly szívesen fogadtak
 Szálláson és aki, mint megbeszéltük,
 Fiatal lányával kijött ma hozzánk.
 15 A lány ifju, mint almafavirág,
 Mely nem hajolt még hajnalok szelében.
 A vén tanító mellénk települt
 S míg cimboráim töltöttek neki,
 Én a leánykát, hogy kedvére járjak
 20 A táboron keresztül elvezettem.
 Nem szólt, de ajka szótlantul beszélt
 S beszélt nagy, nevető, derüs szemé.
 Oly szép volt, ahogy állt a tűz előtt
 S a bibor szikrák táncoltak köröttünk.
 25 A komoly éj fekete keretéből
 Oly élesen kivált karcsu alakja.
 Majd lassan, lassan végre visszatértünk,
 A hold a fák között játszott bujócskát
 S a távolban a kettőzött előőrs
 30 Táján az erdőn át lövés riasztott.
 Mi kéz a kézbe jöttünk
 S félig megállva, félig indulóban
 Fejemmel a fejéhez hajoltam,
 Éreztem, hogy fiatal ajkai
 35 Felém siettek s látom még ma is

40

Sötét szemét csillogni csillagok közt,
 Mikor később az apjával tovább ment,
 Én ott ültem még társaim között
 És sóvárogva gondoltam reá,
 Míg végre bus nótáim elcsitultak.
 Hü tisztí szolgám átvitt sátoromba
 S a köpenyemet gyorsan rám vetette.
 Azóta már sok földre vitt a sorsom,
 De azt az éjt nem feledem soha!

1343.

V E R S

R. Baumbach

5

A Jancsi husz éves se volt,
 Oly ifju és vig volt,
 A csalogány a fán dalolt
 És hozzá Jancsi szólt:
 Repülj, repülj, kedves madár
 És üdvözöld az én bájos babám!

10

A Jancsit bánat érte, nagy,
 A szive haldokolt,
 A csalogány zengett tovább
 És hozzá Jancsi szólt:
 Ó jó madár, légy csöndesen,
 Meghalni vágyik bus szívem!

15

Most arca ráncos mindenütt,
 És őszül már haja,
 Ha csalogányt hall zengeni,
 Magában gondolja:
 A csalogány, az énekel,
 És úgy vidám, ha férget lel!

DAL (CH ANSON)

Jakab Dávid

A nő, ki ur a szivemen,
 Sápadt virág és szintelen.
 De hü és lelkemmel rokon
 S hordozza hiven bánatom
 A nő, akit én szeretek.

Ruhája barna, arca gyász,
 Mint árnyék, énrám úgy vigyáz.
 És éjen át és napon át
 Látom szomorú mosolyát.
 10 A nőnek, akit én szeretek.

Azért hiába, ő virág,
 Ki nékem tárja föl magát.
 Másoknak büszkén úgy ragyog
 S fehérén, mint az angyalok,
 15 A nő, akit én szeretek.

És így is kedves ő nekem,
 Ilyen magányos kényesen.
 Minden jajával, könnyivel
 Szivembe buvik, ott pihen
 20 A nő, akit én szeretek.

És róla szól bár bus dalom,
 Neked én még sem mutatom.
 Tudni akarnád a nevit?
 — Szomorúságnak nevezik
 25 A nőt, akit én szeretek.

1345.

H O N V Á G Y

Joachim du Bellay

Boldog a férfiu, ki, mint Odysseus,
Vagy Jázon, a regés arany gyapjas lovag,
Tudással gazdagon a honi révbe fut
S jó rokonok között tölt békés napokat.

5 Ó hányszor álmodom kicsiny tanyámról én,
Kéménye füstje vár, ó melyik évszakra
Engedi meg az ég, hogy e száműzetés
Ideje leperreg s én újra láthatom!

10 Mert kedvesebb nekem e ház, a hazai,
Mint Róma vakmerőn terjengő tornyai,
Kemény márványnál a vályoga jobb nekem.

S szentebb a gall Loire, mint a latin Tiber
És nem cserélem el a Lyrist semmivel
S Róma egénél szebb az én honi egem!

1346.

M I T M É G ?

Eidus Bentián

Én már mindenemet odaadtam,
Mosolyomat, táncomat, énekemet.
Vig gyermekségemet elrabolták,
5 Volt büszkeségem és atyám is oda!
Ó én tudom jól, hogy örökre vége!
Ki véd, ki gondoz engem, ó ki tudja?
És mit használok én ezután nektek?
Az élethez oly nagy vagyok, oly kicsiny a halálhoz.
10 Ó várjatok, míg nagy leszek, csak addig.
Vigyázzatok, én az leszek, ami tudok,
Ó vigyázzatok!

Én már mindenemet odaadtam,
Az ékeimet én már eldobáltam,
Aranyat, gyöngyöt, gyémántot, valamennyit,
15 Nem kell nekem már ez az életemben,
Hivemet és szerelmemet elvesztettem!
S oly nyomorultan állok, mint tövis.
Nincs örömem ma, nincs holnap reményem,
Fiatalságom, Énem oda van már,
20 Ó hagyjatok, hisz nincsen egyebem se,
Keserü átkom, égő gyűlölségem,
Ó vigyázzatok!

Én már mindenemet odaadtam,
Letéptem testemről a köntösöm már,
25 A gyomromtól a száraz kenyeret,
Napomtól az örömet megtagadtam.
Nincs vér a testemben, nincs tej a mellemben,
De mindez, mindez semmi veszteség,
Én gyermekemet elveszítém!
30 És most mind féljete a haragomtól,
Ó ez az egy még megmaradt nekem,
Kemény öklöm és éles fogaim!
Ó vigyázzatok!

1347.

ÉRZELMES DIALÓG

Verlaine

Magányos, ódon parkban a havon
Két árny sétál az éjben, ballagón.

Szemük holt fény, ajkuk zenéje mély,
Alig hallatszik, hogy mit is beszél?

Magányos, ódon parkban a havon
Két árnyék révedez rég multakon.

— Eszedbe jut-e még a mámorunk?

— Hogy gondolod, oly messze már a mult!

10 — Nevemre néha nem dobban szived?
Lelkemről álmodsz olykor? — Azt hiszed?
— Ó üdvösségünk tűnt szép napjai,
A boldog csók! — Volt benne valami!
— Mily mély hitünk volt és mily kék egünk!
— Elszállt a hit, a komor égbe tűnt!
15 Ballagnak ők balgán a bús uton
S csak a vak éj tűnődik szavukon.

1348.

MOESTA ET ERRABUNDA

Charles Baudelaire

Ágota, mondd nekem, szived elszáll-e néha
Tul gyászos tengerén nagy városunk sarának
Más óceán felé, hol örök tünde ég van.
5 Oly kék és mély, miként szüzesség tisztasága,
Ágota, mondd nekem, szived elszáll-e néha?

A zengő tengerek dajkálják bánatunkat,
Mily démon adta e rekedt, mély dalolóknak
A szelek orgonáit, melyek zokogva zúgnak,
10 Ki tette lágy bölcsőkké, lallázva altató dalt,
Hogy zengő tengerek dajkálják bánatunkat?

Vigy engem is, vagon, vágatass velem, hajó,
El, el, hol nem iszap lesz a bánat könnyes árja.
Igaz, hogy bús szived, Ágota, így dalol:
15 El innen tőletek, panasz, vád, messze tájra,
Vigy engem is, vagon, vágatass velem, hajó!

Mily messze vagy te már, illatok édene,
Hol kék azur alatt minden vig szerelem
S hol minden szerelem szeretni érdemes,
20 Hol a szív gyönyöre szüz örömet terem,
Mily messze vagy te már, illatok édene!

25 Zöldellő édene kisgyermek álmainknak,
A dámák, a dalok, a csókok, csokraink,
Domb alján hegedü, mely sirva-ríva ringat,
Borok és bokrok is, hol esték fátyla ring,
Zöldellő édene kisgyermek álmainknak:

30 Ó ártatlan liget, tilos gyönyörrel telve,
Oly messze, távol int, mint India vagy Kina,
Vissza se hívja már vágyunk esdő keserve,
Ezüstös fuvolánk vissza hiába sirja
A tiszta ligetet, tilos gyönyörrel telve!

1349.

LUCY KIESELHAUSEN

Alfréd Kerr

I.

Fiatal báj ajakán,
Fürge, mint ifju agár.
Szende, édes és varázsos,
Minden tagja néma táncos.
Mesterkélttség nélkül ő leng,
Csontjai mind erre nőttek.
Hull, hajol, száll és kering,
Gyorsan, lassan rengve ring.

II.

10 (Kinderszene:) Karszékében
Himbálózik mindkét térden.
Kuporog, szemét meresztve,
— Gyermekség derüje benne —
S a kezébe kicsi medve.

III.

15 Az izgalmat betetőzte
Egy vers révén. Irta Gőthe.
A rémkirály. A vadonban
Vad galoppban, minden sorban

20 Hallga, Lucy Kieselhausen
Lovagol a fal mentében.
Néha dermedten megretten
Kataleptikus meredten.

IV.

25 Illeg, ballag, szállni próbál,
Teszi, ami neki jól áll.
Szárnyaló kéj. Ifjuság:
Legszebb — dilettáncosság!
Ime: hajlani, simulni,
Tán több, mint táncolni tudni.

1350.

A SZEGÉNYYSÉGRÜL

Rilke

Mert lám, ők élni, sokasodni fognak
És az idő őket nem veszti el
És nőni fognak, mint erdők bogyója,
Mely földre hajlik édes terhivel.

5 Mert boldogok, kik el nem pártolának
S megálltak vészben is, hajléktalan,
Mert az övék lesz minden aratás majd
S minden gyümölcs övék százszorosan!

10 Ők minden végzetten túl megmaradnak
S túlélnek vesztett birodalmakat
S mint kipihent kezek nyúlnak magasra,
Ha minden osztály s ország keze, karja
Immáron lehanyaglanak.

1351.

H A N G Z Ó K

Arthur Rimbaud

A: barna, E: fehér, I: bibor, Ű: zöld, Ó: kék,
Hangzók, hadd mondok el egyszer nyílt titkokot,
A: roppant darazsak kámzsája, mely tolong
Büzlő dögök körül, melyeknek vére foly még.

5 E: derengő színe ezüstös gőzgomolynak,
Kegyetlen jéghegyek, hercegek hófehérbe,
I: viruló, finom ajk bibor ívelése,
Mikor gyilkolni fog, vagy tiltott kéjbe olvad.

10 Ű: fűzöld tengerek gyönyörű, büszke tánca,
Hús mezők derüje, ősz homlok szürke ránc,
Melyet alkimia vés a vén főre ki.

Az Ó: orgonaszó, mely távolokba olvad,
Komor találkozó világok s angyaloknak,
Ómega: ibolyás szempárja Őneki!

1352.

A Z I S T E N E K T Á N C A

Li Tai Po

Fuvolaszómra én az embereknek
Dalt énekeltem, mely szívembe zengett,
És engemet a népek kinevettek.

5 És akkor fájdalommal újra kezdtem
S a hangomat az ég felé emeltem
S az isteneknek sirtam el keservem.

S az istenek gyönyörrel hallgatóztak
Biborló kárpitján a csillagoknak
És énekekre boldog táncba fogtak.

Most újra éneklek az embereknek
 És az öröm dalától részegednek,
 Megértének már s ők is énekelnek.

1353.

J A P Á N V E R S

Komarl Romi

5

Fehér fejével vár a Fuzijáma,
 Ezüst sugárral szegte be a hold,
 Hozzá nem ér föl a világi lárma,
 A szenvedély mély szívében halott.
 Ó de tövén nyil cseresznyék virága,
 Ó de tövén zokognak a dalok,
 Fehér fejével vár a Fuzijáma
 És én forró öledbe lankadok !

1354.

A Z E R K É L Y

Ch. Baudelaire

5

Ó hölgyek hölgye, emlékeknek anyja,
 Én boldogságom és én büszkeségem,
 Szép gyönyöröknek él-e még zamatja
 És béke otthon s üdvösség az éjben?
 Ó hölgyek hölgye, emlékeknek anyja?

10

Az éjben a szén lángjánál, elomlón,
 Az erkélyen, mely rózsásan világolt,
 Oly édes volt a melled, szived oly jó
 S a végtelenbe zengő vallomások,
 Az éjben a szén lángjánál, elomlón.

15

A forró alkonyon a nap mi szép volt,
 Szivünk erős, az ég oly messze kéklő,
 Üdvök királyi asszonya: enyém volt
 Lelked s lobogtam véred ütemétől.
 A forró alkonyon a nap mi szép volt.

Majd homályos lett, mint mély mámorokban,
 Szemem kémlelte, merre van szemed
 S ittam — ó méreg, édesség — karodban
 20 Lehelleted s kerestem térdedet.
 Mert homályos lett, mint mély mámorokban.
 Ó én tudok elbujni, ha az üdv int,
 Ha arcom a te térdeden pihen,
 Ki tud oly lágyan adni, langy gyönyört, mint
 25 Te drága tested, én édes szívem.
 Ó én tudok elbujni, ha az üdv int.
 Ó számtalan csók, eskük, illatok,
 Vajjon a titkos mélyből visszatértek,
 Mint fellegekből fiatal napok
 Kikélnék méhéből zöld tenger-éjnek?
 30 Ó számtalan csók, eskük, illatok !

1355.

AZ UTOLSÓ VERS

Heine

Kihalt immár az én szívemben
 Minden hiú világi szellem,
 Mi több, az is kihalt belőlem,
 5 Hogy a gonoszságot gyűlöljem.
 Nem bánt magam s más sorsa már,
 Csak egy él bennem: a halál.
 Fügöny le, vége a darabnak
 S most ásitozva hazaballag
 Én kedves német közönségem
 10 S e jó nép okos ám egészen.
 Ő vacsorázik most az éjbe
 S iszik vigan, harsogva, élve.
 Igazat mondott ama hérosz,
 Kit megdalolt hajdan Homérosz:
 15 A legkisebb élő filiszter
 Stukkert am Neckarban, biz Isten
 Boldogabb százszor, mint én, a hirös,
 Árnyak királya, alvilági hős.

1356.

DOKTRINA

Heine

Csak fúdd a trombitát s ne félj
S a markotányosnőt szeresd,
A könyvek mély értelme ez
És ez a végső bölcsélet.

5 Álumból verj fel népeket,
Riadót harsogj jó korán,
Marsolj dalolva egyenest,
Ez az egész nagy tudomány.

10 Ez a hégeli bölcsesség,
A könyvekből e tan ragyog,
Én megértettem, mivel én
Igazán jó tambur vagyok!

1357.

TOSTI-DAL

L. M. Cognetti

Akkor szeretnék én meghalni szépen,
Mikor derüs az ég és lágy a szellő,
Mikor a fecske rak dalolva fészket,
Mikor a föld virága újra termő.
5 Csöndes tavaszi este lenne végem,
Ha alszanak az ibolyák a réten,
Istenhez akkor szállna át a lelkem,
Mikor tavaszi alkony szárnya lebben.

10 De amikor leszáll a vak sötétség
S az éjszakában zúg az őszi zápor
S a fáknak lombja elhullatja ékét,
Ó akkor szívem félne a haláltól!
Csöndes tavaszi este lenne végem,
15 Ha alszanak az ibolyák a réten,
Istenhez akkor szállna át a lelkem,
Mikor tavaszi alkony szárnya lebben.

(B A B I L O N V I Z É N É L . . .)

Babilon vizénél ültünk,
 Sionra emlékezve árván,
 Szomorú fűzre függesztettük
 És nem vertünk ki dalt a hárfán.
 5 Mert rabtartóink azt kívánták,
 Hogy énekszóval énekeljünk,
 Sionról szóljon az imádság,
 Sionról, amit elvesztettünk.

É N E K E K É N E K E

- 1, 15—16. Szép vagy, szerelmesem, te édes,
 Az ágyunk is virággal ékes,
- 2, 2—3. Mint lilium a tövisék közt,
 Olyan a rózsám a szüzek közt,
 5 Mint almafa erdei fák közt,
 Olyan a párom a sok leány közt.
- 2, 10—14. Kelj fel, szerelmem, gerlicém,
 Elmúlt a zápor és a tél,
 Virágok bújnak a föld alól,
 10 Szőlő virul, galamb dalol
 Kelj fel, szerelmem és siess,
 Galambom, szirtek közt, figyelj,
 Mutasd orcádat már nekem,
 Hadd igya hangodat fülem,
 15 Mert a te szavad édes,
 És a te orcád ékes!
- 4, 1—3. Mily szép vagy, ó én szép arám,
 A szemeid galambszemek
 És benned kincsek rejlenek.
 20 Hajad, miként a kecskenyáj,

Mely Gileád hegyére megy,
És fogaid fehér sereg.
Bibor szalag az ajkad, ó lány,
Gránátalmák gerezdje orcád!

- 25   4,   5. Mint iker kecske liljomok között,
Olyan két emlőd hőled fölött!
- 4,   11. Méz és tej van a te nyelved alatt
S ruhád illata mirrha illata.
Bezárt kert vagy, húgom, jegyesem,
30   Lezárt kútforrásom vagy nekem!
- 4,   16. Kelj, északi szél és jöjj, déli szél
És kertem illatát vidd messzi szét!
- 5,   2. Én alszom, de szívem vigyázz,
Szerelmes zörgetőm beszél,
35   Nyisd ki húgom és szeretőm,
Galambom, szeplőtelenem,
Mert harmattól ázott fejem
És éji záportól hajam!
- 5, 3—5. Köntösömet már levetettem,
40   Mint öltözzem megint ruhámba,
Miért szennyezzem föld porával,
Mikor megmostam már a lábam?
Szerelmesem kezét bedugta
A nyíláson és én remegtem,
45   Fölkeltem, hogy ajtóm kitárjam
S a mirrha csillogott kezemben.
- 8,   8. Kicsi a hugunk, nincsenek
Emlői néki még,
Mi lesz vele, ha egy napon
50   Megkérik a kezét?

1360.

(J U D A F I A I . . .)

Juda fiai tették velem e szégyent,
Házamban, mely nevemről hívatik.
És engemet megbecstelenítének!

1361.

A S Z E R E L E M

Theodor gróf Salburg Falkenstein

Mit jelent e szó? Önmagát feledni
S magában érezni a mindenséget,
Egy világot veszteni s ujat nyerni
Jelenti ez a bűn előtt az édent.

Akarni egy világot s megszerezni,
És önmagát tagadva meg körében
Benne magát egészen visszanyerni,
Két álmod egy álomná szőni szépen!

10

Kettős világból teremteni egyet,
Melyek magukban csak hiányos árvák,
Uj életet alkotni kettő helyett,
Mely acélból s tüzkőből nyerte lángját.

1362.

L A Z A R U S H O Z

Heine

Már látom, hogy a homokóra
Fösvény fövénye leperreg,
Én asszonyom, ki angyalom vagy,
Jön a halál és én megyek.

5

Kegyetlenül kitép kezemből,
Itt nem segít ellenkezés,
A lelket tépi ki a testből
S a szegény lélek belevész.

10 Kikergeti a régi házbul,
Hol oly örömmel lenne még,
Hová megyek? — remegve kábul
És nem találja a helyét.

15 Ezen már én úgy sem segítek,
Akárhogy jajveszéklek is,
A férfi és nő, lélek és test
El kell, hogy váljon végre is . . .

1363.

A L E Á N Y D A L A

Paul Heyse

Szeretni kell-e,
Elhagyni kell-e,
Akit szívem rég elfogadott?
Ráfanyalodjam
A gyűlöletre?
Tanácsot adj, de csak biztatót!

10 Igaz, hogy oly vad,
Szilaj legény ő,
És mégis érette élek-halok,
De oly szelid is,
Olyan igéző,
Tanácsot adj, de csak biztatót!

15 Dusabb és bölcsebb
Akadna nála,
Jó annak, ki derék legényt kapott,
Nem adnám őt én,
Nem, soha másnak!
Tanácsot adj, de csak biztatót!

20 Ha más legényhez
Hajolna szívem,
Lennék én inkább csendes halott,
Okos tanácsot
Kövessük hiven!
Tanácsot adj, de csak biztatót!

Karl Herold

Piros pipacs virul
Zöld réteken,
Meghalni volna jó,
Ugy fáj szívem!

5

Vártam, hogy jönni fog
A szép tavasz,
És most, hogy itt ragyog,
Búbánat az!

10

Ujjongott a szívem,
Egy télen át
És most mégis oly bús
Ez a világ!

13

Virággal ékesen
Zöld a határ,
Az én fájó szívem
Meghalna már!

KÉTES HITELŰ SZÖVEGEK

1365.

AZ ELSŐ FECSKE

Megjött az első fecske
Köszöntve a tavaszt,
Mely új reményt sugárzik
És ibolyát fakaszt.

5   Megjött dallal, örömmel,
          Hozott fényt, meleget,
          ...S másnap az ég sötét lett
          S a hó esett, esett...

10   Te árva első fecske,
          Nem tudtad, úgy-e bár,
          Hogy az új fényt köszöntők
          Sorsa sötét, kopár!

1366.

ESZMÉNYEKÉRT

Szeretném nyíltan eldalolni néktek,
A mi szívemnek annyi üdvöt ad,
Fölkengedni az érzések tüzében
És szórni lelkem titkos sugarát.

5   De jól tudom, a nyíltság dija: szégyen,
          De jól tudom, hogy mily bohó vagyok,
          A mi tinéktek bolygótűz a siron,
          Előttem csillag, mely nekem ragyog!

1367.

FENYŐK A LIGETBEN

Mikor nyár volt, szerényen álltatok,
Madár nem ült meg soha rajtatok,
A többi fák a daltól szinte csengtek,
Dalból, virágból nem jutott tinéktek.

5

Most tél van immár. Kopaszban, leverten
Sóhajtának a fák a tar ligetben.
S ti most is zölden, mosolyogva álltok:
Jelképezve az örök ifjúságot.

1368.

NYÁRÉJ

A forró nyáréj tikkasztóan uralg.
Nehéz virágillattól ittasodva
Kószál a szél, a bágyadt hangú, halk.
A zaj csittul, csak buja hang ha száll,
Fuvolaszó és részegen csapongva
A kerti uton siri éjmadár.
Az ablak tárt, az erkélyrácsokon
A vadszöllő csügg és borostyán bokra,
Konyult fejjel, sötéten, álmodón,
10 Egy oroszlánbőr barna foltozatján
Ülök lábadnál, kusza homlokom,
Keblem csupasz és arcom színe halvány.
Sáppadt vörös fény reszket a szobánkban
15 És halkán ring a lámpa, fényit ontva,
Az ágy a szőnyeg barna-arany árnyban.
Te biborágyon lankadozva fekszel,
Fehér karod kivillan s homlokodra
Buján borul arany és rózsa egyben.
Kebledről könnyedén lehull a fátyol,
20 Nyakad nyitott és fény játszik szemedben,
S keskeny kezed szivedre hull magától.
Fejedről hullámos, szőkés hajad foly,

25 S úgy dől nyakadba arcod biborából,
Miként arany virág, piros patakból.
Csönd, némaság. Én kezéd elraboltam
És csókdosom szilaj ajkkal, viharzón,
Megittasulva rég vár mosolyodban.
Bágyadtan száll az éjközépi óra,
30 Magasztosan tekint reánk az éj,
Utolsó illatot küld lenn a rózsa,
S csöndben kihuny — a végső lámpa fény.

1369.

(BARÓTI JÓZSEFNEK)

Élet, művészet mezején Te bátran
Az első vagy a harcosok sorában.
E koszorút ma szívesen fogadd,
A hála küldi és a hódolat.

1370.

MIKULÁS

Tegnap este a cipőmet
Az ablakba kitettem.
Szegény cipő — kettő egy pár —
Didergett a hidegben.

5 Egyik kesely, másik fakó,
Mind a kettő oly kopott,
Mind a kettő olyan keshedt,
Oly régen talpaltatott.

10 Az egyiknek nincsen sarka,
A másoknak orra nincs,
Ütött-kopott szegény párák,
Mind a kettő drága kincs.

15   Együtt voltak háboruban,
A békében ugyszintén,
No meg a forradalomban,
Ellenben is, úgy mint én.

20   Együtt jártak hóban, fagyban,
Esőben és lucsokban,
Eredményel versenyeznek,
Melyik rongyos még jobban?

                    Reggel aztán csoda történt,
A két cipőt elvitték,
Bizonyosan megtalálják,
Várom őket most is még.

25   Lesz majd bennük dió, alma,
Füge, cukor, tárca is,
Lisztjegy, szénjegy, egy színházjegy
S fényüzési bárca is!

1371.

(A Z É L E T S Z É P . . .)

Az élet szép, a boldogság csak álom,
Minden mulandó e kerek világon,
Csak a mosoly, mit szép nő küld szivünknek,
A síron túl is melenget bennünket.

1372.

(E M L'É K V E R S)

Hideg télben forró nyár lesz,
Ha öllelek téged
S érzem e bús pokolban
A mély üdvösséget.

(EGY SZŐKE ANNÁT SZERETTEM...)

Egy szőke Annát szerettem
Fiatal életemben,
De ő nem szeretett engem.
Most egy másik Anna szemében
Mosolygott felém az éden,
Hiába, szőke, barna,
Nem szeret engem Anna.

ELVESZETT VERSEK

1. Petőfi szobránál
2. Katona József emlékezete
3. A szerkesztőkhöz
4. Önképzőköri karcolatok
5. A kertben
6. Utópia
7. Új gondolatok a könyvtárban
8. (Prológus a gyermekvédő egyesület számára)
9. (Kosztolányi Dezső: A szegény kisgyermek panaszai)
10. Az őskert
11. Önarckép 1925
12. Ki volt, mi volt. . .
13. Cigánytemetés

TERVEZETT VERSEK

1. Dózsa György versciklus (kétszer is előfordul !)
2. Az alkonyok közelebb hozzák a régi alkonyatokat
3. A vonaton — szláv testvér, lengyelzsidó testvér, — ellenség?
4. A siralomházban az elítélt énekel
5. Nagy vers: A jó Istenről, aki magyar és nem boldog. . . mert
6. Nagy vers: a régi szerelemről, ha új lányokat látok: szőke, barna; én a bácsitok vagyok: szeresettek! (Áthúzva: Bár már nem engemet.)
7. Rudnayhoz nagy magyar vers
8. Mi a költészet? Vita. A mulandóság gondolatának elűzése! (Versben.)
9. Móra Ferenchez vers magyar, emberi, ásatásokról; jazigok.

10. Paál László (rokon bánat)
11. A fehér ló a körúton (autókuvaszok, pesti emlék)
12. A szobrok nyugalma. A felhők a Zala-szobrok fölött szállanak.
13. A kis törvénytelen.
14. Allegro barbaro. (Jules Romainshoz) nagy vers.
15. Kalazantius (vers, szabad)
16. Misztikus szerelmes versek a távoli kedveshez az egekben. (Új líráim) Ili.
17. A dolgok maradandósága. Szállanak a felhők, maradnak a dolgok.
18. Eszter! Egy nép drámája. Fölszabadulás, új kórus, új forma, új expresszív tragikumontúltság. Új föld felé!
19. Finikének (Új szonett-koszorú — új idők — öregedő vágyaim emlék —
20. Könyvtárak csöndje: ez volt életem!
21. Naenia (versciklus Finikének.) (A nevet áthúzta és javította:) Ili emlékére.
22. Nagy vers: a tavaszi meleg csillagok a régiek, de mi már nem vagyunk a régiek. — mély, magas! —
23. Üdvözlégy mindenütt jelenvaló Nagy szenvedés, minden élőknek legfőbb bírása, minden halottnak koszorúja!
24. Báthory Erzsébet (magyar chanson)

JEGYZETEK

995. Immortel. A Délmagyarország 1926. ápr. 18-i számából. Először a Magyarság 1926. jan. 10-i számában jelent meg, a 4. sor végén tévesen ponttal.

A hangulata, szókinccse alapján kései Júlia-versnek tarthatjuk.

Eőrsi Júlia az 1917-es Moravcsik-klinikai tartózkodás idejéről szólva említi, hogy a költővel egy tavaszi délután a Népligetben sétált, s a vers akkor született (Tiéd a sírig. 60. l.). A megjelenés szokatlan kései elhúzódása (1917-től 1926-ig!) nem teszi ezt valószínűvé. Ezért a verset meghagytuk első megjelenésének időrendi helyén.

A Kilényi-gyűjteményben van egy levelezőlap, melyre e vers kivágata van fölragasztva. A lapot Bleier írta a Szumátra szigeti Medánból 1926. márc. 20-án a költőnek: „Szívélyesen üdvözlöm 124 km-nyire az Equatortól, — hol a banánt és ananászt a malacok eszik — csak magyarnak való éstáplálékban van óriási hiány — éhhalál fenyeget, — boldog és hálás lennék, ha egynéhány írásával, megjelent könyvvel segítségére sietne egy szegedi ideszakadt magyarnak, — ki mindig megértéssel és meleg érdeklődéssel olvasott Juhász Gyulát.”

996. Katona József sírján. A Magyarság 1926. márc. 21-i számából. Először megjelent a Délmagyarország 1926. jan. 17-i számában. Kézirata megvan a szegedi Somogyi-könyvtárban 1926 január keltezéssel, és „Kecskemétnek küldöm” ajánlással. Ezt a kéziratot — a Délmagyarország 1939. júl. 16-i számának közleménye szerint — Kaszab Anna (sz. 1898.) színésznő adta a könyvtárnak. Kaszab Anna Juhász Gyulától kapta; ő szavalta a verset a kecskeméti Katona-ünnep alkalmával Katona József sírjánál. A Magyarságban a vers alatt: (Kecskemét.) Ugyanígy a szegedi Színház —Színházi Újság 1927. ápr. 22—28-i számában, durva sajtóhibákkal.

Paku, a Délmagyarország 1939. júl. 16-i számának újraközlése alapján, a címet hibásan (sírjára) közli.

Változatok:

Cím: *Katona József sírjánál*

1 *Ó a legszentebb*
szívében,

sír

2 *halom*

4 *Melynél megváltás*

7 *fekszik, aki*

8 *De nyugalmat soha nem talál.*

10 *ő;*

SzSzŰ

SzSzŰ

k, D, SzSzŰ

k, D

SzSzŰ

k, D

k, D

k, D

k, D

11 <i>idő.</i>	k
13 <i>halhatatlan,</i>	k, D
14 <i>diadalban.</i>	k

Javításunk:

1 A sor végére a kézirattal egyezően vesszőt tettünk.

6 A sor *vagy* kötőszava előtti fölösleges vesszőt töröltük.

997. Nefelejcs. — Blaha Lujzának. — A Délmagyarország 1926. jan. 21-i számából.

A 8. sor végéről hiányzó pontot mi pótoltuk.

Blaha Lujza 1926. jan. 18-án halt meg. Juhász versét — Ladomerszky Margit emlékezése szerint — aznap este egy banketten írta. Másnap, 19-én este Ladomerszky Margit szavalta a szegedi színházban, az előadás előtt.

Juhász Gyula *Blaháné* címmel a Nagyvárad 1909. máj. 18-i számában interjút közöl a híres színésznővel. Ezt a másnapi Szegedi Híradó is átvette.

998. Magyar János a bakon. A Magyarság 1926. jan. 31-i számából. Kötetben először. Az 1. sor végére vesszőt tettünk.

Piacr: a *piac* szó déldunántúli, felsőbácskai tájnyelvi változata.

999. Görög prólóg. A Délmagyarország 1926. febr. 28-i számából. Ajánlása: „*Tardos Taussig Ellykének.*” A 8. sor végi vesszőt pontra javítottuk, a 9. sor végéről hiányzó írásjelet vesszővel pótoltuk, s a 14. sor *tirzusz* szava után vesszőt tettünk.

Tardos Taussig Ellyke: Tardos Taussig Armin (1874—1936) szegedi grafikus művésznek, Juhász Gyula jó ismerősének leánya.

A jelenleg Californiában élő Tardos Taussig Elly (sz. 1908.) Pick Jenőhöz Beverly Hills, 1959. okt. 5-i keltű levelében (másolata gyűjteményünkben) ezt írta: „Hozzáam írt egy verset, *Görög prólóg* a címe, melyet előadtam a szegedi zsidó nőegylet műkedvelő előadásán. Pán jelmezben én vezettem be az előadást. . . . Én nagy hódolója voltam és sokat mentem Velük felsővárosi kis kocsmákba mustot inni, ami kedves itala volt.” Bátyja, Taussig Lajos 1959. nov. 22-i, hozzánk írott levelében közölte, hogy a verset Juhász édesapjuk, Tardos Taussig Armin fölkérésére írta.

A Zsidó Nőegylet műsoros estje 1926. febr. 20-án volt; a Délmagyarország 21-i száma közölte beszámolót róla.

1000. Koncert. A *Hárfa* című kötetből (163. l.). Először a Magyarország 1926. márc. 21-i számában jelent meg, majd a Délmagyarország 1928. okt. 14-i számában. A Mikes-hagyatékból származó kézírata a Petőfi-múzeumban van.

A Magyarországon és a kéziraton a 4. sor végén pont van. A kézirat 8. sorában a *szivem* rövid *i*-vel szerepel.

1001. Nyugasztaló. A Délmagyarország 1926. ápr. 18-i számából való kivágatról, a költő javításaival. Először a Pesti Napló 1926. márc. 28-i számában jelent meg. Ennek kézírata a Mikes-hagyatékból a Petőfi-múzeumba került. Mind a két közlésben a cím *Nyugasztaló, vigasztaló* (Paku is így közli, 2 : 217. l.). A költő azonban a kivágaton ezt a címet áthúzta, s mellé írta: *Csöndes*; azután ezt is áthúzta, s alája írta a végleges címet. Ezenkívül a

2. sor végén mindkét közlésben és a kéziratban is meglevő pontot vesszőre javította.

Az 5. sor végén a kéziratban és a Pesti Naplóban pont van, a Délmagyarországban semmi sincs. Mi a hasonló funkciójú 2. sor analógiája alapján vesszőt tettünk. A kéziratban a 8. sorban különírva: *alkony biborban*.

A 9. sorral kapcsolatosan vö. *Az ivó jegyzetét*.

1002. A szentesi határban. A Magyarság 1926. máj. 16-i számából. *Kötetben először*. Ajánlása: „*Csallány Gábornak*.” Keltezés: (Szentes). Először megjelent a Szentesi Napló 1926. márc. 31-i számában, 1926 március 27. keltezéssel. Innen közölte Fazekas István a Csongrád Megyei Hírlap 1957. márc. 31-i számában Juhász Gyula és Móra Ferenc Szentesen című cikkében.

Változatok (a Szentesi Naplóban):

Cím: *Szentes táján*

Ajánlás: *Csallány Gábornak szeretettel*

1 *valahol*

4 *S a hunok harca és hunok tora.*

5 *a régi, nagy vezért,*

9 *őt*

11 *csillagok,*

Juhász Gyula Móra Ferenc társaságában, a Dugonics Társaság fölolvatóülésén 1926. márc. 27-én szerepelt a szentesi színházban. A verset ez alkalomra írta és olvasta föl *Az örök szőnyeg* című verssel együtt.

Csallány Gábor (1871—1945) alapította 1897-ben a Csongrádvármegyei Történelmi és Régészeti Társulatot, amely alapját adta a Csongrádvármegyei Múzeumnak, a mai szentesi múzeumnak. 1926-ban nevezték ki a múzeum igazgatójának, noha ezt a tisztelet közkórházi gondnoki munkája mellett addig is, 30 éven keresztül, ingyenesen betöltötte. Értékes leletekkel gyarapította a múzeum népvándorláskori gyűjteményét.

1003. Megint japánosan. Az első szakasz a Pesti Napló 1926. ápr. 4-i számából (ez *kötetben először!*), a második és harmadik szakasz a *Hárfa* című kötetből (160. l.). Itt — és korábban, a *Hárfához* hasonló összefüggésben, a Délmagyarország 1928. okt. 31-i számában — az *Új japános dalok* című ciklus utolsó két darabja. A Délmagyarországban és a *Hárfában* megjelentek is előbb a Pesti Naplóban láttak napvilágot. A második szakasz megjelent a *Reggel* 1933. jan. 23-i számában is. A Mikes-hagyatékből való kézírata a Petőfi-múzeumban van.

A *Hárfában* a 8. sor így hangzik:

Egy régi, régi, égi szerelem.

Mint hogy a kézirat és a többi közlés megegyezik e tekintetben, kétségtelennek tartjuk, hogy a *Hárfa* közlésénél a harmadik jelző esetében kiesett az *r* betű; ezért ezt a kézirattal és a többi közléssel egyezően javítva adjuk.

Egyéb javítások és változatok a kéziratban:

7 *kit* (a véglegesre javítva)

12 *mosolya!*

1004. Férfiat énekelek . . . A Széphalom 1927. évi 1—3. számából (20. l.). Alcíme: *A Dugonics-Társaság Széchenyi-ünnepére*. Keltezése a vers alatt: *Szeged, 1926. április 25.* Megjelent a *Fiatalok, még itt vagyok!* című kötetben (57—58) is.

Javításaink:

7 Az *aggódva* és *remegve* szók közé vesszőt tettünk.

23 A *meddig* szó után vesszőt tettünk.

40 Az *éden* szó után vesszőt tettünk.

A Dugonics Társaság Széchenyi-emlékünnepele a vers keltezésének napján, 1926. ápr. 25-én, vasárnap volt. Juhász ezzel az ódával, Móra Ferenc pedig a Szeged Széchenyi korában című tárcájával szerepelt.

1005. Martinovicsék. A Népszava 1926. máj. 1-i számából.

Vö. a *Vérmező* című verssel.

Juhász Gyulának ez a verse merész hangú vádirat a Horthy-korszak reakciós politikai és társadalmi rendszere ellen. A polgári fölvilágosodás forradalmi hagyományainak a munkásság lapjában való ébresztése a munkások harci ünnepén — mint az utolsó versszak jól mutatja — a költő részéről tudatosan mozgósító szándékú tett: egyúttal hitvallás a dolgozók eljövendő világa mellett.

1006. Az Ismeretlen Katona. A Tiszatáj 1947. évi 2. számából (20. l.), a Szegedi Népszava 1945. júl. 8-i számában megjelent közlés figyelembevételével. A Tiszatájban Papdi György közölte, s valószínű, hogy a Szegedi Népszava közlése is tőle származik. (Papdi György [1900—1948] szegedi szociáldemokrata vezető volt, a felszabadulás után országgyűlési képviselő is; a Szegedi Népszava a szociáldemokraták helyi napilapja volt.) A két szöveg között némi eltérés mutatkozik, mégpedig hol az egyik, hol a másik látszik helyesnek, ezért ebben az esetben — tekintve, hogy nyilvánvalóan közös forrásról van szó, tehát az eltérések nem a költőtől származnak, hanem későbbiek és technikai jellegűek — a Tiszatáj közlését a Szegedi Népszava szövege alapján javítottuk. Eljárásunkról így adunk számot:

Cím: A Tiszatájban kis kezdőbetűkkel (*Az ismeretlen katona*); ebben a Szegedi Népszava közlését tartottuk meg.

1 A sor végén nincs vessző (SzN).

2 A *nélkül* és a *magamban* szavak közül hiányzik a vessző a Tiszatájban; a SzN alapján pótoltuk.

6 Nem kezdődik új szakasz (SzN).

13 Az *antikrisztus* szó kis kezdőbetűvel (T); a sor végén nincs vessző (SzN).

14 Az *embertelen* szó után nincs vessző a Tiszatájban; a SzN alapján pótoltuk.

16 Nem kezdődik új szakasz (SzN).

17 *ezt a mákonyt.* (SzN)

19 A sor végén nincs vessző (SzN)

20 a *halál robajlott.* (SzN)

21 A *Johann* és a *Kovács* szavak között vessző van (SzN)

22 A Tiszatájban a sorban levő második név írásmódja *Schmith*; a SzN közlésében *Shmith*; mind a kettő helytelen; az angol írásmód szerint javítottuk.

23 A Tiszatájban a sorkezdő kötőszó hibásan *És*; a SzN szövegével egyezően, a szótagszám követelményei szerint javítottuk.

28 a *földeket* (SzN)

32 A Tiszatájban az *Amen* előtt vessző van; ezt a SzN közlésével egyezően pontra javítottuk. Az utolsó írásjel a Tiszatájban pont; mi a SzN közlésében látható fölkiáltójelet jogosultabbnak tartjuk.

Mindkét közlésben a vers alatt ez a keltezés: *Makó, 1926 június.*

A költő jegyzetfüzetében a következő följegyzés valószínűleg a vers megírása körüli időből való:

*Az ismeretlen katona vers
tömeg magyar tragédia . . .
kórus kantaté új! asszociációk*

1007. Egy ház. A Délmagyarország 1926. jún. 20-i számából való kivágat: ról, a költő javításával. Eredeti ajánlása, melyet a költő a kivágaton törölt: „*Parobek Alajosnak.*” Közölte a *Fiatalok, még itt vagyok!* című kötet (25. l.) is. Javítások a kivágaton:

Cím: Eredetileg: *Eltűnik egy ház*; ezt a költő módosította.

5 A *nékem* szó ékezetét törölte, s a sor végére vesszőt tett.

17 A sor végére vesszőt tett.

27 A sajtóhibás *álmom* szó utolsó betűjét a helyes alakra javította, és a sor végére vesszőt tett.

Magyar Lászlónak a Délmagyarország 1926. jún. 27-i számában Szomorú barangolás a halálraítélt Palánkban című cikksorozata III. részében a költő Ipar u. 13. sz. alatti szülőházáról is szól, s közli, hogy ezt a házat is lebontják az új egyetemi építkezések miatt, „talán már az idén, talán csak jövőre”. Ugyanő a Hétfői Rendkívüli Újság 1926. júl. 26-i számában *Eltűnnek a régi házak . . .* című cikkében azt írja, hogy „nemsokára sor kerül az Ipar utca egy másik nevezetes házának lebontására . . .” A Szegedi Friss Újság 1926. aug. 18-i számának névtelen szerzőjü, Csákány alatt a régi tiszaparti házak című cikke többek közt ezt írja: „Az idő parancsoló szavára most Juhász Gyula, a költő is föltarisznyázva ül a régi ház udvarán, ahol könnyes, simogató tekintete búcsúzik a barátságos, öreg hajléktól . . .” Valószínűleg ugyancsak Magyar László tollából származik a Délmagyarország 1926. okt. 23-i számának Juhász Gyulának mégis kiadják ősei kincseit című kis cikke, amely tréfásan arról szól, hogy a költő megkapja a házuk lebontása alkalmával talált három rézkrajcárt. Ebből kitűnik, hogy a két utóbbi dátum — augusztus vége és október vége — közötti időben bontották le az Ipar utcai szülőházat. Vö. még a *Petőfi Zoltán* című verssel és jegyzetével.

Parobek Alajos (1896—1948), szegedi festőművész bizonyára megörököltette a költő szülőházát. Erről már ismert Kafka Albert és Pfeiffer Elek rajza (mindkettő 1926-ból). Valószínű, hogy az e kiadványunkban közölt képet festette Parobek Alajos, ugyancsak közvetlenül a lebontás előtt. (Az akkor épülő Fogadalmi templom tornyai már készek!)

1008. Tápai nóta. A Népszava 1926. jún. 27-i számából. Ertsey (148. l. és nyomában Péter (339. l.) hibásan a címet névelővel közli.

1009. Esti dal. Az Ű Idők 1926. júl. 4-i számában megjelent hasonmásról.

1010. Isten kezében. A Népszava 1926. júl. 6-i számából. *Kötetben először.*

1011. Anna örök. A *Hárfa* című kötetből (161. l.). Először a Pesti Napló 1926. júl. 11-i számában jelent meg. Ennek a közléssel teljesen egyező kézírata Mikes Lajos hagyatékából a Petőfi-múzeumba került. Közölte még a Szegedi Szemle 1929. ápr. 22-i, A Reggel 1931. febr. 3-i, majd ismét A Reggel 1932. márc. 14-i száma.

Rendkívül érdekes a kézirat és a Pesti Napló egyetlen szónyi változata: a 18. sor utolsó szava eredetileg nem *Amen* volt, hanem *Anna*.

A kézíraton rövidek az *i* és *u* betűk (*szivemben, ifjuság, szivem*). Itt és a Pesti Naplóban a 14. sor végén vessző volt.

A Reggel közléseiben meglepő módon, de nem valószínű, hogy a költő közreműködésével, a vers címe: *Örök*.

1012. Mindig velem. A *Hárfa* című kötetből (162. l.). Először a Pest Napló 1926. júl. 25-i számában jelent meg. Ennek teljesen egyező kézírata Mikes Lajos hagyatékából a Petőfi-múzeumba került. Utána a Délmagyarország 1928. okt. 14-i számában is megjelent. A két első közlésben az 1. sor végén vessző van; a Délmagyarország közlésében hibásan a 2. sor végén is vessző van.

A kézíraton a vers alatt a következő levél olvasható:

*Kedves Szerkesztő Uram,
e három verssel egyidejűleg két kis prózát is küldöttem. A honoráriumot igen kérem, hogy alábbi pontos címekre eljuttatni kegyeskedjenek.*

*Igaz szeretettel
Juhász Gyula*

1926 jún.

Szeged, Ipar u. 13

E három vers talán az *Anna örök*, *Mindig velem* és a *A koldusnak* című lehetett; a két prózai írás: *A csillag* (Magyarország, 1926. júl. 11.) és az *Alkalmatlan* (Magyarország, 1926. szept. 5.) című elbeszélés. Mivel azonban a versek azonosítása nem bizonyos, időrendi helyüket nem változtattuk meg, annál kevésbé, mert a júliusban megjelent s e versek elé besorolt költeményeknek (*Esti dal, Isten kezében*) ugyancsak legkésőbb júniusban kellett elkészülniük ahhoz, hogy a hónap első napjaiban megjelenhessenek, kivált hetilapban.

1013. Haladék. Az Új Idők 1926. aug. 1-i számából. Közölte még a Délmagyarország 1926. okt. 31-i száma és a *Fiatalok, még itt vagyok!* című kötet (39. l.).

Nyomdahibából következő eltérések a FMIV kötetben:

5 Nem kezdődik új versszak.

ránkvár

14 *bús-vakon,*

15 A sor végén nincs vessző.

16 *S érezzük: nincs irgalom!*

Ez a vers is az időnkénti kisebb melankóliás depressziók, a nagyobb elborulástól való félelem dokumentuma.

1014. 1926. július 31. A szegedi múzeumban levő kézíratról. *Köteiben először.* Megjelent a szegedi Színház és Társaság 1926. aug. 9-i számában, majd „ismeretlenként” közölte a Szegedi Népszava 1947. máj. 1-i száma is.

Időrendben azért nem helyeztük a *Haladék* elé, mert annak júl. 31-én már nyomdában kellett lennie, hogy a pesti hetilap aug. 1-i számában megjelenjék.

A kéziratból írásjelek tekintetében kissé eltér a Színház és Társaság közlése (a Szegedi Népszaváé is, de azt figyelmen kívül hagyjuk):

Cím: A kéziratban az évszám után nincs pont, ezt azonban az első közléssel egyezően pótoltuk.

7 *ajtaján,*

8 *lány.*

10 *édes oly*

Javítás a kézíraton:

11 *Magyar lány, alföld* (áthúzva).

A kézíraton a vers alatt keltezés: 1926 (áthúzva).

Javításunk:

9 A sor végére értelem szerint vesszőt tettünk; a kézíraton az utolsó betű egészen a lapszélre szorult, ezért nyilván nem jutott már hely a vesszőnek.

A kézirat Paulusz Jenőné, Zombori Ilona (sz. 1905.) birtokában maradt fenn. A vers 1. sorában említett „torozás” színhelye az ő édesapjának vendéglője, az alsóvárosi Zombori-vendéglő (Róka u. 1.) volt. Ide gyakran eljárógatott a költő; Pauluszné emlékezete szerint rendszerint magányosan üldögélt az udvari helyiségben.

A *kedves barna lány* Zombori Ilona. Vö. a *Nászajándék* *Icukának* című verssel.

1015. A koldusnak. A Délmagyarország 1927. júl. 3-i számából. Először a Pesti Napló 1926. aug. 15-i számában jelent meg. E közlés kézírata a Mikes-hagyatékból a Petőfi-múzeumba került.

Változatok:

1 A kézíraton *utca*, a lapokban *ucca*

5 *jószívű*

k

13 *Az örömlők útján a sír felé,*

k

16 *vagyok,*

k, PN

20 *lesz.*

k, PN

A *koldus* szót a kézíraton mindenütt hosszú *ú*-val írta a költő.

Javításaink:

1 Az *ucca* szót a kézirat s egyben a mai helyesírás szerint javítottuk.

13 A kézirat tanúsága alapján a lapokban közölt szövegbe hibásan bekerült s kötőszót (*Az örömlők útján s a sír felé*) töröltük.

16 Az alapszövegben a sor végéről hiányzó vesszőt a kézirat és a Pesti Napló közlésével egyezően pótoltuk.

1016. Ne bántsátok a lombokat. Az Új Idők 1926. szept. 19-i számából. Közölte még a Délmagyarország 1926. okt. 31-i száma is, a 4., 7. és 8. sor végi írásjelek nélkül.

1017. Tehenek. Az Új Idők 1926. okt. 17-i számából. A vers alatt: (*Makó.*)

A 9. sor végére mi tettünk vesszőt.

Vö. A *mizantróp* és az *Árvaságom* című versekkel.

1018. Új dalok japán módra. Az Új Idők 1926. nov. 7-i számából. Az *Új japános dalok* címmel a Délmagyarország 1928. okt. 31-i számában és a *Hárfában* (159. l.) megjelent válogatott ciklusban az itteni első strófa a hatodik, az itteni harmadik pedig a hetedik. Az itteni első szakasz megjelent A Reggel 1933. jan. 23-i számában is.

Szövegtérés mindössze annyi, hogy alapszövegünk és a Délmagyarország 1. sorának végéről hiányzik a vessző. Ezt a *Hárfával* egyezően pótoltuk.

1019. Látjátok, feleim. A Magyarország 1926. nov. 14-i számából. E közlés kézírata a Mikes-hagyatékból a Petőfi-múzeumba került. Erről kiderül, hogy a költő a címbeli két szó közé nem tett vesszőt; azt a tintával írt kéziratban a szerkesztő ceruzával pótolta. A 7. sor *utcán* szavát a költő így írta, de az akkori helyesírás szerint a nyomda *uccán*-ra változtatta. A költő szándéka szerint visszajavítottuk.

1020. Újabb dalok japán módra. Az Új Idők 1926. nov. 28-i számából. Az első és harmadik szakasz az *Új japános dalok* című ciklus első és második darabjaként megjelent a Délmagyarország 1928. okt. 31-i számában és a *Hárfában* (159. l.). Az első szakasz megjelent A Reggel 1933. jan. 23-i számában is.

Változatok:

1 réten,	D
4 egen!	D, H
egen.	R
9 bölcssek	D
12 remény!	H

1021. Este az Alföldön. A *Hárfa* című kötetből (154. l.). Először a Pesti Napló 1926. nov. 28-i számában jelent meg. E közlés kézírata a Mikes-hagyatékból a Petőfi-múzeumba került. Ezen a cím *alföldön* szava kis kezdőbetűs: *Este az alföldön*. A 12. sorban az *elszundit* rövid *i*-vel, a 15. sorban az *arany pénzt* jelzős kifejezés külön van írva. Hibás 7. sorral (*becsukódnak . . . a fények*) közölte még A Mi Lapunk 1930. júniusi száma (126. l.).

1022. Vidéki rejtekben. A Pesti Napló 1927. dec. 18-i számából. Először a Délmagyarország 1927. jan. 6-i számában jelent meg. Alatta: *Makó*. Páku 1926-os makói kéziratnak jelzi forrását (2 : 230., 370. l.), s mivel mindkét közléstől eltér, föl kell tételeznünk, hogy ez esetben valóban kézirat vagy a költő javításaival ellátott kivágat volt kezében, ezért szövegét változatként kezeljük. Juhász Gyula 1926 végén, december elején volt Makón (vö. a Csenei Magdinak írt versikéssel, ItK. 1956. 367. l.), nyilván ekkor írhatta ezt a verset. Rádiót valószínűleg Diósszilágyi Sámuel kórházi főorvosnál hallgattott; Espersit — egy évvel előbb — Juhász Gyula társaságában szintén nála csodálta meg első ízben az akkor még új gépet (vö. Péter László: Espersit János. Budapest 1955. 44. l.).

Változatok:

Cím: Rádió	D
Rejtek ölén	P
4 kocogva,	D
talicskás megy kocogva	P
6 dal.	D, P

7	így búg az álmatag csigában,	P
9	reng és vajúdik.	D
	reng és vajúdik,	P
11	S a ködön át	D
12	világ omló kapui dőngenek —	D
14	alkony, a falomb,	D
	lomb,	P
15	akit hiába	D
16	Szólongat századának trombitája!	D
	e századnak trombitája!	P

Javításunk:

- 14 A sor végéről hiányzó vesszőt a többi változattal egyezően pótoltuk.

1023. Élet. A Délmagyarország 1928. okt. 31-i számából. Először a Magyarország 1926. dec. 19-i számában jelent meg. E közlés kézirata a Mikes-hagyatékból a Petőfi-múzeumba került.

Változatok:

Cím:	<i>Barokk emlék</i>	k, M
6	bronz kőnűsben,	k
10	utcák	k
A 11. sor után még egy sor:	<i>Az elporlástól eltűnkolva, csöndben</i>	k, M
15	arany pénzét	k
18	Zsuzsanna,	k, M
10	rózsa,	k, M
21	kincs	k
24	ő.	k, M

Javításunk:

- 10 Az alapszövegben szereplő *uccák* alakot a költő kéziratának tanúsága szerint javítottuk.

A költő valamelyik bécsi útjának (1926. máj. 9–26. és júl. 5–7.) élményéből.

1024. Isten lámpásai. A *Hárfa* című kötetből (167–168. l.). Először az Új Idők 1926. dec. 25-i számában jelent meg, majd a Délmagyarország 1927. nov. 27-i számában.

Változatok:

21	szenderült.	D
A 29. sor után még egy sor:	<i>Őrök világok tündöklő csoportja,</i>	ÚI
33	lámpásaim	ÚI, D

Az Új Idők és a Délmagyarország a 32. sorral is új szakaszt kezd.

A thematák közt olvassuk:

Thematá: eltörte a lámpa-üveget.

Isten lámpásai.

(Margitka mennybemenetele)

nagy vers!! mese!! próza

Ebből úgy látszik, a témát prózában is föl akarta dolgozni.

Juhász Géza a Napkelet 1929. júl. 1—15. számában (103. l.) írja: „Kívülről jött élményekkel nem boldogul. Legtanulságosabb e tekintetben Isten lámpásai című költeménye. Újsághír ihletéből fakad. Varga Mancikára a mostohája lámpatisztítást bíz, de a gyerek eltöri az üveget és rémületében zsírszódát iszik.” Itt idézi a 19—21. sorokat, majd így folytatja: „Ez nem egyszerűség többé, hanem dilettantizmus, a legkiábrándítóbb közhely. Juthat már a szegény kis leány az Úr trónusáig, bízhatja már reá az Isten az ég eltörhetetlen lámpását: a verset mindez nem menti meg.”

1025. Az Időnek. A *Hárfa* című kötetből (149. l.). Először a Pesti Napló 1926. dec. 25-i számában jelent meg, utána a Délmagyarország 1927. dec. 25-i számában. Kézirata a Mikes-hagyatékából a Petőfi-múzeumba került. Írassajátságok: a 7. sor *viv* és a 14. sor *Szivemből* szava rövid *i*-vel szerepel a kéziratban.

1927

1026. *Soha* . . . Az Új Idők 1927. jan. 1-i számából.

1027. *Halott társak üdvözlése*. A Délmagyarország 1928. máj. 27-i számából, figyelembe véve első közlésének (Új Idők, 1927. jan. 16.) gondosabb központosítását. Így az Új Idők szerint javítottuk:

15 A sorvégi pontot vesszőre;

33 A sorvégi pontot vesszőre;

46 A hibás *nyílt* szót a helyes *nyit* alakra;

49 A sorvégi pontot vesszőre;

58 A sorvégi pontot vesszőre.

Változat (az Új Időkben):

Cím: *Cipruslombok*

37 *Tüzek költője, téged is idézlek,*

A Délmagyarországban alcím: (*A Petőfi Társaság jubileumán*).

Az Új Időkben csillag alatt a következő megjegyzés: „A Petőfi Társaság jubiláris díszközgyűlésén a Társaság halott költőiről ebben a versben emlékezett meg Juhász Gyula.”

A Petőfi Társaság Főtitkára levélpapírján Lampérth Géza 1926. dec. 15-én a következőket írja Juhász Gyulának:

„Kedves Tagtársunk!

Elnökségünk megbízásából szerencsém van szeretettel megkérni, hogy Társaságunk 1927. jan. 6-án tartandó félévszázados jubiláris emlékünnepeén ez ünnepi alkalomnak megfelelő, a Petőfi-, vagy Jókai-kultusznak (vagy együtt mindkettőnek) áldozó magyar lelkű költeménnyel közreműködni szíveskedjék.

Elhatározását lehetőleg postafordultával, legkésőbb f. hó 20-ig kérem.”

A Petőfi Társaság alakulásának 50. évfordulóját 1927. jan. 6-án jubiláris ülésén ünnepelte. A Délmagyarország erről szóló tudósítása jan. 8-án szóvá tette, hogy a MTI jelentése „akarattal vagy anélkül” kihagyta a beszámoló-ból Juhász Gyula nevét. „A budapesti lapok — folytatja a Délmagyarország — pártkülönbség nélkül természetesen a legnagyobb elismerés hangján emlékeznek meg Juhász Gyula felolvasásáról.”

Az egyes verseket Juhász az illető költők modorában írta.

1028. Forgácsillat. Az Új Idők 1927. jan. 30-i számából. Közölte még Délmagyarország 1927. júl. 3-i száma, az 5. sor végi frásjel hiányával.

A költő apai nagyapja, Juhász Pál szeged-felsővárosi asztalosmester volt. Vö. a *Szögedi interieur* című vers jegyzetével.

A thematák közt olvassuk: *Vers: a gyalupad forgácsának illata az asztalosműhelyek előtt felidézi boldog gyermekségem emlékeit. Illat,*

1029. Kaisergruft. A Magyarország 1927. jan. 30-i számából. Alatta: *Bécs.* E megjelölésből esetleg arra lehetne következtetni, hogy a vers már egyik bécsi útja idején (1926. máj. 9–26. és júl. 5–7.) megszületett. Az élmény azonban nem mindig jelenti a megírást is, s mivel föltevésnél megbízhatóbb adatunk nincs, nem helyezhettük e verset a megjelenésénél korábbra.

Kaisergruft: a Habsburg császárok temetkezési helye a bécsi kapucinusok kolostorának pincéjében.

1030. Cigánynők. A Pesti Napló 1927. febr. 6-i számából. Kézirata a Mikes-hagyatékából a Petőfi-múzeumba került. Ezen a 10. sor *karcsu* szava rövid *u*-val szerepel.

A 3–4. sorral kapcsolatban ld. a *Maris* című verset.

1031. Ballada. A *Hárfa* című kötetből (156. l.). Először a Magyarország 1927. febr. 20-i számában jelent meg. Közölte az Alszeghy és Kállay szerkesztette Az élet ritmusa című antológia (1933. 58. l.) is.

Nyomdai eredetű eltérések:

6 <i>tüskön-bokron</i>	AÉR
11 <i>télbe-nyárba</i>	AÉR
13 <i>Már majdnem valamennyi lovagnak</i>	AÉR
24 <i>Heverni oldalán.</i>	M
<i>domb oldalán.</i>	AÉR
26 <i>gyerek,</i>	AÉR
28 <i>utánuk ered.</i>	M, AÉR

Javításaink:

- 24 Az alapszövegben hibásan egybeírt *domboldalán* alakot különírva adjuk.
- 28 Az alapszövegben hibásan egybeírt *utánukered* alakot szintén különírva adjuk.

1032. A szabad jövő lovagjai. A Népszava 1927. jún. 5-i számából. Az 5. sor utolsó szava az eredetiben *áltatod*; ez azonban nyilvánvaló sajtóhiba. Értelem szerint javítottuk *altatod* alakra.

1033. Kútba néztünk. A Pesti Napló 1927. jún. 12-i számából. Közölte még a Pásztortűz 1927. jún. 19-i száma és a *Hárfa* című kötet (172. l.) is; az utóbbiban a 11. sor *mint* szava előtti vessző letörhetett, csak a nyoma látszik.

1034. Josephus szobránál. Bécsi emlék. A *Hárfa* című kötetből (152. l.). Először a Széphalom 1927. évi 7–9. számában (július–szeptember) jelent

meg. A vers alatt: (Szeged) A Széphalom közlésében a 10. és 20. sor végéről hiányzik a vessző.

A szegedi múzeumban levő bécsi jegyzeteiben „*themata*” jelzés alatt olvassuk a következőket:

szabad vers: II. József szobránál anya koldul gyerekével. Marc Aurél, nem váltottad meg a bécsi népedet sem, hát még!

Nyilvánvaló, hogy a vers ebből az emlékből született.

1035. Megint japánosan. Az első, második és negyedik szakaszt a *Hárfa* című kötetből (159. l.), a harmadik szakaszt az Új Idők 1927. aug. 7-i számából vettük. A *Hárfában* — és korábban, a *Hárfával* azonos összefüggésben, a Délmagyarország 1928. okt. 31-i számában — az *Új japános dalok* című ciklus harmadik, negyedik, ötödik darabja. A Délmagyarországban és a *Hárfában* megjelentek is előbb az Új Időkben láttak napvilágot. Az első darab megjelent A Reggel 1933. jan. 23-i számában is.

Az 1—4. sorhoz vö. *A béka*. Ö. 2 : 36—37. l.

1036. Kő a kövön. Az Új Idők 1927. aug. 14-i számából. Megjelent még a Délmagyarország 1927. dec. 25-i számában; a 2. sor végéről itt hiányzik az írásjel; a 11. sor kezdőszava hibásan *Mind*.

A vers az Új Időkben a 9. sorral két szakaszra tagolódik; a Délmagyarországban itt új hasábon folytatódik, tehát nem látszik a strófa-kezdet. Bizonyosra vesszük, hogy a vers három négysoros szakaszra tagolódik, ezért így is közöljük.

A vers valószínűleg a Szegfű utcai Priváry-kocsmát idézi (vö. Úr György: Juhász Gyula ifjúsága. Szeged 1958. 35. l.). Az egyetemi építkezések miatt ezt is lebontották. Az *Egy ház* . . . című vers jegyzetében már idézett cikk írja: „A szintén híres Priváry-vendéglő hasonló sorsra kerül . . . már régebben megszűnt s csak az épület van meg. Ide jártak poharazni Ocskay Kornél, Juhász Gyula, Balázs Béla, a költő is . . .” (Szegedi Friss Újság, 1926. aug. 18.)

1037. A magyar dalosokhoz. A Délmagyarország 1927. aug. 14-i számából. Keltezése: *Szeged, 1927*. Paku szerint megjelent a Magyar Dal 1929. évfolyamában is, mi azonban nem találtuk meg. Ugyancsak Paku szerint Király Péter kizárólagos joggal megzenésítette (373. l.).

A 23. és 26. sor végére vesszőt tettünk.

Vö. a *Dugonics* című vers jegyzetével.

1038. Még maradok! A Híd 1927. szeptemberi számából. Közölte A Mi Lapunk 1930. szeptemberi száma (156. l.) is, a 10. sor végén elírásként *dalolok* állítmánnyal. (A változtatás nem származhatott a költőtől, mert ő ekkor súlyos betegen a szegedi idegklinikán volt.) Megjelent még a vers cím nélkül, a *Fiatalok, még itt vagyok!* című kötet nyitóverseként (7. l.). Itt — minden bizonnyal önkényesen — a 2., 6. és 10. sor végén vessző helyett pont van.

A Híd szerkesztőségének levélpapírján, 1927. okt. 8-a körül írt, keltezten levelében Hajdú Dénes felelős szerkesztő a következőket írja a költőnek: „Nagy örömmel vettük hozzánk küldött két versét. Le sem tudom írni azt a mohón előrelendülő lelkesedést, amelyet kiváltott lelkünkben a magyar dal üldözött mesterének közénk állása: »Fiatalok, még itt vagyok!» . . .

Tisztelettel tudatjuk, hogy a tanulmánnyal egyszerre leközlött verséért e hónap közepén csekély honoráriumot küldünk, amelyet tőlünk mint ifjú íróinktól melegebb hozott darab kenyeret elfogadni kegyeskedjék. A honorárium összege: 15 pengő.

Második versét novemberi számunkban fogjuk közölni. Az a számunk Ady 50 éves évfordulójának emlékére fog megjelenni."

A levél utal a Magyar Hírlap aznapi — tehát 1927. okt. 8-i — számában megjelent nyílt levélre, melyet Juhász Pékárhoz, a Petőfi Társaság elnökéhez intézett Ady évfordulójának megünneplése ügyében. Hajdú kéri, hogy Juhásznak az Adyról a Petőfi Társaságban „elhangzott vagy Isten őrizze — el nem hangozható felolvasását leközlés végett a Híd rendelkezésére bocsájtani kegyeskedjék az Ady-számban. Ha ez lehetséges volna, akkor a Híd több ezer példányban külön kinyomatná és szétterjesztené az országban." Erre a kérésre Juhász később ebben az ügyben tett sajtónyilatkozatában büszkén hivatkozott is. Bár a Hídon kívül Domokos László 1927. dec. 1-i levelében szintén kérte a Magyar Helikon számára Juhász Ady-előadását, közzlésére — ma már ismeretlen ok miatt — nem került sor. A Híd szerkesztősége kérését 1927. okt. 31-i levelében megismételte, egyúttal a költőt fölkérte főmunkatársául.

A levélben említett másik vers: *Adyra gondolok*. A szeptemberi számban Juhásztól tanulmányt nem találtunk.

Az említett levelek a szegedi múzeumban vannak.

1039. Himnusz a Mulandóságához. Az Új Idők 1927. szept. 25-i számából. Közölte a Délmagyarország 1927. dec. 25-i száma is, a 8. sor végén az utolsó szó nélkül és ponttal (. . . *örök, büszke.*).

1040. Őszelő. A Magyarország 1929. jan. 27-i számából. *Kötetben először.* Először a Délmagyarország 1927. szept. 25-i számában jelent meg.

Változatok (a Délmagyarországban):

2 *fonnyadt levelek,*

8 *S én nemsokára föld leszek megint.*

1041. Vidéki napraforgó. A *Hárfa* című kötetből (170. l.). Először a Széphalom 1927. évi 10—12. számában (október—december) jelent meg. Alatta keltezés: 1927

Változatok (a Széphalomban):

Cím: *Szegedi napraforgó*

1 *Vén kertnek mélyén láttam őt,*

2 *delén,*

5 *Istent,*

9 *Úgy néztem, testvérien,*

10 *előtt,*

11 *előtt,*

12 *Magányosan, úgy néztem őt.*

1042. Unalom. A *Hárfa* című kötetből (174. l.). Először a Pesti Napló 1927. okt. 16-i számában jelent meg. Itt a 7. sor végén pont van. A Mikes-hagyatékából a Petőfi-múzeumba került kézírata ebben is megegyezik az alapszöveggel. A kéziratban a 3. sorban *utcán* alak van, de mindkét közlés a nyomdai helyesírás szerint *uccán*-t írt. A kézírathoz híven adjuk.

Brügge (flamandul Brugge, franciául Bruges) nyugat-flandriai tartományi főváros; a tengerrel és Franciaország vízi útjaival sűrű csatornahálózat kapcsolja össze. Vö. a *Fátum* című vers jegyzetével (442. sz.).

1043. A ceglédi parkban. A *Hárfa* című kötetből (164. l.). Először Az Est 1927. okt. 30-i számában jelent meg. E közlés kézirata a Mikes-hagyatékból a Petőfi-múzeumba került. Közölte A Reggel 1936. szept. 21-i száma is.

A kéziratban és Az Estben a 14. sor végéről, A Reggelben az 5. sor *élő* szava elől hiányzik a vessző. A kéziratban a 15. sor előbb így kezdődött: *Hogy dicsőség* (a véglegesre javította).

A vers alatt a következő tréfás rigmus olvasható:

*Kis regénykém közlését is várom,
Csak az enyém maradt el a nyáron.*

Hálás hived . . .

A *kis regényke* valószínűleg *A tékozló fiú* című önéletrajzi jellegű elbeszélés lehetett, amelyet korábban, még 1925-ben *Szűzek* címmel beküldött a Nyugatnak, de sem ott, sem Az Est-lapokban nem jelent meg. (Vö. Ö. 2 : 264. l.) A Mikes-hagyatékból került a Petőfi-múzeumba e kisregény címlapjának kézirata:

A tékozló fiú.

Kis regény.

Írta: Juhász Gyula

Mikes Lajosnak hálás szívvel ajánlom.

Juhász Gyula

1044. Adyra gondolok. A *Mi Lapunk* 1929. márciusi számából (50. l.). Először a *Híd* 1927. novemberi számában jelent meg. Alatta: (*Szeged*). *Hol a Holnap?* címmel közölte a Délmagyarország 1928. aug. 26-i száma is. Az alapszöveggel egyező címmel és szöveggel közölte a losonci *Indulás* című folyóirat 1934. évi 1. száma is.

Vö. a *Még maradok!* jegyzetével.

1045. Ady Endre köszöntése. A *Széphalom* 1928. évi 1–2. számából (január–február). Keltezése: *Debrecen 1927. XI. 27.*

A 17. sor végére mi tettünk vesszőt.

A Kilényi-gyűjteményben megvan a debreceni Ady-társaságnak Juhász Géza elnök és Kardos László főtítkár aláírásával ellátott 1927. nov. 6-án kelt levele, amelyben az akkor alakult társaság tevékenysége nyitányául rendezett Ady-ünnepélyre Juhász Gyulát meghívta. „Az országos jelentőségűnek óhajtott ünnepen más nagy költőink: Babits Mihály és Szabó Lőrinc is résztvesznek, de egy Ady-ünnep nem lehet sem fényében teljes, sem Ady emlékéhez hűséges, ha abban Juhász Gyula is közre nem működik. Éppen azért szeretettel és bizalommal kérjük Nagyságodat, szíveskedjék a mondott napon Debrecenben megjelenni s úgy az Ady Endre Darabos-uccai lakóházát jelölő emléktábla délelőtti leleplezésén, mint a délutáni irodalmi ünnepségen, ha tetszik, emlékbeszéddel, ha tetszik, költemények felolvasásával közreműködni.”

Juhász Gyula 1927. nov. 26-án részt vett a debreceni zsidó gimnázium irodalmi délutánján, ahol Shakespeare lírájáról tartott előadást (vö. Debreceni Független Újság, 1927. nov. 27.), majd nov. 27-én — Babits Mihály,

Szabó Lőrinc és Oláh Gábor társaságában — szerepelt az Ady-társaság Ady-ünnepén. Juhász Géza, a társaság elnöke leplezte le az Ady debreceni lakóhelyének falán elhelyezett emléktáblát, majd a Debreceni Független Újság nov. 29-i tudósítása szerint „a szegedi nagy magyar költő, Juhász Gyula mondott avató beszédet s idézte Ady »fantom-kamasz«-át, amely Debrecen e nagy ünnepén újra megelevenedett. Idézte Ady lelkét, amely egy a kollégium előtti két bronzalak lelkével, Bocskai és Csokonai: a harcos és dalos magyar lelkével. E harcos és dalos magyar lélek szétáradását kívánta, Ady lelke szétáradását az egész nemzet lelkébe, hogy a nemzet lelkét eltöltse a haladás és szabadság szelleme. Lelkes, nagy, hosszas éljenzés követte Juhász Gyula gyönyörű szónoklatát...” Az ugyanazon nap rendezett ünnepélyen Babits előadása után „Juhász Gyula olvasta fel Adyhoz írott két remek költeményét, amelyek egyikét a Debreceni Független Újság mai száma közli. A nagy magyar lírikus abban az őszinte meghajlásban, abban a tisztá szeretethen, amellyel tökéletes szépségű versein keresztül meghódolt Adynak, mintha még nagyobbá nőtt volna. Ezt érezte a közönség is, amely Juhász Gyulának hódolt meg meleg hosszú ünnepléssel.” (A Debreceni Független Újság a *Dicsőség Adynak* című verset közölte.) Vö. Kardos Pál: *Költők jártak Debrecenben*. Alföld, 1961. 3. sz. 127—132. l.

1928

1046. Galilei. A Magyarország 1928. jan. 8-i számából. Teljesen egyező kézirat Mikes Lajos hagyatékából a Petőfi-múzeumba került.

A tematák közt olvassuk a költő följegyzését:

„*Hatalmas drámatéma: Galilei, aki a csillagok között él és a földi törvényben és előtéleiben: a rögben megbotlik és elbukik.*”

A témának a verssel való rokonsága nyilvánvaló.

1047. Japánosan Az Új Idők 1928. febr. 19-i számából. Paku (2 : 255., 371. l.) kéziratot is említ, s felsorolja a közölthöz viszonyított szövegváltozatait. A Kilényi-hagyatékban valóban van egy gépelt lap, amely a jelzett szöveget tartalmazza, s rá van írva Paku kézírásával: „kézirat, 1928. jan. 8.” Minthogy ez valószínűleg egy korábbi valódi kézirat gépelt másolata, változatként kezeljük:

Cím: *Japánosan K. I.-nak*

2 *Néha bíbor és néha színarany*

4 *A múltásnak mily gazdagsága van.*

K. I.: Kilényi Irma.

1048. Tavasz előtt. Az Új Idők 1928. febr. 5-i számából.

1049. K. L. A Magyarország 1928. febr. 12-i számából. *A halhatatlan* címmel közölte a *Fiatalok, még itt vagyok!* című kötet (41. l.) és Paku kiadása is (2 : 284. l.), a 8. sorban a *mosolyog* szó utáni vessző nélkül, a 16. sor végén fölkiáltójellel. Minthogy a szövegben semmi nyoma a költői átdolgozásnak, s a *Fiatalok, még itt vagyok!* című kötet nem a költő közreműködésével jött létre, a címváltoztatást sem látjuk megokoltnak.

K. L.: Károlyi Lajos.

A tematák közt a következő olvasható:

„*In memoriam. Károlyi Lajos szelleméhez (nagy vers.)*” Valószínűleg erre a versre vonatkozik.

A szegedi múzeumban van *Találkozásaim Károlyi Lajossal* című előadás-
vagy cikk-vázlata is. Közölte Szelesi Zoltán: Tiszatáj, 1957. szept.

1050. Herczeg Vilmosnak. A Somogyi-könyvtárban levő kéziratról. Keltezése: Szeged, 1928 III./1. A költő aláírásával. Megjelent a Délmagyarország 1928. márc. 2-i számában (azonos keltezéssel) és a Lugosi Döme és Görög Sándor szerkesztette a szegedi városi színház zsebkönyve az 1929. évre című kiadványban (36. l.).

Nyomdahibából eredő eltérések:

4 nekünk	SzVSzZsk
5 komoly	SzVSzZsk
10 szenvedés,	D, SzVSzZsk
14 Örök mosollyal, mindig sü t a n a p !	D, SzVSzZsk

Az utolsó sor ritkítása alkalmi jellegű volt a Délmagyarországban: akkor játszották Zilahy Lajos vigjátékát, s Herczeg ebben is szerepelt.

Herczeg Vilmos (sz. 1883.), a szegedi színház örökös tiszteleti tagja, 1928. márc. 1-én ünnepelte színészi pályakezdésének negyedszázados jubileumát.

1051. Szent gyermekség. A Délmagyarország 1928. ápr. 1-i számából. Itt a *Szent gyermekség* címmel, a Szakállszárító rovatba írott prózai cikknek utolsó darabja ez. A következő szavakkal vezeti be: „*Most pedig mondjunk egy japános verset is a gyermekről.*” Vö. Ö. 2 : 243. l. A címet az egész cikk címe alapján mi adtuk. Az 1. sorban a *tudhatod* szó után is mi pótoltuk a vesszőt.

1052. Szonett Szegedhez. A Szegedi Szemle 1928. ápr. 7-i számából. Keltezése: Szeged, 1928.

Javításaink:

2 A megszólítás (*szülötte városom*) elé és után vesszőt tettünk.

1053. Epitaphium in memoriam doctoris Caroli Tóth. A Széphalom 1928. július—augusztusi számából.

Tóth Károly (1876—1928) 1913-tól a kolozsvári egyetem polgári jog tanára, 1921—22-ben a szegedi egyetem jogikari dékánja, 1926—27-ben rektora, 1928. ápr. 21-én villamosbaleset áldozata lett.

Magyar László szerint (A költő és a miniszter. Délmagyarország, 1936. máj. 31.) Juhász Gyula nyugdíja ügyében Tóth Károly, Menyhárt Gáspár és Buday Árpád szegedi egyetemi tanárok írtak memorandumot Klebelsberg miniszternek, s erre kapta meg 1928-ban a költő nyugdíját.

A vers címének rövidebb alakja előfordul a költő tematái között.

1054. Május ünnepe. A Délmagyarország 1928. máj. 1-i számából. Paku (2 : 220., 369. l.) forrásul a Délmagyarország 1926. máj. 1-i számát jelöli meg, s időrendben is ennek megfelelően helyezi el, ez azonban elírás.

A közlésben a 6. sor hibás *bugója* szavát *bugója*-ra javítottuk.

Ez a bátor hangú, harcoss vers bizonyítja, hogy a költő még 1928-ban is mennyire benne élt a szegedi munkásmozgalom eleven sodrában, mindennapi harcaiban.

1055. Köszöntő. A Délmagyarország 1928. máj. 20-i számában. *Kötetben először.* Keltezése: *Szeged, 1928. V/20.*

Lord Rothermere fia ezen a napon érkezett Szegedre.
Vö. a *Dugonics* című vers jegyzetével.

1056. (Rákosi Jenőnek). A Délmagyarország 1928. jún. 24-i számából. *Kötetben először.* A Szakállszáritó rovatban Újságírók címmel jelent meg, prózai szövegek között. Az első aforizma így hangzik:

„*Kultsár István volt az első magyar újságíró. Rákosi Jenő pedig a legelső.*”

A verset a következő szavak vezetik be:

„*És most még egy hangzaikát a ma élő legnagyobb magyar újságírónak:*”

A vers után, új sorban még ez a szó áll: *Amen.*

Rákosi Jenő (1842—1929) bizonyára azért érdemelte ki ez időben már Juhász Gyula elismerését, mert konzervativizmusa a szélső jobboldallal is szembeállította, így élete utolsó éveiben Rákosi a liberális oldalhoz, a Horthy-rendszer ellenzékéhez tartozott.

1057. A szegedi boszorkányok. A Szegedi Szemle 1928. júl. 21-i számából. A cím alatt: *1728—1928.*

Vö. a hasonló című korábbi verssel. (811. sz.)

1058. Munkásgyermekhimnusz. A Népszava 1928. aug. 8-i számának Gyermekebarát című mellékletéből. Paku 1928. júliusi kéziratot jelöl meg forrásul (2 : 371. l.).

1059. Mindörökkön. Az Új Idők 1928. aug. 12-i számából.

1060. Haviboldogasszony. A *Hárfa* című kötetből (157. l.). Először A Reggel 1928. aug. 13-i számában jelent meg. Itt az 5. sorban hibásan *egykedvűen* alak áll.

Havi Boldogasszony ünnepe (aug. 5.) a szeged-alsóvárosi ferences templom búcsúja; a templom a Szeged környéki parasztság zarándokhelye. Vö. Bálint Sándor: A szeged-alsóvárosi templom kegyképe. Délvidéki Szemle 1942. 233—236. l. Vö. még *A Fekete Mária* című verssel.

1061. Endre Bélának sírjára. A Vásárhelyi Friss Újság 1928. aug. 19-i számából. Keltezése: *Hódmezővásárhely, 1928. VIII. 14.*

Endre Béla temetése aug. 14-én volt. „Az Alföldi Művészek Egyesülete nevében Juhász Gyula mondott szívbemarkoló bucsuzót.” (Vásárhelyi Friss Újság, 1928. aug. 17.) Beszédvázlatát a szegedi múzeum őrzi.

1062. A rossz leány. A *Hárfa* című kötetből (155. l.). Először A Reggel 1928. aug. 27-i számában jelent meg. A *Hárfa* után is közölte A Reggel 1934. febr. 19-i száma.

A Reggel 1928-as közlésében a 8. sor végén pont van.

Az 1934-es közlésben a 8. sorban a *csak* szó hiányzik.

1063. Szent szegénység. A szegedi múzeumban levő kéziratról. Keltezése: 1928. IX/22. *Kötetben először.* Közölte ugyanerről a kéziratról, amely akkor

még Király-König Péterné birtokában volt, Kispéter András (ItK. 1954. 219—220. l.), kissé pontatlanul (pl. az 1. sorban *hordom* alakot közölt).

Javítások a kéziraton:

3 *Szelid és* (áthúzva), utána:

Nyugalmas és szelid nagy (a véglegesre javítva)

4 *titkos, nagy kincsekkel* (véglegesre javítva)

5 *A kurta kocsmák csorba asztalánál* (véglegesre javítva)
asztalát én (áthúzva)

6 *Én úgy* (véglegesre javítva)

hittel és reménnyel (véglegesre javítva)

7 *jóságom szinborából* (előbb a *-ból* ragot *-tól* alakra javította, majd az egészet a véglegesre javította)

8 *Töltök* (áthúzva)

A kézirat hátlapján a következő följegyzések olvashatók:

„*Themata:*

Tamássy tábornok Psemizben

és a bankban (a névtelen katona)

Nagy tragikomikus novella

Verstéma: a világ izei és

szagai: a csülök illata a hentesáruboltban és az őszi rózsáé a
temetőben (bizarr igaz)

A koldusok (tanulmány.) Én és a koldusok.”

Egy másik themata-lapon a következő olvasható:

„*Koldusok és én. (Filozófiai költemény prózában.)*”

Ez az utolsó tématerv valószínűleg a *Szent szegénységgel* kapcsolatos asszociáció révén bukkant föl.

1064. Falu. A *Reggel* 1928. okt. 1-i számából.

1065. Torozás. A Délmagyarország 1928. okt. 31-i számából.

Vö. a *Dózsa feje* és *Az alsóvárosi temetőben* című versekkel.

1066. Babits Mihálynak. A *Hárfa* című kötetből (183. l.). Alcíme: *A huszonötödik fordulóra*. Először a *Széphalom* 1928. november—decemberi számában jelent meg. Keltezése: (*Szeged, 1928*)

1928 őszén ünnepelte Babits 25 éves írói jubileumát. Vö. a *Pesti Napló* 1928. okt. 28-i számában adott nyilatkozatával.

Babits Mihály e verset 1928 decemberében írott keltezetlen levelében közönte meg (Lev. 221—222. l.):

„Kedves Gyulám!

Most olvasta valaki föl nekem telefonon nagyon szép és nagyon nagy melegséggel zenélő soraidat, a miket a *Széphalom* lapjain nekem szenteltél. A folyóiratot magát még nem kaptam meg, úgy hogy hozzám szóló szavaidat a hideg papír helyett az eleven szó médiuma közvetítette számomra.

Hogyan köszönjem meg, kedves, régi, legjobb társam és barátom, ezt az örömet, amit versed szerzett? Sokszor fáj az, hogy oly ritkán találkozunk, mintha az évek egészen zéttépték volna régi kapcsainkat — de íme erről szó sincs, és mi minden távolságban is együtt vagyunk és együtt maradunk.

Nagy, igaz érzéssel ölel sokszor szép versedért és hozzám való szeretetedért régi társad, híved, tisztelőd

Babits Mihály”

1067. Fekete Ipolynak. A Délmagyarország 1928. nov. 10-i számából. *Kötetben először.* Alcím: *(Hetvenedik születésnapjára.)*
Fekete Ipoly (1858—1939): piarista tanár, a költő egykori nevelője. (Vö. It. 1939. 207. l.)
Vö. a *Calasantius* című vers jegyzetével.

1068. Addig is . . . A Délmagyarország 1928. nov. 18-i számából. Kelte zése a vers alatt: *Szeged, 1928. XI/18.*
Vö. a *Dugonics* című vers jegyzetével.

1069. Temető. A Reggel 1928. dec. 3-i számából.
Lázár Miklós 1928. nov. 21-én kelt levelében kéziratot sürget Juhásztól:
„Kedves Barátom,
miért hanyagolja el lapunkat? Már hosszú hetek óta fájdalmasan nélkülözzük gyönyörű verseit! Ha egyik-másik néhány számon keresztül túlszedésben marad, ennek egyedül és kizárólag nyomdatechnikai okai vannak: Akár verset, akár prózát örömmel fogadunk és A Reggel megtisztelve érzi magát, ha Juhász Gyula kéziratait lenyomathatja.
Sokszor és nagy szeretettel köszönti:

Lázár Miklós”

E levélre küldhette a költő ezt a verset. A *lányka*: bizonyára húga, Juhász Rózsika (1894—1895).

1070. Alföldi művészet. Az Alföldi Művészek Egyesületének prospektusából (3. l.). Keltetése a vers alatt: *Szeged, 1928. XII.*

Az Alföldi Művészek Egyesülete 1928. dec. 16-án nyitotta meg karácsonyi tárlatát a szegedi Kass-kávéházban.

Vö. a *Dugonics* című vers jegyzetével.

1071. A színésznő. A Színházi Élet 1928. dec. 23-i számában közölt hasonmásról. Paku (2 : 245., 371. l.) 1927-es kéziratának jelzi forrását, de a Kilenyi-gyűjteményben fennmaradt kivágotat tekinthette annak. Ezen még is rajta van Paku kézírásával a vélt évszám: 1927.

A költő javítása a kéziraton:

15 Az *ismét* helyén eredetileg *újra* állott.

Javításaink:

A 2., 11. és 13. sor végére vesszőt tettünk.

1072. Betlehem. A *Hárfa* című kötetből (177. l.). Először A Reggel 1928. dec. 24-i számában jelent meg. A vers alatt keltetés: *Tápé, 1928.* Megjelent még a Vásárhelyi Újság 1928. dec. 25-i számában.

Valószínűleg erre a versre vonatkozik tematái közt a következő:

„*Betlehemesek a kocsmában. (Vízkereszt.)*”

1073. R. Étsy Emiliának, japánosan. Kilenyi Irma másolatáról. *Kiadatlan.* Eredetije Kilenyi följegyzése szerint dedikáció Juhász Gyula fényképe alatt, melyet Étsy Emiliának ajándékozott. Keltetése: 1928.

A 2. sor végére mi tettünk vesszőt.

1074. Bauda Vilmosnak. Japánosan. A Bauda Vilmos birtokában levő kéziratról. A Délmagyarország 1956. jún. 13-i számában Markovits Tibor Vili bácsi emlékei című cikkében közli. Ugyanígy Arácsy András [Jáki Gyula] (Tiszatáj, 1956. 269. l.). Közölte már Paku is (2: 298. l.), de önkényesen választott címmel és csonkán. Szerinte 1929 végéről való (373. l.). Keltezése: „Szeged, 1929. Vilmos napján.” Bauda szerint jan. 10-én, az Otthon kávéházban névnapj ajándékol írta e verset a költő.

Bauda Vilmosnál megvan a *Testamentom* című kötet dedikációja is:

„A lelkes és hites

Bauda Vilmosnak,

a Körösi Csomák és Regulyak kései, rajongó szegedi utódának

igaz szívvvel dedikálom e verseket:

Szeged, 1928

Juhász Gyula'

Bauda Vilmos (sz. 1887) katonakorában haditengerész volt, beutazta az óceánokat. 1926-tól az Otthon kávéház üzletvezetője volt, itt ismerkedett meg a költővel. A dedikáció Bauda Vilmosnak egy világkörüli expedícióra vonatkozó, nyomtatásban is megjelent tervezetére utal. (Vö. Jáki: i. h.)

1075. Búcsúfia. A *Hárfa* című kötetből (181—182. l.). Ajánlása: „*Révész Bélának.*” Először a Délmagyarország 1929. jan. 13-i számában jelent meg, ugyanezzel az ajánlással. Bár a Délmagyarország szövege alapján kell javítanunk, a jobb ékezés miatt vettük a *Hárfát* alapul.

A 8. sor *Valérnak* szava után a Délmagyarországgal egyezően vesszöt tettünk, a 26. sor végéről a vesszöt töröltük.

A 27. sorban a *Hárfa* közlésében *vörös* helyett *piros* áll. Ez teljesen értelmetlen, s bizonyára a költő öncenzúrája, óvatoskodása az oka. (Talán az első közlés után valaki figyelmeztette, s ezért az országos visszhangra számító válogatott versei gyűjteményében megváltoztatta a szót.) Mi visszaállítottuk az eredeti és a mondanivalóba egyedül illő kifejezést.

A költő tematái között olvassuk:

„Szegeden esett meg. Búcsú

A luft a templomban.

Böske esete a jó Istennel.

(*Gyönyörű téma.*)”

A vers kétségtelenül ennek az emléknek ihletében fogant.

Révész Béla (1876—1944) 1929. jan. 13-án a szegedi Korzó-moziban matiné tartott. Ez alkalommal Juhász Gyula *Találkozások Révész Bélával* címmel tartott előadást. A vers ugyanaznap jelent meg, a Szegeden tartózkodó Révésznek ajánlva.

1076. Néha éjjel. A *Hárfa* című kötetből (169. l.). Korábbi megjelenéséről nem tudunk. Időrendi helyét a *Hárfa* című kötet lezárása adja (1929. jan. 20.). Ez után már csak egy olyan verse jelent meg (*A szépség betege*), amely bekerült a *Hárfába*, a legutolsó lapra, nyilván pótlólag.

A 7. sor utolsó szavát Pakuval (1: 335. l.) és Tolnaival (335. l.) egyezően javítottuk: *mélyen* helyett *mélyén*.

1077. Jubileum. A Reggel 1929. jan. 21-i számából.

A 10. sor végén hiányzó írásjelet vesszővel pótoltuk. (Paku ponttal pótolta, aligha helyesen. 2: 314. l.)

Az első sorral kapcsolatosan ld. a *Győzelmi elégia* jegyzetét.

A 2. sor, illetve a vers további része az Anna-szerelemre utal.

A költő a Délmagyarország Szakállszárító rovatában *Repülők* címmel 1927. jún. 9-én többek közt ezt írta: „*Mikor Bleriot először kelt át gépmadarával a csatornán, én Váradon egy francia pilótával ebédeltem a Kis Pipában. A pilóta roppant földhözragadt gondolatokon kérődzött, én a régi nagy Villon verseit olvastam leves és főzelék között. Ugy éreztem, hogy néhány ezer kilométerrel magasabban járok, mint ő.*”

1078. A szépség betege. A *Hárfa* című kötetből (184. l.). Helyét és idejét tekintve a kötet utolsó verse; pótlólag csatolták a kötet korábban nyomdába adott anyagához. Először A Reggel 1929. febr. 11-i számában jelent meg.

Bizonyosan erre vonatkozik a költőnek a Genius kiadóhoz írt keltezetlen levélfogalmazványja (a szegedi múzeumban), melyben Juhász Gyula közli, hogy a verseskötet címe *Hárfa* legyen, s hozzáteszi: „*Kérem, hogy a mellékelt verset a könyv legvégére tegyék.*”

1079. A nagy víz emlékére. A Paku-féle kiadásból (2: 291—293. l.). Forrásul Paku 1929-es kéziratot jelöl meg. A Kilényi-gyűjteményben megvan Paku közlésével megegyező gépirata; föltevésünk szerint Paku forrása is ez lehetett.

A Somogyi-könyvtárban van a kézirat utolsó, harmadik lapja, mely a vers 37—56. sorait tartalmazza. Ennek keltezése: *Szeged, 1929.* A kézirat valószínűleg Szalay Józseftől került a Somogyi-könyvtárba. (A költőnek Szalayhoz írt levelei között található.)

Közli a *Fiatalok, még itt vagyok!* című kötet is (63—64. l.), nyilván ugyane forrásból, de több pontatlansággal. Minthogy Tolnai viszont innen vette, a hibák is azonosak közlésében (382—383. l.). Így a 24. sorba fölöslegesen beszúrták a névelőt, a 43. sor végére helytelenül pontot tettek, a 44. sor végére viszont pont helyett vesszőt. Az 53. sorban *hangba* helyett *hanggá*, az 54. sorban *éig* helyett *égi* szerepel.

Javításaink:

Az 5. és 43. sor végére mi tettünk vesszőt. A 39. sor *bölcsönél* és a 41. sor *gyászon* szava után a vesszőt a kézirattal egyezően pótoltuk. A 46. sorban a hibás *napja* szót *napját* alakra javítottuk, a kézirat tanúsága alapján.

Javítás a kéziraton:

A 44. sorban *egünkbe* helyén először *egekbe* állott; ezt a költő áthúzta, és a végleges szóval folytatta az írást.

A szegedi nagy árvíz 1879. márc. 12-ére virradó éjszaka volt; az évforduló egyben a vers időrendi helyét is meghatározza.

Kilényi Irma följegyzése szerint e verset *Ünnepi óda az árvíz 50-ik évfordulójára* címmel a Dugonics Társaság árvíz-ünnepélyén, 1929. márc. 12-én Földényi László (1894—1960) színművész szavalta.

1080. Mint a hajótörött. A *Fiatalok, még itt vagyok!* című kötetből (10. l.). Először a Délmagyarország 1929. márc. 31-i számában, Vér György: Juhász Gyulánál a budai szanatórium szobájában című, Egy vers, amit elcsentek az

orvosok alcímű cikkében jelent meg. E cikkének változatát, benne a verset is, közölte a Pesti Napló 1929. ápr. 14-i száma. Utána megjelent a Széphalom 1929. május—júniusi számában (*Budapest, 1929 márc.*) keltezéssel. Közölte A Toll 1929. jún. 16-i száma is a következő megjegyzéssel: „A költő versét a Széphalom című szegedi folyóiratból vesszük át. (Szerk.)”

A vers utolsó négy sorát, keltezését és aláírását hasonmásban közölte Molnár Miklós Tört ember, töretlen költő című cikkében (Színházi Magazin, 1939. júl. 2.) Itt keltezése: *1929 március 13.*

Nyomdai eredetű eltérések:

2 <i>dobtam</i>	D, PN, Sz, T
7 <i>Kint</i>	D
9 <i>Csak tenger, tenger, mint a kóró</i>	PN, Sz
<i>Csak tengek, tengek, mint a kóró</i>	Sz
<i>kóró</i>	D
11 <i>sorsom</i>	D, PN, Sz
12 <i>podgyászom oda van.</i>	D, PN
16 <i>kegyképpen</i>	hasonmás (SzM)

A vers születéséről Vér György ezeket írja:

„Az ápoló tegnap megleste, hogy verset írt. Először, mióta itt van. El-dugta a kéziratát, de később elcsenték tőle és lemásolták. Beleírták a szanatóriumi könyvbe, megőrzik a verset, amit itt írt a szanatóriumban. Én ki-csentem a könyvből.”

1081. Gyerekkori arcképem. A Homokóra 1929. dec. 24-i számából. Közölte még A Reggel 1930. júl. 21-i száma és a *Fiatalok, még itt vagyok!* című kötet (13. l.) is. Tardos Taussig Armin vendégkönyvének 1. kötete 91. lapján 1929. márc. 17-i keltezéssel szerepel, Tardos Taussig másolatában (m), a *Búcsú* című verssel együtt, ezzel a megjegyzéssel: „1929. V. 23. A bpesti Siesta sanatóriumban levő költőnek övéihez jutott írás, kéziratból másolta T. Taussig A.” Ez csakis úgy érthető, hogy a *Gyerekkori arcképem* eredeti kéziratának kelte 1929. márc. 17-e, s a másolás kelte 1929. máj. 23. (A vendégkönyv a Los Angelesben élő Taussig Lajos birtokában van.)

Változatok, illetve nyomdai eredetű eltérések:

1 <i>több mint</i>	m
<i>több mint negyven éve,</i>	R, FMIV
6 <i>szép,</i>	R, FMIV
7 <i>Képeskönyvek</i>	FMIV
11 <i>Csobogott ősi</i>	m
14 <i>öröme keserve —</i>	m
15 <i>utazó,</i>	R, FMIV

A Reggel közlésével egyidőben, 1930. júl. 27-én írja Kilényi Irma barát-nőjének, N. Tessitóri Nórának: „Bizonyára olvassz itt-ott verseket Tőle, sajnós, mind régieket küldök be a lapoknak, hogy legalább a nevét el ne felejt-sék, hisz mi emberek oly hamar felejtünk! Már csak Szabó Lőrinc, Szép Ernő, Lázár Miklós érdeklődnek utána, a többiek mintha nem is létezne, úgy visel-kednek. Hogy fáj ez szegény, beteg, érzékeny lelkének!” (Kilényi-gyűjtemény.)

1082. Hangt alanul. A Paku-féle kiadásból (2: 120—121. l.). A 4. sor végi pontot értelem szeri nt vesszőre javítottuk. Paku 1919. áprilisi kéziratot jelöl meg forrásul (363. l.). Minthogy megjelenéséről nem tudunk, továbbá az első

szakasz változatát a kézirat hátlapjáról közli, nincs okunk kételkedni, hogy ez esetben valóban kézirat lehetett a kezében. Keltezése azonban nyilvánvalóan téves. Ez a vers annak a verscsoportnak (12 versnek) egyike, amely Hajdú Lilly birtokában maradt fenn, s melyből mutatót közölt Molnár Miklós a Színházi Magazin 1939. júl. 2-i számában. Itt az egyik vers (*Az utolsó*) alatt sajtóhibás a keltezés: 1919 ápr. Ez téveszthette meg Pakut, s ezt általánosíthatta az egész csoportra. *Az utolsó* című vers azonban minden bizonnyal 1929 áprilisában született: ekkoriban, mély depressziójában hitte a költő szinte minden verséről, hogy az utolsó lesz. 1919 áprilisában egyáltalán nem írt ilyen borús, lemondó hangulatú verseket. Ez vonatkozik lényegében a többi, ekkortájt született, Paku által 1919-esnek minősített, szerintünk azonban 1929-es versre is. Juhász Gyula Vér Györgynek elmondotta (Dél-magyarország, 1929. szept. 15.), hogy az ugyanakkor elkezdett cikkének, az *Ady-reviziónak* kéziratát is Hajdú Lilly vitte el. E kézirat hasonmását is közli Molnár Miklós.

Sajnos, a Molnár Miklós által jelzett 12 versből cím szerint csak hármat ismerünk: *De profundis* (1084. sz.), *Az utolsó*, *Az elborult magyar*. A kéziratok — Molnár Miklós 1939. szept. 2-i Kilényihez írt leveléből kitetszően — Kilényihez kerültek, s utóbb elkallódtak vagy elpusztultak. Csak a Paku-kiadás sorrendjéből sejtjük, hogy valószínűleg a Paku 2. köt. 120—127. lapok közötti versek közül azok, amelyeknek korábbi megjelenését nem találtuk meg, ezek lehetnek.

E verscsoport valamely verseire vonatkozhat a költőnek az a nyilatkozata, amelyet Kellér Andor örökített meg az Újság 1929. márc. 19-i számában megjelent interjújában:

„— Hallom, hogy verseket írt tegnap és ma.

— *Igen* — mondja olyan halkán, hogy alig lehet hallani szavát —, *igen. Verseket trok, éppúgy, mint Arany János, amikor azokat a verseit írta, amik mellé odajegyezte: Nem megy. Nem megy...*

— Oly szépek voltak azok a versek, amiket most írt a mester — mondja a főorvos, de Juhász Gyula erre már nem felel.”

A főorvos Götler Gyula volt.

Paku szerint a kézirat hátlapján megvan az első versszak változata is. Ez abban tér el a végleges formának vett szövegtől, hogy az 5. sora hiányzik, a 3. és 4. sora pedig fölcserélődik. Az 1. sor végén itt nincs vessző; ez szerintünk nem is fontos, ezért a főszöveg 1. sorának végéről is töröltük.

1083. *Az utolsó*. A Paku-féle kiadásból (2: 121. l.). Keltezését vö. az előző jegyzettel. Közölte Molnár Miklós is a Színházi Magazin 1939. júl. 2-i számában. Itt az 1. sor után nincs vessző, a 11. sorban a *várát* után vessző, a sor végén három pont van.

A kézirat hátlapján szereplő (*Csodaszép...*) kezdetű töredéket külön közöljük.

1084. *De profundis*. A Paku-féle kiadásból (2: 123—124. l.). Keltezését vö. a *Hangtalanul* című vers jegyzetével. Molnár Miklós a Színházi Magazin 1939. júl. 2-i számában közli e vers 1—3. sorát hasonmásban, összevetve a költő kézírását a *Mint a hajótörött* című vers pár sorával. Ez 1929-ben kelt, a másik, Molnár Miklós szerint, „pár évvel később”. (Ez önmagában is ellentmond Paku 1919-es keltezésének!) Az írás valóban jól látható eltérése azonban nem

elégséges magyarázat éves különbségekhez, mert tapasztalatunk szerint a költő kézírásában a hangulati különbségek, s az, hogy tisztázott kéziratot ír vagy fogalmazványt, sokkal döntőbbek. Így a *De profundis* is lehet akár pár héttel későbbi is, mint a *Mint a hajótörött*.

1085. Jegenye lelkem. A Paku-féle kiadásból (2: 124. l.). Keltezését vö. a *Hangtalanul* című vers jegyzetével.

Javításunk: a szótagszám miatt a 8. sorban a *szerelem* szó előtti névelőt s kötőszóra javítottuk; föltevésünk szerint ezt olvasta Paku tévesen *a-nak*,

1086. Az elborult magyar. A Színházi Magazin 1939. júl. 2-i számából. Közölte Molnár Miklós. Közölte Paku is (2: 124–125. l.). Keltezését vö. a *Hangtalanul* című vers jegyzetével. A 9. sor végére mi tettünk vesszőt.

Molnár Miklós a kéziratról ezt mondja: „Dátum nélküli vers tele javításokkal, áthúzásokkal, újra meg újrakezdésekkel. S a dülöngélő sorokból mégis vers lesz, szelíd, de megborzongató.”

Paku kezében valószínűleg a kézirat volt, azonban nem vette észre, hogy az általa közölt vers első hat sora a voltaképpeni versnek egy korábbi változata, s együtt közli az egészet. (Így a költő kétszer is elmondja, hogy egy öreg bérest hoztak be a klinikára!)

A Pakunál közölt első hat sor:

*A komor házba, hol élőhalottak
Sétálnak, mint Dante lelkei,
Behoztak egy öreg bérest. Szorongva
Nézett körül. Oly csodás volt neki
A nagy kert, ahol mosolyogva sírva
Egymást nem ismerték az emberek.*

1087. Szakolca. A Paku-féle kiadásból (2: 126. l.). Keltezését vö. a *Hangtalanul* című vers jegyzetével. A 14. sor *béna* szava elé mi tettünk vesszőt.

Paku szerint a 12. sor változata:

Osonnak, mint ktsértetek.

Valószínűleg még nem teljesen befejezett vers, hiányzott az utolsó költői simítás. Így a 10. és 11. sor között törés mutatkozik: az addigi első személyű előadásmódot indokolatlanul váltja föl a második személyű forma.

1088. Magyar költészet epigrammokban. A szegedi múzeumban levő kéziratról. Közülük a *Halotti beszéd*, *Pázmány* és *Tompa* címűeket közli a Paku-kiadás (2: 126–127. l.), azzal a megjegyzéssel, hogy egy kéziratlapon szerepelnek (364. l.), s 1919-esnek mondja e kéziratot. A kézirat hátlapján van azonban a *Hárfa* című kötet tartalommutatójának gépelt szövege, s ez kétségtelenné teszi, hogy a kézirat 1929-ből való, aminthogy a versek hangulata is a beteg költő lelkivilágát tükrözi. Ez megerősíti mindazt, amit e Paku által 1919-esnek minősített verscsoport keltezéséről a *Hangtalanul* című vers jegyzetében mondottunk.

A kéziratlapon a *Balassi* című verset a költő áthúzta (Paku nyilván ezért is hagyta ki).

A költő thematái között olvassuk a következőt: „*Óstémák. Stb. Magyar irodalom története verses jellemképekben (Klabund.)*” Egy másikon: „*Magyar költészet története epigrammatikus jellegzetes versekben.*”

Klabund: Alfred Henschke (1891—1928) német író és irodalomtörténész (írói neve. Az irodalomtörténet kérdéseit költői alkotásokban is földolgozta.

Javítás a kéziratban:

A *Tompa* című vers 1. sorában eredetileg *szemmel* állott.

Javításaink:

A *Halotti beszéd* 1. és 2. sora végére mi tettünk vesszőt.

1089. A Tiszához. A *Reggel* 1929. ápr. 15-i számából. Keltezése: 1929 április. Megjelent még az Erdélyi Hírlap 1929. ápr. 16-i számában, majd a *Fiatalok, még itt vagyok!* című kötetben (14. l.). Az alapszövegben a 6. sor utolsó szava hibásan *égen*; a *Fiatalok, még itt vagyok!* című kötet közlésével egyezően *egen* alakra javítottuk.

Lázár Miklós ez idő tájt, 1929. febr. 23-án a következő levelet írta Juhászhoz:

„Kedves jó Juhász Gyula,
néhány hétre egészségi okokból elutazom Budapestről és boldogtalan volnék, ha ez idő alatt nem találkoznék az Ön nevével A *Reggel*-ben egy gyönyörű vers vagy cikk alatt.

Kérem ne feledkezze meg teljesen azokról, akik áhítatos tisztelettel adják le az írását a nyomdába és a világ minden szenzációjánál jobban örülnek az Ön verseinek.

Nagyon, nagyon kérem, írjon a számunkra, rendszeresebben, bármit, bármikor, bármikor!

Szeretettel köszönti
minden szolgálatra kész híve és tisztelője:
Lázár Miklós”

(Kilényi-gyűjtemény.)

1090. Jó szó. — Szép Ernőnek. — A *Reggel* 1929. ápr. 22-i számából. Megjelent a *Fiatalok, még itt vagyok!* című kötetben (61. l.) is. Keltezése a vers alatt: 1929 április.

Szép Ernő 1929. dec. 28-án kelt, Kilényi Irmához írott levelében egyebek között ezeket írja: „... kérem mondja meg Gyulának, hogy mikor itt volt a Siestában, írtam egyszer neki, s kértem az engedelmét hogy meglátogassam. Fájdalom nem kaptam választ, azt kell hinnem meg se kapta az én leveletem... Bár a sorsom megengedné hogy hamarosan lelátogassak Hozzá Szegedre; mondja meg Gyulának hogy készülök erre a látogatásra...”

Meglepő, hogy Juhász Gyula beleegyezése elmaradt (ez kizárólag állapottal magyarázható), s az is, hogy Szép Ernő ennek ellenére nem ment el kísérletképpen sem a Sziesztába. Valószínűleg nem is olvasta Juhász neki ajánlott versét, mert ellenkező esetben talán hivatkozott volna rá az idézett levélben!

„Itt küldünk két kritikát, reméljük, hogy mostmár el is olvasod, a *Reggel*-ben is olvastuk egy új versedet” — írta a költő húga, Juhász Margit 1929. ápr. 24-én a költőhöz.

A vers címe utalás Szép Ernőnek 1928-ban e címmel megjelent verseskötetére.

1091. Bucsú. A *Reggel* 1929. máj. 13-i számából. Keltezése: 1929 május 4. Megjelent a *Fiatalok, még itt vagyok!* című kötetben (21. l.) is.

Tardos Taussig Armin vendégkönyvében (1. kötet. 91. l.) megvan e versnek Tardos Taussig által a költő kéziratáról készített másolata. (Vö. a *Gyerekkori arcképem* jegyzetével.) Minthogy a gondos följegyzés arra enged következtetni, hogy ez a másolat betűhív, közöljük változatait és javításait;

7 *után:*

10 E sor után elválasztó jel (vonal) van, tehát új rész kezdődik.

11 A kezdőszó eredetileg: *Borongva*

16 Eredetileg így: *Tovább robognak s minden, minden este*

1092. (A szomszéd ablakból...) A szegedi múzeumban levő kéziratról. *Kötetben először.* A kézirat a költő szanatóriumi jegyzetfüzete. Innen közölte (*Az ég ivén...*) kezdetű töredékkel önkényesen egybekapcsolva Kispéter András (ItK. 1954. 220. l.).

Javítások a kéziraton:

3 *Boldog* (áthúzva)

7 *öröm még, tiszta, édes* (a véglegesre javítva)

8 *Felhőtelen.* (Áthúzta, majd még egyszer leírta, fölkiáltójellel.)

A 7. sor végére mi tettünk vesszőt.

1093. (Van életünkben...) A szegedi múzeumban levő kéziratról. *Kiadatlan.* A kézirat kockás füzetlap, olyan, mint általában az 1929-es szanatóriumi jegyzetömbjének lapjai. A kézírás is erről az időről tanúskodik. A vers folytatásaként több lapon keresztül önéletrajzi visszaemlékezéseit jegyezte fel a költő.

1094. Kilényinek, a kedves titkárnak. A Kilényi-gyűjteményben levő kéziratról. Közölte a Homokóra 1929. jún. 1-i száma. Paku (2: 275—276. l.) a kezdőszavakból alkotott címmel közli, mi a vers alá írott ajánlást tettük meg címnek. Megvan a gyűjteményben Kilényi másolatában is, itt keltezése: „1929 tavaszán.” Kilényi még ráírta: „Schwartzter szanatóriumából, Balla Jenővel küldte.”

A Kilényi-féle másolat pontatlan; mivel a Homokóra és Paku közlése ezen alapul, ezek is eltérnek a végleges formától.

Az eltérések:

1 *halálom*

4 *Minden reménye, vágya van;*

5 *Hiába,*

6 *Semmi remény,*

1095. Móra Ferencnek, a jubileumára. A Szegedi Szemle 1929. jún. 10-i számából. A vers a Móra Ferenc Kiskunfélegyháza díszpolgára című cikkben szerepel, mint Juhász Gyula küldeménye Mórához az ünneplés alkalmából. Ugyanilyen összefüggésben közölte a Szegedi Friss Újság 1929. jún. 11-i száma is.

Eltérés a Szegedi Friss Újságban:

2 *magóknak.*

4 *árnyak.*

5 *reájuk*

6 *hiába,*

8 *Szemaforja*

A költő 1929-ből való szanatóriumi jegyzetfüzetében rendkívül érdekes adatokat találunk a vers keletkezésére vonatkozóan. Az egyik lapon van egy befejezetlen vers *Móra Ferencnek, a jubileumára* címmel (ezt a címet tettük meg a lapban cím nélküli vers címéül), ez azonban egészen más vers, mint a végleges:

*Aranyat, tömjént, mirrhát
Nem adhatok neked,
Se más hiú, világi
Mulandó kincseket,
Még azt se hozhatom most,
Mit te hoztál nekem,
Virágokat, termőket
A magyar réteken*

A füzetben a végleges vers különféle kísérletei is olvashatók. Az első lapon csak az 1. sor:

Vannak arcok, melyekre a fátum

Egy következő lapon áthúzva ezek a sorok szerepelnek:

*Egy újságíró sírjára
Vannak arcok, melyekre szörnyű fátum
Riasztó jeleket rótt rejtelmesen,
A mosolyukban halálos*

Ugyanezen a lapon oldalt, függőlegesen írva és áthúzva nyilván ugyanennek a témának egy másik, egészen eltérő változata kezdődött:

*Fiatal sír. Vén cimbora
Pihen a domb alatt*

Végül ez után egy külön lapon ott a teljes vers, a véglegeshez közelálló szöveggel.

Változatok és javítások a kéziratban:

Cím: *Arcok*

3 *lemondás*

4 Eredetileg: *A szemükben, ezt a költő áthúzta és javította: Ráncainkban*

A sor végén pont van.

5 *Jövő gyászok fátyla hull reájuk*

6 *hiába,*

7 *vonatnak*

Írásjelek tekintetében eltérések a SzFÜ-ban:

2, 4 A sor végén pont van.

5 A sor végén nincs írásjel.

6 A sor végén vessző van.

Javításunk:

Az 5. sor végén levő pontot a kézirattal egyezően töröltük.

A lapok beszámolnak a Móra-ünnepségekről, s ennek kapcsán megemlítik, hogy fölolvasták Juhász Gyula levelét is, melyet az ünnep alkalmából Móra Ferencnek írt. Vér György a Délmagyarországban megírja, hogy a levelet „egy noteszlapra” írta a költő. A Szegedi Szemle és a Délmagyarország is közli a levelet:

Kedves Ferikém,

te az én korai jubileumomra (jó volt sietni vele), a szegedi búzamezők virágait hoztad el annak idején. Magam oly szegény vagyok és oly messze estem a magyar pusztáktól, hogy még ezeket az egyszerű ékességeket se tudom ma prezentálni neked. Aranyat, tömjént, mirhát se igen adhatok, csak azt, amit földi és pokolbéli szenvedés meghagyott még árva szívemben: a szeretetet. Ime, az előtted hódoló gárdájának legvégében egy ember, aki a kínok poklából jön és a meztelen szívét teszi az oltárra neked: [itt következik a vers.]

Szemmel látható tehát a végleges vers története: a költő előbb az *Aranyat, tömjént*... kezdetű, töredékben maradt verset szánta Móra jubileumára. Valami okból nem tudta ezt a verset befejezni, erre egyrészt az ott megfogalmazott gondolatokat megírta prózában, levélben, másrészt a füzetéből kiemelte az *Arcok* című másik, nem Móráról, hanem egy akkoriban elhunyt újságíró (talán Frank József?) emlékére írott versét és ezt csatolta a Mórának írt levélhez. Ma már nem tudjuk megállapítani, hogy a jegyzetfüzetben maradt szövegből hogyan lett a lapokban közölt forma; a költő, esetleg Kilényi Irma vagy Magyar László változtatott-e — az utóbbi esetekben persze akaratlanul, másolás révén —, ezért kitartottunk a lapokban közölt forma mellett, s a kéziratbelit adtuk itt jegyzetben.

Vö. még az *Emlék* (1146. sz.) című verssel is, melyben hasonló motívumok találhatók.

1096. Utolsó vers. A Reggel 1929. aug. 29-i számából. Először a Marosvidék 1929. aug. 20-i számában jelent meg. Közölte a *Fiatalok, még itt vagyok!* című kötet (51. l.) is. Paku két helyen is közli (2: 125., 276. l.), az első helyen 1919-es kéziratnak jelölve meg forrását (uo. 364. l.). Nyilvánvalóan elnézte a kivágot keltezését.

Mind a három közlésben súlyos pontatlanságok vannak. A Marosvidékben és A Reggelben az utolsó két sor így hangzik:

*Mint a hajó, mely a nyílt tengerre
Kifutott és nem tud révbe tartani.*

A szótagszám követelményei szerint javítottuk, tehát a 7. sorban a *mely* kötőszót *amely* alakra bővítettük, a 8. sorban az *és* kötőszót *s-re* rövidítettük. A FMIV kötet A Reggellel azonos, de ezenkívül még a 6. sorban is hibásan adja a szöveget:

Hiába keresne engem valaki,

Kilényi Irma írja 1929. aug. 24-én Juhásznak a szanatóriumba: „Ma megküldte az »Utolsó verset« Lázár Miklós, csodálatosan szép vers ez bizony, bár már láthatnám, olvashatnám az utána következőket!” (Kilényi-gyűjtemény.)

1097. Epitáfium. A Reggel 1929. szept. 2-i számából. Keltezése: (1929, *augusztus 31.*) Innen közölte a Széphalom 1929. szeptember—októberi száma. majd a Széphalomból vette át a Szegedi Szemle 1929. dec. 4-i száma.

A Reggel kivágotán, mely a Kilényi-gyűjteményben van, minden bizonynyal a költőtől származik a két szakasz közötti (tintaceruzával írt) elválasztó csillag. Ezt mi is kitettük.

A Szegedi Szemle ezzel a megjegyzéssel közölte:

„A Széphalom szept.—októberi számából vesszük át a nagybeteg Juhász Gyulának, Szeged egyik büszkeségének alábbi mélyértelmű és a költő jelenlegi lelkiállapotát festő, gyönyörű költeményét.”

Kilényi Irma 1929. szept. 2-án írja Juhásznak: „Boldog örömmel olvastam ma A Reggelben csodálatos versét, melyhez fogható szépet, mélyet és döbbenetesen szomorút még soha senki nem írt. Különös álommal teli éjszaka utáni reggel (álmaim mostanában Magát hozzák vissza egészségesen, derűsen, vidáman), mikor oly nagyon vágytam a Maga közellétét, hogy elviselhetetlen fájdalommban sírtam már, — találok az Epitáfiumot. Drága Juháskám, milyen jó tud lenni, hogy ezt adta nekem, hogy dolgozik, hogy betegem, ennyi szenvedés, ennyi gyötrelmem között ilyen kincseket küld szét a világba, hogy lássák az emberek: íme, ezzé vált a szenvedés a legnagyobb lelkében!” (Kilényi-gyűjtemény.)

1098. Mily messze vagytok . . . A Pesti Napló 1929. szept. 29-i számából. Megjelent a *Fiatalok, még itt vagytok!* című kötetben (16. l.) is.

Talán erre vonatkozik a költő szept. 8-i, Vér Györgynek adott nyilatkozata: „Két verset írtam . . . de tudom, nem versek ezek, csak utánozom a régi szavakat, egymás mellé rakom őket . . . nem versek ezek A doktorok mondják, hogy írjak . . .” (Délmagyarország, 1929. szept. 15.)

1099. Még valamit . . . Az Est Hármaskönyve 1930. évi II. kötetéből; A nő könyve (27. l.). *Kötetben először.* Keltezése: 1929 október.

1100. Élő halottak. A Reggel 1929. okt. 14-i számából. Keltezése: 1929. október 8-án.

A 7. sorban a *feledés* szó hiányzó névelőjét szótagszám és ritmuskövetelmény alapján Pakuval egyezően (2: 277. l.) pótoltuk.

Kilényi Irma 1929. okt. 14-én egyebek közt ezeket írja a költőnek:

„. . . ma reggel meg kapom az újabb kincset, az »Élő halottak«-at! Gyuluskám drága, aki ilyet tud írni, aki ezt tudja, az nem veszhet el, az nem lehet beteg, az nem kapcsolódhat ki az emberi közösségből. Vágyva vágyom mindezt megköszönni Magának . . .” (Kilényi-gyűjtemény.)

1101. Baudelaire halála. A Reggel 1929. okt. 28-i számából. Keltezése: 1929 október 14-én. Közölte még a Széphalom 1929. november—decemberi száma és a *Fiatalok, még itt vagytok!* című kötet (30. l.) is. A Reggel közlésében, a kötetben és a Paku-kiadásban a 14. sorban *tüntek* alak áll.

Szabó Lőrinc Juhász Gyulánál tett látogatásairól írja: „Legkedvesebb költőimet, költőinket idéztem és emlékszem, milyen sokat segített Baudelaire . . . És Juhász Gyula felnézett, felfigyelt, érdeklődni kezdett, közel engedett magához . . .” (Találkozások Juhász Gyulával. Válasz, 1937. május. 259. l.)

Vö. még a *Watteau, Borús szonettek* című versekkel.

1102. Néma jajszó. A Délmagyarország 1929. dec. 25-i számából. Keltezése: Szeged, 1929 december 21. Megjelent Az Est 1929. dec. 28-i számában és a *Fiatalok, még itt vagytok!* című kötetben (9. l.) is.

A kötetben a 8. sorban egybeírtan szerepel: *vakablak*.

A 6. sor végi vesszőt mi pótoltuk.

1103. Utolsó imádság. A Paku-féle kiadásból (2: 348. l.). Paku Szeged, 1929. december 22. keltezésű kéziratot mond forrásául (376. l.). Dr. Balogh István közléséből veszi.

A 13. sorban Paku közlésében *szenvedéseit* állt; ezt a szótagszám és a rím igényei szerint javítottuk; bizonyára a kéziraton is az általunk közölt alak szerepelt.

1104. Szimpozion. A Széphalom 1930 január—februári számából (3. l.). Először a Délmagyarország 1930. jan. 1-i számában jelent meg *1929. dec. 31-i* keltezéssel és *Szimpózium* címmel; utána A Reggel 1930. jan. 7-i számában *1929. dec. 26-i* kelettel és *Szimpózion* címmel. A Reggel és a Széphalom közlésében a cím alatt „*Lázár Miklósnak*” szóló ajánlással.

Alapszövegünkben a 3. sor végéről hiányzó vesszőt a másik két közléssel egyezően pótoltuk.

Erről és a Széphalom ugyane számában megjelent *A bukott angyalok* című versről ld. Babits Mihálynak Juhász Gyulához 1930. márc. 1-e előtt írt levelét a *Melankólia* című vers (1108. sz.) jegyzetében.

1105. Névjegy. Egy látogatás viszonzásaképpen, Étsy Emiliának. A Délmagyarország 1929. dec. 29-i számából. *Kötetben először.*

Étsy Emilia meglátogatta a költőt a szegedi idegklinikán. (Ide 1929. nov. 22-én vétette föl magát a költő.) E látogatás viszonzásaként küldte neki e verset Juhász Gyula. A Délmagyarország Vasárnapi konferansz című rovatában Vér György tette közzé.

1930

1106. A bukott angyalok. A Széphalom 1930. január—februári számából (3. l.). A vers alatt: (*Szeged*). Ajánlása: „*Zolnai Bélának.*” Az 5. sor végére vesszőt tettünk.

Zolnai Béla (sz. 1890.) 1925 őszén került a szegedi egyetemre; mint a Széphalom szerkesztője, barátja lett Juhász Gyulának. Vö. Zolnai Béla: *Emlékezés Juhász Gyulára.* ItK. 1957. 112—120. l.

Babits elismerését e versről ld. a *Melankólia* című vers (1108. sz.) jegyzetében.

1107. Sétapálcám. Az Új Idők 1930. jan. 19-i számából. Először közölte a Homokóra 1930. jan. 7-i száma, utána — ezzel egyező szöveggel — a *Fiatalok, még itt vagyok!* című kötet (11. l.).

Változatok (a Homokórában és a *Fiatalok, még itt vagyok!* című kötetben):
Az 1. sor előtt még egy sor:

- Még emlékszem rá,*
- 5 *elvesztettem,*
- 9 *sirattam,*
- 11 *A forgatagban.*
- 12 *Az édenkertben*
- 16 *rám,*
- 17 *A Végtelenben*

A Homokóra és a *Fiatalok, még itt vagyok!* című kötet a verset öt négysoros versszakra tagoltan közli; az Új Idők közlésében a 8. sor után nagyobb hézag van; ez azonban nyilván nyomdahiba, tehát figyelmen kívül hagytuk.

1108. Melankólia. A Nyugat 1930. márc. 16-i számából. Megjelent még A Reggel 1932. okt. 17-i számában. Itt az 1. sorban hibásan *bűvös* helyett *bűnös*, a 3. sorban *égre* helyett *mélybe* áll.

Alapszövegünkben viszont a 12. sorban a sorkezdő betű sajtóhibából: S. Ezt a jelentés, szótagszám és A Reggel szövege alapján javítottuk.

Babits Juhásznak 1930. márc. 1-e előtt néhány nappal a következő levelet küldte:

„Kedves Barátom,

mindeddig, tudva, hogy beteg voltál, nem akartalak avval zavarni, hogy a Nyugat számára kéziratot kérjek tőled. De most olvasom szép verseidet egy folyóirat új számában, és azt merem következtetni, hogy talán a Nyugatnak is tudsz küldeni valamit. Kérlek tehát, küldj egyet azokból a szép versekből lehetőleg hamar, mert már türelmetlen várom, hogy lapunkat neveddel ékesíthessem.”

Juhász Illésné 1930. márc. 1-i válaszában a következőket írta Babitsnak:

„Kedves Szerkesztő Ur!

Szíves megemlékező sorai nagyon jól estek Gyula fiamnak, aki azt halásan köszöni és itt küldi legújabb versét a Nyugat számára.” (Lev. 226—227., 328. l.)

A küldött vers minden bizonnyal a *Melankólia* volt.

1109. Tóth Árpád sírjánál. A Petőfi-múzeumban levő kéziratról. (Natter Miksa tulajdonából.) Hasonmását közölte a Magyar Nemzet 1956. ápr. 15-i száma. Keltetése: *Szeged, 1930.*

A versből kitűnik, hogy a költő 1929 novemberében (mivel a Délmagyarország 1929. nov. 14-i számának híre szerint a költő hazaérkezett a budai szanatóriumból, tehát november első napjaiban, valószínűleg éppen halottak napján) látogatta meg Tóth Árpád sírját. A vers, a keltetésből kitűnően nem akkor, ott született, hanem csak később, már hazatérte után.

Szabó Lőrinc valószínűleg erről a látogatásról írta: „Bementünk a farkasréti temetőbe, látni szerette volna Tóth Árpád sírját. Jól tudtam, hol a sír, de látva, hogy milyen fontos neki a tisztelgés a halott barát porainál, megjátszottam a tájékoztatlant, az öröknél kérdezősködtem és a nyomozó munkába észrevétlenül őt is bevontam. Felvillanó érdeklődésénél fogtam meg és így irányítottam aktivitását. Szeretett volna valami emléket hagyni a síron. Gyermekes szavakkal a szomszéd halottól »kértünk kölcsön« egy-egy szál virágot és azt tettük le a Tóth Árpád sírjára.” (Találkozások Juhász Gyulával. Válasz, 1937. május. 260—261. l.)

A Kilényi-gyűjteményben megvan Kilényi följegyzése, mely szerint az *Elégia, Tóth Árpád sírjánál* és *Ki volt, mi volt...* című Juhász-verseket a Dugonics Társaságban Szalay József olvasta föl. A kéziratok, mint Kilényi írja, ismeretlen helyen vannak. A versek az *Elégia* kivételével nem jelentek meg sehol. Kilényi föltételezése szerint a kéziratok talán a Szalay-kézirat-hagyatékban lappanganak.

A Dugonics Társaság 50 éve című kiadvány (Szeged 1943) a 247. lapon közli, hogy az 1930. márc. 30-i fölolvassóülésen „Juhász Gyula három költeménye” szerepelt. Föltevésünk szerint ekkor olvashatta föl Szalay a Kilényi fölszólta verseket.

A Délmagyarország 1930. ápr. 1-i száma, a Dugonics Társaság említett üléséről beszámolván, ezeket írja: „Eredetileg úgy volt, hogy Juhász Gyula, a betegségéből felépülő költő személyesen adja elő költeményeit. A költő

azonban, akit a közönség nagy érdeklődéssel és szeretettel várt, akadályoztatása miatt nem jelenhetett meg, így három költeményét dr. Szalay József olvasta fel. A felolvasó ülés közönsége gyönyörű költeményein keresztül ünnepelte Juhász Gyulát.”

1110. Elégia. A Nyugat 1930. ápr. 16-i számából. A vers alatt: (Szeged)

Ezt a verset is fölolvashatta Szalay József a Dugonics Társaság 1930. márc. 30-i fölolvásouülésén. Vö. a *Tóth Árpád sirjánál* című vers jegyzetével.

1111. A rém. A Széphalom 1930. május—júniusi számából (121. l.). Ajánlása: „*Szabó Lőrincnek.*” A vers alatt: (Szeged).

Szabó Lőrinc több ízben fölkereste a költőt 1929-ben a budai Schwartzerszanatóriumban (Kékgolyó u. 5.). Talán az ő biztatása is hozzájárult, hogy a költő a betegségét is témaként kezelte. Szabó Lőrinc írja: „Azonosítottam magamat a beteggel, igazat adtam minden komorságának, hogy ingereljem. — Állj bosszút a kínzódon azzal, hogy nem veszed tudomásul! Kezdd figyelni agyadban az iszonyúság férgzeit... mondd azt, hogy »nem fájsz, hanem érdekeltség!»” (Találkozások Juhász Gyulával. Válasz, 1937. május. 259. l.) Későbbi szegedi látogatásairól mondja, de bizonyára már szanatóriumi beszélgetéseikben is hasonlóra biztatta: „Írj arról, ami most benned van, akármit és akár-hogy! Ha ez a halál, beszélj a halálról, de beszélj róla, állj bosszút, ahogy meg-egyeyztünk, állj bosszút rajta azzal, hogy leleplezed... Írd meg, hogyan fáj, írj akár csak négy sort, itt az ágyban, fálnak fordulva, egy egész nap alatt, ne is írd, csak gondold ki a négy sort, szövegezd meg, ami benned van... Szövegezd meg a semmit, a legegyszerűbb szavakkal, mondd ki a legvégső üreséget, mondd ki a végső igazat, ne félj tőle, biztos, hogy fontos lesz, érdemes lesz...” (Uo. 263. l.)

Szabó Lőrinc egyébként maga is két versben foglalkozott — látogatásai-nak hatása alatt — a lélek betegségével: A belső végtelenben (Pesti Napló, 1929. dec. 25.), Találkozás (Pesti Napló, 1930. jan. 26.).

1112. Gerhart Hauptmannhoz. A Kilényi-hagyatékban megvolt kéziratá-nak hasonmásáról, amely Krammer Jenő cikkének illusztrációjaként a Dél-vidéki Szemle 1942. decemberi számában, az 524. és 525. lapok között jelent meg. Közölte annak idején a Színházi Újság 1930. okt. 31-i száma.

A költő kézírásával írt címe csak ennyi: *G. H.hoz.* Kilényi Irma kézírásával szerepel mellette: „Gerhart Hauptmannhoz. Hannele előadására.” A költő kézírásával ajánlás: „*Kilényi Irmának.*”

Javítások a kéziraton:

3 *Az életet szövő* (áthúzva és véglegesre javítva.)

4 *És bizva Hannelék hallelujája.* (A véglegesre javítva.)

14 *Valóra válnak és örökre élnek!* (A véglegesre javítva.)

A kéziratról Krammer írja: „... egy üzleti levélpapír hátlapján található, állítólag a színházi páholyban jegyezte reá a nagy magyar költő szépséges sorait...” (I. m. 524. l.) Ez utóbbi azonban nem valószínű, hiszen a verset a Hannele bemutatója előtt írta a költő.

A bemutatóról beszámolva írja Vér György a Délmagyarország 1930. nov. 1-i számában: „És az egész estét Juhász Gyula zengő Szonettje takarta be a rímek királyi szőnyegével. (Pártos Klári mondta el a bensőséges melegséggel.)”

A verset — a Délmagyarország okt. 31-i számának közlése szerint — a bemutató előtt szavalta el Pártos Klári.

1113. Calasantius. A szegedi múzeumban levő kéziratról. Keltezése: VIII./27-re. Ajánlása: „*Fekete Ipolynak*.” Megjelent a Szegedi Hírlap 1931. aug. 24-i számában és a *Fiatalkok, még itt vagyok!* című kötetben is (62. l.), rendkívül pontatlanul (pl. az 1. sor utolsó szava itt: *nagy!*). A Szegedi Hírlap közlése is hibás: az 1. sorban a *szent* szó utáni helyett a *szelíd* szó után áll; a 6. sorban *mélybe* helyett *mélységbe*, a 16. sorban *egen* helyett *égen* van.

Fekete Ipoly ezen a napon, pappá szentelésének 50. éves jubileumán mutatta be szülővárosában, Esztergomban aranymiséjét. (Vö. A Dugonics Társaság 50 éve. Szeged 1943. 262. l.)

Érdekes, hogy a költő tematái között is találkozunk egy hasonló tárgyú vers tervével:

„*Kalazantius (vers, szabad)*.”

Ennek az évek föltűnően csekély költői termését magyarázza, hogy Juhász Gyula 1930. júl. 16-tól 1931. júl. 3-ig, majd 1931. júl. 15-től 26-ig a szegedi idegklinikán tartózkodott. Állapotát Kilényi Irma N. Tessitóri Nórához 1931. aug. 23-án kelt levelében így jellemzi: „Melankóliája változatlan, soha egy napra sem szűnt meg, vagy hagyott alább, semmi életigenlés, akarat, törekvés, terv nincs benne, teljes apathiában él egyik napról a másikra, szenved annyit, mint a mártírok... Elbújik az emberek elől, nem enged magához senkit, szégyelli is állapotát s fáj neki minden és mindenki, ami a multját hozza elé. Engem is csak azért enged maga elé, mert én ismerem őt egyedül, úgymond, s tudom, hogy ő ki volt. Nem ír, nem olvas semmit, nem érdeklí a világon semmi, csak a betegsége, erről beszél folyton, s hogy mily nagyon szeretne meghalni...” (Kilényi-gyűjtemény.)

1114. Hamu. A Széphalom 1932. január–márciusi számából. Keltezése: (Szeged, 1932 febr. 6.). Először A Reggel 1932. febr. 8-i számában jelent meg ugyanezzel a keltezéssel; ezt a sokban hibás szöveget vette át a Nagyváradi Napló 1932. febr. 14-i száma és a *Fiatalkok, még itt vagyok!* című kötet (19. l.) is.

Eltérések:

2 <i>És berne (sajtóhiba!)</i>	FMIV
<i>én,</i>	R, NN, FMIV
6 <i>felfigyel,</i>	R, NN, FMIV
7 <i>A dolgok rendre tőlem</i>	FMIV
11 <i>A lelkem száz temetői árny,</i>	R, NN, FMIV
12 <i>világ és én</i>	FMIV
20 <i>lassankint</i>	R, NN, FMIV
22 <i>hatalom jövő</i>	R, FMIV
24 <i>és szemfedő</i>	R, NN, FMIV

1115. A költőnek. A Reggel 1932. máj. 23-i számából. Keltezése: Szeged, 1932 május 12.

A vers címzettje: Terescsényi György (sz. 1890.), mérnök, író, újságíró. Első versei a Szegedi Naplóban jelentek meg. A 10. sor a Dávid hegedűje (1922) című verseskötetére utal. Ezt *Csevegés* című tárcasorozatában, a szegedi Hétfői Rendkívüli Újság 1922. szept. 4-i számában Juhász Gyula méltatta.

1116. Egy kedves vigasztalónak. A Szilágyi Ilona birtokában levő kéziratról. Megjelent A Reggel 1933. ápr. 3-i számában, Szeged, 1933. március 31. keltezéssel. Ugyanezzel a keltezéssel közölte a *Fiatalok, még itt vagytok!* című kötet (47. l.) is. A kézirat hátlapján Szilágyi Ilona följegyzése is ezt a keltezést adja. A körtörténet szerint azonban a költő márc. 29-én írta a verset: „Munka-kedve kezd visszatérni, a nap folyamán költeményt írt, melyet kiadás végett titkárnőjéhez juttattunk el.” Pótlólag hozzáírta a kezelőorvos: „Megjelent a Reggeli Újságban: Egy kedves vigasztalónak.”

A Reggel s nyomában az eddigi kiadások pontatlanul közölték. Így indokolatlanul három szabálytalan szakaszra tagoltan adják. E tagolásnak az a magyarázata, hogy a megfelelő helyeken a költő a megkezdett sort áthúzta, új sort kezdett, s ezáltal bizonyos hézag támadt a kéziratban, ami azonban semmiképpen sem szakaszt jelöl.

Javítások a kéziratban (áthúzott szavak):

12 *Belülről is*

22 *A teremtés*

Néha úgy érzem

A *kedves vigasztaló* Szilágyi Ilona, az idegklinika főápolónője, laboratóriumi asszisztens. Miskolczy Dezső professzor, a klinika igazgatója őt is megkérte, beszélgessen el időnként a költővel, próbálja földeríteni, kedvre hangolni.

Szilágyi Ilonától vett szóbeli közlés alapján (vö. Magyar Nemzet 1940. ápr. 7.) Magyar László a vers keletkezésének történetét így írja le:

„A nővér halkan nyitja az ajtót. Nesztelen léptekkel közeledik a költő felé és megáll mögötte. Percekig nézi, mint szorítja égő homlokát a hideg üveglaphoz. Sokáig nem meri megtörni a csendet és megzavarni bánatát. De aztán föltámad szívében a segítség, a vigasztalás vágya. Jó lenne birokrakelni a fájdalommal, szelíden félrevonni azt a barna bánatfátyolt, mondani valamit: szépet, megnyugtatót, vigasztalót, biztatót.

— Szépen süt a nap — mondja halk, muzsikáló szóval és kezével szelíden a kezéhez ér.

Nem válaszol, nem mozdul, de szívét melegség járja át. A kedves vigasztaló hang simogatásként öleli át. Nézi a téli kertet a hideg ablaküvegen keresztül és látja, hogy valóban süt a nap. A fénysugarak átszűrődnek a lombtalan ágakon, rácsordulnak a hóra, bearanyozzák a fagyos göröngyöket. Szépen süt a nap, szépen, vigasztalóan.

A nővér halkan kimegy a szobából, mögötte nesztelenül becsukódik az ajtó és a költő ismét egyedül marad.

Egyre jobban érzi, hogy szépen süt a nap és úgy szeretné ezt a szép napsütést megköszönni a nővérnek, a kedves vigasztalónak.

Leül az asztal sarkához, papírlapot húz maga elé és írni kezd...

A nővér másnap megtalálta az eldugott verset és boldogan vitte, mutatta a doktornak. Az orvosok elolvasták, analizálták, kiszámították a képletét és örömmel újságolták egymásnak, hogy a költő ismét a gyógyulás útján halad, mert a maga fájdalma, bánata oldódni kezd már a világfájdalomban.” (Magyar László: Milyen volt szökecsége. Nagyvárad, 1942. 49—50. l.)

A költő a verset egy kis cédula kíséretében adta át Szilágyi Ilonának. A cédulán a következő zilált, egyenetlen írású sorok:

„Egy szegény, szerencsétlen betegől
fogadja végtelen
hálálja [így] jelöl
e sorokat:

Juhász Gyula”

1117. **Önarckép.** Vincent van Gogh levele testvéréhez. Elveszett. A Szilágyi Ilona birtokában levő kéziratról. Közölte a Délmagyarország 1933. ápr. 16-i, A Reggel 1933. ápr. 24-i, a Napkelet 1934. márc. 1-i száma, majd a *Fiatalok, még itt vagyok!* című kötet (42–43. l.) is. A Reggelben Szeged, 1933. április 22. keltezéssel.

A Reggel közlésében az alcímből hiányzik az *Elveszett* szó; itt és a Napkeletben az 5. sorban *Tizián* neve *a*-val szerepel.

A közlések rendkívül pontatlanok. (Pl. 19. sor: *vétkeimért*, 20. sor: *gazdagítani*; 28. sor: *legcsodásabb*; a 33. sor végéről lemaradt a *mind* szó stb.) A kézirat jobb felső sarkában a költő lerajzolta önarcképét.

Javítások a kéziratban (áthúzott szavak):

12 *Akik bizony a hasznosabb* (az utolsó szót áthúzta; utána még egy szó van, de ezt olvashatatlaná tette áthúzásával.)

15 *Okos dologba fognék.* (Véglegesre javítva.)

20 A *gazdagítani* szó előtt áll egy áthúzott szó, szintén *gazdag*... betűcsoporttal kezdődik, nehezen olvasható az áthúzogatóstól.

26 A *boldoggá* szó után egy olvashatatlaná törölt szó van.

A kézirat hátulján a versnek változatát kezdte el a költő, de áthúzta:

Önarckép
Vincent van Gogh levele testvéréhez.
(Elveszett.)

Egy csendes házbán élek én ma, testvér,
Egy kertben, aki Isten kertjét vágytam
Lefesteni, de

Az Ismeretlen Mester elhibázott,

Van Gogh sorsa éppúgy foglalkoztatta a költőt, mint *Baudelaire*-é, vagy általában az egyetemes kultúra nagy, beteg zsenijeinek tragédiája. Vö. *Baudelaire halála, Borús szonettek.* Van Goghról tárcát is írt, idegklinikai élményeit is átvetítve a nagy holland festő életébe. (Vö. Ö. 1: 301–304. l.) Már ebben leírja e vers végső mondanivalóját: „*A képek, amelyeket nem bírtunk megfesteni, visszajárnak.*” (Uo. 302. l.)

A körtörténet följegyzése szerint a verset a költő 1933. ápr. 8-án írta. Szilágyi Ilonának a kéziratra írt megjegyzése szerint március 30-án.

A Napkelet közlésére vonatkozik a költő panasza, melyet Féja cikke őrzött meg: „Panaszkodik, hogy most hozta az egyik folyóirat két versét, egyik barátja küldte be, tudtán kívül és sajtóhibák vannak bennük. Ez gyöttri napok óta.” (Magyarország, 1934. márc. 21.) Vö. a *Magyar tél* jegyzetével.

1118. **Panasz.** A Szilágyi Ilona birtokában levő kéziratról. Megjelent a Délmagyarország 1933. szept. 10-i, a Napkelet 1934. márc. 1-i számában és a *Fiatalok, még itt vagyok!* című kötetben (26. l.), 1933 szeptember 2. keltezéssel. A kéziratban, idegen kézírással ugyancsak ez a dátum áll.

Az eddigi közlések rendkívül pontatlanok. (Pl. a 4. sorból elhagyták a *nem* szót.)

A kézirat egy összehajtott nyolcadíves papírlap. Jobb oldalán van az alapszöveg, bal oldalán ugyanennek javítgatott fogalmazványa. A vers címe itt még: *Disztelen ének...* Az alapszöveg kéziratán is olvasható még ennyi: *Disz, de ezt a költő áthúzta.*

A lap bal oldalán levő fogalmazvány változatai és javításai:

- 3 *csörrenő avar* (véglegesre javítva)
- 4 *Melynek halottai már nem kísértének.* (Véglegesre javítva.)
- 6 *Alkonyati egek*
- 7 *Mint az ó omladék,* (véglegesre javítva) *melyen magában ül*
- 10 *csak magának valaki,*
- 11 *a szürkén bágyadó,*
- 14 *Mint a füst, néma vád,*
- 15 *Miért* (áthúzva)
- 16 *Mindegy De néki* (áthúzva) *De mindegy az neki,*
- 20 *ki hoz békét*
- 21–22 *A költő mondja ezt, az óra, a beteg,* (áthúzva)
A költő mondja ezt, reménytelen beteg,
A költő mondja ezt, szegény elátkozott,
- 23 *Szegény elkárhozott, a könnye sem pereg,*
- 24 *Disztelen ének ez, mely* (áthúzva)

Javítások az alapszöveg kéziratán:

- 22 *Kölő, elk* (először így kezdődött volna a sor; az utolsó három betűt áthúzta)
- 24 *Mint a* (áthúzta)

Javításként a 19. sor *lelke* szava után vesszőt tettünk.

A körtörténet szept. 6-án jegyzi föl: „Valamivel élénkebb, jobb hangulatú, verset ír, néha élcelődik.”

1934

1119. *Egy hangszer voltam...* A Nyugat 1934. okt. 1-i számából. Először a Délmagyarország 1934. szept. 16-i számában jelent meg, *Szeged, 1934 szept. 3.* keltezéssel. A Nyugatban *Szeged, 1934 szeptember* keltezéssel. Megjelent még a Délmagyarország 1935. febr. 2-i számában *Hangszer voltam* címmel, majd a *Fiatalok, még itt vagyok!* című kötetben (35. l.). Kéziratának hasonmását közölte Pásztor József a Színház 1946. máj. 23–29-i számában.

Eltérések:

A 2. sor végéről hiányzik az írásjel a Délmagyarország 1934-es közlésében; a Délmagyarország 1935-ös közlése a *szenvedés* szót nagy kezdőbetűvel írja; ugyanitt az 5. sor végéről hiányzik az írásjel.

Juhász Illésné Babits Mihályhoz 1934. okt. 18-i levelében többek között a következőket írja:

„Kötelességemnek tartom k. Író Úrral közölni, hogy szegény Gyula fiam, bár még mindig nyomott kedélyállapotban van az idegklinikán, szeptember eleje óta több verset írt, amit orvosai jó jelnek vesznek.

Ezúton csatolom 3 új versét, ami még nem jelent meg, ha esetleg a Nyugatban fel tetszik tudni használni.

Az okt. 1-i Nyugatban megjelent három versét nem tudom, ki küldhette be, azok a Délmagyarországban is megjelentek.

Az érte küldött honoráriumot ezúton köszönettel nyugtázom.”

Babits Juhászéhoz 1934 novemberében küldött válaszában egyebek között a következőket írta:

„Sajnos, a versek ilyenformán lekéstek a Nyugat múlt számáról, sőt a 15-i számról is, mely már készen áll. Ha azonban közben nem jelentek meg másutt, nagy örömmel fogom őket a decemberi számban elhelyezni (mely egyúttal már karácsonyi szám is lesz.) Ha közben másutt megjelentek volna: talán van újabb?

Az október elsején megjelent verseket Gyulának egy barátjától kaptuk s főleg azért közöltük, hogy Gyula érezze, mennyire becsüljük őt, s mennyire kívánjuk munkásságát a Nyugat számára.” (Lev. 236—237. l.)

A levélhez csatolt három új versből kettőt tudunk azonosítani: minden bizonnyal a *Mint az alvajáró* és a *Venit summa dies* címűek. A Délmagyarországban is megjelent versek: a *Béke*, *Temetés* és az *Egy hangszer voltam*. A verseket valószínűleg Magyar László küldte be. Föltűnő, hogy a Délmagyarországban együtt megjelent négy versből a Nyugat hármát közölt; a *Móra Ferencnek* címűt nem közölte.

A körtörténet szept. 10-én, 20-án, 30-án jegyzi föl, hogy a költő verseket r. Címeket nem ad.

1120. Móra Ferencnek. Az OSzK Kézirattárában őrzött kockás notesz-lapon levő kéziratról. Itt a címe rövidítve: *M. F.-nek*. Először a Délmagyarország 1934. szept. 16-i számában jelent meg *Szeged, 1934. szept. 5.* keltezéssel. Ugyanaznap, a Magyar Hírlap 1934. szept. 16-i számában, Juhász Gyula ismét dolgozik című cikkében közölte Magyar László is. Megjelent a *Fiatalok, még itt vagyok!* című kötetben (60. l) is. Egy gépirata Juhász Gyula saját kezű aláírásával, de idegen kéztől származó keltezéssel (Szeged, 1934. szept. 5.) Csongor Győző birtokában van.

Írásjelekben mutatkozó eltérések:

3 <i>hivatik</i>	D
<i>hivatik.</i>	FMIV
<i>aranyával,</i>	FMIV
9 <i>meghűt régi</i>	D, MH
10 <i>álmodott.</i>	D, MH, FMIV
11 <i>álmodót</i>	D, FMIV
14 Nem kezdődik új szakasz	FMIV
<i>gondon</i>	D, MH
16 <i>veled</i>	D, MH, FMIV

Javítások a kéziraton:

11 *S akít* (áthúzta, a véglegesre javította.)

20 *Most* (áthúzta) *Mint a szivarnak* (áthúzta és a végleges szöveget írta fölé.)

Javításaink:

6, 25 A sor végére vesszőt tettünk; a 6. sor végére a FMIV közlésével egyezően, a 25. sor végére pedig analógiás alapon, de mind a két helyen a helyesírás követelményei szerint.

Az ekkoriban írott versek megszületésének körülményeiről Magyar László idézett cikkében a következőket írja:

„Most, néhány hét óta, megint kimenekült a klinikai fehér szobába. Megunta, elviselhetetlennek találta önkéntes szobabörtönét és felcserélte az önkéntes klinikai börtönnel. Ott sétálgat az őszi sugaras délelőttönként

a klinika Kálvária úti kertjében, nézi a föléje boruló lombok lassú sárgulását és a temetéseket. A Kálvária út Szegeden a temetések útja. A belvárosi temetőbe vezet és minden gyászmenet, minden gyászkocsi itt vonul el a klinika előtt és — Juhász Gyula elrévedező tekintete előtt. Sárguló lombok, temetések között, őszi napfényözönben remetéskedik a költő, nem fogad senkit, még az édesanyját sem, elzárkózik mindenki elől, de azért állapotában beállt már a döntő változás. Ennek a változásnak olyan dokumentumai vannak, amelyekre kell, hogy felfigyeljen a magyar irodalom értékeinek minden számontartója. Versek ezek a dokumentumok, új versek, frissen írtak, amelyekkel a klinika orvosait is meglepte a költő. Hiszen esztendőök óta nem írt, ha mégis papírra vetett titokban néhány sort, azt szomorúan tépte össze, mielőtt láthatta, elolvashatta volna valaki.

Ezekben az új versekben teljes pompájával mutatkozik meg a régi Juhász Gyula friss, töretlen ereje, a régi Juhász Gyula szomorúsága, a régi Juhász Gyula csöndes, szomorú hangja. És ezekből az új versekből — frissek még, alig néhány naposak — az orvosok a betegség biztos múlását olvassák ki.

Öt új Juhász-vers született meg az idei szeptember első hetében és az öt közül az egyiket, talán a legszebbet, a legmegkapóbbat, az elköltözött barát és fegyvertárs, Móra Ferenc emlékének szentelte a költő. Ezt a verset szeptember 5-én írta Juhász Gyula. . .”

Az öt vers valószínűleg: *Egy hangszer voltam, Móra Ferencnek, Temetés, Béke, Váci szeptember 1899.*

1121. Temetés. A Magyarság 1934. szept. 16-i számából. Ugyanaznap jelent meg a Délmagyarországban is, majd a Nyugat 1934. okt. 1-i, a Temesvári Hírlap 1934. okt. 2-i számában s a *Fiatalok, még itt vagyok!* című kötetben (22. l.). Még egyszer közölte a Délmagyarország 1935. febr. 2-i száma.

A Délmagyarország, a Nyugat és a *Fiatalok, még itt vagyok!* című kötet közlésében a 12. sorban ismét *rohanni* áll (mint a 11. sorban). Ez bizonyára sajtóhiba: először a Délmagyarországban keletkezett, onnan került a Nyugatra és a kötetbe is. A Magyarság közlése látszik helyesnek. A Délmagyarország 1935. febr. 2-i újraközlése is ezt követi, *repülni* alakkal.

Amint Magyar Lászlónak a *Móra Ferencnek* című vers jegyzetében idézett soraiból is kitűnik, a szegedi idegklinikára előtt vitt az út a belvárosi temetőbe; a költő így gyakran lehetett tanúja temetési meneteknek.

A Magyarság levélpapírján Pethő Sándor és Bodor Aladár 1934. szept. 6-i levelükben kérnek verset a költőtől. „Szépen megkérnélek — szól egyebek közt a levél — a Magyarság szerkesztősége nevében, hogy még kiadatlan meglévő vagy megírandó verseidből küldenél egyet vagy inkább többet számunkra közlés végett. A tiszteletdíj természetesen ugyanaz, mint bármely lapnál. Megírandó versed még igensok van, örülnénk, ha ezután állandóan küldenél nekünk belőlük.” (A szegedi múzeumban.)

Ugyanitt van Bodor Aladár okt. 6-i levele, melyben megköszöni a küldött verset és újabakra ösztönzi a költőt. Egyúttal jelzi, hogy a kiadóhivatal folyósítja „a 15 pengőket”; nyilván ennyit kapott egy versért a Magyarságtól.

1122. Béke. A Délmagyarország 1934. szept. 16-i számából. Közölte még a Nyugat 1934. okt. 1-i száma, az Új Idők 1935. ápr. 28-i száma és a *Fiatalok, még itt vagyok!* című kötet (20. l.).

A Nyugat közlésében az 1. sor végéről hiányzik az írásjel. Itt a keltezés: *Szeged, 1934 szeptember.*

1123. Váci szeptember 1899. A Reggel 1934. szept. 17-i számából. Keltezése: *Szeged, 1934 szeptember.* Megjelent a *Fiatalok, még itt vagyok!* című kötetben (49. l.) ugyanilyen kelettel.

A Naszály hegység Váctól északra, a budai hegyek folytatása.
Vö. a *Szüzek, Primavera* és *Az őloé* című versekkel.

1124. Nietzsche. Kilényi Irma másolatáról. Keltezése: *1934. szept. 24.* Megjelent a *Fiatalok, még itt vagyok!* című kötetben (53. l.) ugyanilyen kelettel. Paku (2: 328., 374. l.) ugyanilyen kéziratot jelöl meg forrásául.

1125. Zászlók. A Magyarország 1935. ápr. 21-i számából. Megjelent a *Független Újság* 1935. máj. 19-i számában is, majd a *Fiatalok, még itt vagyok!* című kötetben (59. l.) *1934. szeptember 25.* keltezéssel. Paku (2: 329., 374. l.) ugyane napon kelt kéziratnak jelzi forrását. A Kilényi által készített másolaton ugyanez a dátum. Az egybevágó adatok alapján nincs okunk kétségbe vonni, hogy a vers az első megjelenés előtt fél évvel született.

1126. Mikes. A Paku-féle kiadásból (2: 329–330. l.). Forrása 1934. szept. 27-i keltezésű kézirat (uo. 374. l.). Megjelent a *Fiatalok, még itt vagyok!* című kötetben (55. l.) ugyanilyen keltezéssel. Itt a 8. sor végén hibásan kérdőjel áll.

1127. Ifjuság. A Reggel 1935. márc. 26-i számából. A *Fiatalok, még itt vagyok!* című kötetben (17. l.) *1934 szeptember 30.* keltezéssel, s ugyanilyen keltű kéziratnak jelzi forrását Paku (2: 330., 375. l.) is. Ezért helyeztük el megjelenésénél korábban.

A *Fiatalok, még itt vagyok!* kötet és a Paku-kiadás a következő eltérésekkel közli:

5 *lelkünkbe volt*
11 *harc.*
12 *akarsz,*

1128. A bölcs. A *Fiatalok, még itt vagyok!* című kötetből (56. l.). Keltezése: *1934 szeptember 30.* Ugyanilyen keltezésű kéziratnak jelzi forrását Paku is (2: 331., 375. l.).

1129. Kazinczy. A Paku-féle kiadásból (2: 332. l.). Forrásul 1934. szeptemberi kéziratot jelöl meg (uo. 375. l.). Ugyanilyen keltezéssel közli a *Fiatalok, még itt vagyok!* című kötet (54. l.). Megjelent a Magyarország 1935. febr. 2-i számában, durva sajtóhibákkal:

3 *szövé a magyarság*
8 *Kint az,*
11 *az újabb idők.*

A *Fiatalok, még itt vagyok!* című kötetben a 12. sor végén vessző van.

1130. Mint az alvajáró. A Nyugat 1934. dec. 1-i számából. A *Fiatalok, még itt vagyok!* című kötetben (23. l.) keltezése *1932 október 2.* Ez azonban

aligha valószínű: a jelzett időben a költő a klinikán volt, a kórtörténet szerint, súlyos állapotban, elgyöngülten.

Az évszám azonban elírás, a hónap és nap kelte helyes: 1934. okt. 2-i születésű vers lehet. Ezt erősíti, hogy a Nyugathoz a költő édesanyja 1934. okt. 18-i levelében küldte el (ld. az *Egy hangszer voltam* jegyzetét), s a vele együtt küldött *Venit summa dies* című vers keltezése a *Fiatalok, még itt vagyok!* című kötetben 1934. okt. 4.

A 3. sor végére — a 7. sor analógiájára és a *Fiatalok, még itt vagyok!* című kötettel egyezően — vesszőt tettünk.

A *Fiatalok, még itt vagyok!* című kötet közlésében a vers kétsoros szakaszokra tagolódik.

1131. Venit summa dies . . . A Nyugat 1934. dec. 1-i számából. A *Fiatalok, még itt vagyok!* című kötetben (31. l.) keltezése 1934. október 4. Ez valószínű is, mivel a költő édesanyja ezt a verset is 1934. okt. 18-i levelével együtt küldte el Babits Mihályhoz. Vö. az *Egy hangszer voltam* és a *Mint az alvajáró* című versek jegyzetét. Az 1. sor végén mi pótoltuk a vesszőt.

A *Fiatalok, még itt vagyok!* című kötet a 4. sort pontatlanul közli. (*És nem segít az átok, sem a sírás.*)

1132. A jövő vetése. A *Fiatalok, még itt vagyok!* című kötetből (28. l.). Itt és Pakunál is (2: 332—333., 375. l.) keltezése: 1934 október 5. Megjelent a Dél-magyarország 1934. okt. 31-i számában. Itt a 7. sor végén vessző van, és a 16. sor végétől hiányzik az írásjel.

1133. Októberi éj. A Magyarság 1934. okt. 6-i számából.

A 12. sor a közlésben így kezdődött: *S nem alszik. . .* Ez azonban sajtóhiba: a szótagszám és az értelem egyaránt azt követelte, hogy a *nem* szót töröljük.

1134. Szavak. A Reggel 1934. nov. 26-i számából. Keltezése: *Szeged, november végén.* A *Fiatalok, még itt vagyok!* című kötetben (40. l.) keltezése: 1934 október 6. Paku (2: 279—280., 372. l.) 1929. nov. 26-i megjelenésűnek mondja, ugyancsak A Reggelben, ez azonban elírás a keltezetlen kivágot alapján. Kötetbeli közlése rendkívül pontatlan.

1135. Augustus. Az Ünnep 1934. nov. 8-i számából. Megjelent még ugyancsak az Ünnep 1934. dec. 12-i számában, változatlan szöveggel, bizonyára tévedésből, majd A Reggel 1935. dec. 30-i számában és a *Fiatalok, még itt vagyok!* című kötetben (12. l.). Itt és a Paku-féle kiadásban (2: 333., 375. l.) keltezése: 1934. okt. 8.

A Reggelben és a *Fiatalok, még itt vagyok!* című kötetben a következő, nyomdahiából eredő eltérések:

Cím: *Augusztus*
3 *született*
7 *állam*
8 *szolgáival,*
13 *gondolta; hogy*
16 *felé.*

1136. Sors. A *Fiatalkok, még itt vagyok!* című kötetből (46. l.). Keltezése: 1934 október 8. Paku ugyanilyen keltű kéziratot jelez forrásául (2: 333—334., 375. l.).

1137. A szobor. Az Új Idők 1935. márc. 24-i számából. Közölte még A Reggel 1935. okt. 21-i száma (*Szeged, október 9.*) keltezéssel, és a *Fiatalkok, még itt vagyok!* című kötet (36. l.) 1934 október 9. keltezéssel. Ez a keltezés valószínű is, hiszen a Reggel keltezése nem vonatkozhat 1935-re, mert már előbb, márciusban megjelent a vers.

Minden valószínűség szerint a szegedi Kossuth-szoborról szól.

1138. Michelangelo. A Reggel 1934. okt. 15-i számából. Keltezése: *Szeged, 1934 október 12.* Megjelent a *Fiatalkok, még itt vagyok!* című kötetben (33. l.), ugyanezzel a keltezéssel.

A Reggel szerkesztőségének 1934. nov. 1-i levele szerint e versért a lap 20 P. honoráriumot fizetett.

Rafael Urbinóban született.

1139. Régi nyári éj. Az Új Idők 1934. okt. 14-i számából.

1140. Zsolozsma. A Magyarság 1934. okt. 28-i számából.

1141. Gyermeektemető. A Délmagyarország 1934. okt. 31-i számából.

A Kilényi-gyűjteményben megvan a versnek Kilényi által másolt szövege. Ez alá Kilényi ezt írta: „1934. szeptember hó.” Egyéb adat híján ezt nem tartottuk elegendőnek a korábbi besoroláshoz.

1142. Harangjáték. A Magyarság 1934. dec. 25-i számából. Közölte még A Reggel 1935. dec. 9-i száma és a *Fiatalkok, még itt vagyok!* című kötet (37. l.).

Változatok A Reggelben és a *Fiatalkok, még itt vagyok!* című kötetben:

1 <i>A pillanat,</i>	R
7 <i>A napok,</i>	R, FMIV
8 <i>Mint vándorok,</i>	R
9 <i>Az élet,</i>	R

Javításunk:

Az 1. sor végére és a 6. sor *vándorok* szava után vesszőt tettünk.

1143. És mégis... A Magyarság 1934. dec. 25-i számából. Közölte a *Fiatalkok, még itt vagyok!* című kötet (15. l.) is, majd a szegedi Városkultúra 1936. jan. 31-i száma, Magyar László cikkében.

A költőnek a technika, ezen belül a repülés iránti vonzalmára ld. a *Győzelmi elégia* című vers jegyzetét.

Simonka György 1958. aug. 11-i levelében e versről a következőket írja:

„Valamikor a 20-as évek végén, talán 1928-ban, de lehet, hogy előbb egy-két évvel, egy pesti útja alkalmával másfél órára meglátogatott engem Gyula, mátyásfüldi otthonomban. Tavaszi, vagy őszi nap volt, kissé hűvös, de a kertben ültünk le, ott beszélgettünk. (Emlékezőemben valami olyasféle

dereng, hogy ugyanakkor Sz. Szigethy Vilmos is Pesten járt — mintha ezt említette volna nekem akkor Gyula). Belőle csak úgy áradt a fáradtság s — amit én már régen is így határoztam meg: a halál-ösztön. De egyszerre felzúgott fölöttünk néhány gyakorló repülőgép. Ő hosszan elnézte az aeroplánokat, majd papírt-ceruzát vett elő s hirtelen, szinte gondolkodás nélkül, leírta »És mégis...« c. versét az örvénybe tévedt repülőről. Hogy akkor született-e a vers, vagy már előbb, azt nem tudom, de akkor úgy láttam s most is azt kell hinnem, hogy abban a negyedórában s itt, az én kertemben keletkezett.”

A közlés érdekes, s el kell hinnünk valóság-magját. Ellenben problematikus, hogy mikor történt a dolog: a húszas évek végén, legkésőbb 1929-ben járhatott Juhász Gyula Mátyásföldön; a vers viszont csak 1934 végén jelent meg, ami Juhász verseinek történetében szokatlan késést jelentene. Amíg tehát vagy korábbi megjelenésről, vagy korábbra keltezett kéziratról nincs adatunk, a megjelenésnél korábbra nem tehetjük a vers keletkezésének időpontját.

Az bizonyos, hogy a költőt egész életében foglalkoztatta a repülés, mint az emberi akarat próbatétele, diadala. 1929-es szanatóriumi füzetében találjuk a következő thematát:

„Ikarus éneke
Drámai költemény. Euripides nyomán.
A nagy zuhanók:
Lucifer, Phaethon, Ikarus,
A tudomány vértanúi:
Archimedes, Montgolfier-fivérek.”

1144. Zene. A *Fiatalkok, még itt vagyok!* című kötetből (27. l.). Először a Délmagyarország 1934. dec. 25-i számában jelent meg. Itt a keltezése 1934. december.

Eltérések (a Délmagyarországban):

5 *örömet a*
16 *elhalón*
19 *a bánat.*

1145. Remeteség. Az Új Idők 1935. vízkereszti (jan. 6-i) számából. Megjelent a *Fiatalkok, még itt vagyok!* című kötetben is (50. l.).

A kötetben a 8. sor végén hibásan vessző van.

Bár ez a vers 1935-ben jelent meg, keletkezését 1934-re kell tennünk, mivel Juhász Illésnének Babbitshoz írott levele szerint (ld. a *Fák* jegyzetében) 1934 vége óta nem volt a költő kezében toll. Így a megjelenés rendjében ugyan, de 1934-es versekként adjuk a hátralevő verseket is.

1146. Emlék. Az Új Idők 1935. febr. 10-i számából. Megjelent a *Fiatalkok, még itt vagyok!* című kötetben (45. l.) is.

Vö. a *Móra Ferencnek, a jubileumára* című vers jegyzetével.

1147. Fák. A Nyugat 1935. áprilisi számából. Megjelent A Reggel 1935. szept. 16-i számában és a *Fiatalkok, még itt vagyok!* című kötetben (34. l.).

Eltérések:

2 fényben,

8 levél, én elenyészek.

12 felmutatják.

FMIV

R

R, FMIV

Özv. Juhász Illésné Babits Mihályhoz írott 1935. márc. 10-i levelében küldte el a Nyugathoz Juhász Gyulának ezt a versét és az *Ének Bukosza Tanács Ignácról* című versét. Többek között ezeket írta:

„Köszönettel nyugtázom a múlt hóban küldött honoráriumot Gyula fiam verséért s egyúttal két újabban írt versét csatolom, ha alkalmilag sorát ejtethik.

Sajnos, jobbat állapotáról most nem írhatok, e verseket még a múlt év végén írta, azóta nem volt toll a kezében.” (Lev. 237. l.)

1148. *Ének Bukosza Tanács Ignácról*. A *Fiatalkok, még itt vagyok!* című kötetből (48. l.). Megjelent a Nyugat 1935. áprilisi számában. Itt az 1. sor *vén* szava után vessző van, viszont a 11. sor végéről hiányzik az írásjel.

Espersit naplójában egy 1925. okt. 12-i bejegyzés szerint Juhász Gyula este baráti társaságban mesélt az öreg szegedi kecskedudásról apró anekdotákat. (Vö. Tiszatáj, 1956. 336. l.) Másnap, október 13-án novellát írt ugyanerről (vö. Péter László: Espersit János. 42. l.), s ebben az előző este elbeszélte motívumokat is földolgozta. (Eredetileg *Régi muzsika* volt a címe, később *Muzsikák* címmel jelent meg. Vö. Ö. 2: 59–63. l.)

Csonka Bukosza (pontosabban *Bukusza Tanács Ignác* (1846–1927) egykori szegedi vízimolnár, nagyhírű bőrdudás. Arcképét közli Kovács János Szeged népe című néprajzi monográfiája (Szeged 1901.) 461. lapján. Parasztlakodalmaiban, havi búcsúkor duttyánokban, rekrutákat utcán kísérve dudálgatott. Jellemző, hogy a nevéből képzett ige: bukuszál, a szegedi népnyelvben annyit jelent: bőrdudán játszik. Vö. Bálint Sándor: Szegedi Szótár. Budapest 1958. 1. köt. 197. l.

Vásárhelyi Júlia cikke szerint (Délmagyarország, 1940. febr. 4.) Dalnoki Lajos A pesti gyerek című népszínművének bemutatója alkalmával, a szegedi Mikszáth-jubileumkor, 1910. jan. 9-én szerepelt az öreg dudás a szegedi színpadon a darab csőszfogadási jelenetében.

Vö. még a *Fák* jegyzetével.

1149. *Élet*. A *Fiatalkok, még itt vagyok!* című kötetből (18. l.). Más megjelenését nem ismerjük. Paku nem közli; Tolnai (355. l.) forrása azonos a miénkkel. A Kilényi-gyűjteményben megvan egy Kilényi kezétől származó másolata. Ebből úgy látszik, hogy ez a másolat volt a kötetbeli közlés forrása, s ennek téves olvasatából származott a kötetbeli közlés 5. és 6. sorának szövegromlása is. A kötetben ugyanis e sorok így szerepelnek:

Keservesen szólt a sipláda,

Únt dallamot kavarva és ócska, kopott

Kilényi másolata hosszúkás, keskeny papírlapon (kutyanyelven) van; ezen nem fért ki az első sor, ezért így írta:

Keservesen szólt a sipláda,

ócska

Únt dallamot kavarva és kopott

Ezt olvashatta a kötet szerkesztője vagy szedője úgy, ahogy megjelent. Ezenkívül még a következő javításokat kellett tennünk:

11 A mondat belsejében állott és kötőszót a szótagszámnak megfelelően s alakra rövidítettük, és a sor végére vesszőt tettünk.

12 A sor végére vesszőt tettünk.

UTÁNZATOK, RÖGTÖNZÉSEK, TÖREDÉKEK

1904—5

1150. (A legnagyobb poéta . . .) A Nagy Maca birtokában volt kéziratról. *Kiadatlan.* Úr György szerint (Juhász Gyula életregénye. Kézirat. 92—93. l.) Nagy Maca emlékkönyvébe írta e sorokat, tehát nem töredék. A címet mi adtuk. Időrendi helyét a Nagy Maca-féle füzet keletkezési ideje (1904—5) alapján jelöltük ki.

1907

1151. Ady Endre: *Héjja-nász az avaron. Rokkanások az éjszakában.* A Máramarosmegye 1907. máj. 31-i számából. *Kötetben először. Jim* aláírással. *Utánzatok* főcímmel. Az első vers 1. sora végére vesszőt tettünk.

1152. Farkas Imre: *Lira.* A Máramarosmegye 1907. jún. 7-i számából. *Kötetben először. Jim* aláírással. *Utánzatok* főcímmel. Közölte a Szeged és Vidéke 1907. júl. 28-i száma is; itt a 3. sorban a *hordoztam* szó után nincs vessző. Az alapszöveg 5. sora végéről hiányzó vesszőt a Szeged és Vidéke közlésével egyezően pótoltuk.

1153. Endrődi Sándor: *Anakreoni dal.* A Szeged és Vidéke 1907. júl. 28-i számából. *Kötetben először.* Először a Máramarosmegye 1907. jún. 14-i számában jelent meg, *Jim* aláírással. Mindkét helyen *Utánzatok* főcímmel. *Változatok* (a Máramarosmegyében):

A 7. sor után még két sor:

Vesszen a ronda lőre

A mismás és a vinkó!

13 *Engedjük folyni bátran!*

1154. Ábrányi Emil: *Jogot a népnek.* A Szeged és Vidéke 1907. júl. 28-i számából. *Kötetben először.* Először a Máramarosmegye 1907. jún. 21-i számában jelent meg *Dózsa György szobránál* címmel és még két versszakkal, *Jim* aláírással. Mindkét helyen *Utánzatok* főcímmel.

Változatok (a Máramarosmegyében, az első szakaszban):

5 *mondja:*

6 *mindenekfelett,*

7 *épít,*

Javításunk: a 7. sor végére a Máramarosmegye közlésével egyezően vesszöt tettünk.

Az elhagyott — és egy szellemes sorral pótolta — két szakasz így hangzik:

*Jogot a népnek! Mert ha nincs joga,
Ádáz, hatalmas daccal harcba száll.
Ezer marok szorul ökölbe és
Ezer torok süvölti, hogy: halál!
Jogot a népnek: Ó de semmi áron
Nem tűrhetem, hogy nemzetünk jogán
Rést üssenek, hogy holló lakmározzék,
Ott, hol dalolt az édes csalogány!*

*És becsülöm a munkát, tisztelem
A munkást, aki elvárja a bért,
Kinek kinek magáét! Kenyeret
A koldusnak s a költőnek babért!
De hogy a latifundium s lateiner,
E két alap, melyen a haza áll,
Hitvány kezektől aljas porba dőljön,
Nem engedem! Van mindenben határ!*

A kihagyott rész 4. sorában eredetileg így volt:

hol: halál!

Nyilván sajtóhiba; kijavítottuk.

1155. Erdős Renée: Sappho. A Máramarosmegye 1907. jún. 28-i számából. *Kötetben először. Jim* aláírással. *Utánzatok* főcímmel.

1156. Csizmadia Sándor: Hajnalban. A Szeged és Vidéke 1907. júl. 28-i számából. *Kötetben először.* Először a Máramarosmegye 1907. jún. 28-i számában jelent meg. *Jim* aláírással. Mindkét helyen *Utánzatok* főcímmel.

Változatok (a Máramarosmegyében):

6 *hortyog és motyog*

8 *Az arca tüzel, a gyomor korog.*

Csizmadia Sándor Hajnalban című verseskötetéről Juhász Gyula az Egyetemi Lapok 1905. jan. 25-i számában kritikát írt.

1157. Nyár. A Szeged és Vidéke 1907. aug. 15-i számából. *Kötetben először. Jim* aláírással. *Utánzatok* főcímmel.

A ciklus fölött a következő, minden bizonnyal Juhász Gyulától származó „kopf” olvasható:

„A múltkor a magyar líra néhány jelesétől közöltünk utánzatokat. E jelesek azért jelesek, mert a lapok elől hozzák a verseiket, darabonként öt forintért vagy ingyen. Most a kevésbé jeleseket utánozzuk, akiket enyhén szólva, nyári költőknek vagy Innen-Onnan költőknek is nevezhetnénk.”

Feleki Sándor (1865—?): orvos, költő és műfordító. Több verseskötete, Lenau-fordítása ismeretes.

Szabó Sándor (1892—1918): Máramaros megye alispánja, költő, 1904-től a Petőfi Társaság tagja. Vö. Grezsa, ItK. 1957. 355. l.

Fülei Szántó Lajos (1851—1910): erdélyi költő. Három verseskötete jelent meg.

1158. Papri-kabaret. A Szegedi Paprika 1907. dec. 15-i számából. *Kötetben először.* Jim aláírással.

Az 1. sor végére mi tettünk vesszőt; a 4. sorban a *szegedvárosi* szó nagy kezdőbetűs; a 24. sorral egyezően kis kezdőbetűsre javítottuk. A 7. sor *dziu-dzsiu* szavai közé mi tettünk kötőjelet.

A *Szegedi Paprika* helyi élc lap volt.

1159. Szegedi önarcképek. A Szeged és Vidéke 1908. jan. 1-i számából. *Kötetben először.* Jassz aláírással.

A Szeged és Vidéke ugyanaznap sz. (8. l.) a vidám szilveszteréjszakáról beszámolva közli, hogy a Kass-kávéházban lezajlott mulatságon Békefi Lajos énekelte e verset. „A kupléja szövegét: a szegedi önarcképeket Juhász Gyula írta.”

Javításaink:

8 A *Rózi* szó előtti gondolatjelet — a többi versszak analógiája alapján — töröltük.

28 Az *az* névelőt a szótagszám követelményei szerint mi póoltuk.

58 Az eredeti *eggyik* szót helyesbítettük.

71 A sor végéről hiányzó írásjelet mi póoltuk az értelem szerint leghelyesebb kettősponttal.

Az egyes portrék a következőkről szólnak:

1. *Felhő Rózi* (sz. 1878): 1905—1911 között a szegedi színház operett-énekesnője.

2. *Wimmer Fülöp* (1854—1934): a Szegedi Kenderfonógyár igazgatója, a szegedi közélet ismert alakja, a Színügyi Bizottság tagja, a Kereskedelmi és Iparkamara elnöke (1916-tól), a Gyáriparosok Országos Szövetségének vezető tagja, munkásnyúzó, nagyhírű szoknyavadász.

3. *Kormányos Benő* (1871—1944): ügyvéd, városatya; híres volt bőbeszédűségéről.

4. *Pillich Kálmán* (1840—1922): ügyvéd, városatya, a szegedi közélet ismert alakja, a városi közgyűlés másik nagybeszédű szónoka.

5. *König Péter* (1870—1940): a városi zeneiskola igazgatója, Juhász Gyula sógora.

6. *Beck István* (1848—1912): városi osztályjegyző, tb. tanácsnok, a katonai ügyosztály vezetője, magyar ruhában járó, jellegzetes szegedi alak. Móra írt róla nekrológot (Szegedi tulipántos láda. Budapest 1936. I. köt. 155—157. l.)

7. *Békefi Lajos* (1871—1951): színész, 1906—1910 között a szegedi társulat tagja.

8. *Lázár György* (1851—1915): polgármester, akit Ady egyik c. ikkében 1913-ban „a legszeretnivalóbb literary gentleman”-nek nevezett.

9. *Kass János* (1857—?): szegedi kávéház-tulajdonos.

1908

1160. Dal a három diváról. A nagyvárad Szabadság 1908. máj. 9-i számából. *Kötetben először.* Közölte Hegedűs Nándor (It. 1958. 134. l.).

A vers a lap Színház körül rovatából való. Előtte ez olvasható:

„A »Három feleség« előadásának még egy érdekességéről beszélnek a kulisszák mögött. Várady Aladár karmester megkérte Juhász Gyulát, az ismert nevű poétát, írjon valami aktuális kuplét, amelyhez »ő szerezné« a zenét. A poéta eleget tett a felhívásnak és a következő csinos strófákat adta át Váradynak:” [itt következik a vers.] A vers után az áll, hogy mégsem került be a darabba, mert a karmester nem talált hozzá illő dallamot, másrészt pedig a primadonnáknak nem tetszett a szöveg.

Az operett Lehár Ferenc alkotása; a három díva — Hegedűs szerint — *Károlyi Leona* (sz. 1877.), *Diósi Nusi* (sz. 1884.) és *Batizfalvi Elza* (sz. 1883.).

A darabról a költő *Juhar* álnévvel kritikát írt a váradi Szabadság 1908. máj. 8-i számába.

1161. Nusi dala. A váradi Szabadság 1908. máj. 12-i számából. *Kötetben először.* Név nélkül. Főcím: *Színházi önarcképek.* Szerzősége a *Szegedi önarcképekkel* való összevetés után, továbbá annak ismeretében, hogy Juhász ekkor a Szabadság rendszeres cikkírója, s a megelőző színházi paródiának is írója, nem lehet kétséges. Úgy látszik, egy tervezett sorozat első és egyetlen darabja ez.

A 21. sorhoz megjegyezzük, hogy Nyárai Antal máj. 11-én kezdte meg váradi vendégszereplését. Juhász 12-én *Jim* aláírással cikket írt Nyáraitól a Szabadság hasábjain, s kiemelte a neves színész népszerűségét a váradi nők körében.

1162. Kánikulai strófák. A Nagyvárad 1908. jún. 21-i számából. *Kötetben először.* Közölte Hegedűs Nándor (It. 1958. 134—135. l.). *Jim* álnévvel.

A 33. sor végére vesszőt tettünk.

Hegedűs Nándor magyarázata:

„A nagyváradi vízmű nem bírta ki a kánikulában folytatott nagy víz-pazarlást és ezért a városi tanács elrendelte, hogy az udvarokat és tereket sugárcsővel nem szabad locsolni. Ugyanakkor tárgyalták azt a problémát, hogyan lehetne a Köröst hajózhatóvá tenni. — 36-ik Rácz Laci cigányprimás a nagyváradi Pannónia kávéházban játszott. — A Zöldfa kávéházban Rédei Szidi, a Szigligeti színház volt énekesnője lépett fel más szerződés hiányában. Juhász verse arra céloz, hogy a nagyváradi Rhédey-kertben épített nyári színpadon, ahol a Szigligeti színház társulata játszott, nincs Rédei Szidéhez hasonló énekesnő és ennek mégis a brettlin kell fellépnie. — Virágcsata: a nagyváradi jogászfijúság nyári mulatsága a közeli Püspökfürdőben. A virágok között elrejtettek néhány új arany húszkoronást a szerencsés megtaláló számára. — Hofbauer Pál: az Osztrák—Magyar Bank nagyváradi fiókjának akkori főnöke. — A *Simplicissimus* című müncheni élelapp a bécsi császári jubileumi ünnepségek alkalmával sértő magyarellenes rajzot közölt, amiért a nagyváradi kávéházakban bojkottálták a lapot. — Arany verse: az 1861-ben írt befejezetlen *Cynizmus* című »alkalmi szesszenés«, amely az *Allgemeine Zeitung* magyargyalzó cikkével polemizál és két verssorának ez a refrénje: »ne bántsuk a kutyát: harap!»

A *Simplicissimus*-üggyel kapcsolatosan a költő (*j. gy.*) monogrammal *A Simplicissimus* címmel vezércikket is írt a Nagyváradi Napló 1908. jún. 20-i számában.

1163. Aktuális strófák. A Szeged és Vidéke 1908. júl. 15-i számából. *Kötetben először.* Jim álnévvel. A 13. sor végére mi tettünk vesszőt. A 12. sor végére, a 4., 8. és 16. sorok analógiájára pont helyett fölkiáltójelet tettünk. *Felhő Rózs*i bizonyára vendégszereplést tervezett Bécsben. *Makó Lajos* (1854—1908) a kolozsvári Nemzeti Színház tagja, majd jónévű vidéki színigazgató, 1905-től haláláig a szegedi színház igazgatója. *Fodor Ella* (sz. 1883.) 1907—1911 között a szegedi színház művésznője. *Szűcs László* szegedi színész.

1164. A novella. A Szeged és Vidéke 1908. júl. 16-i számából. *Kötetben először.* Jim álnévvel. A 6. és 18. sor végére, valamint a 7. és 18. sorokban mi tettünk vesszőt.

A novella: az 1881. LX. t. c. végrehajtási törvényt módosító és kiegészítő 1908. XLI. t. c., az ún. végrehajtási novella.

Bíró: Bíró Lajos.

Molnár: Molnár Ferenc.

Szomaházy: Szomaházy István (1866—?) divatos elbeszélő.

Sassi: Sassi Nagy Lajos (1867—?) szegedi polgári és felső kereskedelmi iskolai tanár (1894-től), ez időben a Független Magyarország közoktatási rovatvezetője. A Szeged és Vidéke előző számaiban vitája volt Juhász Gyulával a Sassi Nagy által javasolt AMKE (Alföldi Magyar Közművelődési Egyesület) kérdésében. (SzéV, 1908. júl. 14—15.)

Günther: Günther Antal (1847—1920) 1906 és 1909 között igazságügy-miniszter, később a Kúria elnöke. Mint miniszter, ő adta ki a végrehajtási novellát.

1165. (Camille Desmoullins...) A Szeged és Vidéke 1908. júl. 16-i számából. *Kötetben először.* Az öt soros kis vers a költő *Jegenye* álnévvel frott cikkének végén található.

1166. Elégia. A lóvasút miatt. A Szeged és Vidéke 1908. júl. 17-i számából. *Kötetben először.* Jim álnévvel.

A szegedi villamosvasút 1908 nyarán épült, és szept. 15-én indult a próba-járat. Addig — 1857 óta — lóvasút bonyolította le a helyi közlekedést. A lóvasút tulajdonosának fia, Rosenfeld Viktor, a költő osztálytársa volt. (Vö. Úr György: Juhász Gyula ifjúsága. 51. l.)

1167. Aktuális strófák. A Szeged és Vidéke 1908. júl. 18-i számából. *Kötetben először.* Jim álnévvel. A 14. sor végére mi tettünk vesszőt.

A színházak nyári szünetében a színészek alkalmi társulásokat szerveztek kabaré-műsorok előadására.

1168. A medve. A Szeged és Vidéke 1908. júl. 22-i számából. *Kötetben először.* Jim álnévvel.

A Vágból Rózsabegy környékén egy megnyúzott hulla-törzset fogtak ki: elrendelték fölboncolását, és ekkor kiderült, hogy nem ember, hanem — medve!

Az 1—2. sor Garay János: Magyar hölgy, a 9—10. sor Petőfi Sándor: Ha férfi vagy, légy férfi... című versének travesztiája.

1169. A Caruso. A Szeged és Vidéke 1908. júl. 23-i számából. *Kötetben először. Jim* álnévvvel. Az 5. sor végére mi tettünk vesszőt.

Enrico Caruso, a híres olasz operaénekes felesége megszökött. (Vö. SzéV, 1908. júl. 21.)

1170. Aktuális strófák. A Szeged és Vidéke 1908. júl. 24-i számából. *Kötetben először. Jim* álnévvvel.

Báró Barkóczy Sándor (1857—1925) miniszteri tanácsos, a közoktatásiügyi minisztérium középiskolai ügyosztályának vezetője, a híres „fekete báró”, nem állt föl egy polgári esküvő alkalmával; ezzel a polgári házasságkötés elleni ellenszenvét akarta kifejezni. A botrány miatt a parlamentben nagy fölháborodás tört ki, számos baloldali képviselő interpellált az ügyben.

Disida Lajos fehértemplomi polgármester a *Gotterhalte* éneklése alkalmával nem állt föl.

1171. Aktuális strófák. A Szeged és Vidéke 1908. júl. 25-i számából. *Kötetben először. Jim* álnévvvel.

Kiss Jánosné, egy mosoda tulajdonosának a felesége, férjét hamis távirattal elküldte otthonról, s távollétében eladta a mosodát. A pénzzel, ezüstneműkkel megszökött a szeretőjével. (SzéV, 1908. aug. 13.)

1172. Aktuális strófák. A Szeged és Vidéke 1908. júl. 26-i számából. *Kötetben először. Jim* álnévvvel.

A 11. sor végén levő hibás pontot vesszőre javítottuk.

1173. A szakáll alkonya. A Szeged és Vidéke 1908. júl. 29-i számából. *Kötetben először. Jim* álnévvvel. A 10., 16. és 19. sor végére vesszőt tettünk.

Gróf Bathyányi Tivadár (1859—1931) ekkoriban a függetlenségi és 48-as párt egyik vezető alakja.

A karlócai szerb egyházi kongresszus aznap ült össze a pátriárka megválasztására.

1174. Aktuális strófák. A Szeged és Vidéke 1908. júl. 30-i számából. *Kötetben először. Jim* álnévvvel. Megjelent a Nagyváradai Napló 1908. aug. 2-i számában is. Innen közölte Hegedűs Nándor (It. 1958. 143—144. l.).

A 3. sor végéről hiányzó vesszőt — a Nagyváradai Naplóval egyezően — pótoltuk. A Nagyváradai Naplóban a 10. sor hibásan így van:

Gotterhaltét járunk,

E napon még nem dőlt el a karlócai pátriárka-választás. A jelöltek tárgyaltak Günther Antal igazságügyminiszterrel. Később Zmejánovics Gábor verseci püspök lett a karlócai pátriárka.

Júl. 25-én a török szultán életbe léptette az 1876-os polgári demokratikus alkotmányt, amely az országot elindította a polgári fejlődés útján.

1175. Az ünemelő polgár. A Szeged és Vidéke 1908. aug. 1-i számából. *Kötetben először. Jim* álnévvvel. A 3. sorban tévesen *fölradjom*, a 18. sorban *nékem* áll. A 15. sor *föllebbező* szavában az *l-t* mi kettőztük meg; a 17. sor végére vesszőt tettünk.

A Háztulajdonosok Egyesülete a városi szabályrendelet módosítását kérte, hogy emelhesse a lakbéréket.

Polónyi Géza (1848—1920): ügyvéd és híres függetlenségi politikus, a Fehérvár-kormány igazságügyminisztere 1907 februárjáig. Nagyhatású szónok.

Czimer Károly (1858—1930) szegedi középiskolai igazgató, helytörténetíró föllebbezett a részére tévesen alacsonyabbra megállapított adókvetés ellen.

1176. Operett-világ. A Szeged és Vidéke 1908. aug. 4-i számából. *Kötetben először. Jim* álnévvel.

Az 1—4. sor valószínűleg utalás arra a biztatásra is, mely a váradiak részéről éppen a költőnek szólt és az *Atalanta* megírására ösztönözte őt ezekben a hónapokban.

A 14. sorban említett kőszínház a parlament.

1177. Töftőf-nóta. A Szeged és Vidéke 1908. aug. 5-i számából. *Kötetben először. Jim* álnévvel. A 10. sor végére vesszőt tettünk.

Fedák Sári (1879—1955): a századelő ünnepelet operettszínésznője.

Petrás Sári (1888—1930): énekesnő, ekkoriban a Király Színház művésznője. A tízes években külföldön, Bécsben, Berlinben, Londonban, majd Amerikában vendég szerepelt. Gyulafehérvár mellett fölborult az autója, erre utal a vers.

Gróf Eszterházy Pál (1861—?) ez időben külügyminiszteri osztályfőnök.

1178. Anakreoni légdal. A Szeged és Vidéke 1908. aug. 8-i számából. *Kötetben először. Jim* álnévvel.

A *Patrie* és a *Vaterland* francia és német kormányozható léghajók nevei. A *Vaterland* — Zeppelin gróf konstrukciója — aug. 5-én délután 500 méter magasban fölrobbant.

A költő előző napon vezércikket írt az események kapcsán a repülésről (*A hódító Ikarusz*. SzéV, 1908. aug. 7.).

A vers címét vö. a három nappal előbb megjelent komoly tárgyú *Anakreoni dallal* (222. sz.).

1179. A korona. A Szeged és Vidéke 1908. aug. 9-i számából. *Kötetben először. Jim* álnévvel.

A cím alatt kopf: „*A perzsa sah zálogba csapta koronagyémántjait.*”

1180. Szomorú strófák. A Szeged és Vidéke 1908. aug. 12-i számából. *Kötetben először. Jim* álnévvel. A 12. sor végére mi tettünk vesszőt.

DEMKE: Dél-Magyarországi Közművelődési Egyesület.

EMKE: Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület.

FEMKE: Felvidéki Magyar Közművelődési Egyesület.

Astra: a magyarországi román irodalmi és kulturális egyesület rövidített neve. Központja Nagyszebenben (1861-től).

Matica: teljesebb nevén *Matica Slovenska* — szlovák irodalmi társulat (1862-től).

Zsivéna: helyesen *Živéna*, női nemzeti egyesület, tagjai háziiparral (csipkeveréssel, fafaragással, kosárfonással) foglalkoztak.

1181. Simon Judit. — Hír a falunkból. — A Szeged és Vidéke 1908. aug. 13-i számából. *Kötetben először. Jim* álnévvel.

Kiss József hasonló című versének (1875.) ötletéből kiindulva egy napi-hír nyomán született.

1182. Aktuális strófák. A Szeged és Vidéke 1908. aug. 18-i számából. Kötetben először. Jim álnévvel. A 11. és 19. sor végére mi tettünk vesszőt.

1183. A falusi kis lány Pesten. A Szeged és Vidéke 1908. aug. 22-i számából. Kötetben először. Jim álnévvel. A 22. sor végéről hiányzó írásjelet kettősponttal pótoltuk.

Nagy Endre (1877—1938) a magyar kabaré megteremtője. 1907 óta a fővárosban tevékenykedett, és éppen ezekben a napokban alapította meg Modern Színpad néven kabaré-színházát.

László Rózi (sz. 1908.) színésznő ugyancsak ekkor lett a budapesti Bonbonnière Cabaret bérlője.

1184. Aktuális strófák. A Szeged és Vidéke 1908. aug. 23-i számából. Kötetben először. Jim álnévvel. A 25. sor végére mi tettünk vesszőt.

Szatymazon sok szegedinek volt tanyája, szőleje; a 6. sor gúnyos utalás arra, hogy a nagyzolók nagy garral Velencébe készültek és titokban Szatymazon töltötték szabadságukat. — A villamosnak eredeti tervek szerint aug. 20-án kellett volna megindulnia; később szept. 1-re halasztották, de éppen a vers megjelenésének napján jelent meg a hír, hogy csak szeptember második felében indulhat az első kocsi.

Stefánia: park a Tisza-part szegedi oldalán.

Kass: kávéház, a mai Hungária.

1185. Aktuális strófák. A Szeged és Vidéke 1908. aug. 25-i számából. Kötetben először. Jim álnévvel. Az 5. sor végére vesszőt tettünk.

A kioszk: a szegedi vár megmaradt része, amelyet nyári vendéglőként használtak. A szegedi tisztviselők kaszinója volt. Móra Ferenc tárcát írt róla *A kioszk* címmel. (Szeged, 1924. jún. 8.)

1186. Aktuális strófák. A Szeged és Vidéke 1908. aug. 26-i számából. Kötetben először. Jim álnévvel.

Caillaux Maurice francia pénzügyminiszter, Széll Kálmán barátja, Budapestén járt. „Jön a francia tőke” — ezzel a mondással értékelte látogatásának jelentőségét a korabeli sajtó. A Szeged és Vidéke júl. 22-i számának egy riportja közöl egy beszélgetést a francia miniszterrel; erre utal a költő:

„Wekerlének nagy többsége van és biztosan meg fogja szavaztatni az adótörvényt. De az ország nincs megelegedve vele.” „Az ország soha sincs megelegedve adótörvényekkel — mondotta mosolyogva a miniszter. Ezzel felállt és meghajtotta magát. A kihallgatásnak vége volt.”

Előkelő idegen: angol eredetű kifejezés, nálunk Tisza István használta 1903-ban, azóta lett szállóigévé.

Honny soít qui mal y pense: gazember, aki rosszra gondol; francia szállóige, az angol térdszalag-rend jelmondata.

1187. Aktuális strófák. A Szeged és Vidéke 1908. aug. 28-i számából. Kötetben először. Jim álnévvel. A 17. sor végéről töröltük a fölösleges vesszőt.

Krivány János, az aradi árvaszék börtönből kevéssel azelőtt szabadult sikkasztója, rálőtt feleségére.

A Szeged és Vidéke aug. 26-i száma hírt közölt arról, hogy az európai hírú szélhámos, a „köpenicki kapitány” Budapesten tartózkodik.

1188. Szeptember. A Szeged és Vidéke 1908. szept. 4-i számából. *Kötetben először.* **Jim** álnévvel.

Pán: a görög pásztoristen, s jelképesen maga a természet, amely őszkor aludni tér és tavasszal éled újjá.

1189. Őszi strófák. A Szeged és Vidéke 1908. szept. 10-i számából. *Kötetben először.* **Jim** álnévvel. A 9. és a 13. sor végére mi tettünk vesszőt; a 14. sor végi fölösleges vesszőt töröltük.

Jánosszállás: tanyaközpont Szeged határában, a pesti vasútvonal mentén. Szatymaz mellett a szegediek másik kedvelt nyaralóhelye.

1190. A metzi bárdok. A Szeged és Vidéke 1908. szept. 16-i számából. *Kötetben először.* Megjelent az Aradi Közlöny 1908. szept. 17-i számában is. Valószínűleg innen (forrását nem jelölte meg) közölte Hegedűs Nándor (It. 1958. 136. l.). **Jim** álnévvel.

A cím alatt a következő kopf:

„*Vilmos császár Elzász-Lotharingiába automobilozott. A francia határon hirtelen visszafordult.*”

Vilmos császár, uralkodásának megkezdése óta ekkor, szept. 11-én lépett először, inkognitóban, francia földre. Egy óra hosszat tartózkodott a határon túl, a francia Vogézek szépségében gyönyörködött. A francia kormány utasította a határőröket, hogy autóját ne állítsák meg.

1191. Az előkelő idegen. A Nagyvárad 1908. szept. 25-i számából. *Kötetben először.* — *im* álnévvel. Közölte Hegedűs Nándor (It. 1958. 136–137. l.).

A vers hátterét nem sikerült kiderítenünk. Nyilván egy máramarosszigeti barátjának váradai látogatásáról van szó. A címet vö. az 1186. sz. vers jegyzetével.

1192. Spanyol románc. A Nagyvárad 1908. okt. 3-i számából. *Kötetben először.* — *im* álnévvel. Közölte Hegedűs Nándor (It. 1958. 137. l.).

A 6. és 11. sor végére vesszőt tettünk.

Hegedűs magyarázata:

„XIII. Alfonz spanyol király feleségével, Ena királynéval Budapestre érkezett. A látogatás alkalmával az a hír keringett, hogy bombamerénylet készül a spanyol királyi pár ellen. Kiderült azonban, hogy az a »bomba« amelyet a rendőrség a feljelentésben megjelölt helyen talált, villanydrót-kanóccal ellátott, ártalmatlan szurokgolyó volt. Juhász Gyula szerette ezekben a bökversekben a parodisztikus formát. Itt Heine spanyol románcának (Spanische Atriden) motívumait alkalmazza.”

1193. A hó. A Nagyvárad 1908. okt. 21-i számából. *Kötetben először.* **Jim** álnévvel. Közölte Hegedűs Nándor (It. 1958. 137–138. l.). Az 5. sor végére és a 15. sor *hó* szava után mi tettünk vesszőt.

1194. Balkáni idill. A Nagyvárad 1908. okt. 24-i számából. *Kötetben először.* Jim álnévvel. Közzölte még a Szeged és Vidéke 1908. okt. 27-i száma. Közzétette Hegedűs Nándor (It. 1958. 138. l.). A 9. és 18. sor végére mi tettünk vesszőt.

A cím alatt a következő kopf:

„György herceget az apja, Péter király arcul ütötte s kidobta a palotájából.”
Vö. még: a *György urfi* című verssel és jegyzetével.

1195. Katonadal. A Nagyvárad 1908. nov. 7-i számából. *Kötetben először.* Jim álnévvel. Közzölte Hegedűs Nándor (It. 1958. 138–139. l.).

A cím alatt kopf: „Egy közhuszár megölte magát.”

Az 5. és 6. sor végére mi tettünk vesszőt.

A Nagyvárad ugyanaznap híre szerint Farkas Mihály közhuszár föl-
akasztotta magát.

1196. A plurális. A Nagyvárad 1908. nov. 12-i számából. *Kötetben először.* Jim álnévvel. Közzétette Hegedűs Nándor (It. 1958. 139. l.). Megjelent a Szeged és Vidéke 1908. nov. 14-i számában is.

Hegedűs magyarázata:

„Andrássy Gyula, a koalíciós kormány (1906–1910) belügyminisztere 1908. november 10-én terjesztette be a képviselőházban választójogi javaslatát, amely plurális szavazati joggal biztosítja az ösztályuralmat; bizonyos kategóriáknak kettős, sőt hármas szavazatjogot adva. A plurális választójogról előzetesen már sok hír jelent meg, de ezeknek nem adtak hitelt; de íme mégis valóság lett. Juhász Gyula szellemesen gúnyolja ki az esetet: íme van miniszteri ígéret, amit mégis beváltak. Mivel a Nagyvárad című lap, ahol ez a vers megjelent, az akkori kormány félhivatalos lapja volt, Juhász Gyula csak ilyen enyhe formában mondhatta el a véleményét a plurális választójogról, ami egyébként soha nem emelkedett törvényerőre.”

1197. Nincsen, nincsen!? Az Est 1923. dec. 25-i számában közölt kéz-
irathasonmásról. Az 5. sor végére mi tettünk vesszőt. Az Estben Lestyán Sándor közölte Ady Endre: Nincsen, nincsen!? címmel, „A nagy költő ismeretlen verse, amely fordulatot jelent fejlődése megítélésében” alcímmel. Lestyán e cikkében közli Adynak Pásztor Bertalanhoz, a váradi Szabadság segéd-szerkesztőjéhez intézett levelét, majd Pásztor nyilatkozatát az „Ady-vers” történetéről. Pásztor szerint Ady egy szombaton délben késve hozta be szokásos vasárnapi versét, miután Pásztor már egy másik váradi költőnek a versét adta le a nyomdába. „A verset tehát — mondja Pásztor — az íróasztalom fiókjába tettem. De nem került rá sor sem a következő, sem az utána következő szombaton, mert Ady ettől kezdve mindig pontosan szállította az új verseket. Nem tudnám a napot vagy a hónapot határozottan megmondani, hogy Adynak ez a verse mikor került az íróasztalom fiókjába, annyi bizonyos, hogy 1900 első felében tettem ott el.”

Földessy Gyula a versről a következőket mondotta Az Est munkatársának (uo.):

„Minden jel arra mutat, hogy Ady állítólag 1900 elejéről való verse csakugyan eredeti Ady-vers. Ami elsősorban meglepő, hogy mennyire közel áll ez a vers a későbbi Ady-versekhez! Az Ady-izgalmak, Ady-frázisok, Ady sajátos, új lendületei nyugtalanul háborognak benne. Ady költészetének

fejlődéstörténetében nem fog lehetni szó nélkül elhaladni e mellett a vers mellett. Az öröm, a szépség, a szerelem, a bűn, a bánat, a pénz nagybetűs mithizálásai először itt jelentkeznek és csak jó egy pár év múlva találkozunk velük viszont.

Égésben véve igen-igen érdekes Ady-leletnek tekintem ezt a költeményt s egyik-másik frázisában olyan nagy ígéretűnek, melynek méltó beteljesülése volt a későbbi Ady-költészet.”

Babits Mihály nyilatkozata:

„Én is biztosra veszem, hogy ez a vers igazi Ady-vers: és biztosra kell venni azt is, hogy abból a korai esztendőből származik. Technikájának fiatalosan keresetlen nekilendülése ép annyira mutatja ezt, mint a kétszavas cím. Ez a korai dátum az érdekes! Ebből az évből való a Még egyszer kötet legrégebb darabja, mely bizonytalannal megmutatja már Adyt: de mennyivel nyíltabban megmutatja ez a most megtalált vers! Mennyivel nyíltabban szakít az elődök versével, szavaival, strofájával! És itt a talány, itt a kérdés. Miért maradt ki ez a gyöngy a Még egyszer gyöngysorából? Megfeledezett volna róla a költő? Alig elképzelhető: bármely más verséről ennek a korszakának könnyebben hihetnők ezt. Vagy úgy találta, hogy ez a gyöngy színével és formájával kiütne a többi közül? Es a másik kérdés. Hogyan van az, hogy a költő évekkal megelőzte saját fejlődését: s aztán újra kezdte a lépcsőt, melyről egy pillanatra felrepült? Mi riasztotta el? Mi nyugította vissza? Mindenkint, akit a költői fejlődés lélektana érdekel, izgatni fog e vers és dátuma.”

Móricz Zsigmond még határozottabban érezte a vers keltezésének anakronizmusát. Nyilatkozatában ezt mondta:

„Nem hiszem, hogy ez a vers 1900-ból való. Nem hiszem, mert érettebb, mint annak a kornak minden kísérlete nála. Ha a nagyváradi kötetét végigolvassuk, meglep, hogy olykor már teljes tisztaságú sorok csengenek ki, néha egészen homályos s mélyen dágványos önképzőkori deklamációból.

Első érzésem az volt, hogy ha ez a vers valóban 1900-ból való, akkor Ady magától találta meg magát, keresztezés nélkül. De azóta belegyőződtem, hogy az lehetetlen. Ez a vers korai, de abból a korból való, mikor már kialakult az Ady-világzemplélet, sőt az Ady-ideológia is. Tehát alig hiszem, hogy 1903 előtt írta volna.

Egyebek közt azért sem hiszem, mert ha ez egy oly korai véletlen lobbanás lett volna, a költő azt soha el nem feledi s messze lobogtatja saját önérzetének díszét.

Azt azonban hiszem, hogy Ady a nagyváradi verseinek csak kis részét vette fel köteteibe, sőt hogy az ott frott verseinek jórésze elkallódott s még sokáig lehet várni s remélni, hogy ismeretlen Ady-versek bukkannak ki régi levelek fenekéről.

Ez a vers mindenesetre egyik első „nagy verse”. Ez az ő szava azoknak a verseinek jellemzésére, amelyek a legreprezentánsabb darabjai.

Rám divinatiószzerűen hatott. Első olvasás alatt azt mondtam: ismerem ezt a verset. Annyira szűzen és éretten adja Adyt, egész 1908-ig való erejével.

S e versen át meg lehetne magyarázni, mi az az Ady-homályosság. Mikor e verset írta, nyilván egy szavát sem értette a korabeli redaktor s eldobta: ma minden legkisebb szava él és egyszerű, mint a kijelentés.”

Kosztolányi Dezső Az Est 1923. dec. 30-i számban különvéleményt jelentett be: véleménye szerint a verset nem Ady, hanem Juhász Gyula írta. Kosztolányi Az Est munkatársának a következőket mondta:

„Karácsony este egy társaságban olvastam először azt a verset, melyet Ady Endrének tulajdonítanak. Szinte felkiáltottam, hogy ez a vers nem Ady Endrétől való. Miért? Azért, mert nem tőle való. A sugallat, mely a művészi dolgokat összefogja, első pillanatban nem látja még az okokat, csak az okok eredőjét, nem tud, csak érez.

De a helyes és jó sugallat többnyire meg is indokolható. Minthogy pedig egyesek firtatták, mire alapítom kétségeimet, illetve bizonyosságomat, részletezni próbáltam az okokat. Mindenekelőtt a vers formája túlságosan zárt, keményen művészi. Adynak volt egy kezdő korszaka, mikor Ábrányi Emil hatása alatt írt, régi, romantikus hagyományok rabságában. Ebből az időből semmiesetre sem származhat. De a későbbiből sem, mikor már maradandó költeményei megszülettek. Mert akkor a régi, kötött formát sokkal inkább meglazította. A vers írója a parnassien úton jár. Ady Endre sohasem volt parnassien. Ennek a költeménynek minden szava úgyszólván egy-egy epigramma, fölkiáltójellel. Ady Endre nem igen használt fölkiáltójellet. A címe: Nincsen, nincsen!? (felkiáltójellel és kérdőjellel) szintén más stílusra vall. Rímei (és volt — félholt — stb.) összerakottságukban és újságkeresésükben sem mutatnak rá. Pár perc múlva ezt mondtam: a vers szerzője senki más nem lehet, mint Juhász Gyula barátom, a szegedi költő.

Támogatta nézetemet azon észrevételem, hogy noha benne már az ismert Ady-frazeológia jelentkezik, a fogalmak, illetve a jelképek nagybetűvel való írása (Semmi... Minden...), olyan fogalmak és jelképek is nagybetűvel szerepelnek itten, melyek tudtommal Ady egyetlen versében sem fordulnak elő ilyen alakban. (Vigasz... Világ Középe...) Főképp két szó volt szememben gyanús. Szépség és Bűn, s ez a két szó is Juhász Gyulához vezetett, ki első köteteiben művészi szépségrajongásról tett tanúságot, gyakran beszélt a Szépségről és Bűnről, arról a nagy, alkotó Bűnről, amelyről Nietzsche prédikál, akiért fiatalon együtt lelkesedtünk.

Meggyőződésemet már karácsony estén tudattam Magyar Elekkel, a Magyarország szerkesztőjével, hangsúlyozva, hogy még akkor is Juhász Gyula írta ezt az álcás Ady-verset, ha a mai időben egy és más okért nem lenne talán hajlandó vállalni a szerzőséget; ő írta, mert az ő lelke van benne. Később külső bizonyítékokat is kerestem. Több kéziratom van Ady Endrétől is, Juhász Gyulától is. Juhász Gyula a verseinek gondosan, hosszú tépelődés után ad címeket. (A cím is a vers belső szerkezetéhez tartozik.)

Sok kéziratán négy-öt címet is találni, melyet később laza vonalakkal áthúz, mint a kézirat hasonmásán. (Kivándorlók.) Ady kézíratain ez alig fordul elő. Ha ő töröl, akkor egészen eltünteti, amit ír. Nem akarja, hogy belássonak a bűvöskonyhájába. Ezenkívül pedig a betűk, amint az a nálam levő kéziratokból is világosan kitetszik, egészen Juhász Gyuláéi, annyira hasonlatosak hozzájuk, hogy minden írásszakértői boszorkány-tudomány nélkül is már az első pillanatban felöltik azonosságuk. Adytól körülbelül ebből a korszakból, 1907-ből van egy hosszú kéziratom, az a tárcsa, melyet első verseskönyvemről írt, s az azt igazolja, hogy a verskézirat egyetlen betűje sem hasonlít az övéihez, noha a verskézirat írója — helyyel-közzel, így például az aláírásnál is — több-kevesebb sikerrel utánozni igyekezett Ady kezevonását. Viszont az is bizonyos, hogy a Pásztor Bertalan közölte levél csakugyan Adytól való. Még egy külső érv. Juhász Gyula fiatal korában sokszor lila tintával írt, mint Riedl tanítványai általában. A kérdéses vers kézírata is lila tintájú.

Most már csak egy kérdés maradt hátra, egy lélektani probléma, melynek megoldására szintén vállalkozom. Mint lehetséges az, hogy egy oly jónevű, kitűnő költő, mint Juhász Gyula, egyszer, dicsőséges költőtársa neve alatt írt verset, illetve elhullajt egy kéziratot, melyet később bizonyára el is felejt, s csak évek múlva találnak meg egy szerkesztőségi írófiókban? Erre vonatkozóan is felelhetek. Indulásunk idején évekig szinte naponta összejöttünk. Juhász Gyula, az öntudatos művész, már akkor pompás stílusérzékkel rendelkezett, s tréfából, közös multságunkra gyakran előttem is írt verseket ferencvárosi diákszobám asztalán, ennek vagy annak a modorában, az illető költő kezevonását és stílusát utánozva.

Utóbb, m kor Szegeden a jubileumán voltam, mutatott egy verset, melyet az én verses-ciklusom, — A szegény kisgyermek panaszai — mod orában költött, s oly kísértetiesen adta vissza hangját, hogy sokakat megtévesztethetne. Ezek afféle galambepéjű karikatúrák, művészi kísérletek és szeszélyek, melyeket nem szánt a nyílvanosság elé. Nem olyanok, mint amelyeneket Karinthy honosított meg, ki keményen jellemez, stílus-kritikával is él, s végül a verset elbillenti az irrealitás és torz szimbolum felé, hanem egy költő teljes és feltétlen beleolvadása egy idegen lélekbe. Ilyen ez is. Ő, aki a nagyváradai szerkesztőség tagja volt, egy ízben, nem tudom mi célból, bizonyára Ady-verset is akart írni, melyből minden külsőség ellenére is az ő szava szólal meg, s ezt a kéziratot találta most meg Pásztor Bertalan úr, ki maga is csak annyit említ, hogy fiókja rendezése közben bukkant rá, s csak abban bizonyos, hogy 1900 első felében temethette el.

Hogy a vers mégis feltámadt, az örvendetes. Mert szép vers. Nem Ady Endréé, hanem Juhász Gyuláé. Nem 1900-ból származik, hanem sokkal későbbi időből. Az a vers, melyet Ady átadott Pásztor Bertalannak, más lehet, és azóta valószínűen elkallódott valahol. Babits Mihály, Földessy Gyula és Móricz Zsigmond, mindhárman bizonyos fenntartással és csodálkozással szóltak a leletről, főként az időpontra nézve. Örvendek, hogy kétségüket megerősíthetem. Kötelességem kilépni a teljes igazsággal, minthogy az igazság ebben az esetben bizonyítható is, s lelkiismeretem parancsolja, hogy megóvjam a jövődő magyar irodalomtörténetet a tévedéstől.

Én azonnal karácsonyesti tapasztalatom után levelet írtam Szegedre, Móra Ferenc író társamnak, a Somogyi Könyvtár igazgatójának, röviden közöltem vele, amit fentebb elmondtam s minthogy Juhász Gyulával mindaddig nem akartam érintkezni, míg véget nem ér hosszadalmas, de talán nem egészen érdektelen lélektani detektív munkám, őt kértem meg arra, hogy kérdezze meg magától Juhász Gyulától, ki írta ezt az állítólagos Ady-verset?

Levelemre tegnap éjjel érkezett meg a sürgönyválasz, mely így szól:

Juhász Gyula írta.

Móra

Móra Ferenc tehát Juhász Gyula vallomását tudatja velem és a nyilvánossággal. Több mondanivalóm nincsen. De kívánatosnak tartanám, hogy ezek után most már maga Juhász Gyula is nyilatkozzék az irodalomtörténeti ügyről, mely előttem így is vitán felül tiszta. Az igazság az, amit kifejtettem. Minden szavamért helytálok.”

A Szeged 1923. dec. 30-i száma Az Est két cikke alapján rövid tudósítást közöl a vitáról, majd hozzát teszi: „Egyébként Juhász Gyula, aki most meghülés

miatt gyengélkedik, bizonyára maga fog nyilatkozni az érdekes kérdésben.” A költő nyilatkozatát Az Est 1924. jan. 20-i száma közölte:

„— Kosztolányi Dezső irodalmi detektív munkája sikerrel végződött, a kérdéses verset valóban én írtam. Írtam pedig Nagyváradon, 1908 végén, a »Világ közepéhez« címzett körsparti kocsmában, éjnek évadján, borozgatás közben. Amolyan komoly Ady-imitációnak készült, mint a franciák mondják: à la manière Ady Endre.

A verset nem a nyilvánosságnak szántam s írtam ilyent s ehhez hasonlót nem egyet, de százat. Nem csodálkoznék, ha még sok ilyen ismeretlen Ady-vers kerülne napvilágra.

Pásztor Bertalan kedves nagyváradai kartársammal együtt dolgoztam a Nagyvárad-nál. A »Nincsen, nincsen!« kéziratát minden valószínűség szerint otthagytam a »Világ közepén« pirosabroszos asztalán s mivel Pásztor csak később jöhetett oda, mikor megtalálta, nem tudta, hogy a verset nem Ady írta. Mint Ady-verset vitte magával, mint Ady-ereklyét őrizte s mint Ady-ereklyét adta oda Az Est-nek.

Még csak annyit, hogy Ady kezevonását is igyekeztem utánozni, a stílszerűség kedvéért, kivált a vers vége felé, az aláírásnál. Én egyébként teljesen osztoom Kosztolányi Dezső szakértői véleményét, mely fényes bizonyítéka annak, hogy a költő intuíciója fölér a tudomány bizonyosságával. . . .”

Az Est ugyane cikkében még egyszer megszólaltatja Pásztor Bertalant, aki Kosztolányi, sőt Juhász nyilatkozatával szemben azt bizonygatta, hogy a kéziratot magától Adytól kapta, s ez — mivel ő 1900-ban föl hagyott az újságírással — nem történhetett máskor, mint a korábban is jelzett időpontban. Juhász nem dolgozott a Szabadságnál, és vele csak jóval később, 1908-ban ismerkedett meg: mindketten „bejáró munkatársai” voltak a Nagyváradnak. Jó viszonyban voltak, de ő nem járt soha a „Világ közepébe”. „Így — mondja Pásztor — ki van zárva, hogy Juhász Gyula valaha is átadott volna nekem egy ilyen Ady-stílusú verset. Ha ezt a verset Juhász írta, úgy célja volt vele, s nem hagyta volna egy kocsmai asztalon.”

„Juhász Gyula — fejezi be nyilatkozatát Pásztor — jóhiszeműen téved. Sőt Kosztolányi Dezső is téved, ami annál szembetűnőbb, mert Kosztolányi Dezső egyszer már elismerte a versről, hogy Ady-vers! Ezt nemcsak én mondom, hanem Hatvany Lajos is, ki egy bécsi újságban válaszol Kosztolányinak Az Est-ben megjelent fejtegetéseire.”

A cikk ezután idézi Hatvany állásfoglalását:

„Állítom és bizonyítom, hogy a verset valóban Ady Endre írta. Pásztor Bertalan ugyanezt a verset, Ady eredeti kéziratában, melyet én igazán jól ismerek, 1919 márciusában felhozta hozzám a Pesti Naplóhoz. Én ott nyomban megmutattam munkatársaimnak, Kosztolányi Dezsőnek, s egyikünknek sem volt egy pillanatig sem kétsége aziránt, hogy valóban Ady műve az eddig ismeretlen költemény. Nyomban elhatároztam, hogy az Esztendő című lapom március 20-i számában, vezető helyen közzéteszem a nagyértékű Ady-kéziratot. Kosztolányi nyomban lekopogtatta a kéziratot és maga vitte el a Pallas-nyomdába, ahol kiszedték és betördelték, de a bolsevizmus kitörése miatt az Esztendőnek ez a száma már nem jelenhetett meg. Én mindenképpen szerettem volna később megmenteni a lekopogtatott példányt, de nem tudtam megszerezni a nyomdából. Ilyen körülmények között, enyhén szólva, különösnek találok Kosztolányi Dezsőnek azt az állítását, hogy ő most olvasta először azt a verset, amelyet azonban nem Ady, hanem Juhász Gyula írt.”

Az újból megkérdezett Kosztolányi ezt válaszolta Hatvanynak és Pásztor-nak:

„Azt mondják, hogy a csillagászat a legbiztosabb tudomány. Van nála biztosabb is: a sugallat. Ennek alapján állítottam, amit állítottam s később bebizonyult, szinte természettudományos módon, hogy a bolygó, amely feltűnt, nem Ady Endréé, hanem, amint megjósoltam, Juhász Gyuláé. Maga Juhász Gyula is megerősíti ezt. Ebben nincs okom kétkedni sem nekem, sem senki másnak. Akik az ellenkező felfogást védik, mint például Hatvany Lajos is, csak emlékezetükre hivatkoznak, bizonyítani nem tudnak. Nyilván jóhiszeműen tévednek. Ezekután semmi mondanivalóm nincsen s a vitát a magam részéről végkép lezárom.”

Juhász Gyula 1924. jan. 24-i levelében Szalay Józsefnek írja: „*Az ál-Ady vers ügye kezd egyre érdekesebb lenni Az Estben. (És gondolom másutt is nem-sokára.) Hatvány is beleugrott a kútba: nem értem, nem értem ezeket a híres adyolágusokat! Én komolyabb tanulmányt írok erről az egész ál-endréről, lélektani, esztétikai és egyéb tekintetből.*” (Somogyi-könyvtár.)

Juhász Gyulának erről a tervezett tanulmányáról nem tudunk. De a költő ugyanezekben a napokban fejezte be *Ady és A Holnap* című esszéjét, melyben utal e versre. A tanulmányról Szalay Józsefhez valószínűleg 1924 első napjaiban írott (Szeged, 1924. keltezésű) levelében hallunk először: „*Bocsánat a késedelemért, de nem tudtam eddig mit csináljak ezzel az írással. Ha oly kegyes lennél legépeltetni, akkor valahová csak elküldeném.*” (OSZK Kézirattár.) Szalay valóban legépeltetette a kéziratot, s az eredetit megőrizte; hagyatékából került be — a rá vonatkozó két levéllel együtt — az OSZK Kézirattárába. Jan. 11-én a költő megköszöni a gépeltetést, s ezeket írja Szalayhoz: „*Kedves Elnök Uram, hálás köszönet. A tanulmányt azonban mindénáron a Nyugat akarja, már kétszer is kérte: odaadom, hadd legyen vele (?) boldog!*” (OSZK Kézirattár.) De jan. 24-i levelében mégis más tervét adja elő: „*Ady és A Holnapot mégis csak a Magyarorságnak küldöttem — az évfordulóra.*” (Somogyi-könyvtár.)

A tanulmány nem jelent meg a Magyarországon. Dóczy Jenő Juhász Gyulának 1924. jan. 26-i levelében így ír: „A Magyarországon szerkesztőségében tegnap este Hegedűs Gyula mutatta az Ön érdekes cikkét (Ady és a Holnap), melyet a szerkesztőség politikai okokból — amint hallok — nem talált a lapban közölhetőnek. Hegedűs fog Önnek ebben az ügyben írni, legalább is úgy mondotta, — én most azért írok, hogy megkérjem: legyen szíves átengedni a cikket a készülő Ady-Múzeum számára.” (Kilényi-gyűjtemény.)

Az Ady Múzeum első kötetében (1924.) megjelent tanulmány az Adyval való összekoccanásuk, a duk-duk-affér „költői emlékei” között sorolja fel e verset: „*az én azóta napvilágra került Ady-versem!*” (Ö. 1: 242. l.). Említi e verset Karinthyról írván a Szeged 1924. szept. 14-i számában is: „*Mivel ő ma a legkomolyabb magyar író, csak természetes, hogy kinevezték vicces embernek, mint ahogy a mai hazai kritika megállapítja egy Ady-paródiáról, hogy az a legmélyebb Ady-versek egyike...*” (Vö. Ö. 1: 345. l.) *Emléktémák* című jegyzet-lapján is említi: „*Az én Ady-versem. A Világ Középe, minden, minden.*”

Babits később, Balassa című tanulmányában a versről a következőket írta:

„Mindenki emlékszik még annak az állítólagos Ady-versnek felfedezésére, melyről később kétségbevonhatatlanul kiderült, hogy nem egyéb, mint egy Juhász Gyula-féle szándékos és kitűnő stflusutánzat. Ennél a versnél minden

külső érv az Ady szerzősége mellett szólt. Láttam az »eredeti« kéziratot. Az írás ismerős volt, azonnal régi évekre emlékeztetett, a régi Holnap éveire. Persze, mert Juhászé volt. De Juhász írása mindig hasonlított az Adyéhoz, s ezúttal még tán utánozta is, s alaknyarította az Ady nevét. Egy szavahihető szerkesztő pedig világszen emlékezett még a körülményekre is, ahogy Adytól a kéziratot személyesen kapta. Szavait támogatta egy minden bizonynyal Adytól származó levél, melyet felmutatott. És a vers mégsem volt Adyé. Szép vers volt és Adys (talán kissé túl Adys is); de belső formájában volt valami kerekesség és zártság, Adytól idegen. Ha ösztönünkre, e »belső évrre« hallgatunk, talán elkerüljük a tévedést; de mivel teljességgel leborultunk a külső „tények” előtt, azt kellett hinnünk, hogy a vers Ady régieiből való lehet, amikor még a belső forma zártságától és kerekességétől nem távolodott el teljesen, viszont ez évekre helyezve valóságos csodának látszott, s túlzott fontosságot is nyert.” (Élet és irodalom. Budapest é. n. 80. l.)

Kosztolányi is visszatért az ügyre és hírhedt cikkében (Az írástudatlanok áruháza — Különvélemény Ady Endréről. A Toll, 1929. júl. 14.) a kérdés irodalompolitikai, sőt politikai tanulságait így vonja le:

„Pár évvel ezelőtt egyik napilapunk kézírásos hasonmásban tett közzé egy veddig ismeretlen Ady-verset. Mingyárt a közlemény alatt megszólaltatta a kritikusokat, a költő barátait, az irodalomtörténeti szakértőket, hogy mit tartanak felőle. Ezek a verset neki tulajdonították. Egyértelműen úgy vélekedtek, hogy ez a költemény irodalmunk gyöngye, a költészet remeke, sőt egyesek azt hirdették, hogy vele új korszak kezdődik értékelésében és irodalmunk történetében. Én, aki a verset nyomtatásban elolvastam, afféle csinos formájátéknak tartottam, amilyent naponta többet lehet gyártani, fogadásból, puszta időöltésből. Amint a kézírásra esett pillantásom, fölismerem Juhász Gyula kezvenését. Nyomban megírtam, hogy a vers csak hamisítvány lehet. Cikkem másnap megjelent. Utána Juhász Gyula is közölte, hogy a verset tényleg ő írta, tréfából, egy nagyváradi szerkesztőség íróasztalán, alaknyarította Ady nevét, aztán a kézirat annyit más ilyen szeszélyes rögtönzéssel együtt elkallódott. Kétségtelen, hogy én nem tévedtem. Igazamat megerősítették az írásszakértők is. Aztán következett azonban az érthetetlen. Az ügy fölött egyszerűen napirendre tértek. Az a vers, mely a minap még gyöngyszem volt és csoda, nem jelzett többé új korszakot irodalmunk történetében, elfelejtődött, a semmiségbe süllyedt. Ellenben a vidéki újságok hónapokig ádázkodó cikkekben támadták szegény, ártatlan Juhász Gyulát s kegyelemsértő plagizátornak nevezték őt, aki végtére az irodalmi orzás ellenkezőjét követte el, amennyiben egyik versét titokban — ajándéku — átnyújtotta költőtársának.

Ekkor kissé gondolkozóba estem. Úgy láttam, hogy az a divat, mely Ady személye körül tombolt, immár elvált munkáitól, független tőlük, s azoknak, akik néger-lármával körüláncolják, egészen mindegy, hogy mit alkotott és mit nem...” (Kosztolányi Dezső: Írók, festők, tudósok. Szerk. Réz Pál. Budapest 1958. I. k. 99—100. l.)

Fenyő Miksa a Nyugat 1929. aug. 1-i számában (129. l.) megjelent Kosztolányi Ady-cikke című írásában szintén foglalkozik a kérdéssel. „Hogy Juhász Gyula egy Ady aláírású tréfaszülte versét némelyek gyöngyszemnek becsülték, míg Ady versének vélték, míg aztán a tréfa ki nem sült, mire a lelkendezők elhallgattak... ez az archimedesi pont, melyből Kosztolányi Ady költészetének értékelését tengelyéből kivetni készül. Ekkor kezdett gondolkozni a

problémán, miután azt vagy tizenöt éven keresztül tenni elmulasztotta. De hát mért ebből; valóban érzésszerű és ítéletbeli felületesség már akkor is volt s nyilván mindig is lesz, mért bizonyítana ez Ady ellen? és mért bizonyítana ellene, hogy rajongói között ízléstelen és judicium nélküli emberek is vannak? (Kosztolányinak sikere lehet bírálattal: ezek könnyen melléje szegődhetnek.) És mi köze Ady geniejének ahhoz, hogy van-e néger-lárma körötte vagy sem? hogy a róla szóló irodalom húszszor annyi, mint amennyit egy fél évszázad alatt Arany Jánosról írtak? hogy államtitkárok Ady Endre »tanai«-nak realizálását követelik és az Ady-matinék és Ady-délutánok szüntől megöltik a hangversenytermeket? Ez lehet érdekes vagy érdektelen, idegesítő vagy közömbös — temperamentum dolga — tömegpsychológiai tanulmányokat ejthetünk meg ezen, csak éppen Ady geniejének megítéléséhez mindennek semmi köze. Ezt nem Juhász Gyula tréfás verseiből, nem a közönség attitűdjéből kell megismerni, hanem Ady Endre verseinek halhatatlan szépségeiből...

A nagyvárad Estilap 1944. jan. 28-i számának híre szerint a kéziratot Dutka Ákos az Ady-múzeumnak ajándékozta.

A kézirat jelenleg a nagyvárad tartományi múzeumban van. Hátlapjára Dutka Ákos a következőket írta:

„Az Ady gyűjteménynek adta ezen ismeretlen eredetű verset, melynek eredeti volta megvizsgálásra szorult, a halál 25. évfordulóján

Nagyvárad. 1944. jan. 27.

Dutka Ákos

Megjelent Paul László Párizsban 1925-ben »Ady Übersetzungen« c. kötetében mint Ady-vers.

A kézirat, amint Kosztolányi cikkéből is kiderül, először ez a cím állott: *Kivándorlók*. Egyéb javítás a kézirat: a 8. sor eredetileg így kezdődött: *Szivem* (ezt áthúzta, és a véglegesre javította).

A paródia minden bizonnyal Adynak A Nincsen himnusza című verséből kapta alapmotívumát; megjelent a Nyugat 1908. szept. 16-i számában. Ebben olvassuk a következő sorokat is:

Nincsen semmi, ami van,
Egy Való van: a Nincsen,

Az egészhez ld. még Kalmár-Maron Ferenc: Az Ady és Juhász-pör emlékei Juhász Gyula hagyatékában. Délmagyarország, 1940. máj. 12. — Uő.: Egy ismeretlen Ady-vers története. Magyar Nemzet, 1940. jún. 4. — Gaál Ferike [Jolán]: Juhász Gyula költői tréfája. Nemzeti Újság, 1943. aug. 12. — [Kalmár-Maron Ferenc?]: Két vers keres egy poétát. Kis Újság Naptára 1947-re. Budapest 1946. 86—89. l.

1198. (Én az ital barátja vagyok . . .) A Napkelet 1937. júl. 1-i számából (440. l.). Rozsnyay Kálmán közli itt Pauvre Lelián — Emlékei Juhász Gyuláról című cikkében. A vers aláírása: *Mar-Ady Endre*. Keltezése nincs, de mivel mondanivalója szerint a költő Ady „duk-duk” cikkének hatására írta, így 1908 novemberére kell tennünk. Az 1., 3., 10. és 11. sor végére vesszőt tettünk.

Rozsnyay a vers keletkezéséről ugyanott a következőket írja:

„Tanyánk az Emke kávéház volt. Ebédután szállingóztunk be a nagy arak-asztalhoz, ahol a hajnali órákig zajlott az élet. Egymás hegyén-hátán

a törzs és uszálya: kis riporterek és irodalmi smokkok. Látom ravaszul mosolyogva Juhászt, a drága Dutka Ákost, a helyre kis önkéntest: Emőd Tamást, a bölcselkedő Kollányi Boldizsárt, a rajongó Manojlovits Theót, a forradalmár Antal Sándort és aztán még Balogh Pistát, Tibor Ernőt, Tabéry Gézá, Pozsonyi Jenőt, Ligeti Ernőt és a színtársulat színét-javát. Komoly viták és bolondos mókák kergették egymást. Épp körülben mulattam, amikor mint valóságos mennykőcsapás vágott le közénk Ady Endre híres, de érthetetlen „Dukk-dukk” cikke az Új Időkben. Pánik tört ki az irodalomnak ebben a kies berkében... Mindenki felháborodva kiabált. Megtagadták eddigi bálványukat... Csak Juhász sunyított a sarokban. Előtte tinta és papír és rövid sorokat rótt. Aztán kaján mosollyal zsebre vágta. Haza együtt ballagtunk... Kikotorászván a kapukulcsát, azzal együtt azt a bizonyos kis papírost is és a markomba nyomta. »De csak neked!« — suttogta nagy bizalmasan. Ahogy felértem a szállásomra, rögtön olvasni kezdtem:» [Itt következik a vers.]

„Hányszor kérdezte meg hosszú évek múltán is, nagy szorongva, szegyenkezéssel, megvan-e még nekem ez a kézirat? Mondtam, hogy őrzöm. »De legalább meg ne mutasd senkinek«, kérlelt. Pedig ha tudta volna, hogy Ady maga mulatott rajta legjobban, mikor egyszer elolvastam neki a Meteorban.»

1199. Megy a vonat. . . A Nagyvárad 1908. dec. 3-i számából. *Kötetben először. Jim* álnévvel. Közölte Hegedűs Nándor (It. 1958. 139–140. l.). Megjelent az Aradi Közlöny 1908. dec. 12-i számában is.

Bosznia annexiója (1908. okt. 5.) után Szerbia háborúval fenyegetőzött, mire a monarchia csapaterősítéseket küldött a Balkánra. Az aktuális versike a részleges mozgósításról szól.

1909

1200. A borbélyleány. A Nagyvárad 1909. jan. 14-i számából. *Kötetben először. -im* aláírással. Téves címmel (*A borbélylegény*) közölte Hegedűs Nándor (It. 1958. 140. l.). Megjelent még a Szeged és Vidéke 1909. jan. 16-i számában *Jim* aláírással.

A 10. sor *ugy* szava elé mi tettünk vesszőt.

Az 5. sorban ipartestület, a 6. sorban fővárosi kerületi elöljáróság értendő.

1201. Párbeszéd. A Nagyvárad 1909. febr. 13-i számából. *Kötetben először. Jim* aláírással. Közölte Hegedűs Nándor (It. 1958. 140. l.). Megjelent a Szegedi Híradó 1909. febr. 14-i számában is. A 9. sor elejéről lemaradt idézőjelet pótoltuk.

A cím alatt kopf: „*Darwin születésének százados évfordulóján.*”

1202. Tatárjárás. A Nagyvárad 1909. febr. 28-i számából. *Kötetben először Jim* aláírással. Közölte Hegedűs Nándor (It. 1958. 141. l.). A 2., 9. és 13. sor végére vesszőt tettünk.

Hegedűs magyarázata:

„A vers a boszniai annexió kapcsán várt mozgósítást, illetve a mozgósítási lázt éneklé meg. A felsorolt személyek: Gózon Gyula, Tóth Elek, Kassai Károly, Szarvasi Soma, Dési Alfréd, Beregi Sándor, Hajnal György, Sik

Rezső, a nagyváradí színtársulat színészei, Diósi Nusi operettprimadonna, aki a Tatárjárás című Kálmán-operettben egy önkéntest játszik. A versben felsorolt szerepek a Tatárjárásból és Herczeg Ferenc Dolovai nábob leánya című színművéből valók; mindkét darab műsoron volt a Szigligeti színházban. A két utolsó sor a Cyrano de Bergerac travesztálása.”

1203. A nagy kalapok. A Nagyvárad 1909. márc. 13-i számából. *Kötetben először.* Jim aláírással. Közölte Hegedűs Nándor (It. 1958. 141—142. l.). Megjelent a Szegei Híradó 1909. márc. 14-i számában is.

Hegedűs szerint Rostand Cyranojának nagy divatja volt akkor, s ennek első fölvonásában előforduló „Először is tovalebben, lenge bájjal kalapom” kezdetű ballada mintájára készült ez a vers.

1204. György urfi. A Nagyvárad 1909. márc. 27-i számából. *Kötetben először.* Jim aláírással. Közölte Hegedűs Nándor (It. 1958. 142—143. l.).

A 37. sor hibásan nagy kezdőbetűs Ki szavát kisbetűs kezdetre javítottuk.

Hegedűs magyarázata:

„Az annexióval szemben tanúsított szerb ellenállás vezetője Karagyorgyevics Péter király fia, György trónörökös volt. Mögötte tömörült a belgrádi katonai klikk. György trónörökös személye állt az izgalmak középpontjában. Szerbia a cári kormányban bízott, amely egy ideig támogatta és buzdította is. De közben Japán világosan értésére adta a világnak, hogy nyomban megszállja Mandzsuriát és lecsap Oroszország távolkeleti uralmára, ha a cári kormány Dél-Európában háborús bonyodalomba elegyedik. Mivel Oroszország még nem heverte ki az 1905. évi vereséget, amelyet szintén Japán mért rá, leintette Szerbiát és azt tanácsolta, hogy nyugodjon bele (legalábbis látszatra és egyelőre) az annexióba. Ennek következtében György trónörökös lemondott és öccse, Sándor herceg lett a trónörökös. György lemondásával megszűnt a háborús veszély. Györgyöt azzal vádolták, hogy Kolakovics nevű komornyikját agyonrúgta.”

Vö. a *Balkáni idill* című verssel.

1205. Aktuális strófák. A Nagyvárad 1909. máj. 23-i számából. *Kötetben először.* Jim aláírással. Közölte Hegedűs Nándor (It. 1958. 143. l.).

A 10. sor végén a pontot értelem szerint vesszőre javítottuk (Hegedűs elhagyta), a 15. sor végére pedig kitettük a vesszőt.

Hegedűs magyarázata:

„A versben említett két nyári darab szerzője Heltai Jenő, aki Elta név alatt írt akkor a Pesti Hírlap hasábjain tréfás cikkeket. — Kornai Berta operetténekesnő abban az időben híres dalát énekelte a panamakalapról. — Haverda Mária szenzációs bűnpör hősnője. Azzal vádolták, hogy szerelmesével együtt megölte az édesanyját. A pert a szabadkai esküdtszék több ízben tárgyalta és elnapolta, az ország híres ügyvédei szerepeltek mint védők és az esküdtek végül Haverda Máriát fel is mentették az anyagyilkosság vádjától.”

1910

1206. Himnusz Balogh Istvánnak. A nagyváradí Szabadság 1937. szept. 19-i számából. *Kötetben először.* Itt Tabéry Géza Történet egy fakó levelező-

lapról című cikkében szerepel. Kilényi Irma nem egészen pontos másolatában, cím nélkül megvan a gyűjteményében. Kilényi ezt írta a vers fölé: „Ezt a verset 1910-ben Nagyváradról küldte Balogh Pista váradi festőművészbarátjának Münchenbe Juhász Gyula.”

Tabéry cikke szerint a verset levelezőlapon küldték Balogh Istvánnak, nem Münchenbe, hanem Okányba. A postabélyegző kelte 1910. szept. 28. „Másodéves jogász voltam — írja Tabéry. — Készültem Genfbe, a harmadik évre. Búcsúztam barátaimtól és szerettem volna elutazásom előtt még Balogh Pistával is néhány szót váltani. Juhással pedig — az exhumált levelezőlap szerint — éppen azon a szép szeptember végén gyakoroltam a búcsúzkodást.” — A levélben többek között ezt írja Tabéry Balognak: „Most Juhással vagyok együtt, szépszínű piros bor mellett, amelyről eszembe jutottál.”

1911

1207. Decembéri strófák. A Szeged és Vidéke 1911. dec. 28-i számából. *Köetben először.* Jim aláírással. A 6. sor végére vesszőt tettünk, a 12. sorban a névelőt a szótagszám alapján pótoltuk.

1911 decemberében rendkívül enyhe volt az időjárás.

A 9. sor utalás Babits Herceg, hátha megjön a tél is című verseskötetére.

1914

1208. Színházban. A szatmárnémeti Színház 1914. jan. 17-i számából. *Köetben először.* Föltételezzük, hogy átvétel valahonnan, de az első közlés nyomára nem akadunk.

Javításaink:

1 Az eredetiben *fojton* állott!

10 Az eredetiben *jelentés* állott; értelem szerint javítottuk.

1209. (Hétköznapiak . . .) A Délmagyarország 1941. jan. 22-i számából. *Köetben először.* Csányi Piroska közli Harminc év színészi és színigazgatói emlékeiről beszél Kardoss Géza című cikkében. „Emlékek kerülnek elő — írja többek közt. — 1914 július 17. Juhász Gyula eredeti verse, a költő apróbetűs, tiszta kézírásával, Kardoss Gézának ajánlva.” A vers alatt: „*Szeretettel: Juhász Gyula.*”

Kardoss Géza ezeket mondta a versről: „Pesti éjszakák hangulata volt ez, együtt darvadoztunk s néha ott volt a bohém társaságban Ady is.”

Kardoss Géza (sz. 1888.) 1920-tól 1936-ig Debrecenben, utána Kecskeméten, majd Szegeden volt színigazgató.

1210. (Szomorúság . . .) A Puszták Népe című hódmezővásárhelyi folyóirat 1948. márciusi számából (68. l.). *Köetben először.* Csomorkányi Pál (Simonka György) közlése. Az akkor még megvolt kézirat azóta elkallódott. A közlő a vers megszületéséről a következőket írja:

„A szegedi vár romjában is volt akkoriban italmérés; romantikus, kellemes kis fészek. Mikor az Irodalmi Tető poros kis kerthelyisége az ősz-időben már nemigen volt alkalmas borozóhely a számunkra, néha ellátogattunk a vár romjai alatt meghúzódó kocsmába s onnan való Gyulának az a kis tréfás

rigmusa, amit szintén őrzök régi irataim között. Szerkesztőségi „kutya-nyelvre” írta le ezt a két furcsa strófát: [itt következik a vers].

Lajos, az öreg csámpás pincér persze fel is róta kicsiny adósságainkat Zsul, ha valamelyik szegedi laptól kapott egy kis honoráriumot, első útja mindig ezeknek az apró adósságoknak a kiegyenlítése irányában történt.”

Simonka György 1914 végéig volt szegedi újságíró, így e vers legkésőbb 1914 őszén keletkezhetett.

1211. (Aktuális strófák.) A szegedi Egyetemi Könyvtár kéziratárában levő, három lapból álló kéziratról. *Kiadatlan.* Sz. Szigethy Vilmostól került a kéziratárba. Keltezése ismeretlen; a tárgy alapján Eisner Manó 1914 előttinek vélte. Erre mutat, hogy a benne említett Tölgyes Gyula újságíró is ez idő tájt volt Szegeden, a Szeged és Vidéke munkatársa.

Javítások, áthúzott szövegek a kézíraton:

*Mikor az Est mesélni kezd,
A hölgyekkel akkor kikezd
Szegény kis Árvay gyerek
Dollárom haj, Dollár kir
S egy dollár
Mikor az Est mesélni kezd,
A cukrászdába ellibeg
Szegény kis Árvay gyerek
És Balla*

*Feminista
Torony alatt
Torony alatt égbe nőni bajos,
Amikor a Balogh ott a Lajos,
Azért ment ő el a torony alól,
A múltjának szép jövője van még
Nagy jövője van a múltjának még
Nöi ten még (áthúzva, fölé írva:) bár, de múr a fáma úgy tudja,
Kifelé áll a Szekerke rudja!*

Az alapszöveg 6. sora után a következő áthúzott sor:

Várni kissé mit se tesz,

További áthúzott gyakorlatok:

Radikális, de nem rohanó

Várnai csatá

Haladó, de nem rohanó,

Jegessziv, de tudja manó,

A várnai csatát víván,

Az alapszöveg 10. sora után áthúzva:

Álmodt fejtő, de a való dalt

Életben is verset

(E szavak külön vannak áthúzva, tehát más-más változat elemeinek tekin- tendők, nem függnék össze!)

További áthúzott szövegek:

*Mindig rendes, sokszor hölgyes,
Útja neki hegyes völgyes,*

Szegény Árvay gyermek ő,
 Mikor az Est mesélni kezd
 S a völgyeket és hölgyeket
 Már köd takar borítja
 A cig Kőd és füst
 Aki mindenki
 Egy sikerült fényképet szeretnék
 Aki mindenkiről
 Hízlegőn mindent levesz
 És kitesz — ugyan ki lehet ez?
 Fény Akit Fölvételt
 Fölvételt vesz arról, kit levesz,
 A Bäck Mancsi fényűzése ez!

A versekben említett személyek: *Árvay Ferenc dr.*, rendőrfogalmazó, kihágási bíró, az *Árvay cukrászda* tulajdonosának fia; *Tölgyes Gyula* újságíró; *Balogh Lajos* (1861—?) ny. százados, a későbbi szélsőjobboldali városatya; *Szekerke Lajos* (1887—1940) ügyvéd, majd városi ügyész; *Eisner Manó* ügyvéd, Juhász Gyula barátja; *Bäck Mancsi* fényképész, később Szekerke Lajos felesége. Eisner Manó soha nem volt képviselőjelölt, így a vele kapcsolatos utalás tréfa.

1212. (Szavalat a Tisza Kantátából.) Király-König Péterné kéziratot másolatából. Közli Paku is, a *Tisza kantáta* végéhez illesztve (2: 108—109. l.). Királyné kéziratán a következő megjegyzés olvasható: „E vers pótlólag készült a Tisza Kantátához, mint szavalat.” Keltezése: 1914.

Az egész vers előtt még ez áll:
A Tisza nemtője szól:

1915

1213. Szonett Juliához. Az OSzK Kézirattárában őrzött kézitről. *Kötetben először.* *Juniperus* aláírással. Hasonmását közölte a vers címzettje, Vásárhelyi Júlia a Színház 1947. aug. 5—11-i számában. Az 1., 3. és 4. sor végére a szükséges vesszőket mi tettük ki.

Vásárhelyi Júlia (sz. 1891.) a szegedi feminista mozgalom egyik vezetője volt. Novelláskötetét Mária és más nők címmel (Szeged 1912.) a Tevan kiadó jelentette meg.

1916

1214. Ifj. Simonka Györgynek. A Simonka György által gyűjteményünknek adományozott kézitről. *Kötetben először.* Közölte Csomorkányi Pál írói neve alatt a Pustták Népe 1948. márciusi számában, pontatlanul. A kézirat 1916. X. 15-én kelt (a postabélyegző kelte ugyanaznap) levelezőlap, melyet „Tekintetes ifj. Simonka György úrfinak Csepel, Fő út 103. sz.” címre egy baráti társaság küldött. Főladója „Meák Gyula gyógyszerész, Szeged,” a bohém társaság vezetője és mecénása. A lapot többek között Pásztor János szobrászművész (1881—1945) is aláírta a következőképpen: „Aláírom verset és prózát. Pásztor János.”

Az üdvözlét Simonka György akkoriban született kisgyermekének szölte. Simonka György magyarázatul hozzáteszi: „A vers megértéséhez meg kell

jegyezni, hogy abban a háborús évben már az éjszakai italkedvelő magyaroknak rosszul ment, mert korai záróra és egyéb korlátozások idegesítették őket...”

A 6. sor végén a pontot mi pótoltuk.

1917

1215. (A lelkem fájó hangszerén . . .) A klinikai kórtörténet mellékleteként fönymaradt kéziratból. *Kiadatlan.* Vö. a *Döblingben* című vers jegyzetével.

E töredék szövege a *Döblingben* című verset tartalmazó papír hátlapján van. Mint a *Döblingben* című vers jegyzetében említettük, ezen a lapon az egyik kezelőorvostól eredő következő keltezés szerepel: III/12. Ez tehát 1917. márc. 12-ét jelent.

Javítások a kéziraton:

3 *Sírjon, süvölsön* (áthúzta, és alája írta a végleges szöveget)

Utána áthúzva:

Fekete éj és Ó bánj

5 Az *egykor* szót áthúzta, s alája még egyszer leírta: *aranyhúrú zeneszerrel* (a jelzőt a véglegesre javította)

8 Az *utolsó* szó közepén olvashatatlan javítás van.

Az utolsó sor után még törölve a következő szó olvasható:

Búcsúzza

Az egész töredéket egy bizonytalan, gyöngé vonallal fölülről lefelé áthúzta.

1216. (Az alkonyat . . .) A klinikai kórtörténet mellékleteként fönymaradt kéziratból. *Kiadatlan.* Vö. a *Döblingben* című vers jegyzetével.

E töredék és törölt, javítgatott változata két egyszerre kitépelt füzetlapon szerepel. A második lap alsó felében van a *Dal* (592. sz.) című vers.

Javítások a kéziraton:

Az első kéziratlapon a következő áthúzott kísérletek:

Az alkony kopott bársonyköpnögyje

Fara

Hütem: az alkony szép lesz,

Biboros és bársonyos,

Hütem, hogy szép lesz

A Végzet kalapácsa

Nagy, néma hatalmak

Trónolnak

Felettünk suhog szárnyával a végzet,

Akit megérint, az már veszve van

Még mosolyog, még derü és igéret

tán,

A második lap felső részén szerepel az alapszövegünk. Ezen a következő javítások:

6 *Eredetileg éjben* (a véglegesre javította)

7 *Az alkonyat* (a véglegesre javította)

9 Az *utolsó* szó előtt *k*-nak tűnő, áthúzott betű; a megelőző névelő *z*-jét láthatóan később írta hozzá.

Az első szakaszt három ferde vonallal, a többi sort kereszt alakban húzta át.

1217. (A régi bánat . . .) A klinikai kórtörténet mellékleteként fennmaradt kéziratból. *Kiadatlan.* Vö. a *Döblingben* című vers jegyzetével.

E kéziratlap hátulján a költőnek édesanyjához írott levele látható, ceruzás írással és néhol az olvashatatlanságig összefirkálva, áthúzogatva. Efölött három önarcképszerű karikatúra.

Javítások a kéziraton (valamennyi áthúzva):

Arany nap árad keleten

Az

A régi, boldog életem

Új bánatoknak csak a

Emlékezem

Sok régi szomorúság

A régi verseken borong a lelkem

(Itt kezdődik az alapszöveg)

A 2. sor után:

Halkan, szeliden

A 4. sor után:

És meg Úgy megszépül

6 *Mint a barát* (az utóbbi két szót áthúzta, a véglegessel folytatta)

7 *Kivel együtt jártuk sok régi* (a véglegessel folytatta)

A 8. sor után:

Szeretném, hogyha újra

9 Eredetileg *Az* névelővel kezdődött.

10 Eredetileg *halálra* (a véglegesre javította)

A 10. sor után:

Mint

12 *A volt* szót előbb áthúzta, aztán újra leírta

13 *De fáj a lelkem* (áthúzta és a véglegessel folytatta)

Az egész verset két ferde vonallal áthúzta.

1918

1218. Gyászdal. A Hüvelyk Matyi 1918. nov. 17-i számából. *Kötetben először.* Aláírása: *(jász.)* A versike alatt a következő szöveg:

(Mi lesz a bús némettel? Miért felejtette ki a szerző? — Szedő.)

Pál Alfréd (1877—1934) és *Farkas Pál* (1878—1921) konzervatív politikusok, a Tisza István vezette Nemzeti Munkapárt — gúnynevén *mungópárt* — képviselői.

„A harmadik nevezetes kijáró Lévay Lajos báró, aki Szegeden született 1865-ben. Atyja, Lévay Henrik, közismert biztosítási szakértő volt, aki a magyar nemességet »kisteleki« előnévvel nyerte és a főrendiházba is kineveztek; a millenium idején magyar báróságot kapott a kormánynak tett jószolgálatokért. Lévay Lajos szervezte meg állami segítséggel az Amerikába irányuló tömeges kivándorlást; szerződést kötött a Pool nevű kivándorlási társasággal, és az üzleten nagy összegeket keresett; innen a költeményben a Poolra történt hivatkozás. Pál Alfréd, Farkas Pál és Lévay mindig biztos választókerületeket kapott a kormánytól, ahol a mandátum szavazás nélkül hullott a jelölt ölébe. Lévay egy átmeneti kormányválság idején egyetlen napig miniszternek érezte magát és azontúl a biztosítási irodájának előszobáján mindig ott állt a figyelmeztetés: »A kegyelmes úr fogad 11-től 12 óráig«,

nehogy a látogató leméltóságosurazza a nagy főnököt.” (Dr. Domokos László szíves közlése.)

Lévay Lajos 1957-ben halt meg, könyvtára és kézirati hagyatéka a szegedi Egyetemi Könyvtárba került.

1919

1219. Ady, a jós. A Hüvelyk Matyi 1919. jún. 29-i számából. *Kötetben először.* Névtelenül jelent meg. Szerzőségét a szegedi Egyetemi Könyvtár Kézirattárában levő eredeti kézirat igazolja. A kézirat Sz. Szigethy Vilmostól került a kézirattárba.

Mind a kéziratban, mind a Hüvelyk Matyiban a vers-travesztiák előtt a következő bevezető szöveg olvasható:

„*Ady Endre, mint az utókor számos kritikusa megállapította, nemcsak költő volt, de jós is. Jóslatai közül több már betelt. Ime, néhányat mi is idejegyzünk:*”

Változatok és szövegjavítások a kéziratban:

Áthúzva: *Páris az én Bakonyom, énekelte. Viszont előkelő idegenek megállapították*

1 *a vármegyeházra, (a névelőt törölte)*

4 *most sorra kívágnak.*

Ez után egy új sor, áthúzva:

Vagy lesz új értelmük a magyar igéknek,

20 *és szervezkedik gazdasági alapon.*

25 *cionista ?*

Végül három áthúzott sor:

Éltemnek egy szomorú fokán,

Pap akartam lenni Kalocsán.

(Szerényi emlékkönyvébe)

1220. Nyári mozigal. A szegedi Egyetemi Könyvtárban levő kézitről. *Kötetben először.* A kézirat Sz. Szigethy Vilmostól került be a papír és az írásmód az előző vers kéziratával egyezik. A nyomdai jelzésekből kitűnően ez is megjelenhetett 1919-ben a Hüvelyk Matyiban. A cím alatt: *Ad notam: Hulló falevél...*

Javítás a kéziratban:

A 15. sor után: *S mig (áthúzva) Amíg a vásznon a nagy jelenet összesz (áthúzva!)* A 24. sorban először *kezem* állott; áthúzta, és a véglegessel folytatta.

Aláírása: *Plóm Plóm kínai kultúr költő a XX. századból.*

1221. A szent magyar folyó. A Tisza kantatéből. A Délmagyarország 1919. aug. 17-i számából. *Kötetben először.*

A 7., 11., 13., 20. és 27. sor végére mi tettünk vesszőt.

Király-König Péterné emlékezete után, pontatlanul közölte Magyar László a Film, Színház, Muzsika 1958. ápr. 18-i számában. Királyné a kantatáról ezeket mondta: „A Tisza Kantatát 1921 júniusában mutatták be a budapesti Zeneakadémián... és ezt a betétverset ott szavalta Fehér Artur. Nyolc év múlva, 1929-ben ismét elhangzott a nyilvánosság előtt, mégpedig a szegedi előadáson, amikor Földényi László szavalta.”

Vö. *A Tisza Kantáta* jegyzetével.

1222. Szemelvények Arany János balladáiból. — Jegyzetes kiadás —. A Hüvelyk Matyi 1919. aug. 24-i számából. *Köteletben először.* Névtelenül jelent meg. Szerzőségét a szegedi múzeumban levő kézírata bizonyítja. A kézirat Sz. Szigethy Vilmostól került a múzeumba.

A Hüvelyk Matyi közlése és a kézirat a szöveget illetően kismértékben, a jegyzetekben pedig lényegesen eltér.

Eltérések:

Cím: *Szemelvények Arany János válogatott balladáiból.*

Az első versike 3. sorában a kézirat az *utára* szóhoz fűzött jegyzetben ezt mondja: „*Madách.*”

A Hüvelyk Matyi jegyzete:

„(Itt messzi időkre kellene visszamenni, ismertetni Tisza Kálmán korszakát, mikor a közigazgatás legfontosabb ága a rendőrség volt. Tisza ellen napirenden voltak a tüntetések, amiket lovasrendőrök vertek szét. A nép akkor nevezte el a rendőrt mihasznanak; sőt volt élclapunk, amelynek állandó alakja lett Mihaszna [cenzúrafolt!] Mikor tehát költőnk azt mondja, hogy „várja szegényt, de mihaszna várja”, — ezzel jelképezni akarja azt az éberséget, amit a rendőrség fejt ki. Várja a demarkációs vonalon bújdosó bolsevikieket, hogy felelősségre vonja őket kártevésükért. Ami az utcát illeti, ott szerző kiváló kortársára, [cenzúrafolt!] gondolt.)”

A Hüvelyk Matyinak — nyilván nem a költőtől származó — ködösítő jegyzete aligha teszi világossá a tényeket. Juhász Gyula a versikében minden bizonytalanságot utal, hogy a szegedi ellenforradalmár tisztai különítményesek a Madách utcai konviktus pincéjében tartották fogva és kínozták — nemegyszer halálra — a szegedi munkásság vezetőit.

A második versikéhez Juhász a következőket fűzte:

„*Via Bruck — Királyhida, de ott letartóztatták és átadták a bécsi rendőrségnek.*”

A Hüvelyk Matyi jegyzete:

„(Klasszikus példája, hogy a költőnek minden szabad, ő összecserélheti az események idejét, sorrendjét. A történelemből úgy tudjuk, hogy először valóban nyomta a rabló vállát a súlyos préda, de a bruck—királyhidai úton letartóztatták és átadták a bécsi rendőrségnek. És itt következik az első sor különösen hangsúlyozott »megrakottan«-ja. A rendőrség ugyanis szokás szerint megrakta.)”

A harmadik vershez Juhász jegyzete:

„*(Magyar olvasóim elengedik a magyarázatot.)*”

A Hüvelyk Matyi jegyzete:

„(Magyar olvasóink szíves elnézését kérjük, hogy papírhiány miatt ezeknek a soroknak magyarázására nem térhetünk ki.)”

A negyedik vers Juhász írásában így szólt:

Állata őrzeni négy à la Bárdost.

Az utolsó szóhoz Juhász a következő megjegyzést fűzte:

„*A Bárdos különítményből.*”

A Hüvelyk Matyi jegyzete:

„(Szerzőnk a magyaros ortográfiához ragaszkodott, de ha alkalmazkodunk [cenzúrafolt!] francia nyelvtanhoz s azt mondjuk: à la Bárdoss, — akkor egyszerre világossá válik, hogy a Bárdoss Béla-féle különítményről van szó.)”

Bárdoss Béla szegedi városi aljegyző, Beck István utóda, mint tartalékos százados az egyik ellenforradalmi különítmény parancsnoka volt.

Az utolsó versikéhez a jegyzet a kéziratban és a Hüvelyk Matyiban egyforma:

„Lásd Saxlehner András hirdetései a külföldi lapokban. V. ö. Fedák krém, Girardi kalap és Hírnév. — Révai Lexikonban. —”

Saxlehner Andrásnak Kelenföldön keserűvízforrása volt, melynek vizét — a közvélemény megbotránkozására — Hunyadi János-víz névvel hozta forgalomba. Alapszövegüknek még folytatása van, de ezt — minthogy a kézirat szerint nem Juhásztól való — elhagytuk.

1223. Levél egy kivándorló kartársam után. A Hüvelyk Matyi 1919. szept. 28-i számából. *Kötetben először.* Névtelen. Szerzőségét a szegedi múzeumban található kézirat, áthúzott töredék (1–3. sor) autográf írása bizonyítja.

Változatok (a töredékes kéziraton):

Cím: *Levél egy kivándorolt barátom után*

2 *talán Amerikába jár,*

3 *A sor csonka: a jegyet szó hiányzik*

A vers föltehetően Molnár Ferencről szól; a Hüvelyk Matyi ugyane számában — lehet, hogy éppen Juhász tollából — egy másik cikk is utal rá. A Színház heti műsorának travesztiái közt olvassuk:

Péntek: A kivándorló. (Molnár Ferenc konferál.)

1224. Szezonvers. A szegedi múzeumban levő kéziratról. *Kötetben először.* Töredék. Egy lapon a *Levél egy kivándorolt barátom után* című töredékkal. Sajnos, a Hüvelyk Matyi hiányosan van meg még a szegedi Somogyi-könyvtárban is, így — bár több Szezonverset találtunk (melyek szerzője Juhász is lehet) — e töredék megjelent, teljesebb alakját nem sikerült meglegnünk.

1225. (Dedikáció.) Az *Ez az én vérem* című kötet gyűjteményünkben levő példányának előzéklapjáról, Kilényi Irma másolatáról. Megvan a dedikáció ugyancsak Kilényi kézírásával egy külön lapon is. Innen közölte Paku is (2 : 127. l.). Föltűnő ugyan, hogy míg a kötet ajánló sorait a költő saját kezűleg írta, a dedikáció csak Kilényi másolatában maradt fenn, de nincs okunk kételkedni, hogy a négy sor Juhásztól származik. Meglehet, hogy eredetileg másnak írott dedikáció, s Kilényi csak később másolta a magáéba.

A prózai ajánlás így szól:

Kilényi Irmának

akinél a legjobb helyen vannak ezek a versek,

Szeged, 1919 nov.

Szeretettel
Juhász Gyula

1920

1226. Ibolyka. A Színházi Újság 1921. dec. 3-i számából. *Kötetben először.* A Színházi Újságban *Szociális termelésből fakadó versek* címmel, Az „*Ibolykaversek*” története alcímmel és Tom aláírással megjelent cikk közli. Innen vette át a verset és — némileg átalakítva — a hozzátartozó magyarázatot is Geléri Andor a Ludas Matyi 1957. ápr. 11-i számában.

Javításaink: a II. rész 6. sorának végén levő pontot vesszőre javítottuk; a III. rész 1. sorának végére vesszőt tettünk, a IV. rész 14. sorának végén a pontot vesszőre javítottuk.

A Színházi Újság cikke így mondja el a vers születését:

„A múlt tél egyik tavaszrahajló napján történt, amikor a hideg még együtt tartotta a kávéházi törzsasztal őslakóit, de amikor már a közelgő tavasz megbizsergette a vérünket és arra kényszerítette az álmos, fáradt szemeket, hogy titokban kutassanak a nőiruhák folyton változó vonalai után.

A sarokasztal márványlapjára négy elárvult poeta könyökölt, a vasárnap délutáni szivarfüst ködfátyolt borított reájuk. Valami különös izgalom égett a szemekben. A szegedi homok álmos rabjainak a lelkét fölszigázták a Pestről jött új kolléga fantasztikus, lelkes szavai: a jövőről. Ezer terv, ezer gondolat röppent bele a semmibe. Juhász Gyula idegesen simogatta a szakállát, mélyfekete szemei fűgén csillogtak. Még Terescsényi Gyurka homlokán is elsimultak a ráncok, a szögletes szemöldökök is elfelejtették néhány pillanatra a mindenttagadó, örök csodálkozást. A Pestről jött kolléga, Gács Demeter, előtűnik szokatlan elevenséggel szidta a vidéki álmoságot és a korholás igazságát még a társaság legfiatalabb tagja, Magyar László is jóleső fájdalommal érezte.

A tervekből ugyan semmi sem lett és néhány héttel később a szegediek elégtétellel állapíthatták meg, hogy a szegedi álmos homok lassan, de biztosan belepte Gács Döme eleven akarásait, amit különben már a tervezések alkalmával megjósolt szkeptikus barátunk, Terescsényi.

Amikor ezen a bizonyos délutánon a lelkesedés a legmagasabb fokra hágott, a kávéház üvegajtaja hirtelen fölnyílt és belépett rajta a közeledő tavasz üzenete: Ibolyka. (Nagyon félek azonban, hogy legközelebb kikaparja a szemeimet, amiért kiszervezem többszöri tiltakozása ellenére, — de nem bánom!) A lelkesedés már ugyanis megvolt és végeredményben nem is fontos, hogy mi a tárgya. Ezzel magyarázható azután, hogy az öns tervekből épített fantasztikus légvár egy szempillantás alatt eloszlott a kávéház kék füstfelhőjében és a helyét elfoglalta a fehérhajú kislány. A törzsasztaltól nem messze telepedett le társaságával, tisztos nénikéssel és bácsikákkal és az öreg fiúk ettől kezdve akárhová néztek, mindenütt őt látták. (A sok tükör volt talán az oka az egésznek).

Egy ideig szótlanul nézték és a féltékenykedés már-már megbontotta az egyetértést, amikor Gács Dömötörnek hirtelen kiváló gondolata támadt.

— Mondok valamit gyerekek — mondotta mosolyogva —, írjunk verset hozzá. De nem ám olyan közönséges verset, hanem úgy, hogy mind a négyen veszünk egy-egy darab papírt és ráírunk egy-egy versszakot, tetszés szerinti formában. Ha kész, mindenki odaadja a szomszédjának, aki a forma és a gondolat betartásával folytatja. Ezt megismételjük négyszer, úgyhogy a végén kapunk négy Ibolyka-verset, amelynek minden strófáját más írta.

A lelkesedés megvolt, az indítvány tehát elfogadtatott és rövid félóra múlva a következő négy vers született meg. (Minden versszak alá írt név a kérdéses strófa elkövetőjét árulja el.)

[Itt következnek a versek.]

A négy vers így szépen elkészült. A strófákat átadták a főúrnak azzal a szigorú utasítással, hogy haladéktalanul juttassa rendeltetési helyére. Kíváncsian lesték a fejleményeket. A főúr főúri mozdulatokkal lejtett a célbavett asztal felé és kecses meghajlással átnyújtotta a levelet. A bünösök, ott a sarokasztalnál csak annyit láttak, hogy Ibolyka először nem tudja, mit csináljon a leragasztott borítékkal. Idegenül forgatta a kezében, néha-

néha hátranézett, majd csodálkozó szemét az asztalánál ülő fiatalemberre vetette, aki nem tudott maga iránt szimpátiát kelteni a bohémasztal négy csintalan ördögének a szívében.

Néhány feszült várakozásban eltelt pillanat után a levél fölbontatlanul eltűnt Ibolyka blúza alatt... A fiúknak nagyon melegük lett hirtelen. Megindult a találgatás, hogy vajon milyen sorsra jutnak a kollektív versek?

— Majd este, a fehér leányszoba csendességében futnak át a sorokon a szemei. A betűk megnőnek, mindegyikből egy-egy álomtündér lép elő és körüljárják a kis Ibolykát — mondotta egyik ábrándozó.

Másnap megtudták, hogy a dolog csakugyan ilyenféleképpen történt. Lehet, hogy a tündérek is szerepeltek, de erre hiteles történelmi adat nincsen. ... A történet eddig tart. Folytatása nem volt. A tavaszváró délután hangulathulláma eltűnt, szerteoszlott a nagy szürkeségben.

(A szereplőktől utólag kérek bocsánatot leleplezéseimért, de úgy gondolom, sértés, vagy bántalom senkin sem esett.)”

1227. Márciusi dal. A Szeged és Vidéke 1920. márc. 5-i számából. *Kötetben először. Jim* aláírással.

Az 5., 7. és 10. sor végéről hiányzó írásjeleket vesszővel pótoltuk.

1228. A pályázók. A Délmagyarország 1920. ápr. 24-i számából. *Kötetben először. Jim* aláírással.

A szegedi városi tanács Almássy Endre távozása után pályázatot hirdetett a városi színház igazgatói állására. Palágyi Lajos nyerte el.

1229. A nagy nő. A Villám—Színház és Mozi 1920. máj. 27-i számából. *Kötetben először. Julius* aláírással.

A vers minden bizonnyal Szamosi Elzáról szól: május 27-én a Carmen-ben, 29-én A trubadurban lépett föl a szegedi színházban.

Vö. a *Carmen* című verssel és jegyzetével.

1230. Magyar szivar vége. A Szeged 1920. nov. 23-i számából. *Kötetben először. Hady Rendre* aláírással. A 2. sor végére mi tettünk vesszőt.

Juhász Gyula szerzőségét elsősorban a stílus, a találó paródia bizonyítja. A Szegednél ez időben ő volt a költő, s ő szivarozott.

1921

1231. Engelhez. A szegedi múzeumban levő kéziratról. *Kiadatlan.* Keltezése a kéziratban: *Szeged, nyárutó hava, előleg elő.* Mivel Juhász Gyula 1921-ben volt a Szegedi Napló munkatársa, a vers csak 1921 augusztusában íródhatott. Aláírása: *(T—i)*. Ez Terescsényi György újságírói betűjele volt a Szegedi Naplóban; Terescsényi ugyancsak a Napló munkatársa volt. 1922 tavaszán már Endrényi Lajos vette át a Naplót.

Az aláírás valószínűleg tréfás megtévesztés céljából keletkezett. Juhász szerzőségét nemcsak az írása árulja el, de Engel Vilmosnak, a Szegedi Napló kiadótulajdonosának és szerkesztőjének ugyanerre a papírra írott „válasz-verse” is:

Kedves Juhász!
Ily szózatra az ember megjuhász',
És bűnbánóan veri mellét,
Sajnálva, hogy a panaszos ellép,

Mert amely lapok hiányát fent jelenti,
A kiadóhivatal előteremti.
Máskor, mielőtt felhangzik a panasz-ária
Kérem, hogy az orvoslást bevárja.
Mert versre vers jár, s ilyet nehezen zeng el
az Engel.

A papír szabadon maradt bal felső részén folytatta Engel a válaszverset:

Mellesleg, most veszem észre
ami a főleg,
Hogy utóiratban előlép az
Előleg.
Mikor az ügy komoly, a
tréfa tréfi
És legokosabb, ha az
ember nem érti.
De mivel én a tréfát
Mindenkor értem,
Előlegkérés elől (mit tehet
egy jó zs.)
k i t é r t e m.

A tréfás vers minden bizonnyal a kiadóhivatalban őrzött régi lappeldánnyok gondatlan kezelésével vonatkozik. Ezek kezelésével, a régi évfolyamok összegyűjtésével és egybefűzésével a kiadóhivatal valamelyik női alkalmazottja volt megbízva.

1232. (Az ember ötlete...) A Kilényi-gyűjteményben levő kéziratról. *Kiadatlan.* A kézirat egy kitépelt kockás noteszlap. Keltezése nincs, de mivel a vers áthúzott változatában Gergely Sándorról és Engel Vilmosról van szó, föltesszük, hogy legkésőbb 1921-ből való.

Javítások a kéziraton:

- 1 *Az embernek* (véglegesre javítva)
- 2 *megindokolni* (véglegesre javítva)
- 3 *Mért lett Gergelynek ellen* (áthúzva)
Mért lett Nagy lírikusból Moholi? (áthúzva)

További áthúzott sorok:

*Az ember sok mindenen keserg el,
Hogy miért lett műbarát az Engel
S miért*

Az ember számára alkalom nyíl ma

Hogy

Az ember nem tudja (áthúzva, fölé írva:) *sok minden fölött keserg el,
Mért lett olyan műbarát az Engel,
S mért mostoha sok*

A versike utalása nem egészen érthető ma már; nyilván a Gergely Sándor és Moholy-Nagy László (1895—1946) festőművészek közötti nézeteltérésre vonatkozik. Korábban, 1919 őszén, a két festő közös műteremben dolgozott Szegeden. Műtermi kiállításukról a költő méltató ismertetést írt a Szeged és Vidéke 1919. okt. 31-i számában.

1233. Tökéletlen utánzás zsoltára. Az OSzK Kézirattárában őrzött kéziratról. *Kiadatlan.* Ide özv. Réti Ödönnétől került. A kézirat szélén Réti Ödön följegyzése: „Juhász Gyula rögtönzése. Szeged, 1921. okt. 11. Réti Ödön.”

A költő javításai:

A cím előtt áthúzva: *Sötét erők*

8 *És itt az ifjak* (áthúzva)

10 A sor elején: *Ki* (áthúzva)

14 *Imádság, hős* (áthúzva, utána:) *A hősi* (ez is áthúzva)

Alatta:

A magyar átok (áthúzva)

Meg kell itt halni minden (áthúzva)

Hiába hogy (áthúzva)

Hiába hősi (áthúzva)

14 A *hitvány* szó helyén eredetileg *gyáva* állott, de áthúzta és véglegesre javította.

15 *Hiába a* (áthúzva); *a lelkeinket* (véglegesre javítva)

16 *Adyt utánzás* (véglegesre javítva)

A vers alatt aláírása: *Epigon Béla.*

1922

1234. Vitézi ének. A Szeged 1922. jún. 10-i számából. *Kötetben először.* *Gyalu* aláírással, a Görbe Tükör című rovatban, amelybe ez idő tájt rendszeresen prózai cikkeket, satírákat, karcolatokat írt a költő, s néhány verset is.

A máj. 28-i képviselő-választások alkalmával Budaváry László (sz. 1889.) r. kat. tanító, a Néptanítók Lapja szerkesztője, az 1920-as választáson a Keresztény Nemzeti Egyesülés programjával megválasztott rákospalotai képviselő kibukott.

1235. Népdal. A Szeged 1922. jún. 21-i számából. *Kötetben először.* *Gyalu* aláírással, a Görbe Tükör című rovatban.

Az 5. sor végére vesszőt tettünk.

Ekkor ült össze az új nemzetgyűlés, melynek tagja volt *Kuna P. András* (1866—?), a híres, sokszor gúnyolt, komikus közéleti figura, kiscgazdapárti képviselő.

Sarkadi Vilmos szegedi vendéglőtulajdonos.

1236. (Tömörkény emléktáblájára.) A Hétfői Rendkívüli Újság 1922. júl. 24-i számából. *Kötetben először.* Az 1. sor végére pontot tettünk.

A lap közli a hírt, hogy Tömörkény István házának falára emléktáblát állítanak, s erre Juhász Gyula ír verset. A tábla évek múlva készült el, a vers nélkül.

Vö. az *(Itt élt s darvadozott . . .)* című verssel.

1237. Karrikaturám. A Pesti Napló 1922. okt. 7-i számából. Ajánlása: „Major Henriknek.”

Javításaink:

5 Az eredeti sorvégi *estén* alak ékezetét a Kilényi-gyűjteményben levő kivágaton valószínűleg a költő által végzett javítással egyezően töröltük.

7 A sor végére vesszőt tettünk.

A lap Tarka krónika című rovatában jelent meg, a következő bevezetéssel:

„Major Henrik Szegeden járt rokoni látogatóban és a kávéházban össetalálkozott Juhász Gyulával, a költővel. A híres karikatúrista lerajzolta a költőt, a költő pedig ezt a szonettet rögtönözte a rajz alá: . . .”

A vers alatti keltezés: *Szeged, 1922 hosszúj.*

Major Henrik (1886—1948) grafikus, karikatúra-művész; később Londonban és New Yorkban élt.

Vilma: Zöldi Vilma.

Anna (No. 2): Tamás Anna.

1238. (Három helyi lap . . .) A szegedi Egyetemi Könyvtár kéziratrárában levő, három lapból álló kéziratról. Sz. Szigethy Vilmostól került be. *Kiadatlan.* Keltezése ismeretlen, de mivel az egyetemről, „ébredőkről” esik szó benne, csak a húszas évekből való lehet. Az alábbi említendő okokból véljük 1922-ből valónak.

Javítások a kéziraton:

6 *csalják törbe a* (véglegesre javítva)

A 15. sor után áthúzva:

A tisztelt egész közvéleményt,

A nevem Minerva

16 A *kultúra* helyett először valószínűleg *közművelődést* akart írni; az első három betű látható, áthúzva.

A 23. sor után áthúzva:

Másik szólt: pávám, gőgöm van

És Juno a nevem

34 *Az ellenzék* (áthúzva)

38 *Évoé, ezen újságok*

Főlem

(Az egész áthúzva)

A 32. sor végére vesszőt tettünk.

A Minerván kívül említett másik két lap valószínűleg a Szegedi Új Nemzedék és a Szegedi Napló. Ez utóbbi a 32. sorban említett fordulatot 1922-ben hajtotta végre; bár életét ez sem tudta tartósan meghosszabbítani, és hamarosan megszűnt. A vers ezért valószínűleg még a Szegedi Napló életében, 1922-ben született.

1239. (A sajtó ingatag . . .) A szegedi Egyetemi Könyvtár Kéziratrárában levő kéziratról. *Kiadatlan.* Sz. Szigethy Vilmostól került be, és külseje teljesen azonos a (*Három helyi lap . . .*) kezdetű versével. Ezért helyeztük el közvetlenül utána.

Javítások a kéziraton:

7 *Ez a fő kérem* (véglegesre javítva)

11 *Megdicsér* (áthúzza)

Javításaink:

A. 3. és 5. sor végére vesszőt tettünk.

A kezdősor Verdi *Rigoletto* című operájának közismert dalát travesztálja.

1240. (Helyettem kis lapom . . .) A szegedi Egyetemi Könyvtár Kéziratárában levő kéziratról. *Kiadatlan.* Azonos kézirat az előző kettőével, sőt e versnek előbbi, áthúzott fogalmazása az előbbi kéziratlap alján van.

Az áthúzott szövegrész változatai:

4 *Nevezd őt deli szépnek*

5 *Mondd, hogy — bírálóját*

Egy újabb kísérlet változata:

3 *Sugd a fülébe halkan*

Művész,ő,

Javítás a végleges szöveg kéziratán:

7 *Helyettem, kis lapom* (a véglegesre javítva)

10 *kész lesz* (véglegesre javítva)

Javításaink:

A 3., 4. és 9. sor végére vesszőt tettünk.

A kezdősor Gounod *Faust* című operája egyik dalának travesztíája.

1241. (Pajkos madár a műbíráló.) A szegedi Egyetemi Könyvtár Kéziratárában levő kéziratról. *Kiadatlan.* Egy lapon az előző vers végleges szövegével.

Javítások a kéziraton:

5 *Hiába játék* (véglegesre javítva)

Az utolsó két sor a *Carmen* közismert dalának parafrázisa.

1923

1242. (Dalok a Bergengócia című daljátékból.) Intermezzo. A Színházi Újság 1923. márc. 10-i számából.

Az 1., 3., 5., 13. és 21. sor végére, a 14. és 15. sor közepére vesszőt tettünk.

A vers betét Lugosi Döme és Fichtner Sándor *Bergengócia* című mesejátékában, melyet 1923. márc. 10-én mutatott be a szegedi színház. A Színházi Újságnak ez a száma, az ún. *Bergengócia*-szám, részletesen ismerteti a daljáték születését, megszólaltatja alkotóit, szereplőit, ismerteti a szereposztást, s közli Juhász Gyula négy vers-, illetve dalszövegét. Igaz, csak az *Intermezzo* című vers alatt szerepel a költő neve (ezért Paku csak ezt az egyet közli, 2 : 157. l.), de minthogy Sugár Gyula interjúja során (5. l.) említi, hogy a *Dévajketős* Juhász Gyula szövegére készült, kétségtelen, hogy nemcsak az első és az utolsó, de a közbülső két vers is Juhász Gyula alkotása.

A darab 1925. dec. 19-i fölújítása alkalmából a szerző, Lugosi Döme a Színházi Újság 1925. nov. 28-i számában többek között a következőket írta: „Büszkeségem még az is, hogy Juhász Gyula a »Táblabíró« rész elé egy gyönyörű prológust írt. Ezzel a verssel avatott fel engem Juhász Gyula helyi szerzővé.” A Színházi Újság 1925. dec. 7-i számában ismerteti a darabot, s ennek kapcsán elmondja, hogy a szöveggönyv tulajdonképpen két részből

áll: az első egy mesejáték, a második rész pedig Petőfi Táblabíróját dolgozza fel. „Felejthetetlen élménye lesz a közönségnek — mondja a cikk — Juhász Gyula intermezzo költeménye, amelyet Feleki Klári szaval el, mint Kobzos az első kép után.” Ebből kétségtelen, hogy a Lugosi említette „prológus” azonos az *Intermezzó*val.

Feleki Klári (sz. 1906.) ez év nyarán lépett színpadra; a Színházi Újság 1925. dec. 7-i száma A trikó című cikkében írja: „A Bergengócia lázas előkészületei közben történt, hogy Feleki Klári elvállalta az intermezzo prológusának elszavalását. Ez trikós szerep és pedig első trikós szerepe Szegeden »A vihar« kedves Arieljének. Nem nagy szerep, csak néhány dallamos strófa az egész, de a művész nő annyira föllelkesült tőle, hogy most már a Hamletben és a Sasfiókban is szeretné megmutatni, hogy mit tud ebben a nemben . . .”

Az *Intermezzó*t az első bemutatón Komáromi Rózsi (sz. 1900.) — a szerepe szerint kobzos, Armerónak, Bergengócia királyának udvarában — mondotta el. Az interjúban ezeket mondotta: „Először Réth Mariennek osztották az én epizód szerepemet, de mondhatom, nagyon örülök, hogy Juhász Gyula versét stilszerű keretek között én interpretálhatom.”

1243. Szerelmi vallomás. *Kötetben először.* A Bergengócia című daljáték-ból. Megjelent a Színházi Újság 1925. dec. 7-i számában is.

A 3., 9., 14. sor végén, az 5., 6., 8., 11., 14. sor és 19. sor belsejében a vesszőket mi pótoltuk.

Az első bemutatón Viola Margit (sz. 1895.), a másodikon Kolbay Ildikó (sz. 1898.) énekelt, Latkóczy Pista huszárhadnagy szerepében.

1244. Dévajkettős. *Kötetben először.* Megjelent a Színházi Újság 1925. dec. 7-i számában is.

A 2., 5., 6., 14., 15., 16. és 19. sor végére, valamint a 7. és 9. sor belsejében mi tettünk vesszőt.

Mindkét bemutatása alkalmával Gábor Mara és Sugár Gyula énekelt. Gábor Mara (sz. 1900.) Tünidé királylány szerepét játszotta.

A kettőst a következőképpen énekelték:

Géza: 1—4.

Tünidé: 5—8.

Együtt: 9—12.

Géza: 13—16.

Tünidé: 17—20.

A 20. sor után refrént jelez a szöveg, azaz a kettőst (9—12. sor) ismétlik.

1245. Rózsikának. A Beck Zoltán (Orosháza) birtokában levő kéziratról. *Kötetben először.* Az orosházi Garamvölgyi Istvánné Rekovics Rózsától hozzákerült kéziratot ő közölte Ismeretlen Juhász Gyula-versek egy emlékkönyvben címmel a Tiszatáj 1962. augusztusi számában.

Garamvölgyiné korábban Szegeden lakott, nevelőapja Papp Ferenc vendéglős (Oskola u. 10.) volt. Juhász szívesen látogatott el barátaival ide, s a 18 éves Rózsika emlékkönyvébe néhány verset írt. Ez volt az első.

A vers alatt a következő megjegyzés:

„De ezt egy eljövendő fiatalra bízom. Nem muszáj, hogy költő legyen!”

1923. III/19.

Juhász Gyula”

1246. Csóndes jubileum. A Paku-féle kiadásból (2 : 158—159. l.) Paku 1923. áprilisi kéziratot jelöl meg forrásul (366. l.). A 16. sorban a *nekik* e-jére ritmikái okokból vesszőt tettünk.

Paku magyarázata (2 : 366. l.):

„Ajánlás : *Válasz Vajda Bélánénak, Detre Bélának és Kilényi Irmának, úgyis, mint múzeumőrnek.* — *Aláírás : Juhász Gyula XXXX. P. S. és NB. : Hálásan köszönöm a meleg szeretet boldogító szavait és a Szeretetet igyekszem a magam módján viszonzni. A magam módja : ezt már jól ismerik! Dehát, szegény ember vízzel főz. J. Gyalu.* — Negyvenedik születése napja alkalmából — baráti közvetlenséggel — írt vers. — Péchy Blanka nem szavalt előadóestjén Juhász-verset s a Táltossal — a kiadóival — anyagi elszámolásai voltak ekkor. Az említett faküldemény neki szánt ajándék volt, melyet közlekedési nehézségek miatt azonban nem kapott meg. Az itt szereplő írók — Szabó Dezső kivételével — ekkoriban ellenfelei voltak.”

Balogh Károly (?—1924): 1907-től haláláig szegedi városi tanácsnok, pénzügyi szakértő, a város vagyonának szigorú, féltékeny őre. Mint a vigalmi adó elengedésében döntő fórum, Juhász előadó-estjeinek anyagi sikerében is „tényező”. Az utalás valószínűleg arra vonatkozik, hogy a jubileumi ünnepség vigalmi adóját elengedhette a szigorú tanácsnok. A 11. sor arra utal, hogy a költőtől megvonták a fizetést, nem adtak nyugdíjat, csak évekkel később. A 12. sor az 1922 szeptemberében kelt halálhírére, az erdélyi lapokban megjelent nekrológokra vonatkozik. A 15. sor igazolja Vág Sándor szóbeli közléséből ismert emléket, mely szerint a Tisza-parton sétáló szakállas költőt fajvédő diákok zsidónak nézték és megtámadták! A Táltos kiadóval kapcsolatos anyagi ügyei részben még földérintetlenek. A *Virradat* 1921. febr. 6-i száma szerint a Táltos kiadó Juhászt tíz, Tóth Árpádot öt évre leszerződöttette. Ez rendszeresen havi tiszteletdíjat jelentett volna a költőnek. József Attila 1923. december eleji leveléből az is kiténik (Péter László: *Esperit János*, 58. l.), hogy ezen kívül a Táltos karácsonyra Juhász-kötetet is akart kiadni, de ez még ismeretlen okok miatt elmaradt, s a járandóság is megszünt.

1247. 1923 július elején. A Beck Zoltán birtokában levő kéziratról. *Kötetben először.* Vö. a *Rózsikának* (1245. sz.) jegyzetével.

A keltezés címként szerepel, sőt a költő alá is húzta.

Aláírása az utóirat előtt: *őreg Juhász Gyula*

1248. 1923 július 14. A Beck Zoltán birtokában levő kéziratról. *Kötetben először.* Vö. a *Rózsikának* (1245. sz.) jegyzetével.

A vers alatt: *Szeged. Juhász Gyula.*

A 3. sor *öröm* szavát egy olvashatatlanság áthúzott szó fölé írta a költő.

1249. 1923 július 14. A Beck Zoltán birtokában levő kéziratról. *Kötetben először.* Vö. a *Rózsikának* (1245. sz.) jegyzetével.

Az első sorában elírásként ez áll: *rózaszál.* Javítottuk. A vers alatt névalírás.

1250. 1923 Karácsony estéjén. A Beck Zoltán birtokában levő kéziratról. *Kötetben először.* Vö. a *Rózsikának* (1245. sz.) jegyzetével.

A vers alatt névalírás. A címet a költő aláhúzta.

1251. Weichherz Ilonkának. Szalatnai Rezső birtokában levő kéziratról. A kéziraton, a cím fölött keltezés: 1924 január 1-én.

Szalatnai Rezső 1941. szept. 10-i levelében Kilényi Irmának ezt írja a versről: „Néhány hónappal ezelőtt egy pozsonyi orvos-ismerősöm Juhász-tanulmányom elolvasása után egy eredeti és talán ismeretlen Juhász-kézirattal ajándékozott meg. A kis verset Juhász Gyula az orvos sógornőjéhez írta, akivel együtt dolgozott akkor egy szegedi redakcióban. A kéziratot egy kis vonalozott füzetből tépték ki.”

Szalatnai Rezső szóbeli közlése szerint Weichherz Ilonka a Szeged szerkesztőségének gépfőnöke volt a vers keletkezésének idejében.

1252. (Nincsen olyan . . .) Pásztor József birtokában volt kéziratról. *Kötetben először.* Hasonmását közölte Pásztor József a Szivárvány 1947. máj. 24-i számában, Babits Mihály, Karinthy Frigyes, Kosztolányi Dezső, Tóth Árpád ismeretlen versei, valamennyit írta: Gyalu, azaz Juhász Gyula című cikkében. A közlemény a *Költői verseny* című utánzatokkal foglalkozik; erre a versre semmi utalás nincs benne.

Keltezése: Szeged, 924. I. 8.

Úr György 1959. ápr. 17-i levele szerint e vers valószínűleg Erdős Árpád és Bardócz Rózsa házasságára íródott. Erdős Árpád újságíró volt, a Szeged munkatársa.

1253. Rózsikának. A Beck Zoltán birtokában levő kéziratról. *Kötetben először.* Vö. a *Rózsikának* (1245. sz.) jegyzetével.

A cím fölött keltezés: 1924. április 9.

A vers alatt: Szeged, Juhász Gyula.

1254. Kis Rózsika. A Beck Zoltán birtokában levő kéziratról. *Kötetben először.* Vö. a *Rózsikának* (1245. sz.) jegyzetével.

A vers alatt keltezés: Szeged, 1924. aug. 25. Juhász Gyula.

1255. Dal Rózsikának. A Beck Zoltán birtokában levő kéziratról. *Kötetben először.* Vö. a *Rózsikának* (1245. sz.) jegyzetével.

A vers alatt keltezés: Szeged, 1924. dec. 30. Juhász Gyula

1256. Rózsikának. A Beck Zoltán birtokában levő kéziratról. *Kötetben először.* Vö. a *Rózsikának* (1245. sz.) jegyzetével.

A cím alatt keltezés: 1924 december 30.

A vers alatt:

„Jegyzet.

(Már mint hogy az esküvőjén pompázzanak)

Szeged,

Juhász Gyula”

A 3. sor *Vele* szava után olvashatatlan törlés látható.

1257. (Magyar vagyok !) A Délmagyarország 1925. jún. 21-i számából. *Kötetben először.* A Szakállszáritó rovatban, *Elegyes holmi* címmel, prózai

írások közt jelent meg. A költő e szavakkal vezeti be: „*És végezetül vágjunk még egy röpke verset, ahogy Petőfi szokta mondani: . . .*”

Eckhardt Tibor (sz. 1888.): országgyűlési képviselő, az Ébredő Magyarok Egyesületének elnöke, ma az amerikai emigránsok hazánk ellen uszító vezető alakja.

Wolff Károly (1874—1936): országgyűlési képviselő, a keresztény párt elnöke.

1258. Július 31. A Petőfi-múzeumban levő kéziratról. *Kiadatlan.* Keltezése: *Szeged, 1925. júl. 31.* A kézirat a Ferenczi Zoltán gondozásában megjelent Petőfi összes versei 2. kötetének utolsó lapja; a vers dedikációféle Papp Józsefnek, a neves szegedi szobrászművész feleségének.

A 6. sor végére vesszőt tettünk.

Papp József (sz. 1894.) szobrászművész, aki Tömörkényt is megmintázta, Juhász Gyula baráti köréhez tartozott. E vers születése előtt kevéssel, a Délmagyarország 1925. máj. 28-i számában olvassuk, hogy Papp József Juhász Gyuláról plakettet készít. A Petőfi-múzeumban van Hans Jantzen Michelangelo című könyve (Lipce é. n.), melyet a költő e dedikációval ajánlékozott barátjának:

*Papp Józsefnek,
Tömörkény szobrászának
baráti szeretettel*

Szeged, 1924 karácsony

Juhász Gyula

1259. (Bár semmi jussom . . .) A Délmagyarország 1925. okt. 11-i számából. Itt a Túl a kárpiton című színházi történeteket tartalmazó cikkben szerepel, a következő összefüggésben:

„Nem régen egy nagy társaságban vacsoráztak együtt színészek és újságírók. A rendezőség Juhász Gyulát az egyik asztalfőre ültette és jobbra a barna Ladomerszky Margitot, balra pedig a szőke Kaszab Annát helyezték el. A rendezőség úgy gondolta, hogy Juhász Gyulánál nem lehet tudni, melyik hajszín ihleti meg és gondoskodtak mind a kettőről. Juhász nagyszerűen érezte magát a két szép színésznő között, akik vacsora után addig székírozták, míg elővett egy darab papirost és a következő verset írta rá: [Itt következik a vers.]

A két színésznő pedig a Délmagyarország olvasóközönségéhez fordul, döntsék el, kit illet a vers, Kaszab Annát, vagy pedig Ladomerszky Margitot?”

A vers aláírása:

*Öreg Juhász Gyula
koszorús*

A 2. sor végére vesszőt tettünk.

1260. (Hic fuit . . .) Diósszilágyi Sámuel dr. makói kórházi főorvos vendégkönyvéből. *Kötetben először.* Espersit János naplójának följegyzése szerint e tréfás sorokat 1925. okt. 18-i látogatása alkalmával írta bele a költő. (Vö. Péter László: Espersit János, 43. l.)

1261. Hangzatka. Espersit János barátomhoz szent öreg Kazinczyknak moróránban. Espersit János kéziratos naplójából (27—28. l.). *Kötetben először.*

Az eredetiről Espersit János betűhíven másolta. Keltezése: *Makón, 1925, október*. Aláírása: *Juhász Gyula literátor*.

Espersit 1925. okt. 21-én jegyezte be a verset naplójába, még a vers megszületésének napján.

Hangzatka: Virág Benedek szava, a szonett magyar neve.

A 12. sor az Espersit íróasztalán álló fényképre, Espersit Caca arcképre utal. Vö.: *Csendélet*.

1926

1262. Mariannának * * * ik nevenapjára. Kilényi Irma kéziratosa másolatáról. Keltezése: *Szeged, 1926. nov. 1.-re*. A kéziratra a címtől balra két virágot, az utolsó szakasz fölött két szivet rajzolt a költő.

Kilényi másolata és nyomában a Paku-féle kiadás — Vajda Marianna 1958. szept. 14-i hozzánk intézett levele szerint — pontatlanul közölte a szöveget. Az értelmetlennek látszó *misztrikus* szót *misztikusra*, a *simmi-t* semmire „javította”.

Misztrikus: utalás Vajda Mariannának Misztrik nevű festőművész udvarlójára, a *simmi* pedig az akkor divatos táncra.

Cs. Vajda Mariannának a Petőfi-múzeumban levő kézírásos följegyzése Misztrikról a következőket mondja: „Ernst Misztrik de Monde osztrák festőművész, később Hamburgban beérkezett. Mint Rudnay-növendék 1926-ban nyáron Szegeden nyaralt.”

Vajda Marianna: Vajda Béláné leánya (sz. 1909. nov. 14.). Vajda Béláné (1882—1945) Kilényi Irma barátnője volt; együtt vezették Vajdáné Kárász utcai optikai üzletét, és közös háztartásban éltek. Minthogy Juhász Gyula Kilényihez gyakran járt — emlékezetesek voltak a vasárnap délutáni irodalmi „szeánszok” Vajdáéknál — igen jó barátságban volt Vajdánéval és leányaival is.

Pásztor József Juhász Gyula ismeretlen versei címmel a Szivárvány 1947. máj. 17-i számában hasonlóan közli ennek a versnek változatát. A közlés megtévesztő, mert az írás Cs. Vajda Mariannáé, s ő a verset emlékezetből írta le.

1263. Japánosan, köszöntő Marianna születésnapjára. A Cs. Vajda Marianna birtokában levő kéziratról. Keltezése: *Szeged, 1926. november*.

Vö. az előző jeggzettel.

1264. (Csenei Magduskának.) Az Özv. Csenei Kristófnénál levő kéziratokból. *Kötetben először*. Közölte Tóth Géza (ItK. 1956. 367. l.) hasonmásokkal együtt. A három külön papíron levő kézirat egyazon napon született: 1926. dec. 2-án.

A 6. sor végére vesszőt tettünk.

Az első kéziratban szerepel a két első versszak. *Gyula bácsi* aláírással, *Mikulás előtt két nappal* keltezéssel, s rajta karikatúrákkal, így a költő önarcképével és Weisz Emilio (*Pepilió*) torzrajzával.

A második kéziratban fölül két virág, alul három egymásba kapcsolódó szív látható. A vers alatt: *Magduskának írta 1926. dec. 2-án Juhász Gyula bácsi*.

A harmadik kéziratban több rajz, mindegyik mellé odaírva a neve: „*gém, pille, galamb, trombita, kiséger, nyuszika, madár, talyiga, söröspohár, hajasbaba, váza*.”

Cseneiék voltak Espersit János házának tulajdonosai. A versek keletkezési idején Espersit vendége volt Juhász Gyula és Weisz Emilio is.

Böske: Cseneiék háztartási alkalmazottjának neve.

1265. (Hiába . . .) Magyar László közléséből. *Kötetben először*. Először a Délmagyarország 1938. ápr. 24-i, másodszer a Magyar Kurir 1940. ápr. 6-i, harmadszor az Ország-Világ 1957. dec. 24-i számában közölte, mindannyiszor mint „ismeretlent”. Kézirata az ő birtokában van; kérésünkre sem bocsátotta rendelkezésünkre. Aláírása: *Juh*.

A versikét a közlő szerint a költő egyik karikatúrája alá írta. Az előző verssel való rokonság miatt — egyéb adat híján — itt helyeztük el.

1266. Dedikáció. A szegedi múzeumban levő kéziratról. *Kiadatlan*. Kezdetlen, így helyét nem tudtuk megállapítani. Az írás alapján annyi valószínű, hogy a húszas években íródott.

Aláírása: *Juh. és társai*.

Bob: Sz. Szigethy Vilmos (1877—1956) szegedi újságíró és író, városi levéltáros. A kézirat tőle került a múzeumba.

Sajnos, a múzeumi főljegyzések nem tartalmazzák magyarázatát.

1267. Szonett, színházi, Jenőhez. A Színház 1946. máj. 23—29-i számában közölt hasonmásról. *Kötetben először*. Pásztor József közölte Juhász Gyula egyhónapos színingazgatói pályája és ismeretlen színházi verse című közleményében. Aláírás: *Gyalu*. A 13. sor elején olvashatatlan törlés látszik. Pásztor a versről ennyit ír: „A színházat olthatatlanul szerette . . . Nagyon bántotta, hogy az egyik kritikus — Balla Jenőnek hívták — állandóan kíméletlen szigorúsággal csepülte az előadásokat. A színházzal szemben érzett meleg rokonszenvének az alábbi kedvesen gúnyos és finoman szellemes, eddig sehol meg nem jelent szonettben adott hangot . . .”

Balla Jenő (1877—1935), írói nevén Byll, a Szegedi Napló, majd a Délmagyarország színikritikusa volt, Móra Ferenc barátja. Sz. Szigethy Vilmos szerint kemény színibírálatai voltaképpen hozzá nem értését leplezték. Ignác Rózsa önéletrajzi jellegű kisregényében (Homoki vörös) melegséggel, mint önzetlen pártfogójáról emlékezik meg róla. Gyakran járt Olaszországban, Mórát is ő kísérte oda és Karlsbadba.

A vers legkésőbb 1926 őszéig íródhatott, mert Andor Zsigmond, akit a 4. sorban emleget, eddig volt a szegedi színház igazgatója; ha a vers később keletkezett volna, valószínűleg utalt volna utódjára, Faragó Ödönre is. (Vö. Szeged monográfiája. Szeged 1927. 331. l.)

1927

1268. (Itt élt s darvadozott . . .) A szegedi múzeumban levő kéziratról. *Kötetben először*. Megjelent a Hétfői Rendkívüli Újság 1927. febr. 28-i számában.

A kézirat a költő Tömörkény-tanulmányához készített jegyzeteinek egyik lapja (13. l.). Itt a Tömörkény kultuszával kapcsolatos adatokat rögzítette a költő, s Tömörkény lakóházának 1926. ápr. 26-án emléktáblával történt megjelöléséhez fűzte e versikéjét, amely azonban nem került föl a táblára. Az emléktábla leleplezése alkalmával egyébként Juhász Gyula is beszélt.

A kéziraton Tömörkény neve előtt (2. sor) nincs kettőspont; ezt a Hétfői Rendkívüli Újság közlése alapján mi pótoltuk.

Vö. a *(Tömörkény emléktáblájára)* című verssel.

1269. Nászajándék Icukának. A szegedi múzeumban levő kéziratról. *Kötetben először.* Közölte a Szegedi Népszava 1947. máj. 1-i száma. A kéziratról egy emlékkönyvből kitépelt lap. Keltezése: 1927. márc. 31. Aláírással.

A kéziratról Paulusz Jenőné Zombori Ilona birtokában maradt fenn (innen közölte Magyar László a Szegedi Népszavában), majd tőle került a szegedi múzeumba. A vers neki szólt.

Papp József szobrászművész XI. Pius pápát mintázta meg (vö. Pesti Hírlap, 1927. márc. 6.).

Vö. az 1926. július 31. című verssel.

1270. (Hosszú éveken át...) A szegedi piarista gimnázium emléktáblájáról készült fényképről. A tábla azóta elpusztult. Szövege: „Az 1902-ben érettségét tett hősi halott társainak emlékére.” Ez alatt hat név, majd a költő verse. Aláírás: J. Gy. 1927. A fénykép dr. Selmeczi Istvántól került a szegedi múzeumba.

Paku is közli (2 : 253. l.), a második sorban pontatlanul elhagyva a névelőt.

Vö.: *Avató vers.*

1271. Költői verseny. A Délmagyarország 1927. júl. 10-i számából. *Gyalu* álnévvel a Szegedi Színház rovatban. Megjelent a *Szegedi Színház* című kötetben (96—99. l.).

A verseket prózai bevezető szöveg előzi meg. Ebből idézünk:

„Pesti mintára nálunk is lesz szentistvánnapi ünnepi játék Újszegeden. Az ökörsütésen, lepényevésen, zsákbanfutáson és világpóstán kívül költői verseny is lesz, amelyen tizenkét költő és Mészöly Gedeon vesz részt. A verseny tárgya: Újszeged szépségeinek és jóságainak magasztalása illő tiszteletidj fejében és az idegenforgalom emelése érdekében... A legjobb vers jutalma Újszeged monográfiája a szerb megszállás alatt. A legrosszabb vers jutalma költőjének öntudata és Kiss Menyhért összes munkái. Ime a pályázó költemények betűrendben:”

Farkas Imre és Karinthy Frigyes között ezt olvassuk:

„Juhász Gyula Szonettjét helyszüke miatt a hétfői számban közöljük.”

Kosztolányi és Szép Ernő között:

„Kozma Andor versét a legközelebbi Nyíltérben hozzuk.

Somlyó Zoltán versét a forgalmi adóellenőr zárlata alá helyezte.”

Tóth Árpád után:

„Vargha Gyula versét a költői iparkamara átküldötte a sztatistikai hivatalba. Zsolt Béla verse rádión hallható.”

A Kassák-paródia 8. sorában említett *Dokumentum* a magyar expresszionista költőknek Szegeden, a Koroknay-nyomdában előállított kiadványa, antológiája, amelyben József Attilának is jelent meg verse.

1272. Kosztolányi Dezső: Élők. (Stilusparódia.) A szegedi múzeumban levő kéziratról. *Kiadatlan.* Kockás füzetlapon; az írásmód alapján a húszas évek végére tesszük. A cím alatt a következő magyarázat: „Kosztolányi

Dezső Halottak című versének stllusparódiája, vagy, ahogy ő mondaná: trászmodorutáonzata:”

Javítások a kézíraton:

4 Hegedülnek. (Véglegesre javítva.)

A 12. sor után két áthúzott sor:

A kávéházban hangosak

És csöndesek

1273. (Kis regénykém . . .) A Petőfi-múzeumban levő kézíratról. Kiadatlan. A kézirat *A ceglédi parkban* című vers kézírata; ennek aljára írta — Mikes Lajosnak szánva — ezt a kis rigmust. Vö. *A ceglédi parkban* jegyzetével.

1274. Mariannának. — Japánosan. — Cs. Vajda Marianna birtokában levő kézíratról. Keltezése: Szeged 1927. nov. 14.

1275. Özv. László Lajosné epitáfiumául. A Kilényi-gyűjteményben levő fényképmásolatról. Eredetije özv. Lászlóné családja birtokában. Keltezés a kézíraton: Szeged, 1927. A kéziratot a költő monogramjával is ellátta. Paku pontatlanul, a két változatot összevonva közli (2: 348. l.), s 1926 októberéből keltezi, minden bizonnyal özv. László Lajosné Wagner Józsa (1861—1926) temetésének időpontja alapján. A kézirat tanúsága szerint azonban a sírfömlirat később készült. Király-König Péterné közléséből úgy tudjuk, hogy Nagyfalusi Jenő közvetítésével kérte a család a költőt a sírfömlirat megírására. Végül mégsem került a sírkőre, mivel — Királyné ezt Lászlóné leányától tudja — a családi sírboltban volt László Lajos is eltemetve, a sírvers pedig csak az édesanyáról szólt.

1928

1276. Olympiai óda. A Délmagyarország 1928. márc. 4-i számából. *Köetben először. Gyalu* aláírással, a Szögedi Színház rovatban. Alcíme a következő: *Pindaros 1. Ujszegedi ódája a szegedi Bástyának a vasárnapi meccs remélhető győztesének. (Töredék a Csengery-kódex után szabadon.)*

A vers előtt a következő bevezető szöveg:

„Mivel a szegedi nemzet becsülete forog kockán, sőt nem is kockán, hanem labdán, fölkértük a helyi Pindarosunkat, hogy ritmust és metrumot nem kímélve zengjen egy buzdító és bátorító, egy ösztönző és sarkaló előéneket a vasárnapi nagy tavaszeli olimpiai küzdelem hőseihez és nézőihez, akik a Bástyá zászlaja alatt indulnak győzni és nézni, azaz rugni és drukkolni. Helyi Pindarosunk a tőle megszokott készséggel és gyorsasággal tett eleget fölhívásunknak, miután a kellő drachmákat előtte leszámoltuk. Ime a mű:”

A vers után még a következőket olvassuk:

„Reméljük, hogy helyi Pindarosunk jó véatesznek fog bizonyulni és utóórájában mindenben megerősíti, sőt kiegészíti azt az elismerést, amellyel újszegedi útjára bocsátja a szegedi csapatot.”

A 27. sorban a *hip, hip, hurrá* szavak közé mi tettünk vesszőt.

A thematák közt is előfordul: *Olimpia, paródia*.

Az aznapi mérkőzésen egyébként a Sabaria (Szombathely) 3 : 0 arányban győzte le a Bástyát. (Nyilván ezért is maradt el a megígért „utóóda”!) A 14. sor utalás az egy héttel azelőtti mérkőzés kedvezőtlen eredményére (Hun-gária — Bástyá 4 : 0).

Érdekes apróság a szegedi múzeumban: a Bástyá sportegyesület 1926-os jelzésű, az 1927/28-as évadra szóló, Juhász Gyula nevére kiállított állandó szabadjegye.

1277. Előszó (Pásztor Zoltán dalaihoz.) Pásztor Zoltán Pataki húron — szegedi dalok című nótáskönyvének (Szeged 1928.) 1. lapjáról. *Kötetben előszőr.* Keltezése: Szeged, 1928. április 13. A címe itt: *Előszó.*

Pásztor Zoltán a szegedi pénzügyigazgatóság tisztviselője volt, műkedvelő nótaszerző.

1278. Két vándor. (Petőfi nyomán házi kezelésben.) A Délmagyarország 1928. ápr. 15-i számából. *Kötetben előszőr.* Gyalu álnévvel, a Szögedi Színház című rovatban.

Szeged város 1927. febr. 1-én vette a színházat házi kezelésbe, és intendánsul dr. Fodor Jenő városi tanácsnokot bízta meg. 1927. ápr. 12-től a színház „művezető-igazgatónak” Tarnai Ernőt szerződtette. 1928. ápr. 14-én Fodor Jenő lemondott intendánsi tisztségéről (helyette Pálffy József dr.-t kérték föl). Kevéssel előbb, márc. 29-én a városi közgyűlés két évre meghosszabbította a házi kezelés rendszerét.

1279. Hozzá. A szegedi múzeumban levő kéziratról. *Kiadatlan.* Keltezése: Szeged, 1928. VII/11. Aláírása: *Juhász Gyula ember és szabadúszó!*

A kézirat bal oldalán egy kutya fejének rajza, ugyancsak a költő kezétől. A kézirat Sz. Szigethy Vilmostól került a múzeumba. Hátlapján az ő kézírásával olvasható ez a magyarázat: „Dettre Jánosnének volt egy brüsszeli törpe griffon kutyája, szinte gyerekjáték. Az van lerajzolva és ahhoz szól a vers.”

1280. Dr. Bach Lászlónénak szeretettel. A Sánta Ferenc birtokában levő *Testamentom* című kötet címlapján levő kéziratról. *Kiadatlan.* Keltezése: Szeged, 1928 VII/12. Ajánlás a költő aláírásával.

Bach Lászlóné Grósz Rózsa (1902—1940) a költő szegedi tisztelői közé tartozott. Férje sógora volt Vág Sándornak; az ő révén került ismeretségbe a költővel.

1281. Gyönyörű szép május éjjel. A Délmagyarország 1929. júl. 14-i számából. *Kötetben előszőr.* Itt Egy költő és egy cigány című, Két Juhász Gyula-dal, amire tizennégy évig várt a muzsikus alcímű cikkben szerepel. A cikk elmondja, hogy Poczó Ferkó cimbalmos, muzsikus nevében Cimbi, régóta kért Juhász Gyulától megzenésítésre szöveget. Végre „a télen” adott a költő két verset, s ez azóta dallamot is kapott, sőt nyomtatásban is megjelent a következő címlappal:

Két szegedi dal
1. *Gyönyörű szép május éjjel*
2. *Barna hajad*
Írta:
Juhász Gyula
Zenésítette:
Poczó Ferkó (Czimbi)

A 3. sorban eredetileg május állott. A szótagszám és a ritmus követelményei alapján a nyilván letörött betűt (i) mi pótoltuk.

1282. Barna hajad. A Délmagyarország 1929. júl. 14-i számából. *Kötetben először.* A 2. sorban a *hogyha látlak* szavak elé és után mi tettünk vesszőt.

1283. (Öreg művész . . .) Tombác Lászlóné birtokában levő kéziratról. *Kiadatlan.* Keltezése: Szeged, 1928. A kézirat egy kemény papírdarabon van, amelyre eredetileg egy fénykép volt ragasztva. Ez Tombáczné sz. Poór Ilonát (sz. 1912.) és édesapját, Poór Sándort (1863—1931) ábrázolta; rájuk is vonatkozik a vers. Poór Sándor üvegfestő-művész és a szegedi női ipariskola rajztanítója volt. Tombáczné emlékezete szerint a verset a költő Báló Pista bácsi kocsmájában (a Kossuth Lajos sugárút és Tisza Lajos — ma Lenin — körút sarkán) írta, 1928 végén.

1284. (Papucs alatt . . .) A szegedi Színházi Újság 1938. dec. 25-i számából. Cserzy Béla közli Juhász Gyula ismeretlen versét a színészhez, a nőről és a papucsról című cikkében. Vö. a (*Bordó cipellő . . .*) című vers jegyzetével. A színész: Rubinyi Gyula [Tibor?]

E verssel kapcsolatosan Cserzy a következőket írja:

„Évek múlva, 1928-ban ismét összetalálkozott a költő és a színész. Akkor Hódmezővásárhelyen játszott a miskolci színtársulat, amelynél szerződésben volt Rubinyi. A találkozás örömei után Rubinyi ismét kiöntötte szívét atyai barátja előtt: a szegedi lányt időközben feleségül vette, de a házasság nem sikerült; elváltak. Az aranyszívű Juhász Gyula ismét motyogott pár szót, majd papírfecni a következő sorokat írta. . .”

1285. Mézeskalács recipe. A Kilényi-gyűjteményben levő kéziratról. *Kiadatlan.* A kézirat egy kis cédula, amelyre idegen kéz a mézeskalács receptjét írta. Ez alatt szerepel a költő kézírásával a versike szövege. A papír két szélére a költő egy-egy mézeskalács-szívet rajzolt. A gyűjteményben egy másik cédulán egy harmadik kéztől a mézeskalácsnak egy másik receptje is megvan. Ez alá a költő írta ceruzával: *özv. Juhászné.*

Időrendi elhelyezésére semmi fogódzónk nincs, s minthogy keletkezése 1929 után kevésbé valószínű, ezért helyeztük el itt.

1286. Csizió az 1929. nem közönséges évre. A Délmagyarország 1929. jan. 1-i számából. *Kötetben először.* A Szegedi Színház rovatban. Aláírása: *Gyalu, a százszentendős jóvendőmondó.* A 31. sor *meg* szava előtti fölösleges vesszőt töröltük.

Radomér: lord Rothermere (1868—1940).

Szeged ötven éves születésnapja (30. sor) utalás az árvíz (1879. márc. 12.) fél évszázados fordulójára.

1929

1287. Özv. Wilhelmné sírfelirata. Kilényi Irma másolatáról. Közölte Paku is (2 : 294. l.); ő forrását 1929-es kéziratnak mondja (uo. 373. l.). Ez esetben az év elejéről való lehet.

1288. (Makáma.) A Hírlap 1949. ápr. 10-i számából. *Kötetben először.* Magyar László közli Itt szunnyadnak az álmok és a vágyak . . . című, Juhász Gyula ismeretlen makámáját küldte el egy tánctanár Ortutay Gyula kultuszminiszternek alcímű cikkében. Keletkezéséről Deér Imre nyirbátonyi tánctanár Ortutayhoz intézett levele alapján Magyar azt írja, hogy „ezelőtt vagy húsz esztendővel” „egy csöndes darvadozás alkalmával” született. „Deér Imre — folytatja Magyar László — akkortájt Szegeden mindkét nembeli ifjúságnak közkedvelt táncmestere volt. A tánctanár készült a táncvizsgára, amelyre koreográfiát szerkesztett. Megkérte a költőt, írna valami prólogusfélét a szép alkalomra. Juhász Gyula mindig két kézzel szórta kincseit és készségesen írt prózát, verset, mindenkinek, aki csak kért tőle írást. Onozó Poldi tiszaparti csárdájában érte a tánctanár kérése. Már jól benne voltunk az éjszakában is, a hangulatban is (kénytelen vagyok a többes első személyhez folyamodni, mert mint a régi kézirat elárulja, a makáma az én levélpapíromra íródott és a régi papírdarab most visszaidézi a jelenetet az emlékezetembe), a költő papírt, tollat, tintát kért és két pohár kadarka között pillanatok alatt elkészült a prólogus . . .”

A ritmikus prózát tagoló gondolatjeleket mi tettük ki.

1289. (Philoktetesként . . .) A szegedi múzeumban levő kéziratból. *Kötetben először.* A kézirat a költő 1929-ből való szanatóriumi jegyzetfüzete. Innen közölte Kispéter András (ItK. 1954. 220. l.), pontatlanul. Törödék.

A notesz egyik lapján a vers első, áthúzott fogalmazása így hangzik:

Cím: először csak *Lemnos szigetén*, aztán elébe írta: *Ajax*, később ezt is áthúzta, és még elébe írta: *Philoktetes*

Ott hagyta őt a nép és a dicsőség

A terméketlen tenger közepén,

Sok boldog harc és vég lakoma hőstét

Néhány lappal később találjuk a későbbinek tekinthető, nagyobb szöveget, a következő javításokkal:

1 *Mint Ajax Lemnos szigetén,* (véglegesre javítva)

2 *Magányosan vergődöm én* (javítva): *úgy vérzem* (véglegesre javítva)

3 *Még néznek rám a csillagok,* (véglegesre javítva)

7 *Az égre néha* (áthúzva)

Az 1–4. sorokat a költő áthúzta.

A 2. sor végén a szükséges vesszőt mi pótoltuk.

Philoktetes a trójai mondakörben, Homérosznál is szereplő görög ifjú, akit társai útban Trója felé Lemnos szigetén hagytak, mert kígyómarástól megbetegedett. Szenvedése az ókori művészetnek és költészetnek is gyakran tárgya volt.

1290. Ferenczy István szobrász emlékére. A szegedi múzeumban levő kéziratról. *Kiadatlan.* A kézirat a költő szanatóriumi jegyzetfüzete. Törödék.

Az áthúzatlanul hagyott két végső sor előtt a következő áthúzott kísérletek olvashatók:

Nagyratörő voltál, első szobrásza hazánknak,

A haza márvány

Magyar márványba magyar lelket adtál

Te lehettél út legelőbb

Az alkotó vésőre várt a magyar

1291. (Az ég ivén . . .) A szegedi múzeumban levő kéziratról. Töredék. *Kiadatlan*. A kézirat a költő szanatóriumi jegyzetfüzete. Innen közölte pontatlanul és önkényesen egybekapcsolva (*A szomszéd ablakból . . .*) kezdetű töredékkal Kispéter András (ItK. 1954. 220. l.).

Az 1—4. sort a költő egy vonallal áthúzta.

Javítások a kézíraton:

7 *Nem igen nagyon* (áthúzta és zárójelben utána írta): *semmi*.

1292. (Kovácsműhelyben . . .) A szegedi múzeumban levő kéziratról. *Kiadatlan*. A kézirat a költő szanatóriumi jegyzetfüzete, kitéphető lapokkal. A vers három egymás mellett levő lapon újra meg újra kezdődik, változatokkal. Az utolsót vettük alapszövegnek. Ezen a lapon a költő következő bejegyzése olvasható, kusza, dőlt betűkkel:

1929 június 20 + 1 *én elhagynom a szanatóriumot omnia mea mecum porto*
Az első változat így szólt:

Az üllő és a kalapács dalára

Lobog a láng

A második változat:

Kovácsműhely a temető mellett:

Kalapács és üllő énekelnek

S hallgatja a békés temető.

A következő három sort áthúzta:

Piros lángok néha föllobognak,

Az őskertben lidércek bolyongnak

És holdfényes a vén fatető.

Még egy áthúzatlan sor:

Nézi, hogy az élet lángja lobban

A tematák közt egy tépett cédulán a következő följegyzés:

„*Verstéma, nagy:*

temető és kovácsműhely!”

1293. (A szavak . . .) A szegedi múzeumban levő kéziratról. *Kiadatlan*. A kézirat a költő szanatóriumi jegyzetfüzete.

1294. (Borus felhők közt . . .) A szegedi múzeumban levő kéziratról. *Kiadatlan*. A kézirat a költő szanatóriumi jegyzetfüzete. A vers két-két sora egy lapon, de egymástól mintegy 5 cm távolságra van; összefüggésük nyilvánvaló (ezért is adjuk őket együtt), de föltehető, hogy a költő még közéjük akart illeszteni néhány sort.

A 2. sor végére mi tettünk vesszőt.

1295. (Csodaszép . . .) A Paku-féle kiadásból (2 : 364. l.). Töredék. Paku szerint *Az utolsó* című vers kéziratának hátlapján volt. Vö. a *Hangtalanul* című vers jegyzetével.

Érdekes, hogy a Nagyvárad 1909. máj. 1-i számában névtelenül írt *Május* című kis jegyzetében a költő ezeket írja: „*Valaha nyájas, kedves, mulatságos tavasz ünnep volt gyönyörű május elseje, amelyről Heine legszebb dalait dalolta.*”

1296. Nietzsche. A Paku-féle kiadásból (2 : 125. l.). Töredék. Keltezését vö. a *Hangtalanul* című vers jegyzetével.

1297. (Halottak napján . . .) A Bácsmezei Napló 1929. nov. 3-i számában megjelent hasonmásról. Keltezése: 1929 okt. 24. (szv) [Sz. Szigethy Vilmos] Látogatás Juhász Gyulánál című cikkében közli. Pontatlanul közölte a Homokóra 1929. nov. 5-i száma is (pl. a 3. sorban *elbúsulva* helyett: *elborulva*.)

Sz. Szigethy cikke beszélgetés a költővel a budai szanatóriumban 1929. okt. 25-én. (A dátumot — a cikk szerint — ő tévesztette el; ő mondta tévesen a költőnek, s utóbb Juhász már nem változtatott rajta.) A verset Sz. Szigethy jelenlétében írta, vele küldte haza édesanyjának.

1930

1298. Rossz órában. A Napkelet 1937. júl. 1-i számából (444. l.). Rozsnyay Kálmán közlése. A *Holmi* című kötet ajánlása Rozsnyayéknak. Keltezése: Szeged, 1930 május 9. A cím alatt: *Sajnos, ötödfél éve mindig*. A verses dedikáció után még egy prózai sor:

Nagyon szerettek benneteket minden jót kívánok.

Nem egészen világos, mire utal az „ötödfél éve mindig” megjegyzéssel. Nincs tudomásunk arról, hogy 1930 májusa előtt négy és fél évvel, tehát 1926–27-ben már erősebben kínoztta volna akár fejfájás, akár depresszió. De az is lehet, hogy Rozsnyay közlésében hibás a keltezés.

1933

1299. (Erdélyből jönnek . . .) A Szilágyi Ilona birtokában levő kéziratról. *Kötetben először*. Magyar László is közölte a Magyar Nemzet 1940. ápr. 7-i számában. Magyar László a következőket írta:

„A »kedves vigasztaló« boldogan újságolja, hogy nemrég, alig néhány héttel ezelőtt, egy ismeretlen Juhász-strófát talált.

— Az Erdélyi Szépművészek egyik kötetét adtam oda neki olvasnivalóul. A könyvet borító zsírpapír belső felére írta ezt a verset, de akkor nem is vettem észre, csak mostanában bukkantam rá véletlenül.

Mutatja a gyűrött borítólapot. Halvány írással, alig olvashatóan szól a költő üzenete az erdélyi szépművészek felé: [itt következik a vers.]

Ebben a négy sorban lelkesedés izzik. Titkolt lázadás a betegség ellen. És a vágyakozás Erdély után. Nagyvárad után. A Holnap után. A — fiatalság után. Pillanatnyi láng, amelynek ellobbanása után annál sötétebb a depresszió.”

A vers valószínűleg az *Egy kedves vigasztalónak* című verssel nagyjából egy időben, 1933 tavaszán született.

1300. (Valaki játszik . . .) A szegedi múzeumban levő kéziratról. *Kiadatlan*. Töredék. Egy lapon a (*Nem adtam mást . . .*) és (*Van, aki tévedésből . . .*) kezdetű töredékekkel. Az írásmód és a mondanivaló alapján a költő utolsó éveiből valók. Valamennyit áthúzta a költő.

1301. (Nem adtam mást . . .) A szegedi múzeumban levő kéziratról. *Kiadatlan*. Töredék. Ld. az előző jegyzetet. A 6. sor után a költő újból leírta az első két sort és a 3. sor első szavát, annyi eltéréssel, hogy az 1. sor végi vesszőt elhagyta.

1302. (Van, aki tévedésből...) A szegedi múzeumban levő kéziratról. *Kiadatlan.* Töredék. Ld. a *(Valaki játszik...)* kezdetű töredék jegyzetét. Ezt a verset a papír aljára írta a költő, úgy, hogy közben a papírt megfordította.

Javítások a kézíraton (áthúzva):

2 És itt örökké

4 És nem találja

7 Az utolsó szót az olvashatatlanságig áthúzta.

1303. (Egy régi kispap...) A Kilényi-gyűjteményben levő kéziratról. *Kiadatlan.* Valószínűleg a költő utolsó éveiből. Töredék.

Javítások a kézíraton:

2 Májusi holdas éjszakán. (Áthúzva)

3—4 Szemében tisztaság ragyog

S én oly borús és tört vagyok.

A kézirat túlsó oldalán a következő prózai emlékezés — a verssel szervesen összefüggő prózai töredék — olvasható:

„Kevés olvasmány volt rám oly mély és döntő hatással, mint lord Byron *Kainja*. Egy májusi éjszaka olvastam a vonaton, tizenhat éves koromban, amikor a váci piarista noviciátust nyolc hónap után ott hagytam és új élethez kezdtem. Még bennem gomolyogtak a csönd és magányosság középkori képei és hangulatai, a rideg folyosó, régi püspökök arcképeivel, a hosszú közös imák és elmélkedések az oratóriumban, a refektórium hallgatag böjti homálya, a múzeum tanulmányos nyugalma, az infirmária, ahol a haldokló carissimus ágya mellett imádkoztunk, a dormitórium, az őrzőangyal képével és most egyszerre a tagadás és lázadás nagy költője szól hozzám hatalmas hangjával. Nyolc hónapig nem tudtam semmit a világról, újságot se láttam, csak azt, amibe egyszer a hazuról küldött gyümölcsöt csomagoltak. Szinte elszédültem a szabadság levegőjétől, amely most hirtelen megcsapott, az élet és gondolat teljessége tárult ki előttem, a lehetőségek birodalma nyílt meg, ifjúság, munka, harc, szerelem, dicsőség vártak reám. Hiszen volt is részem mindegyikből, de a vége mégis csak ez lett: elégtem idő előtt és béna aggyal nézek vissza a múltba ma.”

ÉNEKKARI SZÖVEGEK

1304. A Tisza. A Nemzeti Zenede 1912. febr. 26-i hangversenyének műsorából. (Király Péterné birtokában.) Először a Délmagyarország 1910. máj. 22-i számában jelent meg. A cím alatt mindkét helyen: „Irta Juhász Gyula. A megjelenítés joga König Péteré.” Megjelent még a Szegedi Dalárda 50 éves jubileuma alkalmával rendezett díszközgyűlés és ünnepi hangverseny műsorának hátlapján, rengeteg sajtóhibával, az írásjelek nagyfokú pontatlanságával. Éppen ezért ez utóbbit a változatok szempontjából figyelmen kívül hagyjuk.

Változatok (a Délmagyarországban):

1 *Ki vagy te szeszélyes*

14 *visz?*

16 *folyója,*

17 *folyója,*

19 *róna!*

- 26 *szen, örök*
 27—28 hiányzik
 38—44 *A vándor:*
     És mért oly csendes
     Haloványszőke
     Később futásod?
     Miért kanyargó
     Merengve tartó
     A bolyongásod?
     A Tisza:
     Ezer nagy év borája,
 45 *fölöttem*
 52 *délre*
 56 *bőven*
 60 *lefele,*
 66 *Magyarság Kánaánja!*
 67—70 *S Szeged táján*
     Mért vagy olyan iszapos?
     Hol csapongó,
     Hol borongó, bánatos?
- A 70. sor után a Tisza 88—102. sorai következnek. A végleges szövegben tehát a vándornak a Tisza szövegével elválasztott két részét egybevonta.
 72 *eléred*
 A 72. sor után még egy sor:
     Nem fáj, hogy véged?
 76 *Tisza virága?*
- 77—87 hiányzik
 95 *temettem.*
 A 98. sor után a Tisza szövegét megszakítja és itt következik a vándor szövegének 71—76. sora. A végleges szövegben tehát a Tiszának a vándor szövegével elválasztott két részét szintén összevonta.
 100 *folyója*
 101 *tengerekre,*
 103 *folyója,*
- 107—114 hiányzik
 Javításaink:
 A következő sorok végére mi tettünk vesszőt: 16, 17, 20, 38, 41, 44, 46, 59, 63, 72, 84, 86, 101, 103, 113.
 A 26. sorban a *szen* és *örök* szavak közé, az első közléssel egyezően, vesszőt tettünk.
 A 60. sor utolsó szavában (*lefelé*) a szóvégi *é-t* az első közléssel egyezően és a rímnek megfelelően *e-re* helyesbítettük.
 Juhász Gyula 1910. máj. 10-i nagyváradi lapján kérdi König Pétertől: „*Mit csinál a Tisza?*” (A szegedi múzeumban.) Nyilván König Péter ekkor már dolgozott a megzenésítésén.
 A Délmagyarország 1910. nov. 29-i számának König Péter oratóriuma című híre szerint: „A mű egyes részletei már elkészültek, de az egésznek kidolgozása hosszabb időt vesz igénybe.” A cikk közli, hogy a zenemű Juhász Gyula versére készül. A terv szerint a szegedi zeneiskola megnyitóján mutatják be.

König Péter Gondolatok a zenei életről című cikkében, a Délmagyarország 1911. dec. 24-i számában még mindig mint jövő tervet említi a kantáta bemutatását. A tervek szerint a készülő zenepalota — a mai Zeneművészeti Szakiskola — megnyitásán mutatják be.

A Király Péterné birtokában meglevő, alapszövegünket tartalmazó nyomtatott műsor szerint a Fővárosi Vigadó nagytermében 1912. febr. 26-án bemutatták König Péter kantatájának preludiumát (nyitányát) és kettős-fugáját (zárókarát). Ebből az alkalomból közli a műsor a szöveget.

Az egész mű szegedi bemutatójára 1913. ápr. 20-án került sor. A Szeged és Vidéke 1913. ápr. 21-i száma írja: „A Tisza-cantate első áriáját Sz. Ladányi Mariska énekelte. A zenemű megkapó, hangulatos szövegét Juhász Gyula írta.”

Király Péterné följegyzése szerint 1921 júniusában újból bemutatták Pesten, a Zeneakadémián, a következő versbetétekkel: *A Tisza nemője szól (Szavaltat a Tisza-kantátából)*, *Ritmusok*, *Tibiscus*, *A szent magyar folyó*. A verseket Fehér Artur mondta el.

A Szegedi Dalárda 50 éves jubileuma alkalmával a Tisza-szálló dísztermében 1922. jún. 12-én tartott ünnepi hangversenyén bemutatta a Szegedi Dalárda vegyeskara és a Filharmonikus Egyesület. A nyomtatott műsor szerint a verseket Palágyi Lajos mondta, a vándor szólóját Hergovits Jenő, a Tiszáét Szántóné Ladányi Mariska énekelte, vezényelt König Péter. A kantáta fölépítése a műsor szerint a következő volt:

- I. Praeludium.
- II. Szavaltat: *Ritmusok*.
- III/a Bariton szóló. [1—14. és 20—24. sor]
- III/b Szoprán szóló. [15—19. és 25—52. sor]
- IV. Szavaltat: *Tibiscus*.
- V. Aratók és hajósok kara (8 szólamú énekkar) [53—66. sor]
- VI. Szavaltat: *A szent magyar folyó*.
- VII/a Bariton szóló. [67—87. sor]
- VII/b Szoprán szóló. [88—102. sor]
- VIII. Énekkar és zenekar (kettős fuga). [103—114. sor]

Király Péterné följegyzése szerint 1927. aug. 11-én bemutatták a Margitszigeten az első és utolsó tételét.

A Homokóra 1929. ápr. 20-i számának közleménye szerint König Péter Szegedre jöttének negyedszázados jubileuma alkalmából, 1929. ápr. 7-én Szegeden újból bemutatták. Király Péterné följegyzése szerint a versbetéteket ekkor Földényi László szavalta.

1305. (Magyar határon . . .) Szalatnai Rezső közléséből (Juhász Gyula Szakolcán. Pozsony 1940. 14. l.). Az eredeti kézirat Czobori Károly ny. szakolcai polgármester birtokában (Pozsony).

Szalatnai a versről ezeket írja: „. . . a FMKE (Felvidéki Magyar Köz-művelődési Egyesület) jubileumi estjére verset írt, a verset megzenésítették s 1912 november 14-én előadták Szakolcán, talán másutt is, mint FMKE-dalt. Az ismeretlen alkalmi vers kéziratát sikerült megszereznem. Nem a költő alkotásaira, inkább csak akkori végvári életformájára nézve érdekes adatszerű vers ez. . .” Megzenésítette: Mihályi Ernő budapesti színházi karmester.

1306. Királyhymnusz. A szegedi múzeumban levő kéziratról. *Kiadatlan*. Keltezése: *Szeged, 1918. aug. 18.*

A kézirat még nem véglegesített fogalmazvány a költő sógora, König Péter részére. A sorokat a függőleges vonal választja el egymástól, s néhány helyen a változatok egymás mellett állnak, anélkül, hogy valamelyiküket áthúzta volna a költő. Bizonyára a zeneszerző döntésétől tette függővé, melyiket hagyja meg. Mi ezekben az esetekben az első fogalmazást hagytuk meg. A függőleges vonallal történő elválasztás lehet az oka, hogy a sorvégi vesszők sok helyütt elmaradtak; ezeket a 12., 14. és 15. sor végére mi tettük ki.

Javítások a kéziron:

- 5 A *Béke* szó fölé írta: *ség*, de törölte.
- 6 *Bátor ifjú* (véglegesre javítva)
- 7 *Lelkesedve ünnepeljen* (véglegesre javítva)
- 8 *Énekünk ma fölség!* (A véglegesre javítva, de a *ma* szó fölött változatként ott van egy *ó* betű, anélkül, hogy a költő a *ma* szót áthúzta volna.)
- 10 *Hív oltalmazója*, (véglegesre javítva)
- 12 Az *egybeforrva* fölé írta: *össze*, de aztán áthúzta. A sor alatt az egész változatának szánt új sor:
Mindvégig kitarva (egyiket sem húzta át!)
- 14 *Állunk* (áthúzva és véglegesre javítva. Az a betű fölött mintha ékezet lett volna — *vágyunk* — de ezt törölte.)
- 17 *Büszke diadalra!* (A *Büszke* szót törölte, alája írta:)
Boldog (a véglegesre javította)

1918 nyarának végén úgy hírelt, hogy IV. Károly király október 30-án Szegedre látogat. König Péterrel, a városi zeneiskola igazgatójával királyhimnuszt íratott a város. A szöveget König Péter a sógorával, Juhász Gyulával íratta meg.

A Délmagyarország 1918. aug. 22-i száma König Péter királyhimnusza című cikkében írja: „König Péter királyhimnuszt írt Juhász Gyula szövegére és a két szegedi szerző új műve a közelgő szegedi királylátogatás alkalmából kétszeresen aktuális. Zenei körökben többen annak a meggyőződésüknek adtak kifejezést, hogy König Péternek sikerült megoldania a magyar királyhimnusz vajúdó problémáját. A dallamos, lendületes és mindenekelőtt magyaros motívumokon épült új opust remélhetőleg nem fogják mellőzni a szegedi királynapok művészi programjában.” — A Délmagyarország 1918. szept. 1-i számának híre szerint a királyhimnuszt a szerzők beküldték ellenőrzés végett a kabinetirodába.

Az októberi idők, a forradalom előszele miatt a királyi látogatásra nem került sor, s így a himnusz sem került sem közlésre, sem bemutatásra. A Krónika 1919. okt. 27-i számának *Mikor a lavina megindult — Hogy kezdődött az októberi forradalom Szegeden?* című cikke ezeket írja: „Szegeden várták a mindig mosolygó Károly királyt. Próbálták az új királyhimnuszt, amelynek szövegét hosszabb rábeszélésre és gyöngéd fenyegetésre Juhász Gyula írta, aki *Gotterhalte* c. vezércikkében nem valami udvarias fogadtatást jósolt a hóhérimnusz esetén Szegeden és aki a látogatás elmaradásának hírére ironikusan jegyezte meg: »Másképp hívják azt az ifjú hatalmat, amit én várok!«”

A *Királyhimnuszt*ról sokan tudtak, és amikor Juhász Gyula a szélsőjobboldali Dobay Gyulával politikai jellegű sajtópörbe keveredett, Dobay a Tábla tárgyalásán szemére is vetette a költőnek, hogy ő, a későbbi „vörös”, a forradalom előtt királyhimnuszt írt (vö. Délmagyarország, 1926. ápr. 28.). Juhász így válaszolt: „*Valóban írtam Királyhimnuszt az októberi forradalom előtt*

de ezt szeretett sógorom, König Péter kérésére és zenéjére szerezttem és így nem annyira Királyhymnus volt, mint inkább Könighymnus.” A jelenlevők nagy nevetése között ült vissza a vádlottak székére. (Vö. ItK. 1959. 324. l.)

1307. Köztársasági himnusz. Király Péterné másolatából. *Kiadatlan.* A főljegyzés szerint dallamát Figedy-Fichtner Sándor alkotta.

Ebből a tényből, továbbá a szöveg félreérthetetlen utalásaiból (2. és 6. sor) arra következtettünk, hogy a cím nélkül fönmaradt szöveg azonos azzal a *Köztársasági himnusszal*, amelyről a korabeli újsághír a Délmagyarországnak 1918. nov. 26-i számában szól:

„Vasárnap este, a János vitéz második fölvonása előtt mutatta be a színház énekkara a köztársasági himnuszt, amelynek lelkesítésre alkalmas verssorait a kiváló poéta: Juhász Gyula, a Délmagyarország munkatársa írta, míg lendületes zenéjét Fichtner Sándor komponálta, aki személyesen vezényelte határos szerzeményének bemutatását. A zsúfolásig megtelt nézőtér közönsége tetszéssel fogadta az első köztársasági himnuszt, amelyet megélt és tapsal honorált.”

Vasárnap nov. 24-e volt.

Figedy-Fichtner Sándor zeneszerző, katonai karnagy volt Szegeden.

1308. Jelige (a Szegedi Általános Munkásdalogletnek). A szegedi múzeumban őrzött emléklapról, melyet a Dalegylet az 1926. ápr. 18-i Juhász-matiné alkalmából ajándékozott „a Mesternek”. *Kötetben először.* Közölte Nagy Dezső (Tiszatáj, 1956. június).

Időrendi besorolására a Délmagyarország 1919. júl. 27-i számának A Munkásdalkör dalestélye című híre ad fogódzót. Ez közli az aug. 2-ára tervezett dalest műsorát, s ezen az első szám: Juhász Gyula—Schwach V.: *Jelige*. A jeligét később is műsorra tűzték. Így például a Dalegylet 1920. márc. 25-i matinéját is ezzel nyitották meg, amint A Munka 1920. márc. 27-i számának közleménye tudatja. E cikk szerint a zeneszerző Schwach Imre. (Más források szerint Vilmos.)

1309. A dal. A Paku-féle kiadásból (2: 138. l.). Paku kéziratnak mondja forrását, s bár keltezését nem közli, az 1921-es versek között helyezi el (365. l.). Jegyzetében közli: „Megzenésítette Király-König Péter.”

1310. (Petőfi ünnepére . . .) A szegedi múzeumban levő kézitról. *Kötetben először.* A Tiszatáj 1958. márciusi számában hasonmásban Madácsy László közölte. A kézirat keltezése: 1922. márc. 8.

A 11. sor *fel* szava elé, az 1. sor analógiájára, vesszőt tettünk.

1311. Petőfi. A szegedi múzeumban levő kézitról. *Kiadatlan.* A kézirat két lapból áll, a második lapon e dalszöveg utolsó versszakán kívül még az *Irredenta dal* és a *Templomi (dal)* is szerepel. A kézirat külső lapján idegen kéz írásával ez a szöveg: Juhász Gy. Jeligék. Király Péterné főljegyzése szerint 1922. okt. 15-én mutatták be Szegeden a Tisza-szálló nagytermében.

Javítások a kézitraton:

Cím: *Petőfi dal* (a második szót törölte)

2 *Mióta letüntél, bús magyar mennybolt* (áthúzta)

3 *De lesz még szabadal* (áthúzta) *De lesz még* (a véglegesre javította)

- 4 *Szabad Szerelem* (áthúzta)
te vagy a mi fényünk (a véglegesre javította)
 6 *Veled visszavivjuk régi örökségünk!* (áthúzta)
 Az első kéziratlap aljára, a 6. sor végünk szava alá írta: (B. H. vége)
 9 *Neved* (áthúzta és újra kezdte)

1312. Templomi (dal). A szegedi múzeumban levő kéziratról. Vö. a *Petőfi* című dalszöveg jegyzetével. *Kiadatlan.* Közvetlenül az *Irredenta dal* után következik, ezért nincs megismételve a címben a *dal* szó; ezt mi pótoltuk.

A 2. sor eredetileg így hangzott:

Istenünk, segítsd meg s (áthúzta, újra kezdte:) *segítsed szegény magyar néped,* (ezt is áthúzta)

Vö. a *Dugonics* című vers jegyzetével.

1313. (Itt nyugosznak . . .) A szegedi múzeumban levő kéziratról. *Kiadatlan.* Megvan egy másik lapon fogalmazványa is. Ezen az alapszöveg két szakasza előtt is van három sor, mely egy eredeti első szakasz lehetett. Így érthető a végleges formát őrző kézirat az idegen kézírástól származó bejegyzés: „3. versszaka a gimnáziumi gyászkarnek.” A jelzett harmadik szakasz a közlésünkbeli második versszak. A kéziratról sejteni lehet, hogy az első szakaszt tartalmazó sorokat levágták.

A végleges kézirat egyébként egy kottalap darabja, a fogalmazvány pedig Engel Lajos nyomdavállalata üzleti levélpapírjának túlsó oldalán van. A végleges szövegen valószínűleg König Péter kézírásával még ez áll: „Ezen utolsó vers 1922. X. 16-án készült.” A fogalmazványon szintén ezzel az írással szerepel ez a keltezés, amely talán a megzenésítés idejét jelezheti.

A fogalmazványon címként a költő kézírásával ennyi olvasható:

Általános piarista

Javítások a fogalmazványon:

Az 1. sor előtt a következő áthúzott sorok:

Sírok ormán zeng az ének

És föltámadást dalol

Örök élet üdvössége

2 *Földi munka, harc után* (áthúzta, utána újra kezdte:) *Földi munka* (ezt is áthúzta, és fölé írta:) *Béke és üdvösség már velük,* (véglegesre javította)

5 *Sírjuk* (véglegesre javította)

6 *Förlám Bizva, hittel*

Földi harcon, árnyon át

(Az egészet áthúzta, és alája írta a végleges sort)

7 *Boldog ki* (áthúzta)

A kórusmű szövegének rendeltetéséről közelebbit nem tudunk. A kézirat említett följegyzéseiből arra következtetünk, hogy a szegedi piarista gimnázium hősi halottainak emlékére készült. Vö. a későbbi (*Hosszú éveken át. . .*) című emléktábla-fölrattal és az *Avató* verssel.

1314. Himnusz Budavárához. A szegedi múzeumban levő kéziratról és Király Péterné másolatáról. A Kilenyi-gyűjteményben levő másolaton a következő megjegyzés áll: „A megzenésítés joga kizárólag Király Péteré.

A Budai Dalárda jubileumi pályázatán mint férfikar zenekarral I. díjat nyert 1925-ben.”

Királyné és Paku elhagyta a mű két részre tagolását, a *Kar* és a *Lantos* szövegének megkülönböztetését.

A kéziraton az eredeti cím: *Budai kardal*.

A műzeumi kézirat 3. lapja hiányzik; így a szöveg végét (29—40. sorokat) Királyné másolatából vettük.

Javítások a kéziraton:

- 1 *Föl, társak*
Daloljuk
Föl, társak mind, daloljuk
Harsogva zengjen énekünk
Dicsős
(Az egészet áthúzta)
- 3 *Dicső Budánk*, (áthúzva)
- 5 *A vén D* (áthúzva) *A nagy Dunánál* (áthúzva)
- 6 *S világgá* (áthúzva)
- 7 *Amit épített annyi század* (véglegesre javítva)
- 8 *S mit el nem ronth* (áthúzva) *S el nem* (áthúzva)
- 13 *Magyar imádság*
Hegyek Smaragd hegyeknek koszorúja
Tündér
(Az egész áthúzva)
- 14 *Vigyáz a tündér táj felett* (véglegesre javítva)
- 15 *S míg száll idők derűje, bűja* (áthúzva)
- 17 *Szent Föl társaim* (áthúzva)
áll a egy (az utolsó szó áthúzva)
- 18 *Kerehzztel és* (áthúzva)
- 19 *E jelsben van* (a véglegesre javítva)
- 20 *Ma gyorság Az élet és halál* (áthúzva)
Az ármány és halál felett (a véglegesre javítva)
- 21 Először áthúzta a *Hunyadi* szót, majd újra leírta.
- 22 *őre* (a véglegesre javítva)
- 23 *Emlék* (áthúzva)
- 26 *Kelet rózsáival tele* (áthúzva)
- 27 *Turáni hű testvéreink* (áthúzta, majd újra írta).

Király Péterné birtokában van a Budai Dalárda elnökségének 1925. jún. 5-én kelt levele, amelyben az elnökség közli König Péterrel, hogy a Dalárda 60 éves jubileumi ünnepsége alkalmából kiírt pályázat első díjaként 1 millió koronát küldenek részére. „Kérjük — mondja a levél — cím hiányában legszívélyesebb üdvözetünket tolmácsolni Juhász Gyula úr, hírneves költőnké, aki nagyszerű tollforgatásáról valamennyiünk örömeire ismét fényes tanúbizonytságot tett.”

A Délmagyarország 1925. dec. 10-i számának híre szerint a díjnyertes művet a budapesti Vigadóban adták elő. „A fővárosi lapok szerint a szegedi zeneszerző és a szegedi költő műve fénypontja volt a nagyszabású zenei estének. Magasztalják a *Himnusz Budavárához* című zenei ódának úgy hangulatokban gazdag zenéjét, mint költői szövegét. A hatalmas művet a Budai Dalárda százötven tagú együttese adta elő a Székesfővárosi Zenekar kísérete mellett, óriási hatással.”

Király Péterné följegyzése szerint az 1925. dec. 8-i bemutató után előadták még Budapesten a Margitszigeten 1926. jún. 24-én és Szegeden 1936. máj. 5-én.

Vö. a *Dugonics* című vers jegyzetével.

1315. A magyar ifjak éneke. Kéziratról. A kézirat egy része a szegedi múzeumban van (k_1); ezen Király Péterné írásával ez a megjegyzés: „írta Juhász Gyula, 1926. jan. 24.” A kézirat egy lapja, amely a 13–16. sorokból álló negyedik versszakot tartalmazza, ma is Király Péterné birtokában van (k_2). Ezen is szerepel a végleges cím és idegen kéztől a következő keltezés: „1926. II. 1-én.” Királyné birtokában megvan még egy — valószínűleg átdolgozást célzó, későbbi — vázlata, tervezete (k_3) és egy idegen kéztől való másolata (m_1), rajta ez a megjegyzés: „Juhász Gy. változtatása 1927-ben.” Ezen a költő egyetlen szót változtatott sajátkezűleg. Végül a Kilényi-gyűjteményben megvan Király Péterné másolata (m_2), rajta ez a megjegyzés: „A megjelenítés joga kizárólag Király Péteré. A pesti Egyetemi Énekkarok pályázatán 1926-ban legjobb férfikari műnek minősítve.”

A két másolatból állapítható meg a k_2 egyetlen, később írt versszakának helye. Paku (2: 232. l.) bizonyára az m_2 -t használta forrásul.

Javítások a kéziratokon és a másolatokon:

Cím: *Egyetemi kardal*

<i>Az ifjuság tavasza</i>	
(Mind a kettőt áthúzta, és a végleges címet fölējük írta)	k_1
<i>A jó reménység himnusza</i>	k_1
<i>Magyar dalosok éneke</i>	k_3
1 <i>Ó ig (szakadás a papíron!) ifjuság (áthúzva)</i>	k_1
3 <i>Bennünk Mibennün</i>	
<i>Mibennünk (áthúzva)</i>	k_1
5 <i>Ó ifjuság, mikor tavasz az élet (áthúzva)</i>	k_1
6 <i>Ó ifjuság, maradj velünk sokáig (a véglegesre javítva)</i>	k_1
6 <i>Ne hagyj</i>	
<i>Vezess</i>	
<i>(Áthúzva)</i>	k_1
<i>Az e gárdát szavakat aláhúzta, és a lapszélen a véglegesre javította</i>	m_1
7 <i>Szabad hazában, hol mindenki boldog (áthúzva) boldogan</i>	
<i>(áthúzva)</i>	k_1
11 <i>nagy lesz hazánk (a véglegesre javítva)</i>	k_1
13 <i>Szabad jövőért</i>	
<i>A szebb jövőért gy él a tűz szemünkben</i>	
<i>Feszül karunk</i>	
<i>A szebb</i>	
<i>A szebb jövő (olvashatatlanul javítgatva) ég a láng szemünkben,</i>	
<i>(Az utolsó szó kivételével mind áthúzva, s a végleges sor fölé írva.)</i>	k_2
14 <i>Mi harcolunk és dolgoz (áthúzva)</i>	k_2
<i>Mi dolgozunk és harcolunk derűsen (a véglegesre javítva)</i>	k_2
15 <i>A szebb jövőért izmaink feszülnek (áthúzva)</i>	
<i>A szebb jövőért (áthúzva)</i>	
<i>Ezért feszül az izmunk, forr a vérünk (a véglegesre javítva)</i>	k_2

- 16 *Ezért oly szép a dal, a munka nekünk!* (a véglegesre javítva) k₂
 19 *Mibennünk* (a véglegesre javítva) k₁
 A k₃ szövege a következő:
Magyar dalosok éneke

*A reménynek egy hangját...
 Arany: Reményihez*

1. *Harsogj, új élet himnusza,*
2. *Ó jertek, nagyszerű tusák,*
3. *Mibennünk bízik a haza,*
4. _____
5. *Ó jó remény, maradj...!*
6. _____
7. _____
8. *Magyar erő s dal, győzve törj előre!*
9. _____
9. *Ó jó remény...!*
10. _____
11. _____
12. _____

utolsó.

*Harsogj, új élet himnusza,
 Ó jertek, nagyszerű tusák,
 Mibennünk...!*

Többféle idegen kézírás szerepel még a k₃ kéziratlapon. Az *utolsó* szóhoz hozzáfűrték: „vers”. Főléje, a 12. sor vonalába: „utolsó előtti versszak.” Baldoldt, a lapszámen: „1927. dec. 1-én föladvá Lehóczky Brunó dr. városi jegyző Kaposvár.”

A k₃ hátlapján a költő kézírásával egyik címváltozat: *A jó reménység himnusza*. Ez alatt idegen kézírással (nyilván pályázati jellegként):

„Remélni, remélni...”

Tompa

1316. Félégyházi dalos jelige. A szegedi múzeumban levő kéziratról. *Kötetben először.* A második szakasz a kiskunfélegyházi Petőfi Dalkör több nyomtatott meghívóján is szerepel. (Dr. Latkóczky Antal gyűjteményéből.) Mezősi Károly szóbeli közlése szerint valószínűleg 1923-ból, a Petőfi-centenárium évéből való. Zenéjét König Péter szerezte. Király Péterné birtokában megvan a Petőfi Dalkör 1928. jan. 14-i hangversenyének műsora, amelynek első száma: „König—Juhász: Jelige, énekli a Petőfi Dalkör.”

Az első szakasz nem kapott dallamot. A kéziratban a másodikhoz idegen kézírással, valószínűleg König Péter írásával a következő jegyzet tartozik: „ez lett componálva. K. P.”

Javítások a kéziratban:

- 3 *daloljunk* (véglegesre javítva)
- 5 *Hol Petőfi délibábot és első dalt keresett,* (áthúzva)
- 6 *Lelke dalol most szívünkben s vele áldjuk a hazát!* (A véglegesre javítva)

A Petőfi Dalkör nyomtatványain a jelige a következőképpen hangzik:

*Délibáb és magyar nóta
Petőfit itt ringaták,
Lelke bennünk zeng azóta
S vele áldjuk a hazát.*

Javításunk:

Az 5. sor közepén és végén a hiányzó vesszőt pótoltuk.

Mezősi Károly szívességéből közölhetjük a kiskunfélegyházi Kiskun Múzeum gyűjteményében levő Petőfi Dalkör jegyzőkönyvéből a jelige születésére vonatkozó adatokat:

78. lap; az 1926. máj. 4-én megtartott választmányi ülés jegyzőkönyvéből:

Erdélyi Gyula szegedi dalárdista megjelent a Petőfi Dalárda egyik próbáján 1925 adventjében, s felajánlotta, hogy a daloskörnek megfelelő jeligét fog szerezni: „Erdélyi úr hamarosan érintkezésbe lépett Königh Péter úrral, aki a szegedi zeneakadémia igazgatója, egyszersmind zeneművész is, aki azután Juhász Gyula ismert írótól kért és kapott jeligének való szöveget s azt megzenésítette. Indítványozza, hogy ezen jeligét elfogadás végett a közgyűlésnek mutassuk be, valamint a közgyűlésen tegyünk javaslatot, hogy a szegénysorsú írónak legalább 500.000 korona tiszteletdíjat szavazzunk meg. — Ezen indítványt a választmány elfogadta.” (A javaslat előterjesztője Tarjányi János gyógyszerész, pénztáros volt.)

83. lap; az 1926. máj. 16-án tartott évi rendes tisztújító gyűlés jegyzőkönyvéből:

Tarjányi János „indítványozza, hogy a f. év május hó 4-én tartott választmányi ülésen részletesen ismertetett „Jelige” kérdésében döntsön a közgyűlés. Nevezetesen mondja ki a közgyűlés, hogy a Juhász Gyula író által szövegezett és Königh Péter zeneszerző által megzenésített Jeligét elfogadjuk és az írónak 500.000 korona tiszteletdíjat küldünk, míg Königh Péter urnak egy szépen megszövegezett levélben köszönjük meg a szívességét. — A közgyűlés ily értelemben határoz és felkéri Szalay Gyula elnök urat a levél megszövegezésére és elküldésére, aki azt elvállalja.”

90. lap; az 1928. márc. 25-i közgyűlés jegyzőkönyvéből:

„1926-tól kezdve minden hangversenyünkön és vendégszereplésünkön felhangzik jeligénk, amelynek szövegét Juhász Gyula országosan elismert tollú író, zenéjét pedig Königh Péter a szegedi zeneakadémia tudós tanára szerette. Jeligénk szövege a következő:

*Délibáb és magyar nóta
Petőfit itt ringaták
Lelke bennünk zeng azóta
S vele áldjuk a hazát!”*

A fentiek szerint tehát Juhász Gyula a jeligét az 1925. év legvégén, vagy 1926 első hónapjaiban írta.

1317. Orosházi Munkás Dalkörnek: jelige. A kézirat fénykép-hasonmásáról: a Kilenyi-gyűjteményből. *Kötetben először.* Közli a Békés Megyei Népújság 1958. jún. 10-i száma is.

Mivel a költőnek ez idő tájt volt a legelevenebb kapcsolata a munkásság kulturális tevékenységével, föltehető, hogy ez is ekkoriban keletkezett.

A jelige kéziratát 1943. aug. 14-i levelében küldötte el Orosházáról Kiss János könyvkötőmester Kilényi Irmának. A levélből kitűnik, hogy az orosházi Petőfi Dalárda Szegeden járt, Kilényi itt tudhatta meg, hogy számukra régebben Juhász jeligét írt, és kérte a kéziratát. A Dalárda Kilényinek ajándékozta a kéziratot, de kért róla egy eredeti nagyságú reprodukciót. Így maradt fenn — a kézirat eltűnése után is — a fényképlemez.

1318. Magyar vigasság. A Székesfővárosi Énekkar 1926. évi december hó 1-én, szerdán este $\frac{1}{4}$ 9 órakor a Zeneművészeti Főiskola nagytermében tartandó magyar karestélyének műsorából. (Király Péterné birtokában.)

A műsorban ez áll: „6. König Péter: Magyar vigasság (négyzólamú vegyeskar). A Székesfővárosi Énekkar 1926. évi pályázatán jutalmat nyert mű.”

Király Péterné följegyzése szerint a bemutató után előadták még Szegeden 1927. jan. 11-én, Balassagyarmaton 1928. febr. 1-én, Nagykanizsán 1931. jan. 19-én, Rácvárosban 1933. máj. 14-én.

Vö. a *Dugonics* című vers jegyzetével.

1319. A munka. Katona Irma másolatából. *Kiadatlan.* Az eredeti 1951-ben özv. Juhász Illésnél volt, azóta ismeretlen helyre került. Katona Irma mint bölcsészhallgató szakdolgozatához (Juhász Gyula gyermekkora) a költő édesanyjától szóbeli adatokat kapott, s eközben készített másolatot a versről, amely minden bizonnyal dalszöveg volt. Ugyanekkor lemásolta a (*Petőfi ünnepére...*) című dalszöveget is, amely Juhászné halála után a szegedi múzeumba került.

1320. Férfikarének. A Béke és Szabadság 1955. máj. 4-i számában közölt hasonmásról. P[ásztor] J[ózsef?] közlése. Keltezés híján helyeztük el itt, a húszas évek közepe táján, mivel a költőnek mind a munkásmozgalommal, mind az énekkari mozgalmakkal ekkoriban volt a legintenzívebb kapcsolata.

A 3., 14. és 18. sor végére vesszőt tettünk.

A közlő szerint ehhez is Király-König Péter írt zenét.

1321. Kórus a naphoz. Az Országos Magyar Dalosszövetség 1927. november 28-i díszhangversenyének szöveges műsorából (8. l.). (Király Péterné birtokában.) Kézirata megvan a szegedi múzeumban, Király Péterné másolata a Kilényi-gyűjteményben a következő megjegyzéssel: „A megzenésítés joga kizárólag Király Péteré. Az Orsz. Magyar Dalosszövetség pályázatán mint férfikar I. díjat nyert 1927-ben.”

A kézirat három cédulából áll.

Változatok (a kéziraton:)

8 ó nap

12 örökét.

15 ó nap

Javítások a kéziraton:

Cím: *Naphimnusz* (áthúzva)

2 *Fények királya* (áthúzva)

Fények király (a véglegesre javítva)

4 *S ne rejtsd el*

Legyen Mert

(áthúзва)

6 *A termés* (áthúзва)

7 *Az üdvösség*

Az áldás, béke mind te vagy

(Áthúзва, illetve a véglegesre javítva)

9 *És fű* (áthúзва)

10 *Lobogjon És tünjön* (áthúзва)

Hogy oszladozzon a homály, (áthúзва)

Hogy a sötét ne (áthúзва)

11 *És boldogan és győzel* (áthúзва)

12 *Ősök örökéi,* (a vessző pontra javítva)

13 *Szabad földön szabad szív*

Szabad földön szabad szívünkkel

Dicsérjünk

Az eln

Szabad földön

(áthúзва mind)

15 *Mely fényt* (áthúзва)

16 *a föld* (véglegesre javítva)

A Magyar Dalosszövetségnek 1927. febr. 9-én König Péterhez frott levele szerint a pályadíj-nyertes műért König Péternek 160 pengőt utaltak ki. (Király Péterné birtokában.)

Király Péterné följegyzése szerint előadták még: Szegeden 1927. aug. 15-én (A szegedi dalosverseny kötött kórusműve), Salgótarjánban 1927. júl. 31-én, Budapesten 1927. okt. 1-én, Pécsen 1928 áprilisában. A rádióban 1937. ápr. 29-én.

1322. Ének Tinódihoz. A szegedi múzeumban levő kéziratról. Megvan a Kilényi-gyűjteményben Király Péterné másolatában is, a következő megjegyzéssel: „A mezenésítés joga kizárólag Király Péteré. Az Orsz. Magyar Dalosszövetségnél dicséretet nyert férfikar (1927).”

A kézirat a *Kórus a naphoz* című vers kéziratával azonos minőségű három darab cédulából áll. A címet a költő egészítette ki: először csak *Tinódihoz* volt a cím, de a költő elébe írta: *Ének*. Királyné másolata és nyomában Paku közlése (2: 245. l.) ezt figyelmen kívül hagyta.

Javítások a kéziraton:

1 *Szálljon feléd ma*

Szálljon feléd ma énekünk zokogva

(áthúзва)

2 *Sírámai* (áthúзва)

Síralmaid s az elmúlt századoknak (véglegesre javítva)

3 *ott sír énekedben* (véglegesre javítva)

4 *nézz le ránk egedből* (véglegesre javítva)

5 *S tanús* (áthúзва) *Hogy megtanul* (áthúзва)

Hogy megtanuljunk hinni énekedtől. (áthúзва)

6 *Sötét* (áthúзва)

12 *És legy* (áthúзва)

A 12. után egy kihúzott sor-kísérlet:

Magyar bú és öröm

19 *De addig is zokogjon és esengjen* (áthúzva)

Az előbbi fölé írva: *esengjen és zokogjon* (áthúzva és az utolsó szó fölé írva:) *sohajtszon* (áthúzva)

A 19. sor után egy áthúzott sor:

Isten felé az ének

21 *Téged keressen* (áthúzva)

Tinódi Lantos lelked szárnya (véglegesre javítva)

22 *Őrök* (áthúzva)

24 *És győzelmes himnusz* (áthúzva)

Javításunk:

3 A sor végére — Királyné másolatával egyezően — pontot tettünk.

A Magyar Dalosszövetség, 1927. febr. 9-én kelt levele szerint, e pályaműért 80 pengőt utalt ki König Péternek. (Király Péterné birtokában.)

Király Péterné följegyzése szerint előadták még Szegeden 1927. aug. 15-én (A szegedi dalosverseny kötött kórusműve.), Budapesten 1934. márc. 21-én, Miskolcon 1936. máj. 27-én, Budapesten 1938. máj. 7-én.

1323. Lant és kard. A Paku-féle kiadásból (2 : 266—267. l.). Paku 1928-as kéziratot mond forrásul (2 : 371. l.). Királyné másolatán a következő megjegyzés: „A megzenésítés joga kizárólag Király Péteré. A Dunántúli Dalosszövetség pályázatán mint férfikar I. díjat nyert 1928-ban.”

A Dunántúli Dalosszövetség elnökének Kaposvárott, 1928. febr. 13-án kelt, König Péterhez intézett levele szerint a pályadíjat nyert műért 200 pengőt utalnak ki. „Miután a pályázati hirdetmény szerint — mondja a levél — a szövegíró is díjazásban részesül, kérem annak közlését, hogy Juhász Gyulának szóló 50 pengő díjat milyen címre küldjük.”

Kaposvár város polgármesterének 1928. febr. 21-i határozata szerint König Péternek 200 pengőt, Juhász Gyulának 80 pengőt (tehát nem 50-et!) utaltak ki. (Mind a két irat Király Péterné birtokában.)

Király Péterné följegyzése szerint a művet 1928. jún. 30-án mutatták be Kaposvárott; előadták még Győrött, 1928. dec. 8-án.

1324. Könyörgés szabadulásért. A szegedi múzeumban levő kézitról. *Kiadatlan.* Kéltézése nincs, a kézírás és a tárgy alapján helyeztük el itt. Befejezetlen.

A kézirat két papírlapból áll; a lapoknak mindkét oldalán van fogalmazvány. Az egyik lapon, mely valószínűleg a legelső fogalmazást őrzi, a cím ez volt: *Zsoltár.* Ezen a következő sorok szerepelnek:

A nyomor mélyéből (áthúzva)

Nyomor mélyéből, bánatok éjéből,

Fölkiáltunk hozzád, mi Urunk (áthúzva)

Hozzád kiáltunk föl a kiellenségéből,

Mi Urunk, (áthúzva)

Úra seregeknek, apja (ez a szó áthúzva) *atyja igazaknak,*

Az utolsó változatot őrző lapon is a cím először ez volt; *Zsoltár a szebb* (ezt a véglegesre javította, de itt is először névelővel szerepelt a cím: *Könyörgés a szabadulásért*; a névelőt törölte.)

Az 1. sor előtt a következő áthúzott sorok olvashatók:

Haragod vessz

Siralom völgyéből az egekre nézünk,

*Nyomorunk mélyéből Tégedet idézünk,
Nézz Urunk népedre*

Javítások az utolsó fogalmazványban:

4 *Mutasd meg hatalmad, adj nekünk irgalmat.* (A véglegesre javította.)

6 *Rettenetes évek tomboltak* (A véglegesre javította.)

A 6. után egy kihúzott töredékes sor:

Elég volt a gyászból, elég volt a

8 *Reményünk kalászáat* (A véglegesre javította.)

12 *Új öröme*

Boldog, új ének,

Jöjjön a zengjen a

Zengjen új ének

Jöjjön a gyászra

(Az egész áthúzva, és a véglegesre javítva.)

A 14. sor után, a kézirat egy teljes lapján a következő szöveg van, valamennyi áthúzva, kivéve azt a két sort, amelyből a 15. és 16. sort rekonstruáltuk:

Béke fejedelme, szabadság

Induljunk a szebb szabad, víg jövő elébe,

Megalázott néped, a szabadság népe,

Kelettől nyugatig dicsérjenek téged

Kelettől nyugatig neved áldja minden, (15. sor)

Dicsőse

Dicséret, dicsőség

Dicséret, dicsőség néked, erős Isten,

Minden

Télre tavaszt

Ki télre tavaszt küldsz,

Hazánk

Hű, remény

Régi fényt, új láng

Régi fényt, új lángot küldj reánk (fölötte:) adj nekünk nagy Isten!

(16. sor)

Tavaszt h Hozz tavaszt a télre, örömet a gyászra,

Dicséret, dicsőség legyen

Dicséret, dicsőség

Boldog legyen az igazság

Emeld föl, aki

Légy az igazságnak

Te vagy Kemény

Legyen újra

22 *Akik országodat*

Akik ország Szent hazánkat akik

A 22. sor után a következő sorok:

Szomszédaink (áthúzva)

Szomszédok prédája lett a föld, az áldott,

Idegeneké lett hajlék (áthúzva)

Idegeneké lett (áthúzva)

Kárörvendve néztek (áthúzva)

Az egyetlen áthúzatlan utolsó sort elhagytuk az alapszövegből.

Javításaink:

A 3., 17., 19. és 21. sor végére mi tettünk vesszőt.

A költő thematái között egy cédulán megvan a dalszövegnek valószínűleg König Péter kezétől származó „megrendelő-lapja”. Így szól:
férfi kar

8—10 perc

Magyar Zsoltár

vegyeskar

Májusi dal

nyári reggel

esti harangok

Az alföld dala

A lap tulsó oldalán:

ének a nagy erőkhoz 5 perc

Vegyes kar 10 perc

A rajz bizonyára a verssorok, illetőleg az egyes részek hosszúságát jelzi.

Juhász ugyanezen a cédulán a következő vezérszavakkal rögzítette elképzeléseit:

Alföld, Kárpátok, Adria,

csillagos ég,

tengerszemnek

Balaton üzen:

Vö. a *Dugonics* című vers jegyzetével.

M Ű F O R D Í T Á S O K

1325. François Coppée: Petőfihez. A Délmagyarország 1919. júl. 31-i számából. Először a Szeged és Vidéke 1904. júl. 31-i számában jelent meg. Közölte a Máramarosmegye 1907. aug. 2-i száma is.

Változatok (a Szeged és Vidékében és a Máramarosmegyében):

4 *csókdossa*

6 *még.*

7 *hazád leghűbb fia,*

17 *szellemed.*

Kosztolányi Dezső Juhász Gyulának 1904. aug. 3-i levelében erről írja a következőket:

„... utolsó levelében tette ama állítását, hogy egyáltalában nem ír, oly hamar és fényesen meghazudtolta a »Szeged és Vidékében« közlött szép műfordításával... Ez a műfordítás egyenrangú Ábrányi Emilével s költői kvalitása mellett tanulságot szolgáltat arról is, hogy írója eléggé, sőt jól érti a francia nyelvet.” (Lev. 22. 1.)

Coppée halálakor névtelen nekrológjában, a nagyváradi Szabadság 1908. máj. 26-i számában Juhász többek között ezeket írta: „*Előttünk egy érdeme van: szeretett bennünket, a maga módján, vállvergetéssel, mint Armand Silvestre és verset írt Petőfiről, el is szavalt az Eskü-téren, a szobor alatt. Hát biz az gyöngé vers, de legalább rokonszenvez velünk.*”

Bizonyára e műfordításra vonatkozott a Szeged és Vidéke 1904. júl. 24-i számának alábbi szerkesztőségi üzenete: „J. Gy. A közleményeket szívesen fogadjuk s ha értékük ajánlani fogja őket, közlendjük is.”

1326. Victor Hugo: Takarodó. A Magyar Szemle 1905. márc. 5-i számából. Először a Szeged és Vidéke 1904. szept. 4-i számában jelent meg. Itt a következő jegyzet olvasható: „E fenséges költemény a Büntetések című kötetből való, melyet Hugó Viktor a »Kis Napoleon ellen írt. De a mai hódítók és zsarnokok is tanulhatnak belőle.” A Magyar Szemlében csak ennyi: „A kis Napoleon ellen írt Büntetésekből.”

Változatok (a Szeged és Vidékében):

Cím: *Az oroszországi takarodó*

2 *hajtá meg*

3 *kezd.*

4 *tüzet!*

5 *áradott.*

7 *kapitány*

8 *kis csoport*

9 *lehetett,*

10 *öltözék*

18 *S füttyült egyre a szél.*

21 *tovaszállt,*

22 *csoda*

24 *magány, nézése kárhozat,*

25 *bosszuló, közöttük megjelent.*

26 *és a — csend.*

30 *hatalmasabb!*

33 *a bosszus csapatot.*

34 *a hát:*

36 *Ó Hannibáli vég: Ó Attilai csend!*

40 *szőrnyek forgatagát.*

42 *körütekint,*

43 *kit nagysága*

44 *A balsors, ez a vad favágó, rásuhint,*

46 *fagallyat*

47 *katonák mind holtak.*

48 *Sátrát,*

49 *Úgy tetszik, árnya jár köpenyben, nem maga,*

51 *az emberek.*

52 *megremeg.*

57 *vész,*

Javításunk:

48 A *Sátrát* szó után, az első közléssel egyezően, vesszőt tettünk.

Ez a fordítás csak egy része Victor Hugo *Expiation* című ciklusának, s Juhász ezt a részt is kihagyásosan fordította le.

Illyés Gyula Victor Hugo *védelme* című tanulmányában írja: „Híres nagy versét, a *Bűnhődés* első részét, amelyben Napoleon oroszországi visszavonulását mondja el, én először magyar fordításban, Juhász Gyula kitűnő átültetésében ismertem. Szinte beledidiregtem, oly érzékletes benne a hó, a szél, a legendás hideg. A francia eredetét olvasva vettem észre, hogy a vers fran-

ciál, hogy úgy mondjam, még hidegebb; a fagy olyan merész erővel van érzekeltetve benne, hogy Juhász Gyula a maga józan eszével szinte nem merete magyarul megismételni. Fordításának egyik részlete így hangzik:

*Havazott . . . Levágott lóőrbe öltözék,
aki sebet kapott . . .*

Igen valószínű, tiszta kép. De Victor Hugo ezen a helyen nem kevesebbet mond, mint: »a sebesültek a döglött lovak hasába bujtak«.

Másutt Juhász fordításában azt olvassuk, hogy a trombitásnak kővé fagy ajaka, ha trombitához ér. Victor Hugo itt azt a kísérteties képet vetíti elénk, hogy a trombitás a szájához emelt trombitával lovastul együtt már rég megfagyva áll. A valóságban persze ez épp oly nehezen hihető, akár a lovak hasába búvó sebesült, de a versben épp ezek a valónál hatalmasabb képek szuggeralják belénk feledhetetlenül azt a valóságot, ami a költő szeme előtt lebeg.” (Csillag, 1952. 318. l.)

1327. Leconte de Lisle: Kolibri szerelem. A szegedi Színház — Színházi Újság 1927. ápr. 16—24-i számából. Először a Szeged és Vidéke 1905. szept. 8-i számában jelent meg. Megjelent még: Magyar Szemle, 1906. jún. 21. — Politikai Hetiszemle, 1906. aug. 5. — Máramarosmegye, 1907. máj. 3. — A Polgár, 1909. júl. 17. — Rivalda, 1919. nov. 29—dec. 5. — Délmagyarország, 1925. jún. 18. Az utóbbi helyen *Idegen kertekből* főcímmel.

Változatok:

Cím: <i>Kolibri-szerelem</i>	SzéV, MSz, PH, Mm, P
1 <i>kolibri a halmok</i>	R
2 <i>fényes, a rózsás</i>	SzéV, MSz, PH, Mm, P
<i>fényes a rózsás</i>	R
<i>a fénylő, rózsálló egen,</i>	D
3 <i>szín suhan a napsugárba',</i>	SzéV
<i>szín suhan</i>	D
<i>napsugárba',</i>	MSz, PH, Mm, P
4 <i>legyen!</i>	SzéV
7 <i>istenillatú</i>	SzéV
9 <i>terem,</i>	SzéV
10 <i>vad szerelmesen,</i>	MSz, PH, Mm, D
<i>vad-szerelmesen</i>	P
11 <i>ennyi kéjjel.</i>	SzéV
<i>kéjt el.</i>	MSz, PH, Mm, P, R
<i>birván ennyi kéjt el.</i>	D
12 <i>ó én szép kedvesem,</i>	SzéV
<i>én rózsás kedvesem,</i>	MSz, PH, Mm, P, D
<i>kedvesem</i>	R
13 <i>el,</i>	SzéV, MSz, PH, Mm, P
14 <i>parfümével!</i>	SzéV, MSz, PH, Mm, P, R

Javításaink:

- 2 A *rózsás* szó elé a hiányzó második névelőt — a többi közléssel egyezően — mi tettük ki.
- 7 Bár a változatok többségében *isteni illatú* szerepel, a szótagszám figyelembevételével az első közléssel egyezően javítottuk.

1328. Gustav Falke: Mese. A Szeged és Vidéke 1906. jan. 28-i számából. *Modern német líra* főcímmel. Közölte még az Aradi Közlöny 1906. jan. 31-i száma.

A 6. sor végén a vesszőt értelem szerint pontra javítottuk.

1329. Franz Evers: Csillagkönyvek. A Szeged és Vidéke 1906. jan. 28-i számából. *Modern német líra* főcímmel. Közölte még az Aradi Közlöny 1906. jan. 31-i száma.

Paku közléséből (1 : 350. l.) a 3. sor kimaradt.

1330. Baudelaire: Az albatrosz. A Délmagyarország 1919. aug. 10-i számából. Először a Szeged és Vidéke 1906. márc. 25-i számában jelent meg. Utána a Budapesti Napló 1906. márc. 28-i, a Máramarosmegye 1907. júl. 5-i, majd legutoljára pontatlan írásjelekkel — a szegedi Színházi Újság 1923. máj. 12-i száma közölte.

Változatok:

Cím: *Baudelaire Albatrosza*

Albatrosz

Az albatrosz

1 *olykoron*

15 *magos*

16 *csak!*

SzéV, Mm

BpN

SzÜ

SzÜ

SzéV, BpN, Mm

SzéV, Mm

A címben — a legutolsó közléssel és a francia eredetivel egyezően — az *albatrosz* szó nagy kezdőbetűjét kicsire helyesbítettük.

A Szeged és Vidékében és a Máramarosmegyében a cím alatt a következő megjegyzés: *Új fordítás.* Ehhez csillaggal a következő lapalji jegyzet kapcsolódik: „*Mutatvány a teljes Baudelaire fordításból, amelyet Kosztolányi Dezső, György Oszkár, Babits Mihály és Juhász Gyula készítettek és a Komjáthy Társaság ad ki.*”

A teljes Baudelaire-fordításnak ez a közös terve nem valósult meg. Amikor György Oszkár egyedül lefordította és kiadta Baudelaire verseit, Kosztolányi ismertette és megemlítette korábbi tervüket:

„György Oszkár a *Rossz virágai* c. kötetben Baudelaire összes verseinek majdnem a felét adja. Már 10 évvel ezelőtt foglalkozott a kötet tervével, amikor Babits Mihállyal, Juhász Gyulával, Zalai Bélával együtt az egyetemen felolvasásokat rendeztünk... Most kész könyve úgy hat rám, mint ifjúságunk közös álmának a beteljesülése.” (Nyugat, 1917. 2 : 145. l.)

Ismeretes, hogy végül is 1923-ban Baudelaire *A romlás virágai* című kötetének fordítását Babits Mihály, Szabó Lőrinc és Tóth Árpád készítette el.

1331. Rainer Maria Rilke: Vigília. A Szeged és Vidéke 1906. ápr. 1-i számából. *Modern német líra* főcímmel.

1332. Nietzsche: Csillagtörvény. A Szeged és Vidéke 1906. ápr. 1-i számából. *Modern német líra* főcímmel.

1333. Hermann Hesse: A magány. A Szeged és Vidéke 1906. nov. 18-i számából. *Modern német líra* főcímmel. Kézirata a szegedi múzeumban, kelte 1906. júl. 29. Ajánlása: „*Szivessy Mariskának tisztelettel.*”

Változatok (a kéziratban):

Cím: *Hegyi szellem*

5 *reája,*

7 *Mély álmából gyakran fölkeltem én,*

8 *ösvényén . . .*

9 *nekem*

10 *halkan járt velem,*

12 *A homlokomra és én — megnyugodtam.*

Valószínűleg erre a versre vonatkozik Juhász Gyulának Babitshoz 1906. júl. 21-én írt leveléből ez az utalás: „Én most műfordítok. De azért vannak új versek is.”

A 8. sorban az *ösvényén* első é-jéről a hibás ékezetet a kézirattal egyezően töröltük.

1334. Richard Dehmel: A munkás. A Népszava 1910. júl. 24-i számából. Először a Szeged és Vidéke 1906. nov. 18-i számában jelent meg, *Modern német líra* főcímmel. A Népszavából vette át a Proletárok verseskönyve. (Kolozsvár 1925. 41. l.)

A Népszava közlése egy helyütt nyomdahiba miatt téves: a 7. sort a 15. sor után közli. Ezt a nyilvánvaló hibát úgy javítottuk ki, hogy a SzéV közlését e tekintetben nem is tekintjük változatnak.

Változatok (a Szeged és Vidékében):

1 *gyermekünk*

3 *bőven van nekünk.*

5 *nekünk*

6 *mint a madár a bokorba:*

11 *csicsereg.*

13 *Hogy szép ruhánk legyen, mint a madaré bokorba'*

18 *gyerek, valóság,*

19 *Csak az, ami folyvást nyakunkra nő,*

20 *mint a madár a bokorba',*

Javításaink:

6 A sor végére — a 13. és a 20. sorral egyezően — kettőspontot tettünk.

18 A *gyerek* és a *feleség* szó után mi tettük ki a vesszőt.

A Népszavában Dehmel nevéhez a következő csillag alatti megjegyzést fűzte a szerkesztőség:

„Egy modern francia költő a párisi Népakadémián e verssel mutatta be a párisi munkásoknak Dehmel költészetét. (A Szerk.)”

1335. Adolphe Retté: Rokka-nóta. A Hét 1910. júl. 24-i számából. Először a Szeged és Vidéke 1909. júl. 11-i számában jelent meg.

Változatok (a Szeged és Vidékében):

Cím: *Chanson d'hiver*

rokkánótától

3 *homálya*

5 *gúnyolják*

6 *Vig rokkánóták körtáncában forognak.*

7 *ár.*

9 *Hölgyek. ez: halga bízás!*

- 11 *A nap a napnak sirt ás,*
 13 *Mi*
 14 *Nővéri mind a néma cinteremben,*
 15 *árnyban.*
 16 *már a csendben!*
 17 *Vigyázz,*
 20 *karéja!*
 21 *gyereké, nyög szava a szélnek.*
 22 *Mind holtak már a keresztes vitézek . . .*

A verset követően Juhász Gyula *Adolph Retté megtérése* címmel cikket írt, s ebben kommentálja a szerzetessé lett francia költő magatartását. Cikkét így fejezi be: „*Hogy milyen poéta volt Adolphe Retté, azt e cikk előtt álló verse talán megmutatja, hogy milyen poéta lesz Adolphe Retté, azt csak a jóisten tudja, aki megbocsát a tékozló fiunak, de esetleg nem szívesen látja, ha a tékozló fiu ismét a régi mesterségéhez lát: dalol.*”

1336. Alfréd Kerr: Kainz. A Színjáték 1910. nov. 3-i számából. *Kötetben először.*

Joseph Kainz (1858—1910) német származású színész, a modern színjátszás egyik vezéralakja, a bécsi Burgtheater tagja.

1337. Horvát Henrik: Hódolat. A Hét 1911. jún. 25-i számából.

Horvát Henrik (1883—1947): tanár, műfordító, főként a modern magyar irodalom (Ady, Babits, Móricz stb.) német nyelvű tolmácsolója. Az új magyar lírát bemutató német nyelvű antológiáiban (1908, 1918) Juhász Gyula is szerepel két-két versével. Juhász Gyulával egyidőben volt tanár Nagyváradon, az állami reálgimnáziumban.

A verset németből fordította Juhász Gyula.

1338. Jaroslav Vrchlický: Amarus. A Délmagyarország 1912. szept. 15-i számából. *Kötetben először.* Közölte Madácsy László a Délvidéki Szemle 1944. márciusi számában (127—128. l.).

Javításaink:

Cím: A költő nevében levő y-ra mi tettünk ékezetet.

4 A *volt* szó utáni vesszőt mint fölöslegest töröltük.

13 Az *önteni* szót a szótagszám követelményei alapján *öntni* alakra rövidítettük. Lehetne esetleg az *elfelejtesz* szót is *elfelejtsz* alakra módosítani.

27 A *míg* szó elé vesszőt tettünk, s a sorvégi vesszőt értelem szerint pontra javítottuk.

36 A sor végére vesszőt tettünk.

A vers alatt a következő kopf:

„*A napokban elhunyt Jaroslav Vrchlickýnek, a csehek legnépszerűbb költőjének egyik legszebb versét adjuk itt új magyar fordításban. A nemes és gazdag munkásságú költő őszinte szeretettel fordult a magyar költészet felé s a legkiválóbb cseh műfordítások közé tartoznak az Ember tragédiája és a Buda halála átültetései, amelyeket Jaroslav Vrchlický végzett. Harmonikus életének sok ihletett óráját szentelte nekünk s ezért megérdemli, hogy mi is szeretettel és kegyelettel tisztelegjünk koporsójánál.*”

A fordítás bizonyára Szakolcán született, nyers fordítását Juhász Gyula valamelyik tanártársa vagy ismerőse készíthette.

1339. Anton Wildgans: Utolsó szonett Eadhoz. A Független Magyarország 1913. máj. 25-i számából. *Kötetben először.* Közölte még a Nagyváradai Napló 1913. jún. 1-i és a Délmagyarország 1913. jún. 4-i száma. Ez utóbbi helyről közölte Madácsy László a Délvidéki Szemle 1944 márciusi számában (128–129. l.).

Valószínű, hogy e vers lefordítására a költőt az Anna-élmény ihlette.

Juhász Gyula *Holicsi porcelánok* című cikkében, a Délmagyarország 1913. márc. 2-i számában többek közt megírja, hogy Wildgans költészetére Stefan I. Klein író, kritikus és műfordító hívta föl a figyelmét. Klein 1913. ápr. 30-i lapjában az iránt érdeklődik, „vajjon megjelenik-e legközelebb valami a Wildgans-fordításaiból. Wildgans úgy örül neki, mint egy kis gyermek és nagyon hálás Önnek, hogy fordítja.” (Kilényi-gyűjtemény.)

Juhász a Délmagyarország 1913. máj. 25-i számában (tehát azon a napon, amelyen fordítása először megjelent a Független Magyarországbán) *Egy új bécsi költő* címmel tanulmányt írt Wildgansról, illetőleg *Die Sonette an Ead* című új kötetéről. Tanulságosan, saját költészetéről is vallva szól Wildgans szonett-formájáról, majd hasonló szubjektivitással az Ead-élményről: „*A nőről, Eadról dalol, akit a csöndes Mönichkirchen remeteségében 1912 tavaszán kiszemelt magának, akibe beleáldmoda egy keresztényi szeretetűl túlláradó férfilelek minden komoly, nagy gondolatát és minden mélységes vágyait, Eadról dalol, aki csak nimfa volt, mint annyi más (Férfi csalódása a Nő), de akivel és aki által egy epizód egy nagy szimbólummá nőit és örökkévalóvá lett egy múlt tavasz és — a Fatún, a Férfi, a költő ismét Pán lett: mindent szerető és mindent daloló, aki ismeri a nőt és mégis keresi. Magát keresi benne s tudja ezt jól.*” A cikk így fejeződik be: „*Az Eadhoz írt szonettekből mutatványt a Délmagyarország egyik legközelebbi számában fog közölni alultrott fordításában.*”

A cikket a költő nyilván rögtön elküldhette Kleinnek, mert ő máj. 29-i lapján már ezt írja: „Wildgansnak az essayt lefordítottam, nagyon tetszik neki és hálásan köszöni érdeklődését.”

Wildgans 1922-ben a Világ munkatársának, Nádass Józsefnek, arra a kérdésére, hogy kit ismer a magyar írók közül, ezt felelte: „Sajnos, nagyon keveset. Juhász Gyula, aki Szegeden él, fordította le a szonettjeim egy részét és tárcát is írt rólam a Magyarország-ba. Azután kész, többet nem ismerek.” (Világ, 1922. ápr. 9.) Nem tudunk arról, hogy ezen kívül más Wildganszonettet is fordított volna a költő; a Magyarországon nyilván a Független Magyarország értendő.

Nádass József erről az interjúról visszaemlékezéseiben, amikor hírlapi cikkeiről ad számot, ezeket írja: „Egy másikban Anton Wildgansnak, a kitűnő költőnek, a legjobb osztrák színház, a Burgtheater igazgatójának nyilatkozatát közöltem. Ebbe belecsempésztem dicsérő, elismerő szavait Juhász Gyuláról, aki akkor forradalmi magatartása miatt árnyékban élő költő volt Magyarországon.” (Nádass József: Láng és korom. Budapest 1961. 321. l.)

Stefan I. Klein egyébként számos Juhász-verset lefordított németre.

1340. Detlev von Liliencron: Ki tudja, hol? A Szeged és Vidéke 1915. febr. 27-i számából. *Először a Makói Újság* 1915. febr. 26-i számában jelent meg.

1341. Richard Dehmel: Ragyogó nap. A Szeged és Vidéke 1915. jún. 16-i számából. *Kötetben először.* Megjelent még a Makói Újság 1916. jún. 18-i és a Szombat 1918. máj. 4-i számában. Közölte Madácsy László a Délvidéki Szemle 1944. márciusi számában (129. l.).

Javításaink:

16 A *Mért* kezdőszót a szótagszámnak megfelelően kiegészítettük.

28 A sor végére vesszőt tettünk.

A cím alatt a Szeged és Vidékében és a Makói Újságban kopf: „*Richard Dehmel, ötven éves, a nyugati német hadsereg önkéntese, a legnagyobb német lírikus, új verset írt a csatatéren, amelyet saját fordításunkban itt közlünk.*”

1342. Detlev von Liliencron: Háborus emlék. A Szeged és Vidéke 1915. júl. 24-i számából. *Kötetben először.*

A 15. és 39. sor végére és a 27. sorban a *lassan, lassan* szavak közé szükséges vesszőket mi pótoltuk.

1343. R. Baumbach: Vers. Pásztor József birtokában levő kéziratról. (Időközben a Petőfi-múzeumba került.) *Kiadatlan.* Keltezése a kéziraton: 1918. II/3.

Javítások a kéziraton:

2 *Oly ifjú és (áthúzva:) vidám bohó*

6 (Áthúzva:) *És üdvözlőld édes babám*

Alatta: *És üdvözlölje* (az utolsó két betű a véglegesre javítva) *az én áldott* (az utolsó szót áthúzta, és véglegesre javította).

Utána egy áthúzott sor:

A Jancsi oly örömtelen

Alatta két áthúzott szó:

Szive Majd

9 A *zengett tovább* szavakat előbb áthúzta, majd mégis újra írta.

13 A *Most Már* szavakat áthúzta.

Most ráncos arca (A *ráncos* szót áthúzta.)

14 A sort előbb leírta, áthúzta, végül alatta mégis ugyanezt írta.

15 *S amint a* (ezt áthúzta, utána újra kezdte:) *A csalogányt* (ezt is áthúzta, majd új sorban kezdte:)

Tovább (áthúzta)

16 *Igy szól (áthúzta)*

Ez után három sor, részben egymásnak is változatai, áthúzva:

A csalogány olyan madár

A csalogány az egy madár,

Mely énekel örül, ha férget talál.

18 Eredetileg így kezdődött: *Mely úgy örül (áthúzta)*

A 6. és 17. soroknál a költő a ritmus-képletet is odaírta.

Az 1., 8., 11. és 15. sor végére mi tettünk vesszőt.

Rudolf Baumbachra és versére valószínűleg Madzsar Gusztáv révén irányult Juhász figyelme, s az sem lehetetlen, hogy e fordítása mintegy a Madzsar fordításával való versengésként született. Madzsar Gusztáv, a makói gimnázium igazgatója (Juhásznak is principálisa 1913 óta), a Dugonics Társaságban 1918. márc. 25-én előadást tartott Rudolf Baumbachról, majd a Délmagyarországon több fordítását tette közzé (márc. 31., máj. 5.), egyebek

közt ugyanennek a Juhász által is lefordított versnek fordítását Frici és a családja címmel (ápr. 14.).

1344. Jakab Dávid: Dal. (Chanson.) A Délmagyarország 1918. jún. 2-i számából. *Kötetben először.* Franciából fordította Juhász Gyula.

A 14. sor végére mi tettünk vesszőt.

Jakab Dávid (1885—1944) szegedi polgári és kereskedelmi iskolai tanár volt. Mintegy évtizedet töltött Franciaországban, s nemcsak beszélt, de verseket is írt franciául. Kiadta Szegeden a *Revue Franco—Hongroise* című francia nyelvoktatási folyóiratot. Később, 1919-ben ő lett a *La Hongrie Republicaine* főszerkesztője. (Vö. Vág Sándor, ItK. 1956. 357. l.). Néhány évig a Szovjetunióban is élt (1936—39); orvos fia ma is Moszkvában él. Jakab Dávidot Auschwitzban ölték meg a németek, feleségével együtt.

1345. Joachim du Bellay: Honvág. A Délmagyarország 1919. aug. 14-i számából. *Kötetben először.* Közölte Madácsy László a Tiszatáj 1947. áprilisi számában.

E fordítás keletkezéséről Vág Sándor írta meg emlékeit (Tiszatáj, 1956. október. 400—401. l.):

„Az első világháború után Szeged francia megszállás alá került. A francia hadsereg humanista szellemű katonái, tisztjei megpróbálkoztak közeledni Szeged lakosságához. Szerettek volna valamelyes társadalmi és kulturális érintkezést létrehozni. Francia nyelvtanfolyamokat szerveztek, koncerteket tartottak, vetítettképes előadásokat rendeztek. Fő törekvésük volt, hogy hazájuk földrajzát, történelmét, művészetét és irodalmát megismertessék a szegedi közönséggel. Mivel a franciául értők és beszélők száma igen kicsiny volt, az előadásokat tolmácsolni kellett. 1919. augusztus 14-én Videcoq kapitány tartott előadást a Korzó-moziban Franciaország középkori építészetéről és a Loire-menti kastélyokról. Az előadás tolmácsolására engem kértek fel. Előtte néhány nappal előzetes megegyezés alapján Videcoq százados felkeresett lakásomon, hogy előadásának szövegét együttesen átnézzük. Mikor a Loire-menti kastélyokról szóló szövegben Anjou-ról (régii francia tartomány) emlékezett meg, így szólt hozzám:

— Szükségem volna itt egy XVI. századi francia versre, melynek szövegére ebben a pillanatban nem emlékszem pontosan, de amelyet itt Szegeden sajnós, bizonyosan nem fogok megtalálni.

— Melyik verset keresi? — kérdeztem.

— Du Bellay egy versét — válaszolta.

Hirtelen eszembe jutott, miről lehet szó. Felállok, odamegyek könyvszekrényemhez és előveszem Darmesteter-Hatzfeld: *Le Seizième Siècle en France* c. kétkötetes könyvét. A második kötetet, a szemelvények (*Morceaux choisis*) kötetét felötöm a 215. lapon található szonettnél:

— Voilà !

A kapitány meglepetésében szinte visszarogyott a székre, majd felderült az arca örömeiben:

— Ha minden vágyam ilyen gyorsan teljesülne !

Boldogan szavalta a verset a franciák erősen hangsúlyozó, patétikus modorában.

— A verset természetesen magyarul is be fogjuk mutatni — mondta — persze prózai fordításban.

Nekem eszembe jutott, hogy elviszem Juhász Gyulához és megkérem, fordítsa le. Ő nem szokta az ilyen kérést megtagadni. Még aznap átadtam neki a verset, s másnap délelőtt már hozta is a kész szonettet. Az előadás napján, augusztus 14-én közre is adta a Délmagyarországban. Így született meg ez a fordítás.

Másnap, augusztus 15-én a Délmagyarország beszámolót hozott az előadásról, Francia előadás a Korzó-moziban címmel, és a fordításról is megemlékezett a következőképpen: »Az értékes és élvezetes előadást Vág Sándor tolmácsolta, bemutatva Joachim Du Bellay szép szonettjét Juhász Gyula fordításában.«

1346. Eidus Bentian: *Mit még?* Eidus Bentian: Munka után című könyvecskéjéből (17–18. l.). *Kötetben először.* A kis füzet 1919-ben jelent meg Szegeden; előszava 1919. nov. 16-án kelt. A Kilényi-hagyatékban levő példányának külső borítólapjára Kilényi írta rá, hogy e verset Juhász Gyula fordította németből magyarra, s ezt a tényt özv. Eidus Bentiánné 1958. szept. 3-i hozzánk írott levelében megerősítette.

Eidus Bentian (1880–1944) litván származású szegedi fogtechnikus. 1905-ben Vlnában részt vett a forradalomban, ezért kellett elhagynia hazáját. Szegeden is részt vett a munkásmozgalomban, fáradozott a szegedi munkásoknyvtár létrehozásán, pártfogolta a szegedi képzőművészeket, Juhász Gyula baráti köréhez tartozott. József Attilával való kapcsolatára nézve ld. It. 1955. 140–141., 162. l.

1347. Verlaine: *Érzelmes dialóg.* A Délmagyarország 1925. jún. 18-i számából. *Idegen kertekből* főcímmel jelent meg. *Először a Szeged* 1920. szept. 26-i száma közölte.

Változatok (a Szegedben):

Cím: *Érzelmes párbeszéd*

1 *havon,*

2 *éjben ballagón.*

5 *havon,*

6 *a multakon.*

7 *jut még régi*

8 *hisz messze*

9 *megrebben szived?*

11 — *Ó, boldogságunk tünt, szép napjai,*

13 *Mily nagy hitünk volt*

15 *a balga, bús uton*

Javításunk:

15 *Az uton* hosszú *ú-ját* az első közléssel egyezően röviden adjuk.

1348. Charles Baudelaire: *Moesta et errabunda.* A Szeged 1921. jan. 1-i számából. Paku 1919. XII. keltezésű kéziratot jelöl meg forrásul (1 : 370. l.), de ez valószínűleg téves.

Javításunk:

11, 15 *A vagon* szó elé a francia eredetivel egyezően vesszőt tettünk.

15 *A sor végén* hibás kérdőjelet a francia eredetivel egyezően fölkiáltójelre javítottuk.

Baudelaire e versének (Szomorúságok és kóborlások) nőalakja — Agáta — ismeretlen; Juhász Gyula e nevet Ágotának fordítja, nyilván Fischeff Ágota kedvéért. Vö. *Ex libris*.

1349. Alfréd Kerr: Lucy Kieselhausen. A Szeged 1920. nov. 9-i számából. Paku 1923-as kéziratot jelöl meg forrásul (1 : 371. l.). Szövege bizonyos mértékig eltér a Szeged közlésétől:

- 3 *varázsos,*
- 5 *leng,*
- 6 *nőttek,*
- 7 *kering.*
- 9 (*Kinderszene:*) *Karszékében*
- 11 *Kuporog. Szemét*
- 15 *Egy vers közben.*
- 16 *Erlenkönig. (A vadonban*
- 19 *mentében.)*
- 20 *dermedten a csendben*
- 22 *próbál.*
- 24 *Ifjúság.*
- 27 *Majd több,*

Javításaink:

3, 5, 22 A sor végéről hiányzó írásjelet vesszővel pótoltuk.

9 A sajtóhibás német szót (*Kinderszene*) javítottuk, és utána a hiányzó kettőspontot Pakuval egyezően kitettük, végül a magyar szó kezdőbetűjét nagyra írtuk át.

1350. Rilke: A szegénységéről. A Délmagyarország 1925. jún. 18-i számából. *Idegen kertekből* főcímmel. Először A Munka 1921. jún. 12-i számában jelent meg, majd a Népszava 1924. jan. 11-i számában:

Változatok:

Cím: <i>A szegénységéről</i>	M, N
1 <i>lám:</i>	N
<i>fognak.</i>	N
2 <i>az Idő nem nyomja őket el</i>	M
<i>az idő nyomja őket el (sajtóhiba !)</i>	N
5 <i>távoznak</i>	M, N
6 <i>is hajléktalan</i>	N
7 <i>S mert</i>	M
8 <i>S övök minden gyümölcs százszorosan.</i>	M, N
12 <i>osztály, ország</i>	M
<i>keze-karja</i>	N
13 <i>Már régen lehanyaglanak.</i>	M
<i>Már régen lehanyaglanak . . .</i>	N

1351. Arthur Rimbaud: Hangzók. A Magyar Jövendő 1922. ápr. 25-i számából.

Manojlovics Theodor keltezetlen, de valószínűleg 1908 június—júliusában Nagybecskerekéről írt levelében többek közt ezt írja Juhásznak: „. . . küldjed meg Rimbaud »Hangzói«-t fordításodban, melyre itt több szép lány a ki németben olvasta, igen kíváncsi.”

Nem tudunk arról, hogy alapszövegünk a jelzett forrásnál előbb megjelent volna. Ezért nem bizonyos, hogy ez a fordítás azonos a levélben említett vagy akár annak változata. Így meghagytuk megjelenési idejének rendjében.

1352. Li Tai Po: Az istenek tánca. Az Est 1923. júl. 15-i számából. Először a szegedi Színházi Újság 1922. nov. 11-i számában jelent meg. *Új ének* címmel közölte a kolozsvári Ellenzék 1923. aug. 26-i száma.

Változatok:

Cím: <i>Kínai vers</i>	SzÜ
<i>Új ének</i>	E
2 <i>szivemen</i>	E
4 <i>ekkor</i>	Sz
6 <i>Isteneknek</i>	E
7 <i>Istenek</i>	E
10 <i>Ma újra dalolok</i>	Sz
12 <i>ők is — énekelnek!</i>	Sz
<i>Megértenek s már</i>	E

Az Estben (s nyilván utána, az Ellenzékben is) a vers Juhász Gyula alkotásaként, Li Tai Po neve nélkül jelent meg. Ezt Juhász Gyula kifogásolhatta, mert Tóth Árpád 1923. júl. 16-i levelében erre vonatkozóan a következőket írta neki: „Kedves Uram, a Li-Tai-Po vers címe alól azért hagytuk el a kínai mestert, mert fordításokat nem közöl a rovat s az Ön verse úgyszólván átdolgozás lévén, azt hiszem nem követtünk el súlyos hibát, mikor a Li-Tai-Po nevét töröltük.”

Kilényinek egy másolatán szerepel a költő valószínű forrása is:

„Hans Bethge Die chinesische Flöte. 25. old.”

Juhász Gyula Ady halálakor írott *Ady* című cikkében, a Délmagyarország 1919. jan. 29-i számában így írt: „*De a szelíd és szomorú Vergilius is igen közel áll a szivemhez, noha ókori és római; a halálosan keserű és sötét Villon is nagyon közel áll, noha középkori és francia, sőt a mélységesen egyszerű Li Tai Po is közel áll, ámátor azt se tudom, mikor élt ez a távoli kínai költő.*”

1353. Komarl Romi: Japán vers. A szegedi Színházi Újság 1922. dec. 9-i számából.

A 4. sor végére pontot, az 5. sor végére vesszőt tettünk, Paku közlésével egyezően.

Paku jegyzete: „Műfordításvolta kétséges. Eredetije ismeretlen.” (1 : 370. l.) Horváth Tibor, a Keletázsiai Múzeum főigazgatóhelyettese kérésünkre 1960. jún. 10-i levelében ezeket írta: „Komarl Romi nem hangzik japán névnek, *l* betű vagy hang nincs is a japán nyelvben és *n-et* leszámítva mássalhangzó-torlódás sem fordul elő... Arra is gondolva, hogy esetleg névelőszóval van dolgunk, a forrásmunkákban kerestem, de ehhez hasonló névvel nem találkoztam.”

1354. Ch. Baudelaire: Az erkély. A Szeged 1924. febr. 2-i számából.

A Kilényi-gyűjteményben megvan központosításban némileg eltérő, gépelt másolata, *Szeged 1923. karácsony* keltezéssel és „*Kilényinek, szeretettel!*” ajánlással. Paku valószínűleg innen vette szövegét (1 : 359–360., 371. l.).

Az Új Idők szerkesztősége levélpapírján Fodor Gyula helyettes szerkesztő 1926. jan. 22-én a következőket írta Juhász Gyulának: „Van szerencsém »Erkély« című gyönyörű Baudelaire fordítását levonatban tisztelettel visszaküldeni. Sajnos, ezt a gyönyörű verset nem közölhetem le az Új Időkben. Lehetséges ugyanis, hogy olvasóink közül néhányan esetleg fennakadnának annak, szerintük kissé »merész« hangján.” (Kilényi-gyűjtemény.)

1355. Heine: Az utolsó vers. A Délmagyarország 1925. jún. 18-i számából. *Idegen kertekből* főcímmel.

1356. Heine: Doktrina. A Délmagyarország 1925. jún. 18-i számából. *Idegen kertekből* főcímmel.

1357. L. M. Cognetti: Tosti-dal. A Paku-féle kiadásból (1 : 358. l.). Paku 1922-es kéziratnak jelzi forrását (370. l.). Ez azonban tévedés, mert Espersit naplója szerint a költő 1925. okt. 17-én írta (vö. Péter László: Espersit János. 42. l.). A verset olaszból Weisz Emilio segítségével fordította.

Némedy Gyula Juhász Gyula és József Attila kiadatlan versei a szegedi Juhász-múzeumban című cikkében (Színházi Magazin, 1939. febr. 26.) közli e fordítást, s azt írja: „Ennek eredeti kéziratán ott van az ő megjegyzése: »Juhász Gyula utánköltése«. Egyik szegedi úrilánynak kérésére írta meg az önálló költeménynek is számító verset, aki gitározni tanult és nagyon meg akart halni . . .”

1358. (Babilon vizénél . . .) A Széphalom 1932. április—júniusi számából. Közli a *Fiatalkok, még itt vagyok!* című kötete (67. l.) is.

Itt az *Énekek éneke* fordításával együtt szerepel. Csillaggal a következő jegyzet kapcsolódik e szöveghez: „Jeremiás 7. 30.” Ez azonban téves, mert az ez előtti szöveg való a megjelölt helyről; ez a 137. zsoltár 1—3. verse.

Az egész közleményhez a szerkesztőség a következő megjegyzést fűzte: „Évekkel ezelőtt Tonelli Sándor dr. egy bibliai tárgyú idegen regény lefordításának gondolatával foglalkozott, amelyben a bibliából vett szerelmi dalok is fordultak elő. Ezeket Juhász Gyula fordította le részben magyarra. Az érdekes töredéket az eredeti, kiadatlan kéziratból közöljük.”

1359. Énekek éneke. A Széphalom 1932. áprilisi—júniusi számából (41—42. l.). Közli a *Fiatalkok, még itt vagyok!* című kötet (65—67. l.) is. (Vö. az előző jegyzettel.) *Az ótestamentumból* címmel „a kiadatlan kéziratokból” újra közölte Tonelli Sándor a Magyar Csillag 1942. szept. 1-i számában. Itt Tonelli a szemelvények korábbi sorrendjét az *Énekek éneke* sorrendjének megfelelően átcsoportosította, s elhagyta az ehhez nem tartozó két másik biblia-fordítást, a 137. zsoltár 1—3. versét és a Jeremiás prófétától vett töredéket. A Délmagyarország 1942. szept. 3-i számában Az olvasó írja című rovatban egy olvasó — valószínűleg Paku Imre — kifogásolta, hogy Tonelli még egyszer kiadta a töredéket, noha a Szukits-kiadó kiadásában már megjelent „teljesben”; a bíráló nem vette észre, hogy a másodszeri közlés értelme az új sorrendben volt, s a látszólagos hiány csak az *Énekek éneke*hez nem tartozó részek tudatos elhagyásából támadt. Kétségtelen viszont, hogy e második közlésbe sajtóhibák csúsztak, így a 4. ének 1. sora nyomdatechnikai hibából

azonos a 4. ének 5. versének 1. sorával; a 4. ének 11. versének 3. sorában sajtóhibából van *kút*.

A mi közlésünk Tonelli Magyar Csillag-beli közlésének rendjét követi, a Széphalom közlésének helyes szövegével. A Magyar Csillag jelzi az egyes részek lelőhelyét az Énekek énekében; ezt mi is átvesszük, sőt két helyen, ahol hiányzik, ezt pótoltuk is. Az első szám az éneket, a második a verset jelzi.

Az OSzK Kézirattárába Tonellitól bekerült a kézirat egy lapja, amely az első közlés sorrendjében tartalmazza a 39–50. és az 1–16. sort. Ennek figyelembevételével az összes közlésekben hibás 5. sort javítottuk: a fölösleges névelőt töröltük, a 10. sor *madár* szavát pedig *galamb* alakra javítottuk. (*Galamb* szerepel a MCs közlésében is, míg a FMIV szövegében *madár*.) A 44. sorban a *nyílás* szó a kéziratban rövid *i*-vel van írva.

1360. (Juda fiai . . .) A Széphalom 1932. április–júniusi számából (41. l.). Közli a *Fiatalok, még itt vagyok!* című kötet (67. l.) is. Mindkét helyen az *Énekek éneke* fordításával együtt szerepel, s a csillaggal odakapcsolt jegyzet tévesen a 136. zsolnárnak tulajdonította, holott ez a Jeremiás könyve 7. részének 30. sora.

1361. Theodor gróf Salburg Falkenstein: A szerelem. A szegedi múzeumban levő kéziratról. *Kiadatlan.* A kéziraton ceruzával ismeretlen kéztől származó megjegyzés: „J. Gy. fordítása Király Péter részére.”

Javítások a kéziratban:

- 1 *Magát elfeledni* (a véglegesre javítva)
- 2 *S magában lelni föl a mindenséget* (a véglegesre javítva)
- 3 *s egyet nyerni* (a véglegesre javítva)
- 4 *Az édent* (áthúzva); *A bűn előtt* (áthúzva)
Jelenti bűn (áthúzva) *a bűn előtt* (áthúzva)
Ez jelenti (véglegesre javítva)
- 5 *Egy világot akarni s birtokolni* (véglegesre javítva)
- 6 *feledve a körében* (véglegesre javítva)
- 7 *Magában önmagát egészen megtalálni* (az utolsó szót áthúzta, fölé írta:) *újralelni* (az egészet a véglegesre javította)
- 8 Először *E*-t írt, nyilván az *Egy* szót akarta leírni.
- 9 Először így kezdte: *Két* (áthúzta)
- 10 *Melyek egyedül nem voltak* (áthúzta, alá írta:) *Melyek magukban* (ezt is áthúzta, folytatólag írta:) *Amelyek egyedül csak töredékek,* (a véglegesre javítva)
- 11 Először így kezdte: *Egy új* (véglegesre javította)
- 12 *Mely tűz* (az utóbbi szót áthúzta); az *s* helyén valószínűleg *és* állott.
A sor vége így hangzott: *s tűzközből szövődnek!*

Salburg Falkenstein Theodor (1870–?) osztrák költő és író, König Péter barátja és A faluni bányász című operájának szövegírója. Juhász Gyula a sógora kérésére megzenésítés céljából fordította le e verset.

1362. Heine: Lazarushoz. A Kilényi Irma által készített szövegű másolatról. *Kiadatlan.* Kilényi a másolatra ezt jegyezte: „Kéziratban van csak meg. Kézirathű másolata ez!”

Javítások a kéziratban (Kilényi másolatában):

- 2 *homokórán*
A fősvény homok (áthúзва)
- 4 *A halál jön és én megyek. (A véglegesre javítva.)*
- 5—7 *Kitép karodból, én szerelmem,*
Én asszonyom, kitép
Kitép Kegyetlenül karomból
Itt nem segít ellenállás nem segít
A lelket a tes A testbe
Testb A testből a lelket kitépi
Kisz
(Az egész áthúзва és véglegesre javítva !)
- 8 *S a lélek (véglegesre javítva)*
- 9 *Kiüldözi (áthúзва); házból (áthúzza, de újra leírta)*
- 10 *Hol oly (áthúzza, de ismét leírta)*
- 11 *Reszket, remeg (áthúzza)*
- 13 *Ezen már nem tudok segíteni (áthúzza; a nem szó fölé írta:)*
én nem (ezt is áthúzza)
- 14 *Akárhogy fordulok*
Ha bárhogy Ha min bármint (áthúзва)
Ha Akárhogy sirok, forgok, jajveszéklek (áthúзва)
- 15 *A férfi, a nő, a lélek, (áthúзва)*
- 16 *El kell, hogy váljon végre is. (Áthúзва.)*
El kell hogy egyszer váljanak. (Áthúзва.)

1363. Paul Heyse: A leány dala. A szegedi múzeumban levő kéziratról. *Kiadatlan.* A szöveg alatt a költő írásával: „*Paul Heyse után Juhász Gyula.*” Idegen kézírással még ez áll a lap alján: „*Megzenésítette Király Péter.*”

Javítások a kéziratban:

- 3 *Akit szívem eljegyeze rég? (A véglegesre javítva.)*
- 6 *Tanácsot adj, de le ne beszélj! (A véglegesre javítva.)*
- 8 *Heves (áthúзва)*
- 9 *Nem érti senki, mért szeretem én? (Áthúzza.)*
És mégis érte élek-halok, (A véglegesre javítva.)
- 12 *de le ne beszélj! (A véglegesre javítva.)*
- 15 *Nő mellett nem rossz egy biztos legény! (Áthúзва.)*
Jó annak, ki jó legényt kapott, (A véglegesre javítva.)
- 18 *de le ne beszélj! (A véglegesre javítva.)*
- 21 *Jobb volna nékem a siri éj! (Áthúzza.)*
Inkább lennék én (A véglegesre javítva.)
- 24 *de le ne beszélj! (A véglegesre javítva.)*

Paul Heyse (1830—1914) Nobel-díjas német költő és író. E vers lefordítása is valószínűleg König Péter óhajára történt.

1364. Karl Herold: Hütlenség. A Király Péterné birtokában levő kézirat kottájáról. *Kiadatlan.* Az eredeti német verset (Untreue) 1898-ban Pápán zenésítette meg König Péter; Juhász Gyula — nem tudni, mikor — a kész zenéhez írta a magyar átköltést.

KÉTES HITELŰ SZÖVEGEK

1365. Az első fecske. A Csongrádmegyei Hírlap 1901. ápr. 7-i számából. *Kötetben először.* Bár Juhász Gyula nevével jelent meg a vers ebben a szentesi lapban, s tudunk a költő szentesi kapcsolatairól (ld. a *Hódolat Jókainak* jegyzetét) is, mégis kétkedéssel fogadjuk hitelességét, részint mert a költő soha nem közölte újra, nem is emlegette, részint pedig mert e lapba rendszeresen írt verset, tárcát egyaránt a helyi tollforgató, Juhász Sándor. A Gyula elírás is lehet, de Juhász Sándor valamely rokona is írhatta e kezdetleges verseket.

1366. Esményekért. A Csongrádmegyei Hírlap 1901. máj. 19-i számából. *Kötetben először.* Vö. az előző jegyzettel.

1367. Fenyők a ligetben. A Csongrádmegyei Hírlap 1902. jan. 1-i számából. *Kötetben először.* Vö. *Az első fecske* című vers jegyzetével.

1368. Nyáréj. A Nagy Maca birtokában volt füzetből, Nagy Maca másolatában. *Kiadatlan.* Bár a füzet többi verse, köztük olyan is, amely Nagy Maca kézírásával szerepel, Juhász Gyulának bizonyult, s bár *A legszebbnek* című verset, mely ugyancsak Nagy Maca másolatában maradt fenn, Juhásznak fogadtuk el, ezt formai és tartalmi megfontolások következtében kétesnek tartjuk. Juhász például 1905-ben már aligha ír le *uralg*-féle alakokat; erőltetett a vers egész beállítása (*ülök lábadnál . . . csókdosom szilaj ajkkal . . .* stb.) és formai szempontból is gyöngének tűnik. Kétségtelen viszont, hogy vannak benne Juhászt jellemző mozzanatok is (pl. az utolsó négy sor).

A 16., 19., 23., 26. és 29. sor végéről elmaradt vesszőket pótoltuk.

1369. (Baróti Józsefnek.) Baróti József Juhász Gyulához írt 1923. jún. 25-i keltű leveléből (Kilényi-gyűjtemény). *Kiadatlan.* Baróti gratulál a költőnek jubileuma alkalmából, és idézi e verset, visszaemlékezésül arra az időre, „amikor II. József császár ezüst koszorújára a költő e sorokat írta.” Ez az idő pedig 1919 tavasza, amikor Juhász Gyula, Baróti József és Ocskay Kornél a szegedi színházi direktórium tagjaként vezette a szegedi színházat. Szomorú Dezső II. József című drámáját 1919. ápr. 29-én mutatta be a színház, Baróti Józseffel a címszerepben; ő is rendezte.

A 2. sor végére mi tettünk pontot.

Baróti József (1886— ?) színész és rendező 1918/19-ben dolgozott a szegedi színháznál; később fővárosi színházak rendezője lett.

1370. Mikulás. A Szeged 1920. dec. 7-i számából. *Kötetben először.* Névtelenül jelent meg, de Juhász ekkor a Szeged munkatársa volt; írt is ez időben tréfás verseket, így valószínű, hogy ez is tőle származik.

A 7. és 15. sor végére mi tettünk vesszőt.

1371. (Az élet szép . . .) Magyar Lászlóné Várhelyi Ilona kézíratos visszaemlékezéséből. *Kiadatlan.* Közlése szerint a vers ajánlás volt a *Testamentom* című kötet költőtől kapott példányában. A kötet elveszett, a verset emlékezetből jegyezte le részünkre írt emlékezésében.

Vö. az *Egy virágért* című vers jegyzetével.

1372. (Emlékvers.) Dr. Haberl Pálnének a szegedi múzeumban őrzött 1957. márc. 30-i keltezésű leveléből. *Kiadatlan.* A levél így hangzik:

„Tóth Máriával 1939. márc. 1-től 1942. szept. 13-ig egy házban laktunk. Egy napon a házfelügyelőné mesélte, hogy Tóth Mária, akivel ő bizalmas viszonyban volt, elmesélte neki, hogy ő hosszabb ideig Juhász Gyulával, a nagy költővel szerelmi kapcsolatban állott. Ugyanakkor a házfelügyelőné elmondta nekem, hogy Tóth Máriának van egy papírlapon írt verse, melyet a költő egy nála tett látogatásakor írt hozzá. A vers engem nagyon érdekelt és kérésre Tóth Mária barátónje azt nekem megmutatta. A kis vers nekem annyira tetszett, hogy beírtam a noteszembe. Így hangzik: [itt következik a vers *Szeged 1927. febr. 7-i keltezéssel*].

Tóth Mária azt mesélte, hogy nagyon sokszor hívta őt Juhász Gyula sétálni, ilyenkor nagy sétákat tettek a Tiszparton, de Juhász Gyula legjobban a temetőben szeretett sétálni. Oda is gyakran vitte magával Tóth Máriát. A házban, ahol együtt laktunk, mindenki kedvelte Tóth Máriát, emlékezetem szerint kedves, halkszavú, diszkrét megjelenésű, szerény nő volt. 1907-ben született, szegedi származású. 1942. szept. 13-án egy epe-műtét következtében tragikus hirtelenséggel meghalt. Barátónjének fényképet adott emlékül, melyet idecsatolok.”

Bár az előadottak igen hitelesnek látszanak, óvatosságból csak a kétes hitelű versek közé helyeztük.

Az első sor végére mi tettünk vesszőt.

1373. (Egy szöke Annát szerettem . . .) A Szegedi Napló 1933. ápr. 16-i számából. *Kötetben először.* Rab Géza közli e verset Juhász Gyulának a költő fejedelemnek szomorú szerelmi tragédiája egy éjszakai beszélgetés tükrében című cikkében. A vers történetéről a következőket írja:

„Megkezdődtek az éjszakai darvadozások és így találkozott Juhász Gyula egy pillanatra a másik Annával. Mert alig néhány pillanat volt az egész.

Egy vitáktól és vörös boroktól zajos mulatozás után történt, hogy a költő néhány fiatal apródjával betért egy kisebb kávéházba, ahol egy barnahajú szépség szolgálta fel a kávé és a konyakot.

Juhász Gyula feltette monokliját és azon keresztül nézte a kávéház barna szirénét.

— *Légy szíves kérdezd meg a nevét és hívd ide a kislányt* — mondta az egyik társának.

A fiatal titán azonnal eleget tett a fölhívásnak és átadta a lánynak a fejedelem üzenetét.

— Melyik hívat, az a csúnya szakállas? — kérdezte a lány.

A cigány valami butául émelgyős tangóba kezdett, a fiatal titán pedig visszatért az asztalhoz.

— Nem akar idejönni — mondta leverten a költőnek — azt hiszem, nem tetszel neki.

— *A nevét sem mondta meg?*

— De igen. Anna.

— *Anna, Anna* — mondta sóhajtva a fejedelem. Ideges gyorsasággal szívtva a szivarját, majd papírt és ceruzát kért és megírta egyik legszebb Anna versét: . . .”

ELVESZETT VERSEK

1. **Petőfi szobránál.** „A hetedikesek közül feltűnik Juhász Gyula (költő) szorgalmas munkássága. Mindjárt az első gyűlésen felolvasta *Petőfi szobránál* c. versét, melyért dicséretet kapott...” (Diósi Géza: A Horváth Cyrill önképzőkör (Olvasó Társaság) története 1840—1940. Szeged 1940. 30. l.)

2. **Katona József emlékezete.** „A Katona-ünnepélyen pedig ünnepi ódáját adja elő »Katona József emlékezete« címen.” (Diósi: i. m. 31. l.)

3. **A szerkesztőkhöz.** A *Valósulatlan álom* című kézirat (Eisner Manótól került gyűjteményünkbe) túlsó oldalán felsorolt versek egyike. (Ld. jegyzetét.)

Mivel a *Valósulatlan álom* és a *Szrófák a romantikáról* című kéziratok fennmaradtak, föltevésünk szerint *A szerkesztőkhöz* és az *Önképzőköri karcolatok* is verscímet jelent. E verseket bizonyára a hetedikesek kézírással előállított „folyóirata” számára küldte el a költő. Ennek szerkesztője volt Szivessy Lehel.

4. Önképzőköri karcolatok. Vö. az előző jegyzettel.

5. **A kertben.** Kosztolányi Dezső 1904. dec. 29-i levelében írja Juhásznak: „*A kertben* című darab az, melyet sokra becsülök. (A másik kettőről nem szólok.) Szó a mi szó, barátom, ez remek költemény! A másik kettőt nem ön írta. Ezt azonban az a Juhász, akit ismertem Budapesten, az aki összehúzódot őszi kabátjában s hajnalban a Gellérthegyen járt. A másik két darab egyéniségének megtagadása, ez megpecsételése. Azok hazugok, ez azonban őszinte. Minék a vihar trombitáján búgni és füttyülni, ha van olyan varázsfuvolánk, mint önnek. A tisztaság és az őszinteség mindenek előtt való! Az ön méla lelke, musseti hangulatai nem oly lomok, melyeket meg lehetne vetni. Elhiszem, hogy az utóbbi évben nehéz harcokat élt a lelkében, a kellemes átalakulás küzdelmét s kifejezést keresett nekik. Zughatott a feje és kétségbe esve jár-kálhatott az utcákon szavalva a Hamlet monológot, vagy elátkozva a világ összes költőjét, kik valaha írtak. Zavarban élt, széttört minden gyámoszlopja és iránytűje. S látja, édes barátom, én ezt a küzdelmet, ezt a vívódást, ezt az érdekes metamorphosist nem a szilaj nietzschei hangú versekből tudom meg, hanem abból a csendes és gyönyörű dalból, mely a maga lelkének természetes, lágy, de mégis erőteljes szózata. Ez igaz. Ez szép. Az »Erőlködés« mellől nem törlöm le azt a kérdőjelet, melyet ön odairt. Megengedi, hogy bevalljam azt, hogy ily művészi dolgot még nem olvastam az ön tollából. Ez a darab egy finom ötvösmunka, drágakövekkel kirakva, de masszív vasfoglalatban, melyen még érzik a kohó melege. A nyelve bámulatosan tiszta s valóban dantei finomságokat találok benne. A csillaghullás csendes tűzijáték. A melázó jegenyék *dúdólnak*. Az utolsó szak aranyjánosian egyszerű, kifogástalanul numerosus, betetőzője az egésznek.

E darabot eltettem azon költemények közé, melyeket naponta olvasok! Minél többet ilyen!” (Lev. 67. l.)

6. **Utópia.** Juhász Gyula említi Babits Mihályhoz 1907. dec. 21. előtt frott levelében: „*Kérek, az Utópiát ne mutasd Lehotainak, azt csak neked adom. (Egyébként tudom, hogy jobb lehetne, de jól van így.)*” (Lev. 163. l.)

7. Új gondolatok a könyvtárban. A Munka és a Délmagyarország 1919. okt. 7-i számának tudósítása szerint a költő okt. 5-én, vasárnap délután a munkáskönyvtár megnyitó ünnepségén mondotta el erre az alkalomra írott ódáját.

8. (Prológus a gyermekvédő egyesület számára.) E versről a Kilényi-hagyatékban meglevő köszönőlevélből, melyet a József Ferenc főherceg szeretetotthona egyesület 614/1921. számú keltezetlen irata tartalmaz, így érte-
sülünk:

„Fogadja orsz. gyermekvédő és nevelő egyesületünk nevében gyönyörű prologéjéért ez úton is hálás köszönetünket.

Midőn a magyar irodalomnak is egy újabb gyöngyét teremtette meg, hazánknak is kétségkívül nagy szolgálatot tett, a szomorú valóság és remény oly képet képvisel a műben, mely igazán minden tekintetben nonsens a maga nemében. Mi nem vagyunk hivatva bírálatot tenni és nem is szándékunk osak örömeinknek adtunk kifejezést ez alkalmi prologéért, mely nagyszerűen viszi előre munkánkat.

Fogadja érte oly szívesen, miként azt mi följajánljuk t. i. egyesületünk dísztagságát, melyről szóló iratunkat az ünnepség lezajlása után tisztelettel fogunk megküldeni.”

9. (Kosztolányi Dezső: A szegény kisgyermek panaszai.) Erről az elvesztett paródiáról Horvát Henrik és Kosztolányi Dezső visszaemlékezéseiből tudunk.

Horvát Henrik 1938. jan. 25-én Kilényi Irmához írt levelében említést tesz e versről: „Egyszer kitűnő Kosztolányi-paródiákat olvasott fel nekem Juhász (A szegény kis gyermek panaszai után). Szellemes és jóindulatú irónia termékei. Megvannak ezek?” Újból említi 1943. júl. 1-i levelében is: „Emlékszem, hogy egy ízben pompás Kosztolányi-paródiákat olvasott fel nekem. »Színes tintákkal írok« — ezt a Kosztolányi verset (a Szegény kisgyermek panaszai-ból) parodizálta egyebek közt nagyon sikerülten, szellemes, csipkelődő szatírával.” Valószínűleg ugyanezt említi Kosztolányi is Az Est 1923. dec. 30-i számában: „Utóbb, mikor Szegeden a jubileumán voltam, mutatott egy verset, melyet az én verses-ciklusom, — A szegény kisgyermek panaszai — modorában költött, s oly kísértetiesen adta vissza hangját, hogy sokakat megtéveszt-
hetne.”

(Vö. a *Nincsen, nincsen!*? jegyzetével.)

10. Az őskert. Espersit János naplója szerint e verset a költő 1925. okt. 14-én Makón írta (vö. Péter László: Espersit János. 42. l.). Lehetséges, hogy más című ismert verssel azonos.

11. Őnarekép 1925. Espersit naplója szerint 1925. okt. 18-án Makón írta. (Uo.)

12. Ki volt, mi volt... Kilényi Irma följegyzése szerint e verset a *Tóth Árpád strjánál* és *Elégia* című versekkel együtt Szalay József olvasta föl a Dugonics Társaságban, megállapításunk szerint valószínűleg 1930. márc. 30-án. (Vö. a *Tóth Árpád strjánál* jegyzetével.)

13. **Cigánytemetés.** Magyar László A Reggel 1931. nov. 2-i számában interjút közöl a költővel, s ennek során Juhász Gyula elmondja, hogy egy évvel előbb írt több verset, köztük ezt, de összetépte. „A klinika kertjében üldögélt, temetési menetet látott az utcán, cigányt temettek.”

TERVEZETT VERSEK

Az itt felsorolt verscímek és verstémák a költőnek a szegedi múzeumban levő följegyzéseiből valók. E noteszlapokra vagy külön kis cédulákra följegyzett vezérszavak, a költő által ún. *thematák* a tartalomtól kitetszően 1926 és 1929 között íródtak; megállapításunk szerint a bécsi úton tett följegyzésekkel kezdődnek.

12. *Zala-szobrok:* Zala György (1858—?) szobrászművésznek csak egy szegedi szobra van: Deák Ferenc (1913).

14. *Jules Romains* (sz. 1885.): francia költő és drámaíró. Többször járt a húszas években Magyarországon, többnyire drámáinak magyarországi bemutatói alkalmából. A Délmagyarország 1927. okt. 6-i száma közli Hont Ferenc interjúját Jules Romains-nel, s ebben a francia költő kifejezi szándékát, mely szerint 1928 februárjában ellátogat Szegedre, hogy megismerkedjék Juhász Gyulával és Móra Ferencsel. „Monsieur Juhászt Európa egyik legnagyobb költőjének tartom” — mondotta ekkor Romains.

16. *Ili:* Klíma Ili, Juhász Gyula diákkori szerelme később budapesti orvosnő lett, s férjhezment Schnetzer Oszkár belgyógyász tanársegédhez. Mellszobrát sógora, Szentgyörgyi István szobrászművész mintázta meg. Szerencsétlen házassága miatt 1922 júliusában öngyilkos lett. *Jegyenye* álnévvel Juhász írt róla nekrológot a Hétfői Rendkívüli Újság 1922. júl. 31-i számában. Vö. még *A nagy temető* jegyzetével.

19. *Finike:* Hajnal Finike. Vö. *Finikének, Szonettek Finikének.*

24. *Báthory Erzsébet (magyar chanson):* E verscím mellé írta a költő: *Themata magna.*

KIMARADT VERSEK

Gyűjteményünk nem tartalmazza a költő néhány olyan versét, amely irredenta tartalmánál fogva sérthetné a szomszéd népek nemzeti érzését. E versek, melyeket a költő többnyire nem is belső ihletésből, hanem külső ösztönzésre írt, művészi tekintetben nem érnek föl Juhász Gyula költői alkotásainak színvonalára, így hiányuk semmiképpen sem szegényíti a nagy költő arcképének jellegzetes vonásait.

A tudományos kutatás céljaira alább adjuk a kimaradt versek lelőhelyeit, bibliográfiai adatait:

Tevél jelige. Kézirata Elekfi László birtokában.

Hungária. Tűz [Szeged], 1919. márc. 1.

Irredenta dal. Kézirata a szegedi múzeumban.

Magyarság. Ifjúság [Szeged], 1919. július.

Szegedi óda. Délmagyarország, 1920. febr. 25. — Szegedi Szemle, 1928. júl. 7.

- A békekötésre. Délmagyarország, 1920. máj. 7. — Makói Újság, 1920. máj. 11.
- Arad. Szeged, 1920. okt. 6. — *Nefelejcs* (12. l.) — Marosvidék, 1928. dec. 25.
- Jelen és jövő. Ifjúság [Szeged], 1921. ápr. 15.
- Magyar karácsony legendája. Szeged, 1920. dec. 25. — Makói Reggeli Újság, 1923. dec. 25.
- Magyar . . . Magyar Helikon, 1921. dec. 15. — Kézirata a szegedi múzeumban.
- Géza belépője. Színházi Újság, 1923. márc. 10.
- Madách kardal. A Paku-féle kiadásban (2: 163. l.).
- Erdélyi ibolyák. Szeged, 1924. máj. 4.
- Nótafa. Szeged, 1924. júl. 6. — Új Idők, 1925. nov. 15. — Szegedi Szemle, 1929. febr. 11.
- Ballada a honi tájakról. Magyarság, 1924. júl. 13. — *Testamentom* (25—26. l.) — Szegedi Szemle, 1929. márc. 4.
- Urbán Lajos nótája. Délmagyarország, 1924. júl. 27. — Kézirata a szegedi múzeumban.
- Jókai. Szeged, 1925. febr. 19.
- Ének Jókairól. Új Idők, 1925. márc. 29.
- Erdély özvegye. Magyarság, 1925. nov. 1. — Makói Friss Újság, 1925. nov. 5.
- (Ditrói Gábor.) Kézirata Magyar László birtokában.
- Nemes palotás. Emléklapok a Pusztaszeri Árpád Egyesület által Szegeden a Tisza-szálló dísztermében 1927. évi február hó 5-én rendezett nemzeti bál magyar táncairól.
- Óda Beethovenhez, magyar változatokkal. Széphalom, 1927. 4—6. sz. (Keltezése: 1927. márc. 25.)
- Trianon. Délmagyarország, 1927. jún. 4.
- Avató vers. Délmagyarország, 1927. júl. 5.
- Magyar fohász. A XXIII. országos dalosverseny (Budapest 1933. jún. 1—2.) útmutatója. (Keltezése: 1928. máj. 15.)
- Gyorsírás. Délmagyarország, 1928. szept. 2.
- Dankó Pistának. Délmagyarország, 1928. nov. 11.
- Virrasztók éneke. Kézirata a szegedi múzeumban.

MUTATÓK

Mutatóink összefüggő rendszert alkotnak: hogy a helypazarló ismétlődéseket elkerüljük, csak a legszükségesebb adatokat tüntetjük föl, így viszont az egyes mutatók többnyire csak egymás segítségével használhatók. Emellett természetesen elsősorban a megfelelő jegyzettel való összevetésük szükséges.

A *Címváltozatok mutatójába* nem vettük fel azokat a címeket, amelyek csupán írásjelekben (pl. idézőjelben van a cím; három pont van utána stb.) vagy néhány betűben térnek el, mert e címek tartalmi szempontból nem változatok, és a betűrendben különben is egymás mellett szerepelnének. A címváltozatok mutatójában a végleges címet a variáns után szögletes zárójelben adjuk; az azonos című verseknél kerek zárójelben közöljük a kezdősor első néhány szavát. Ugyanígy a ciklusoknál is (a cikluscímek is szerepelnek itt!), de nem a cikluson belüli sorrendben, hanem kezdősoraik betűrendjében.

A *Kezdősorok mutatójának* elsősorban a versek azonosítása (pl. ez után fölbukkanó versek ismeretlenségének megállapítása) szempontjából van jelentősége, éppen azért, mert ehhez a címek — a Juhász Gyula gyakorlatában meglevő változatbőségük miatt — nem elégségesek.

A *Ciklusváltozások mutatója* a kritikai kiadás fölépítésében szükségszerűen meglevő fogyatékoságon segít: az alapelvül szolgáló időrend következtében széteső ciklusok e mutató révén könnyedén rekonstruálhatók. Az egyes köteteken (*Késő Szület, Testamentom*) belüli ciklusok a kiadástörténeti részből, az állandó ciklusok kiadásunk főszövegéből és a címváltozatok mutatójából tűnnek ki, míg a ciklusváltozások mutatója azokat a ciklusokat tünteti föl, amelyek a költő pályája során többször megjelenve különféle változásokon mentek keresztül: önálló versből ciklusba, egyik ciklusból másik ciklusba kerültek, vagy korábbi ciklusból önállósultak. Ezt a sokszor igen bonyolult folyamatot jegyzeteink is tükrözik ugyan, de csak e mutató teszi áttekinthetővé.

Az egész költői életmű időrendi áttekintését *egységes időrendet* nyújtó mutatóval akartuk lehetővé tenni. (Ld. I. köt. 320. l.) Ez azonban terjedelmi nehézségek miatt kiadásunkból kimarad. Ugyanez okból kellett elhagynunk a *névmutatóból* a versekben szereplő, valamint a mitológiai, bibliai s egyéb költött neveket is.

CÍMVÁLTOZATOK

- A bakter 1 : 312 519
 A bárka révbe indul 2 : 64 455
 A békekötésre 3 : 410
 A bolygó hollandi 1 : 11 361
 A borbélyleány 3 : 161 347
 A bölcs 3 : 110 325
 Ábrányi Emilnek 1 : 68 380
 A búcsúzás szonettje 1 : 301 515
 A bukott angyalok 3 : 85 316
 A bús Máramaros 1 : 249 487
 A bűnös barát 2 : 38 444
 A Caruso 3 : 140 335
 A ceglédi parkban 3 : 41 300
 Achilleus paizsa 2 : 96 4
 A császár [Napoleon] 2 : 32 441
 A császár Lipcse előtt 1 : 192 455
 A csalálól 1 : 163 428
 A csavargó dala 1 : 141 415
 A csillagok közé ... [Új Faeton]
 1 : 155 423
 A csillagok szerelme 2 : 240 525
 A csönd felé
 (A régi, bánatos ...) [A bús Máramaros] 1 : 249 487
 (Lakásom lesz ...) 1 : 227 475
 (Szürke kázmza ...) [Anonymus]
 1 : 249 487
 (Szűzebb szívet ...) [Virginitas]
 1 : 248 486
 Adagio 1 : 57 374
 A dal 3 : 232 380
 Ádám halála 2 : 360 569
 Addig is ... 3 : 58 305
 A démonhoz 2 : 193 507
 A dezertor 2 : 392 578
 Ad Marcum Aurelium [Marcus Aurelius] 2 : 264 535
 A doktor 2 : 214 516
 A dolgozókhöz 2 : 418 590
 A dóm zenéje 2 : 367 570
 Ady, a jós 3 : 176 354
 Ady emlékének [Nagyvárad] 2 : 223 519
 Ady Endre köszöntése 3 : 42 300
 Ady Endrének 1 : 217 468
 Ady Endrének húsz év előtt [Ady Endrének] 1 : 217 468
 Ady-mécses 2 : 293 544
 Adyra gondolk
 (Adyval vitézkedtem ...) 3 : 41 300
 (Negyvennégy éves volnál ...) [Egy halott költőnek] 2 : 76 459
 A falusi kis lány Pesten 3 : 149 337
 A faluvégi ház 2 : 220 517
 A fekete bika 2 : 374 571
 A Fekete Mária 2 : 360 567
 A földgolyó dala 1 : 158 426
 A földgolyó dalol [A földgolyó dala] 1 : 158 426
 A Föltámadott
 (Latrok között ...) 2 : 118 476
 (Negyven napig ...) 1 : 164 429
 A föltámadt Lázár 2 : 349 564
 A fűzfapoéta [Magyar epigrammok] 1 : 12 361
 A Gondolkodó 2 : 115 474
 A Görög Szonettekől [Szokratesz] 1 : 91 389
 A gyászmagyarok 2 : 299 546
 A gyászoló nő [Mater Dolorosa] 2 : 122 477
 A gyermeket, ha alszik ... 2 : 409 584
 A „gyöztéseknek” 2 : 260 533
 A halálhoz 2 : 422 591
 A halhatatlan [K. L.] 3 : 48 301
 A hallgatás tornyában 1 : 260 495
 A Halotti Beszéd
 (Egy méla szláv pap ...) 1 : 156 425

- (Nyár vala. Arany napsütés.)
 [Halotti beszéd] 1 : 204 460
 A halott vár legendája 2 : 97 467
 A hamelni bűbájos [A varázsfu-
 lás] 1 : 150 421
 A harangozó 2 : 123 478
 A határ [A magyar sorompó] 1 : 308
 518
 A hazáról [Magyar népem . . . , Ki-
 hallgatás] 1 : 43 371
 A hegyi beszéd 1 : 78 384
 A híd 1 : 276 503
 A Himnusz [A Hymnus] 1 : 155 423
 A hit 1 : 11 361
 Áhitat [Csönd] 1 : 96 392
 A hó 3 : 156 338
 A hontalan [Hauser Gáspár] 1 : 188 453
 A hulló csillagokhoz 1 : 139 412
 A Hymnus 1 : 155 423
 A Japánosan ciklusból
 (A kert mélyében alszanak . . .)
 2 : 571
 (Az őszben mindig ott van . . .)
 2 : 571
 (Egy pók sző hálót . . .) 2 : 571
 (Örök tajfun dúl . . .) 2 : 571
 A jóreménység himnusza [A magyar
 ifjak éneke] 3 : 236 383
 A jövő vetése 3 : 112 326
 A jubilálás 2 : 331 558
 Akarat 2 : 318 554
 A kávéházi bánat 1 : 243 483
 A kisértő
 (A sziklabarlang hűvös rejtéké-
 ben . . .) 2 : 368 570
 (És mutatá a távol Indiákat . . .)
 2 : 22 436
 A kis Tisza hidján 1 : 119 402
 A koldusnak 3 : 19 293
 A korán elmenők 1 : 274 502
 A korona 3 : 147 336
 A költő 2 : 302 548
 A költőnek 3 : 96 319
 A költő szól 1 : 94 391
 A költő szól: 2 : 51 449
 Aktuális strófák
 (A krónikás hiven följegyzendi . . .)
 3 : 169 350
 (A nagy nő is nyári darab . . .)
 3 : 173 408
 (A nyárutónak méla bája . . .)
 3 : 151 337
 (A rossz nyelvek . . .) 3 : 152 337
 (Bár számosokra nézve . . .)
 3 : 149 337
 (Elutazott Caillaux . . .) 3 151
 373
 (Haldokol a holt szezon . . .) 3 : 150
 337
 (Igazgató és színésznő . . .) 3 : 139
 334
 (Itt van a nyár . . .) 3 : 164 348
 (Karlócai zsinat . . .) 3 : 143 335
 (Mégvan az alkotmány! . . .)
 3 : 144 335
 (Multkoriban a Barkóczy . . .)
 3 : 141 335
 (Newyorkban aki csokolózik . . .)
 3 : 142 335
 (Nyáron nyílik a remény . . .)
 3 : 137 334
 (Puc, puc, puc . . .) 3 : 142 335
 Albatrosz [Az albatrosz] 3 : 249 393
 Albumok 2 : 109 473
 Áldás a fenyőkre 1 : 47 372
 Áldott az este 1 : 279 504
 Áldott-e a bánat . . . [Áldott e bá-
 nat . . .] 1 : 259 495
 Áldott e bánat . . . 1 : 259 495
 Áldott végzetem 1 : 208 463
 A leány dala 3 : 273 404
 (A legnagyobb poéta . . .) 3 : 125 390
 A legszebbnek
 (A legszebb dalt . . .) 1 : 58 375
 (Az én szerelmem . . .) [Első sze-
 relem] 1 : 58 375
 (Pár ábrándos dalt . . .) [Első sze-
 relem] 1 : 57 375
 (A lelkem fájó hangszerén . . .) 3 : 173
 352
 Alföldi művészet 3 : 59 305
 Alföldi utca 2 : 349 564
 Alkonyati órák 1 : 77 584
 Alkony a Tisza hidján 2 : 307 549
 Alkonyat [Sursum corda!] 1 : 40 369
 Alleluja ! 1 : 137 409
 Almássy Endrének ! 2 : 237 524
 Álmodok vége . . . 1 : 104 396
 Álóé [Az álóévirág] 1 : 105 397
 Altató 2 : 59 453

- Altató öregeknek [Öregek altatója]
1 : 172 438
Alvás előtt 1 : 239 483
Alvó erdő... 1 : 289 509
A ma dalaiból [A tékozló fiú] 1 : 167
431
A magány 3 : 250 393
A magyar dalosokhoz 3 : 37 298
A magyar ifjak éneke 3 : 236 383
(A magyar múltnak...) 2 : 256 531
A magyar sorompó 1 : 308 518
A Magyar Szonettekől [Barletta]
2 : 99 468
A márciusi láz 2 : 255 531
Amarus 3 : 254 395
A medve 3 : 140 334
Ámen 2 : 375 571
A messzenéző ház [A faluvégi ház]
2 : 220 517
A metzi bárdok 3 : 154 338
A mi Balladánk 1 : 191 455
Ami szép volt... [Ezek enyéme]
1 : 253 489
A mi utcánk [Szögedi interieur]
1 : 172 435
A mizantrop... 2 : 176 500
Amor 1 : 311 519
A mozi [Moziban] 2 : 248 527
A munka
(Én őt dicsérem csak...) 2 : 238
524
(Szép a munka...) 3 : 238 386
A munkás 3 : 251 394
A munkásnak 1 : 301 514
A Munkásotthon homlokára 2 196
508
A muszka 2 : 110 473
A nábob és a költő 2 : 364 568
A nagy élethárfás... 1 : 272 502
A Nagyforradalom Naptára [Forradalmi naptár] 2 : 399 580 591
A nagy harmóniák [Áldott az este]
1 : 279 505
A nagy kalapok 3 : 162 348
A nagy maszk... 1 : 252 488
A nagy nő 3 : 186 358
A nagy siralomházban 2 : 392 578
A nagy temető 1 : 134 408
A nagy üvegház... 1 : 210 465
A nagy víz emlékére 3 : 68 307
- Anakreoni dal
(A színes éjszakában...) 1 : 101
395
(A szőlőhegynek ormát...) [Dionysos borából] 1 : 186 450
(Az átkos közügyektől...) 3 : 127
330
(November hús derüje...) 2 : 243
526
Anakreoni légdal 3 : 146 336
Anakreontikum 2 : 49 448
A Naphoz [Hajnalban a naphoz]
2 : 339 561
Anasztázia 2 : 155 491
A „nazarénus” 1 : 9 359
Anch'io 1 : 156 425
Ancsa él 2 : 278 541
Ancsa lekéselt [Szakolcai emlék]
2 : 15 432
Ancsa szolgáló 2 : 65 455
Andalgó [Mit akartam?] 2 : 323 556
Andrássy utján... [Magyarok Pesten] 2 : 77 572
Angelus 2 : 302 547
Anna
(Én öreg bánataimról beszéltem...)
1 : 225 473
(Szatír, ki bennem élsz... [Annára gondolkodok]) 1 : 224 473
Annabál 2 : 23 436
Anna minden 1 : 234 479
Annának 2 : 313 551
Annának, utólszor 2 : 70 458
Anna örök 3 : 17 292
Annára gondolkodok
(A csillagokra gondolkodok...) 1 : 256
493
(Szatír, ki bennem élsz...) 1 : 224
473
Annáról, messziről 2 : 57 452
Anna után 1 : 232 478
Anonymus 1 : 249 487
Anonymus szobránál [Anonymus]
1 : 249 487
A nótás kapitánynak 1 : 190 454
A novella 3 : 138 334
Antik óra [Órák zenéje] 1 : 168 433
Anyá 1 : 276 503
Anyák 2 : 104 470
A nyári Tiszánál 2 : 64 455

- Anyóka 1 : 135 409
 A pályázók 3 : 185 358
 Apámra gondolok 2 : 254 531
 A pannóniai légió dala 1 : 234 479
 A panorámás 2 : 406 582
 A plurális 3 : 158 339
 A „polyhistor” [Magyar epigram-
 mok] 1 : 12 361
 Április bolondja 2 : 232 522
 A rab dalol [Rabság] 2 : 333 559
 A rab titán 2 : 342 562
 Arad 3 : 410
 Arany batár 2 : 346 563
 Arany estéje 2 : 411 585
 Arany Jánoshoz 2 : 342 563
 Arany János nyomában [Arany
 nyomában] 2 : 379 573
 Aranykor 1 : 159 427
 Arany napok ... 2 : 49 448
 Arany nyomában 2 : 379 573
 Arany tavasza ... 2 : 17 434
 Arckép 2 : 82 463
 Arcok (Móra Ferencnek, a jubileu-
 mára] 3 : 76 313
 A régi Anna 1 : 307 517
 (A régi bánat ...) 3 : 174 353
 A régi hónapos szoba 1 : 237 482
 A régi kispap 2 : 378 572
 A régi udvaron ... 1 : 221 471
 A régi víz felett 2 : 294 545
 A rém 3 : 87 318
 A reménytelen 2 : 11 429
 A repülő dal 2 : 120 476
 A róhateci Máriánál
 (Bizony ma újra ...) [Májusi áhi-
 tat] 1 : 264 496
 (Morva határ ...) 1 : 307 517
 A rokkant színész 2 : 116 475
 A rokonoknál [Szögedi interieur]
 1 : 172 436
 A rossz leány 3 : 55 303
 Ars longa ...
 (Itt nincs megállás ...) [A költő
 szól:] 2 : 52 449
 (Kegyetlen és kevély vagy ...) 2 : 268 538
 Árvaságom 2 : 310 550
 (A sajtó ingatag ...) 3 : 193 361
 A Sasfiók [Sasfiók] 1 : 255 491
 Assisi [Trecento] 2 : 69 458
 A szabad jövő lovagjai 3 : 34 297
 A szakáll alkonya 3 : 143 335
 (A szavak ...) 3 : 221 374
 A szegedi boszorkányok
 (Az erdő, melyben égettétek
 őket ...) 2 : 295 545
 (Most kétszáz éve ...) 3 : 52 303
 A szegénységéről 3 : 265 400
 A szemeim 2 : 177 500
 A szentesi határban 3 : 11 289
 A szent magyar folyó 3 : 178 354
 A szent szarvas 2 : 277 541
 A szépség betege 3 : 67 307
 A szerelem 3 : 272 403
 A széri pusztán 2 : 329 557
 A szerzetes hóráiból
 (Fekete bátyán ...) [A híd]
 1 : 276 503
 (Künn a világ van ...) [Vigilia]
 1 : 274 502
 (Ne nézzetek ...) [Vigilia] 1 : 274
 502
 (Örvény az Isten ...) 1 : 275 503
 A színész halála 1 : 265 497
 A színésznő 3 : 60 305
 A színházi szonettekől [Bánk bán,
 48 március 15.]
 A szinpad délután 2 : 366 560
 A szobor 3 : 114 327
 (A szomszéd ablakból ...) 3 : 75 312
 A szűkek kertje (Az áloévirág]
 1 : 105 397
 A Tábora hegyén 1 : 174 440
 Atalanta búcsú dala: [Atalanta bu-
 csuja] 1 : 193 456
 Atalanta bucsuja 1 : 193 456
 Atalanta dalaiból [Atalanta bucsu-
 ja] 1 : 193 456
 A táltos, egy faló 1 : 246 486
 A tápai Krisztus 2 : 300 546
 A távozó
 (A tűnő ifjúsággal ...) 2 : 359 567
 (... És másnap halkán ...) 1 : 300
 514
 A tékozló fiú 1 167 431
 A tetemnézőben 1 : 33 369
 Athéne Partenosz 1 196 459
 A Tisza 3 : 227 376
 A Tiszához 3 : 74 311
 A Tiszánál 2 : 311 550

- A titán [A rab titán] 2 : 342 562
 A titok 2 : 233 523
 A 13-as ágy 1 : 190 455
 A torzóm 1 : 282 507
 A többi néma csend 1 : 254 490
 A tudatlan kritikusk [Magyar epigrammok] 1 : 12 361
 Átutazóban 1 : 122 404
 A tücsökre... 2 : 179 501
 Atyámhoz megyek... 2 : 19 434
 Augustus 3 : 113 326
 Augusztus 1 : 66 380
 Auróra 2 : 225 519
 A vakoknak [Betlehemi üzenet a vakoknak] 2 : 171 498
 A váradi püspök lánya 1 : 151 421
 A varázsfuvolás 1 : 150 421
 A várta 2 : 306 549
 Avató vers 3 : 410
 Ave 1 : 80 385
 A végeken
 (Könyvekre hajtom le fejem...) [Nénia] 2 : 35 443
 (Ma hull a hó...) 2 : 34 443
 (Vörös függöny mögött...) 2 : 34 443
 A Végeken, északon
 (A bánatos és barna asztagok...) [Őszi altató] 1 : 277 504
 (E bús erdők fölött...) 1 : 314 519
 A vén cigánynak... 2 : 203 511
 A verseim után 1 : 149 420
 A vérző temető 2 : 103 470
 A vidéki magyar színészekhez 2 : 169 496
 A vonat ablakára 1 : 139 411
 Az albatrosz 3 : 249 393
 (Az alkonyat...) 3 : 173 352
 Az álmok gondolatjában [Nászdal] 1 : 171 435
 Az áloé [Az áloévirág] 1 : 105 397
 Az áloévirág 1 : 105 397
 Az Alsóvárosi temetőben
 (Dózsa fejét...) 2 : 399 580
 (E temetőben...) [Szegedi temetőben] 2 : 398 580
 (Isten kertjében...) [Szegedi temetőben] 2 : 398 580
 Az anya, aki vár... [Anya] 1 : 276 503
 Az égi istenek 1 : 238 483
 (Az ég ivén...) 3 : 220 374
 Az elborult magyar 3 : 72 310
 Az élet bája... 1 : 255 490
 Az életemet... 1 : 298 514
 Az élet hegyén 1 : 76 383
 Az élet kínja [Misztikus órák] 1 : 256 492
 Az élet szava [Már azt hiszi...] 2 : 14 431
 (Az élet szép...) 3 : 280 405
 Az élet szonettje 1 : 258 494
 Az élet zsoldosa 2 : 119 476
 Az elköltözött 2 : 395 579
 Az élő halottak háza 2 : 199 509
 Az előkelő idegen 3 : 154 338
 Az elrejtőző 2 : 50 448
 Az első... [Meghalt a nap] 2 : 380 573
 Az első fecske 3 : 277 405
 Az első szabad ének 2 : 165 495
 (Az ember ötlete...) 3 : 188 359
 Az én magányom 2 : 200 510
 Az építők [A „győzteseknek”] 2 : 260 533
 Az erdélyi gyermek 2 : 124 478
 Az erély 3 : 267 401
 Azért szeretlek Anna... 2 : 56 452
 Az ideál 2 : 348 564
 Az Időnek 3 : 25 296
 Az ifjuság tavasza [A magyar ifjak éneke] 3 : 236 383
 Az Ismeretlenhez 2 : 414 585
 Az Ismeretlen Katona 3 : 14 290
 Az istenek táncsa 3 : 266 401
 Az Isten malmai 2 : 295 545
 Az ivó 2 : 274 539
 Az Iza partján 1 : 179 443
 Az októberiforradalomhoz 2 : 166 495
 Az olajfák hegyén [Mindenkéért] 2 : 53 450
 Az ópiumevő [Az ópiumszívó] 2 : 80 462
 Az ópiumszívó 2 : 80 462
 Az oroszországi takarodó [Takarodó] 3 : 246 391
 Az ostoba [Magyar epigrammok] 1 : 12 361
 Az ótestamentumból [Énekek éneke] 3 : 270 402

- Az önmelő polgár 3 : 144 335
 Az öregségről 2 : 111 585
 Az örök ballada 2 : 383 574
 Az örök malom [Az Iza partján]
 1 : 179 443
 Az örök szőnyeg 2 : 389 578
 Az örök visszatérés 1 : 74 383
 Az örömhöz... [Veni!] 2 : 39 443
 Az ő szerelmük 1 : 125 406
 Azt álmodtam... 2 : 382 574
 Az utolsó 3 : 71 309
 Az utolsó magyar 2 : 303 548
 Az utolsó vacsora 1 : 168 432
 Az utolsó vacsorán 1 : 226 474
 Az utolsó vers 3 : 268 402
- (Babilon vizénél...) 3 : 270 402
 Babits Mihálynak 3 : 57 304
 Babits Mihály verse [Költői verseny]
 3 : 209 369
 Babona 1 : 309 518
 Balalajka 2 : 153 490
 Balassi
 (Bort ide, kocsmáros...) [Bujdosó
 Balassi] 1 : 209 464
 (Ő a magyar lírában...) [Magyar
 költészet epigrammokban]
 3 : 73 310
- Balkáni idill 3 : 156 339
 Ballada 3 : 33 297
 Ballada a császár katonájáról 2 : 204
 512
 Ballada a hét tengerészről 2 : 410 584
 Ballada a honi tájakról 3 : 410
 Balzsam [Örök zene] 2 : 31 441
 Bánk bán 2 : 7 427
 Barletta 2 : 99 468
 Barna hajad 3 : 216 372
 Barokk emlék [Élet] 3 : 23 295
 Baross Gábor emlékezete 2 : 257 532
 (Baróti Józsefnek) 3 : 279 405
 (Bár semmi jussom...) 3 : 203 366
 Bartók Bélának 2 : 68 537
 Bauda Vilmosnak. Japánosan 3 : 65
 306
 Baudelaire Albatrosza [Az albatrosz]
 3 : 249 393
 Baudelaire halála 3 : 79 315
 Beato Angelico... 1 : 220 471
 Beatus ille... 1 : 114 401
- Bécsi emlék [Josephus szobránál]
 3 : 35 358
 Beethovenhez 2 : 247 527
 Béke
 (És minden dolgok mélyén...) 2 : 16 432
 (Lágy lilába öltöztek...) 2 : 143
 485
 (Ó mennyi csönd van...) 3 : 107
 324
 Békét! 2 : 185 504
 Béke velünk [Csöndes panaszok]
 1 : 265 497
 Berzsenyi 2 : 259 532
 Beszéd régi valómmal 1 : 305 516
 Betegen 2 : 207 514
 Beteg kutya 2 : 362 568
 Betegszoba
 (Az óra áll...) 1 : 251 488
 (Ez ágyon ring...) 2 : 67 457
 Bethániában 2 : 14 432
 Betlehem
 (A kocma ajtaját...) 3 : 60 305
 (Ő emberek, gondolatok...) [Betlehemes ének] 2 : 316 552
 Betlehemes ének 2 : 316 552
 Betlehemi üzenet a vakoknak 2 : 171
 498
 Bidermeyer [Régi szerelmes vers]
 1 : 192 455
 Birálat helyett 2 : 124 478
 Boccaccio énekel 1 : 266 498
 Boldog halottak 2 : 212 515
 (Bordó cipellő...) 2 : 328 557
 Borok 2 : 364 568
 Borulásos órán 1 : 103 395
 (Borus felhők közt...) 3 : 221 374
 Borús szonettek 2 : 136 484
 Botond apánk Bizancban 1 : 175 441
 Bölcsen és derűsen 2 : 58 452
 Brumaire [Forradalmi naptár] 2 : 400
 579 591
 Búcsú
 (Ez az én vérem...) 2 : 44 445
 (Mielőtt innen végkép elmegyek...) 2 : 145 485
 (Mily szépen alkonyul...) 3 : 75
 311
 Búcsúfia 3 : 65 306
 Bucsub 2 : 84 464

- Búcsú Robin pajtástól 2 : 203 511
 Búcsúszavak (A verseim végére)
 [Búcsú] 2 : 44 445
 Búcsúszavak verseim végére [Búcsú]
 2 : 44 445
 Budai kardal [Himnusz Budavára-
 hoz] 3 : 234 381
 Budapest
 (A pirosszemű szörny...) 1 : 121
 403
 (Valami furcsa füst...) 2 : 343 563
 Budapesti béke 2 : 351 565
 Budapesti ősz 1 : 62 377
 Budapesti verebek [Budapesti ősz]
 1 : 62 377
 Buddha 1 : 252 488
 Bujdosó Balassi
 (Bort ide kocsmáros...) 1 : 209
 464
 (Mily messzi...) 2 : 61 453
- Calasantius 3 : 91 319
 (Camille Desmoullins...) 3 : 138 334
 Carmen 2 : 237 524
 Cézár halála 1 : 72 383
 Chanson [Dal] 3 : 320 458
 Chanson d'hiver [Rokka-nóta] 3 : 251
 394
 Ch. Baudelaire 2 : 273 538
 Cigány nők 3 : 32 297
 Cipruslombok [Halott társak üd-
 vözlése] 3 : 29 356
 Confessio mea [Vallomás] 2 : 418 589
 Consolatio
 (Gondolj el nem múló...) [Örök
 zene] 2 : 31 441
 (Nem múlnak űk el...) 2 : 195 506
 Copernicus 2 : 376 571
 Coronatio 2 : 8 428
 Credo
 (A sors kevély...) 1 : 46 372
 (Érzed-e testvér...) 2 : 361 568
- Csáktornya 2 : 224 519
 Családi kriptá [Egy kriptára] 2 : 367
 570
 Csendélet 2 : 343 563
 (Csenei Magduskának) 3 : 206 367
 Csillagkönyvek 3 : 248 393
 Csillagtörvény 3 : 250 393
- Csipkerózsa 2 : 115 474
 Csizió az 1929. nem közönséges évre
 3 : 217 372
 Csodálatos napok... 2 : 84 464
 (Csodaszép...) 3 : 221 374
 Csokonai szobránál 2 : 368 570
 Csönd
 (A múltak májusába...) [Egy régi
 nőnek] 1 : 70 382
 (Az aranyos mennyezet fele...) 1 : 96 392
 (Feküdt. Fölötte Kárpátok nagy
 ősze...) 2 : 116 475
 (Ki hallotta a temető dalát?) [Ha-
 láltánc] 1 : 71 382
 (Mély csönd vizén...) 1 : 106 399
 Csöndes csillagok alatt 1 : 267 498
 Csöndes jubileum 3 : 197 364
 Csöndes panasz 2 : 107 472
 Csöndes panaszok
 (Bölcsen és derűsen...) [Bölcsen
 és derűsen] 2 : 58 452
 (Fordulj be csöndesen...) [Altató]
 2 : 59 453
 (Ha meghalok...) [Hegedű] 2 : 55
 451
 (Mindig hangfogóval...) [Szép
 csöndesen] 2 : 66 456
 (Nagy tengerek...) 1 : 265 497
 Csudás ösvény [Álmok vége...] 1 : 104 396
 Csupa lira [Dal, A vonat ablakára]
- Dal
 (A nő, ki ur a szivemen...) 3 : 260
 398
 (Barátaim, az élet...) [Táncdal]
 1 : 123 405
 (Barátaim, emlékszem arcotok-
 ra...) 2 : 134 483
 (Emlékezem bányárfelhőkre...) 1 : 96 393
 (Ha violáink hervadoznak...) 1 : 138 410
 (Már ezután játszom...) 2 : 22
 436
 (Mielőtt innen végkép elmegyek...) [Búcsú] 2 : 145 485
 (Szabad legyen még...) 2 : 178
 501

- Dal a három diváról 3 : 134 332
 Dal a rózsákról 1 : 64 378
 Dal (Chanson) 3 : 320 458
 Dalok [Rózsák között, Gyöngyök, Hervadás, Régi nóták]
 (Dalok a Bergengócia című daljáték-
 ból) 3 : 195 362
 Dalok vége 1 : 113 401
 Dal Rózsikának 3 : 201 365
 Dankó Pistának 3 : 410
 Dante Beatricéje [Örök Beatricénk]
 1 : 220 471
 Darvadozás 2 : 379 572
 Decemberi strófák 3 : 167 349
 Dedikáció
 (Kedves Bobom) 3 : 206 368
 (Késő szüret...) 2 : 227 520
 (Dedikáció) 3 : 181 356
 Deo Ignoto 2 : 232 522
 De profundis
 (A legsötétebb ég alatt...) 3 : 71
 309
 (A mélyből jöttem...) 1 : 71 382
 (Az élettemmel szemben...) [Vég-
 telenség verse] 2 : 58 452
 Dér 1 : 46 371
 De senectute [Az öregségről] 2 : 111
 585
 Dévajkettős 3 : 196 363
 Dicsőség
 (A régi szent királyok...) 1 : 293
 511
 (Ugy integet...) 2 : 242 526
 Dicsőség Adynak 2 : 373 571
 Dionysos borából 1 : 186 450
 Disztelen ének... [Panasz] 3 : 101
 321
 (Ditrói Gábor) 3 : 410
 Doktrina 3 : 269 402
 Dolorosa [Mater Dolorosa] 2 : 122 477
 Don Quixotte 1 : 25 366
 Dózsa feje 2 : 198 509
 Dózsa György szobránál [Jogot a
 népnek] 3 : 127 330
 Dózsa után 2 : 389 578
 Döblingben 2 : 133 482
 Dr. Bach Lászlónéknak szeretettel
 3 : 215 371
 Dudolgotok 2 : 293 544
 Dugonics 2 : 171 497
 Dugonics oszlopánál 2 : 416 587
 Dugonics sirjánál [Dugonics oszlopá-
 nál] 2 : 416 587
 Dulcineának 2 : 95 466
 Dús őszi nap... 2 : 420 590
 Dyonisos borából 1 : 186 450
 Édes anyám
 (A Tisza partján) 1 : 41 370
 (Ha lesz dicsőség) 1 : 75 383
 Efemeridák 1 : 64 378
 Egy antik márvány torzójára 1 : 269
 500
 Egy csók egy állomáson 1 : 250 488
 Egy Duse fej alá... 1 : 215 468
 Egyedül 2 : 125 478
 Egyetemi kardal [A magyar ifjak
 éneke] 3 : 236 383
 Egyetlen és kegyetlen... 2 : 54 450
 Egy fiatal öngyilkosnak 1 : 65 378
 Egy halott költőnek 2 : 76 459
 Egy hangszer voltam... 3 : 105 322
 Egy ház 3 : 15 291
 Egy ing a szárítón 1 : 138 410
 Egy kárpáti falunak 2 : 106 471
 Egy kedves vigasztalónak 3 : 99 320
 Egy képre 2 : 95 465
 Egy kriptára 2 : 367 570
 Egynémelyekről 2 : 210 515
 Egy ódon misekönyvbe [Halál-
 himnusz] 2 : 8 427
 Egy öreg költő írja ezt: 1 : 306 516
 Egy régi hajnal 1 : 217 468
 (Egy régi kispap...) 3 : 224 376
 Egy régi novicius 1 : 104 396
 Egy régi nőnek 1 : 70 382
 Egy régi nyárból 1 : 279 505
 Egy rokokó legyezőre [Marie Antoi-
 nette] 2 : 12 430
 Egyszerű ének [Bölcsen és derűsen]
 2 : 58 452
 (Egy szőke Annát szerettem...)
 3 : 281 406
 Egy tatár költőnek 2 : 236 523
 Egy világhíresnek 2 : 395 579
 Egy virágért 2 : 150 489
 Éjszaka 1 : 40 369
 Éjszakák 1 : 184 449
 El Cytherébe [Szép csöndesen] 1 : 144
 418

- Elégia
 (A régi Anna...) 2 : 234 523
 (Elhervadt virág...) 1 : 8 359
 (Sirt keresek...) 3 : 87 318
 (Szivem, e nagy és bánatos gyc-
 rek) 1 : 292 511
- Elégia. A lóvasut miatt 3 : 139 334
- Elégiák 1 : 61 377
- Élet
 (Egy régi városban...) 3 : 23 295
 (Elnéztem sokszor...) 3 : 121 329
- Életérzés 2 : 397 580
- Elköszönnék [Búcsú] 2 : 145 485
- Elmenőben 2 : 227 520
- Élő halottak
 (A kertben járnak...) 3 : 78 315
 (Egy szót dadog...) [Két élő
 halott] 2 : 264 536
 (Ő néma. Jár a kertben...) [Két
 élő halott] 2 : 264 536
- Élők 3 : 211 369
- Előszó (Pásztor Zoltán dalaihoz)
 3 : 214 371
- Első szerelem
 (Az én szerelmem...) 1 : 58 375
 (Mégis szerelmem...) 1 : 51 373
 (Mondják! Sok mindent monda-
 nak...) 1 : 58 375
 (Pár ábrándos dalt...) 1 : 57 375
 (Tudod-e, édes...) 1 : 58 375
- Elssler Fanny cipellője 1 : 189 453
- Eltűnik egy ház [Egy ház] 3 : 15 291
- Ember, állat 2 : 380 573
- Emberi hitvallás 2 : 422 591
- Emese álma 2 : 296 545
- Emlék
 (A régi balkon...) 2 : 219 517
 (A szálló évekkkel...) 2 : 21 435
 (Egy arc fölbukkan...) 3 : 119 328
 (Egy nyári éjre...) 2 : 378 572
 (Egy régesrégi operettben...) 2 : 328 558
 (Szentiváni éjjel...) 1 112 400
- Emlékeim 2 : 111 474
- Emlékek [Emlék] 2 : 21 435
- Emlékek Annabálja [Nyár, Szép
 volt]
- Emlékek útján 2 : 179 501
- Emlék elmúlt tavaszról [Babona]
 1 : 309 518
- Emléksorok [Dal] 1 : 138 410
- Emlékszel-e? [Emlék] 1 : 112 400
- Emlékül [Weichherz Ilonkának]
 3 : 200 365
- (Emlékvers) 3 : 280 406
- Emőd Tamásnak [Üzenet Szakolcá-
 ról 1913-ból] 2 : 62 454
- Én
 (Idegen város...) [Én is meghal-
 tam] 1 : 153 422
 (Félek...) [Örvény] 1 : 153 422
 (Művész vagyok...) [Anch'io...] 1 : 156 425
 (Én az ital barátja vagyok...) 3 : 159 346
- Endre Bélának sírjára 3 : 54 303
- Ének
 (Az alkony oson már) 2 : 207 514
 (Hintsen utadra...) [Tündér Ilo-
 nának] 1 : 59 375
- Ének: [Atalanta bucsuja] 1 : 193 456
- Ének Arany Jánosról 2 : 244 526
- Ének a toll katonáiról 2 : 160 494
- Ének a vig barátról 2 : 287 544
- Ének Bukosza Tanács Ignácról 3 : 120 329
- Énekek éneke 3 : 270 402
- Ének Jókairól 3 : 410
- Ének Körösi Csomáról 2 : 309 550
- Ének Kupa vezérről 2 : 262 534
- Ének Tinódihoz 3 : 240 387
- Ének Tompa Mihályhoz 1917 őszén
 2 : 135 483
- Engelhez 3 188 358
- Én is meghaltam 1 : 153 422
- Én Istenem 2 : 307 549
- Én költő vagyok 2 : 382 574
- Enyém az alkony 1 : 45 371
- Epifánia [Regény] 1 : 165 431
- Epigramm 1 : 16 362
- Epilogus [Budapesti ősz] 1 : 62 377
- Epilógus
 (A vágycsók bágyadt hegedűjén...) 1 : 183 448
 (Még egy ujjongó éneket...) 2 : 262 534
 (Opálos színei...) [Ősz] 1 : 174 439
- Epistola I. 1 : 51 373
- Episztola Dutka Ákosnak 1 : 232 478
- Epitáfium

- (Az ismeretlen szenvedésnek...) 3 : 77 314
(Halál évadja egyre tart még...) 2 : 133 483
(Mért nem maradtam...) 1 : 82 386
(Nem jártam én Párist soha...) 2 : 312 551
Epitaphium in memoriam doctoris Caroli Tóth 3 : 50 302
Építőmester éneke 1 : 109 399
(Erdélyből jönnek...) 3 : 223 375
Erdélyi ibolyák 3 : 410
Erdély özvegye 3 : 410
Érezted-e? [Tünődés] 2 : 365 568
Érzelmes dialóg 3 : 262 399
Érzelmes párbeszéd [Érzelmes dialóg] 3 : 262 399
Erzsébet napja 1 : 27 367
És lassan mindent... 1 : 271 501
És mégis...
(Dalom halkulva szólt...) 2 : 176 500
(Ó, mint repül az ember...) 3 : 117 327
Esők után 2 : 254 531
Este [Louis d'or] 2 : 208 514
Este az Alföldön 3 : 22 294
Esti dal 3 : 16 291
Esti fények 2 : 339 561
Esti zene [Térzene] 1 : 312 519
Eszményekért 3 : 277 405
Étsy Emiliának 2 : 253 530
Évek gyásza [Misztikus órák] 1 : 256 492
Excalibur [Isten kardja...] 1 : 298 514
Ex libris. Ágotának 2 : 228 521
Ez a föld... 2 : 231 522
(Ez az én vérem...) [Dedikáció] 3 : 181 356
Ez az igaz... [Sorsom] 2 : 388 578
Ezek enyémek... 1 : 253 489
Ezek szép, csöndes... [Egy régi nyárból] 1 : 279 505
1923 július elején 3 : 198 364
1923 július 14.
(Rózsika, rózsza...) 3 : 199 364
(Szép Rózsikám...) 3 : 198 364
1923 Karácsony estéjén 3 : 199 364
1926. július 31. 3 : 18 292
1916 őszén [Még jönni fog] 2 : 107 472
Fák 3 : 120 328
Falu 3 : 56 304
Falusi alkony 2 : 123 477
Falusi állomás
(A szőke reggelben...) [Órház] 2 : 121 477
(Kis állomás...) [Végállomás az őszben] 2 : 10 429
Falusi delelő 2 : 206 513
Falusi éjszaka 2 : 47 447
Falusi harang verse 2 : 65 455
Falusi hold
(A hideg szűzi csillagok alatt...) [Falusi éjszaka] 2 : 47 447
(Arany hold úszik...) [Nyári chanson] 2 : 30 440
(Szelid az este...) [Távoli kisváros] 2 : 81 462
(Tar ágak közt) 2 : 61 453
Falusi lakodalom 2 : 213 515
Falusi restiben [Régi falusi állomás] 2 : 162 494
Fanyar tavasz 2 : 331 558
Farkas Imre dala [Költői verseny] 3 : 209 369
Fátum
(A távol violás ködében...) 2 : 27 438
(Apámmal együtt ültem...) 1 : 147 419
Február [Télutó] 2 : 9 428
Fegyverszünet [Egy régi nyárból] 1 : 279 505
Fehér Anna 1 : 110 399
Fehér asztal... 1 : 277 504
Fehér éjszakák 1 : 259 494
Fehér éjszakán 1 : 259 494
Fejfa, 1919 2 : 189 505
Fejfámra... 2 : 246 527
Fekete gyász 2 : 229 521
Fekete Ipolynak 3 : 57 305
Fekete misék 1 : 149 420
Feledés 1 : 313 519
Félegyházai dalos jelige 3 : 236 384
Félegyházán 1918 nyarán 2 : 157 492
Felhők 2 : 391 578

- Féluton 1 : 171 434
 Fenyők a ligetben 3 : 278 405
 Ferenczy István szobrász emlékére
 3 : 220 373
 Férfiat énekek... 3 : 12 289
 Férfibánat [Ma jött az első..., Kései
 ragyogás, Ónarcép]
 Férfikarének 3 : 238 386
 Fialatok, még itt vagyok [Még ma-
 radok!] 3 : 38 298
 Fiatalság! 2 : 205 512
 Fiatal színésznő... 2 : 240 525
 Fidiász a népnek... 1 : 82 386
 Filológia 1 : 188 451
 Finikének 2 : 322 555
 Flagellánsok éneke 1 : 143 417
 Flaubert emlékének 2 : 263 535
 Floréal [Forradalmi naptár] 2 : 403
 579 591
 Florica 1 : 131 406
 Fohászzkodás 2 : 275 540
 Forel Ágostonnak 2 : 177 501
 Forgácsillat 3 : 31 297
 Formát keresni... 1 : 262 496
 Forradalmi naptár 2 : 399 580 591
 Fotografiák [Áldott az este, Egy régi
 nyárból, Fotografiák]
 Fotografiák 2 : 141 484
 Föld [Visszatértem] 2 : 45 446
 Földanyám 1 : 141 415
 Földanyánk 1 : 141 415
 Föltámadás után
 (És nézte az elmúló tájakat...)
 2 : 75 459
 (Járt-kelt a zöldben...) [A Föl-
 támadott] 1 : 164 429
 Francia katonának 2 : 175 499
 Fráter Lórántnak [A nótás kapitány-
 nak] 1 : 190 454
 Frimaire (Forradalmi naptár) 2 : 400
 579 591
 Fructidor (Forradalmi naptár) 2 : 405
 579 591
 Gabriele d'Annunzionak 1918 2 : 148
 487
 Galilei 3 : 47 301
 Gályarabok 1 : 157 425
 Gandhi 2 : 325 557
 Gandhi nevére [Gandhi] 2 : 325 557
 Gazdag szegénység
 (A szegénységem kiucset...)
 2 : 193 507
 (Mindent elosztok köztetek...)
 2 : 249 529
 G-dur 1 : 164 428
 Gellért püspök 1 : 93 391
 Gemmák és hermák 1 : 214 467
 Gergely Sándornak 2 : 225 519
 Gerhart Hauptmannhoz 3 : 88 318
 Germinal [Forradalmi naptár]
 2 : 402 579 591
 Géza [Géza király] 1 : 92 390
 Géza belépője 3 : 410
 Géza király 1 : 92 390
 G. H. hoz [Gerhart Hauptmannhoz]
 3 : 88 318
 Gioconda 1 : 243 483
 Giorgione 1 : 219 470
 Glória
 (A hangod selyme egyszer...)
 2 : 68 457
 (Fekete-zöld babérfák...) [Dicső-
 ség Adynak] 2 : 373 571
 (Ott fekszik ő...) 2 : 54 450
 (Viharnak szánt hajók felett...)
 1 : 177 442
 Gloria victis! 2 : 167 495
 Godiva lovagol [Lady Godiva]
 1 : 266 497
 Goethe Weimarban 2 : 82 463
 Gotterhalte 1 : 61 377
 Görög elégia 1 : 213 466
 Görög prológ 3 : 9 288
 Graeco more [Pogány örömök] 1 : 132
 407
 Gulácsy Lajosnak 2 : 279 541
 Gyász 2 : 206 513
 Gyászdal 3 : 175 353
 Gyászinduló
 (Öreg apám, a kürtös ük...)
 2 : 164 494
 (Vigyétek őt...) 2 : 56 451
 Gyászinduló, magamnak [Gyász-
 induló] 2 : 56 451
 Gyászkontós 1 : 282 506
 Gyászpompa 2 : 16 433
 Gyerekkori arcképem 3 : 70 308
 Gyermeckemető

- (Az aranynapban...) 3 : 116 327
 (Virágos ágyak mélyén...) 2 : 83
 464
- Gyónás 2 : 282 543
 Gyorsírás 3 : 410
 Gyöngyök 1 : 23 365
 Gyönyörű szép május éjjel 3 : 215
 371
 György urfi 3 : 163 348
 Győzelmi elégia 1 : 229 477
- Háborus emlék
 (A nagy tüzek...) 3 : 258 397
 (Álla felkötve...) 2 : 106 471
- Ha fáj a nap... [Áldott az este]
 1 : 279 504
- Hajnal 1 : 72 383
 Hajnalban 3 : 129 331
 Hajnalban a naphoz 2 : 339 561
 Ha kiderül az alkony 2 : 381 573
 Hálaadás 2 : 26 438
 Haladék 3 : 18 292
 Halálhymnus 2 : 8 427
 Halálos ének 2 : 358 567
- Haláltánc
 (A múltak májusába...) [Egy régi
 nőnek] 1 : 70 382
 (Ki hallotta...) 1 : 71 382
- Haláltánc ének
 (A bölcseségek bölcsesége: ...)
 2 : 235 523
 (Halálba ringató dalt...) 1 : 195
 458
- Haldokló gallus 1 : 223 473
 Ha lehullanak a levelek 1 : 291 509
 Halkan, halkan [Szép csöndesen]
 2 : 66 456
- Halottaim 2 : 31 440
 Halottaink 2 : 283 543
 (Halottak napján...) 3 : 221 375
- Halott mellé... [Versek, rim és re-
 mény nélkül] 1 : 263 496
- Halott társak üdvözlése 3 : 29 296
- Halotti beszéd
 (Látjátok feleim...) [Magyar köl-
 tészet epigrammokban] 3 : 73
 310
 (Nyár vala.) 1 : 204 460
- Hamlet 1 : 131 407
 Hamu 3 : 95 319
- Hangszer voltam [Egy hangszer
 voltam...] 3 : 105 322
- Hangtalanul 3 : 70 308
 Hangzatka 3 : 204 366
 Hangzók 3 : 266 400
 Hannele költőjének 2 : 285 543
 Harangjáték 3 : 117 327
 Harangok 1 : 25 366
 Harmónia 2 : 230 522
 Harmónia [Sursum corda!] 1 : 40 370
 Harmóniák [Béke, Harmóniák]
 2 : 16 432 433
- Harmónia, örök harmónia [Béke]
 2 : 16 432
- (Három helyi lap...) 3 : 192 361
- Hauser Gáspár 1 : 188 453
 Haviboldogasszony 3 : 54 303
 Haza... 1 : 102 395
 Hegedű 2 : 55 451
 Hegedűszó 2 : 238 524
 Hegyi beszéd [A hegyi beszéd] 1 : 78
 384
- Hegyi szellem [A magány] 3 : 250 394
 Héjja-nász az avaron 3 : 126 330
 (Helyettem kis lapom...) 3 : 194 362
- Henny Porten 2 : 239 524
 Herakles 1 : 67 380
 Herczeg Vilmosnak 3 : 49 302
 Hermia 2 : 191 506
 Heródes 2 : 363 568
- Hervadás
 (Mosolygó hérosz...) [Herakles]
 1 : 67 380
 (Oly jó itt nékem...) 1 : 23 366
- (Hétköznapi...) 3 : 168 349
- Hiába... 2 : 188 505
 (Hiába...) 3 : 206 368
- Hiába vártam... [Negyven évvel]
 2 : 294 544
- (Hic fuit...) 3 : 203 366
- Hymnus [A Hymnus] 1 : 155 423
 Hymnus a holdhoz 2 : 44 446
 Hymnus a Mulandósághoz 3 : 39 299
 Hymnus az emberhez 1 : 83 386
 Hymnus Balogh Istvánnak 3 : 166
 348
- Hymnus Budavárához 3 : 234 381
 Hymnus egy csonka Vénuszhoz
 1 : 176 441
- Hiszek 2 : 255 531

- Hitvallás 1 : 296 512
 Hódolat 3 : 253 395
 Hódolat Jókainak 2 : 387 577
 Hol a Holnap? [Adyra gondolk] 3 : 41 300
 Homonnai 2 : 63 454
 Honvágy
 (A vad nyugat csodáiból...) [Nosztalgia] 2 : 276 540
 (Boldog a férfiu...) 3 : 261 398
 (Ó gyermekek...) 2 : 363 568
 Honvágy nagyon messze [Isten háta mögött] 2 : 50 448
 Honvédelem 2 : 86 464
 (Hosszú éveken át...) 3 : 208 369
 Hozzá 3 : 215 371
 Hősök 1 : 211 465
 Hulldogál a fa levele 1 : 24 366
 Humus 1 : 143 417
 Humusz 1 : 143 417
 Hungária 3 : 409
 Hunok harca 2 : 88 465
 Husvétii stanzák [Husvétra] 2 : 183 503
 Husvétra 2 : 183 503
 Hütlenség 3 : 274 404
 Hűvös, holdas... [Nyári magányban] 1 : 302 516
 Ibolyka 3 : 182 356
 Idegen ágyon 1 : 125 405
 Idegen erdőben 1 : 122 405
 Idegen kertekből [Kolibri szerelem, Erzelmes dialóg, A szegénységrül, Az utolsó vers, Doktrina]
 Idegen lugas árnyán 1 : 310 519
 Idegen sírok közt
 (Idegen sírok közt botorkál a lábam...) 2 : 43 445
 (Megyek a dombon...) 2 : 12 429
 Idegen zsoldos éneke 2 : 158 493
 Idézzük őt 2 : 408 584
 Ifj. Simonka Györgynek 3 : 172 351
 Ifjuság
 (Az elsüllyedt Atlantiszt keresem...) 3 : 109 325
 (Ti vagytok az enyémekek...) 2 : 205 512
 Igricnóta [A váradi püspök lánya] 1 : 151 421
 Így szólt Michel Angelo: 2 : 43 444
 Ima 1 : 43 371
 Imádság
 (Nagy boldogság, nagy fájdalom...) [Ima] 1 : 43 371
 (Szeretlek forrón...) 2 : 303 547
 Imádság a gyűlölködőkért 2 : 396 579
 Imádság az ismeretlenhez [Az Ismeretlenhez] 2 : 414 585
 Imitatio Christi 1 : 222 471
 Immortel 3 : 7 287
 In memoriam [A színész halála] 1 : 265 497
 In memoriam...
 (Akik elmentek...) [Várom őket] 2 : 76 459
 (Apám, a régi tengerész...) 2 : 100 469
 (Halottaim találkoznak velem...) [Halottaim] 2 : 31 440
 Innominata 2 : 71 459
 Interieur [Szögédi interieur] 1 : 172 435
 Intermezzo 3 : 195 362
 Io Peán! 1 : 230 477
 ...io sono pittore 2 175 500
 Irma 1 : 226 473
 Irredenta dal 3 : 409
 Isten háta mögött 2 : 50 448
 Isteni lira 2 : 20 435
 Isteni lira zengj [Isteni lira] 2 : 20 435
 Isten kardja... 1 : 298 514
 Isten kezében 3 : 16 291
 Isten lámpásai 3 : 24 295
 Itália
 (Hol szürke gótivek...) [Gioconda] 1 : 243 483
 (Színnel, vonallal...) [Így szólt Michel Angelo] 2 : 43 444
 (Vörös fákyák lobogtak...) [Trecento] 2 : 69 458
 (Itt élt s darvadozott...) 3 : 208 368
 (Itt nyugosznak...) 3 : 234 381
 Ízsák sírása 2 : 128 479
 János [Az utolsó vacsorán] 1 : 226 474
 Japáni módon
 (A kertben ültünk...) 2 : 340 561
 (A távoli hercegnő...) 2 : 340 561

- (A temetőben oly furcsák...) 2 : 340 561
 (Álmomban varjak...) 2 : 340 561
Japáni módra
 (A kertben ültünk...) 2 : 340 561
 (A távoli hercegnő...) 2 : 340 561
 (A temetőben oly ferdék...) 2 : 340 561
 (Álmomban varjak...) 2 : 340 561
Japán módon
 (A holdat is felhő takarja...) 2 : 332 558
 (Egy régesrégi hercegnőt...) 2 : 332 558
 (Fejem havas már...) 2 : 332 558
 (Hogy hűtelen vagy...) 2 : 332 558
Japán módra
 (A holdat is felhő takarja...) 2 : 332 558
 (A kedvesem elküldte...) 2 : 326 557
 (A kertben ültünk...) 2 : 340 561
 (A rózsák és a vágyak haldokolnak...) 2 : 317 554
 (A sőhaj és a felhő összeérnek) (2 : 317 554
 (A távoli hercegnő...) 2 : 340 561
 (A temetőben oly furcsák...) 2 : 340 561
 (A tengeren eltűnnek a vitorlák...) 2 : 318 554
 (Álmomban varjak...) 2 : 340 561
 (Az óborokban annyi feledés él...) 2 : 326 557
 (Egy őzet lőttek...) 2 : 326 557
 (Egy régesrégi hercegnőt...) 2 : 332 558
 (Fejem havas már...) 2 : 332 558
 (Hogyhűtelen vagy...) 2 : 332 558
 (Nem építettem kunyhót...) 2 : 326 557
 (Van éjszaka...) 2 : 326 557
Japánosan
 (A kedvesem elküldte...) 2 : 326 557
 (A kert mélyében...) 2 : 373 571
 (Az esti felleg...) 3 : 47 361
 (Az óborokban annyi feledés él...) 2 : 326 557
 (Az őszben mindig...) 2 : 373 571
 (Egy őzet lőttek...) 2 : 326 557
 (Egy pók szó hálót...) 2 : 373 571
 (Nem építettem kunyhót...) 2 : 326 557
 (Örök tajfun dúl...) 2 : 373 571
 (Van éjszaka...) 2 : 326 557
Japánosan
 Bauda Vilmosnak 3 : 65 306
 K. I.-nak 3 : 47 301
 Köszöntő Marianna születésnapjára 3 : 205 367
 Mariannának 3 : 261 430
 R. Étsy Emiliának 3 : 81 305
 Japán vers 3 : 267 401
 Jegye lelkem 3 : 72 310
 Jelen és jövő 3 : 410
 Jelige (a Szegedi Általános Munkásdalogletnek) 3 : 232 380
 Jogot a népek 3 : 127 330
 Jókai 3 : 410
 Jól van [Jól van így] 2 : 260 533
 Jól van így 2 : 260 533
 Jó pásztor 2 : 36 444
 Josephus szobránál 3 : 35 297
 Jó szó 3 : 74 311
 Jó volna... 2 : 350 565
 Jön a vonat... 1 : 124 405
 Jönnék-e még? 1 : 237 482
 Jubileum 3 : 67 307
 (Juda fia...) 3 : 272 403
 Juhászóta 2 : 201 511
Julia
 (Fején bús aranykoszorú...) [Egy képre] 2 : 95 465
 (Fekete hídján a halálnak...) 2 : 77 460
 (Gondolj el nem múltó zenékre...) [Örök zene] 2 : 31 441
 (Mély esti csendben...) [Tavaszi táj] 1 : 299 514
 (Ó látod, minden késő már...) 2 : 135 483
 (Sokáig némán nézik egymást...) [Szemek beszéde] 2 : 77 460
 (Szűz homlokod derűje...) [Uj stanzák] 2 : 129 480
 Júlia, bús virág 2 : 147 486
Július 31.
 (A mennybe ment ő...) 2 : 305 549
 (Petőfi meghalt...) 3 : 263 366
 Július 31-én 2 : 305 548

- Kainz 3 : 252 395
 Kaisergruft 3 : 32 297
 Kalazanti szt. József emlékezete
   1 : 133 408
 Kalózhajó 2 : 52 450
 Kánikulai strófák 3 : 136 333
 Karácsony felé 1 : 34 369
 Karácsonyi bánat [Karácsonyi ének]
   2 : 369 570
 Karácsonyi ének 2 : 369 570
 Karácsonyi köszöntés 2 : 112 474
 Karácsonyi óda 1 : 283 507
 Karácsonyi üdvözet a világtalanok-
   nak [Betlehemi üzenet a vakok-
   nak] 2 : 171 498
 Karinth Frigyes verse [Költői ver-
   seny] 3 : 209 369
 Károlyi Lajoshoz 2 : 341 562
 Károlyi Lajosnak [Károlyi Lajos-
   hoz] 2 : 341 562
 Karrikaturám 3 : 192 361
 Kassák Lajos verse [Költői verseny]
   3 : 209 369
 Katona [Háborus emlék] 2 : 106 471
 Katonadal 3 : 157 339
 Katona József sírján 3 : 7 287
 Katona József sírjánál [Katona Jó-
   zsef sírján] 3 : 7 287
 Katonák 1 : 113 401
 Kazinczy 3 : 110 325
 Képek 2 : 38 444
 Képzelt utazások 1 : 154 422
 Képzelt utazás Váradon 2 : 311 550
 Kérdés 1 : 94 392
 Kérdések
   (Az éveket, a messze, messze
   szálló...) 2 : 304 548
   (Miért van az...) 1 : 66 379
 Kései bölcsesség 2 : 348 564
 Kései ragyogás 1 : 294 511
 Késő szüret
   (A szőlőhegynek ormát...)
   [Dionysos borából] 1 : 186 450
   (Az esti szürkületben...) [Io
   Peán!] 1 : 230 477
   (Bár nincs görög derű már...)
   [Io Peán!] 1 : 230 477
   (Szüret tüzei égnek...) [Október]
   1 : 231 477
 Késő vallomás 2 : 62 454
- Két dal
   (A szálló évekkkel...) [Emlék]
   2 : 21 435
   (Már ezután játszom...) [Dal]
   2 : 22 436
 Két élő halott 2 : 264 536
 Két gyerek sírjánál 2 : 155 491
 Két szegedi dal [Gyönyörű szép
   május éjjel, Barna hajad]
 Két vándor 3 : 214 371
 Kihallgatás 1 : 44 371
 Kilenc óra 1 : 305 516
 Kilényinek, a kedves titkárnak
   3 : 76 312
 Kínai vers [Az istenek tánca] 3 : 266
   401
 Királyhymnusz 3 : 231 378
 Kisértetek
   (Én sokszor érzem...) 2 : 386 575
   (Minden mulandó...) 2 : 337 560
 Kis morva temetőben [Idegen sírok
   közt] 2 : 12 429
 (Kis regénykém...) 3 : 211 370
 Kis Rózsika 3 : 201 365
 Kiss Józsefnek 1 : 77 383
 Ki tudja? 2 : 189 505
 Ki tudja, hol? 3 : 255 396
 Kivándorlók [Nincsen, nincsen!]
   3 : 158 339
 K. L. [Károlyi Lajos] 3 : 48 301
 Klytemnesztra 1 : 80 385
 Koessler Jánosnak 2 : 279 541
 Kolibri szerelem 3 : 247 392
 Koncert 3 : 10 288
 Kórház előtt 2 : 105 470
 Koronázás 2 : 129 480
 Kórus a naphoz 3 : 239 386
 Kossuth-nóta 1 : 150 420
 Kossuth-szobor 2 : 344 563
 Kosztolányi Dezső verse [Költői
   verseny] 3 : 210 369
 (Kovácsműhelyben...) 3 : 220 374
 Kovácsnóta! 1 : 53 374
 Kő a kővön 3 : 37 298
 Ködök várában 2 : 25 438
 Költői verseny 3 : 209 369
 Költők
   (Lassan, búsan leszáll...) 1 : 135
   409
   (Vannak poéták...) 1 : 51 372

- Költők, barátim... 2 : 200 510
 Könyörgés szabadulásért 3 : 241 388
 Könyvek és könnyek 1 : 214 467
 Könyvem elé 2 : 233 522
 Könyvtár 1 : 213 466
 Köszönet [Köszönöm...] 2 386
 576
 Köszönet a nőknek 1 : 304 516
 Köszönöm... 2 : 386 576
 Köszöntő
 (Áldott, ki jössz...) 3 : 51 303
 (Lassan búcsúszom...) 2 : 147 487
 Köszöntő Móra Ferencnek 2 : 154 491
 Középkor 2 : 259 532
 Köztársasági himnusz 3 : 231 380
 Krisztus a vargával 2 : 386 543
 Krudy Gyulának 2 : 393 578
 Kurucnóta 24-ben [Uj kurucnóta]
 2 : 338 561
 Kurucosan 1 : 198 459
 Kútba néztünk 3 : 35 297

 Lady Godiva 1 : 266 497
 Lámpások 2 : 298 546
 Lángolni jöttem... 1 : 89 389
 Lant és kard 3 : 240 388
 Lassan búcsúszom... 1 : 295 512
 Látjátok, feleim 3 : 21 394
 Lázár az égben 2 : 322 556
 Lázár föltámadása 1 : 177 442
 Lazarushoz 3 : 272 403
 Lemnos szigetén [(Philoktetes-
 ként...)] 3 : 220 373
 Lenau [Borús szonettek] 2 : 137
 484
 Lévy József 2 : 153 490
 Levél egy kivándorló kartársam után
 3 : 180 356
 Levél egy kivándorolt barátom után
 3 : 180 356
 Lipcse előtt [A császár Lipcse előtt]
 1 : 192 455
 Lira 3 : 127 330
 Liszt Ferenc emlékezete 1 : 296 512
 Lobogó 2 : 78 461
 Lopott fények [Szép volt] 1 : 268 499
 Lord Byronhoz 2 : 335 560
 Louis d'or 2 : 208 514
 Lucy Kieselhausen 3 : 264 400
 Lutetia [Nosztalgia...] 1 : 126 406

 Macskazug [Macskazugban] 2 : 347 564
 Macskazugban 2 : 347 564
 Madách 1 : 111 400
 Madách kardal 3 : 410
 Madách Sztregován 2 : 281 542
 Magamhoz 1 : 257 493
 Magamhoz, nyárvégi estén 2 : 26 438
 Magamról, messziről 2 : 57 452
 Magány [Nagyvárosok magánya]
 1 : 78 384
 Magányos úton... 1 : 92 390
 Magyar 2 : 89 465
 Magyar... 3 : 410
 Magyar áfium 2 : 267 537
 Magyar dalosok éneke [A magyar
 ifjak éneke] 3 : 236 383
 Magyar elégia 1 : 120 403
 Magyar epigrammok 1 : 12 361
 Magyar falu csöndje 2 : 99 468
 Magyar fohász 3 : 410
 (Magyar határon...) 3 : 230 378
 Magyar idill
 (Alkonyodik. Aranyos köd...)
 2 : 351 565
 (Falusi csönd zenél nekem...)
 [Makói idill] 2 : 117 475
 Magyar János a bakon 3 : 8 288
 Magyar karácsony legendája 3 : 410
 Magyar költészet epigrammokban
 3 : 73 370
 Magyar magányból [Pannónia, Em-
 lékeim]
 Magyar mezitlábás 2 : 297 545
 Magyar népem... 1 : 43 371
 Magyar nyár 1918 2 : 156 492
 Magyarok Pesten 2 : 377 571
 Magyar ősz 2 : 87 465
 Magyar palánta 2 : 406 582
 Magyarság 3 : 409
 Magyar Straszburgok
 [Pozsony, Máramarossziget, Nagy-
 várad, Arad, Szabadka, Ujvidék,
 Csáktornya]
 Magyar szivar vége 3 : 186 358
 Magyar szonettek [Géza, Mathias
 rex, Gellért püspök]
 Magyar táj, magyar ecsettel 2 : 29
 439
 Magyar tél 2 : 323 556
 (Magyar vagyok !) 3 : 263 365

- Magyar versek [Pusztaszer felé,
Tibiscus partján]
- Magyar vidéki lélek 2 : 408 584
- Magyar vigasság 3 : 237 386
- Maillard kisasszony 1 : 180 445
- Maja 1 : 197 459
- Ma jött az első... 1 : 294 511
- Majtény 1 : 124 405
- Május
(Kolostor mélyén...) [Egy régi
novicius] 1 : 104 396
(Vén harcos, én...) 2 : 335 560
- Május esti dal [Tavaszi-esti dal] 2 : 18
434
- Májusi áhitat 1 : 264 496
- Májusi esti dal [Tavaszi-esti dal]
2 : 18 434
- Májusi óda 2 : 184 504
- Május ünnepe 3 : 50 302
(Makáma) 3 : 219 373
- Makói idill 2 : 117 475
- Manóéknak 2 : 266 537
- Máramarossziget
(Magyar kelet bazarja...) 2 : 223
518
(Milyen lehet most...) 2 : 91 465
- Már azt hiszi... 2 : 14 431
- Márciusi dal 3 : 184 358
- Március idusára 1 : 212 466
- Marcus Aurelius 2 : 264 535
- Mariannának 3 : 212 370
- Mariannának ***ik nevenapjára
3 : 205 367
- Mariannának. Japánosan 3 : 261 430
- Mária Antónia [Marie Antoinette]
2 : 12 430
- Marie Antoinette 2 : 12 430
- Mariettának [Dal] 1 : 138 410
- Mári néném 2 : 53 450
- Maris 1 : 95 392
- Martinovicsék 3 : 13 290
- Mater Dolorosa 2 : 122 477
- Mathias rex [Mátyás király] 1 : 93
390
- Matuzsálem 2 : 421 590
- Mátyás király 1 : 93 390
- Medgyaszay Vilmának hódolattal
2 : 394 579
- Medievo 2 : 345 563
- Megállani... 1 : 240 483
- Még egy bátor kiáltás! 1 : 215 468
- Még egy nefelejcsét... 2 : 246 527
- Meghalni... 1 : 45 371
- Meghalni szépen... 1 : 147 419
(Meghalt a nap) 2 : 380 573
- Megint a Tiszánál 2 : 143 485
- Megint japánosan
(A csillagokat...) 3 : 36 298
(A hold olyan...) 3 : 11 289
(Az új tavasz...) 3 : 11 289
(Egy gyikot öltem...) 3 : 36 298
(Ha márciusi csillagokba...) 3 : 36
298
(Öreg szívemre...) 3 : 36 298
(Papírból építettem...) 3 : 11 289
- Megint tavasz... 2 : 384 574
- Mégis... 1 : 281 506
- Mégis oly szép...
(Lopott fények...) [Szép volt]
1 : 268 499
(Mégis oly szép az élet...) 1 : 311
519
- Még jönni fog 2 : 107 472
- Még maradok! 3 : 38 298
- Megölt szerelem sírkövére 1 : 233 479
- Még valamit... 3 : 78 315
- Megy a hajó 1 : 84 387
- Megy a vonat... 3 : 160 347
- Megyünk a völgybe... 1 : 269 500
- Melankólia
(A kicsiny élet...) 2 : 27 439
(Még néha visszajár...) 2 : 390
578
(Mint a bűvös vesszőt...) 3 : 86
317
- Mély az élet 2 : 419 590
- Menetszárad 2 : 105 470
(Menj nélkülem...) [Uj verseim
elébe] 1 : 307 516
- Menni... 2 : 14 431
- Mercutio dala 1 : 184 449
- Merengés 1 : 19 363
- Mert későn jöttem... 1 : 289 509
- Mese
(A te szerelmes...) 3 : 248 393
(Egy világvégi házban...) 2 : 394
579
- Meseváros 2 : 234 523
- Messidor [Forradalmi naptár] 2 : 404
579 591

- Messzeségek
 (Hotelszobának mélyén...) [Menni] 2 : 14 431
 (Messze, messze töletek...) 2 : 33 442
- Meunier 1 : 137 410
 Mézeskalács 2 : 334 560
 Mézeskalács recipe 3 : 216 372
 M. F.-nek [Móra Ferencnek] 3 105 323
- Mi az üdvösség? [Aranykor] 1 : 159 427
- Michelangelo 3 : 115 327
 Mikes 3 : 109 325
 Mikulás 3 : 279 405
 Millióknak búját... 1 : 33 369
 Milói Venus 1 : 64 378
 Milyen volt... 2 : 7 427
 Mily idegenek... 2 : 37 444
 Mily messze vagytok... 3 : 77 315
 Minden... 2 : 13 431
 Mindenkiért 2 : 97 467
 Mindenkinek 2 : 53 450
 Minden közel [Éjszakák] 1 : 184 449
 Minden rohan... 2 : 21 435
 Mindig... 1 : 194 457
 Mindig előre [Himnusz az emberhez] 1 : 83 386
 Mindig velem 3 : 17 292
 Mindörökkön 3 : 53 303
 (Minek szaladtok el...) 1 : 89 388
 Mint a banán... 2 : 228 521
 Mint a hajótörött 3 : 69 307
 Mint az alvajáró 3 : 111 325
 (Mint haldokló ajkán...) 2 : 134 483
 Mint régesrégén... 2 : 24 437
- Misztikus órák
 (A csönd halkan dalol...) [Szimfónia domesztika] 1 : 207 463
 (Emlékezem báránnyelűkre...) [Dal] 1 : 96 393
 (Ha violáink hervadoznak...) [Dal] 1 : 138 410
 (Lakásom lesz a hetedik magány...) [A csönd felé] 1 : 227 475
 (Ó azok a hosszú, fáradt délutánok...) 1 : 256 492
 (Olvad a gyöngy a borban...) [Szimpózion] 1 : 227 476
- Mit akartam? 2 : 323 556
- Mit még? 3 : 261 399
 Modern „Divina Commedia” 1 : 13 362
 Modern német líra [Mese, Csillagkönyvek, Vigília, Csillagtörvény, A magány, A munkás]
 Moesta et errabunda 3 : 263 399
 Moll és dur [Testamentum, Tavaszíéj]
 Monoton [Gyászköntös] 1 : 282 506
 Móra Ferencnek
 (Mint akit a sors ittlejtett...) 3 : 105 323
 (Tavasz, nyár, ősz, tél...) 2 : 261 533
- Móra Ferencnek, a jubileumára 3 : 76 312
 Móricz Zsigmondnak 2 : 416 586
 Mortui... 2 : 421 590
 Morus Tamás 2 : 253 531
 Morus Tamás halála [Morus Tamás] 2 : 253 531
 Most szépül meg... 1 : 272 501
 Moziban 2 : 248 527
 Mulandóság 1 : 19 364
 Muló világ felett... [Nincs halál...] 1 : 302 515
- Munda cor meum [Uj szövetség] 2 : 20 435
 Munkásgyermekhimnusz 3 : 53 303
 Munkások a hidon 2 : 353 566
 Múza 1 : 299 514
 Múzsám, kibem hiszek... 1 : 239 483
 Muzsika 1 : 142 416
 Művészet 1 : 67 380
- Nagyboldogasszony 2 : 85 464
 Nagyvárad 2 : 223 519
 Nagyvárosok magánya 1 : 78 384
 Naphimnusz [Kórus a naphoz] 3 : 239 386
 Napoleon 2 : 32 441
 Napos tájak [Tömörkény Istvánnak] 1 : 205 462
 Nászajándék Iucának 3 : 208 369
 Nászdal
 (Ma Velencébe szállok...) 1 : 171 435
 (Örök körökbe írva...) 2 : 195 508
 Nászút 2 : 191 506
 Ne bántátok a lombokat 3 : 19 293

- Nefelejcs
 (Adyval ültünk Váradon...) 2 : 221
 517
 (Arad, örök magyar gyász...) [Arad] 3 : 410
 (Bús Morva mentén...) 2 : 220
 517
 (Kis Tisza mentén...) 2 : 221 517
 Nefelejcs. Blaha Lujzának 3 : 8 288
 Nefelejcs Kiss József sírjára 2 : 338
 561
 XXXX [Negyven évvel] 2 : 294 544
 Negyven évvel 2 : 294 544
 46 [Negyvenhatosok] 2 : 152 489
 Negyvenhatosok 2 : 152 489
 48 március 15. 2 : 327 556
 Néha éjjel 3 : 66 306
 Néhanapján 2 : 420 590
 (Nem adtam mást...) 3 : 223 375
 Néma jajszó 3 : 79 315
 Néma válasz 2 : 197 509
 Nemes palotás 3 : 410
 Nénia 2 : 35 443
 Népdal 3 : 191 360
 Népdalok 1 : 10 361
 Népszerűség [Magyar epigrammok] 1 : 13 361
 Nevenapján 1 : 69 382
 Névjegy 3 : 81 376
 Nietzsche
 (Magányos úton a magasba törve...) 1 : 60 376
 (Már túl volt minden vidám bölcseségen...) 3 : 221 374
 (Mindig magányosabb lett...) 3 : 108 325
 Nietzsche Naumburgban 1 : 105 397
 Nil admirari? [Jönnek-e még] 1 : 237 482
 Nincs búcsúzás 1 : 303 516
 Nincsen, nincsen!? 3 : 158 339
 (Nincsen olyan...) 3 : 200 365
 Nincs halál... 1 : 302 515
 Nivőse [Forradalmi naptár] 2 : 401 579 591
 Noa Noa 1 : 194 458
 Nocturnus [Meghalni szépen] 1 : 147 419
 Nostalgia (A vad Nyugat csodáiból...) 2 : 276 540
 Nostalgia [Nostalgia...] 1 : 126 406
 Nostalgia... (Páris, hol az élet...) 1 : 126 406
 Nóta 2 : 242 526
 Nótafa 3 : 410
 Notre Dame de Lorette 2 : 101 469
 Notturmo [Dal] 1 : 138 410
 November 2 : 245 527
 November altatója [Őszi altató] 1 : 277 504
 Noviciusok [Szűzek] 1 : 52 373
 Nusi dala 3 : 135 333
 Nyár
 (A csalt hús homályán...) 3 : 129 331
 (A távol csillagok...) 1 : 268 498
 (Meleg van, a rét zöld...) 3 : 129 331
 (Nyáron nyaralás van...) 3 : 133 391
 Nyárai 1 : 287 508
 Nyárai Antalnak 2 : 186 505
 Nyárai Tóni 2 : 226 520
 Nyárej 3 : 278 405
 Nyáreji éberség 1 : 221 471
 Nyári chanson 2 : 30 440
 Nyári csönd [Mint régesrég, Tiszai tájak]
 Nyári magányban 1 : 302 516
 Nyári mozzidal 3 : 177 354
 Nyugasztaló 3 : 10 288
 Nyugasztaló, vigasztaló [Nyugasztaló] 3 : 10 288
 Ó asszonyok... 1 : 280 506
 Obsit 2 : 168 495
 Óceánium mellett [Bujdosó Balassi] 2 : 61 453
 Ocskay Kornélnak 2 : 190 506
 Óda Beethovenhez, magyar változatokkal 3 : 410
 Óda Dionysoshoz 1 : 81 386
 Óda Germániához 2 : 308 549
 Ódon ballada 1 : 139 412
 Odysseus búcsúzik 2 : 46 446
 Ó elérhetlen messze Cythere [Mily idegenek...] 2 : 37 444
 Ó Ember! 2 : 241 526

- Ofélia 1 : 60 376
Ó ifjúság!... 2 165 495
Október
(A fény arannyal öntözi még...) 2 : 361 568
(Szüret tüzei égnek...) 1 : 231 477
Októberi éj 3 : 112 326
Októberi fény [Vallomás] 2 : 418 589
Olvadáskor 2 : 82 463
Olympiai óda 3 : 213 370
Ó nyolcvanas évek [Albumok] 2 : 109 473
Operett [Régi operett] 2 : 332 559
Operett-világ 3 : 145 336
Órák zenéje 1 168 433
Orgonaszó
(E bánatot magammal hurcolom...) [Mégis...] 1 : 281 506
(Ó asszonyok, ti úgy tüntök nekem már...) 1 : 280 506
Orosházi Munkás Dalkörnek: jelige 3 : 237 385
Oroszlámos táján 2 : 397 580
Ó szent gyerekség... 1 : 178 443
Ó szerelem!... 2 : 164 495
Ovidius
(Észak jegében, tél fagyában...) 1 : 20 364
(Ti kóbor fecskék, Rómába menők...) 1 : 98 394
Ovidius levele Juliához 1 : 250 487
Ovid levele Juliához 1 : 250 487
Ovid tavaszdala 1 : 290 509
Ó zengj isteni lira... [Isteni lira] 2 : 20 435
Ők 1 : 109 399
Őnarckép
(Ez elfaradt fej mélyen meghajol már...) 2 : 333 559
(Fejemen a formák hiába vívtak...) 1 : 295 511
(Mit néznek ők, a csüggeteg szemek?...) 2 : 208 514
(Néhány ráncsal több a gond az arcon...) 2 : 145 485
(Oly szépen indult minden, drága testvér...) 3 : 100 321
(Tavaszon, nyáron, őszön és telen túl...) 2 : 301 546
Őnarckép 1918 [Őnarckép] 2 : 145 486
Őnarckép 1919 2 : 208 514
Őnarckép, 1923 2 : 301 547
Őnarckép 1924 [Őnarckép] 2 : 333 559
Őnarckép. Vincent van Gogh levele testvéréhez. Elveszett. 3 : 100 321
Öngyilkosok 1 : 121 404
Öregek altatója 1 : 172 438
Öreg az éjben 1 : 270 501
Öreg este [Köszönet a nőknek, Kilenc óra]
Öreg hotel... 1 : 203 460
Öreg költőnek 1 : 228 476
(Öreg művész...) 3 : 216 372
Öreg poétám... [Kiss Józsefnek] 1 : 77 383
Öreg színész 2 : 326 557
Örház 2 : 121 477
Örök [Anna örök] 3 : 17 292
Örök a küzdelem [Örök harc] 2 : 248 528
Örök Beatricénk 1 : 220 471
Örök búcsú 2 : 241 525
Örök harc 2 : 248 528
Örök visszhang 1 : 287 508
Örök visszhangjaink [Örök visszhang] 1 : 287 508
Örök zene 2 : 31 441
Örökké [Per omnia saecula...] 2 : 285 543
Örökség [Milyen volt...] 2 : 7 427
Örvény 1 : 153 422
Ősbánat [A Végeken, északon] 1 : 314 519
Ősöm 1 : 90 389
Ősz 1 : 174 439
Őszelő 3 : 39 299
Őszi altató 1 : 277 504
Őszi rózsa
(Forradalom fehér virága...) 2 : 210 515
(Szeretlek téged, őszi rózsa...) 1 : 29 368
Őszi stanzák 2 : 312 551
Őszi strófák 3 : 153 338
Őszi verőfényben... 1 : 193 457
Özv. László Lajosné epitáfiumául 3 : 212 370

- Özv. Wilheimné sírfelirata 3 : 219
 372
 (Pajkos madár a műbiráló) 3 194
 362
 Pán 1 170 434
 Panasz 3 : 101 321
 Pannónia 2 : 111 474
 Pannóniában a légió dalol [A pan-
 nóniai légió dala] 1 : 234 479
 Pán sipján 1 : 145 418
 Papri-kabaret 3 : 130 332
 (Papucs alatt...) 3 : 216 372
 Párbeszéd 3 : 161 347
 Paulus 1 : 182 447
 Pázmány [Magyar költészet epig-
 rammokban] 3 : 74 310
 Péchy Erzsinek 2 : 352 565
 Pécs 2 : 341 562
 Per omnia saecula... 2 : 285 543
 Petőfi
 (Az én lelkemben így él...)
 [Petőfikép] 1 : 166 431
 (Csöndes falu, bús, őszi este...
 1 : 195 458
 (Szabadság, dicsőség: két csillagod
 ez volt) 3 : 233 380
 Petőfi-centenárium 2 : 284 543
 Petőfi-dal [Petőfi] 3 : 233 380
 Petőfihez 3 : 245 390
 Petőfikép 1 : 166 431
 Petőfi szellemének 2 : 288 544
 (Petőfi ünnepére...) 3 : 233 380
 Petőfi Zoltán 2 : 67 456
 Phaethon 1 : 81 385
 Phidias [Fidiász a népnek...] 1 : 82
 386
 (Philoktetesként...) 3 : 220 373
 Pihenni tért 2 : 35 443
 Pilátus
 (Azt mondja, isten...) 1 : 173 439
 (Pilátus mondá...) 1 : 79 385
 Pillangó kisasszony 1 : 261 495
 Piros remény 1 : 260 495
 Pluviöse [Forradalmi naptár] 2 : 401
 579 591
 Pogány leány... 1 : 148 419
 Pogány örömök 1 : 132 407
 Pompa [Fekete gyász] 2 : 229 521
 Pozsony
 (Ha alkonyatkor ballagtál a köd-
 ben) 2 : 222 518
 (Nyugodt erőben viruló királynő)
 2 : 30 440
 Prairial [Forradalmi naptár] 2 : 403
 579 591
 Primavera [Egy régi novicius] 1 : 104
 396
 Primitiva 1 : 146 418
 Primitív idill, gobelinre [Glória]
 2 : 54 450
 Princesse lointaine 2 : 137 484
 Profán litánia 2 : 10 429
 Prolog (Óh gyermekek...) 2 : 126
 479
 Prologus, Prológus
 (A láva lenn forrong...) [Örök
 harc] 2 : 248 528
 (Erdély ma gyászol) 2 : 126 478
 (Hölgyek és urak) 2 : 159 493
 (Kedves közönség, fáradt emberek)
 2 : 297 545
 (Kedves Közönség, kis jóindulat-
 tal...) 2 : 337 560
 (Már itt az este...) 2 : 108 472
 (Menj nélkülem...) [Uj verseim
 elébe] 1 : 307 516
 (Testvéreim egy jobb jövő hité-
 ben...) 2 : 215 516
 Prológus a Fehér galambok fekete
 városban című Lóth Ila filmhez
 2 : 297 546
 Prológus a Munkás Esperanto esté-
 lyére 2 : 215 516
 Prológus a salgótarjáni gimnázium
 diákjainak [Örök harc] 2 : 248 528
 Prológus a szegedi színház Ujházi-
 estjére 2 : 108 427
 Prológus az erdélyi gyermekekért
 rendezett estélyre 2 : 126 478
 (Prológus a Zrinyi-drámához) 2 : 159
 493
 Prológus Eötvös József ünnepére
 2 : 71 458
 Prológus szól: 2 : 353 566
 Prometheus 1 : 39 369
 Puszták 1 : 34 369
 Pusztaszer felé 1 : 115 401
 Pünkösdi köszöntő Júliának [Kö-
 szöntő] 2 : 147 487

- Rabság 2 : 333 559
 Rab vagyok... 2 : 161 494
 Rádió [Vidéki rejtekben] 3 : 23 294
 Ragyogó nap 3 : 256 397
 Rákóczi hársfái 1 : 26 367
 (Rákosi Jenőnek) 3 : 52 303
 Reátok gondolok... 2 : 89 465
 Reflektor [Szelid, szegedi versek]
 2 : 100 469
 Regény 1 : 165 431
 Régi falusi állomáson 2 : 162 494
 Régi költő 2 : 344 563
 Régi nóták 1 : 24 366
 Régi nyári éj 3 : 115 327
 Régi opálos alkonyat 1 : 247 486
 Régi operett 2 : 332 559
 Régi szerelmes vers 1 : 192 455
 Régi verseim elé 2 : 170 497
 Regős az udvarban 2 : 265 536
 Rejtek ölen [Vidéki rejtekben] 3 : 23
 294
 Remetesség 3 : 119 328
 R. Étsy Emiliának, japánosan 3 : 61
 305
 Révület 2 : 212 515
 Rezignáció 1 : 7 358
 Ringlispil 2 : 352 565
 Rippl-Rónai [Szomorú Friss István]
 1 : 181 446
 Ritmusok
 (A Tiszaparton halkán balla-
 gok...) [Szeged] 2 : 180 501
 (A végeken, hol a magány zeng...)
 [Tegnap, holnap] 2 : 181 502
 Robinson szigetén... 1 : 224 473
 Robogva jön... 2 : 60 453
 Rokkanások az éjszakában 3 : 126
 330
 Rokka-nóta 3 : 251 394
 Római módon... 2 : 47 447
 Rontás 2 : 9 429
 Rorate 2 : 245 527
 Rostand 1 : 42 370
 Rossz órában 3 : 222 375
 Rózsák között 1 : 23 365
 Rózsikának
 (A múltó évvel...) 3 : 201 365
 (Öreg költő én...) 3 : 197 363
 (Tavasszal mindig...) 3 : 200 365
 Rudnay Gyulának 2 : 385 574
 Salome 1 : 133 407
 Salve dr. Hollós Józsefnek 2 : 156 491
 Sámson dala 1 : 116 402
 Sandro Botticelli 2 : 48 448
 Sappho 3 : 128 331
 Sasfiók 1 : 255 491
 Schumann [Borús szonettek] 2 : 136
 484
 Sebesült 2 : 103 469
 Sebesült munkás a Rókusban 2 : 75
 459
 Sétapálcám 3 : 85 316
 Shakespeare estéje 1 : 106 398
 Shakspere 1 : 68 380
 Shakspere estéje 1 : 106 398
 Shakspere halála 2 : 68 547
 Simon Judit 3 : 148 337
 Simon Péter 1 : 100 395
 Sirató
 (A vágyak fáradt hegedűjén...)
 [Epilógus] 1 : 183 448
 (Zaratusztra ormok...) [Szép csön-
 desen] 1 : 144 418
 Sirok virága, az öröm [Emlékeim]
 2 : 111 474
 Sirvers
 (Itt nyugszom én könyvek között...)
 2 : 202 511
 (Utolsó állomás, közömbös, árva
 község...) 2 : 51 449
 Soha... 3 : 29 296
 Sóhaj
 (A Kárpátokban hull a hó...)
 2 : 125 478
 (Emlékezem bárányfelhőkre...)
 [Dal] 1 : 96 393
 (Meg akarjátok ölni a pacsirtát...)
 2 : 226 520
 Sok méreg által... [Versek, rim és
 remény nélkül] 1 : 263 496
 Solveiget hallgatom 1 : 210 465
 Somlay Arthurnak 2 : 330 558
 Sonnett consolant 2 : 39 444
 Sors 3 : 114 327
 Sorsom 2 : 388 578
 Sorsunk [Tiszai tájak] 2 : 24 438
 Souvenir 2 : 195 508
 Souvenir 1883 [Szabadkai emlék]
 2 : 317 553
 Spanyol románc 3 : 155 338

- Stanza 2 : 350 565
 Stanza a Tiszánál 1 : 304 516
 Stanzák 2 : 121 477
 Stanzák az ifjúságról 2 : 273 538
 Strófák 1 : 41 370
 Strófák a romantikáról 1 : 27 367
 Sunt lacrimae rerum [Éjszakák]
 1 : 184 449
 Sursum corda! 1 : 40 369
 Svárdström-négyes [Solveiget hall-
 gatom] 1 : 210 465

 Szabad hajók 1 185 450
 Szabadka
 (A szép, bus Szegeden születtem...
 [Szabadkai emlék] 2 : 317 553
 (Ó régi nyár, mikor a vén veran-
 dán...) 2 : 224 519
 Szabadkai emlék 2 : 317 553
 Szakállszáritó 2 : 346 564
 Szakolca 3 : 73 370
 Szakolcai emlék 2 : 15 432
 Számvetés az élettel [Ezek enyéme]k
 1 : 253 489
 Szavak 3 : 113 386
 (Szavalt a Tisza-Kantátából) 3 : 170
 351
 Széchenyi 2 : 160 494
 Szeged
 (A Tiszaparton halkan ballagok...)
 2 : 180 502
 (Szülötte városom, szabad vagy...)
 [Szegedi óda] 3 : 409
 Szegedi interieur [Szögedi interieur]
 1 : 172 435
 Szegedi napraforgó [Vidéki napra-
 forgó] 3 : 40 299
 Szegedi óda 3 : 409
 Szegedi önarcképek 3 : 131 332
 Szegedi temetőben 2 : 398 580
 Szegény katona 2 : 209 515
 Szelid, szegedi versek 2 : 100 469
 Szemek 1 : 238 482
 Szemek beszéde 2 : 77 460
 Szemelvények Arany János balla-
 dáiból 3 : 179 355
 Szentes táján [A szentesi határban]
 3 : 11 289
 Szent gyermekség 3 : 49 302
 Szent Ilona 2 : 415 586

 Szent Sebestyén 2 : 330 558
 Szentségtörés 1 : 223 472
 Szent szegénység 3 : 55 303
 Szenvedni tudj [Harmóniák] 2 : 16
 433
 Szép csöndesen
 (Ha meghalok...) [Hegedü] 2 : 55
 451
 (Meggyógyulok még...) 2 : 194 508
 (Mindig hangfogóval...) 2 : 66 456
 (Zaratusztra ormok...) 1 : 144 418
 Szép Ernő kis versikéje [Költői ver-
 seny] 3 : 210 369
 Szeptember
 (Fázik az ujjam...) 3 : 153 338
 (Opálos színei...) [Ősz] 1 : 174 439
 Szeptember aranya 2 : 204 512
 Szépül az élet... [Az élet szonettje]
 1 : 258 494
 Szép volt 1 : 268 499
 Szerelem
 (Mit jelent e szó?...) [A szerelem]
 3 : 272 403
 (Szép, ősi szó...) 2 : 309 550
 Szerelem? 2 : 187 505
 Szerelem volt 2 : 13 431
 Szerelmi vallomás 3 : 196 363
 Szerenád
 (A vágyak bágyadt hegedűjén...)
 [Epilógus] 1 : 183 448
 (Balkonodra szállt a néma est...)
 2 : 187 505
 Szerény gőg 2 : 149 488
 Szeretem az életet... 2 : 79 461
 Szezonvers 3 : 181 356
 Szigeti emlék 2 : 314 551
 Szigfrid-motivum [Szinház] 1 : 258
 494
 Szikratávirat 2 : 261 533
 Szimbólum [Ütközet] 2 : 80 462
 Szimfónia domesztika 1 : 207 463
 Szimpózium
 (Olvad a gyöngy a borban...)
 1 : 227 476
 (Valahol lenni kell egy lakomá-
 nak...) [Szimpozium] 3 : 80 316
 Szimpozium [Szimpozium] 3 : 80 316
 Szinház
 (Remegő vállak tündöklő havá-
 ból...) 1 : 258 494

- (Szeretlek, színház!) [Színházi szonett] 1 : 270 500
 Színházban 3 : 168 349
 Színházi szonett
 (Ma este én is köztetek leszek...) 1 : 206 463
 (Mások szeressék...) [Nyárai] 1 : 287 508
 (Szeretlek színház!) 1 : 270 500
 Színházi szonettek [Színházi szonett] 1 : 270 500
 Színházi Szonettek [Színház, A színész halála, Ocskay Kornélnak, Búcsú Robin pajtástól]
 Szivárvány [Achilleus paizsa, Uj anakreoni dal]
 Szív szerelme... [Régi szerelmes vers] 1 : 192 455
 Szokratesz 1 : 91 389
 Szomorú Friss István 1 : 181 446
 Szomorú játék 2 : 127 479
 (Szomorúság...) 3 : 168 349
 Szomorú strófák 3 : 147 336
 Szonáta
 (A házban, ahol az olcsó mámor vár...) [Muzsika] 1 : 142 416
 (Emlékezem bárányfelhőkre...) [Dal] 1 : 96 393
 Szonett [Új szonettek] 1 : 98 395
 Szonettek [Budapest, Öngyilkosok, Magamhoz, Az élet szonettje]
 Szonettek Finikének 2 : 354 566
 Szonett Juliához 3 : 171 351
 Szonett Szegedhez 3 : 49 362
 Szonett, színházi, Jenőhez 3 : 207 368
 Szonett Tarján Nórának 2 : 376 571
 Szögedi interieur 1 : 172 435
 Szőke fény 2 : 188 505
 Születésnapom 1 : 212 466
 Szürkület 1 : 245 486
 Szüzek 1 : 52 373
 Tabódy Zsoltnak 2 : 169 496
 Tájkép
 (A méla piktor, az ősz...) 2 : 366 569
 (Dermedten állnak...) 2 : 192 507
 Takarodó 3 : 246 391
 Találkozás 1 : 117 402
 Talán... [Isten háta mögött] 2 : 50 448
 Tamás Annának 2 : 258 532
 Tanár ur volnék... 1 : 278 504
 Tánccsal 1 : 123 405
 Tanitónő [Tanitónő a végeken...] 2 : 23 437
 Tanitónő a végeken... 2 : 23 437
 Tápai dél [Falusi delelő] 2 : 206 513
 Tápai lagzi 2 : 315 551
 Tápai nóta 3 : 15 291
 Tápé [Tápén] 2 : 197 508
 Tápén 2 : 197 508
 Tatárjárás 3 : 162 347
 Tavalyi tavasz legendája [A halott vár legendája] 2 : 97 467
 Tavasz előtt 3 : 48 301
 Tavasz-esti dal 2 : 18 434
 Tavasz ez is... 2 : 229 522
 Tavaszi éj 2 : 182 503
 Tavaszi táj 1 : 299 514
 Tavaszvárás
 (A déli szélben...) 2 : 324 556
 (Elzárják a tavaszt...) 1 : 136 409
 Távoli kisváros 2 : 81 462
 Távok üzennek... 1 : 179 443
 Távok zenéje 1 : 118 402
 Tegnap, holnap 2 : 181 502
 Tehenek 3 : 20 293
 Telefon 2 : 219 517
 Téli éjszakákon 2 : 375 571
 Télutó 2 : 9 428
 Temetés 3 : 106 324
 Temető 3 : 58 305
 Temetők 2 : 306 549
 Temetők mellett 2 : 381 574
 Templomi (dal) 3 : 234 381
 Tézene 1 : 312 519
 Terzinák 2 : 316 553
 Terzinák Móra Ferencnek 2 : 185 504
 Testamentom
 (Még egy ujjongó éneket próbálnék...) [Epilógus] 2 : 262 534
 (Mesék és álmok erdejében...) 1 : 169 434
 (Szeretnék néha visszajönni még...) 2 : 300 546
 Testamentum
 (Mind elmegyünk...) 2 : 119 476
 (Nekttek hagyom, ha innen elmegyek...) 2 : 181 502

- Testvér! 2 : 144 485
 Tevél jelige 3 : 409
 Thermidor [Forradalmi naptár]
 2 : 404 579 591
 Thonuzoba 2 : 150 489
 Tibiscus [Tibiscus partján] 1 : 116
 401
 Tibiscus partján 1 : 116 401
 Tinódihoz [Ének Tinódihoz] 3 : 240
 387
 Tiszai csönd 1 : 273 502
 Tiszai tájak
 (A legszebb út a temetői sor...)
 [Távoli kisváros] 2 : 81 462
 (Emlékek holdvilágos ablakán
 át...) [Üdvözet Tömörkény-
 nek] 2 : 45 446
 (Napos tájak... csendes öreg ta-
 nyák...) [Tömörkény István-
 nak] 1 : 205 462
 (Opálos szinei...) [Ősz] 1 : 174 439
 (Tiszai tájak, végtelen vidékek...)
 2 : 24 438
 Tisza szögén 2 : 235 523
 Titkok [Gyöngyök] 1 : 23 365
 Titkos értelmű rózsá 2 : 192 506
 Tíz év után 2 : 18 434
 Tizenhatéves... [Késő vallomás]
 2 : 62 454
 Tiziánnak 2 : 149 488
 Tompa [Magyar költészet epigram-
 mokban] 3 : 74 310
 Tonuzóba sírja felett 1 : 204 461
 Torozás 3 : 56 304
 Torzóm [A torzóm] 1 : 282 507
 Tosti-dal 3 : 269 402
 Tóth Árpád sirjánál 3 : 86 317
 Tóth Árpád verse [Költői verseny]
 3 : 210 369
 Tovább... 2 : 202 511
 Tótfő-nóta 3 : 146 336
 Tökéletlen utánzás zsoltára 3 : 188 360
 Tömörkény asztalánál 2 : 267 537
 (Tömörkény emléktáblájára) 3 : 191
 360
 Tömörkény Istvánnak 1 : 205 462
 Tömörkény utcáján 2 : 146 486
 Tövisek és rózsák [A „nazarénus”,
 Népdalok, A bolygó hollandi, A
 hit, Magyar epigrammok]
- Trecento 2 : 69 458
 Trianon 3 : 410
 Tristia
 (A szép gyerekség eltűnt édené-
 ben...) 1 : 97 394
 (Úgy élnézem űket.) 2 : 48 448
 (Úr volnék én, álmoknak tarto-
 mányán...) 1 : 186 451
 Trombitaszó [Szelid, szegedi versek]
 2 : 100, 469
 Tudom már... 2 : 158 493
 Turán után 2 : 231 522
 Turrus eburnea 1 165 429
 Tutajok a Tiszán... 2 : 321 555
 Tündér Ilonának 1 : 59 375
 Tünődés 2 : 365 568
 Úgy szeretem... 1 : 288 509
 Újabb dalok japán módra
 (A világ titkát nem lelték a höl-
 csek...) 3 : 22 294
 (Az égi hírnököt nem látja senki...)
 3 : 22 294
 (Kis kedvesemnek volt egy őzi-
 kéje...) 3 : 22 294
 (Sárkányokat eresztettünk a
 réten...) 3 : 22 294
 Új anakreoni dal 2 : 96 466
 Új dalok japán módra
 (A lampionnál fényesebb a csil-
 lag...) 3 : 21 294
 (A vadludak a nádasban kereng-
 nek...) 3 : 21 294
 (Halványan mosolyog a hegy a
 tóban...) 3 : 21 294
 (Havas tetőkről jó a völgybe
 nézni...) 3 : 21 294
 Új délibáb 1 : 187 451
 Új ének [Az istenek tánca] 3 : 266 401
 Új ének a végekről [Fátum] 2 : 27
 438
 Új énekek a végekről [A bakter,
 A határ, A Hymnus, Esti zene,
 Fátum, Ujvidéki emlék]
 Új ének István királyhoz 2 : 85 464
 Újesztendő éjszakáján
 (A végtelen ürben) [A földgolyó
 dala] 1 : 158 426
 (Nem érzitek a kávéházi hűt...)
 [A kávéházi bánat] 1 : 243 483

- Új Faeton 1 : 155 423
 Új japán dalok [Új dalok japán módra, Újabb dalok japán módra, Megint japánosan]
 Új Kőmíves Kelemen 2 : 276 540
 Új kurucnóta 2 : 338 561
 Új magyar elégia [Magyar...] 3 : 410
 Új melódiák
 (Az alkonyat volt mindig a vilá-
 gom...) 1 : 108 399
 (Az ifjúságból, múltak májusá-
 ból...) [Ók] 1 : 109 399
 Új stanzák 2 : 129 480
 Új Szonettek 1 : 98 395
 Új szonettek [A Hymnus, A halotti
 beszéd]
 Új szövetség 2 : 20 435
 Új vallomás 2 : 314 551
 Új verseim elébe 1 : 307 516
 Új versek [Efemeridák, Dal]
 Új versek
 (A tücsökre gondolok...) [A tü-
 csökre...] 2 : 179 501
 (Lelkem ma sétál...) [Emlékek
 útján] 2 : 179 501
 Újvidék [Újvidéki emlék] 2 : 170 497
 Újvidéki emlék 2 : 170 497
 Unalom 3 : 40 299
 Urbán Lajos nótája 3 : 410
 Úr volnék [Tristia] 1 186 451
 Utánam... [Nyári magányban]
 1 : 302 516
 Utolsó imádság 3 : 80 316
 Utolsó szonett Eadhoz 3 : 255 396
 Utolsó vers 3 : 76 314
 Üdvözet Tömörkénynek 2 : 45 446
 Ünnepe [Azt álmodtam...] 2 : 382 574
 Ünnepi mecsek [A magyar sorompó,
 Szép csöndesen]
 Ütközet 2 : 80 462
 Üzenet [Apámra gondolok] 2 : 254
 531
 Üzenet nagyon messze... [A hulló
 csillagokhoz] 1 : 139 412
 Üzenet Szakolcáról 1913-ból 2 : 62
 454
 Üzenet Szegednek 1 : 310 519
 Váci szeptember 1899 3 : 107 325
 (Valaki játszik...) 3 : 223 375
 Valakinek 1 : 198 460
 Valami igris... [Ősöm] 1 : 90 389
 Valami nagy... 1 : 197 459
 Válasz Ady Endrének 1 : 169 433
 Vallomás
 (A szöke szépeket szerettem egy-
 kor...) 2 : 418 589
 (Irmát szeretni szép és jó lehet...)
 [Irima] 1 : 226 473
 Vallomás az életnek 2 : 78 461
 Valószínűtlen álom 1 : 28 368
 (Van, aki tévedésből...) 3 : 223 376
 Vándordal 1 : 236 481
 (Van életünkben...) 3 : 75 372
 Várad 2 : 28 439
 Várnak [Elmenőben] 2 : 227 520
 Várom őket 2 : 76 459
 Városok [Pozsony, Máramarossziget,
 Nagyvárad, Szabadka, Újvidék,
 Csáktornya]
 Vásárhelyi sétatéren 2 : 407 583
 Végállomás az őszben 2 : 10 429
 Végtelenség 1 : 313 519
 Végtelenség verse
 (Itt nincs megállás és nincs ko-
 szorú...) [A költő szól:] 2 : 51
 449
 (Kis életemmel szemben kék sze-
 mével) 2 : 58 452
 Velazquez estéje [Velazquez halála]
 2 : 417 587
 Velazquez halála 2 : 417 587
 Vendémiaire [Forradalmi naptár]
 2 : 399 579 591
 Veni! 2 : 39 443
 Venit summa dies... 3 : 111 326
 Vén kuruc nótája [Kurucosan]
 1 : 198 459
 Ventőse [Forradalmi naptár] 2 : 402
 579 591
 Verecke táján 1 : 145 418
 Véres ősz 2 : 91 465
 Vérmező 2 : 385 575
 Vers 3 : 259 397
 Vers a vargáról [Krisztus a vargával]
 2 : 386 543
 Verseim elébe 1 : 107 399
 Versek [Idegen ágyon, Az ő szerel-
 mük]
 Versek a vasuton [Meghalt a nap,

- Ha kiderül az alkony, Temetők
mellett]
- Versek, rim és remény nélkül 1 : 263
496
- Vértanúink 2 : 163 494
- Vértanuk 2 : 90 465
- Vidám tudomány 2 : 59 453
- Vidék
(A széles utcák alkonyi porában...)
2 : 407 583
(Tűnik, múlik az egy ember-
öltő...) 2 : 151 489
- Vidéki napraforgó 3 : 40 299
- Vidéki rejtekben 3 : 23 294
- Vigasztalás 1 : 8 359
- Vigasztalásul 1 : 218 469
- Vigilia
(Künn a világ van...) 1 : 274 502
(Már alszik a tarolt mező...)
3 : 249 393
(Ne nézzetek a múló...) 1 : 275
502
- Világosért 2 : 87 465
- Virágos barrikádon 2 : 419 590
- Virginitas 1 : 248 486
- Virrasztás [Gyász] 2 : 206 513
- Virrasztók éneke 3 : 410
- Visszatérés 1 : 207 463
- Visszatértem 2 : 45 446
- Vita nuova 1 : 63 378
- Vita somnium breve 1 : 136 409
- Vitézi ének 3 : 190 360
- Vizimalom 2 : 213 515
- Vizkereszt [Vizkeresztre] 2 : 321 555
Vizkeresztre 2 : 321 555
- Vojtina új ars poétikája a fiatal
költőkhöz 2 : 355 566
- Vojtina új levele öccséhez a dráma-
írásról 2 : 412 585
- Vöröskatona [Szegény katona] 2 : 209
515
- Vörösmarty
(Elnézlek sokszor...) 2 : 359 567
(Én nemzetem, terólad énekelt
ő...) 1 : 28 368
- Watteau 1 : 206 462
- Weichherz Ilonkának 3 : 200 365
- Zászlók 3 : 108 325
- Zene 3 : 118 328
- Zoltánka [Petőfi Zoltán] 2 : 67 456
- Zomotor [Nefelejcs III.] 2 : 221 517
- Zrinyi, a költő
(Hölgyek és urak...) [Prológus a
Zrinyi-drámához] 2 : 159 493
(Sötéten csillogó bogyószeded...)
2 : 159 493
- Zsolozsma
(Máriát dicsérik a hivek...) 3 : 116
327
(Szeretlek téged, rejtelmes sze-
mű...) 2 : 391 578
- Zsoltár [Könyörgés szabadulásért]
3 : 241 388

KEZDŐSOROK

- Abádi rév táján ha jártok 1 : 204 461
 A baldachinja vert arany, a paplana selyem 2 : 97 467
 A bánatommal, e hű utitárssal 2 : 191 506
 A bánatos és barna asztagok 1 : 277 504
 A: barna, E: fehér, I: bibor, Ü: zöld, Ó: kék, 3 266 400
 A barna rögnek megcsapott szaga. 1 : 143 417
 A béke arany éve szállt felettünk. 2 : 106 471
 A boldogságot akkor érezed meg, 2 : 322 555
 A bor havában, mely szüretre készül, 2 : 399 580
 A bölcseségek bölcsesége: 2 : 235 523
 A börtön éjszakája várt reá 3 : 47 301
 Ábrándos, balgatag vitéz, 1 : 25 366
 A csalit hús homályán 3 : 129 331
 A csillagokat a nagy lámpagyújtó 3 : 36 298
 A csillagok közé suhanva 1 : 155 423
 A csillagokra gondolok 1 : 256 493
 A csillagtalan magyar téli éjben 2 368 570
 A csönd halkán dalol. 1 : 207 463
 A dal az élet legszebb varázsa, 3 : 232 380
 A dalnak és zenének ünnepén, 2 : 279 541
 A déli szélben lehunyom szemem 2 : 324 556
 A dóm örök vágyával égbe tör fel 2 : 367 570
 Ady Endre, rég csillag ő már, 3 : 222 375
 Adyval ültünk Váradon. 2 : 221 517
 Adyval vitézkedtem egykor én még 3 : 41 300
 A faluhól jött, hol szántás, vetés van 3 : 55 303
 A falu végén áll egy kicsi ház. 2 : 220 517
 A fény arannyal öntözi még 2 : 361 568
 A forró nyáráj tikkasztóan uralg. 3 : 278 405
 A föld alatt csírázni kezd a mag, 2 : 402 580
 A föld alól, a magyar föld alól 2 : 163 494
 A földi bíró elvégezte dolgát: 2 : 253 531
 A földi életet, mi hátra van, 2 : 348 564
 A föld királyai előtt kevélyen 2 : 200 510
 A Genezáret holdfényes vizén 1 : 78 384
 Ágota, mondd nekem, szived elszáll-e néha 3 : 263 399
 A görög szobrokon Hellas szűz napja ég, 1 : 132 407
 A guillotint kifáradt már. Elég volt 2 : 400 580
 A gyermeket, ha alszik, simogasd meg 2 : 409 584
 A hajó népe, hogy mulasson olykoron, 3 : 249 393

A hamu, sár és vér felett, 3 : 255 396
 A hangod selyme egyszer elfakul, 2 : 68 457
 A hangom egyszer régen meghasadt, 2 : 65 455
 A hatalom kiadta a parancsot: 3 : 50 302
 A házak és a lelkek csendje jön, 2 : 123 477
 A házba, ahol az élő halottak 3 : 72 310
 A házban, ahol az olcsó mámor vár, 1 : 142 416
 A hegedű most fölzokogva ujjong 3 : 183 356
 A hegyre tartok. Sápadt glóriában 1 : 40 369
 A hervadás bús pompájában áll most 3 : 58 305
 A hideg, szűzi csillagok alatt 2 : 47 447
 A hindu bölcsesség nyugodtan így beszélt: 1 : 74 383
 A holdat is felbő takarja néha 2 : 332 558
 A hold az égen még a régi, tünde, 2 : 190 506
 A holdjavesztett éj vak csüggedéssel, 3 : 248 393
 A hold olyan magányosan virraszt ma 3 : 11 289
 A homlokunkon hervadt venyigével 2 : 186 505
 A Jancsi husz éves se volt, 3 : 259 397
 A jeltelen sírokra gondolok, 3 : 112 326
 A jobb világról, boldogabb világról 2 : 185 504
 A jó öreg nyájas tekintetével 2 : 171 497
 A juniusi napnak záporában, 3 : 16 291
 A kandallóban égnek a hasábok, 1 : 68 380
 A Kárpátokban ellenünk vezették, 2 : 110 473
 A Kárpátokban hull a hó... 2 : 125 478
 A kedvesem elküldte a szelencét, 2 : 326 557
 A kéklő félhomályban 2 : 245 527
 A képeiden arany s bíbor álmok, 1 : 219 470
 A képzelt utazás villámroptű vonatján, 2 : 16 433
 A kertben járnak és körben topognak, 3 : 78 315
 A kertben ültünk nyári ünnepélyen, 2 : 340 561
 A kert mélyében alszanak szeliden 2 : 373 571
 A kert ölén sötétlik, mint a bánat 1 : 105 397
 A kicsi kocsmá ablaka világos, 2 : 323 556
 A kicsiny élet mégis szép nagyon, 2 : 27 439
 Akik elmentek bucsu nélkül 2 : 76 459
 A kis szobában, hol e verset írom, 2 : 67 456
 A kis Tiszához ment a falu népe, 1 : 165 431
 A kis Tiszán át karsú híd vezet, 1 : 119 402
 A kis végváros őszi éjszakáján 1 : 312 519
 A kis végváros vendéglője mélyén 2 : 65 455
 Akkor szeretnék én meghalni szépen, 3 : 269 402
 A klastromablakból kinéz az őszbe 3 : 107 325
 A klastrom udvarán, gesztenyefák alatt, 1 : 52 373
 A kocsmá ajtaját kitarják 3 : 60 305
 A kocsmá pállott, kék kődében 1 : 140 412
 A koldusnak, ki áll az utca sarkán 3 : 19 293
 A könyvek boldog városában éltem, 1 : 214 467
 A könyvek várnak, ó de mennyi könyv még. 2 : 121 477
 A kőrösmenti Párizs régi fénye 2 : 223 519

A krónikás híven följegyzendi, 3 : 169 350
 A kútba nézett fájdalmas szemével, 3 : 74 310
 A lámpáktól világos gesztenyefák sorában 2 : 105 470
 A lámpa sárga lángja sáppad, 2 : 80 462
 A lampionnál fényesebb a csillag, 3 : 21 294
 A láva lenn forrong az éjben, 2 : 248 528
 Alázatosan és búsan botorkál. 2 : 149 488
 Alázatos szolgálád vagyok neked, 3 : 39 299
 Áldott e bánat, megszépíti lelkem, 1 : 259 495
 Áldott, ki jössz az Úr nevében 3 : 51 303
 A legnagyobb is itt dalolt e tájon, 3 : 236 384
 A legnagyobb poéta nem lehetnék, 3 : 125 330
 A legsötétebb ég alatt, 3 : 71 309
 A legszebb asszony — bús márványban élve, 1 : 64 378
 A legszebb dalt, mely bennem él, 1 : 58 375
 A legszebb út a temetői sor, 2 : 81 462
 A lelkem fájó hangszerén, 3 : 173 352
 Alföld porában, kisváros sarában 2 : 344 563
 Alkonyati órák, ti vagytok enyémeik, 1 : 77 384
 Alkonyodik. Aranyos köd 2 : 351 565
 Álla felkötve, keze összetéve, 2 : 106 471
 Állata őrzeni négy alabárdost. 3 : 179 355
 Áll a vásár, sokadalom, 2 : 242 526
 Állok a vízparton, bolyongó lelkemmel 1 : 19 363
 Állok sirva, dalolva, árván, 1 : 213 466
 Álomban varjak károgtak a fákon, 2 : 340 561
 A lóca végén, óbor mellett 1 : 150 420
 A lomha gyász kútjából, melybe hulltál 2 : 230 522
 Alsóváros öskertje mellett 3 : 56 304
 Alszik. A maszkja már halotti maszk, 1 : 265 497
 Alszol, de élsz! Tudom, tudom jól. 2 : 193 507
 Aludjatok, vágyak, 1 : 172 438
 Alvó erdő szépe, 1 : 289 509
 A magyar Alföld legszebb délibábja 3 : 49 302
 A magyar éjben újra fölzokognak 3 : 240 387
 A magyar lélek a vésőre várt, 3 : 220 373
 A magyar multnak két gazdag-szegénye, 2 : 256 531
 A magyar nap vigan süt az égen, 3 : 178 354
 A magyar nyár nyilazza aranyos 2 : 397 580
 A magyar ősz már ott bolyong a tarlón, 2 : 107 472
 A méla piktor, az ősz festi már 2 : 366 569
 A melegnek megtiltani nem lehet, 3 : 136 333
 A mélyből jöttem. Vár rám a magas, 1 : 71 382
 A mennybe ment ő 2 : 305 549
 Amerre tart az elfáradt sereg, 2 : 168 495
 A mesejáték véget ért örökre. 2 : 203 511
 A messzi árnyban kék, zöld lampiónok, 2 : 170 497
 A messzi nőt, ki Párma ibolyáit 2 : 137 484
 A mi dalunk győzelmi dal: 3 : 232 380
 A mire vártam hosszú éveken: 1 : 117 402

A morva hegyek oly idegenül 1 : 308 518
 A múlt évvel fájón érzem, 3 : 201 365
 A múltak májusába 1 : 70 382
 A múlt ködéből kondul egy harangszó, 3 : 68 307
 A Músa áldja ezt a' szép lakot, 3 : 204 366
 A muzeumban vannak régi zászlók, 3 : 108 325
 A muzeumnak egy kis szögletében, 1 : 189 453
 A műveletlen Afrikában, 3 : 161 347
 A nagy élethárfás 1 : 272 502
 A nagykörösi magyar éjszakában 2 : 379 573
 A nagy körút során dörög a társzekér, 1 : 163 428
 A nagy nő is nyári darab, 3 : 165 348
 A nagy tüzek derüs lobogva dobták 3 : 258 397
 A nagy üvegház az én palotám. 1 : 210 465
 A nagy világban annyi palota 3 : 65 306
 Anakreon öreg volt, 2 : 49 448
 A napon, a verőfényes napon 2 : 54 450
 A nappal fényében, zajában 3 : 16 291
 A nazarénus nem ment katonának, 1 : 9 359
 Ancsa, a régi cseléd, 2 : 278 541
 Ancsára gondolok, a kis cselédre, 2 : 195 508
 Andrássy útján a fanyar tavasznak 2 : 377 571
 A negyvenkettes mozsarak korában 2 : 156 491
 A némán ballagó vizen 2 : 321 555
 A nevető nap fényes melegében 1 : 64 378
 Annák, szerelmek, elbocsátom őket, 2 : 275 540
 Anna meghalt és Annát eltemettem... 1 : 233 479
 Annának vig bukását, könnyü vesztét 2 : 8 428
 Anna, szépséged hív oltározója, 1 : 311 519
 Anna, te vagy utam 1 : 234 479
 A novemberi köd és gyász felett 3 : 42 300
 A nő, ki ur a szivemen, 3 : 260 398
 Antik mértékű verseknek méla zenéje 3 : 50 302
 A nyár, amely ma bennetek lobog, 2 : 266 537
 A nyár dalol az enyhe zöld alatt. 2 : 148 487
 A nyárutónak méla bája 3 : 151 337
 Apám, a régi tengerész, 2 : 100 469
 Apámmal együtt ültem a padon. 1 : 147 419
 Apámra gondolok, ki távirász volt 2 : 254 531
 A Patrie és Vaterland 3 : 146 336
 A perzsa sah művelt fiu, 3 : 147 336
 A pillanat, 3 : 117 327
 A Pimodán hotelben 1 : 169 433
 A pirosszemű szörny vad törtetéssel 1 : 121 403
 Ápril varázsa és május bűbája 2 : 403 580
 Apró, vidéki város végén olykor 2 : 347 564
 A pusztaórl szabad szél száll felém, 1 : 115 401
 Aquincum alján áll egy néma szittya 2 : 111 474
 Arany hold uszik türkisz égen, 2 : 30 440
 Arany napok, kik éjbe vesztetek, 2 : 49 448

Aranyosan és feketén döcög 3 : 106 324
 Aranypalotát építeni légbe 1 : 109 399
 Arany sisakban rózsás ifju arccal 2 : 99 468
 Arany tavasza te a nagy emberiségnek, 2 : 17 434
 A régi Anna jár ma 2 : 234 523
 A régi balkon még rám néz sötéten, 2 : 219 517
 A régi, bánatos, ködös hegyek, 1 : 249 487
 A régi bánat úgy száll vissza hozzám, 3 : 174 353
 A régi dolgok híven visszatérnek 2 14 432
 A régi gyermek néha fölzokog még, 1 : 245 486
 A régi holdat látom még az égen, 3 : 76 314
 A régi május első hajnalán, 2 : 419 590
 A régi óra úgy ketyeg fölöttem, 2 : 24 437
 A régi szent királyok 1 : 293 511
 A régi udvaron a régi léptek 1 : 221 471
 A régi utcán lassan ballagok, 2 : 146 486
 A régi vig időkből int felénk még 2 : 214 516
 A Réműletre azt mondják: Szabadság 2 : 404 580
 A rossz nyelvek most azt beszélnek 3 : 152 337
 A rózsák és a vágyak haldokolnak, 2 : 317 554
 A rögön ült s a csillagokba nézett, 2 : 366 569
 Árváknak atyja, ifjúság vezére, 1 : 133 408
 A sajtó ingatag, 3 : 193 361
 A sánta művész, a fájó szerelmes 2 : 96 466
 A Simplicissimus nevű lap 3 : 137 333
 A sirod körül gubbasztunk sötéten, 2 : 293 544
 A sóhaj és a felhő összeérnek 2 : 317 554
 A sors kevély. A sors goromba. 1 : 46 372
 A sors megrázta lelkemet, 3 : 72 310
 A söntés, mint a kaptár, zsong vasárnap, 2 : 162 494
 A szakolcai dombokon 3 : 119 328
 A szálló évekkkel 2 : 21 435
 A szavak oly ostoba, gyöngé, nyavalyás 3 : 221 374
 A szegedi aranyifju 3 : 132 332
 A szegedi humoristák 3 : 131 332
 A szegény hazai szerzőket 3 : 145 336
 A szegénységem kincset, árva kincsem 2 : 193 507
 A széles utcák alkonyi porában 2 : 407 583
 A szél havában a vidék magányán 2 : 402 580
 A szent Demeter temploma előtt, 2 : 103 469
 A szent előd ő, a fenkölt magyarság 3 : 110 325
 A szép, bus Szegeden születtem, 2 : 317 553
 A szép gyerekség eltűnt édenében 1 : 97 394
 A szépségnek és a fiatalságnak 3 : 200 365
 A sziklabarlang hűvös rejtekében, 2 : 368 570
 A sziklán fekszik gúzsbakötve, némán, 2 : 342 562
 A színes éjszakában 1 101 395
 A színpad közepé vigán betáncolt 1 : 299 514
 A színház táján háboru dul 3 : 162 347
 A színpadon egy társadalmi drámát 2 : 419 590

A szinpadon fenn, egymást üzik folyton 3 : 168 349
 A szolga földben nem nyughatnak ők, nem, 3 : 13 290
 A szomorúság meg ne csaljon, 2 : 233 523
 A szomszéd ablakból időnkint 3 : 75 312
 A szöges örveket hiába hordom, 2 : 38 444
 A szőke erdőt biborral borítja 3 : 61 305
 A szőke reggelben ragyog, 2 : 121 477
 A szőke szépeket szerettem egykor, 2 : 418 589
 A szőlőhegynek ormát 1 : 186 450
 A szürke semmit láttam egyszer én már, 1 197 459
 A szürke unalom barátcsuháját 1 : 282 506
 A tanyáról jött Tandari Valér 3 : 65 306
 A tápai templom öregebb apádnál, 3 : 15 291
 A tarka népek közt jó ülni csöndben 2 : 248 527
 A tavaszesti égen fölragyognak 2 : 339 561
 A tavasz minden ragyogását, 3 : 208 369
 A távol csillagok oly szőke fényvel égnék. 1 : 268 498
 A távoli hercegnő egyre késik, 2 : 340 561
 A távol kastély rejtekében alszik, 2 : 115 474
 A távol violás ködében, 2 : 27 438
 A tegnapot most váltja föl a holnap. 1 : 72 383
 A tele hold, az ősi tele hold 2 : 294 545
 A temetőben egy csöpp hant alatt 2 : 155 491
 A temetőben oly furcsák a hantok, 2 : 340 561
 A temetőkből indultam közétek, 3 : 29 296
 A temető lett háza és hazája 2 : 122 477
 A tenger a hazánk 1 : 157 425
 A tengeren eltűnnek a vitorlák 2 : 318 554
 A terek és idők mély fátyolán át 1 : 307 517
 A te szerelmes közeledben 3 : 248 393
 A tikkatag magyar nyár napja barnul 2 : 259 532
 A Tisza partján él egy özvegyasszony; 1 : 41 370
 A Tiszaparton halkán ballagok 2 : 180 502
 A titok néz örök szemével 2 : 233 523
 Átmegyek a Tiszahidon 3 : 209 369
 A tót faluban, ahol egyszer éltem, 2 : 310 550
 A tücsökre gondolkodok szeliden 2 179 501
 A tündöklő színen komor varázssal 2 : 7 427
 A tűnő ifjúsággal messze mennek 2 : 359 567
 A vadludak a nádasban kerengnek, 3 : 21 294
 A vad Nyugat csodáiból 2 : 276 540
 A vágyak bágyadt hegedűjén 1 : 183 448
 A vágyak hervadt levele 2 : 240 525
 A váradi püspök lánya! 1 : 151 421
 A vár úrnője sólymát nézi hosszan, 2 : 259 532
 A végeken, hol a magány zeng 2 : 181 502
 A végtelen ürben 1 : 158 426
 A vén barát ott guggol a sarokban 2 : 345 563
 A vérpadon, a bárd előtt szeliden 2 : 401 580
 A világ nagy vihara orgonál, 2 : 303 548

A világ óriás, dús szőnyegén 2 : 389 578
 A világ titkát nem lelték a bölcsék, 3 : 22 294
 Az alkonyati órák az enyéme, 1 : 61 377
 Az alkonyat kopott bársonypalástja 3 : 173 352
 Az alkonyat volt mindig a világom. 1 : 108 399
 Az alkonyi Tiszán átszáll merengőn 2 : 100 469
 Az alkony kéken hamvazó kódében 3 : 22 294
 Az alkony oson már 2 : 207 514
 Az álom vonata befűtve, 2 : 311 551
 Az apámat én sohase láttam, 1 : 141 415
 Az apja szobrász volt. Márványtömegből 1 : 91 389
 Az aranynapban zöld rácsok mögött 3 : 116 327
 Az aranyos mennyezet fele zsongva 1 : 96 392
 Az arany ősz büvöltén mosolyog. 3 : 41 300
 Az Arany Szarvas zöldes udvarában, 2 : 68 457
 Az aratás tart. Hullanak a rendek 2 : 404 580
 Az asztalosműhely előtt 3 : 31 297
 Az átkos közügyektől 3 : 127 330
 Az égi hirnököt nem látja senki, 3 : 22 294
 Az ég ivén halvány ragyogással 3 : 220 374
 Az égre néz és astrolabiummal 2 : 376 571
 Az egri földben egyé vált a röggel 3 : 31 296
 Az élet egyre mélyebb 2 : 64 455
 Az életemet kérném tőled, ó Sors, 1 : 298 514
 Az életem országut, néma ut, 2 : 38 444
 Az életet 2 : 57 452
 Az élet mámorában 1 : 211 465
 Az élet mozgószínházában ülve, 2 : 127 479
 Az élet nagy harcában vesztesek. 1 : 121 404
 Az élet nem nehéz. Rövid csupán, 3 : 166 348
 Az élet szép, a boldogság csak álom, 3 : 280 405
 Az életutnak épp közép felén, 2 : 185 504
 Az életünkben vannak olyan órák, 1 : 179 443
 Az életünk kertjében 3 : 238 386
 Az életünk rövid, de a művészet 2 : 341 562
 Az elmúlás nem szomorú nekem már 3 : 39 299
 Az elsüllyedt Atlantiszt keresem, 3 : 109 325
 Az ember, amíg fiatal, erős, 3 : 118 328
 Az emberek, az élők és halandók 2 : 375 571
 Az emberhez száll himnuszom ma, 1 : 83 386
 Az ember ötlete néha pokoli, 3 : 188 359
 Az ember sokszor megszépül, ha eljő 2 : 411 585
 Az Embert én sajnálva szeretem, 2 : 241 526
 A zenekarban bujkál, mint az erdőn 2 : 332 559
 Az én lelkemben így él a te képed: 1 : 166 431
 Az én szavam Isten szava, 3 : 131 332
 Az én szerelmem nagy titok, 1 : 58 375
 Az érc turul magányos oszlopánál, 2 : 86 464
 Az erdő, melyben éggettétek őket, 2 : 295 545
 Azért szeretlek Anna, mert nagy emlék, 2 : 56 452

Az esti felleg néha rózsaszínű 3 : 47 301
 Az esti fényben sáppadtan ragyog, 2 : 208 514
 Az esti ködben, őszi esti ködben 1 106 398
 Az esti szürkületben 1 : 230 477
 Az éveket, a messze, messze szálló 2 : 304 548
 Az évek jöttek, mentek, elmaradtál 3 : 17 292
 Az ifjúságból 2 : 314 551
 Az ifjúságból, multak májusából 1 : 109 399
 Az illatos kis selyemkendőt, 3 : 127 330
 Az ismeretlen szenvedésnek 3 : 77 314
 Az Isten igéjét harsogta bátran 3 : 74 310
 Az Isten malmai 2 : 295 545
 Az Iza partján 1 : 179 443
 Az óborokban annyi feledés él 2 : 326 557
 Az októberi égen szürke felhő, 3 : 170 351
 Az óra áll és én hallgatva fekszem. 1 : 251 488
 Az ország útján függ s a földre néz, 2 : 300 546
 A zöld divánon ültem, 3 : 126 330
 A zöld kolibri, a halmok királya 3 : 247 392
 Az öreg gazda ül a ház előtt 2 : 346 564
 Az öreg templom fűvellő tövében 3 : 54 303
 Az öreg Tisza szörnyen zavaros. 2 : 64 455
 Az örök ég alatt örök nyugodtan 2 : 206 513
 Az őszben mindig ott van a tavaszról 2 : 373 571
 Az őszi alkony bucsuzó tüzeiben 2 : 367 570
 Az őszi avart rovom úntalan, 1 : 122 405
 Az őszi szél méléző, monoton 3 : 212 370
 Az ősz teríti dús, rőt szőnyegét 2 : 313 551
 Azt álmodtam, hogy mind kihalt a földről 2 : 382 574
 Azt mondja, Isten. Boldog istenek 1 : 173 439
 Az új hit papja, énekelek én, 2 : 255 531
 Az új Mikes, a jó, öreg diák 2 : 153 490
 Az újságban volt: Varga Mancika 3 : 24 295
 Az újszegedi erdőben, avarban 2 : 318 554
 Az új tavasz először nem a város 3 : 11 289
 Az üdvösségből mindig kitagadva, 1 : 103 395
 Ázsiai sátor mélyén, 2 : 296 545

Babilon vizénél ültünk, 3 : 270 402
 Bagolyszemű, bronzvértű istenasszony 1 : 196 459
 Bajtárs, elég volt már a harc, 2 : 175 499
 Balkonodra szállt a néma est, 2 : 187 505
 Balla, a bella Venezia lágy 3 : 207 368
 Ballag a csorda már az ut porában, 2 : 374 571
 Barátaim, az élet 1 : 123 405
 Barátaim, emlékszem arcotokra, 2 : 134 483
 Barna hajad árnyékában felejtem a gondot, 3 : 216 372
 Bár semmi jussom sincs már hozzá, 3 : 203 366
 Bár számosokra nézve témám 3 : 149 337
 Bátya, arany-pajzsos szülőanyám te, 3 : 213 370

Befüzve a lapok nincsenek, 3 : 188 358
 Békét kötöttem sorssal és világgal, 2 : 260 533
 Benned születtem, édesbús, szeszélyes 2 : 232 522
 Bennem jár, hallom, mint kopog 3 : 87 318
 Benn gyertyafény, künn csillagfényes éjjel, 1 : 221 471
 Be szörnycsönd ül e vén táj felett: 2 : 329 558
 Beteg hattyú fürdik fekete tóban, 1 : 147 419
 Beteg rózsák utolsó illatától 1 : 114 401
 Betlehemi csillag 2 : 112 474
 Bibor és bársony köntös lesz ezután az éked. 2 322 556
 Bizó hadi néppel 1 : 145 418
 Bizony ma újra megtérek tehozzád 1 : 264 496
 Bizony nehéz út a művészet útja, 2 : 376 571
 Boldog a férfiu, ki, mint Odysseus, 3 : 261 398
 Boldog halott, vád és virág takar, 1 : 65 378
 Boldog, ki büszke bronzban, 2 : 225 519
 Boldog szobor, te bronz vagy és öröklét, 2 : 115 474
 Bolyongtam busan bugva 3 : 209 369
 Bordó cipellő, karsú, mint a csónak, 2 : 328 557
 Bort ide, korcsmáros, tokajit, pirosat! 1 : 209 464
 Borus felhők közt megjelen 3 : 221 374
 Botond apánk zömök, konok magyar volt, 1 : 175 441
 Bölcsen és derűsen be szép volna élni, 2 : 58 452
 Bölcs és szelid, komoly, nemes ez állat, 3 : 215 371
 Börtönbe dobtatok. Formátlan szürkesség 1 : 82 386
 Brummog a bőgő, jaj, be furcsa hang, 2 : 315 551
 Búcsút veszek ma fájón töletek, 1 : 301 515
 Budapest, ez a nagyvilági dáma, 1 : 188 451
 Bús, alabástrom oszlopfejekén 1 : 168 433
 Bús hómezőkön viz végig az út, 1 : 134 408
 Bús Morva mentén árva kis Szakolca, 2 : 220 517
 Bűvész hazája széles e világ, 2 : 395 579

Camille Desmoullins, szőke, szép fiu, 3 : 138 334
 Csak a tükörben, mint hattyu a tóban, 3 : 184 356
 Csak fúdd a trombitát s ne félj 3 : 269 402
 Csak harcolok, nem mondják meg, minek, 2 : 158 493
 Csak üldögélt s elnézte a világot, 2 : 421 590
 Cselédünk volt. Olyan, mint a többi, 1 : 95 392
 Cserna vizén zug a malom, 3 : 179 355
 Csodálatos napok! Magára lelt a lelkünk, 2 : 84 464
 Csodaszép május elsejéről 3 : 221 374
 Csöndes az éj és csöndes a világ is, 1 : 283 507
 Csöndes falu, bus őszi este, 1 : 195 458
 Csönd és magány révében hallgatom, 3 : 23 294

Dadám, az édes, barna, áldott, 3 : 210 369
 Dalolj! Szived bár bú zaklassa, 1 : 8 359
 Dalolni, dalolni! 1 : 113 401
 Dalom halkulva szólt és ringatón, 2 176 500

...De akkor minden késő már. Jöhetnek 1 : 303 516
De a magyar ajkakon is 3 : 179 355
Délibáb és magyar nóta, Petőfit itt ringatták, 3 : 236 384
Dermedten állnak a halotti csendben 2 : 192 507
Dicső cigánya szinnek, fénynek, árnyak, 2 : 385 574
Disztelen ének ez, mint a kopár halom, 3 : 101 321
Don Alonzó, Don Alonzó 3 : 155 338
Dózsa fejét itt adták át a földnek, 2 : 399 580
Dús őszi nap: talán ez az utolsó 2 : 420 590

E bánatot magammal hurcolom, 1 : 281 506
E báránnyelűk a lány esti égen, 2 : 312 551
E bús erdők fölött 1 : 314 519
E bús imádságot dalolta ajkam, 1 : 155 423
E föld nekem csak tömlőcöm 2 : 333 559
Egész szerelmem annyi volt csak: 1 : 51 373
Égig emelnek ormós palotákat 1 : 267 498
Égő napon, örök robotba hajtva, 2 : 260 533
Egy arc fölbukkan néha a homályból, 3 : 119 328
Egy árny kószál a parkban őszi estén, 1 : 105 397
Egy autón porzunk el szédülettel 3 : 56 304
Egy erős szellem terjesztette szét 3 : 250 393
Egy ezeréves dal sir lelkemben. 1 : 120 403
Egy férfi kellene, kinek szívében 2 : 408 584
Egy fővárosi hír jelenti, 3 : 161 347
Egy gyermek néz rám, több, mint negyven éve 3 : 70 308
Egy gyíkot öltem meg gyermekkoromban 3 : 36 298
Egy hangszer voltam az 1sten kezében, 3 : 105 322
Egy harmadik sir havas orma 3 : 30 296
Egy hid van még csak az üres világon. 2 : 136 484
Egy idegen jön néha Budapestre 2 : 408 584
Egy idő óta rémhirekkel 3 : 162 348
Egy igaz, nagy ember ünnepére jöttünk, 2 : 71 458
Egy ismeretlen, névtelen leány 2 : 71 459
Egy képét láttam arany medaillonban, 2 : 62 454
Egy kolostorban élt s nem tudta ő, 3 : 254 395
Egy lovat vert egy ember a Tiszánál, 2 : 380 573
Egy megdicsőült művész derüs arca 3 : 48 301
Egy méla szláv pap mondta a beszédet. 1 : 156 425
Egy nyaram elmúlt, fénye elapadt 2 : 143 485
Egy nyári éjre emlékszel-e még? 2 : 378 572
Egy őzet lőttek a szegény vadászok, 2 : 326 557
Egy pók sző hálót gondosan az éjben, 2 : 373 571
Egy rab dalai mind, ezek a versek, 2 : 165 495
Egy régesrégi hercegnőt imádok, 2 : 332 558
Egy régesrégi operettben 2 : 328 558
Egy régi kispap néz ma rám 3 : 224 376
Egy régi térkép fölé hajolok ma: 2 : 206 513
Egy régi városban kószáltam egyszer, 3 : 23 295
Egy szabad még: a sóhajtás, 2 : 297 545

Egyszer fehér és rózsaszín 2 : 225 519
 Egy szót dadog: az élete dalol 2 : 264 536
 Egy szőke ákác árnyán áll a lóca, 2 : 197 508
 Egy szőke Annát szerettem 3 : 281 406
 Egy szőke leány szép őszemébe néztem, 1 : 192 455
 Egy szürke és hervadt faluba láttam, 2 : 23 437
 Egy tünt november vörhenyes ködében 1 : 190 455
 Egy uj sirnál még meg kell állni hosszan: 3 : 31 296
 Egy vak koldus ül a körut robajló 2 : 351 565
 Egy világvégi házban 2 : 394 579
 Éjszaka néha fölréved az ember. 3 : 65 306
 Elefántcsonttorony, Művészet, 1 : 165 429
 Élet, művészet mezején Te bátran 3 : 279 405
 Elfekszem néha kéjes kényelemmel 2 : 267 567
 Elhervadt virág, Isten veled, 1 : 8 359
 Eljön mindenkinek a pillanat, 3 : 111 326
 Elmennek mind oda... 1 : 260 495
 Elnézem őt, a régesrégi társat, 1 : 304 516
 Elnézlek sokszor a magány s az álom 2 : 359 567
 Elnéztem egyszer egy arany koporsót, 3 : 21 294
 Elnéztem sokszor a vásári zajban 3 : 121 329
 Előre, föl, fiúk, leányok, 3 : 53 303
 Először téged hadd köszöntelek fel, 3 : 29 296
 Első szerelmet, első verset 2 : 407 583
 Eltört hegedünek 1 : 164 428
 Eltűnik egy ház. Alacsony tetővel 3 : 15 291
 Elutazott Caillaux, 3 : 151 337
 Elzárják a tavaszt előlem 1 136 409
 Emberek mi, édes mindahányan, 2 : 392 578
 Emberszemek, ti lángok a sötétben, 2 : 298 546
 Emilia, szeretném uj rimeknek 2 : 253 530
 Emlékeim oly messziről üzennek, 2 : 111 474
 Emlékek alkonyi arany porán át, 3 : 73 310
 Emlékek éje, szállj le most reám! 1 : 122 404
 Emlékek holdvilágos ablakán át 2 : 45 446
 Emlékezem: a hold sarlója bágyadt, 1 : 217 468
 Emlékezem báránnyelűkre, 1 : 96 393
 Emlékezés, te halványszőke nemtő, 1 : 296 512
 E nagy nyugalmat és csöndes derűt 2 : 307 549
 Én az ital barátja vagyok, 3 : 159 346
 Én emlékszem, már játszottunk együtt mi 3 : 17 292
 Engedjétek hozzám a kisedet mind, 2 : 36 444
 Én hirdetem ma nektek, 2 : 232 522
 Én ittam őket. Ifjuság borából 2 : 364 568
 Én Jézusom, te nem gyűlölted őket, 2 : 396 579
 Én kedvesem, ha majd a hűvös ágyon 3 : 7 287
 Én látom őket s nem felejtem őket, 2 : 199 509
 Én láttam őt ifju halála révén, 2 : 63 454
 Én már mindenemet odaadtam, 3 : 261 399
 Én monostorból léptem e világba 2 : 395 579

Én most szeretlek, mikor még az éjjel 2 : 339 561
 Én néha már találkoztam veled. 2 : 414 585
 Én néha nem tudok szemekbe nézni. 1 : 238 482
 Én nem bírok már haragudni rátok. 2 : 158 493
 Én nem szerettem magamat soha, 2 : 382 574
 Én nem tudom, mi ez, de jó nagyon, 2 : 187 505
 Én nem ünneplem őt, én gyászolom, 3 : 14 290
 Én nemzetem, terólad énekelte ő 1 : 28 368
 Én öreg bánataimról beszéltem, 1 : 225 473
 Én őt dicsérem csak, az élet anyját, 2 : 238 524
 Én sokszor érzem, csöndben és magányban, 2 : 386 575
 Én szerettem a hű teheneket, 2 : 176 500
 Én úgy szerettem rendezgetni őket 2 : 141 485
 Nyém az alkony. Kihunyó sugára, 1 : 45 371
 Erdélyből jönnek, egyre jönnek, 3 : 223 375
 Erdély erdői zúgnak, 2 : 268 537
 Erdély ma gyászol. Kincseit orozzák 2 : 126 478
 Erdélyt siratta és az égre gondolt, 3 : 109 325
 Érezted-e, ha csókkoltál szerelmes 2 : 365 568
 Érzed-e, testvér, néha szédülettel 2 : 361 568
 Esik eső karikára, 3 : 191 360
 És lassan mindent elhagy a szívem 1 : 271 501
 ... És másnap halkán a szívébe célzott 1 : 300 514
 ... És minden alkony opálosan éled 1 : 258 494
 És minden dolgok mélyén béke él 2 : 16 432
 — És mutatá a távol Indiákat, 2 : 22 436
 Esők után, melyek borúba vonták 2 : 254 531
 Este jött a parancsolat 3 : 157 339
 Estéknint — régi keresztény szokás volt — 1 : 239 483
 Este van, este van, 3 : 143 335
 És tőled is bucsuzom, asszonyom már, 2 : 202 511
 Észak jegében, tél fagyában 1 : 20 364
 E szőke bús magyar víz hajlatánál, 2 : 264 535
 E temetőben egy sir úgy megállit. 2 : 398 580
 Éveknek sulya nem mindig teher, 1 : 46 371
 Ez ágyon ring most életem tova, 2 : 67 457
 Ez a szomorú táj a tájunk, 3 : 188 360
 Ez a Tisza! A boszorkánysziget 1 : 116 401
 Ez az én vérem és borom, 3 : 181 356
 Ez az én vérem, ó vegyétek, 2 : 44 446
 Ezek szép, csöndes, egyszerű napok, 1 : 279 505
 Ez elfáradt fej mélyen meghajol már 2 : 333 559
 Ezen a fáradt délutánon 3 : 40 299
 Ez Ithaka, a szürkülő sziget, 2 : 46 446
 Ez itt apám, mint ifjú katona, 2 : 141 485
 Ez szomorú ősz lesz. 1 : 232 478
 Ezüst Diána most búvik pirulva 1 : 184 449
 Ezüstös kék lett az egész világ, 3 : 112 326
 Ez volt hegye az elragadtatásnak. 1 : 174 440

Fáj a szívem, bús a dalom, 3 : 201 365
 Falu csöndjében zengenek 1 : 313 519
 Falusi csöndben, termékeny magányban 2 : 342 563
 Falusi csönd zenél nekem 2 : 117 475
 Fáradtan és csalódba százszor 2 : 166 495
 Fáradt, fantasztikus és beteg zene árad, 1 : 194 458
 Fázik az ujjam s lantom hurja 3 : 153 338
 Fedák Sári libát gázolt a réten, 3 : 146 336
 „Fehér Anna lelkem”, 1 : 110 399
 Fehér fejével vár a Fuzijáma, 3 : 267 401
 Fehér gyolcsban, setét éjben 2 : 198 509
 Fehér karácsony, szép és bánatos, 3 : 199 364
 Fejemen a formák hiába vivtak, 1 : 295 511
 Fejem havas már, mint a Fuzijáma, 2 : 332 558
 Fején bús aranykoszorú. 2 : 95 465
 Fekete bátyán, a végzetten túl, 1 : 276 503
 Fekete éj bakacsinja 2 : 389 578
 Fekete és ezüstös albumokban 2 : 109 473
 Feketefátylas ég alatt 2 : 182 503
 Fekete fuvoládon ritt a gyászod, 2 : 133 482
 Fekete hídján a halálnak 2 : 77 460
 Fekete jegenyék között 3 : 115 327
 Feketeszőlős, messze lugasban 1 : 310 519
 Fekete zászló és piros vitorla: 2 : 52 450
 Fekete-zöld babérfák terhe 2 : 373 571
 Fekszik. Süketebb, mint Beethoven 2 : 75 459
 Feküdt. Fölötte Kárpátok nagy őse, 2 : 116 475
 Félek. Nem a kísértetektől, 1 : 153 422
 Felgyöngyözik a kisváros ködéből 1 : 312 519
 Felséges királyom, 1 : 44 371
 Feltört a vidékről, 1 : 33 369
 Férfiat énekelek, lantom új dalra fölajzom, 3 : 12 289
 Fia kiszállt a távol tengerekre 1 : 276 503
 Fiam, ne félj, ha néha szükös utcák 1 : 257 493
 Fial báj ajakán, 3 : 264 400
 Fial ember, tejivó, szolid, 3 : 172 351
 Fialalok, még itt vagyok. 3 : 38 298
 Firenzében volt, május és vasárnap, 1 : 220 471
 Fordulj be csöndesen s feledd el, ami bántott, 2 : 59 453
 Formát keresni minden gondolatnak 1 : 262 496
 Forradalom fehér virága, 2 : 210 515
 Főfasor száz, 3 : 209 369
 Fölégettem az összes hidakat, 2 : 306 549
 Fölszállott a páva vármegyházára, 3 : 176 354
 Föltámadó: így hívták nagyanyámat, 2 : 155 491
 Fölveszi, akit levesz, 3 : 169 350
 Fölzendül szépen, csendesén 2 : 153 490
 Főnségesen, mégis jóságosan 3 : 35 297
 Fut a rabló megrakottan, 3 : 179 355
 Fuvolaszómra én az embereknek 3 : 266 401

Gondolj el nem múltó zenékre lelkem, 2 : 31 441
Gordonkahangján sirvavigadásnak 2 : 393 578

Gyermekkoromban 3 : 85 316
Gyönyörű szép május éjjel, fáj a szívem nékem, 3 : 215 371
György herceg az ég kegyelméből 3 : 156 339
György urfi hej, legény a talpán, 3 : 163 348
Gyula bácsi költő, 3 : 206 367
Gyümölcs havában dal zendült vidéken 2 : 405 580

Ha a halottak ünnepén 2 : 421 590
Ha alkonyatkor ballagtál a ködben, 2 : 222 518
Hadifogoly vagyok e nagy világon, 2 : 161 494
Ha dühörögve, hirtelen bezáru l : 253 489
Ha egykor megcsal minden álmod l : 24 366
Ha én lassu lóvonatot látok, 3 : 139 334
Ha fáj a nap zaja, mikor a gyári kémény l 279 504
Haladó, de nem rohanó, 3 : 169 350
Halálba ringató dalt l : 195 458
Halál évadja egyre tart még, 2 : 133 483
Haldokol a holt szezon már, 3 : 150 337
Ha lesz dicsőség, mely fejemre fonja l : 75 383
Hallgatsz, mivelhogy zajt vertek köröttem l : 232 478
Hallgatsz s e csönd oly beszédes nekem, 2 : 62 454
Hallom a hangod messze, mélyből, 2 : 219 517
Hallom, hogy egyik lusztrumod letelt. 2 : 154 491
Hallom, öcsém, hogy a költői pályát 2 : 412 585
Hallottál a mesék királyfiáról, l : 94 391
Hálót fon az est, a nagy barna pók, l : 273 502
Halottaim találkoznak velem 2 : 31 440
Halottak napján, édes jó anyám, 3 : 221 375
Halott a város. Minden szem lezárva l : 266 497
Halotti koszorú helyett 3 : 86 317
Halott mellé temetnek holmikát, l : 263 496
Halott, süket Beethoven a falon. 2 : 25 438
Halványan mosolyog a hegy a tóban, 3 : 21 294
Halvány, rejtelmes asszony az egen, 2 : 44 446
Ha majd az égi mezőkre megyek, l : 141 415
Ha márciusi csillagokba nézel 3 : 36 298
Ha meghalok — a csönd oly nagyszerű, — 2 : 55 451
Harminckétéves volnál. Szomorú, 2 : 76 459
Három diva egyszer 3 : 134 332
Három helyi lap nagy Szegedbe nagy vitába keltének, 3 192 361
Ha sírva is, de vigadunk, 3 : 237 386
Ha subog is már selyme a nagy estnek, 2 : 39 444
Ha szeptember derüje 2 : 89 465
Hatalmas izmú hős, víg isten, földre szálló, l : 81 386
Hátat fordítva a világnak 2 : 207 514
Havas tetőkről jó a völgybe nézni, 3 : 21 294
Havazott. A saját győzelme verte szét. 3 : 246 391

Ha violáink hervadoznak, 1 : 138 410
 Ha volna selymes, karcsu paripám, 1 : 313 519
 Hegy oldalán feküdni 1 : 159 427
 Helyettem kis lapom 3 : 194 362
 Heten vagyunk uram, heten, 3 : 185 358
 Hétköznapiok szürke légióját 3 : 168 349
 Hét tengerész, mind ifju és dalos, 2 : 410 584
 Hiába, mégis szép az élet, 3 : 206 368
 Hiába mondd, hogy szép a tavasz, 1 : 19 364
 Hic fuit Juhász Gyula, 3 : 203 366
 Hideg, rideg a nagy váróterem, 1 : 135 409
 Hideg téiben forró nyár lesz, 3 : 280 406
 Hintsen utadra mindenütt a végzet 1 : 59 375
 Hirért, dicsőségért 1 : 149 420
 Hiszem, hogy járt e földön egy szomorú magányos 2 : 422 591
 Hitvány hús, mely bűnre vittél, 1 : 143 417
 Hizelgően mindenkit levesz, 3 : 169 350
 Hogy az öskertben méházva jártam 3 : 30 296
 Hogy egyedül maradt s győzelme vád lett 2 : 403 580
 Hogy hűtelen vagy, jól tudom nagyon rég 2 : 332 558
 Hogy máglya füstjén égbe szállt a lelke, 2 : 48 448
 Hogy szent az irás és hogy vér a tinta, 2 : 263 535
 Hol a magyar nap fénye kelt ragyogva 3 : 59 305
 Hol az az ünnep? Én már nem remélem, 2 : 203 511
 Holdas, nyári éjszakában 2 : 85 464
 Hol Páris ujjongó szimfóniája 1 : 206 462
 Hol szürke gótivék pállott homálya 1 : 243 483
 Hol vagy István király: 2 : 85 464
 Hol Watteau tája ring a kerti tóban 1 180 445
 Honán kül Tarnay, 3 : 214 371
 Horatius is Cézáról dalolt, 1 : 68 380
 Hosszú éveken át e falak közt szózatot ajkaid 3 : 208 369
 Hotelszobának mélyén elfeküdni 2 : 14 431
 Hölgyek és urak, ma nem lebben a kárpit, 2 : 159 493
 Hulldogál a fa levele, 1 : 24 366
 Hurrá! A győzelem mienk, 2 : 101 469
 Húsz éve repült Bleriot először, 3 : 67 307
 Huszonöt év! Szép, harcok évek! 2 : 237 524
 Hü magyarjaid közt 3 : 231 378
 Hűvös, holdas, csöndes éjjel 1 : 302 516

 Ica rica, kukorica haj, 3 : 196 363
 Idegen ágyon fekszem, 1 : 125 405
 Idegen sirok közt botorkál a lábam, 2 : 43 445
 Idegen utcák köveit csak rójja, 2 : 124 478
 Idegen város, új szoba, 1 : 153 422
 Időn, teren túl éktelen 2 : 285 543
 Idő, örök öreg, ki messze, fenn 3 : 25 296
 Igazgató és színésznő, 3 : 139 334
 Illatos füstöt ont a thujafa 1 : 133 407

Illat száll a szél szárnyán 3 : 196 363
Imádtam mindig a művészetet, 1 : 61 377
Im itten egy régi daguerrotip kép: 2 : 142 485
Irijál egy szociális könyvet nagy hangon kiabálva, 1 : 13 361
Irmát szeretni szép és jó lehet 1 : 226 473
Irodalom. Ők még ujjongva mondják, 1 : 306 516
Irok könyvek közt, irok koponyák közt, 2 : 350 565
Ismered-e az álomtalan éjet, 1 : 259 494
Ismeritek a bérházak magányát, 1 : 78 384
Ismeritek az ércarmú lidércet? 1 : 99 395
Ismeritek őt, az égőszemű, 1 : 150 421
Istenért, hazáért éltünk ezer évet, 3 : 234 381
Isten kertjében én egy sirra leltem, 2 : 398 580
Isten veled, gyönyörű éjjel, 1 : 193 456
Iszom a borom, írom a dalom, 2 : 267 537
Itaka partján, az arany fővényben, 1 : 207 463
Itt álmodik Attila valahol... 3 : 11 289
Itt a szezon, itt van újra, 3 : 153 338
Itt a tavasz, itt van újra, 3 : 167 349
Itt élt, álmodozott és tért pihenőre Tömörkény. 3 : 191 360
Itt élt s darvadozott a magyar föld és a magyar nép 3 : 208 368
Itt nincs megállás és nincs koszorú, 2 : 51 449
Itt nyugosznak ők szeliden, 3 : 234 381
Itt nyugszanak örökre egymagukban, 3 : 32 297
Itt nyugszom én könyvek között 2 : 202 511
Itt távol tájkép, tóval és hegyekkel, 2 : 142 485
Itt van a nyár, itt a Bernát, 3 : 164 348

János a Mester nagy szíven pihen, 1 : 168 432
Járatlan uton, fényen, árnyon át, 2 : 234 523
Jó anya alszik itt, álmodva szépet 3 : 212 370
Jó anya szive pihen itt, ki fáradt 3 : 212 370
Jogot a népnek! Én is vallom ezt, 3 : 128 330
Jó Jézusom, ki bús gyermekkoromban 3 : 80 316
Jó volna egyszer még a hús kolostor 2 : 350 565
Jön a tavasz már. A magyar tavasz. 2 : 82 463
Jöttél szeliden a lankás Dunántúl 3 : 57 304
Jövendő holtak. 3 : 211 369
Jövének távol, boldog Napkeletről 2 : 321 555
Juda fiai tették velem e szégyent, 3 : 272 403
Juszuf, a költő, hármat szeretett: 2 : 338 561

Káka tövén költ a ruca, 3 : 136 333
Káprázat ez: a régi májusoknak 2 : 189 505
Karácsony, a szent Gyermekek születése, 2 : 401 580
Karcu, kecses, mint halvány porcelánok, 1 : 261 495
Karikás a szegénylegény ostroma 1 : 10 361
Karlócai zsinat, 3 : 143 335
Kecskedudás volt, vén magyar szatír, 3 : 120 329
Kedves Bobom, barátaid a Borban 3 : 206 368

Kedves közönség, fáradt emberek, 2 : 297 546
 Kedves Közönség, kis jóindulattal 2 : 337 560
 Kegyes atyák kedves, hü utóda, 3 : 57 305
 Kegyetlen és kevély vagy, ó Művészet, 2 : 268 538
 Kelenföld táján a hidon a zengő 2 : 353 566
 Kelj föl újra büszkén, ragyogó nap, 3 : 256 397
 Kemény haraggal összeront a síkon 1 : 67 380
 Képektől és szobroktól messze menve, 2 : 59 453
 Kertünk paradicsom volt, 1 : 246 486
 Késő szüret, de sors és ember 2 : 227 520
 Kezdek neved már itt-ott emlegetni 2 : 381 574
 Kezdek szeretni már ez emberöltő, 3 : 197 364
 Ki a homályba bevilágolsz, 1 : 40 369
 Ki álltam egykor oltárod derengő 2 : 378 572
 Ki eddig árva egymagamba rogytam 2 : 97 467
 Kifelé ballag már a vén diák 2 : 323 556
 Ki hallotta a temető dalát? 1 : 71 382
 Kihalt immár az én szivemben 3 : 268 402
 Ki itt belépsz, templomba lépsz be, 2 : 196 508
 Kilenc óra. Nyugovóra takarodót fúnak, 1 : 305 516
 Kilencvenkilenc harsonák zenéje 3 : 253 395
 Ki már rég csöndes békét akarok, 1 : 277 504
 Ki messze, messze mégy, kinek hajója már 3 : 180 356
 Királyi és vallásos szökecséje 2 : 12 430
 Királyi trón, mellette koldusbot, 2 : 336 560
 Kis állomás az álmos őszben. 2 : 10 429
 Kis élettemmel szemben, kék szemével 2 : 58 452
 Kis falvakon és nagy pusztákon át 2 : 57 452
 Kis kedvesemnek volt egy özikéje, 3 : 22 294
 Kis regénykém közlését is várom, 3 : 211 370
 Kis sömlyék szélén tehének legelnek, 2 : 29 439
 Kis Tisza mentén Mármároszigetnek 2 : 221 517
 Ki vagy, te szeszélyes, 3 : 227 376
 kívánom én magának, 3 : 201 365
 Kivert a végzet. Ideballagok 2 : 274 539
 Ki voltál szép és büszke skót királynő, 2 : 258 532
 Ki voltál te nagy csodalélek, 3 : 252 395
 Klytemnesztra, te éjfélarcú asszony, 1 : 80 385
 Koldus vagy és paraszt vagy: itt maradsz. 2 : 231 522
 Kolostor mélyén voltam gyermek én, 1 : 104 396
 ...Korhadt kor, bibor máglyafénnyel, 1 : 266 498
 Kórház: előtted halkabban megyek 2 : 105 470
 Kovácsműhelyben a temető mellett 3 : 220 374
 Kő a kövön: itt tegnap kocsmá volt még, 3 : 37 298
 Költők, barátim, merre, merre éltek, 2 : 200 510
 Költő vagyok csak, semmi más, 3 : 29 296
 Kőművesek, kik hordják a téglát, 2 : 418 590
 Könyvek közül, ha alkonyati fény ég 2 : 228 521
 Könyvekre hajtom le fejem, 2 : 35 443
 Körös vize folyik csendesen, 3 : 136 333

Körötte vig vásári tarkaság van, 3 : 8 288
Köszönet a nőknek, 1 : 304 516
Köszönöm, hogy szemeiben 3 : 81 316
Köszönöm néked, Ismeretlen, 2 : 386 576
Köszönt az elnyomott és megalázott 3 : 88 318
Köszönt e vers, te váltig visszatérő 2 : 183 503
Köszöntünk téged, a nagy Németország 2 : 285 543
Kövérerén áznak a komor barázdák, 2 : 212 515
Különös éjszaka, 1 : 309 518
Különös itt az Iszter, 1 : 234 479
Künn a világ van. Künn van az idő, 1 : 274 502
Kürtőhang bűg a mély, fekete éjbe, 1 : 84 387

Lágy lilába öltöztek a fűzfák, 2 : 143 485
Lajos, elér-e hozzád még a hangom, 2 : 279 541
Lakásom lesz a hetedik magány, 1 : 227 475
Lángolni jöttem én közétek, 1 : 89 389
Lant és kard, ez kell nekünk, 3 : 240 388
Lassan bucsúzom a világtól. 2 : 147 487
Lassan búcsúzom minden földi széptől 1 : 295 512
Lassan, búsan leszáll reánk a köd. 1 : 135 409
Lassan megyünk a völgybe lefele, 1 : 269 509
Látjátok feleim, hogy mik vagyunk, 3 : 73 310
Latrok között, a gyászos, csonka péntek, 2 : 118 476
Leáldozó nap biborában 1 : 39 369
Learattál, édes magyar népem, 1 : 43 371
Legjobb édes anya hamvai nyugszanak itten: 3 : 219 372
Légy ezután is erős, törj a magasba előre, 1 : 16 362
Lehet, amit daloltam, nem marad meg, 2 : 107 472
Lehet, hogy soha ki sem ejtem, 2 : 192 506
Lejárt egy század... Ó, mi az neked, 2 : 288 544
Lelkemben áll a boldog Annabál, 2 : 23 436
Lelkem kovácsa: akarat, 1 : 53 374
Lelkem ma sétál régi városokban, 2 : 179 501
Lenn színes és kacér köntösbe bujva 1 : 213 466
Lenyirva hajam, 1 : 116 402
Lopott fények: én töletek tanultam 1 : 268 499

Ma este én is köztetek leszek, 1 : 206 463
Magányos, ódon parkban a havon 3 : 262 399
Magányos úton a magasba törve 1 : 60 376
Magányos úton építék egy házat, 1 : 92 390
Magány, szegénység szörköntöse fed, 3 : 96 319
Magos Déva várát, 2 : 276 540
Magyar dalt zeng a munka népe 3 : 237 385
Magyar éjszakában 3 : 214 371
Magyar határon zengjünk lelkesen, 3 : 230 378
Magyar hitnek és magyar reménynek 3 : 37 298
Magyar Kelet bazárja volt e város, 2 : 223 518
Magyar medvének lenni 3 : 140 334

Magyar mezőkön a tücsök dalol 2 : 353 566
 Magyar művésznek gond és baj a sorsa, 2 : 331 558
 Magyaroknak szült a bus végzetszerűség, 1 : 208 463
 Magyarom, új évek hajnala virrad rád, 3 : 217 372
 Magyarság, fajtám, lettem volna én is 2 : 282 543
 Magyar színészet küzdő katonái, 2 : 169 496
 Magyar szivar, mely bűdös és bús, 3 : 186 358
 Magyar vagyok, de nem kiáltom, 2 : 388 578
 Magyar vagyok! — kiáltja büszkén 3 : 203 365
 Ma hull a hó és álom hull a hóban, 2 : 34 443
 Majd elmúlok szelíden, mint egy álom 2 : 375 571
 Ma jobban fájsz, mint eddig, ó tavasz, 2 : 331 558
 Ma jött az első csöndes férfibánat 1 : 294 511
 Majtény határán jár már a vonat, 1 : 124 405
 Májusban, fényben, boldog virulásban 2 : 385 575
 Ma, mikor leszáll a nyárutói éjjel, 1 : 69 382
 Már alszik a tarolt mező, 3 : 249 393
 Már annyiszor döbentem meg halálos 2 : 397 580
 Már azt hiszi a vén szív: túl a jón 2 14 431
 Már dalolnak az út mentén a nyárfák, 1 : 102 395
 Már elkészült a forradalmi naptár 2 : 400 580
 Már én magányosan hagyom, hogy rámszuhogjon 2 : 50 448
 Ma rézpacsirták dala száll 1 : 192 455
 Már ezután játszom 2 : 22 436
 Már fáj nekem a szépség. Belefáradt 3 : 67 307
 Mária, májusi esték 2 : 302 547
 Máriát dicsérik a hívek 3 : 116 327
 Már itt az este. Szürkül az azur ég 2 : 108 472
 Már jártam e rőt avaron, 1 : 146 418
 Már jön a május. Én szegény szívem, 1 : 260 495
 Már jön az ősz. Magányosan az erdőn 2 : 354 566
 Már Jupiter lett a derűs Apolló, 2 : 82 463
 Már látom, hogy a homokóra 3 : 272 403
 Marnak a bamba kanok, 3 : 126 330
 Már oszlik, mint sötét köd, 2 : 177 501
 Már ötszáz éve is meglehet annak, 1 : 13 362
 Már rég nem gondolok felőled, 3 : 10 288
 Már rég pihen a komoly lantom 3 : 144 335
 Már sejttem őt, ha a lány alkonyatban 3 : 48 301
 Már távol minden szépség, szerelem 2 : 137 484
 Már túl volt minden vidám bölcseségen 3 : 221 374
 Már vártak rá halottas ciprusok, 1 : 226 474
 Már zeng a gép, az ür felé leng 2 : 120 476
 Mások szeressék benned a bolyongó, 1 : 287 508
 Ma szellemet idézek és a múltban 2 : 257 532
 Ma szívünk újra vérzik 2 : 90 465
 Ma szöke álmok szüzi fénye, 1 : 210 465
 Ma téged illet dicséret, dicsőség, 3 : 49 302
 Ma újra harc és zivatar 2 : 88 465
 Ma Velencébe szállok gondolámon, 1 : 171 435

Ma visszatértem. Régen vártak ők már, 2 : 45 446
 Meddő vagyok. Enyém egy szó, színes parázs, 1 : 131 407
 Meg akarjátok ölni a pacsirtát, 2 : 226 520
 Megállani bátran — nem egész világgal, — 1 : 240 483
 Még békebeli, boldog e kalács. 2 : 334 560
 Még benn ülünk. A kandalló varázsa 2 : 9 428
 Még egy ujjongó éneket próbálnék, 2 : 262 534
 Még élt. A nyelv tökéletes művésze 3 : 79 315
 Meggyógyulok még, oly jó hús az éj lenn. 2 : 194 508
 Meghalni milyen szomorú lehet, 1 : 45 371
 Meghalt a Cézár. Kongva-bongva búgott 1 : 72 383
 Meghalt a chansonok királya 1 : 182 447
 Meghalt a nap. Bíborló glóriáját 2 : 380 573
 Megindult az új szezon már, 3 : 181 356
 Megint tavasz van és megint panasz van 2 : 384 574
 Mégis oly szép az élet. Tört kehellyel, 1 : 311 519
 Megjött az első fecske 3 : 277 405
 Még néha jön, hogy újra fáj a multak 2 : 241 525
 Még néha visszajár, mint a kísértet, 2 : 390 578
 Még ruganyosan jár-kei a színen. 2 : 326 557
 Megvan az alkotmány! kiáltja 3 : 144 335
 Megy a vonat az este sátorába 2 : 381 573
 Megy a vonat, néma vonat 3 : 160 347
 Megyek a büszke paloták során, 3 : 129 331
 Megyek a dombon, míg elér az estve, 2 : 12 429
 Megyek meghalni, párom, jer velem, 2 : 150 489
 Megyek, megyek, a marsot dobolom 2 : 119 476
 Megyünk, és fáj a vándorlás magánya 2 : 125 478
 Mélázgatok egy szőke koszorún, 2 : 188 505
 Mélázva meséli 1 : 125 406
 Meleg a hangod, mint a friss kenyér 3 : 74 311
 Meleg van. A rét zöld és 3 : 129 331
 Mély csönd vizén 1 : 106 399
 Mély esti csendben 1 : 299 514
 Mélységes tengerfenéken 1 : 107 399
 Menekülünk a láthatatlan 3 : 18 292
 Menj nélkülem hát a Városba, ó könyv, 1 : 307 516
 Mennek a naptól égve, 1 : 113 401
 Mennek az utcán ballagva, sietve, 2 : 346 563
 Mentünk az estbe, kispapok... 1 : 247 486
 ... Mert későn jöttem én. 1 : 289 509
 Mert lám, ők élni, sokasodni fognak 3 : 265 400
 Mért nem maradtam szűz öledben, 1 : 82 386
 Mért van az, hogy aki mélységedbe láthat, 1 : 66 379
 Mért von úgy a vágy benézni csorba 2 : 144 485
 Mesék és álmok erdejébe 1 : 169 434
 Mester, szíved, mely mély volt, mint a tárnák, 1 : 137 410
 Messze, messze töletek 2 : 33 442
 Midőn az összetört remény 1 : 11 361
 Midőn fölzeng a Himnusz bús viharja, 2 : 129 480

Midőn szerencséd harci csillaga 2 : 308 549
 Mielőtt innen végkép elmegyek, 2 : 145 485
 Mienk a veszély és 1 : 236 481
 Mienk az élet tavasza, 3 : 236 383
 Miért reméljek? Hogy családás 1 : 7 358
 Miért voltál oly szóvalán gyerek 1 : 305 516
 Mig Hamlet ur komor gyásszal vívódik 1 : 60 376
 Mig vigan folyt a harc, melyet szépsége árán 1 : 238 483
 Mikor a kéklő éjszakába nézek 1 : 184 449
 Mikor a messze kis falucska 3 : 113 326
 Mikor Andrásy még csak ígérte, 3 : 158 339
 Mikor a tavasszal ibolyák fakadtak, 1 : 47 372
 Mikor a végső este már közelgett, 2 : 417 587
 Mikor az este csöndje és magánya 3 : 58 305
 Mikor borulásos szemekkel 2 : 78 461
 Mikor elérkezik 3 : 149 337
 Mikor elmentek, piros harci tűzben 2 : 116 475
 Mikor Koppányt, az utolsót, 2 : 383 574
 Mikor meghalt, megállt az óra, 2 : 53 450
 Mikor nyár volt, szerényen álltatok, 3 : 278 405
 Mikor Pesten a Caruso, 3 : 140 335
 Mikor számárnak hátán a szent városba tartott, 2 : 286 543
 Mi kútba néztünk hosszan, mélyen 3 : 35 297
 Millióknak búját 1 : 33 369
 Milyen lehet most a bús Izapart, 2 : 91 465
 Milyen volt szőkesége, nem tudom már, 2 : 7 427
 Mily idegenek szép emlékeink, 2 : 37 444
 Mily messze vagytok, emberek, 3 : 77 315
 Mily messzi, messzi vagy már 2 : 61 453
 Mily szépen alkonyul a végtelenség. 3 : 75 311
 Mi másnak görnyesztő keresztje voltál, 2 : 229 521
 Mind elmegyünk. A rózsza és babérág 2 : 119 476
 Minden este fáradt baktatással 3 : 20 293
 Minden este, hogy az ágyba fekszem, 2 : 358 567
 Mindenféle igazgató 3 : 131 332
 Mindenféle szerződésnek 3 : 132 332
 Mindenféle szerződésnek 3 : 135 333
 Minden mulandó és minden halandó, 2 : 337 560
 Minden mulandó. Legszebb perceinket 2 : 355 566
 Minden nap új bánatokat hoz, 1 : 215 468
 Minden örömben volt valami fájó, 3 : 111 325
 Minden reggel 2 : 13 431
 Minden rohan. Szegény magányos, 2 : 21 435
 Minden szavadban a termő magyar nyár 2 : 416 586
 Minden szépet és jót 3 : 205 367
 Minden szerelmet, amely bennem égett, 2 : 314 551
 Minden tavaszról őrizz meg magadnak 3 : 205 367
 Mindent elosztok köztetek, szegények, 2 : 249 529
 Mindenütt előljár, mindenütt lármázik, 1 12 361
 Mindig fájdalomosan dicső név: 2 : 89 465

Mindig hangfogóval, lassan muzsikáltam. 2 : 66 456
 Mindig magányosabb lett 3 : 108 325
 Mindig reménytelen volt a szerelmem, 1 : 194 457
 Minek siratni azt a boldog álmot, 1 : 28 368
 Minek szaladtok el ti szépek? 1 : 89 388
 Mint a banán, mely fájáról leválik, 2 : 228 521
 Mint a bűvös vesszőt vesztett varázsló, 3 : 86 317
 Mint a hajótörött palackját, 3 : 69 307
 Mint ahogy az költőhöz illik, 3 : 184 358
 Mint akit a sors ittlefejtett, 3 : 105 323
 Mint aranyos és ében ampiróra 1 : 255 491
 Mint Artus, a ködös kelták királya, 1 : 298 514
 Mint az árva nyárfa 3 : 70 308
 Mint börtön udvarán a bús rabok, 2 : 415 586
 Mint csendes, szürke ágyuk a lomha béke évén 2 : 80 462
 Mint első áldozásra aki készül, 1 : 223 472
 Mint ércbe öntött örökkévalóság 3 : 114 327
 Mint haldokló ajkán a tollpohely, 2 : 134 483
 Mintha pásztortűz ég őszi éjszakákon, 2 : 244 526
 Mint Izaiás prófétádnak 2 : 20 435
 Mint jó harcos az utolsó rohamban, 2 : 78 461
 Mint kacsu pálma áll a tünde színen 2 : 240 525
 Mint magányos veréb a szürke porban, 1 : 222 471
 Mint másaink, úgy húznak át az égen 2 : 391 578
 Mint mesterek a régi reneszanszban, 2 : 175 500
 Mint nyáj után a nyári est porában, 3 : 71 309
 Mint nyárfák hárfázása nyári éjen, 1 : 212 466
 Mint rab oroszlán rozzant ketrecében, 2 : 160 494
 Mint sudár fa, mely a tarka réten 1 : 228 476
 Mint szegény utazó, elbusul hirtelen, 3 : 245 390
 Mint szomorú barát a feszülethez, 2 : 79 461
 Mióta ő nincs, nincs már nő nekem, 2 : 9 429
 Mi szebb: bokáid karcsú ive tán, 2 : 191 506
 Mit adjak egy virágért, mint virágot? 2 : 150 489
 Mit jelent e szó? Önmagát feledni 3 : 272 403
 Mit mondjak rólad, hisz, ha énekelnék, 2 : 394 579
 Mit néznek ők, a csüggeteg szemek? 2 : 208 514
 Mit Nietzsche és Weininger vallanak 2 : 237 524
 Mondják!... Sok mindent mondanak 1 : 58 375
 Mondotta Jézus: „Le a völgybe nézz, 1 : 76 383
 Morva határ és szeptemberi táj, 1 : 307 517
 Mosolygó hős: irigyed s imádód, 1 : 67 380
 Mosolygó hindu bálvány, 1 : 252 488
 Mosoly, mely ezer évről néz reám, 1 : 269 500
 Most egész értelmesen fogok irni. 3 : 209 369
 Most, hogy napom immár leáldozóban, 2 : 95 466
 Most, hogy száll az alkonyóra 1 : 154 422
 Most kétszáz éve égették meg őket. 3 : 52 303
 Most némultál el, édes csalogányunk, 3 : 8 288
 Most siratom az én ifjuságom, 1 : 64 378

Most szépül meg e szomorú élet, 1 : 272 501
 Most tűnnek már élém e régi uccák, 1 : 287 508
 Most vagy te nekem legnagyobb, 1 : 217 468
 Most van a nap lemenőben, 3 : 143 335
 Moziban. Dugonicsban. 3 : 177 354
 Moziban. Zaj és zene, 1 : 291 509
 Mulassatok! Tiétek mind a rózsá, 1 118 402
 Múltó világ felett 1 : 302 515
 Multamba vissza ösvény nem vezet 3 : 78 315
 Multkoriban a Barkóczy 3 : 141 335
 Munka után dalra gyujtunk, 3 : 237 385
 Múzsám, kibem hiszek, mint gyermek a mesében 1 : 239 483
 Művész, így fessd a képem: a homlok nagy, derűs. 2 : 82 463
 Művész keze és lelke kőbe formált. 1 : 282 507
 Művész, sötét virágok édenében 2 : 273 538
 Művész vagyok. Kifáradt, keskeny ujjam 1 : 156 425

 Nagy boldogság, nagy fájdalom 1 : 43 371
 Nagyérdemű közönség! 3 : 219 373
 Nagy idegenből, honi földre vágat 1 : 124 405
 Nagy ismeretlen, ó mondd meg nekem, 1 : 94 392
 Nagy meseországból jöttem, 3 : 195 362
 Nagyon megszükkült bennem a világ 3 : 95 319
 Nagyon sok szép csodát, nagyon sok mély csodát 1 : 237 482
 Nagyon szerettem őket kis koromban, 3 : 32 297
 Nagy századok során pihent 2 : 103 470
 Nagy, szürke rajban, egyhangú morajjal 1 : 98 395
 Nagy tengerek mély csöndje van velem. 1 : 265 497
 Nagy ur. Hatalmas. Cézár is barátja. 2 : 363 568
 Napos tájak... csöndes öreg tanyák, 1: 205 462
 Ne bántásatok a lombokat: 3 : 19 293
 Negyven napig még a földön maradt. 1 : 164 429
 Negyven napig még a földön maradt 2 : 75 459
 Néha áttetsző és fényes selyembe 1 : 294 511
 Néha megcsap, mint napkeleti illat, 2 : 231 522
 Néhány ráncsal több a gond az arcon, 2 : 145 486
 Néha ódon gemmák és aranyzivű hermák 1 : 214 467
 Noked még mindig új tavaszok jönnek 3 : 212 370
 Nekem a végzetem volt a színész, 3 : 60 305
 Nekem te nem vagy messze, égi bálvány, 2 : 307 549
 Nektek hagyom, ha innen elmegyek 2 : 181 502
 Nem adtak semmit ők, 2 : 26 438
 Nem adtam mást, csak amim volt, 3 : 223 375
 Nem bántanak már engem e bánatok, 2 : 170 497
 Nem bánt, hogy valami másképp esett, 3 : 255 396
 Nem búcsúzom, mert nincsen búcsúzás. 1 : 303 516
 Nem építettem kunyhót sem magamnak 2 : 326 557
 Nem érzitek a kávéházi bút, 1 : 243 483
 Nemes poéta! Büszke francia! 1 : 42 370
 Nemes szülöm, te boldog és te büszke, 1 : 310 519

Nem is búcsúzott, elment szóttalan, 2 : 245 527
Nem jártam én Párist soha 2 : 312 551
Nem jártam én soha Dunán tul, 2 : 235 523
Nem mulnak ők el, kik szívünkben élnek, 2 : 190 506
Nem szeretem a lomha fényeket, 1 : 139 412
Nem születettél, látom: lenni legelsőnek, 2 : 26 438
Nem tudhatod, melyik bölcsőben alszik 3 : 49 302
Nem voltam itt, de a rozsdás avarban 2 : 224 519
Nem volt se gróf, se marsall, csak közkatona volt, 2 : 204 512
Ne nézzetek e folt hátán folt köpenyre, 1 : 188 453
Nevét idézik, de a szellemét nem. 2 : 284 543
Newyorkban aki csókolózik 3 : 142 335
Nézd Donatello márvány vésetét, 1 : 93 390
Nézem őt a régi, régi képen, 2 : 19 434
Ne zokogj máma, zokogó tenger, 1 : 27 367
Nincsen olyan szép költemény, 3 : 200 365
Nincs Semmi és nincs: Minden, 3 : 158 339
November hús derüje 2 : 243 526

Nyájas Dunántul szeliden ivellő 2 : 341 562
Nyárfák ezüstjén hold ezüstje reszket, 2 : 213 515
Nyáron nyaralás van, 3 : 130 331
Nyáron nyilik a remény és 3 : 137 334
Nyár vala, arany napsütés, 1 : 204 460
Nyárvégi estén csillagok ragyognak, 3 : 53 303
Nyers zöldje tavalyi tavasznak, 1 : 139 411
Nyilazatok: a seb rózsát terem, 2 : 330 558
Nyíló rózsák között járok. 1 : 23 365
Nyomorok mélyéből, bánatok éjéből, 3 : 241 388
Nyugalmas, tiszta szemmel nézni mindig 3 : 110 325
Nyugati csudákon felejtkezem néha, 1 : 190 454
Nyugatra ők nem mentek szívesen. 2 : 299 546
Nyugodt erőben viruló királynő, 2 : 30 440

Ó Ábrahám, kopár vagy, mint a hó már, 2 : 128 479
Ó, álmaidnak tündérkirálynője, 1 : 41 370
Ó asszonyok, ti forró italok, 1 : 280 506
Ó asszonyok, ti úgy tűntök nekem már, 1 : 280 506
Ó asszonyom, ki csókot, lelket adnál, 2 : 294 544
Ó azok a hosszú, fáradt délutánok, 1 : 256 492
Ó boldog az, ki idejében elmegy, 3 : 79 315
Ó boldog mester, végtelen derűnek 2 : 149 488
Ódon kastély mély magánya rejti 1 : 111 400
Ó emberek, az élet oly rövid, 2 : 184 504
Ó, emberek, gondolatok ma rá, 2 : 316 552
Ó emberek seprűje és ocsuja, 2 : 210 515
Ó emberek, szeretni kell a földet 2 : 53 450
Ó franciák, ti a szent Művelődés 2 : 167 495
Ó gyermekek, kik játszottok a porban, 2 : 363 568
Oh gyermekek, egy költő szól ma nektek, 2 : 126 479

Ó hol a régi, régi csöndes ősz, 2 : 91 465
 Ó hölgyek hölgye, emlékeknek anyja, 3 : 267 401
 Óh székeség, mely a görög regékből 2 : 352 565
 Ó ifjuság, erők vig anyyala, 2 : 165 495
 Ó ifjuság, most vagy legszebb nekem te, 2 : 273 538
 ... Ó látod, minden késő már. Jöhetnek 2 : 135 483
 Ó legszentebb hant Alföldünk szívében, 3 : 7 287
 Olvad a gyöngy a borban, 1 : 227 476
 Oly furcsa ez: szavak zengéseim tul 2 : 212 515
 Oly jó itt nékem, tanyák közt járni, 1 : 23 366
 Oly messze, messze, messze már, 2 : 13 431
 Oly mozdulatlanul nyugodtak 3 : 120 328
 Oly őszinték az őszi temetők, 2 : 316 553
 Oly szépen indult minden, drága testvér. 3 : 100 321
 Oly únt ma a kisváros, oly szűk ma a világ, 2 : 50 448
 Ó mennyi csönd van némely alkonyatban, 3 : 107 324
 Ó mennyi olcsó, hitvány és hazug 2 : 348 564
 Ó, mint repül az ember. 3 : 117 327
 Ó mit csinálhat ma az esti csendben 1 : 237 482
 Ó nézz szemembe, oly alázatos bus, 2 : 197 509
 Opálos színei bágyadt ködében 1 : 174 439
 Ó régi nyár, mikor a vén verandán 2 : 224 519
 Ó régi szép est... tündöklő siker, 2 : 327 557
 Ó szent gyerekség, hányszor elkereslek, 1 : 178 443
 Ott fekszik ő a lány, meleg alomba rejtve 2 : 54 450
 Ott tévedeztem mélységek felett 2 : 147 486
 Ó zengj, isteni lira! Zaján a földi kódnek, 2 : 20 435

Ó a kegyes, szelid szent, aki megy 3 : 91 319
 Ó a magyar lírában egyesíti 3 : 73 310
 Őcséim, ó mert vagytok többen is, 2 : 355 566
 Ők ülnek talpig gyászban a világon 2 : 104 470
 Őregapám, a kürtös űk, Lehel 2 : 164 494
 Őreg apók hosszú pipával 2 : 99 468
 Őreg fejemre hó harmata hull, 3 : 198 364
 Őreg halálfej és egy ifju lány 2 : 343 563
 Őreg hotel, vén, sárga ház 1 : 203 460
 Őreg kert mélyén láttam őt 3 : 40 299
 Őreg kolostorok mély árnyán kispapok 2 : 302 548
 Őreg költő én, mit irjak neked, 3 : 197 363
 Őreg, magyar szívéhez oly közel volt 2 : 411 585
 Őreg művész, ifju szép lány, 3 : 216 372
 Őreg poétám, te kis szürke ember, 1 : 77 383
 Őreg szemek. Magyar tájra néznek, 1 : 181 446
 Őreg szívemre fiatal tavasznak 3 : 36 298
 Őreg urak hűs holdvilágban 1 : 270 501
 Őreg vagyok én. Sok, sok ezeréves, 1 : 170 434
 Örök hangok zenésze, borús titán, Beethoven, 2 : 247 527
 Örök körökbe írva már a sorsom. 2 : 195 508
 Örök tajfun dül sorsom óceánján, 2 : 373 571

Örök tavasz, 1 : 63 378
 Öröm, te régi szó, te múlt napok faunja, 2 : 33 443
 Örvény az isten! Szörnyű, mély, örök. 1 : 275 503
 Ősi templom árnyas szögletében 2 : 360 567
 Ősi verőfényben pirosak a lombok, 1 : 193 457
 Őt dalolom: hozzája mennek 2 : 8 427
 Őt perc. Mehet. A sárga napsütésben, 1 : 250 488

 Pajkos madár a műbiráló. 3 : 194 362
 Pán sípja dalol most, édes fuvola 3 : 9 288
 Pápaszeme nagyon, de rettentő, néki, 1 : 12 361
 Papírból építettem én lakásom, 3 : 11 289
 Papok krónikája ránk hagyta e mondát 2 : 287 544
 Papucs alatt nem virul más, 3 : 216 372
 Pár ábrándos dalt mondtam el felőled 1 : 57 375
 Páris, hol az élet 1 : 126 406
 Petőfiért toroz a társaság, 3 18 292
 Petőfi meghalt, könnyü néki, 3 : 203 366
 Petőfi ünnepére, fel, 3 : 233 380
 Philoktetesként Lemnos szigetén, 3 : 220 373
 Pihenni tért és ágynak dőlt szegény, 2 : 35 443
 Pilátus mondá: Én téged szeretlek, 1 : 79 385
 Pipacsot éget a kővér határra 2 : 156 492
 Pirkad a lomb, nyaram elmúlt, 2 : 204 512
 Pirosló abrosz, friss szalonna, 1 : 172 435
 Piros pántlikás a kocsisom 1 : 10 361
 Piros pipacs virul 3 : 274 404
 Piros tüzek mellett 1 : 198 459
 Pogány Gábor, hozzád suhan e vers most, ó fogadd, 1 : 137 409
 Pogány leány, én már fáradt vagyok. 1 : 148 419
 Pogányok közt töltött éjet, napot, 1 : 93 391
 Pókok között él lenn egy szürke zugban, 2 : 123 478
 Poros magyar nyár napja ver 2 : 349 564
 Pozsony és Kassa dómjának harangja 2 : 330 558
 Pösze cseléd, kis tót leányzó 2 : 15 432
 Próbáltam néha-néha a halált, 1 136 409
 Puc, puc, puc, 3 : 142 335

 Rab népek egyikének gyermeke 2 : 335 560
 Rácz Lacinak nem tudom 3 : 136 333
 Rágondolok az óriás elődre 2 : 32 441
 Ragyogj le ránk áldott derűvel 3 : 239 386
 Régi tavasz nefelejese 3 : 182 356
 Remegő vállak tündöklő havából 1 : 258 494
 Repülni kezd az ember, Ikarusz! 1 : 229 477
 Robinson szigetén, magányom szigetén 1 : 224 473
 Robogva jön, mint gyorsvonat az éjben, 2 : 60 453
 Rousseauként a magány s természet ölébe heverve 1 : 51 373
 Rózsika, rózsza, nyíló rózsaszál, 3 : 199 364

Sárkányokat eresztettünk a réten 3 : 22 294
 Simon Juditéknál 3 : 148 337
 Sipol, egyre dudál a fűzfapoéta 1 : 12 361
 Sirodhoz, Dugonics, szent öreg, eljőve 2 : 416 587
 Sirodra küldöm ezt a sóhajt, 2 : 246 527
 Sirt keresek most a temetőben, 3 : 87 318
 Sivó sivatagban 1 : 34 369
 Sokáig némán, némán nézik egymást, 2 : 77 460
 Sokáig voltam, ezredig talán, 2 : 406 582
 Sokat könnyeztek e szegény szemek 2 : 177 500
 Sok híres ház van Szegeden, 3 : 133 332
 Sok hó esett le tegnap éjjel, 3 : 156 338
 Sok mérég által pusztulunk mi el! 1 : 263 496
 Sok mindent tud Áron, bő a tudománya, 1 : 12 361
 Sok novellát, jó novellát, 3 : 138 334
 Sors, nem vitázom én 3 : 114 327
 Sorsod csillagpályára szánt, 3 : 250 393
 Sötét a bánya és rideg a gyár, 2 : 238 524
 Sötét aszfalt. Őszi regg ölmos árja 1 : 62 377
 Sötéten csillogó boggyószemed 2 : 159 493
 Sötét gödör, mély, szűk koporsó 1 : 177 442
 Sötétkék selymét 2 : 18 434
 Sötét szemem az éjbe réved, 1 : 66 380
 Süket, vak, fáradt és halott. 1 : 252 488

Szabad-e regölni? 2 : 265 536
 Szabad hajók a távol óceánon, 1 : 185 450
 Szabad legyen még ezt dúdolni halkan, 2 : 178 501
 Szabadság, dicsőség: két csillagod ez volt, 3 : 233 380
 Száguldó sorsom ablakából 2 : 84 464
 Szatir, ki bennem élsz, a hellén tavaszokból 1 : 224 473
 Szavak, csodálatos szavak. 3 : 113 326
 Száz éve jöttél, vigasznak, csodának 2 : 387 577
 Szeged táján, réges-régen 2 : 201 511
 Szeged város, híres város, 3 : 132 332
 Szegény magyar volt, 2 : 246 527
 Szegény, szomorú költője a vágynak 3 : 183 356
 Székely hegyekből messze Ázsiába, 2 : 309 550
 Szelid az este, mint a lányok, 2 : 81 462
 Szelid és szende, szőke és ép, 2 : 239 524
 Szelíd, szép betlehemi gyermek: 2 : 369 570
 Szelíd szonettek szende tejüvegén keresztül 1 : 301 514
 Szelid Vergilius, ki Marcellust sirattad, 1 : 274 502
 Szemem lehunyva hallgatom 3 : 10 288
 Szemükben még az isteni egeknek 3 : 85 316
 Szent Ázsiában él egy férfi, hallod, 2 : 325 557
 Szent György lovag a sárkányt győzte le, 3 : 34 297
 Szentiváni éjjel 1 : 112 400
 Szenvedni tudj és túrni merj 2 : 16 433
 Szép a munka, mely templomot épít 3 : 238 386

Szép, büszke, fárasztó, kevély 1 : 198 460
 Szépen süt a nap, mondják. Ó igen, 3 : 99 320
 Szép és sötét, miként a nyári éj, 3 : 186 358
 Szép ifjúságom, mikor büszke tornán 3 : 52 303
 Szép Julia, te kedves feminista, 3 : 171 351
 Szép magyar ősz, mosolygó bánatos 2 : 87 465
 Szép, ősi szó, mámoros messze illat, 2 : 309 550
 Szép Rózsikám, a vágyak hegedűjén 3 : 198 364
 Szeptember volt. Az ég üvegharangja 1 : 254 490
 Szép Tündérország támad föl szívemben 1 : 34 369
 Szép vagy, szerelmesem, te édes, 3 : 270 402
 Szerelmem asszony lesz. Nem fog szeretni, 1 : 215 468
 Szerelmem, mint a maniákus 1 : 296 512
 Szerény voltam világeletemben, 2 : 420 590
 Szeretem és keresem őket, 2 : 306 549
 Szeretlek forrón, mint eddig soha, 2 : 303 548
 Szeretlek színház! Pompázó hazugság, 1 : 270 500
 Szeretlek téged, őszi rózsa, 1 : 29 368
 Szeretlek téged, rejtelmes szemű, 2 : 391 578
 Szeretlek téged, te szép, bús, 1 : 149 420
 Szeretnék néha visszajönni még, 2 : 300 546
 Szeretném nyíltan eldalolni néktek, 3 : 277 405
 Szeretni kell-e, 3 : 273 404
 Szerettelek, mert szived is volt 2 : 226 520
 Szerettem őket és közöttük éltem 2 : 160 494
 Szilágysomlyón gyülesezett 3 : 147 336
 Színnel vonallal a nagy Sixtinát 2 : 43 444
 Szívem, e nagy és bánatos gyerek 1 : 292 511
 Szív küldi szívnek szívesen, 3 : 216 372
 Szobor, csodállak és remegő kezem 1 : 176 441
 Szólott a hadnagy: Célozz! Jézus állott, 1 : 100 395
 Szomorúan integet a nyárfa 1 : 10 361
 Szomoruan leng a 3 190 360
 Szomoru mungópárt, de megrepesztél, 3 : 175 353
 Szomorúság ez emberöltő, 3 : 168 349
 Szörnyű dicsőségünk hadd zengjem, éjszinű fátyolt 2 : 152 489
 Szürdalmányon ezüst gomb és 3 : 132 332
 Szüret tüzei égnek, 1 : 231 477
 Szürke kázmza, mely alól sötéten 1 : 249 487
 Szűzebb szívet e sáros élet 1 : 248 486
 Szűz homlokod derüje, mint a lámpa 2 : 129 480
 Szűz rokonom, ki néha boltívek közt 1 : 220 471
 Tajtékozó paripák szaladnak át az égen, 1 : 81 385
 Talpig nehéz gyászban, térdig holt avarban, 2 : 135 483
 Tanár ur volnék magam is, 1 : 278 504
 Tán bánatom a felleg 2 : 227 520
 Tanulj szenvedni és meghalni szépen 2 : 47 447
 Tápé alatt halkán 2 : 213 515
 Tar ágak közt a falusi egen 2 : 61 453

Tar Zerind fiát énekelem én, 2 : 262 534
 Tatár testvér, köszöntelek én 2 : 236 523
 Tavasz ez is, tavasz. 2 : 229 522
 Tavaszi éj volt. Hűs szél szállt nyugatról. 1 : 100 395
 Tavaszi szélről ostromozva állnak 1 : 138 410
 Tavaszi temetőben jártam 2 : 344 563
 Tavasz, nem érzem régen mámorod már, 2 : 164 495
 Tavasz, nyár, ősz, tél jönnek, mennek ők, 2 : 261 533
 Tavaszon, nyáron, őszön és telen túl, 2 : 301 547
 Tavasszal mindig árad a Tisza, 3 : 200 365
 Tavasz van újfent. Ady Endre fölött 2 : 189 505
 Távol idegenbe' 1 : 25 366
 Távol mezőn és dombon és hegyen 2 : 283 543
 Te elmerült, boldog sziget, 1 : 27 367
 Téged dicsér, harsogva, bátran 3 : 234 381
 Tegnap este a cipőmet 3 : 279 405
 Tegnap este, őszi este, 3 : 154 338
 Te hegedülsz a hegedűben. 2 : 422 591
 Te még enyém vagy és enyém maradsz. 2 : 311 550
 Te messzeségek asszonya, te emlék, 2 : 70 458
 Térdig jártam a rózsában, 3 : 136 333
 Tessék kérem besétálni, 3 : 130 332
 Tessék, urak, hölgyek, folyvást lehet, 2 : 406 582
 Testvéreim egy jobb jövő hitében, 2 : 215 516
 Testvéreim, egy látó küldi néktek 2 : 171 498
 Testvéreim, előre bátran, 3 : 231 380
 Testvérek! Emberek! 2 : 261 533
 Te vagy a párom. Te forró, te szép. 3 : 128 331
 Te vagy szívemnek legrégibb szerelme, 3 : 74 311
 Ti kóbor fecskék, Rómába menők, 1 : 98 394
 Ti lelkek, akik fehér fényben égtek, 1 : 171 434
 Tiszaféregyháza. Kis falu. 1 : 131 406
 Tiszaháti fűzfák erdejében járok. 1 : 104 396
 Tiszaháton, faluvégen járok. 1 : 187 451
 Tiszai tájak, végtelen vidékek, 2 : 24 438
 Tiszta, szelid lelkét csöndben ringatta az alkony, 3 : 54 303
 Ti vagytok az enyéme: fiatalság. 2 : 205 512
 Tizenkét hőszinű ménen 3 : 33 297
 Tizenkét kőmives magas Déva várát 1 : 191 455
 Tizennégy őszen árokban hevert, 2 : 209 515
 Tíz év után a hű tanítvány 2 : 18 434
 Tomiban ősz van. Barbárok a népek 1 : 250 487
 Torony alatt égbe nőni hajos, 3 : 169 350
 Toronyalja a lakásom, 3 : 133 332
 Tömörkény lócáján ülök, üldögélek, 2 : 379 572
 Töprengett, ősz szakállát tépte, várta 3 : 115 327
 Trebia táján, idegen határon 1 : 223 473
 Tudod-e, édes, hogy szeretlek, 1 : 58 375
 Tudtam, hogy Rómeótól messze estem 3 : 192 361
 Túl a Tiszán, az újszegedi parton 2 : 101 469

Túl minden kínon és halálon, 3 : 76 312
Tükrös lovakkal és hattyúfogattal 2 : 352 565
Tündéri nyárej édesbús varázsa 3 : 215 371
Tündöklő víziók visszfénye ég szemében, 1 : 92 390
Tűnik, múlik az egy emberöltő 2 : 151 489
Tűnt Anna, aranyház, 2 : 10 429
Tűnt ifjúság arany ködében, 1 : 145 418
Tűzek költője, Kiss József, idézlek, 3 : 30 296

Tyukodi pajtásom, 2 : 338 561

Úgy elnézem őket, 2 : 48 448
Úgy hordozom a szegénység gubáját, 3 : 55 303
Úgy integet: kevélyen és ragyogva, 2 : 242 526
Úgy nézlek én, a glóriás pokolnak, 2 : 169 496
Úgy néz reád, mint szótlán fájdalom 2 : 362 568
Úgy szálljon hozzád ez a dal, 1 : 57 374
Úgy szeretem én mind e verseket, 1 : 288 509
Újra kinyílt a virág, halk zefírek dala száll, 1 : 290 509
Ujszeged, 3 : 210 369
Ujszegeden vigan, mint a 3 : 210 369
— Unalmas élet, a szivar se ízlik. 2 : 364 568
Uram, bocsásd meg, hogyha vétkezem, 2 : 349 564
Uram, ki bennem élsz, örök mementóm, 2 : 188 505
Úr volnék én álmoknak tartományán, 1 : 186 451
Utolsó állomás, közömbös, árva község, 2 : 51 449

Üdvözlégy, Alkonyat! Árnyak processziója 1 : 80 385

Vác fölött, vén erdők alján, 2 : 277 541
Valahol lenni kell egy lakomának, 3 : 80 316
Valaki játszik a szomszéd szobában, 3 : 223 375
Valami furcsa füst lebeg fölötted, 2 : 343 563
Valami igric volt az őszöm 1 : 90 389
Valami nagy, mély szerelem hiányzik, 1 : 197 459
Van ágyunk és van gyermekünk, 3 : 251 394
Van, aki tévedésből jő e földre 3 : 223 376
Vándorlegény a téli ködben, 2 : 298 544
Van éjszaka, hogy oly közel a holdnak 2 : 326 557
Van életünkben egy nagy pillanat, 3 : 75 312
Vannak arcok, melyeket a fátum 3 : 76 312
Vannak dalok, mik titkosak, 1 : 23 365
Vannak napok, melyek nem szállnak el, 1 : 212 466
Vannak nők, akik egy életen által 1 : 255 490
Vannak poéták, a kik sohasem irnak, 1 : 51 372
Várad: a kicsi magyar élet 2 : 28 439
Várja szegényt, de mihaszna várja! — 3 : 179 355
Vén harcos én, ma békét hirdetek, 2 : 335 560
Vén szélmalom nagy, tépett szárnya áll. 2 : 157 492
Véres a lábam. Tüske marta. 1 : 167 431

Vigasztalásul könyvet olvasok, 1 : 218 469
Vigasztal ennyi kedves, kósza bánat 2 : 124 478
Vig rokka-nótától hangos a szála, 3 : 251 394
Vigyétek őt zenével és babérral, 2 : 56 451
Viharnak szánt hajók felett, 1 : 177 442
...Vihar után, örök borúban 2 : 281 542
Világok háboruján, 2 : 96 466
Világosért! A szuronyok hegyén 2 : 87 465
Vilmos császár, német császár 3 : 154 338
Virágos ágyak mélyén gyermekek 2 : 83 464
Virágos hant és véres rög felett 2 : 255 531
Virágot, szerelmet, 2 : 11 429
Vörös a hold, őszi égen, 2 : 392 578
Vörös fáklyák lobogtak, 2 : 69 458
Vörös függöny mögött a ködös éjben 2 : 34 443

Zaratusztra ormok, 1 : 144 418
Zúgnak őszi szélben a zborói hársfák, 1 : 26 367
Zuhog a zápor, tombol a vihar 1 : 11 361

CIKLUSVÁLTOZÁSOK

A csönd felé

Az első két közlésben ciklus: *Virginitas* (Szűzebb szivet...), *A bús Máramaros* (A régi, bánatos...), *Anonymus* (Szürke kázmza...) [Később: *Anonymus szobránál*, de végül újra: *Anonymus*].

A költő a *Késő Szüret* című kötetben, majd utóbb még kétszer napilapban önállóan újra közölte az *Anonymust*, s ezzel maga bontotta föl a ciklust. Nem tartozik ide *A csönd felé* című vers, amely a *Misztikus órák* című ciklus része.

A Föltámadott

Csak a *Késő Szüret*ben ciklus: I. (Latrok között...) [Korábban: *Föltámadás után*], II. (Negyven napig még a földön maradt, Járt-kelt a zöldben...), [Korábban önállóan: *A Föltámadott* címmel].

Nem tartozik a ciklushoz a másik *Föltámadás után* című vers, amelynek kezdősora azonos e ciklus II. versének kezdősorával; az eltérés csak a második sorral kezdődik (És nézte az elmúló tájakat...).

A Japánosan ciklusból

Azonos a később *Japánosan* címmel megjelent ciklussal. Az egyes versek a következők: (Az őszben mindig...), (Őrök tajfun dül...), (A kert mélyében...), (Egy pók szó hálót...).

A legszebbnek

Nagy Maca gyűjteményében: I. (Pár ábrándos dalt...), II. (Az én szerelmem...), III. (A legszebb dalt...).

Az *Első szerelem* ciklusban: 1. (Pár ábrándos dalt...), 2. (Mondják...), 3. (Tudod-e, édes...), 4. (Az én szerelmem...).

A rohateci Máriánál

Csak a *Késő Szüret*ben ciklus: I. (Morva határ...) [Korábban és később: *A rohateci Máriánál*], II. (Bizony ma újra...) [Korábban: *Májusi áhitat*].

A szerzetes hóráiból

Az *Életben*: I. (Künn a világ van...), II. (Ne nézzetek...), III. (Örvény az Isten...).

Az *Új Időkben* egyedül, *A szerzetes hóráiból* címmel: (Fekete bátyán...) [Később: *A híd*].

A *Késő Szüret*ben: I. (Künn a világ van...), II. (Ne nézzetek...), III. (Fekete bátyán...) [Később: *A híd*].

Utoljára a Délmagyarországban *Vigilia* címmel, egy verssé összevonva: (Künn a világ van...), (Ne nézzetek...).

A végeken

Először (A Hétben és az *Új Verseken*): I. (Vörös függöny mögött...), II. (Ma hull a hó...), III. (Könyvekre hajtom le...) [Később: *Nénia*].

Utoljára (a *Hárfában*): I. (Vörös függöny mögött...), II. (Ma hull a hó...).

A Végeken, északon

Csak utóbb, a Magyarországon ciklus: I. (E bús erdők fölött...) [Korábban: *A Végeken, északon*], II. (A bánatos és barna asztagok...) [Korábban: *Őszi altató, November altatója*].

Az alsóvárosi temetőben

Előszőr: I. (E temetőben...), II. (Isten kertjében...), III. (Dózsa fejét...). Utóbb *Szegedi temetőben* cikluscímmel: I. (E temetőben...), II. (Isten kertjében...).

Csönd

Előszőr, a Budapesti Naplóban: I. (A múltak májusába...) [Később: *Egy régi nőnek*], II. (Ki hallotta...).

Utóbb a *Juhász Gyula Versei* kötetben *Haláltánc* cikluscímmel, ugyanilyen fölépítésben.

Csöndes panaszok

Csak utóbb, a *Késő Szüretben* ciklus: I. (Nagy tengerek...) [Korábban: *Béke velünk...*], II. (Mindig hangfogóval...) [Korábban: *Halkan, halkan, Szép csöndesen*], III. (Bölcsen és derűsen...) [Korábban: *Egyszerű ének, később: Bölcsen és derűsen*], IV. (Fordulj be csöndesen...) [Korábban: *Ahtató*], V. (Ha meghalok...) [Korábban: *Hegedű, később: Szép csöndesen...*].

A *Hárfában*: I. (Nagy tengerek...) [Korábban: *Béke velünk...*], II. (Mindig hangfogóval...) [Korábban: *Halkan, halkan, Szép csöndesen*], III. (Ha meghalok...) [Korábban: *Hegedű, Szép csöndesen...*].

Csupa líra

Előszőr, a Szeged és Vidékében: I. *Notturmo* (Ha violáink hervadoznak...), II. *A vonat ablakára* (Nyers zöldje tavalyi tavasznak...).

Másodsor, a Máramaros megyében, ugyanezzel a cikluscímmel: I. *Mariettának* (Ha violáink hervadoznak...), II. *A vonat ablakára* (Nyers zöldje tavalyi tavasznak...).

Harmadsor, a Független Magyarországon, a *Misztikus órák* ciklusban: I. (Emlékezem bárányfelhőkre...) [Korábban: *Szonáta, később: Sőhaj, majd Dal*], II. (Ha violáink hervadoznak...) [Korábban: *Notturmo, Mariettának, később Emléksorok, majd Dal*], III. (Lakásom lesz a hetedik magány...) [Korábban: *A csönd felé*].

Utoljára az I. rész önállóan jelent meg (*Emléksorok, Dal*).

Első szerelem

A Magyar Szemlében: 1. (Pár ábrándos dalt...), 2. (Mondják...), 3. (Tudod-e, édes...), 4. (Az én szerelmem...).

Nagy Maca gyűjteményében *A legszebbnek* címmel: I. (Pár ábrándos dalt...), II. (Az én szerelmem...), III. (A legszebb dalt...).

Emlékek Annabálja

Előszőr: I. *Nyár* (A távol csillagok...), II. *Mégis oly szép...* (Lopott fények: én...) [Később: *Lopott fények, majd Szép volt*].

Később a II. rész több helyütt megjelent önállóan, majd ismét együtt az I. résszel, de végül megint több ízben önállóan.

Én

Előszőr: I. *Én is meghaltam* (Idegen város...), II. *Örvény* (Félek. Nem a kísértetektől...).

Később mind a kettő önállóan jelent meg. Nem tartozik ide az *Én* cím-változattal is szereplő *Anch'io* című vers.

Falusi állomás

Csak a *Késő Szüret*ben ciklus: I. (A szőke reggelben...) [Korábban és később is: *Őrház*], II. (Kis állomás...) [Korábban: *Végállomás az őszben*].

Falusi hold

Először a *Késő Szüret*ben ciklus: I. (Tar ágak közt...) [Korábban önállóan *Falusi hold* címmel], II. (Szelid az este...) [Korábban a *Távoli kisváros* című ciklus I. része], III. (A hideg, szűzi csillagok...) [Korábban *Falusi éjszaka*, később önállóan is megjelent ismét, de a ciklus címével], IV. (Arany hold uszik...) [Korábban: *Nyári chanson*].

Úgyanezzel a cikluscímmel a *Hárfában*: I. (Tar ágak közt...) [Korábban önállóan *Falusi hold* címmel], II. (A hideg szűzi csillagok...) [Korábban *Falusi éjszaka*, később önállóan is megjelent ismét, de a ciklus címével].

Férfibánat

Az első két közlésben: I. *Ma jött az első...* (Ma jött az első...), II. *Kései ragyogás* (Néha áttetsző...), III. *Őnarckép* (Fejemen a formák...). A III. résznek a *Késő Szüret* kötetben önállóan történő megjelentetése bontotta meg a ciklust.

Fotografiák

Csak az első közlésben ciklus: I. *Ha fáj a nap...* (Ha fáj a nap zaja...) [Később: *A nagy harmóniák*, *Áldott az este*], II. *Ezek szép, csöndes...* (Ezek szép, csöndes, egyszerű napok...) [Később: *Fegyverszünet*, majd *Egy régi nyárból* címmel].

Ettől teljesen független a *Fotografiák* című későbbi ciklus, amely négy cím nélküli tercinából áll: (Én úgy szeretem...), (Ez itt apám...), (Im itten egy régi...), (Itt távol tájkép...).

Haláltánc

Korábban *Csönd* címmel ciklus; a *Juhász Gyula Versei* című kötetben így: I. (A múltak májusába...) [Később: *Egy régi nőnek*], II. (Ki hallotta...).

Harmóniák

Első közléskor, az *Életben* ciklus: I. (És minden dolgok mélyén...) [Később: *Harmónia, örök harmónia*, végül: *Béke*], II. (Szenvedni tudj...).

In memoriam...

Először a *Késő Szüret*ben ciklus: I. (Apám, a régi tengerész...) [Korábban önállóan: *In memoriam (1915)*], II. (Akik elmentek búcsú nélkül...) [Korábban: *Várom őket*], III. (Halottaim találkoznak velem...) [Korábban: *Halottaim*].

A *Hárfában*: I. (Apám, a régi tengerész...) [Korábban: *In memoriam (1915)*], II. (Akik elmentek búcsú nélkül...) [Korábban: *Halottaim*].

Nem tartozik ide az egy ízben *In memoriam* főcímmel megjelent *A színész halála* című vers.

Itália

Csak a Délmagyarországban ciklus: I. *Trecento*, II. *Gioconda*, III. *Igy szólt Michel Angelo*.

Japán módon

Mindenütt így: (A holdat is felhő takarja...), (Hogy hűtelen vagy...), (Fejem havas már...), (Egy régesrégi hercegnőt...).

Első közlése után *Japán módra* címmel szerepelt.

Japán módra

Az Est 1924. évi Hármaskönyvében: (A sóhaj és a felhő...), (A rózsák és a vágynak...), (A tengeren eltűnnek...).

A *Testamentomban*, a Szegedi Szemlében és a *Hárfában* az ugyanilyen című ciklus első három darabja. Ezekben a ciklus a hasonló című korábbi darabokkal bővült, így: (A sóhaj és a felhő...), (A rózsák és a vágycsók...), (A tengeren eltűnnek...), (A holdat is felhő...) [Korábban: *Japán módon*], (Hogy hűtelen vagy...) [Korábban: *Japán módon*], (Fejem havas már...) [Korábban: *Japán módon*], (Egy régesrég hercegnőt...) [Korábban: *Japán módon*], (Álmomban varjak...) [Korábban: *Japáni módra és Japáni módon*], (A kertben ültünk...) [Korábban: *Japáni módra és Japáni módon*], (A temetőben oly furcsák...) [Korábban: *Japáni módra és Japáni módon*], (A távoli hercegnő...) [Korábban: *Japáni módra és Japáni módon*], (Nem építettem kunyhót...) [Korábban: *Japánosan*], (Van éjszaka...) [Korábban: *Japánosan*], (Az óborokban...) [Korábban: *Japánosan*], (A kedvesem elküldte...) [Korábban: *Japánosan*], (Egy őzet lőttek...) [Korábban: *Japánosan*].

Japáni módon

Először a Pesti Naplóban *Japáni módra* címmel jelent meg, később a Szegedben *Japáni módon* címmel, majd utóbb beépült a *Japán módra* című nagyobb ciklusba. A Pesti Naplóban és a Szegedben így: (Álmomban varjak...), (A kertben ültünk...), (A temetőben oly furcsák...), (A távoli hercegnő...).

Japáni módra

Először a Pesti Naplóban jelent meg; ebből lett a Szegedben *Japáni módon*, majd utóbb — a *Testamentomban*, a Szegedi Szemlében és a *Hárfában* — beépült a *Japán módra* című nagyobb ciklusba. (Álmomban varjak...), (A kertben ültünk...), (A temetőben oly ferdék...), (A távoli hercegnő...).

Japánosan

Ezzel a címmel több helyütt szerepelt egy-egy kisebb ciklus, illetve önálló darab.

1. A Nyugat 1924. márc. 1-i számában jelent meg először e címmel az első ilyen ciklus: (Nem építettem kunyhót...), (Van éjszaka...), (Az óborokban...), (A kedvesem elküldte...), (Egy őzet lőttek...). Innen a *Testamentomba*, a Szegedi Szemlébe és a *Hárfába* már valamennyi úgy került, mint a *Japán módra* című ciklus része (utolsó öt darabja).

2. Egy másik ugyanilyen című ciklus először a *Japánosan ciklusból* címmel az Új Időkben jelent meg. A végleges címmel a Délmagyarországon, majd a *Hárfában*: (Az őszben mindig...), (Örök tajfun dúl...), (A kert mélyében...), (Egy pók szó hálót...).

3. Nem tartoznak ciklusba a következő japános típusú versek: *Japánosan*, — *Japánosan*, *köszöntő Marianna születésnapjára*, — *Mariannának*. *Japánosan*, — *R. Étsy Emiliának*, *japánosan*, — *Bauda Vilmosnak*. *Japánosan*, — *Szent gyermekség*.

Julia

Először az Új Időkben: I. (Fekete hídján...) [Korábban: *Julia*], II. (Sokáig némán nézik egymást...) [Korábban: *Szemek beszéde*].

Majd a *Késő Szüretben*: I. (Fekete hídján...) [Korábban: *Julia*], II. (Fején bús aranykoszorú...) [Korábban: *Egy képre*], III. (Mély esti csendben...) [Korábban: *Tavaszi táj*], IV. *Szemek beszéde*. (Sokáig némán...) [Korábban: *Szemek beszéde*, majd az előbbi *Julia*-ciklus II. része], V. (Gondolj el nem múlt zenékre...) [Korábban: *Örök zene, Consolatio és Balszam*],

VI. (Szűz homlokod...) [Korábban: *Új stanzák*], VII. (...Ó látod, minden késő...).

Késő szüret

Csak a *Késő Szüretben* ciklus: I. (Az esti szürkületben...) [Korábban: *Io Peán!* 1. része], II. (Bár nincs görög derű...) [Korábban: *Io Peán!* 2. része], III. (A szőlőhegynek ormát...) [Korábban: *Anakreoni dal*, *Dionysos borából*, illetve — hibásan — *Dionysos borából*], IV. (Szüret tüzei égnek...) [Korábban: *Október*].

Két dal

Először együtt az *Új Időkben*: I. (A szálló évekkal...) [Később: *Emlékek*, *Emlék*], 2. (Már ezután játszom...) [Később: *Dal*].

Az első közlés után az 1. rész önállóan jelent meg, utána ismét együtt *Két dal* cikluscímmel, de számozás nélkül, csak csillaggal elválasztva, majd római számmal jelölve még két ízben együtt, de legutoljára az 1. rész megint csak önállóan.

Magyar magányból

Első közlésekor, a *Világban*, ciklus: *Pannónia, Sirok virága, az öröm* [Később: *Emlékeim*].

Magyar Straszburgok

Először a Délmagyarország 1920. jan. 21-i számában: *Pozsony* (Ha alkonyatkor...), *Máramarossziget* (Magyar Kelet bazárja...), *Nagyvárad* (A körösmenti Párizs...), *Szabadka* (Ó régi nyár...), *Ujvidék* (A messi árnyban...) [Korábban: *Ujvidéki emlék*], *Csáktornya* (Nem voltam itt...).

Másodsor cikluscím nélkül, de ugyanilyen összefüggést sugalló sorrendben a *Nefelejcs* című kötetben: *Pozsony*, *Máramarossziget*, *Nagyvárad*, *Arad* [Korábban önállóan a Délmagyarország 1920. okt. 6-i számában *Nefelejcs* címmel, *A magyar Straszburgok ciklusához* alcímmel; később is önállóan], *Szabadka*, *Ujvidék*, *Csáktornya*.

Végül *Városok* cikluscímmel a *Hárfában*.

Magyar szonettek

Első közlésben ciklus: I. *Géza* [Később: *Géza király*], II. *Mathias rex* [Később: *Mátyás király*], III. *Gellért püspök*.

Már a *Juhász Gyula Versei* című kötetben fölbomlott a ciklus, mivel ebbe csak a *Géza király* került be. A *Mátyás királyt* többször is közölte önállóan. Némileg a ciklushoz tartozik a jóval későbbi *Barletta* is, melynek alcímében jelzi a költő: *A Magyar Szonettek*ből.

Magyar versek

Első közlésekor, a *Szeged és Vidékében* ciklus: *Pusztaszer felé*, *Tibiscus partján*. Az utóbbi később többször is önállóan jelent meg.

Megint japánosan

Két — eredetileg önálló — kisebb ciklus született e címmel.

1. A *Pesti Napló* 1926. ápr. 4-i számában: (Az új tavasz...), (A hold olyan magányosan...) [Később: *Uj japános dalok*], (Papírból építettem...) [Később: *Uj japános dalok*].

2. Az *Új Idők* 1927. aug. 7-i számában: (Egy gyikot öltem meg...) [Később: *Uj japános dalok*], (Öreg szívemre...) [Később: *Uj japános dalok*], (Ha márciusi csillagokba...) (A csillagokat a...) [Később: *Uj japános dalok*].

Messzeségek

I. (Messze, messze töletek...) II. (Hotelszobának mélyén...) [Korábban: *Menni...*].

Misztikus órák

Először a Független Magyarorszáiban ciklus: 1. (Emlékezem báránnyfelhőkre...) [Korábban: *Szonáta*, később: *Sóhaj*, majd *Dal*], 2. (Ha violáink hervadoznak...) [Korábban: *Notturno*, *Mariettának*, később: *Emléksorok*, majd *Dal*; korábban a *Csupa lira* ciklus első része], 3. (Lakásom lesz...) [Korábban: *A csönd felé*].

A *Késő Szüretben*: I. (Emlékezem báránnyfelhőkre...) [Korábban: *Szonáta*, később: *Sóhaj*, végül: *Dal*], II. (Lakásom lesz...) [Korábban: *A csönd felé*], III. (A csönd halkán dalol...) [Korábban: *Szimfónia domesztika*], IV. (Olvad a gyöngy...) [Korábban: *Szimpozion*], V. (Ó azok a hosszú...) [Korábban: *Évek gyásza*, majd: *Az élet kinja*].

Moll és dur

Első közlésekor, a Délmagyarország 1919. ápr. 16-i számában: *Testamentum* (Nekték hagyom...), *Tavaszi éj* (Feketefátyalas ég alatt...). Már az *Ez az én vérem* című kötetben cikluscím nélkül.

Nefelejcs

Első közlésekor, a Délmagyarország 1920. jan. 11-i számában ciklus. I. (Bús Morva mentén...), II. (Kis Tisza mentén...), III. (Adyval ültünk Váradon...) [Később: *Zomotor*].

A *Nefelejcs* kötetben: I. (Bús Morva mentén...), II. (Kis Tisza mentén...).

A korábbi III. rész ugyanitt *Zomotor* címmel önállóan, az előbbiektől nagy távolságra szerepel.

A *Hárfa* című kötetben ismét: I. (Bús Morva mentén...), II. (Kis Tisza mentén...), III. (Adyval ültünk Váradon...) [Korábban: *Zomotor*].

Nem tartozik a ciklushoz a következő néhány vers: *Nefelejcs* [Később: *Arad*], *Még egy nefelejcs*..., *Nefelejcs Kiss József sírjára*, *Nefelejcs. Blaha Lujzának*.

Negyven évvel

Első közlésekor, a Pesti Napló 1923. márc. 18-i számában ciklus: 1. (Ó asszonyom...), 2. (Már jubiláljak?...). Később az 1. rész önállóan jelent meg e címmel.

Nyári csönd

Első közlésekor, az *Élet* 1912. szept. 8-i számában ciklus: 1. *Mint réges-régen...*, 2. *Sorsunk* [Később: a *Tiszai tájak* ciklus I. része].

Orgonaszó

Első közlésekor, A Hét 1910. dec. 4-i számában ciklus: 1. (Ó asszonyok, ti úgy tűntök...) [Később önállóan: *Orgonaszó*], 2. (E bánatot magammal hurcolom...) [Később: *Mégis...*].

Öreg este

Először ciklusban: *Köszönet a nőknek*, *Kilenc óra*. Később mind a kettő önállóan jelent meg.

Ritmusok

Első közlésekor, a Délmagyarország 1919. ápr. 9-i számában ciklus: I. (A Tiszaparton halkán ballagok...) [Később: *Szeged*], II. (A végeken, hol a magány zeng...) [Később: *Tegnap, holnap*].

Szegedi temetőben

Korábban *Az alsóvárosi temetőben* című ciklus, azzal a különbséggel, hogy a III. rész hiányzik.

Szivárvány

Első közlésekor, a Világ 1915. febr. 28-i számában ciklus: *Achilleus paizza, Uj anakreoni dal*. Később mind a kettő önállóan jelent meg.

Távoli kisváros

Első közlésekor, az Élet 1914. máj. 31-i számában ciklus: I. (Szelid az este...), II. (A legszebb út...).

Másodsorra is így jelent meg a Világ 1918. jan. 4-i számában, de a *Késő Szüretben* már más ciklusban: Az itteni I. rész a *Falusi hold* ciklus II. része, az itteni II. rész a *Tiszai tájak* ciklus V. része.

Tiszai tájak

Csak a *Késő Szüretben* ciklus: I. (Tiszai tájak...) [Korábban: *Sorsunk*], II. (Emlékek holdvilágos...) [Korábban: *Üdvözet Tömörkénynek*], III. *Tömörkény Istvánnak*. (Napos tájak...) [Korábban: *Napos tájak*, később: *Tiszai tájak*, végül: *Tömörkény Istvánnak*], IV. (Opálos színei...) [Korábban: *Epilógus*, később: *Ősz*, végül, de nem a költőtől való címmel: *Szeptember*], V. (A legszebb út...) [Korábban: *Távoli kisváros* II. része].

Újabb dalok japán módra

Az Új Idők 1926. nov. 28-i számában így: (Sárkányokat eresztettünk...) [Később: *Uj japános dalok*], (Kis kedvesemnek...), (A világ titkát...) [Később: *Uj japános dalok*], (Az égi hirnököt...).

Uj dalok japán módra

Először együtt jelentek meg az Új Időkben: (A vadludak...) [Később: *Uj japános dalok*], (Halványan mosolyog...), (A lampionnál fényesebb...) [Később: *Uj japános dalok*], (Havas tetőkről...).

Uj énekek a végekről

Két külön ciklust ismerünk e címmel.

1. Első közlésekor, az Élet 1911. nov. 19-i számában: I. *Esti zene* [Később: *Térzene*], II. *A bakter*.

2. A Délmagyarország 1919. márc. 16-i, majd a Makói Újság 1919. márc. 19-i számában: *A Himnusz, Ujvidéki emlék*.

Nem tartozik e ciklushoz a következő, két hasonló főcímmel ellátott vers: *A határ* [Később: *A magyar sorompó*], *Fátum* [A távol violás kódében...].

Újesztendő éjszakáján

Csak a Független Magyarország 1910. jan. 1-i számában ciklus: *A földgolyó dalol* [Később: *A földgolyó dala*], *A kávéházi bánat*.

Uj japános dalok

Először a Délmagyarország 1928. okt. 31-i számában, majd a *Hárfában* lett ilyen fölépítésű ciklus, korábbi elemekből: (Sárkányokat eresztettünk...) [Korábban: *Újabb dalok japán módra*], (A világ titkát...) [Korábban: *Újabb dalok japán módra*], (Egy gyíkot öltem...) [Korábban: *Megint japánosan*], (Öreg szívemre...) [Korábban: *Megint japánosan*], (A csillagokat...) [Korábban: *Megint japánosan*], (A vadludak...) [Korábban: *Uj dalok japán módra*], (A lampionnál fényesebb...) [Korábban: *Uj dalok japán módra*], (A hold olyan magányosan...) [Korábban: *Megint japánosan*], (Papírból építettem...) [Korábban: *Megint japánosan*].

Uj melódiák

Első közlésekor, a Szeged és Vidékében ciklus: I. (Az alkonyat volt...), II. (Az ifjúságból...) [Később: *Ők*].

Uj Szonettek

Valamennyi közlésben ciklus, csupán a Holnap első kötetében szerepel Szonett címmel önállóan az I. rész.

Uj versek

Első közléskor, a Délmagyarország 1919. ápr. 6-i számában ciklus: I. (A tücsökre gondolok . . .) [Később: *A tücsökre . . .*], II. (Lelkem ma sétál . . .) [Később: *Emlékek útján*].

Ünnepi mécsék

Csak a Szeged és Vidéke 1915. dec. 24-i számában ciklus: 1. *Szép csöndesen* (Mindig hangfogóval . . .) [Korábban: *Halkan, halkan*, később: *Csöndes panaszok* II. része], 2. *A magyar sorompó* (A morva hegyek . . .) [Korábban: *A határ*].

Városok

A korábbi *Magyar Straszburgok* ciklus a *Hárfa* kötetben ezt a címet kapta. A versek sorrendje itt a Délmagyarország 1920. jan. 21-i közlésével azonos, nem pedig a *Nefelejcs* című kötetével, tehát az *Arad* című vers ismét kimaradt.

Végtelenség verse

Csak a *Késő Szüretben* ciklus: I. (Kis életemmel szemben . . .) [Korábban: *Végtelenség verse*, majd *De profundis*], II. (Itt nincs megállás . . .) [Korábban: *Ars longa*, majd *A költő szól* :].

Versek a vasuton

Első két közlésben ciklus: *Az első . . .* [Kiadásunkban: (*Meghalt a nap*)], *Ha kiderül az alkony*, *Temetők mellett*. Később a második vers (*Ha kiderül az alkony*) önálló közlésével a költő fölbontotta a ciklust.

Vigilia

Először az *Élet* 1910. okt. 9-i számában *A szerzetes hóráiból* című ciklus I. és II. része, önálló címek nélkül. A *Késő Szüretben* ugyancsak — az időközben átalakult — *A szerzetes hóráiból* című ciklus I. és II. része. Végül a Délmagyarország 1928. dec. 30-i számában végleges címmel a kötetünkben közölt formában lett ciklus.

NÉVMUTATÓ

- Ábrahám (bibliai) 2 : 471
 Ábrányi Emil 1 : 349, 365, 370, 380,
 383, 3 330, 341, 390
 Achátz 2 534
 Ádám László 1 : 343, 481, 2 : 502
 Ady Endre 1 : 326, 327, 352, 363,
 379, 389, 391, 423, 433, 434, 440,
 463, 467, 468, 475, 505, 506, 518,
 2 : 427, 459, 460, 464, 475, 505,
 510, 518, 519, 532, 535, 538, 544,
 551, 561, 571, 574, 585, 3 : 299,
 301, 309, 330, 339—347, 349, 354,
 395, 401
 Ady Lajos 1 : 440
 Ady Lajosné 1 : 433, 571
 Aesopus 1 : 588
 Ágáta, Ágota 2 : 228, 3 : 400
 Ajtony 2 : 580
 Alfonz XIII. 3 338
 Almássy Endre 2 475, 524, 3 358
 Alszeghy Zsolt 1 : 342, 384, 2 : 455
 Ambrus Balázs 2 : 554
 Anakreon 1 : 395, 2 243, 448, 466,
 526, 3 : 336
 Anasztázia ld. Kálló Antalné
 Andersen, Hans Christian 2 : 234
 Andor Zsigmond 2 : 586, 3 : 368
 Andrásy Gyula 2 : 474, 572, 3 : 339
 Andrényí Erzsébet ld. Pető Andorné
 Angelico, Beato (Fra Giovanni da
 Fiesola) 1 : 349, 471
 Angelo, Michel ld. Michelangelo
 Anna ld. Sárvári Anna; Tamás Anna
 D'Annunzio, Gabriele 1 338, 344,
 2 : 488
 Anonymus 1 : 337, 462, 486, 487
 Antal Sándor 1 : 446, 2 : 454, 501,
 539, 3 : 347
 Apuleius 1 : 452
 Arany János 1 : 341, 344, 345, 351,
 380, 409, 433, 438, 444, 445, 459,
 504, 2 526, 563, 573, 584, 585,
 3 309, 333, 346, 355, 384
 Arácsy András ld. Jáki Gyula
 Archimedes 3 : 328
 Artus 1 : 514
 Árvay Ferenc 3 : 350, 351
 Assisi ld. Szent Ferenc
 Attila 2 : 502, 3 : 391
 Aurelius, Marcus ld. Marcus Aurelius
 Babits Mihály 1 325, 328, 337, 339,
 345—347, 354, 374, 385, 390, 392,
 398, 401, 406, 426—429, 431, 432,
 435, 438, 456, 467, 481, 518, 2
 428, 510, 511, 543, 547, 551, 557,
 580, 581, 591, 3 300, 316, 317,
 322, 323, 325, 328, 329, 340, 342,
 344, 349, 365, 393—395, 407
 Babits Mihályné 1 : 438, 439, 548,
 551
 Baburin ld. Nádai Pál
 Bach Lászlóné 3 : 371
 Baji János 1 512
 Balassa Armin 1 : 327, 371
 Balassi Bálint 1 : 349, 427, 464, 2 :
 453, 454, 3 310, 344
 Balázs Béla 1 : 367, 368, 446, 2 : 475,
 479, 3 : 298
 Bálint Sándor 1 : 324, 348, 2 543,
 567, 3 : 303, 329
 Balla Jenő 3 312, 368
 Balogh Béla 2 : 546
 Balogh István 3 : 316, 347—349
 Balogh Károly 3 : 364
 Balogh Lajos 3 : 350, 351
 Balthazár, Carlos 2 : 588
 Bánk bán 1 350, 499, 2 : 427
 Bányai Elemér 2 : 494
 Bardócz Rózsa 3 365

- Bárdos Artúr 1 : 492
 Bárdosi Németh János 1 : 348, 353
 Bárdoss Béla 3 : 355
 Barkóczy Sándor 3 : 355
 Barna János 2 : 566
 Baross Gábor 2 : 532
 Baróti Dezső 1 : 325, 2 : 495, 507,
 528, 529, 546
 Baróti József 1 : 505, 2 : 496, 3 : 405
 Bartók Béla 1 : 341, 344, 2 : 537,
 538, 541
 Bartos Gyula 2 : 564
 Báthory Erzsébet 3 : 409
 Batizfalvi Elza 3 : 333
 Batki Jenő 1 : 324
 Batthyány Tivadar 3 : 335
 Bauda Vilmos 3 : 306
 Baudelaire, Charles 1 : 347, 351, 2 :
 532, 538, 3 : 315, 321, 393, 399—
 402
 Bauer Herbert ld. Balázs Béla
 Bauer Hilda 1 : 446
 Baumbach, Rudolf 3 : 397
 Bäck Mancsi 3 : 351
 Beato Angelico ld. Angelico
 Beatrice 1 : 379, 471
 Beck István 3 : 332, 355
 Beck Zoltán 2 : 536, 3 : 363—365
 Beethoven, Ludwig van 1 : 351, 488,
 2 : 247, 443, 498, 527, 3 : 410
 Békefi Antal 1 : 363, 364
 Békefi Lajos 3 : 333
 Belia György 1 : 325, 440
 Du Bellay, Joachim 3 : 397, 399
 Bellini, Giovanni 2 : 506
 Benkő László 2 : 427
 Bercsényi Miklós 1 : 405, 2 : 169
 Berczeli Anzelm Károly 1 : 345
 Berec 2 : 582
 Berec János 1 : 362, 363
 Beregi Sándor 3 : 347
 Bergson, Henri 1 : 466
 Bernstein, Henri 1 : 501
 Berzsenyi Dániel 1 : 341, 344, 359,
 2 : 532
 Bibó Lajos 2 : 583
 Bill ld. Balla Jenő
 Biró Lajos 3 : 334
 Blaha Lujza 3 : 288
 Blau Lily 1 : 338
 Blériot, Louis 1 : 477, 3 : 307
 Bob ld. Sz. Szigethy Vilmos
 Bobár Irén ld. Réti Ödönné
 Boccaccio, Giovanni 1 : 338, 498
 Bocskai István 3 : 301
 Bodor Aladár 1 : 342, 345, 2 : 534,
 589, 3 : 324
 Bóka László 1 : 318, 322, 348, 355,
 357, 373, 385, 391, 419, 434, 2 :
 511, 515, 551, 579
 Bonaparte ld. Napoleon
 Boros Ferenc 1 : 337
 Botond 1 : 441, 498
 Botticelli, Sandro 2 : 447, 448
 Boulanger, Georges 1 : 447, 448
 Bölöni György 2 : 491
 Böröcz Mária 2 : 560
 Bramin ld. Balassa Armin
 Brassován Szilárd 1 : 336
 Brieux, Eugène 1 : 501
 Brion, Friderike 2 : 464
 Bródy Miklós 2 : 485
 Brueghel, Pieter 2 : 554
 Budaváry László 3 : 360
 Buday Árpád 3 : 302
 Buday György 1 : 345, 346
 Bukosza Tanács Ignác 1 : 348, 3 : 329
 Byron, George Gordon 1 : 351, 2 :
 560, 570, 3 : 376
 Caca ld. Espersit Mária
 Calasantius ld. Kalazanti Szent Jó-
 zsef
 Carducci, Giosuè 2 : 580
 Carmen 2 : 524, 3 : 358, 362
 Caruso, Enrico 3 : 335
 Catullus 1 : 452, 508
 Choluoky Margit 1 : 408
 Chopin, Frédéric 1 : 417, 2 : 499
 Chorin Ferenc 2 : 528
 Cimbi ld. Poczó Ferkó.
 Clair Vilmos 1 : 365
 Cognetti, L. M. 3 : 402
 Copernicus 1 : 352, 2 : 571
 Coppée, François 3 : 390
 Correggio, Antonio Allegri 1 : 425
 Cremieux, Benjamin 2 : 472
 Csaba Jenő 2 : 496
 Csalány Gábor 3 : 289

- Csanád 2 : 580
 Csányi Piroska 3 : 349
 Csáth Géza 1 : 388, 2 : 554
 Csatkai Endre 1 : 414
 Csefkó Gyula 2 : 564
 Csekey István 1 : 512
 Csenei Kristófné 3 : 367, 368
 Csenei Magda 3 : 294, 367, 368
 Cserey Irma 1 : 473, 474
 Cserey Zsigmond 2 : 516
 Csertői Oszkár 1 : 357
 Cserzy Béla 1 : 371, 2 : 557, 3 : 372
 Cserzy Mihály 2 : 516
 Csizmadia Sándor 3 : 129, 331
 Csokonai Vitéz Mihály 1 : 353, 2 :
 532, 561, 570, 591, 3 : 301
 Csomorkányi Pál ld. Simonka György
 Csongor ld. Lendvai István
 Csongor Győző 2 : 491, 3 : 323
 Csonka Bukosza Tanács Ignác ld.
 Bukosza Tanács Ignác
 Czenner Mihály 2 : 537
 Czibula Antal 2 : 491
 Czimer Károly 3 : 336
 Czobori Károly 3 : 378
- Dalnoki Lajos 3 : 329
 Dánielné Lengyel Laura 1 : 473, 493,
 506, 516
 Dankó Pista 3 : 410
 Dante, Alighieri 1 : 362, 471, 2 : 542,
 547
 Darmesteter 3 : 398
 Darwin, Charles Robert 3 : 347
 Daumier, Honoré 1 : 453
 Dávid Endre 2 : 463
 Deák Ferenc 3 : 469
 Deér Imre 3 : 373
 Deésy Alfréd 1 : 466, 3 : 347
 Dehmel, Richard 3 : 394, 397
 Demény János 2 : 538
 Demény Viktória 1 : 463
 Demeter ld. Szent Demeter
 Dénes Zsófia 2 : 542
 Descourelles 2 : 472
 Desmoullins, Camille 3 : 334
 Dettre Béla 3 : 364
 Dettre János 1 : 345, 516, 2 : 484,
 553
 Dettre Jánosné 3 : 371
- Diósi Géza 1 : 367, 512, 3 : 406
 Diósi Nusi 3 : 333, 348
 Diósszilágyi Ibolya 1 : 324
 Diósszilágyi Sámuel 3 : 294, 366
 Ditrói Gábor 3 : 410
 Dobay Gyula 2 : 546, 579, 586, 3 : 379
 Dobossy László 2 : 475
 Dóczy Jenő 3 : 344
 Dohnányi Ernő 2 : 541
 Dollinger Gyula 1 : 455
 Domokos László 1 : 326, 369, 462,
 504, 2 : 521, 530, 569, 3 : 299, 354
 Domokos Lászlóné 1 : 460
 Dózsa György 1 : 344, 353, 2 : 509,
 578, 580, 3 : 304, 330
 Dózsa Sámuel 2 : 458
 Dömötör István 1 : 328
 Dömötör János 1 : 356
 Dsida Lajos 3 : 395
 Dugonics András 1 : 351, 509, 2 : 497,
 514, 518, 519, 527, 532, 540—543,
 547, 551, 558, 562, 566, 570, 572,
 577, 578, 587, 3 : 298, 303, 305,
 319, 381, 383, 386, 390
 Dungserszky Lázár 2 : 497
 Durkó Mátyás 2 : 591
 Duse, Eleonora 1 : 349, 468
 Dutka Ágnes 1 : 479
 Dutka Ákos 1 : 440, 458, 459, 467,
 478, 479, 2 : 454, 526, 3 : 346, 347
 Dutka Mária 1 : 458
 Dyb ld. Ady Endre
- Eckhardt Tibor 3 : 366
 Egerváry László 1 : 452
 Ehrlich, Paul 2 : 492
 Eidus Bentián 2 : 548, 3 : 399
 Eidus Bentiánné 3 : 399
 Eisner Manó 1 : 321, 339, 353, 364,
 366, 368, 469, 490, 2 : 537, 3 : 350,
 351
 Elefánt Olga 1 : 376, 389
 Elek Artúr 1 : 414, 447
 Elekfi László 3 : 409
 Elmo ld. Szent Elmő
 Elssler Fanny 1 : 453, 454, 2 : 490
 Elta ld. Heltai Jenő
 Emőd Tamás 1 : 328, 342, 350, 351,
 423, 443, 467, 474, 475, 2 : 454, 455,
 526, 544, 560, 3 : 407

- Ena 3 : 338
 Endre Béla 1 : 353, 2 : 463, 583,
 3 : 303
 Endre Béláné 2 : 583
 Endre herceg 2 : 468
 Endrényi Lajos 3 : 358
 Endrődi Sándor 3 : 330
 Engel Lajos 3 : 381
 Engel Vilmos 3 : 358, 359
 Eörsi Júlia 1 : 322, 334—337, 386,
 420, 429, 449, 451, 464, 466, 468,
 471, 472, 476, 477, 483, 486, 489,
 491, 492, 497, 498, 501—503, 507,
 510, 511, 514, 515, 518,—520 2 :
 432, 434, 435, 438, 440, 441, 443,
 445, 453, 455, 457—462, 464, 466—
 470, 472, 474, 476, 478—480, 483—
 488, 501, 506, 509, 525, 534—536,
 552, 3 : 287
 Eötvös József 1 : 355, 2 : 458
 Erdélyi Gyula 3 : 385
 Erdős Árpád 3 : 365
 Erdős Renée 3 : 331
 Ertsey Péter 1 : 322, 354, 356, 357,
 438, 439, 511, 2 : 511, 3 : 291
 Erzsébet királyné 1 : 367, 368
 Espersit János 1 : 473, 479, 2 : 458,
 459, 463, 495, 544, 563, 565, 566,
 575, 584—587, 589, 590, 3 : 294,
 329, 364, 366—368, 408
 Espersit Mária 2 : 563, 3 : 367
 Eszterházy Pál 3 : 366
 Étsy Emilia 1 : 353, 492, 2 : 498,
 499, 530, 548, 3 : 305, 316
 Evers, Franz 3 : 393

 Falke, Gustav 3 : 393
 Falkenstein, Theodor gróf Salburg
 3 : 403
 Faragó Ödön 3 : 368
 Farkas D. Ferenc 1 : 324
 Farkas Imre 1 : 375, 3 : 330, 369
 Farkas Mihály 3 : 339
 Farkas Pál 3 : 353
 Fazekas István 3 : 289
 Fedák Sári 3 : 336, 356
 Fedor Ágnes 2 : 506
 Fehér Anna 1 : 349, 399
 Fehér Artúr 3 : 354, 378
 Fehér László 1 : 400

 Féja Géza 1 : 345, 346, 2 : 502, 535
 556, 3 : 321
 Fekete Ipoly 3 : 305, 319
 Feleki Klári 3 : 363
 Feleki Sándor 3 : 331
 Feleký Géza 2 : 579
 Felhő Rózsi 3 : 332, 334
 Fenyő Miksa 2 : 427, 428, 436, 447,
 448, 451, 3 : 345
 Ferenc ld. Szent Ferenc
 Ferenczy Ferenc 1 : 409
 Ferenczy István 3 : 373
 Ferenczy Zoltán 3 : 366
 Fest Guido 2 : 548
 Feszty Árpád 2 : 569
 Feszty Masa 2 : 569
 Fichtner Sándor 1 : 408, 3 : 362, 380
 Ficzay Dénes 1 : 324
 Fidiász ld. Phidias
 Figedy Sándor ld. Fichtner Sándor
 Filippo, Lippi 1 : 485
 Finike ld. Hajnal Finike
 Fischof Ágota 2 : 433, 521, 536, 3 :
 400
 Fleischlen, Cäsar 2 : 572
 Flaubert, Gustave 1 : 351, 2 : 535,
 540
 Florica 1 : 349, 406
 Fodor Ella 3 : 334 ;
 Fodor Gyula 3 : 401, 402
 Fodor Jenő 3 : 371
 Forel Ágoston 1 : 338, 2 : 491, 500,
 501
 Forgács Antal 1 : 348
 Forgács Béla 2 : 427, 428, 436, 447,
 448, 451
 Földényi László 3 : 307, 354, 378
 Földessy Gyula 3 : 339, 342
 France, Anatole 1 : 439
 Frank József 3 : 314
 Franyó Zoltán 2 : 538, 554
 Fráter Loránd 1 : 454, 455
 Friderika 2 : 464
 Futó Ella 1 : 373
 Fülei Sz. Lajos 3 : 332
 Füst Milán 1 : 518

 Gaál Ferike Jolán 3 : 346
 Gál Artúr 2 : 516
 Galilei Galileo 3 : 301

- Gandhi, Mohamdász Karamcsand
 1 : 352, 2 : 557
 Garamvölgyi Istvánné 2 : 547, 3 :
 363—365
 Garamvölgyi József 1 : 325, 355,
 2 : 495, 513
 Garay János 3 : 334
 Gauguin, Paul 1 : 146, 398, 418,
 419, 458
 Gautier, Théophile 1 : 412
 Gazdy Aranka 2 : 560
 Gábor Endre 2 : 559
 Gábor Mara 2 : 525, 3 : 363
 Gács Demeter 3 : 357
 Gara Arnold 1 : 518
 Gárdonyi Géza 1 : 344, 400
 Gedő Simon 1 : 409
 Gelléri Andor 3 : 356
 Gelléri Jolán ld. Lakatos Lászlóné
 Gellért Lajos 2 : 542
 Gellért Oszkár 1 : 518, 2 : 428, 545,
 580, 581
 Gellért püspök ld. Szent Gellért
 Gergely Gergely 1 : 348, 353, 354,
 459, 2 : 571
 Gergely Sándor 1 : 338, 350, 2 : 519,
 3 : 359, 360
 Gerhauser Albert 2 : 528
 Gerő Dezső 2 : 557
 Gerő Géza 2 : 458
 Gerő Hermina 2 : 458
 Géza király 1 : 328, 390, 391
 Gimesné ld. Hajdú Lilly
 Gioconda 1 : 486
 Giocondo, Francesco del 1 : 486
 Giotto di Bondone 2 : 542
 Goethe, Johann Wolfgang 1 : 337,
 344, 451, 2 : 463, 464
 Gogh, Vincent van 1 : 348, 2 : 484,
 3 : 321
 Gounod, Charles François 3 : 362
 Gózon Gyula 3 : 347
 Gozdu Elek 2 : 505
 Gömöri Jenő 1 : 329, 330
 Gömöri Vilma 2 : 430, 472, 486
 Gönczi Klára 1 : 414
 Görög Livia 1 : 357
 Götler Gyula 3 : 309
 Grandet Eugénia 2 : 542
 Grezsa Ferenc 1 : 324, 402, 403, 405,
 407, 408, 421, 422, 475, 502,
 3 : 331
 Grósz Rózsa ld. Bach Lászlóné
 Guillemin, 1 : 442
 Gulácsy Lajos 1 : 341, 344, 397, 398,
 419, 2 : 541, 542, 563
 Günther Antal 3 : 334, 335
 Gvadányi József 2 : 448
 Gyárfás Imre 1 : 357
 Gyóni Géza 2 : 467, 468, 494, 554
 Gyökössy Endre 1 : 372
 György herceg 3 : 339, 348
 György Oszkár 3 : 393
 Gyulai Ágost 1 : 423, 2 : 443, 469,
 470, 472, 473
 Háberl Pálné 3 : 405
 Habsburg Rudolf ld. Rudolf
 Hadrik Anna 1 : 442
 Hajdú Dénes 3 : 298, 299
 Hajdú Lilly 2 : 496, 3 : 309
 Hajnal Finike 1 : 344, 2 : 555, 556,
 566, 3 : 283, 409
 Hajnal György 3 : 347
 Halasi Andor 1 : 337, 375, 376
 Halász Ilona ld. Pappné
 Halévy, Jacques Fromental 2 : 427
 Halmi Bódog 1 : 326, 328
 Hamid, Abdul 1 : 453
 Hamlet 1 : 327, 377, 407, 3 : 363, 407
 Hannibál 3 : 391
 Hartmann Mihály 1 : 348
 Hatvany Lajos 3 : 343, 344
 Hatzfeld 3 : 398
 Hauptmann, Gerhart 1 : 353, 2 : 472,
 543, 3 : 318
 Hauser Gáspár 1 : 349, 451, 453,
 2 : 478
 Haverda Mária 3 : 348
 Hegedűs Gyula 2 : 533, 579, 3 : 404
 Hegedűs Nándor 1 : 418, 3 : 332, 333,
 335, 338, 339, 347, 348
 Hegedűs Zoltán 1 : 345
 Heine, Heinrich 3 : 272, 338, 374,
 402, 403
 Helfferich, Karl 2 : 492
 Heller Ödön 2 : 551, 552
 Heltai Jenő 1 : 518, 3 : 348
 Henschke, Alfred 3 : 310, 311

- Herczeg Ferenc 1 : 368, 3 : 302, 348
 Herczeg Gyula 1 : 355
 Herczeg Vilmos 1 : 352, 3 : 362
 Hergovits Jenő 3 : 378
 Hermia ld. Zöldi Vilma
 Heródes 2 : 568
 Herold, Karl 3 : 404
 Hertzfeld Miksa 2 : 440
 Hesse, Hermann 3 : 393
 Heyse, Paul 3 : 404
 Hilbert Janka 2 : 511
 Hindenburg, Paul 2 : 571
 Hofbauer Pál 3 : 333
 Hollós József 2 : 491, 501, 539, 540
 Hollósy Kornélia 2 : 458, 563, 566
 Holofernes 2 : 582
 Holz, Arno 1 : 439
 Homérosz 1 : 498, 504
 Homonnai Albert 2 : 454, 457
 Hont Ferenc 3 : 409
 Horthy Miklós 1 : 391, 3 : 290, 303
 Horvát Henrik 1 : 504, 2 : 572, 579,
 3 : 395
 Horváth Tibor 3 : 461
 Hoványi Géza 2 : 526
 Hubacsek Kálmán 1 : 321, 358—362
 Hugo, Victor 3 : 391, 392

 Ibolyka 3 : 356—358
 Iuca ld. Várhelyi Ilona; Zombori
 Ilona
 Ignác Rózsa 3 : 368
 Ignotus 1 : 430, 453, 481, 518, 2 : 428
 Ilia Mihály 1 : 325
 Illyés Gyula 1 : 345, 3 : 391
 Incze Henrik 1 : 478, 497
 Ipolyi Arnold 2 : 518
 Irma ld. Cserey Irma
 Istókovits Kálmán 2 : 574
 István király ld. Szent István

 Jakab Dávid 3 : 397
 Jáki Gyula 3 : 306
 Jantzen, Hans 3 : 366
 Jenei Ferenc 1 : 363
 Jeremiás 3 : 402, 403
 Jézus 1 : 462, 470—473, 508, 2 : 476,
 543, 546
 Jókai Mór 1 : 351, 352, 2 : 518, 568,
 577, 3 : 296, 410

 Josephus 1 : 345, 3 : 297, 298, 405
 József Attila 1 : 319, 323, 415, 2 :
 543, 548, 551, 562, 3 : 364, 369,
 399, 402
 József Farkas 1 : 338
 József Ferenc főherceg 3 : 408
 Juhász Antal 1 : 324
 Juhász Endre 2 : 488, 527
 Juhász Géza 1 : 345, 3 : 296, 300, 301
 Juhász Illés 1 : 370, 419, 2 : 469
 Juhász Illésné 1 : 317, 370, 488, 3 :
 317, 322, 323, 328, 329, 372, 386
 Juhász Margit ld. Király Péterné
 Juhász Pál 1 : 438, 3 : 297
 Juhász Rózsi 3 : 305
 Juhász Sándor 3 : 405
 Júlia ld. Eörsi Júlia
 Julia (Ovidiusé) 1 : 487, 488
 Jusuf ld. Kiss József

 Kabos Ede 1 : 326
 Kadocsa Lippich Elek ld. Lippich
 Elek
 Kafka Albert 3 : 291
 Kainz, Joseph 3 : 395
 Kalazanti Szent József 1 : 348, 408,
 3 : 305, 319
 Káli Frigyes 1 : 491, 2 : 463
 Kállai Angela 2 : 474
 Kállay Miklós 1 : 345, 384, 2 : 455
 Kálló Antal 2 : 457
 Kálló Antalné 2 : 155, 491
 Kálló Matild ld. Juhász Illésné
 Kálmán Imre 3 : 348
 Kálmán Mária 2 : 576
 Kalmár-Maron Ferenc 3 : 346
 Karácsonyi Ilonka ld. Szentgyörgyi
 Istvánné
 Kárász Józsefné 1 : 420, 3 : 393
 Kardeván Károly 1 : 433
 Kardos László 3 : 300
 Kardos Pál 3 : 301
 Kardoss Géza 3 : 349
 Karinthy Frigyes 1 : 518, 2 : 512,
 565, 3 : 342, 344, 365
 Károly, IV. 2 : 481, 3 : 379
 Károlyi Gyula 1 : 338
 Károlyi Lajos 2 : 562, 3 : 301; 302
 Károlyi Leona 3 : 333
 Károlyi Sándor 1 : 405

- Kárpáti Aurél 1 : 336, 337
 Karsai Elek 2 : 499
 Kass János 3 : 332
 Kassai Károly 3 : 347
 Kassák Lajos 1 : 356, 409, 3 : 369
 Kaszab Anna 3 : 287, 366
 Katona Irma 3 : 386
 Katona Jenő 2 : 580
 Katona József 1 352, 499, 3 : 287, 406
 Katona Magda 1 : 324
 Kazinczy Ferenc 1 : 348, 3 : 325, 366
 Kázmér Ernő 1 : 337
 Kelemen János 1 : 355
 Keleti Artúr 2 : 475
 Kellér Andor 3 : 369
 Kemény Simon 1 : 518
 Kempis Tamás 1 : 472, 2 : 533
 Keresztúry Dezső 2 : 590
 Kerr, Alfred 1 : 492, 3 : 395, 400
 Keszi Imre 1 : 355
 Kézai Simon 1 : 342, 459
 Kieselhausen, Lucy 3 : 400
 Kilényi Irma 1 : 318, 321, 342, 353, 354, 361, 367, 368, 388, 390, 399, 410, 414, 426, 430, 438—440, 442, 443, 446, 453, 464, 466, 471, 481, 487, 488, 504, 518, 2 : 427, 428, 432, 436, 448, 454—456, 459, 471, 475, 482—484, 487, 488, 492, 495, 500, 502, 503, 505, 508, 511, 512, 514, 519, 522, 523, 534, 540, 549, 550, 554, 557, 559, 566, 567, 572, 574, 575, 579, 581, 584, 585, 589, 3 : 287, 300, 301, 305, 307—309, 311, 312, 314, 315, 317—319, 325, 327, 329, 344, 349, 356, 359, 364, 365, 367, 372, 376, 381, 383, 385, 386, 399, 401—403, 405, 408
 Király Péter 1 : 328—330, 514, 2 : 435, 480, 527, 537, 541, 560, 570, 3 : 298, 332, 376—388, 390, 403, 404
 Király Péterné 1 : 318, 320, 354, 514, 2 : 469, 3 : 304, 311, 351, 354, 370, 376, 378, 380, 381—383, 386—388
 Kispéter András 1 : 403, 494, 2 : 459, 460, 495, 507, 509, 531, 543, 3 : 304, 312, 373, 374
 Kiss Ferenc 1 : 309
 Kiss János 3 : 386
 Kiss Jánosné 3 : 335
 Kiss József 1 : 328, 341, 344, 372, 383, 414, 418, 442, 477, 2 : 561, 3 : 337
 Kiss Menyhért 3 : 369
 Kisteleki Ede 2 : 438
 Klabund ld. Henschke, Alfred
 Klebelsberg Kunó 3 : 302
 Klein, Stefan I. 3 : 396
 Klima Ili ld. Schnetzer Oszkárné
 Klytemnesztra 1 327, 385
 Koessler János 1 : 351, 2 : 541
 Kolakovics 3 : 348
 Kolbay Ildikó 3 : 363
 Kollányi Boldizsár 3 : 407
 Komari Romi 3 : 401
 Komáromi Rózi 3 : 363
 Komlós Aladár 1 : 467, 2 : 556
 Kompóthy József 1 : 408
 Kontuly Béla 1 : 345, 347
 Kónya Lajos 1 : 355
 Koppány ld. Kupa
 Korányi Jenőné 2 : 538
 Kormányos Benő 3 : 332
 Kormányos István 2 : 497
 Kornai Berta 3 : 348
 Koroknay József 3 : 369
 Kósa Gáspárné ld. Nagy Maca
 Kossuth Lajos 1 : 342, 349, 402, 2 476, 563, 3 : 327
 Kosztolányi Dezső 1 : 325, 326, 328, 329, 331, 332, 335, 339, 340, 377, 379, 385, 388, 390, 392, 398, 409, 419, 420, 426, 427, 483, 506, 518, 2 : 439, 459, 466, 519, 547, 551, 553, 554, 561, 576, 3 : 346, 365, 369, 390, 393, 407, 408
 Kovács Henrik 1 : 337—339
 Kovács János 3 : 329
 Kovács Miklós 1 : 324
 Kovács Tivadar 1 : 325, 2 : 558
 Kovács Ferenc 2 : 492
 Kozma Andor 1 : 481, 3 : 369
 Kozma Béla 2 : 527, 528, 559, 563
 Kozma Lajos 1 : 336
 Kozocsa Sándor 2 : 486
 Kölcsey Ferenc 1 : 423, 424
 König Péter ld. Király Péter
 König Péterné ld. Király Péterné

- Körmendy Kálmán 2 : 481
 Körösi Csoma Sándor 1 : 342, 344,
 2 : 549, 550, 3 : 306
 Krammer Jenő 3 : 318
 Krausz Józsefné ld. Kárász Józsefné
 Kristó Lajos 2 : 583
 Kristó Margit 2 : 583
 Kristóf István 1 : 340
 Krisztus ld. Jézus
 Krivány János 3 : 338
 Krúdy Gyula 2 : 456, 457, 486, 494,
 578
 Krupa András 1 : 324, 357
 Kukac ld. Urbán Lajos
 Kultsár István 3 : 303
 Kuncz Aladár 2 : 549, 581
 Kunos Ferenc 1 : 324
 Kulinyi Zsigmond 2 : 464
 Kupa vezér 1 : 344, 2 : 534, 575, 589
 Kuzsók Dezső 1 : 459, 502, 2 : 493
 Kuthy Sándor ld. Térey Sándor

 Ladányi Mariska 3 : 378
 Ladomerszky Margit 3 : 288, 366
 Lajos pincér 3 : 350
 Lakatos László 1 : 471
 Lakatos Lászlóné 1 : 471, 2 : 459
 Lampérth Géza 3 : 296
 László István 1 : 342, 353
 László király ld. Szent László
 László Lajos 3 : 370
 László Lajosné 3 : 370
 László Rózsi 3 : 337
 László Tivadar 2 : 531
 Latkóczy Antal 3 : 384
 Lázár György 3 : 332
 Lázár Miklós 1 : 488, 2 : 522, 579,
 3 : 305, 308, 311, 314, 316
 Lehár Ferenc 3 : 333
 Lehóczky Brunó 3 : 384
 Lehotai ld. Kosztolányi Dezső
 Leitner Vilmos 2 : 500, 501
 Lékó Béla 1 : 345
 Lenau, Nikolaus 2 : 313, 484
 Lendvai István 1 : 336, 337
 Lenkey Gusztáv 2 : 575
 Leofric gróf 1 : 498
 Lestyán Sándor 3 : 339
 Lévy Henrik 3 : 353
 Lévy József 2 : 490

 Lévy-Pool Lajos 3 : 353, 354
 Li Tai Po 2 : 510, 3 : 401
 Ligeti Ernő 3 : 347
 Ligeti Miklós 1 : 487
 Liliencron, Detlev von 3 : 396, 397
 Lionardo da Vinci 1 : 484, 485
 Lippich Elek (Kadocsa, vagy Koronghi) 1 : 512, 514
 Liptai Imre 1 : 328
 Lisle, Leconte de 3 : 392
 Liszt Ferenc 1 : 353, 512, 514
 Littmann Margit 1 : 512
 Losonczy Géza 1 : 353
 Lóth Ilia 2 : 546
 Lovag Ádám 2 : 474, 475
 Lovas Márton 1 : 357
 Lölbach Emma ld. Domokos, Lászlóné
 Löw Immanuel 2 : 536
 Lucifer 3 : 328
 Lugosi Döme 3 : 302, 362, 363
 Lugossy Béla 1 : 512
 Luini, Bernardino 1 : 446
 Lukácsy Sándor 1 : 356

 Madách Imre 1 : 328, 341, 344, 351,
 400, 2 : 540, 542, 3 : 355, 410
 Madácsy László 1 : 369, 377, 403,
 460, 2 : 471, 475, 511, 515, 521,
 523, 3 : 395, 396—398
 Madzsar Gusztáv 2 : 458, 3 : 397
 Madzsar József 2 : 491
 Magyar Elek 3 : 341
 Magyar László 1 : 341, 345—348,
 354, 376, 398, 415, 2 : 428, 459,
 479, 498, 499, 556, 3 : 182, 184,
 291, 314, 320, 323, 324, 327, 357,
 368, 369, 373, 375, 409, 410
 Magyar Lászlóné ld. Várhelyi Ilona
 Maeterlinck, Maurice 2 : 439, 488
 Majláth György 2 : 581
 Maillard, kisasszony (Mlle Maillard,
 Marie-Thérèse Davoux) 1 : 338,
 344, 414, 445, 446, 2 : 581
 Major Dezső 1 : 339
 Major Henrik 3 : 361
 Majthényi György 1 : 427, 428, 458
 Makai Emil 2 : 563
 Makay Gusztáv 2 : 427, 543, 546
 Makart, Hans 1 : 482

- Makó Lajos 1 : 497, 2 : 524, 3 : 334
 Mamuzics 2 : 554
 Mándy Gyula 1 : 337
 Manojlovics Teodor 1 : 414, 3 : 347, 400
 Marcus Aurelius 1 : 342, 344, 2 : 536, 3 : 298
 Mária ld. Szűz Mária
 Mária Terézia 2 : 518
 Mariay Ödön 1 : 342
 Marie Antoinette 1 : 337
 Marietta 1 : 410, 411
 Mark Aurél ld. Marcus Aurelius
 Márki Imre 2 : 573
 Márki Sándor 2 : 509
 Markovits Tibor 3 : 306
 Márkus Géza 2 : 443, 444
 Martinovics Ignác 1 : 356, 3 : 290
 Martin Rózsa 2 : 560
 Mátyás király 1 : 351, 390, 391, 452, 3 : 382
 Maupassant, Guy de 1 : 498
 Meák Gyula 1 : 417, 3 : 351
 Medgyaszay Vilma 2 : 571, 572, 579
 Menippus 2 : 588
 Meunier, Constantin 1 : 327, 343, 410, 414
 Menyhárt Gáspár 3 : 302
 Mereskovszkij, Dimitrij Szergejevics 2 : 536
 Mészöly Gedeon 3 : 369
 Mezősi Károly 3 : 384, 385
 Michelangelo 1 : 337, 348, 2 : 444, 3 : 327, 366
 Mihályi Ernő 3 : 378
 Mihályka Lajos 2 : 516
 Mikes Kelemen 1 : 348, 2 : 577, 3 : 325
 Mikes Lajos 2 : 510, 511, 547, 548, 550, 576, 578, 584, 585, 3 : 288, 289, 292—297, 299, 301, 370
 Miklós Jenő 1 : 336, 337, 407
 Miklós Jutka 1 : 446
 Mikszáth Kálmán 3 : 329
 Milkó Izidor 2 : 553, 554
 Milotay István 2 : 488, 534, 589
 Milton, John 3 : 499
 Miriam ld. Szűz Mária
 Miskolczy Dezső 3 : 320
 Misztrik, Ernst de Monde 3 : 367
 Mohácsi Jenő 1 : 463
 Moholy-Nagy László 3 : 359, 360
 Molnár Ferenc 1 : 336, 2 : 578, 3 : 334, 356
 Molnár Miklós 3 : 308—310
 Mona Lisa ld. Gioconda
 Montgolfier testvérek 3 : 328
 Moor Károly 2 : 560
 Móra Ferenc 1 : 334, 335, 342, 348, 351, 352, 2 : 475, 491, 504, 516, 521, 533, 565, 573, 582, 3 : 289, 312—314, 323, 324, 328, 337, 342, 368, 409
 Moravcsik Emil 1 : 519, 2 : 483, 484, 490, 496, 509, 3 : 287
 Moravcsik Erika ld. Tóth Gézané
 Móricz Pál 1 : 363
 Móricz Zsigmond 1 : 353, 2 : 449, 520, 570, 586, 587, 3 : 340, 342, 395
 Morus Tamás 1 : 356, 2 : 531
 Mozart, Amadeus 1 : 489
 Murakóczy Mihály 1 : 458, 459
 Murakózy Gyula 1 : 345
 Nádai Pál 1 : 328
 Nadányi Zoltán 2 : 526
 Nadas Sándor 1 : 345
 Nádass József 3 : 396
 Nagy Andor 2 : 488
 Nagy Endre 3 : 337
 Nagy János 1 : 355
 Nagy Lajos (író) 2 : 532
 Nagy Lajos (király) 2 : 468
 Nagy Maca 1 : 321, 368—370, 372—375, 377, 3 : 330, 405
 Nagy Miklós 1 : 348
 Nagy Teréz 2 : 479
 Nagy Zoltán 1 : 518
 Nagyajtósi István 2 : 577
 Nagyfalusi Jenő 2 : 512, 513, 562, 3 : 370
 Nagymihály Sándor 1 : 348, 2 : 428
 Napoleón 1 : 370, 492, 2 : 441, 442, 586, 3 : 391
 Natten Miksa 3 : 317
 Návay Lajos 2 : 458
 Návay Lajosné 2 : 458
 Návay Tamás 2 : 458
 Négyessy László 1 : 375, 376, 2 : 577

- Némedy Gyula 3 : 402
 Németh Antalné ld. Peéry Piri
 Niembsch ld. Lenau
 Nietzsche, Friedrich 1 : 348, 350,
 376, 397, 460, 466, 470, 2 : 453,
 3 : 325, 341, 393, 407
 Nyárai Antal 1 : 338, 350, 351, 508,
 2 : 505, 520, 3 : 333
 Nyíró Gyula 2 : 482
- Ocskay Kornél 1 : 505, 506, 2 : 506,
 511, 3 : 298, 405
 Ocskay Kornélné ld. Hilbert Janka
 Oláh Gábor 1 : 335, 373, 378, 379,
 403, 409, 410, 462, 464, 570, 591,
 3 : 361
 Oltványi Imre 1 : 459
 Onozó Poldi 3 : 373
 Oroszi Zsuzsa 1 : 324
 Ortutay Gyula 3 : 373
 Osvát Ernő 1 : 430, 453, 2 : 428,
 557, 581
 Ovidius 1 : 350, 353, 364—366, 394,
 487, 488, 509, 516, 2 : 446
- Örkénd 1 : 461
- Paál Ferenc 1 : 355
 Pais Dezső 1 : 462
 Páj Gábor 1 : 324
 Pakots József 2 : 493
 Paku Imre 1 : 317—319, 321, 322,
 325, 348, 349, 353, 354, 357, 371,
 373, 374, 391, 409, 411, 417, 420,
 434, 440, 466, 468, 478, 489, 502,
 511, 519, 2 : 427, 432, 433, 444,
 454, 459, 469, 489, 495, 496, 503,
 507, 513, 516, 520, 521, 523, 527,
 528, 538, 544, 550, 557, 558, 562,
 572; 579, 584, 586, 587, 3 : 287,
 288, 298, 301—303, 305—310, 312,
 314—316, 325—327, 329, 351, 364,
 367, 370, 372, 374, 380, 382, 383,
 387, 388, 399—402, 410
 Pál Alfréd 3 : 353
 Palágyi Lajos 3 : 358
 Pálfy József 3 : 371
- Palócz Simon 1 : 367
 Pálos Béla 1 : 421
 Pálos Endre ld. Eisner Manó
 Papdi György 2 : 508, 590, 3 : 290
 Papp Ferenc 3 : 363
 Papp József 3 : 366, 369
 Papp Józsefné 3 : 366
 Pappné Halász Ilona 2 : 471
 Parobek Alajos 3 : 291
 Pártos Klári 3 : 318
 Pásztor Bertalan 3 : 339, 341—344
 Pásztor János (szobrász) 3 : 351
 Pásztor János (gépészmérnök) 2 : 523
 Pásztor József 1 : 341, 367, 2 : 523,
 3 : 322, 365, 367, 368, 386, 397
 Pásztor Zoltán 3 : 371
 Paul László 3 : 346
 Pauliny László 1 : 440
 Paulus 1 : 350, 447, 448
 Paulusz Jenőné 3 : 293, 369
 Pázmány Péter 1 : 350, 3 : 310
 Péchy Blanka 3 : 364
 Péchy Erzi 3 : 352, 565, 566
 Peéry Piri 1 : 407, 408
 Pekár Gyula 3 : 299
 Péntes Zoltán 2 : 528
 Péntes Zoltánné 2 : 529
 Perkátai László 1 : 348
 Péter király 3 : 339, 348
 Péter László 1 : 322, 325, 355, 357,
 363, 364, 402, 403, 422, 455, 473,
 2 : 458, 468, 493, 508, 513; 532,
 544, 562, 566, 575, 577, 584, 587,
 3 : 291, 294, 329, 364, 366, 408
 Pethő Andorné 2 : 484
 Pethő Sándor 1 : 330, 2 : 456, 533,
 589, 3 : 324
 Petőfi István 2 : 457
 Petőfi Sándor 1 : 349, 351, 355, 431,
 433, 458, 459, 2 : 486, 532, 543,
 565, 575, 3 : 296, 334, 363, 366,
 371, 380, 381, 384, 386, 390, 406
 Petőfi Zoltán 1 : 344, 2 : 456, 457,
 486, 578, 3 : 291
 Petrás Sári 3 : 336
 Petri Lajos 1 : 507
 Petrovics György 2 : 495
 Pfeiffer Elek 3 : 291
 Pfitzner György 2 : 532
 Phidias 1 : 349, 386, 459

Philoktetes 3 : 373
 Pick Jenő 3 : 348
 Pick Lajos ld. Petri Lajos
 Pilátus 1 : 385, 438, 439
 Pilisi Lajos 2 : 494
 Pillich András 2 : 468
 Pillich Kálmán 3 : 332
 Pilsudszky, Jozef 2 : 571
 Pindaros 3 : 370
 Pintér István 2 : 499
 Pitél 2 : 582
 Pius, XI. 3 : 369
 Plósz Lenke 1 : 455
 Plutarchos 1 : 391
 Pogány Gábor ld. Oláh Gábor
 Polgár Károly 1 : 478
 Pollák Ella 2 : 537
 Pollák József ld. Pásztor József
 Polónyi Géza 3 : 336
 Poór Ilona ld. Tombácz Lászlóné
 Poór Sándor 3 : 372
 Pór Tibor 2 : 548
 Porten, Henny 2 : 524, 525
 Potzó Ferkó 3 : 371
 Pozsonyi Jenő 3 : 347
 Priváry Pál 3 : 298
 Prokop 2 : 474
 Propertius 1 : 452
 Prudhomme, Sully 2 : 582
 Puccini, Giacomo 2 : 429, 443
 Purjesz Zsigmond 2 : 466, 467
 Puskás Jenő 2 : 586

 Rab Géza 3 : 406
 Rác Laci 3 : 333
 Radomér ld. Rothermere
 Rafael, Santi 3 : 387
 Raffy Ádám 1 : 412
 Rahu, Sulamith 1 : 458
 Rajcsányi István 1 : 463
 Rákóczi Ferenc 1 : 353, 405, 459, 460
 Rákóczi György 1 : 336
 Rákóczi József 1 : 405
 Rákosi Jenő 2 : 512, 3 : 303
 Rákosi Mátyás 2 : 491
 Rákosi Viktor 1 : 329, 330
 Ranschburg Viktor 1 : 329, 330
 Rapaport Samu 2 : 531
 Rapaportné ld. Étsy Emilia

 Rátkay Sándor 2 : 558
 Rédei Szidi 3 : 333
 Rédey Tivadar 1 : 348
 Reéz Pál 2 : 469
 Reguly Antal 3 : 306
 Reinhardt, Max 1 : 418
 Rekovics Rózsa ld. Garamvölgyi
 Istvánné
 Reményi Ede 3 : 384
 Remete László 2 : 495, 590
 Renan, Ernest 1 : 463
 Resch Aurél 1 : 328
 Réth Marienn 3 : 363
 Réti Ödön 1 : 342, 2 : 555, 566,
 3 : 360
 Réti Ödönné 2 : 555, 590, 3 : 360
 Retté, Adolphe 3 : 394, 395
 Révész Béla 1 : 426, 467, 3 : 306
 Reviczky Gyula 1 : 401, 442
 Réz Pál 1 : 335, 339, 340, 397, 3 : 345
 Riedl Frigyes 3 : 341
 Rilke, Rainer Maria 3 : 393, 400
 Rimbaud, Arthur 3 : 400
 Rippl-Rónai József 1 : 415, 435, 446,
 447
 Ritoók Emma 2 : 526
 Roboz Imre 1 : 337, 365
 Rodenbach, Georges 2 : 439
 Rodin, Auguste 2 : 474
 Rolland, Romain 2 : 579
 Romain, Jules 3 : 409
 Róna Lajos 2 : 579
 Rónai Mihály András 1 : 348, 2 : 581
 Rónay György 1 : 348
 Rosenfeld Viktor 3 : 334
 Rostand, Edmond 1 : 349, 370, 491,
 492, 3 : 408
 Rothermere 3 : 303, 372
 Rousseau, Jean-Jacques 1 : 349
 Rózsika ld. Garamvölgyi Istvánné;
 Papp Józsefné
 Rozsnyay Kálmán 1 : 420, 432, 440,
 463, 491, 492, 2 : 439, 505, 518,
 519, 542, 544, 551, 584, 585,
 3 : 346, 375
 Rubinyi Gyula ld. Rubinyi Tibor
 Rubinyi Tibor 2 : 557, 558, 3 : 372
 Rudnay Gyula 1 : 352, 2 : 534, 574,
 575, 588, 589, 3 : 367
 Rudolf 2 : 582

- Saitos Gyula 1 : 410, 2 : 432
 Salome 1 : 352, 407, 446
 Samain, Albert 1 : 446
 Sámson 1 : 402
 Sándor herceg 3 : 343
 Sant Elmo ld. Szent Elmó
 Sánta Ferenc 3 : 371
 Sappho 3 : 331
 Sarkadi Vilmos 3 : 360
 Sárkány Ernőné ld. Somogyi Erzsébet
 Sárvári Anna 1 : 334, 335, 337, 342, 345, 349, 350, 445, 456, 464, 469, 470, 473, 478, 479, 493, 498, 499, 507, 510, 512, 517, 519, 2 : 428, 430, 436, 437, 439, 441, 452, 454, 458, 462, 466, 505, 507, 511, 534, 551, 3 : 292, 307, 406
 Sas Ede 2 : 526
 Sassi Nagy Lajos 3 : 334
 Scaliger 1 : 452
 Scheiber Sándor 1 : 440, 2 : 455, 505, 514
 Schiller, Friedrich 1 : 470
 Schnetzer Oszkár 3 : 409
 Schnetzer Oszkárné 1 : 408, 3 : 409
 Schnitzler, Arthur 1 : 466
 Schopenhauer, Arthur 1 : 470
 Schöpflin Aladár 1 : 328, 337, 340
 Sebestyén ld. Szent Sebestyén
 Sebestyén Károly 1 : 341
 Segantini, Giovanni 1 : 489, 490
 Selmeczy István 3 : 429
 Seyfert Ottó 1 : 388, 389
 Shakespeare 1 : 327, 350, 377, 380, 398, 2 : 457, 531, 584, 3 : 300
 Sibrik József 1 : 405
 Sik Rezső 3 : 347
 Sik Sándor 1 : 317
 Silvestre, Armand 3 : 390
 Simon István 1 : 356
 Simon Judit 3 : 337
 Simon Péter ld. Péter
 Simonka György, id. 1 : 330, 2 : 462, 463, 583, 3 : 327, 349, 350, 351
 Simonka György, ifj. 3 : 351
 Sipka Sándor 1 : 356
 Sipos Iván 1 : 337, 2 : 478, 479, 489
 Sipos Ivánné ld. Várhelyi Ilona
 Somlay Artur 1 : 351, 2 : 558
 Somló Sándor 1 : 480
 Somlyó Zoltán 1 : 474, 475, 518, 3 : 369
 Somogyi Erzsébet 1 : 324
 Somogyi György 1 : 324
 Somogyi Szilveszter 1 : 345
 Sós Endre 1 : 355
 Spanga 2 : 582
 Strindberg, August 1 : 410
 Sugár Gyula 3 : 362, 363
 Süle Sándor 1 : 514, 515, 2 : 531
 Sümegi Gyula 1 : 373, 374
 Svärdström Asztrid 1 : 427, 465
 Svärdström Olga 1 : 427, 465
 Svärdström Sigrid 1 : 427, 465
 Svärdström Valborg 1 : 427, 465
 Szabó Dezső 1 : 340, 342, 483, 2 : 562, 3 : 364
 Szabó Lőrinc 1 : 471, 2 : 459, 461, 532, 548, 3 : 300, 301, 308, 315, 318, 393
 Szabó Sándor 3 : 331
 Szabolcsi Miklós 1 : 325, 2 : 495, 543
 Szádeczky-Kardos Samu 1 : 508
 Szakassyt Árpád 1 : 434, 2 : 492, 509, 591
 Szalatnai Rezső 1 : 355, 357, 518, 2 : 440, 441, 3 : 365, 378
 Szalay Antal 2 : 468, 475
 Szalay Gyula 3 : 385
 Szalay József 1 : 334, 2 : 567, 3 : 307, 317, 318, 344, 408
 Szamosi Elza 2 : 524, 3 : 358
 Szarvasi Soma 3 : 347
 Szász Károly 1 : 415
 Szász Zoltán 1 : 329, 330
 Szathmáry Károly 1 : 442
 Szávay Gyula 1 : 363, 480, 484
 Széchenyi István 1 : 338, 344, 2 : 482, 494, 3 : 289, 290
 Széchy Károly 1 : 372
 Székely Molnár Imre 1 : 409
 Szekerke Lajos 3 : 350, 351
 Szelesi Zoltán 3 : 302
 Széll Kálmán 3 : 337
 Szendrey Júlia 2 : 486
 Szent Elmó 1 : 442, 450, 2 : 457, 469, 585

Szent Ferenc 2 : 458
 Szent Gellért 1 : 352, 390, 391,
 2 : 469
 Szent István 1 : 461, 2 : 464, 533
 Szent László 1 : 390, 422
 Szent Sebestyén 1 : 342, 344, 2 : 558
 Szentgyörgyi István 1 : 376, 3 : 409
 Szentgyörgyi Istvánné 1 : 326, 375,
 376, 388, 389, 402, 405
 Szép Ernő 1 : 518, 2 : 488, 558,
 3 : 308, 311, 369
 Szepessy Ferenc 1 : 454
 Szigethy Vilmos 1 : 339, 367, 442,
 2 : 427, 538, 3 : 328, 350, 354, 355,
 361, 368, 371, 375
 Szigethy Vilma ld. Korányi Jenőné
 Szilágyi Géza 1 : 328
 Szilágyi Ilona 3 : 320, 321, 375
 Szilassy Cézár 1 : 340
 Szinéry György 2 : 516
 Szinger Kornél 2 : 434
 Szirmai Albert 2 : 544, 560
 Szivessy Lehel 1 : 368, 3 : 407
 Szivessy Mariska ld. Kárász Józsefné
 Szokratész 1 : 327, 389
 Szomaházy István 3 : 334
 Szomorú Friss István 1 : 446, 447
 Szomorú Dezső 1 : 336, 2 : 430,
 3 : 405
 Szöri József 2 : 475
 Sztárai Mátyás 1 : 452
 Szterényi József 3 : 414
 Sztrahon Nelli 1 : 373
 Szukits László 1 : 348, 349, 354
 Szukits Tibor 1 : 317, 348, 349, 353,
 354, 402
 Szűcs László 3 : 334
 Szűz Mária 1 : 392, 503, 517, 2 : 477,
 567, 3 : 303

 Tabéry Géza 1 : 415, 469, 488,
 2 : 471, 489, 492, 493, 3 : 347—349
 Tabódy Zsolt 1 : 355, 2 : 496, 497
 Taksony 1 : 461
 Tálás Géza 3 : 367
 Tallien 2 : 527
 Tamás Anna 1 : 351, 464, 2 : 525,
 526, 532, 3 : 361
 Tamás István 2 : 554

 Tamássy tábornok 3 : 304
 Tanner Ilonka ld. Babits Mihályné
 Tardos Taussig Ármin 1 : 430, 2 : 492,
 515, 3 : 288, 308, 312
 Tardos Taussig Elly 3 : 288
 Tarján Nóra 2 : 571
 Tarjányi János 3 : 385
 Tarnai Ernő 3 : 371
 Taussig Lajos 2 : 492, 516, 3 : 288,
 308
 Taussig Rozália 2 : 516
 Teichmann Istvánka 1 : 512
 Telcs Ede 1 : 507
 Teleki Mihály 1 : 336
 Terescsányi György 1 : 340, 3 : 319,
 357, 358
 Térey Sándor 1 : 390
 Tessitóri Nóra 3 : 308, 319
 Tettamanti Béla 2 : 458, 528
 Tevan Adolf 1 : 328, 330—333
 Tevan Andor 1 : 331
 Tevan Andorné 1 : 330
 Thienemann Tivadar 2 : 562
 Thonuzoba ld. Tonuzóba
 Thurzó Gábor 1 : 348
 Tibor Ernő 3 : 407
 Tibullus 1 : 452
 Tinódi Lantos Sebestyén 1 : 352,
 3 : 387, 388
 Tisza István 3 : 337, 353
 Tisza Kálmán 3 : 355
 Tizian Vecellio 1 : 338, 2 : 488,
 3 : 321
 Tokár Anasztázia ld. Kálló Antalné
 Tokár Mária 1 : 350, 2 : 450, 491
 Tolnai Gábor 1 : 318, 319, 353—355,
 434, 489, 502, 511, 2 : 444, 507,
 587, 3 : 306, 307, 329
 Tolnai Vilmos 1 : 342
 Tolsztoj, Lev 2 : 561
 Tomaj 1 : 461
 Tombác Lászlóné 3 : 372
 Tombor Tibor 2 : 485
 Tompa Mihály 1 : 339, 344, 350,
 2 : 483, 509, 3 : 310, 311, 384
 Tonelli Sándor 1 : 412, 481, 2 : 499,
 573, 3 : 402, 403
 Tonhaiser Aranka 1 : 422, 2 : 502
 Tonuzóba 1 : 337, 344, 461, 2 : 489
 Tosti, Francesco Paolo 3 : 329

- Tóth Árpád 1 : 339, 355, 356, 414,
 415, 518, 2 : 481, 510, 550, 554,
 3 : 317, 318, 364, 365, 369, 393,
 401, 408
 Tóth Béla 1 : 453
 Tóth Gézané 2 : 483
 Tóth József 2 : 576
 Tóth Károly 3 : 352
 Tóth Mária 3 : 405, 406
 Tölgyes Gyula 3 : 350, 351
 Tömörkény István 1 : 337, 341, 344,
 462, 2 : 446, 469, 537, 573, 3 : 360,
 366, 368, 369
 Török Frigyes 1 : 488
 Török Irma 1 : 377
 Török Sophie ld. Babits Mihályné
 Trakl, Georg 2 : 556
 Turcsányi Elek 1 : 518
 Turi-Polgár István 2 : 585
 Turóczi-Trostler József 1 : 342, 345,
 348, 2 : 484
 Tündér Ilona ld. Szentgyörgyi Ist-
 vánné
 Tüskés Tibor 2 : 562

 Újházi Ede 2 : 472
 Úr György 1 : 339, 358—360, 362,
 363, 367, 368, 408, 417, 505,
 2 : 546, 583, 590, 3 : 298, 330, 334,
 365
 Úr Györgyné 2 : 590
 Urbán Lajos 3 : 410

 Vág Sándor 3 : 364, 371, 398, 399
 Vághy Anna 2 : 566
 Vajda Béláné 3 : 364, 367
 Vajda Marianna 1 : 352, 2 : 581,
 3 : 367, 370
 Vajthó László 1 : 348, 388, 435, 438,
 457, 2 : 427, 428, 433, 443, 448
 Vámbéry Rusztem 2 : 491
 Vanyóczy György 2 : 499
 Váradai Antal 1 : 481
 Várady Aladár 3 : 333
 Varga Júlia 2 : 527
 Varga Mancika 3 : 356
 Vargha Gyula 3 : 369
 Várhelyi Ilona 2 : 489, 3 : 405

 Várkonyi Nagy Béla 2 : 540
 Várnai Janka 1 : 490, 2 : 501, 502
 Várossy Gyula 2 : 500
 Vásárhelyi Júlia 1 : 363, 376, 2 : 516,
 3 : 329, 351
 Velazquez, Diego de Silva y 1 : 344,
 2 : 534, 575, 587—589
 Vén Emil 2 : 586, 588, 3 : 402
 Vér György 1 : 348, 517, 2 : 562,
 3 : 307, 308, 313, 315, 318
 Verancsics Antal 2 : 509
 Vergilius 1 : 507, 508, 2 : 552, 3 : 401
 Verlaine, Paul 1 : 467, 3 : 399
 Vermes Ernő 2 : 547
 Vészi József 1 : 326
 Vészi Margit 2 : 488
 Vetsera Mária 2 : 582, 3 : 219
 Videcoq 3 : 398
 Vigh Jenő 1 : 339
 Villon, François 1 : 412, 414, 415,
 3 : 307, 401
 Vilmos császár 3 : 338
 Viola Margit 3 : 363
 Virág Benedek 3 : 367
 Virgil ld. Vergilius
 Vittoria ld. Colonna Vittoria
 Vojtina Mátyás 2 : 566, 585
 Vörösmarty Mihály 1 : 341, 344, 353,
 373, 514
 Vrchlický, Jaroslav 3 : 395

 Wagner, Richard 1 : 361, 494
 Watteau, Antoine 1 : 418, 445, 462,
 511, 2 : 484, 3 : 315
 Wedekind, Frank 1 : 398, 418
 Weichherz Ilonka 3 : 365
 Weiner Leó 2 : 541
 Weininger, Otto 1 : 470
 Weisz Emilio ld. Vén Emil
 Wekerle Sándor 3 : 337
 Wilde, Oscar 1 : 407, 492
 Wildgans, Anton 3 : 396
 Wilhelmné 3 : 372
 Wimmèr-Fülöp 3 : 332
 Wohl Aladár 2 : 477
 Wolff Károly 3 : 366

 Zadravetz István 2 : 499
 Zágon István 1 : 339
 Zala György 3 : 409

Zalai Béla 1 : 409, 3 : 393
Zaratusztra 1 : 470
Zeppelin, Ferdinand 3 : 336
Zerind 2 : 534
Zilahy Lajos 2 : 497, 526, 539
Zmejánovics Gábor 3 : 335
Zolnai Béla 2 : 562, 3 : 316
Zombori Ilona ld. Paulusz Jenőné
Zöldi Márton 1 : 423, 2 : 506

Zöldi Vilma 1 : 344, 423, 2 : 507—
511, 516, 517, 3 : 361
Zrinyi Ilona 1 : 405
Zrínyi Miklós 1 : 336, 338, 344, 390,
2 : 493
Zuboly ld. Bányai Elemér
Zsoldos Jenő 1 : 468
Zsolt Béla 3 : 369

6
74
Német nyelv
Német nyelv
Német nyelv
Német nyelv
Német nyelv
Német nyelv
Német nyelv
Német nyelv

MELLÉKLETEK JEGYZÉKE

1. A *Gerhart Hauptmannhoz* (1930) c. vers kézirata
2. A *Nincsen nincsen !?* (1908) c. Ady-utánzat kézirata
3. A *Szonett Juliához* (1915) c. vers kézirata
4. A *Tökéletlen utánzás zsoltára* (1921) c. vers kézirata
5. A *Weichherz Ilonkának* (1924) szóló emléksorok kézirata
6. A *Japánosan — köszöntő Marianna születésnapjára* (1926) c. vers kézirata
7. A Baumbach-fordítás (1918) kézirata
8. Az Ipar utca 13. sz. alatti szülőház a lebontás (1926) előtt

Gerhart Hauptmann
Hauptmann

G. H.hoz. - Kihívás Jánosnak

Körönt az elnyomott és megalarótt
Népmillióknak szenvedése, vágya,
az ~~szűk~~ ^{gonnyokat} szűk szegény takácsok
~~szűk~~ ^{Sírma} Hammelik hallelujája.

Körönt a fájo és fárvát világnak
Könnyes szepelme és síró reménye;
Tejed, kinek szavára szép a bánat
Es álomesillag gyül az éjsötétbe:

Apostol es prófeta vagy ma, Költő,
A vérző es vívódó emberöltő
Reid néz, csalódva harcban, gyilolatban,

Jöő kárpitja intésedre lebben
Es álmaid, a tiszták es a mélyek
Valóra válnak ^{még} örökre élnek!

1. A Gerhart Hauptmannhoz (1930) c. vers kézírata

~~Nincsen, nincsen!~~

Nincsen, nincsen!?

Nincs Semmi és nincs Minden,
Csak az én Szívem van és volt,
Az én nagy, véres, mámoros Szívem,
És szent, e félholt!

Nincsen Öröm és nincsen Szerelem,
Nincsen Vigasz és nincsen Pénz,
Csak én mindenem és én semmim,
~~Szívem~~ Csak én Szívem, te élsz!

Te vagy a Világ Közepe,
Körötted forognak balogul
A bússzállások s a beteg-Föld,
Dorudra mind borul!

Szívem, elötted térdre esem
S dalolom a legjobb szolozsmákat,
Tied a Világ, a Szerencs, a Bűn
S Kínosim Kínos: a Bánat!

Ady Endre

Szonett
Juliához.

Szép Julia, te kedves feminista
Ki könyvet írtál ~~re~~ régen Mária
S más aranyok címén, bír az hiba
Hogy már megint nem mentem ~~a~~ így a lista

Nagy bűneim listája, amelyen
A lustaság első helyen vőrit,
Börtölt. Er engem szintén nem vidít,
De nálad s Máriánál a kegyelem!

E verset írtá egy frissen börtölt
Alanyi költő, hogy eszakilenczés
És tizenöt volt. Váltól nem prolongált,

~~Ö~~

De sokat költött, főleg verset. Egy gyász
Volt élete. ~~S~~ Szerette őt az egyház,
De ő inkább szerette a börtönkát.

Juniperus

JUHÁSZ GYULA ISMÉRTELEN
VÖRSE.

~~Írtam~~ Tökéletlen utánzás zsolnára.

És a bromon táj a tájind,
Mayer táj, bíral és borival,
Nem irántind, de fájja fények,
És a delund is búr, borin dal.

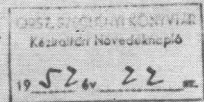
Itt nincs reménye az yamuk
És nincs malasztja az igények
Itt csak a búr bora napostal
~~És itt az ifjúság~~
Ez ifjúság mind koravonul.

Sötét hatalmal álnak itten,
~~Itt~~ Tekere vejeit a víztőlant,
A sítán itt az úr, az óten
És átközi len a csolarmante.

Testvérem, hiába minden,
Tudom, his ~~szólam~~

~~Tudom, his ~~szólam~~~~
~~Itt ~~szólam~~ ~~szólam~~~~

~~Itt ~~szólam~~ ~~szólam~~~~ ~~szólam~~ ~~szólam~~ ~~szólam~~
~~Itt ~~szólam~~ ~~szólam~~~~ ~~szólam~~ ~~szólam~~ ~~szólam~~
Itt is a ~~szólam~~ ~~szólam~~ ~~szólam~~ ~~szólam~~ ~~szólam~~
~~szólam~~ ~~szólam~~ ~~szólam~~ ~~szólam~~ ~~szólam~~
Adyfutimer is hiába!

Juhász Gyula utánzás
1921 okt. 11.
Kézeltéri

4. A Tökéletlen utánzás zsolnára (1921) c. vers kézírata

1924 január 1. én

Weichherz Ilonkának

A Szépségnek és a fiataloságnak

Az január is csak tavaszt jelent,

S az öregséget és romorúságot

Ugy nézik, mint egy messze idegent.

Juhász Gyula

Japánosan.

Köszöntő Marianna születésnapjára.

*

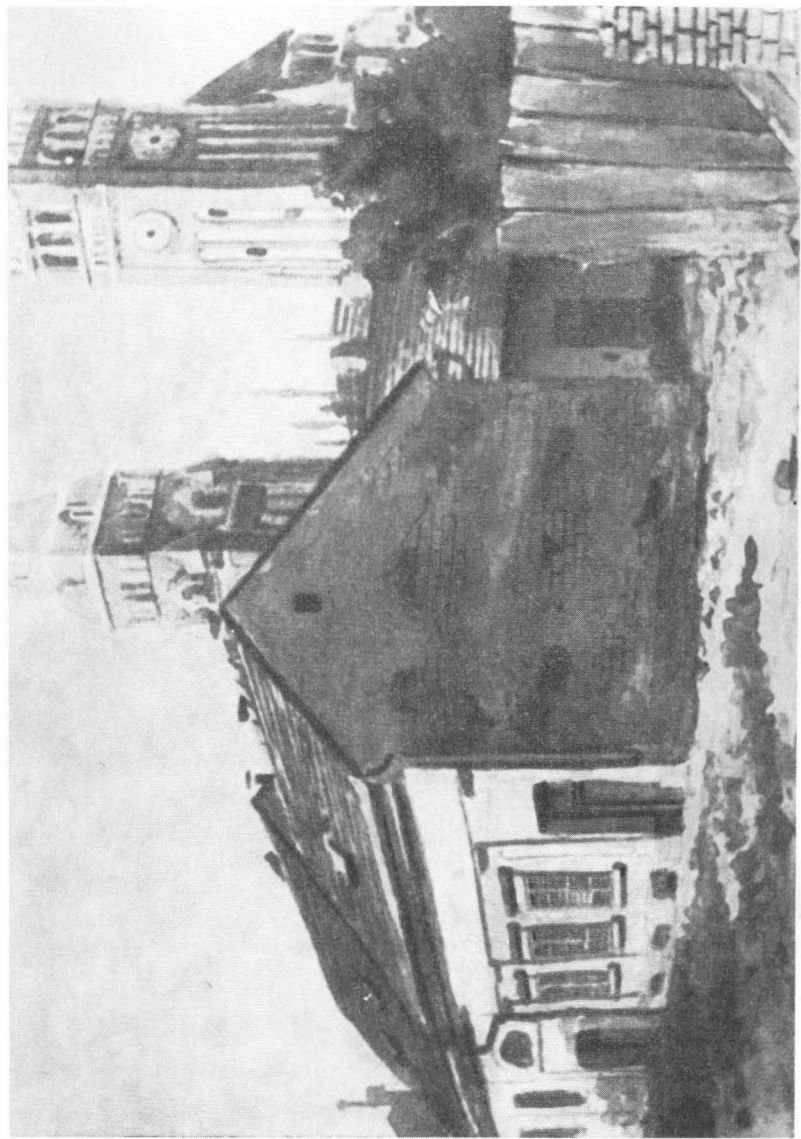
Minden tavaszból őriz meg magadnak
Egy szál virágot, egy sor énekét,
Az évek akkor el hiába halnak,
Mindig dalosabb kerted len neked.

*

Szeged,
1926 november.

Juhász Gyula

8. Az Ipar utca 13. sz. alatti szülőház a lebontás (1926) előtt

TARTALOMJEGYZÉK

Az első lapszám a vers, a második a vonatkozó jegyzet lapszáma

1926

995. Immortel	7	287
996. Katona József sirján	7	287
997. Nefelejcs	8	288
998. Magyar János a bakon	8	288
999. Görög proló	9	288
1000. Koncert	10	288
1001. Nyugasztaló	10	288
1002. A szentesi határban	11	289
1003. Megint japánosan	11	289
1004. Férfiat énekek	12	289
1005. Martinovicsék ...	13	290
1006. Az Ismeretlen Katona	14	290
1007. Egy ház	15	291
1008. Tápai nóta	15	291
1009. Esti dal	16	291
1010. Isten kezében	16	291
1011. Anna örök	17	292
1012. Mindig velem	17	292
1013. Haladék	18	292
1014. 1926. július 31.	18	292
1015. A koldusnak	19	293
1016. Ne bántsátok a lombokat	19	293
1017. Tehenek	20	293
1018. Új dalok japán módra	21	294
1019. Látjátok, feleim	21	294
1020. Újabb dalok japán módra	22	294
1921. Este az Alföldön	22	294
1022. Vidéki rejtekben	23	294

1023. Élet	23	295
1024. Isten lámpásai	24	295
1025. Az Időnek	25	296

1927

1026. Soha	29	296
1027. Halott társak üdvözlése	29	296
1028. Forgácsillat	31	297
1029. Kaisergruft	32	297
1030. Cigány nők	32	297
1031. Ballada	33	297
1032. A szabad jövő lovagjai	34	297
1033. Kútba néztünk	35	297
1034. Josephus szobránál	35	297
1035. Megint japánosan	36	298
1036. Kő a kövön	37	298
1037. A magyar dalosokhoz	37	298
1038. Még maradok!	38	298
1039. Himnusz a Mulandósághoz	39	299
1040. Őszelő	39	299
1041. Vidéki napraforgó	40	299
1042. Unalom	40	299
1043. A ceglédi parkban	41	300
1044. Adyra gondolok	41	300
1045. Ady Endre köszöntése	42	300

1928

1046. Galilei	47	301
1047. Japánosan	47	301
1048. Tavasz előtt	48	301
1049. K. L.	48	301
1050. Herczeg Vilmosnak	49	302
1051. Szent gyermekség	49	302
1052. Szonett Szegedhez	49	302
1053. Epitaphium	50	302
1054. Május ünnepe	50	302

1055. Köszöntő	51	303
1056. (Rákosi Jenőnek)	52	303
1057. A szegedi boszorkányok	52	303
1058. Munkásgyermekhimnusz	53	303
1059. Mindörökkön	53	303
1060. Haviboldogasszony	54	303
1061. Endre Bélának sírjára	54	303
1062. A rossz leány	55	303
1063. Szent szegénység	55	303
1064. Falu	56	304
1065. Torozás	56	304
1066. Babits Mihálynak	57	304
1067. Fekete Ipolynak	57	305
1068. Addig is ...	58	305
1069. Temető	58	305
1070. Alföldi művészet	59	305
1071. A színésznő	60	305
1072. Betlehem	60	305
1073. R. Étsy Emiliának, japánosan	61	305

1929

1074. Bauda Vilmosnak	65	306
1075. Búcsúfia	65	306
1076. Néha éjjel	66	306
1077. Jubileum	67	307
1078. A szépség betege	67	307
1079. A nagy víz emlékére	68	307
1080. Mint a hajótörött	69	307
1081. Gyerekkori arcképem	70	308
1082. Hangtalanul	70	308
1083. Az utolsó	71	309
1084. De profundis	71	309
1085. Jegenye lelkem	72	310
1086. Az elborult magyar	72	310
1087. Szakolca	73	310
1088. Magyar költészet epigrammokban	73	310
1089. A Tiszához	74	311
1090. Jó szó	74	311

1091. Bucusu	75	311
1092. (A szomszéd ablakból...)	75	312
1093. (Van életünkben...)	75	312
1094. Kilényinek, a kedves titkárnak	76	312
1095. Móra Ferencnek, a jubileumára	76	312
1096. Utolsó vers	76	314
1097. Epitáfium	77	314
1098. Mily messze vagytok...	77	315
1099. Még valamit...	78	315
1100. Élő halottak	78	315
1101. Baudelaire halála	79	315
1102. Néma jajszó	79	315
1103. Utolsó imádság	80	316
1104. Szimpozion	80	316
1105. Névjegy	81	316

1930

1106. A bukott angyalok	85	316
1107. Sétapálcám	85	316
1108. Melankólia	86	317
1109. Tóth Árpád sírjánál	86	317
1110. Elégia	87	318
1111. A rém	87	318
1112. Gerhart Hauptmannhoz	88	318

1931

1113. Calasantius	91	319
-------------------	----	-----

1932

1114. Hamu	95	319
1115. A költőnek	96	319

1933

1116. Egy kedves vigasztalónak	99	320
1117. Őnarckép	100	321
1118. Panasz	101	321

1119. Egy hangszer voltam . . .	105	322
1120. Móra Ferencnek	105	323
1121. Temetés	106	324
1122. Béke	107	324
1123. Váci szeptember 1899.	107	325
1124. Nietzsche	108	325
1125. Zászlók	108	325
1126. Mikes	109	325
1127. Ifjuság	109	325
1128. A bölcs	110	325
1129. Kazinczy	110	325
1130. Mint az alvajáró	111	325
1131. Venit summa dies	111	326
1132. A jövő vetése	112	326
1133. Októberi éj	112	326
1134. Szavak	113	326
1135. Augustus	113	326
1136. Sors	114	327
1137. A szobor	114	327
1138. Michelangelo	115	327
1139. Régi nyári éj	115	327
1140. Zsolozsma	116	327
1141. Gyermektemető	116	327
1142. Harangjáték	117	327
1143. És mégis	117	327
1144. Zene	118	328
1145. Remeteség	119	328
1146. Emlék	119	328
1147. Fák	120	328
1148. Ének Bukosza Tanács Ignácról	120	329
1149. Élet	121	329

Utánzatok, rögtönzések, töredékek

1904—1905

1150. (A legnagyobb poéta . . .)	125	330
----------------------------------	-----	-----

1907

1151. Ady Endre: Héjja-nász az avaron	126	330
1152. Farkas Imre: Lira	127	330
1153. Endrődi Sándor: Anakreoni dal	127	330
1154. Ábrányi Emil: Jogot a népnek	128	330
1155. Erdős Renée: Sappho	128	331
1156. Csizmadia Sándor: Hajnalban	129	331
1157. Nyár	129	331
1158. Papri-kabaret	130	332
1159. Szegedi önarcképek	131	332

1908

1160. Dal a három diváról	134	332
1161. Nusi dala	135	332
1162. Kánikulai strófák	136	333
1163. Aktuális strófák	137	334
1164. A novella	138	334
1165. (Camille Desmoullins ...)	138	334
1166. Elégia	139	334
1167. Aktuális strófák	139	334
1168. A medve	140	334
1169. A Caruso	140	335
1170. Aktuális strófák	141	335
1171. Aktuális strófák	142	335
1172. Aktuális strófák	142	335
1173. A szakáll alkonya	143	335
1174. Aktuális strófák	143	335
1175. Az önemelő polgár	144	335
1176. Operett-világ	145	336
1177. Tőf-tőf nóta	146	336
1178. Anakreoni légdal	146	336
1179. A korona	147	336
1180. Szomorú strófák	147	336
1181. Simon Judit	148	337
1182. Aktuális strófák	149	337
1183. A falusi kis lány Pesten	149	337
1184. Aktuális strófák	150	337

1185. Aktuális strófák	151	337
1186. Aktuális strófák	151	337
1187. Aktuális strófák	152	337
1188. Szeptember	153	338
1189. Őszi strófák	153	338
1190. A metzi bárdok	154	338
1191. Az előkelő idegen	154	338
1192. Spanyol románc	155	338
1193. A hó	156	338
1194. Balkáni idill	156	339
1195. Katonadal	157	339
1196. A plurális	158	339
1197. Nincsen, nincsen !?	158	339
1198. (Én az ital barátja vagyok...)	159	346
1199. Megy a vonat...	166	347

1909

1200. A borbélyleány	161	347
1201. Párbeszéd	161	347
1202. Tatárjárás	162	347
1203. A nagy kalapok	162	348
1204. György urfi	163	348
1205. Aktuális strófák	164	348

1910

1206. Himnusz Balogh Istvánnak	166	348
--------------------------------------	-----	-----

1911

1207. Decemberi strófák	167	349
-------------------------	-----	-----

1914

1208. Színházban	168	349
1209. (Hétköznapok...)	168	349
1210. (Szomorúság...)	168	349
1211. (Aktuális strófák)	169	350
1212. (Szavaltat a Tisza kantátából)	170	351

1915

1213. Szonett Juliához	171	351
------------------------------	-----	-----

1916

1214. Ifj. Simonka Györgynek	172	351
------------------------------	-----	-----

1917

1215. A lelkem fájó hangszerén	173	352
1216. (Az alkonyat ...)	173	352
1217. (A régi bánat...)	174	353

1918

1218. Gyászdal	175	353
----------------	-----	-----

1919

1219. Ady, a jós	176	354
1220. Nyári mozidal	177	354
1221. A szent magyar folyó	178	354
1222. Szemelvények Arany János balladáiból	179	355
1223. Levél egy kivándorló kartársam után	180	356
1224. Szezonvers	181	356
1225. (Dedikáció)	181	356

1920

1226. Ibolyka	182	356
1227. Márciusi dal	184	358
1228. A pályázók	185	358
1229. A nagy nő	186	358
1230. Magyar szivar vége	186	358

1921

1231. Engelhez	188	358
1232. (Az ember ötlete...)	188	359
1233. Tökéletlen utánzás zsolttára	188	360

1922

1234. Vitézi ének	190	360
1235. Népdal	191	360
1236. (Tömörkény emléktáblájára)	191	360
1237. Karrikaturám	192	361
1238. (Három helyi lap...)	192	361
1239. (A sajtó ingatag...)	193	361
1240. (Helyettem kis lapom...)	194	362
1241. (Pajkos madár a műbiráló)	194	362

1923

1242. (Dalok a Bergengócia című daljátékból)	195	362
1243. Szerelmi vallomás	196	363
1244. Dévajkettős	196	363
1245. Rózsikának	197	363
1246. Csöndes jubileum	197	364
1247. 1923 július elején	198	364
1248. 1923 július 14.	198	364
1249. 1923 július 14.	199	364
1250. 1923 Karácsony estéjén	199	364

1924

1251. Weichherz Ilonkának	200	365
1252. (Nincsen olyan...)	200	365
1253. Rózsikának	200	365
1254. Kis Rózsika,	201	365
1255. Dal	201	365
1256. Rózsikának	201	365

1925

1257. (Magyar vagyok !)	203	365
1258. Július 31.	203	366
1259. (Bár semmi jussom...)	203	366
1260. (Hic fuit...)	203	366
1261. Hangzatka	204	366

1926

1262. Mariannának ***ik nevenapjára	205	367
1263. Japánosan, köszöntő Marianna születésnapjára	205	367
1264. (Csenei Magduskának)	206	367
1265. (Hiába...)	206	368
1266. Dedikáció	206	368
1267. Szonett, színházi, Jenőhez	207	368

1927

1268. Itt élt s darvadozott	208	368
1269. Nászajándék	208	369
1270. (Hosszú éveken át...)	208	369
1271. Költői verseny	209	369
1272. Kosztolányi Dezső: Élők	211	369
1273. (Kis regénykém...)	211	370
1274. Mariannának	212	370
1275. Özv. László Lajosné epitáfiumával	212	370

1928

1276. Olympiai óda	213	370
1277. Előszó	214	371
1278. Két vándor	214	371
1279. Hozzá	215	371
1280. Dr. Bach Lászlónénak szeretettel	215	371
1281. Gyönyörű szép május éjjel	215	371
1282. Barna hajad	216	372

1283. (Öreg művész...)	216	372
1284. (Papucs alatt...)	216	372
1285. Mézeskalács recipe	216	372
1286. Csizió az 1929. nem közönséges évre	217	372

1929

1287. Özv. Wilhelmné sírfelirata	219	372
1288. (Makáma)	219	373
1289. (Philoktetesként...)	220	373
1290. Ferenczy István szobrász emlékére	220	373
1291. (Az ég ivén...)	220	374
1292. (Kovácsműhelyben...)	220	374
1293. (A szavak...)	221	374
1294. (Borus felhők közt...)	221	374
1295. (Csodaszép...)	221	374
1296. Nietzsche	221	374
1297. (Halottak napján...)	221	375

1930

1298. Rossz órában	222	375
--------------------	-----	-----

1933

1299. (Erdélyből jönnek...)	223	375
1300. (Valaki játszik...)	223	375
1301. (Nem adtam mást...)	223	375
1302. (Van, aki tévedésből...)	223	375
1303. (Egy régi kispap...)	224	375

Énekkari szövegek

1304. A Tisza	227	376
1305. (Magyar határon...)	230	378
1306. Királyhymnus	231	378

1307. Köztársasági himnusz	231	380
1308. Jelige	232	380
1309. A dal	232	380
1310. (Petőfi ünnepére . . .)	233	380
1311. Petőfi	233	380
1312. Templomi (dal)	234	381
1313. (Itt nyugosznak . . .)	234	381
1314. Himnusz Budavarához	234	381
1315. A magyar ifjak éneke	236	383
1316. Félegyházai dalos jelige	236	384
1317. Orosházi Munkás Dalkörnek: jelige	237	385
1318. Magyar vigasság	237	386
1319. A munka	238	386
1320. Férfikarének	238	386
1321. Kórus a Naphoz	239	386
1322. Ének Tinódihoz	240	387
1323. Lant és kard	240	388
1324. Könyörgés szabadulásért	241	388

Műfordítások

1325. François Coppée: Petőfihez	245	390
1326. Victor Hugo: Takarodó	246	391
1327. Leconte de Lisle: Kolibri szerelem	247	392
1328. Gustav Falke: Mese	248	393
1329. Franz Evers: Csillagkönyvek	248	393
1330. Baudelaire: Az albatrosz	249	393
1331. Rainer Maria Rilke: Vigilia	249	393
1332. Nietzsche: Csillagtörvény	250	393
1333. Hermann Hesse: A magány	250	393
1334. Richard Dehmel: A munkás	251	394
1335. Adolphe Retté: Rokka-nóta	251	394
1336. Alfréd Kerr: Kainz	252	395
1337. Horvát Henrik: Hódolat	253	395
1338. Jaroslav Vrchliczký: Amarus	254	395
1339. Anton Wildgans: Utolsó szonett Eadhoz	255	396
1340. Detlev von Liliencron: Ki tudja, hol?	255	396
1341. Richard Dehmel: Ragyogó nap	256	397
1342. Detlev von Liliencron: Háborus emlék	258	397

1343. R. Baumbach: Vers	259	397
1344. Jakab Dávid: Dal (Chanson)	260	398
1345. Joachim du Bellay: Honvagy	261	398
1346. Eidus Bentión: Mit még?	261	399
1347. Verlaine: Érzelmes dialóg	262	399
1348. Charles Baudelaire: Moesta et errabunda	263	399
1349. Alfréd Kerr: Lucy Kieselhausen	264	400
1350. Rilke: A szegénységürül	265	400
1351. Arthur Rimbaud: Hangzók	266	400
1352. Li Tai Po: Az istenek tánca	266	401
1353. Komarl Romi: Japán vers	267	401
1354. Ch. Baudelaire: Az erkély	267	401
1355. Heine: Az utolsó vers	268	402
1356. Heine: Doktrina	269	402
1357. L. M. Cognetti: Tosti dal	269	402
1358. (Babilon vizénél ...)	270	402
1359. Énekek éneke	270	402
1360. (Juda fia i ...)	272	403
1361. Theodor gróf Salburg Falkenstein: A szerelem	272	403
1362. Heine: Lazarushoz	272	403
1363. Paul Heyse: A leány dala	273	404
1364. Karl Herold: Hűtlenség	274	404

Kétes hitelű szövegek

1365. Az első fecske	277	405
1366. Esményekért	277	405
1367. Fenyők a ligetben	278	405
1368. Nyáréj	278	405
1369. (Baróti Józsefnek)	279	405
1370. Mikulás	279	405
1371. (Az élet szép ...)	280	405
1372. (Emlékvers)	280	406
1373. (Egy szőke Annát szerettem ...)	281	406
Elveszett versek	282	407
Tervezett versek	282	409
Jegyzetek	285	
Kimaradt versek	409	

Mutatók

Címváltozatok	415
Kezdősorok	442
Ciklusváltozások	473
Névmutató	481
Mellékletek jegyzéke	496

~~13/691~~

A kiadásért felelős
az Akadémiai Kiadó igazgatója

A szerkesztésért felelős
BALÁZSOVITS ERZSÉBET

Műszaki szerkesztő
Dr. BRÓDY LÁSZLÓNÉ

A kézirat beérkezett: 1962. IV. 13.

Példányszám: 5000

Terjedelem: 32 iv + 9 melléklet

63.55197 Akadémiai Nyomda
Budapest V., Gerlóczy utca 2.

Felelős vezető
BERNÁT GYÖRGY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

